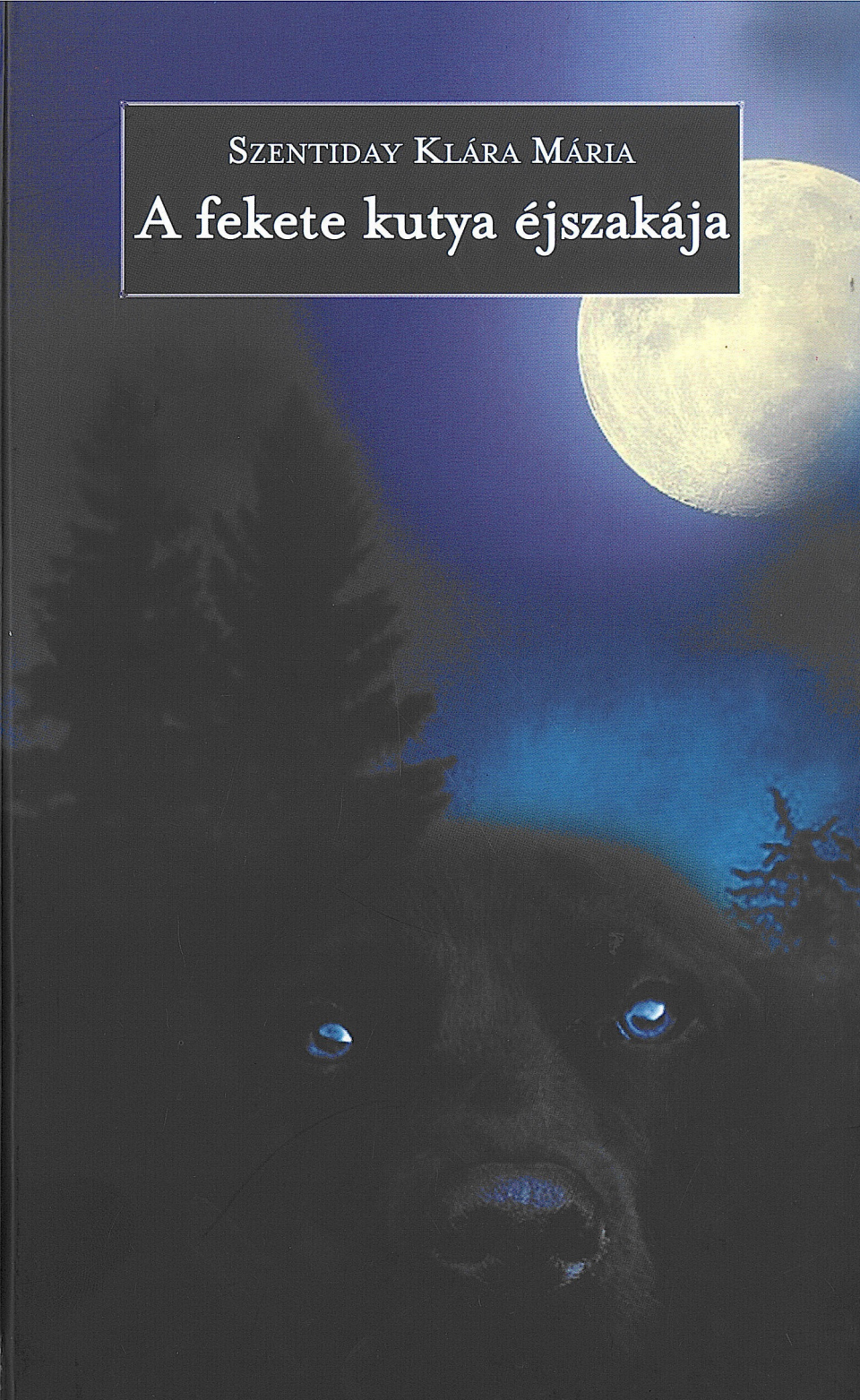

SZENTIDAY KLÁRA MÁRIA

A fekete kutya éjszakája

Szentiday Klára Mária
A fekete kutya éjszakája

Szentiday Klára Mária: A fekete kutya éjszakája
Budapest, 2013.

Copyright © dr. Szentiday Klára

Minden jog fenntartva!

ISBN: 978-963-08-6096-3

A kéziratot átnézte: Szauner Edit

MAGÁNKIADÁS

Borítóterv: Litványi János grafikus
Nyomdai munkálatok: Marktech Kft.
Felelős vezető: Ormai Péter

Szentiday Klára Mária

A FEKETE KUTYA ÉJSZAKÁJA

BŰNÜGYI REGÉNY

Szerző köszönetet mond Káldi Gábornak,
Dr. Turmezei Péternek és a
HTE Szenior Szakosztály tagjainak
értékes segítségükért

*A fekete kutya
lyuk a térben.
A fekete kutya
nem is létezik,*

I. rész

HÁBORÚ

1.

Ma éjjel eljött megint. Közeledett, egyre csak nőtt, olyan volt, mint egy hatalmas, fekete gombolyag, lassanként kutyává formálódott, fekete, loncsos-szőrű, hatalmas ebbé, bundája csillant, akár a víz tükre, zöld szeme lángolt, mint két parányi lámpás. Erősen lihegett, fertelmes száját kitátotta, már-már érezni véltem bűzös leheletét. Harapásra kész fogai fehéren villogtak, még néhány pillanat, és rám veti magát. Ő volt az, a *fekete kutya*, száguldva jött, nagyokat ugrott, fülembe sejlett tappancsa lágy dobbanása, még néhány másodperc, vagy talán annyi sem, beér engem, és...

És akkor felébredtem. Hirtelen tértem magamhoz megrázó álmomból, remegett minden tagom, mintha fenyegető veszedelemből szabadultam volna. Ez történt minden alkalommal, amikor rám tört a rémálom, szorongást, fuldoklást, a teljes megsemmisülés érzetét keltve bennem. Felültem ágyamban, fürödtem verejtékemben, a szívem úgy vert, mint a templomtorony félrevert harangja. Szédelegve hanyatlottam vissza a párnámra, fények táncoltak a szemem előtt, eltűnődtem álmom kemény iszonyatán, mely azért oly riasztó, mert jobban az agyamba mar, mint maga a tényleges valóság. Pár perc elteltével lélegzetvételem lassult, szívdobogásom fokról-fokra alább hagyott, fülelni kezdtem, ám csupán nagyanyám szelíd horkolása bűgött a fülembe, megzavarva a szoba süket csendjét. Megnyugodva hunytam le a szemem, félelemre nincs ok, nyugtatgattam magam, ha most elalszom, tudom, újból nem tér vissza a fertelmes álom, nem tör rám a fekete szörnyeteg.

Fel nem foghatom, mi okból riogat engem ez a különös látomás, mért tér vissza időről időre; olykor hónapok telnek el, hogy nem jelentkezik, máskor meg két-három nap, és újból kínoz, miközben semmi rendkívüli esemény, izgalom meg nem zavarja életem. Még az sem igaz, hogy félnék a kutyáktól! Kutyánk nekünk is van, Cuki a neve, közepes méretű, szürkésbarna, simaszőrű pára, ha hozzám dörgölődik, szeretettel simítom meg a fejét, gyűröm a fülét, játszom, bolondozom vele. Sajnos, a szobába nem jöhet be, anya utálja, azt mondja: ronda kis korcs. A nagyi szerint meg sétatéri keverék! (Fogalmam sincs, hogy ez mit jelent, ha kérdem a felnőtteket, rám pirítanak: egy kislány ne üsse bele mindenbe az orrát!)

Mint mindig, a visszaalvás ezúttal is könnyű álmot hozott, kipihenten ébredtem, nagyi már nyitogatta az ablakon a spaletákat. A fekete kutyáról senkinek sem szólok, ha anya megtudná, miféle álmot gyötör, visítana a kétségbeeséstől, orvoshoz vinne, tán még be is suvasztana a bolondokházába. Ugyanis beteges, ideggyöngye kölyöknek tart, s még olyanokat is mond: ő milyen peches, hogy ilyen nyamvadt, sovány gyermeke van. Ami igaz, igaz; van benne valami. Vékony a karom, a lábam, hátamat repülő lapockák díszítik, derekam, akár a nádszál, nagyi szerint lóg rajtam a ruha, mint tehénen a gatyá. Hát még, ha tudnák a felnőttek a fekete kutyát...!

Anyá nem szeret engem. Igaz, mást se nagyon kedvel, kivéve tán a barátnőit, akikkel folyton pletykálgodik. Apával is mindig csak veszekszik, csupán a nagytól tart (mert a nagyi az ő anyukája), viszont annál inkább köszörüli a nyelvét Julison, a cselédlányon, aki engem igenis szeret. Tavaly anya miattam akarta őt elzavarni, mert a lány felbontott nekem egy üveg dinynebefőttet, ami a család féltett csemegéje. Szidta, mint a bokrot, hozzá is vágta a konyharuhát, aztán a Julis is feleselt neki, azt mondta: csak az én kedvemért marad meg itt nálunk, különben rég felmondott volna, nem érzi jól magát olyan környezetben, ahol a nagysága időről időre hisztis rohamot kap.

Apa is szeret a maga módján, csak sajnos, sohasem ér rá szeretni, mert rengeteg a dolga, ugyanis a gyár, ahol ő mérnök, hadiüzem. Néha elvisz sétálni, ilyenkor mesél, kikérdezi a leckét, elmagyarázza, amit magamtól nem tudok felfogni. Például a kivonást az ő magyarázata alapján értettem meg! Mi egymás közt németül beszélünk, apa félig német, és azt szeretné, ha én kétnyelvű lennék, mert – mint mondja –,„ahány nyelvet beszélsz, annyi ember vagy”. Én tehát már kettőt is kiteszek, legalább van valami, amire én – a szegény, sovány gyerek – igenis büszke vagyok!

Legjobban a nagyi kedvel, csak néha nehéz elviselni azt a nagy szeretetet. Örökké aggódik értem, pátyolgat, tömi belém az ételt, hogy felszedjek néhány kilót. Csak hát ez olykor balul üt ki, mert a sok evéstől hányok, vagy gyomorgörcs kerülget, így aztán inkább csak fogyok, mintsem hízik, miután engedelmesen benyelem a belém tukmált falatokat. Ez velem a fő gond, emiatt nem szeret anya, mert neki a malacforma, kövér kis lurkók a kedvencei.

Nagymama olykor nálunk tölt pár hetet, máskor egy vagy két hónapot is, majd siet haza Szabolcsba, hogy igazgassa a földbirtokát. Nyáron le szokok menni én is Nyíregyházára, a szép nagy udvarházba, ahol nagyival együtt Gitta néni – a nagyi másik lánya – és Klári néni – a nagyi húga – is lakik. Jó ott nekem, kényeztetnek, szeretgetnek, sohasem szidnak, és nem vetik a szememre, hogy csúnya, ványadt kisleány vagyok. Már nagyon várom a nyarat, most még csak március eleje van, sajna, bizonytalan minden, mert háború van, és ahogy apa mondogatja: az ellenséges csapatok már megközelítették a Kárpátokat. Meglehet, hogy ide is elér a front, és akkor löni meg bombázni fognak. Félek. Egy idő óta állandóan félek! Tudom, ha az ellenség ránk tör, a harcoló katonák valóságosak lesznek és nem álombeli rémek, mint a fekete kutya.

*

Az első szünetben odajött hozzám Adorján Ildi és közölte: változott a program, ma délután lesz a születésnap zsúr, a mamája előrehozta, mert a jövő héten Miskolcra megy, valami fontos dolga akadt. Szólt Lengyel Ilinek, Salamon Gizinek és Krasznai Erzsinek is, mi öten már kicsi korunk óta jó barátnők vagyunk, mindegyikünk papája mérnök és ugyanazon a helyen dolgozik: az Újgyár fegyvergyártó részlegében. Ildinek most lesz a nyolcadik születése napja, én még csak két hónap múlva leszek nyolc éves, de azért már második elemista vagyok magam is. Szeretem az iskolát, amióta oda járok, kevesebbet vagyok beteg, mintha csak tudnám, hogy „nem érek rá betegnek lenni”. Salamon Gizi meg én vagyunk a legjobb tanulók, van közöttünk egy csöppnyi versengés, de nem vészes, nem vált ki haragot vagy veszekedést.

Otthon anya dühösen fogadott, szidta Anci nénit (aki az Ildikó mamája), hogy milyen hebehurgya, össze-vissza kever mindent, nincs tekintettel mások időbeosztására. A jövő hétre tervezte a születésnapot, és akkor tessék, fogja magát és átteszi mára, egy pénteki napra! Még jó, hogy tegnap megvette az ajándékot, no, nem valami épületeset, afféle háborús csokoládé-bonbont, de ott eszi a fene, jó lesz az annak a cserfes Adorján kölyöknek, örüljön, hogy egyáltalán kap valamit. A nagyi rosszszallóan nézett anyára (a lányára!), és megjegyezte, nem szívesen hallgatja az ilyen *freh* beszédet.

Indulás előtt, öltözködés közben tört ki a perpatvar, mert hogy szerettem volna felvenni a tiroli ruhát. Zöld kötött szoknya fehér hímzett virágokkal, hozzá puffos ujjú blúz és kis sapka, rajta hosszú sastoll. Anya visítva mondta, ne csináljak magamból bolondot, nem adja rám azt a maskarát. Vegyem fel a sötétkék ruhát a csipkegallérral, az elegáns és herci, úri kislánynak való. Sírtam egy sort, végül megadtam magam, a végén még annak is örülhettem, hogy legalább felvehetem a fekete lakkcipőt. Anya kibontotta a copfomat, ez viszont a kedvemre volt, mert hosszú, természetből hullámos barna hajam megszépít egy kicsit, előnyösen keretezi az arcomat. Anya fésülgetni kez-

dett, majd egy ideges mozdulatától kiesett az egyik fülemből a fülbevaló. Lehajoltam, hogy felvegyem, erre jött megint a kiabálás: „mi az ördög fenéjének kell egy kiskölyöknek ékszer a fülibe!” Halkan annyit mondtam, a fülbevalót a nagytól kaptam a névnapomra, és örülök, hogy viselhetem. Anya dühösen földhöz vágta a fésűt, én visszakapcsoltam a fülemből a függőt, nagy anyához fordult és megjegyezte: „ne irigyeld a lányodtól azt a kis születésnap szórakozást!”

Julis lépett a szobába, hozta a kabátom és a sapkám, felöltöztetett és már indultunk is vendégségbe. Bár mindössze két utcasarokra lakunk az Adorján-háztól, a család döntése értelmében nem kószálhatok egyedül az utcán, féltenek, mert ugyebár háború van, és ilyenkor minden megeshetik.

Fura egy ház az Adorján-lak, amolyan egyszázbél lakás, közepén hosszú folyosó, abból nyílnak jobbra és balra a helyiségek. Minden szoba különbejártú, akárha szállodában lenne az ember. Ildi fogadott, az ebédlőbe tessékelt, már ott nyüzsgött minden meghívott, csupán én késtem el a ruha-vita miatt. Tízen voltunk, Ildi nővére, Anikó is ott volt, ő már nagylány, negyedikes. Két osztálytársnője és két rokongyerek egészítette ki a vendégsereget, az ebédlőasztal megterítve fogadott bennünket, azonmód leültünk, s a Piri cselédlány már hozta is a tejszínhabos kakaót. No meg a mazsolás kuglófot! Én ugyan rossz evő vagyok, de ennyi finomság meghozta az étvágyamat, repetát is kértem a kakaóból. (Persze, nekik van kakaójuk, mert Adorján bácsi a gyár anyagbeszerzője, és az úgynevezett „gyarmatárukból” is tud beszerezni olyasmiket, melyek a háború okán jelenleg nem kaphatók. Juj, hallottam egy viccet! Két gyerek beszélget, egy német és egy magyar. Azt mondja a magyar: nekünk van kakaónk! Azt mondja a német: nekünk van Führerünk! Mire a magyar: azért nincs kakaótok, mert van Führeretek! – No, az ilyen vicceket nem szabad terjeszteni – mondta apa –, mert akkor börtönbe kerülhetünk.)

Piri leszedte az asztalt, új tányérokat hozott, majd ünnepélyes arccal megjelent Anci néni, mint valami áldozati bárányt,

úgy hozta tálcán a születésnap tortát. Szép nagyra sikeredett a csokis költemény, rajta nyolc gyertya lángolt, közepét marcipán-rózsza díszítette. Következett Ildikó felköszöntése, Salamon Gizi verset szavalt (az anyukája írta, aki költőnő), utána Ildi két lélegzetvétellel elfújta a gyertyákat. Ekkor tapsoltunk, átadtuk az ajándékokat – én a bonbonos dobozt – és sok boldogságot kívántunk neki. Anci néni kiosztotta a szeleteket, 12 darab volt, magának is vett, és a Pirinek is adott. Nekiláttam. Már az első falat megakadt a torkomon, a torta tésztája, akár a fűrészpör, a krémje meg mintha egy kissé kozmás lett volna. Nagy nehezen magamba erőltettem a szelet felét, majd letettem a villámat és zavartan nézelődtem. Anci néni észrevette, hogy nem kell a torta, hozzám lépett, és alaposan letolt, hogy undok, finnyás kölyök vagyok. „Tán otthon jobbat kapsz, te kákabélű! – szólt rám ingerülten. – Aligha. A te apád mafla, nem szerez be finom csemegéket.” – Elvörösödtem, csaknem az asztal alá bújtam szégyenemben, a többi kislány is csúfolódni kezdett, és akkor hozzám ugrott Ildi, villájával felkapta a nem kívánt maradékot és a saját tányérjára tette.

Az ünnepelt a legszebb ajándékot a szüleitől kapta: egyikét a mostanság divatos társasjátékoknak. *Fuss, hogy utolérjenek* ez volt a játék neve, nekem is beígérték, ha jó lesz majd a bizonyítvány. No, nem félek, abban nem lesz hiba! Miután Piri lecsupaszította az asztalt, Ildi, az ünnepelt, átvette az irányítást. Kezdte azzal, hogy kibontotta a csomagot, és az asztalra tette a játék alaplajját. A doboz belsejében volt a használati utasítás, Anikóval átböngészték, és már kezdődhetett is a játék, azaz kezdődhetett volna, ha ki nem derül, hogy mindössze nyolc fő játszhatja, így lesz két kimaradó. Dobókockával dobtunk, én dupla egyest dobtam, Salamon Gizi meg egyest és egy hármast, így mi ketten maradtunk ki. Nem is bántam, a kedvem elromlott, a torta-ügy megkeserített, felkavarta lelkivilágomat. Gizi azonnal odaült Ildi mellé, mondván, ők együtt játszanak; engem is hívtak, de nem mentem, nem akartam senkivel sem közösködni. A szobában ténferegtem, akár egy durcás kismalac, az

ablakhoz léptem és bámultam ki az előkertbe. Egyszerre csak látom, hogy Piri elsiet, no persze, mintha már hallottam volna, hogy kimenője van. Állítólag a vőlegénye, aki katona, szabadságot kapott, ezért siettek úgy az uzsonnával, alig múlt öt óra, és már le is zajlott az egész ünnepi falatozás. Igazából akkor tátottam nagyra a számat, amikor láttam, hogy Anci néni szaporáz végig a járdán, nyitja a kertajtót és elmegy. Igen elegáns volt, téli kosztüm, kalap, túsarkú cipő, oldalán divatos válltáska. Érthetetlen, véltem, éppen azért hozták előre a mai uzsonnát, mert önagyságának a jövő héten valami dolga akadt. Ejha! Ezek szerint egyedül maradtunk mi tízen, felügyelet nélkül mulathattunk, tehetjük, amit csak jónak látunk, akár még a házat is kifordíthatjuk a négy sarkából! Ha elárulnám, amit az ablakból láttam, meglehet, a lányok sutba dobnák a társasjátékot, ugrálnánk, táncolnánk; talán a felnőttek gramofonját is bekapcsolná Ildi, vagy a rádióban keresne zenét.

Megszomjaztam. A fél tortaszelet megfeküdte a gyomrom, meg tán a mazsolás kuglóf is betett nekem, magamba gyömöszöltem két szeletet is. Körülnéztem a szobában poharat, kancsót keresve, de semmi ilyesmit nem találtam, Piri gondosan helyre tette az étkezéshez igénybevett tányérokat, poharakat. Gondoltam, megkeresem a fürdőszobát és iszom a csapból, otthon is ezt szokom tenni, ilyenkor nem látja senki, ugyanis anya dühös, ha vizet iszom, azt mondja, béka fog nőni a hasamban, és még a mostaninál is soványabb leszek. A kislányok éppen vitakoztak, Anikó és Lengyel Ili másképpen értelmezték az egyik homályosan leírt játékszabályt. A többi lány is belemerült a vitába, részben az egyiknek, részben a másiknak adva igazat; a hangzavar nagy volt, rám senki sem figyelt, óvatosan kinyitottam az ajtót és kiosontam a folyosóra.

Az ebédlő, mely a zsúr helyszíne volt, közvetlenül a bejárat mellől nyílt; az Adorján-ház különlegességeinek egyike, hogy a folyosó másik végén is van kijárat, ami a dzsumbukertbe vezet. Azt az ajtót mindig zárva tartják, sohasem használják, ugyanis az elhagyatott, bozótos terület nem az Adorjánék kertje,

hanem valami külföldön élő ember birtokában van. A gyerekeknek tilos odamenni, s még inkább tilos játszani benne. Állítólag egyszer Adorján bácsi rajtakapta a nagyfiát – Bálintot, aki jelenleg a kőszegi cögerej diákja –, hogy a dzsumbujkertben csúzlizza a madarakat. Anikó mesélte, nagyon kikapott Bálint, az apja szíjjal verte meg.

Mendegéltem, a folyosó végében sejtettem a fürdőszobát. Benyitottam az utolsó ajtón, és meglepetésemben csaknem hanyatt estem, gyönyörűen berendezett szobában találtam magam. Nyilván ez lehet a szalon – véltem –, a sarokban kanapé, dohányzóasztal, fotelok és székek, mellette tálalónak való kredenc, baloldalt hatalmas asztal letakarva horgolt csipketerítővel, mellette vitrin. És ez volt az, ami felkeltette kíváncsiságomat. Bár már kezdett sötétedni, a félhomályban is felfedeztem az üveges szekrény gazdag kínálatát: porcelán figurákat, ezüst holmikat, egy száraz rózsacsokrot (nyilván az Anci néni egykori menyasszonyi csokra!), aranyból készült kávéskészletet és egyéb értékes apróságot. Elámultam, magam is gyűjtöm a nippeket, van herendi porcelán mackóm, Ludas Matyim és egy virágos vázám, újabban szülinapra, karácsonyra porcelán- vagy kerámiafigurákat kérek.

Észre sem vettem az idő múlását, lassanként teljesen rám sötétedett, de nem akartam villanyt gyújtani. A plafonról hatalmas csillár lógott alá, ha az világítana, az egész utca látná, hogy valaki van itt a szalonban... Hiába maradtunk magunkra, a felnőttek kiszámíthatatlanok, gondolnak egyet, és hazatérnek, s ha meglátják, hogy fényben úszik a szalon, észrevesznek engem, beárulnak a szüleimnek. Anya meg összeszid, visít, mint akinek becsípte a kezét a vasajtó...

Mintha megréfált volna egy huncut kis manó, amitől félttem, richtig bekövetkezett! Lábdobogásra lettem figyelmes, elképedve hallom, hogy nyílik a használaton kívüli hátsó ajtó, és valakik tódulnak be a folyosóra. A hangokból ítélve férfiak lehetnek, Adorján bácsi kissé magas, fuvolázó hangját máris felismertem. Csoszogtak, dűnnyögtek, nyilván levetették kabátju-

kat, kalapjukat, tán a cipőjüket is ledörzsölték, hiszen a dzsumbujkert, melyen átjöhettek, sáros és poccsolyákkal teli. Hallottam, hogy közelednek az ajtóhoz, csaknem megállt bennem az ütő, kis híja volt, hogy fel nem sikoltottam. Láttam, hogy mozdul a kilincs, nesztelenül lenyomódik és felemelkedik, majd lassan nyílni kezd az ajtó. Ha meglátnak, végem, még rám fogják, hogy a vitrinből akartam valamit elcsenni, vagy a kredencben kutakodtam csemegét keresve. Ösztönös volt a mozdulat, ahogy egyetlen szempillantás alatt a nagysztal alá vettem magam, a lelógó terítő eltakart, ám a horgolt csipke laza szövődékén át megfigyelhettem a szobában lezajló eseményeket.

Jól sejtettem, hogy Adorján bácsi hangját hallottam, belépett, felkattintotta a villanyt, kitérte az ajtót, és befelé tessékelte vendégeit. Az egyik férfinak Krasznai bácsit (az Erzsike apját) ismertem fel, a másikat – sovány, szőke ember – még sohasem láttam. Gondoltam, német lehet, mert első perctől kezdve németül folyt a szó; értettem mindent, főként a magyar emberek beszédét, a német bácsi hadart, elnyelte a szavak végét és hangsúlytalanul ejtette a névelőket. Eleinte az időjárás volt a téma, majd valami utazást emlegettek, a német ember elmondta, hogy megvan már a vonat- és a repülőjegye, holnap estére kelve útnak is indul. Adorján bácsi a kredenchez lépett, kinyitotta az ajtaját, üveget és poharakat rakott egy tálcára, majd italt töltött a poharakba (vörösbor lehetett), kínálgatni kezdte vendégeit. Ittak. A két magyar bácsi fenéig ürítette poharát, Adorján bácsi mindkettőt azonnal újratöltötte. A német nem kedvelhette az itókát, mert akár a macska, csupáncsak nyalakodott. „Térjünk rá az érdemi részre” – mondta Krasznai bácsi. „Itt van a pénz?” – kérdezte a német. „Természetesen” – válaszolt a bácsi, majd felvette a földről az aktatáskáját, kipattintotta a zárat, és kezdte a dohányzóasztalra pakolni a pénzkötegeket.

Én csak ámultam-bámultam, sohasem hittem volna, hogy létezhet ekkora mennyiségű pénz. És így kötegelve, mintha kártyalap vagy mozijegy lenne... és miféle pénz? Jól láttam, valami külföldi szerzet, a magyar pénzt, a pengőt, még innen is

felismertem volna. A német ember is felkapta táskáját, nyitotta, és rakta volna bele a kötegeket. Ekkor Adorján bácsi „stop”-ot mondott, és a pénzhalomra tette a kezét. „Előbb lássuk a dokumentet” – mondta meglehetősen parancsoló hangon. (Fogalmam sincs, mit jelent az, hogy „dokument”, talán hivatalos irat lehet? Felrémlt előttem, ezek itt valami gyári dolgot intéznek, azért nem várta meg őket Anci néni). Ám ocsú keveredhetett a búzába, mert a szőke férfi szabadkozott, nem egészen értettem, hogy mit hebeg össze-vissza, ám a lapos táska, amit szorongatott, arra utalt, hogy nem tette bele a „dokument”-et.

Lelassította a beszédét, arról számolt be, hogy azt a valamit nem hozta magával, attól félt, támadás érheti, és kikapják kezéből a táskát. Ellenben elmondja, kinél hagyta letétben az anyagot, hol az a hely, ahol átvehetik. – „Várjuk a választ!” – sürgette őt Krasznai bácsi. A német ember arca titokzatossá vált, s csak annyit mondott: „*Miskolc, Szent István Bank 17-02-06*”. A szöveget magyarul, a számokat németül mondta, bár a „Bank” német szó is lehet. Krasznai bácsi értetlenkedve csóválta a fejét, és reklamált, ellenben Adorján bácsi váratlanul felnevetett, a társához fordult, s közölte, minden rendben, teljességgel egyértelmű, hogy hol vehetik át a tervrajzokat. A félreérthetőség elkerülése érdekében lassan, a szavakat tagolva, magyarul is elismételte a német ember mondotta számokat. Krasznai bácsi kedvetlenül vonta meg a vállát, Adorján bácsi levette a kezét a pénzhalomról, a német gyors mozdulatokkal az aktatáskájába gyömöszölte a kötegeket. – „Minden rendben?” – néztek össze hárman, bólogattak, megfogták poharukat, a két magyar az utolsó cseppig kiürítette, ám a német meghagyta a bornak csaknem a felét. Szedelődzködtek, örömmre menni készülődtek, Adorján bácsi előre tessékelte őket, ő maga utolsónak maradt és lekapcsolta a világítást. Becsukta az ajtót, rémlt, hogy a folyosón egy ideig még szöszmötölnek, nyilván felöltözött a két vendég, majd nyílt a külső ajtó, s hallani véltem a lépcsőn lefelé haladó lábak dobogását. Kibújtam az asztal alól, az ajtóhoz osontam, hegyeztem a fülem, s hogy elhalt a zaj, kiléptem a

folyosóra. A kijáratí ajtót résnyire nyitva találtam, megkapaszkodtam az ajtófélfában és az udvarra kukkantottam. Ott álltak nem messze az utolsó lépcsőtől, Adorján bácsi zseblámpájával pásztázta a dzsumbujt, nyilván az ösvényt kereste, amelyen jöttek, s ami most eltűnni látszott a sötétben, a sok ága-boga között.

Ekkor a túloldali bozót ágai közül egy férfi csörtetett ki, megállt Adorjánék előtt, valamit kivett a zsebéből, s kinyújtott karral hatalmas durranást produkált. A német eldőlt, mint a sószsák, a következő lövés Krasznai bácsit terítette le, Adorján bácsi feltartva két kezét rákiáltott a támadóra: „Jaj, ne... ne... ne...” de már dördült is a lövés, és ő is elterült a földön. Zseblámpáját elejtette, a bőrruhás férfi felkapta az égő lámpát, s a lelőtt emberek arcába világított vele. Utóbb lehajolt hozzájuk, mozgatta, rázta őket, mintha azt kémlélné, holtak-e már, vagy még nem egészen szállt ki belőlük a lélek. Úgy tűnt, elégedett a művével, zsebébe csúsztotta a pisztolyt (illetve revolvért vagy minekhívjákat), s ahogy térült-fordult és hadonászott a lámpával, pillanatra saját képére is rávetítette a fényt. Ekkor épp szemben állt velem (vagyis az ajtóval, mely mögött leskelődtem), egy végtelenbe nyúló másodpercig láttam az arcát, melyet a motoros bőrsapka csak a homloka feléig fedett.

Zsebre vágta a leoltott lámpát, felkapta a földről Krasznai bácsi és a német ember aktatáskáját, Adorján bácsinál nem volt táská, ami érthető, hiszen ő otthon volt, csupán ki akarta kíséni vendégeit. A merénylő megfordult, belevetette magát a bozótrengetegbe, nyilván az ösvényt kereste, amelyen át a helyszínre érkezett. Én rémülten, kövé dermedve álltam az ajtóban, a halálos félelem belém fojtotta a szuszt is, sem megmozdulni, sem kiáltani nem voltam képes. Még lélegzetet venni se nagyon mertem, attól tartottam, nem bírok talpon maradni, s a földre hull reszkető, remegő testem. Miután elhalt a menekülő ütötte zaj – nyilván a támadó kívül került már a kerítésen –, valahogy összekaptam magam, elindultam a folyosón, s lenyomtam az első kilincset, ami a kezem ügyébe akadt. A fürdőszoba ajtaja

volt, tettem pár lépést a kövön, de a lábaim, mintha rongyból lettek volna, kicsúsztak alólam, hanyatt estem, még tudatosult bennem fejem hatalmas koppanása, majd belezuhantam az éme-lyítő fekete semmibe.

2.

Miután a férfi meggyőződött arról, hogy áldozatai halottabbak már nem is lehetnének, zsebre vágta az elemlámpát és felkapta a földről az aktatáskákat. Megfordult, elszántan áttörte magát a bozót bokrain, ügyelve, nehogy karmolás érje, bár a bőrruha és a bőrsapka testének védelmet nyújtott. A kerítéshez ért, kiemelte a két meglazított deszkát és átbújt a résen, nyílt mezőre ért, mely ugyanolyan gazos és elhanyagolt volt, mint a dzsumbujos kert, bár néhány jól megtermett tölgyfa változatosabbá tette a terepet. Futva kerülgette a bokrokat és a buckákat, átugrott egy kisebb vizes árkon, megcélzott egy vastag törzsű nyárfát, melynek tövében ott állt a motorbiciklije. Gyors mozdulatokkal a csomagtartóra rögzítette a két aktatáskát, kitolta Jawa CZ motorját a szekérútra, majd ráült, gázt adott és kilőtt. Mélyet szippantott a kora esti, balzsamos levegőből, darabig a lankás, gypes dombháton bukácsolt, két kisebb forduló után kiért a rudabányai országútra, száguldva megtett néhány kilométert Jukóbánya felé. Elhagyatott kövesút becsatlakozásához érkezett, rátért és haladt tovább a kiserdő felé. Motorja bakkecskemód ugrált alatta, lassított; nem magát, az aktatáskákat féltette a leeséstől.

A távoli hegyek fölött úszó felhők mögül kibukkant a hold, fénye halvány derengésbe vonta a tájat, lámpa nélkül haladt, nehogy feltűnést keltsen, s az erdőszélt elérve leszállt a motor-

ról, óvatosan tolni kezdte a járgányt a gazos erdei úton, miközben felvert két arra bóklászó őzet. A megriadt állatok kecses ugrásokkal tűntek el a rengetegben. Mintegy fél kilométer megtétele után ritkultak a fák, kicsiny tisztásra ért, melyen egy hajdan volt ház romjai sötétlettek. Az egykori épületből csupán két dűledező falmaradvány meredezett, s épen csupán a ház földbe ágyazott betontalapzata maradt. A kőhalom mellett még ott sínylett egy-egy karóját vesztett szőlőtőke, s itt-ott elvadult vetemény-maradványok utaltak arra, hol lehetett valaha a kert. Ahogy elérte a romhalmazt, megkerülte, majd motorját az egyik fal épségben maradt oldalához támasztotta, a leomlott téglák, kövek, malterdarabok közé lépett, s egy jelzőkövet elérve kezdte széthányini a törmeléket. Vas fedlapra bukkant, melyet két masszív zár rögzített a betontalapzathoz, kulcscsomót halászott elő a zsebéből, s kinyitogatta a lapot rögzítő zárat. Felhajtotta a vaslapot, sötét mélység tátongott alatta, benne létra, mely a pincének tűnő helyiségbe vitt le. A két aktatáskát lehajította, ő maga lemászott néhány létrafoknyit, majd magára húzta a vasfedelelet. Leért az aljzatra, a létra mellett akkumulátoros lámpát talált, bekapcsolta, az élesen feltörő fény masszív, jó állapotban lévő faajtóra vetült. Újabb kulcs, újabb zár, kitárta az ajtót, az erős reflektorfényben egyszerűen berendezett irodahelyiség mutatta magát. Az egyik fal mellett ruhásszekrény állt, előtte asztal, mellette két szék, a sarokban vaságy, rajta ágynemű, melyet pokróc takart. A szemben lévő sarkot íróasztal foglalta el a telefonnal, mögötte a falon páncélszekrény; a mennyezeten rács, mely fölött vastag cső vezetett ki a szabadba, szellőzést biztosítva a föld alatti helyiségnek. A falak szabadon maradt részét pácolt falemezek fedték, az ágy fölött hatalmas Hitler portré köszöntötte az ide látogatót. A betonpadlót kopott torontáli szőnyeg borította, a helyiség dohszagú volt, ám levegője langyos. A férfi széles mozdulattal dobta le bőrdzsekijét és kapta le fejéről motoros sapkáját, mélyet lélegezve mozdult, örült, hogy végre kifújhatta magát.

Fáradtan hanyatlott le az egyik székre, nagyot nyújtózkodott, majd megtörülte izzadó homlokát. A lámpát a földről az asztalra tette, kezébe vette az egyik táskát – disznóbőrből készült, elegáns darab volt –, kipattintotta a zárat és belekotort. Elégedett mosollyal ürítette ki a tartalmát, s miközben rakosgatta az asztalra, meg is számolta a pénzkötegeket. Az egyiket gyorsan átpörgette, „*jawohl!*” sziszegte és bólintott, az összeg a jelek szerint megfelelt elvárásának. Más nem volt a táskában, „az óvatos német” – dünnyögte „a kabátzsebében tartja a pénzét s személyi iratait!”

Ezt követően a másik táskát vette kezelésbe, a kissé kopottat, elhasználtat, azt, amelyik Krasznai tulajdona volt. Áhítattal tapogatta, méregette, mintha attól félt volna, hogy fel fog robbanni, vagy valami varázserő folytán tartalma köddé válik. A két zár engedelmeskedett, felhajtotta a fedelet, belenézett, ám semmit sem látott, egyetlen lap nem sok, de annyi sem volt benne.

Nyugalma s önuralma elszállt, nem volt képes fékezni hirtelen feltámadt indulatát. A vér a fejébe tolult, onnan a lábába szaladt, meg kellett kapaszkodnia az asztalszélben, mert úgy érezte, lefordul a székről. Megcsóválta a fejét, majd felpattant ültéből és újból kezelésbe vette az ominózus darabot. Forgatta, rázta, kezével végigtapogatta a belsejét, az oldalzsebben igazolványokra akadt, melyek tanúsították, hogy a táska tulajdonosa valóban Krasznai János.

– *Krucifix, Donnerwetter, der Teufel soll das alles...* hová a pokolba tűntek az iratok? Ó nem – esett neki a nagyszekrény oldalának – ilyen nincs, ez nem lehet igaz! Le volt zsírozva minden, a poloska rögzítette a megbeszélést, világos volt a kép: hoci – nesze, Walter Wertheimer jó pénzért eladta találmányát az *Intelligence Service*-nek. Az összeget megkapta angol fontban – rendben! No de hová tűnt az ellenszolgáltatás? Esetleg... – agyában egymást kergették a gondolatok, miközben töprengővé vált az arca.

– No persze! – kapott a fejéhez. Az anyag Adorjánnál maradt, utólag módosították az eredeti elképzelést. Megfordult, sietve az íróasztalhoz lépett és kezébe vette a telefonkagylót. Tárcsázott, a csengetés kiment, majd néhány bűgő hang után jelentkezett valaki a vonal túlsó végén. A férfi németül szólott bele a kagylóba:

– *Hallo* – kiáltotta –, Fekete Kutya jelentkezik! A *Dreieck* akció elvégezve... Három személy likvidálása megtörtént... Pénz elkobozva... Elhelyezve az ötös számú bázis széfjében. Probléma: iratok nincsenek a táskában, a dokumentum minden bizonnyal az Andor Adorján lakásán maradt. Javasolom elrendelni az azonnali házkutatást! Igenis... Értettem... Vége... *Heil Hitler!*

Néhány mozdulattal rendet rakott a szobában, magára kapta szerelését, s kirontott a helyiségből, akár egy megsebzett bika. Kimászva a gödörből gondosan lezárta a vaslapot, tetejét bevonta tégladarabokkal, sittel; megkereste motorbiciklijét, kitolta az erdőszélre. Körbekémlelt, majd miután meggyőződött arról, hogy senki sem ténfereg a tájon, nyeregbe pattant, indított és gyorsan elszelelt.

3.

Anci arról volt híres, hogy képtelen bármit megszervezni, nem múlt el nap, hogy bevett szokásához híven össze-vissza ne kutyulta volna a problémás dolgokat. Főként az utóbbi időben viselkedett úgy, mint egy kergebirka, azóta, amióta az élete átrendeződött, mert beleesett a szerelem sötét veremébe, ahogy azt Petőfi Sándor a maga idejében meg is énekelte. Hiába a jó férj, a jól sikerült négy csemete, anyagi biztonság a

háborús idők ellenére, nem tud ő már örülni semminek sem, mert mint lángoló pokol, úgy ég a teste, minduntalan szeretője ölelése után vágyakozik.

Kisebb félrelépései már korábban is voltak, ám azokat inkább az unalom, mintsem az emésztő szenvedély váltotta ki, igaz ugyan, hogy egy alkalommal alaposan ráfázott a ledérségre, s tettének élő bizonyítéka Anikó, a harmadik gyermek, aki nem a tulajdon férjétől fogant. Fura egy eset volt... meghibásodott a villanyóra, és a gyár, mint lakástulajdonos, kiküldte hozzájuk egyik ezermester műszerészét. A férfi csinos volt, jóarcú, magas és izmos, fekete hajú, fekete szemű, amellettt kedves és beszédes. Miután végzett a rábízott munkával, Anci borral és süteménnyel kínálta a vonzó férfit, elbeszélgettek, összeemelegedtek. A szerelő másnap is megjelent, mint mondta, ellenőrzi a villanyórát, biztos akar lenni benne, hogy a munkát megfelelően végezte el. A lakás üres volt, a gyerekek iskolában, a férj kiküldetésben, a Piri cseléd lány az ozorvári nagyvásárban bámulta a cifra holmikat. Anci, a csinos, teltkarcsú asszony negligzésben lengedezett, s úgy fogadta a váratlanul feltűnt szerelőt, hogy csupán egy vékonyka hálóköntös fedte a testét.

Adorján három hétig volt távol, hivatalos ügyei Angliába szólították, Anci meg a csinos szerelő nem volt rest, igencsak kihasználta az egyre gyakrabban adódó alkalmakat. Anci vigyázatlan volt... nem gondolta, hogy bármi baj megeshetik... aztán mégis bekapta a legyet... Hogy a férj megérkezett, Anci vad szenvedéllyel vetette magát hitvese karjába, s a későbbiekben senkinek sem tűnt fel Anikó megszületésekor az a néhány hét különbözet...

Ellenben kissé érthetetlen volt, hogy a hókaszöke férfinak, s a vöröses szöke asszonynak kreolbőrű, fekete hajú, sötétbarna szemű kisleánya született, s Anci riadtan észlelte, ahogy növekszik Anikó, egyre jobban hasonlít a valódi apjára. Még szerencse a kis balesetben, hogy a férfi elköltözött Ozorvárról, többé feléje sem nézett a kedves kisvárosnak, fogalma sem volt, hogy gyönyörű kislánya van, aki az ő színeit és vonásait örökölte.

Két évre rá született meg Ildikó, Marinka osztálytársnője, ő szőke lett, kékszemű és kissé kövérekés, hamisítatlan Adorján-származék. Ellenben Anci furcsa fricskát kapott a sorstól, mert-hogy a négy gyermek közül férje leginkább Anikót kedvelte, valósággal rajongott ezért a kislányért, s a többi három rovására mindenben kedvezett neki, elhalmozta csemegékkel, ajándékokkal, leste a kívánságait.

Öt év telt el Ildikó születése óta, amikor mint derült égből a villámcsapás: Anci életébe valósággal berobbant az a bizonyos nagy szerelem. E vad érzelmek tárgyát éppen a férje főnöke, nevezetesen Lámai Lajos képezte; a határozott fellépésű, csinos, fekete férfi – markáns arc, erőteljes alkat – azt a bizonyos sármos típust képviselte, akiért rajonganak a nők. A tetszetős szeladon kihasználva adottságait, számos alkalommal félrelépett, ám rendkívül óvatos volt, mindenkor igen körültekintően járt el. Felesége – Irma – nagydarab, csontos asszony, arca leginkább egy hintalóra emlékeztetett. Pár évvel idősebb volt a férjénél, némelyek úgy vélekedtek, házasságuk az ellentétek vonzásának tanúbizonysága, mások azt pusmogták: Irma gazdag szüleinek pénze volt az, mely képviselte ez esetben a tényleges vonzerőt. Lámaait röviddel a nagy fellobbanás előtt nevezték ki a gyár elitjét képező mérnökgárda vezetőjének, e csoportba tartozott Adorján Andor, Szekeres Gábor, Krasznai János és még két vegyészmérnök: Imrefi Bertalan és Nyerges László; valamennyien jó barátok és összeszokott munkatársak, ha kitudódik a szerelmi románc, derékba törhetett volna az élvhajhász férfi karrierje.

És megtörtént a baj. Bál volt a lillafüredi nagyszállóban, karácsonyi *Szalvátor*-est, ahogy nevezték, ott volt mindenki, aki számított; a rendkívüli eseményről természetesen az Adorján házaspár sem maradhatott el. Anci a négy gyermek ellenére megőrizte szépségét, kitűnő alakját; bőre, mint a leghamvasabb barack, kékeszöld szeme csillogott, mint a karácsonyi gyertya fénye. Vörös szőke dús fürtjeit gyönyörű frizurába fésültette, erősen dekoltált estélyi ruha tapadt a testére, dévaj viselkedése,

kihívó mozdulatai vonzották a férfiak tekintetét. Főként Lámai Lajos szemét... Talán a romantikus légkör, a báli mulatság mámoros miliője volt az okozója, hogy Lámai felfigyelt a dús idomú nőre, s mint akit villámcsapás ért, döbrent rá, hogy számára a végzet asszonya nem más, mint Adorján Bandi kétes hírű neje. Hiába a sokévi közömbös ismeretség, ezen a különös estélyen úgy mérte végig az asszonyt, mintha először pillantotta volna meg, testét végigbizseregette a szenvedély hulláma, a hirtelen feltámadt vágy elhomályosította tekintetét. Egyre gyakrabban vitte táncba, s ahogy magához ölelte a kíváncsú testet, észrevette, heves vonzódása viszonzásra lel.

A tánc hevét kipihenni kiosontak a télikertbe, a férfi nem vesztegette az időt, derékon kapta Ancit és vadul megcsókolta. – Jaj, ne itt! – rebegte a kacér teremtés. Lámai értett a szóból, valami nagyon furát súgott a nő fülébe és elsietett, magára hagyva megbűvölt áldozatát.

Egy hétre rá hivatalos ügy intézése végett Lámai Budapestre küldte Adorját, ugyanaz nap küldönc kereste Ancit, kezébe levélkét nyomott. Az asszony magára zárta az ajtót, úgy olvasta el az üzenetet, rövid volt, ám igencsak célra törő: „Holnap délután ülj fel a négyórás vonatra, szállj le Királyhegyen, és menj el a Garam utca négybe. L.L.”

Királyhegy, a kis bányászfalu mindössze két megállónyira volt Ozorvártól, a vonatnak negyedóra sem kellett a megérkezéshez; Anci ijedten szállt le és kereste a megadott címet. A Garam utca ötpercnnyire volt az állomástól, ahogy befordult a keresett utcába, már látta is az egyik ház előtt vesztegelni Lámai Lajos kocsiját. Takaros parasztházra esett a pillantása, szívélyes öregasszony fogadta, mézes-mázos szóval tessékelte befelé az egyik helyiségbe. A tisztaszoba volt az, Lámai már várta, az asztalon hímzett abrosz, rajta bor, szóda, tál tele kövér hússal megrakott szendvicsekkel, vázában virág, és a sarokban ott lapult – mint forró örömeiket ígérő gondola a velencei éjben – a frissen megvetett, puhapárnás ágy.

Bár teltek az évek, szenvedélyük cseppet sem lanyhult, mi több, egyre erősödött, mindketten megtalálták a másikban az ideális partnert, noha tisztában voltak azzal, viszonyuk nem legalizálható, családjukat nem hagyhatják el. Olykor hetente kétszer is összejöttek, máskor egy hónap is eltelt anélkül, hogy sor kerülhetett volna a találkozásra; Lámai csupán olyankor merészkedett randevút kérni, amikor Adorjánt sikerült valamilyen hivatalos ügy okán eltávolítania. A vad szerelmi viszony bonyolulttá, kiszámíthatatlanná tette Anci életét, minduntalan át kellett rendeznie programjait, és ha késett Lámai hívása, a sóvárgó nő ideges lett és türelmetlen, szidta gyermekeit, szolgálólányát legorombította, férjével minden ok nélkül veszekedett, bár a jámbor Adorján Bandi keresve kereste kegyeit.

A születésnap délutánján Anci mindenre gondolt, csak arra nem, hogy szeretője jelentkezik, meglepetésként érte, hogy egy küldönc-forma fiatalember felkereste őt, levélkét adott át neki. Nemet mondani nem tudott, nem merte Lámaid telefonon hívni. Tudta jól, nagy felelősséget vállal fel azzal, hogy magára hagyja a gyermekcsapatot; Piri kimenőjét nem lehetett lemondani, abban reménykedett, Anikó komoly, felelősségteljes kislány, fenntartja a rendet, tekintélye van, amellet a társasjáték leköti a figyelmüket, észre se fogják venni, hogy magukra maradtak. Bandi reggel azzal indult útnak, hogy tárgyalása lesz a diósgyőri gyárban, késő éjjel, vagy talán csak másnap reggel érkezik haza. – Világos, mint a vakablak – töprengett Anci –, valami váratlan esemény jöhetett közbe, s Lajos kihasználja a kedvező alkalmat.

Leszállt a vonatról, elindult a jól ismert úton, befordult a Garam utcába, s kissé meglepődött, hogy Lámai kocsiját nem látja a ház előtt parkolni. A léckapu nyitva volt, kissé bizonytalan léptekkel indult el a kerti ösvényen, az ajtóban ott állt az öregasszony, köszöntötte, majd kissé ironikusan megjegyezte, hogy az úr még nem érkezett meg! Biztatta, tessékelte, azért csak jöjjön be a nagysád, nehogy már a kertben ácsorogva várja a „jó barátját”. Kinyitotta előtte az ajtót, kezét széttárva mutatta,

hogy a szoba rendben, az ágy megvetve, az asztalon a bor meg a szóda. Fontoskodva hozzátette: már hozza is a frissen kisült, ropogós kenyérlángost, fogyasszon csak bátran a naccsága, ne röstellje magát, jobban telik az idő eszegetve, kvaterkázva, mígnem megérkezik a tisztelt mérnökúr...

Anci letette kabátját, kalapját, kesztyűjét, beült az öblös fotelbe, szíve hevesen vert, a vénasszony jelenléte határozottan frusztrálta, valami meg nem nevezhető undort, viszolygást és ijedséget érzett, akár a csapdába fogódzott róka. A háziasszony meg, észlelve vendége kínját, galád mosollyal méregette, mézes-mázos szavakkal kínálta a lángost, magában kuncogva, hogy a puccos asszonyt kínlódni látja, ahelyett, hogy az ágyat nyögetné azzal a nagymarha férfival együtt, megeresztve apró kis sikolyokat. Anci lesütött szemmel kivett egy lángost és eszegetni kezdte, finom volt, friss és resz; a széle barnás, tetejét foghagymás tejfől vontá be, illata feltámasztotta volna a holtakat is. A vénség még mindig ott állt az ajtófélfának támaszkodva, fura arcot vágott, és amint ráesett a délutáni nap poros pászmája, a szoba hirtelen egy francia kupleráj légkörét idézte. S benne Anci a kuncsafra várakozó „lány”, a vénasszony pedig a „madám”.... Mintha a ház asszonya is ezt a képet vélte volna látni, mert a mondandója ehhez igazodott:

– Aztán tessék szólni az úrnak – közölte negédes hangon –, hogy hátralékban vagyok a pénzzel. Még az előző hónapot sem fizette ki! Szegény asszony vagyok, jár nekem költség, nehogy más magam fedezzem a gazdagok passzijóját! Ha nem tudná a naccsága, hát én is a piacrúl élek... – Anci a meglepetéstől alig jutott szóhoz, csupán annyit bírt kinyögni, hogy minden rendben lesz. Az asszony távozott, kissé erőteljesebben tette be maga után az ajtót, magában azt morogva, hogy most aztán jól megaszonta néki...

Adorjáné csak most döbbsen rá, tulajdonképpen miről is esett szó, ez a vénség fellebbentette a fátylat valami nagyon gusztustalan dolog felől... Mindeddig úgy tudta – Lajos úgy mondta neki –, hogy a ház az övé, az öregasszony csupáncsak

bérlő, a kisebbik szoba lakója. Lakbért fizet, rendben tartja a házat, s mivel jószívű, derék asszony, segíti őt a vendéglátásban, merthogy pártfogója a szerelmeseknek. – Ezek szerint – gondolta elképedve –, az a galád átverte őt, hazudott neki. Lámai Lajos itt a bérlő, s az asszony egyszerűen csak *szobáztat*... S meglehet, más nők is feküdtek már e jól megvetett ágyban, nem ő az első, aki részesül e kétes kegyben... A vén boszorkány nyilván jól megvágja a férfit, nyeregben érzi magát és még szemtelen is! Nem átallja övele kéretni az elmaradt bért... Ó, hogy milyen undorító dologba keverte őt a szenvedélye, most ülhet itt kiszolgáltatva és megszégyenülve... Miközben a hitese ura rengeteg munkájába csaknem beleszakad...

Ivott egy pohárka bort, kivett a tálról még egy lángost, lassan, megfontoltan eszegette, egyszerre roppant fáradtnak érezte magát. Nem csoda, hiszen ma percnyi megállása sem volt, reggel kinn járt a piacon, később tortát sütött, majd csomagot küldött a két nagyobb gyermeknek, a Bálint fiúnak Kőszegre, a katonaiskolába, a nagylánynak, Orsolyának meg Budapestre a Sion Intézetbe. Bandi is későn indult, hogy visszajött a bevásárlásból, ő készítette el a reggelijét. Délután meg a városban caplatott, három üzletet is bejárt, míg meg tudta venni Ildikó születésnapi ajándékát. Hátradőlt a kényelmes nagymamafootelben, lehunyta a szemét, s anélkül, hogy észrevette volna, mélységes álomba merült.

Arra riadt fel, hogy éles fény vetül szemébe. A szoba a homályba veszett, előtte állt az öregasszony, kezében imbolygó fényű petróleumlámpa, ennek világa volt az, amelyre feleszmélt.

– Ébresztő, nagysád! Az úr, úgy láccik, jobb dógot talált magának, minthogy ide gyűjjék, az idő meg elszállt, lassan háromnegyed kilenc. Ideje vóna elhúzni a búsba, mer hálóvendéget nem fogadok! Az nem vót benn az egyességben!

Anci dühtől vörösen ugrott fel, legszívesebben pofon vágta volna a szemtelen banyát, ám igyekezett magán uralkodni, szótlanul összeszedte a holmiját, köszönést mormolt és távozott. Rohant ki az állomásra, eszébe villant, hogy el kell érnie a kilencórás vonatot, a következő csak tizenegy-tizenötör megy. Úristen! Mekkora baj volna, éjfél körül érne csak haza, talán már ott érné Bandit, s ugyan mi az ördögöt találhatna ki, hogy hol csámborgott, miféle mesével etethetné meg a jámbor urát. A vonat késett pár percet, így bőven volt ideje a jegyváltásra. Kedvetlenül feszengett a fapados ülésen, a kis vicinális csaknem teljesen üres volt, az utastérben pálinkabűz szaglott, bagófüst gomolygott, nehézzé téve a füledt levegőt.

A sötét utcán félve lépdelt, dühösen rágta magát a történetek miatt: még sohasem fordult elő, hogy Lajos ne jött volna el a randevúra, hogy odarendelje őt az öregasszonyhoz, majd ott felejtse, mint egy otthon hagyott szemüveget. Visszafelé minden alkalommal hazahozta kocsin, a dzsumbukert végében tette le, onnan pár perc alatt már otthon is volt. Most meg botladozhat itt a hepehupás járdán túsarkú cipőben, ó, hová is tette az eszét, mi a bánatért kellett így kiöltöznie, arról nem is szólva, hogy teljesen feleslegesen.

Befordult az egyik utcán, majd elérte a következő sarkot, ahonnan már az ő utcájuk nyílt. Csodálkozva nézelődött, előtte a járda fényárban úszott, s ahogy a házuk közelébe ért, látta, hogy két ismeretlen autó parkol a kapujuk előtt. S valamennyi ablak ragyog a fénytől, a szobák kivilágítva, mintha házibál volna náluk... Miközben jobban körülnézett, arra is felfigyelt, hogy a kertjükben és a dzsumbukertben valakik reflektorlámpával bóklásznak... Atyavilág, mi történhetett? A kapuhoz ért, tárva-nyitva állt, belépett volna, de egy rendőr állta el az útját. Vagy talán nem is rendőr... Anci még sohasem látott ilyesmi egyenruhát.

– Álljon meg, kérem!! – szólt rá a férfi. – Nem jöhet be senki, házkutatást tartunk.

– De hát én itt lakom – kiáltott fel a nő –, a ház asszonya vagyok!

– Vagy úgy... – a férfi zordan pillantott a nőre –, kérem, kövessen, hamarosan ki fogjuk hallgatni önt.

A különös ember karon ragadta, Anci riadtan tiltakozott, az egyenruhás csendre intette, hangja komor volt, sötét és fenyegető. A konyhába vezette, hasonló egyenruhát viselő férfi ült a konyhaasztal előtt, melyet a célnak megfelelően íróasztallá alakítottak át.

– Mi történt? Uraim, mondjanak valamit... hol vannak a lányok...?

– Önnek is jó estét! – utasította rendre a sötét szemű férfi a megszeppent nőt, miközben kezét nyújtott és bemutatkozott. – Korondi Mátyás, katonai bünyügyi nyomozó.

– Adorján Andorné a nevem, jó estét kívánok. A két kislányomat kérdem, meg a vendég-gyerekeket...

– Később. Ami a gyermekeket illeti, kikérdeztük őket és hazaszállítottuk a szüleikhez.

– No, és az én két kislányom...?

– Őket a nagyszülőknél helyeztük el.

Újabb rendőr lépett be a helyiségbe, kezében füzet és ceruza, feketekeretes szemüvege mögül szigorú pillantással mérte végig a nőt. Anci egész testében remegett, valami szörnyűség történt ma délután, gondolta, s úgy vélte, ez okból mulasztotta el Lámai Lajos a találkozót. A jegyzetfüzetes férfi is helyet foglalt, miközben a társára nézett. Amaz bólintott és a nőhöz fordult:

– Asszonyom! Szíves engedelmével megkezdenénk a kihallgatást. Mindenekelőtt, ha megkérhetném, diktálja be az adatait...

4.

Magda kedvetlenül kézimunkázott, a tű ide-oda cikázott vaskos kis kezében. Vörösbarba haja az arcába lógott, matlaszé pongyolája enyhén pecsétetes volt. Hirtelen rádöbbsent, zölddel varrta ki az egyik virág szirmát, elöntötte a pulykaméreg, s a kezében tartott himzórámát vásznastól, tűstől, minde- nestől az asztalra dobta, miközben elmormolt egy nem épp szalonképes, közismert ígét. Anyja idegesen kapta fel a fejét – mindeddig békésen kötögetett –, mérges tekintetet vetett a lányára, amiért megzavarta a délután nyugalmát.

– Mi ütött beléd, lányom? Még mindig Marinkát irigyled, hogy kellemes programja van? Te meg itthon ülsz, ahelyett, hogy összekapnád magad és keresnél valami jobb szórakozást!

– Ugyan már, mit? Gábort alig látom, eszébe nem jutna egy mozi, egy színház, sőt! Még sétálni sem hív el, egy cukrászdázás nem sok, de még arra sem szánja rá magát. Mindig csak a munka, halaszthatatlan feladatok a gyárban, az örökös fontoskodás. Mintha ő rittyentette volna kerekre a nagyvilágot...

Az idős asszony szemrehányó pillantást vetett a lányára, majd letette kezéből a kötést.

– Magda! Csak tudnám, hol ragadt rád ez a közönséges beszéd, szóhasználatod nem méltó egy úrinőhöz! Amellett nincs egy csöppnyi belátásod, fogalmad sincs, mit jelent felelősségteljes beosztást ellátni egy hadiüzemben, ahol a legkisebb mulasztás is ok lehet arra, hogy a hibázónak a fejét vegyék. Ugyanakkor képtelen vagy felfogni, hogy valóságos lángoló pokol közepében élünk, dül körülöttünk a világháború! Te meg... ülsz a kellemes, kényelmes lakásban, mindened és mindenkid megvan, családi kör vesz körül. Kérdelem én, mit szólnál, ha a férjed künn volna a fronton, hasalna egy lövészárookban, vagy most indulna rohamra a tűzvonalban. Mit éreznél, ha megsebesülne, vagy hadifogságba esne, és akkor még nem is említem a leg-

rosszabbat. Egyébként meg – folytatta az öregasszony szemüvegét az asztalra téve –, az anyagiakra sem panaszkodhatsz. Gábor szépen keres, megvehetsz bármit, amit csak megkívánsz, miközben milliók nyomorognak, fáznak és éheznek, sokaknak még tető sincs a fejük fölött... – A gömbölyded fiatalasszony megvetően biggyesztette le a szája szélét, pillantása elkalandozott.

– Jaj, mamus, fejezd már be a szövegelést, unom az örökös kioktatást. Tudom, látszólag előnyös helyzetben vagyok, ám nemcsak a pénz meg a jólét számít, akad még más is, amit egy asszony joggal hiányolhat. Való igaz, itthon van a férjem, ahelyett, hogy a harctéren szenvedne, viszontláthatom, nap mint nap mellé fekehetem az ágyba. Ám – nem szívesen beszélek róla – de ha már így szóba hoztad, hát tudd meg: Gábor engem cseppet sem szeret. Nemcsak napközben hanyagol el, hanem este sem igen foglalkozik velem. Semmi gyöngédség, kedves-ség, semmi kényeztetés, hasztalan igyekszem a figyelmét magamra vonni, felvenni csábos hálóiinget, megitatni őt serkentő teákkal, semmi sem használ, észre sem veszi, hogy vágyakkal teli asszony vagyok. Ha olykor mégis megkíván, gyorsan, lélektelenül teszi a dolgát; hogy nekem mi esne jól, végképp nem érdekli, annyi figyelmet sem fordít rám, mint egy... no, majd kimondtam, kire... Azt hiszem, elhibáztam a párválasztásomat.

– Nagy választékod ugyan nem volt... – dünnyögte az öregasszony halkán, inkább csak magának mondván a szavakat. Magda dühösen fordult felé, már épp azon volt, hogy odamondjon valami kellemetlent, amikor éles berregéssel megtörte a csendet a telefon. Kedvetlenül állt fel, anyjának csupán egy fintort vágott, átsétált a szobán és felvette a kagylót.

– Halló! Szekeres Gáborné. – A következő pillanatban vadul felsikoltott, s jajongások kíséretében hallgatta a kagylóból áradó szöveget. – Hogy mi? Jól hallom, Ildikó, Marinka elesett és elvesztette az eszméletét? Maradjatok mellette, de ne nyúljatok hozzá! Azonnal megyünk érte és hazahozzuk! – Lecsapta a kagylót, a hálósobába rohant, szekrényéből előhúzta az első

ruhát, ami a keze ügyébe akadt, közben anyjának kiabált, hogy riassza a cselédlányt. – Marinkát baleset érte – visította –, öltözzön fel Julis és jöjjön velem!

A cselédlány feltűnt az ajtóban, éppen pástétomos kenyeret majszolt, gyanakvó pillantásokkal méregette nem kedvelt aszszonyát. Magda ráripakodott, hogy bújjon cipőbe és kapja magára a berliner kendőjét, Marinka elájult a zsúron, haza kell cipelni. A lány akkorára tátotta a száját, hogy kiesett belőle a falat, pördült, öltözködött s futott asszonya után. Mint egy gazella, úgy inalt végig az utcán, Magda nehézkesen, csámpásan bukdácsolt utána, az Adorján-ház előtt az egyik tócsába belelépve el is csúszott, Ildikó kapta el, aki a kapuban várta a felmentő sereget. Halálra vált arccal tessékelte be a két nőt a folyosóra, miközben hírül adta, Marinka a fürdőszoba kövén fekszik, valószínűleg elcsúszott, hanyatt esett. Magda szó nélkül rohant végig a folyosón, tudta, hol találja a fürdőszobát. A gyermekek közül néhányan az ebédlőajtó előtt álltak, megszépelve néztek a két érkezőre, behúzott nyakuk, riadt szemük lelkiismeret-furdalásra utalt, meglehet, felelősnek érezték magukat a történetekért, hibáztak, hogy nem figyeltek társnőjükre, észre sem vették, hogy elhagyta a játékszobát. Magda hirtelen megtorpant a folyosó végén, a nyitott fürdőszobaajtón át Marinkára esett a tekintete, vastag pokróc takarta a kislányt, Anikó mellette térdelt, Krasznai Erzsí és Salamon Gizi a fekvő alak körül nyüzsgött. Erzsí éppen vizet csurgatott egy fogmosó pohárba, azt javasolta, hogy locsolják fel az elalélt lányt.

Magda is térdre vetette magát, kislánya arcához hajolt, gyöngéden simogatta, paskolgatta, de a gyermek nem adott életjelet. – Julis! – kiáltott rá a tenyeres-talpas leányzóra – nyálábold fel Marinkát, hazavisszük, kihívom hozzá az orvost. – A tébláboló leánykák riadtan rebbentek szét, utat engedve a távozóknak; Julis erős volt, mint a medve, meg se érezte a pokrócba tekert könnyű terhet. Magda felkapva lánya kabátját, sapkáját, szét sem nézve távozott az Adorján-házból, csupán jóval később villant az eszébe, hogy nem látta a lakásban sem Ancit, sem

Pirit, sem Adorján Bandit, és hogy nagy ijedtségében még csak meg sem kérdezte, hová tűntek a felnőttek, mért nem intézkedtek, orvost vagy mentőt mért nem hívtak.

A magára maradt öregasszony – hogy valami hasznosat tegyen – megágyazott a kisleánynak, tiszta pizsamát is készített számára, gyanította, hogy Magda üzeni fog Schumacherért, háziorvosukért. Rémképek tolultak agyába, sápadtan, szinte élettelenül állt az ablak előtt, türelmetlenül leste az utcát, számolta a perceket, mikor pillanthatja meg végre imádott unokáját, és ha igen, hát milyen állapotban. Árnyak tűntek fel túl a kerítésen, ezekők, kiáltotta, s korát meghazudtoló sebességgel rohant az előszobába, hogy kinyissa nekik az ajtót. Megdőbbenve nézte a pokrócba csavart, ájult gyermeket, szólt Julisnak, fektesse az ágyra. Magda csak most esett be az ajtón, anyjával együtt igyekezett kényelembe helyezni a sérült lánykát, lekapta lábáról a lakkcipőt, az öregasszony óvatosan vetkőztetni kezdte. Ekkor megmozdult Marinka, szemét kinyitva rebegett pár szót, majd jól érthetően azt kérdezte: – Hol vagyok? Mi történt velem?

Pizsamába öltöztették, bedugták a paplan alá, feje alá dupla párnát tettek.

– Elájultál a fürdőszobában – válaszolt anyja a leány kérdésére –, Julis az ölében hozott haza. Jól vagy, csillagom, fáj valamid? – Marinka kókadozott, mint a jégütötte virág, s anyjára emelte könnyekben úszó szemét.

– Igen... itt hátul a fejem... – könnyökére támaszkodva kissé megemelte magát, nagyanyja óvatosan az oldalára fordította a kis sebesültet, azonnal észlelte a sűrű barna haj alatt meghúzódó hatalmas dudort. Némi vér is szivárgott belőle, de nem volt nyílt seb, inkább csak horzsolás. Hozta az orvosi dobozt, óvatosan lefertőtlenítette a megsérült dudort, miközben Julis a konyhában teát főzött. Tudta jól, az uraknál az a szokás, hogy akinek baja esik, az rögtön teázik; bezzeg önáluk otthon a faluban az ilyen fejsebre hamut szórnak tyúkszárral vegyítve, attól aztán rendbe is jön minden, a fene se költ ott orvosra, patikára!

– Hívom az orvost! – ugrott fel a kislánya mellől Magda, és szaladt a telefonhoz.

– Nem kell orvos, jól vagyok, semmi bajom... – nyafogta Marinka. Utálta a doktort, attól félt, kórházba viteti, volt már elég dolga a gyógyító késsel, átesett a mandula-műtéten, később meg kioperálták a vakbelét. Valami olyasmi derengett agyában, újból megoperálhatják, még képesek, és felvágják a fejét...

Julis hozta a teát, titkon cseresznyebefőtt-levet is loccsantott beléje. Tudta jól, kis kedvence így szereti, csak meg ne tudja az a visítós anyja, hogy felbontotta az egyik dunsztosüveget. Mert akkor újfent kiveri a heppet...

Ezúttal elmaradt a nagyjelenet, örömmel nézte a két nő, milyen jóízűen issza a teát a lány. Kiürült a bögre, Marinka kényelmesen elnyúlt az ágyban, oldalvást feküdt, hogy ne nyomja a párna a fejébét.

Csengetés hallatszott, megjött a háziorvos, Julis loholt kifelé, nyitotta neki a kaput. Schumacher biciklin érkezett, betolta járgányát, s a falnak támasztotta, majd elindult felfelé a lépcsőn, követve Julis lépteit. Ismerős volt, rengeteget járt már ebben a házban, Marinka sokat betegeskedett, a sovány kis gilisza gyakran meghült, amellet begyűjtötte az összes gyermekbetegséget. No és a két műtét... Mindenkör az ő gondos felügyelete mellett zajlott le hosszabb-rövidebb idő alatt a lányka gyógyulása.

A magas, erőteljes testalkatú orvos leginkább egy medvéhez volt hasonlatos, erre utalt tömpe orra, brummogó hangja, nagy lapátkeze és téli viselete: barna rövidbunda kordbársony nadrággal, hozzá jókora szőrkuksma. Ezúttal is így volt felöltözve, cipője a biciklizés dacára poros és koszos volt, s ahogy végigmasírozott a szobán Marinka ágyát megcélozva, jókora sárcomókat hullatott maga után.

Aggódva nézte a leánykát, pár kedves szóval beszédre ösztönözve. Kérdezgetni kezdte a délutáni események felől, első menetben arról szeretett volna meggyőződni, hogy a hosszú ájulás nem okozott-e maradandó változást az agyi működésben.

désben. Marinka halk, színtelen hangon válaszolt, elmondta, száraz volt a torta, amivel megkínálták, megsomjazott és inni akart a csapból. Belépett a fürdőszobába, a kő síkos volt, megcsúszott és hanyatt esett. A nagy, aki hallgatta a beszédet, megjegyezte, Adorjánék rendetlen emberek, biztosan kilötykölték a hajolajat vagy leejtettek egy szappandarabot. Az orvos felültette, majd lassan felállította a kislányt, elvégzett néhány reflexvizsgálatot. Marinka reakciói nem utaltak rendellenességre, csupán arról panaszkodott téblábolása közben, hogy kissé szédül, és gyöngének érzi magát.

– Enyhe agyarázkódás – közölte Schumacher a diagnózist –, ágyynyugalmat rendelék el legalább két napra, aztán már felkelhet, sétálgathat a szobában, ám ha rosszullét mutatkoznék, kérem, azonnal hívjanak. Felírok egy gyógyszert, két pirulát előlegebe átadok máris, az egyiket elalvás előtt vegye be, a másikat meg holnap, reggeli után.

Magda megköszönte az orvos segítségét, ezúttal csendes volt, nem hisztériázott. Az öregasszony is hálatalten vett búcsút tőle, Marinka kedvetlenül mormolt el egy kezicsókolomot. Julis kikísérte a medveszerű embert, majd visszatért a szobába lapáttal és seprővel, hogy eltüntesse az orvos cipőjéről levált sárdarabokat. Miután végzett, megkérdezte, teríthet-e már a vacsorához. Későre jár, jegyezte meg, háromnegyed nyolc felé tart az óramutató. Magda elgondolkodva bólintott a lány szavára:

– Kezden teríteni, nem várunk az úrra. Eszik majd, amikor kegyeskedik hazatérni! – A hangja tompán csengett, arca savanykás volt, mint aki citromba harapott..

– Igenis. Instálom, hideg vacsora lesz! Mit adjak hozzá? Tejeskávét vagy teát?

– Jó lesz a tea – jegyezte meg az öregasszony –, estebédre nem való a kávé, megfekszi a gyomrot...

A lány nem kérdezett többet, nekilátott asztalt teríteni, bánja is ő, hol, merre kószál Szekeres úr. Szervírozta a hidegtálat és a majonézes krumplit, fordult éppen, hogy behozza a teáskannát és a cukrot, amikor csikordult a zár, neszelt az előszo-

baajtó, a ház ura megérkezett. Magda kiszaladt az előszobába, s már zúdította is a későn jövő férjre szemrehányásait. Sértett hangon kezdte kérdezzetni, hol járt, merre kószált, miért maradt el olyan soká. Gábor kedvetlenül szabadkozott, a műhelyben volt dolga, mondta, elromlott a gyártósor egyik gépe, és a szakmunkás csupán az ő segítségével tudta megjavítani.

– Kezdd el nyugodtan vacsorázni – közölte nejével – megyek és lefürdöm, csupa olajfolt, gépszír és merő kosz vagyok. A ruhámat, kérlek, küldd el holnap a pucérájba! Hiába vettem fel köpenyt, abban a piszkos műhelyben mégiscsak sikerült összefennem magam.

Magda dühösen mérte végig az elkoszolódott férfit, arra gondolt, micsoda vircsaft lehet abban a gyárban, ahol a mérnöknek is úgy kell dolgoznia, mintha kétkezi segédmunkás lenne. Több megjegyzést nem tett, látta, hogy férje fáradt és ingerült, úgy vélte egy napra egyetlen baj is éppen elegendő.

Szekeres Gábornak sem volt kedve tovább vitatkozni, utálta az üres nyafogást, egyre gyakrabban válaszolt rá hallgatással. Becsörtetett a fürdőszobába, ledobta gőnceit, a zuhany alá állt, lecsutakolta magát, majd pizsamát és frottírköntöst öltött. Julis közben kenyeret szelt, teát töltött a csészékbe, s egy kis kancsó rumot is az asztalra tett. Magda nem várt a férjére, szedett a tálból és mohón enni kezdett. A nagy néhány katonát készített unokájának, ám a kislány nyugösködött, alig néhány falatot volt hajlandó elfogyasztani, újból csak teát kért, és hozzá befőttlevet. Gábor nagyot nézett, amikor a szobába lépve ágyban találta kedvencét, Marinkát.

– Mi történt, Királykisasszony? – kérdezte viccelődve – csak nem szedtél össze valami bacit? – A lányka helyett Magda adta meg a választ, kissé körülményesen belekezdett a mai délután történetébe. Amikor megemlítette, hogy Marinka balesete Adorjánék zsúráján történt, a férfi idegesen csapta le a kést és a villát, s ráförmedt asszonyára.

– Mit hallok?! Marinka gyerekzsúrba ment anélkül, hogy én tudtam volna róla? Magda! Hányszor mondtam neked, tájé-

koztass engem a lányom programjai felől! Én is a szülője vagyok, ha eddig még nem vetted volna észre, nem tűröm, hogy kirekessz a gyermeknevelésből! – Az asszony rémülten szabadkozott, elmondta, délelőtt, sőt délután is kereste őt telefonon, de a titkárnő azt mondta, házon kívül van...

– Buta liba! – kiáltott fel a pizsamás férfi titkárnőjét minősítve. – Egy fenét voltam házon kívül! A műhelyben voltam, nem figyeltél? Éppen az előbb meséltem erről neked! Az az ostoba nő igazán leszaladhatott volna értem... no, amit kap majd tőlem, azt nem fogja zsebre tenni...

Az öregasszony szánakozva sóhajtott fel, mint minden alkalommal, ezúttal is csillapítani igyekezett a házasselek indulatait. Arról regélt, a kislánynak kellemes délutánja volt, az, hogy elcsúszott a fürdőszobában, bárhol, bárkivel megeshetik. Hogy vejétől csupán egy megsemmisítő pillantást kapott, felállt a vacsoraasztaltól, Marinkához lépett és belediktált még néhány sonka-tojásos falatot. A kislány arca sápadt és riadt volt, engedelmesen, bár étvágytalanul eszegetett. Ivott pár korty teát, azzal együtt bevette a Schumacher-adta pirulát, majd a fal felé fordulva közölte nagyanyjával, hogy álmos, aludni vágyik.

A férfi, miután teleette magát, nem törődött lánya óhajával, az ágya szélére ült és kérdezgetni kezdte:

– Kislányom! – szólította kedves, de erélyes hangon –, arra kérnélek, meséld el a saját szavaiddal, minden részletre kitérve, mi történt veled a mai délutánon. – Marinka riadtan pislogott ki az orráig felhúzott paplan alól: – Semmi különös – mondta –, úgy volt minden, ahogy anya és a nagy elmesélte. Gábor arca elkomorult, már épp azon volt, hogy erélyesebb hangon kérjen magyarázatot, amikor élesen és kellemetlenül csengeni kezdett a telefon. Ezúttal is Magda volt az, aki a telefonasztalhoz lépett és felvette a kagylót. Belehallózott, majd ijedt tekintettel fordult a férjéhez:

– Téged keresnek, Gábor.

– Ki a fene? – nézett a férfi dühödten a feleségére.

– A rendőrség az. Talán a gyárban történt valami baj... – Szekeres egy ugrással mellette termett, átvette a kagylót, belehallózott és bemutatkozott. – Hogyan? – kiáltott fel –, de hát ez szörnyű, ez rettenetes! Úgy érti most? Hogy menjek be a kapitányságra? Küld értem kocsit... Természetesen... azonnal a rendelkezésükre állok.

A két nő halálra váltan nézett a férfira, Marinka párnájába temette az arcát, s egészen a feje búbjáig felhúzta a paplant.

– Mi történt, miért kell a rendőrségre menned? – kiáltott fel Magda szokásos fejhangján, élesen sivítva, mint mindig, amikor valamit nem értett meg első szóra. Férje rá se hederített, kibújt köpenyéből és csupán annyit mondott, készítsen számára tiszta fehérneműt, öltözik és megy be a kapitányságra. Ahogy elkészült, szóltanul rohant ki az előszobába, kabátot, kalapot vett, majd az utcára sietett, várni a járőrkocsit. Magda utána loholt:

– Az istenért, Gábor, szólj már egy szót, mégis, mi ez az egész?

– Baleset történt Adorjánéknál – hangzott a válasz –, ennél sokkal többet magam sem tudok. Lámaival akartak beszélni, de nem találják, ezért riasztottak engem, a helyettesét. Fogalmam sincs, mi történhetett, ne várjatok, feküdjetek le! Holnapra minden kiderül...

A rendőrautó befordult a sarkon és megállt Szekeresék háza előtt. Nyílt az ajtó, Gábor beszállt a kocsiba, Magda didegve toporgott néhány percig, elhülve nézett az éles kanyarral forduló autó után.

*

Az Ozorvári Rendőrkapitányság szürke, jellegtelen épületet mondhatott a magáénak. A kétemeletes kockaház fenyegetően sötétlett a holdfényes éjszakában, Gábort udvariasan kitessekeltek a kocsiból, majd bekísérték az egyik első emeleti helyiségbe. A kihallgató szoba íróasztalánál Sándor István, a város rendőrkapitánya fogadta a férfit, ismerték egymást, Ozorvár

kisváros volt, s Szekeres Gábor számtalanszor megfordult már a szokásos hivatalos vagy félhivatalos összeröffenéseken, ahol a város elitje adott egymásnak találkozót. A kapitány ezúttal magázva fordult vendégéhez, hellyel kínálta, rajta kívül fiatal, jó arcú rendőr, és két altiszt tartózkodott a teremben. Nyílt az ajtó, egyenruhás nő lépett be és leült az írógéphez. Papírt fűzött a gépbe, majd várakozóan pillantott a kapitányra.

– Kezddetjük? – kérdezte a főrendőr.

– Igenis – hangzott a nő részéről a válasz. A kapitány sorolni kezdte:

– Név, lakcím, egyéb adat ismert, ezeket majd utólag írja be a jegyzőkönyvbe.

– Igenis – mondta újból a gépíró, miközben szeme sarkából érdeklődő pillantást vetett a kihallgatás alanyára.

– Szekeres Gábor! – szólította a delikvenst a kapitány – van-e tudomása arról, hol tartózkodik most Lámai Lajos főmérnök, az ön osztályának a vezetője.

– Fogalmam sincs – vonta meg a vállát a férfi –, utoljára ma délután fél három körül futottam össze vele, úgy gondoltam, elmegy, mert kabátban, kalapban volt.

– Továbbá – folytatta a kihallgatást –, mit tud ön Adorján Andor és Krasznai János mérnökök hollétéről, Lámai Lajos, esetleg ön, elküldte őket valahová? Mikor találkozott a két nevezett személlyel utoljára?

– Adorján Andor mérnök ma délelőtt felkeresett az irodámban, közölte, Krasznai Jánossal anyagbeszerzési ügyben Diósgyőrbe mennek.

– Vonattal, vagy szolgálati kocsival utaztak volna?

– Nem. Adorján saját kocsiját készültek igénybe venni.

– Más?

– Azt mondta, kereste Lámain, de nem találja, ezért tőlem – Lámai helyettesétől – kér engedélyt az eltávozásra. Természetesen szó nélkül aláírtam a papírjukat.

– Anélkül, hogy pontosan tudta volna, hogy miben utaznak?

– Pontosan tudtam. A Lidérc-2 rakétához speciális fémlemezek szükségesek, ezekből kifogytunk. Adorján beszerzési forrása pillanatnyilag nem szállítóképes, ezért, mint már korábban is tettük, most is a diósgyőri gyártól kértünk segítséget.

– Értem. – A kapitány hideg gyanakvással figyelte Szeke-rest, majd fordított a szón: – Meg tudná mondani, Adorján és Krasznai anyagbeszerzési ügyéhez mi köze lehetett Walter Wertheimer német állampolgárnak? A férfi legjobb tudomásunk szerint szakértőként dolgozik az önök gyárában és egy miskolci szálloda lakója.

– Így igaz. Hogy mi köze van a fémlemezekhez? Meglehet, őneki is szüksége van ilyen, vagy hasonló lemezekre az általa tervezett rakétához. Egyébként, ha szabad megjegyznem, Walter Wertheimert már napok óta nem is láttam...

– Adorján nem említette önnek, hogy Wertheimert is magukkal viszik?

– Nem.

– Nos... khmm.... Mielőtt tájékoztatást adnék a történetekről, egy igen kellemetlen kéréssel fordulok önhöz: három holttestet kellene agnoszkálnia...

– Hogy micsoda???

A kapitány válasz helyett fiatal kollégájához fordult:

– Felügyelő! Legyen szíves a pincébe kísérni a mérnök urat!

Szekeres Gábor remegve, fakófehér arccal követte a fiatal embert, kissé megsédült, amikor megcsapta őt a hullakamra fojtott levegője. Három test feküdt az asztalon durva leplekkel letakarva, a rendőr egyenként hajtotta fel a vásznakat a tetemek arcát mutatva. Szekeres megtántorodott, megkapaszkodott a mellette lévő asztalszélben, az ájuláshoz érezte közel magát. Másik kezét a szája elé kapta, öklendezett párat, majd nagy önuralommal erőt vett magán. Egy perc telhetett el, amikor felocsúdott, és sírós, elcsukló hangon sorolni kezdte:

– Adorján Andor... Krasznai János... Walter Wertheimer.

– Köszönöm, mérnök úr! Azt hiszem, távozzhatunk – tette kezét a fiatal rendőr Szekeres vállára. Visszatértek a kapitányhoz, a férfi egyszerre barátságosabb lett, szekrényéből kosüveget és poharakat vett ki, a vendégnek és magának is töltött, majd – immáron tegezve – kezdte vigasztalni megrogyant tanúját. Szekeres egyetlen hajtással dobta be az italt, a kapitány újratöltött, és mesélni kezdett. Kissé körülményesen elsorolta az Adorjánék dzsumbukertjében bekövetkezett hármass gyilkosság történetét, illetve mindebből annyit, amennyire sikerült fényt deríteni.

– Valami titkosszolgálati ügy lehet itt a háttérben – folytatta –, ugyanis házkutatás céljából kirendelték a Különleges Osztagot.

– Már elnézést, de miféle szerzet ez a Különleges Osztag? És ki volt az, aki kirendelte őket?

– E szervezet az Állambiztonsági Központ különítménye, s a kémgyanús, háborús ügyekben az ő emberei járnak el. Hogy kitől, illetve milyen szervezettől kaptak utasítást a házkutatásra, arról nem voltak hajlandók nyilatkozni. Miután nem jártak sikerrel, riasztottak minket és ránk bízta a nyomozati munkát.

– Mit értesz azon, hogy „nem jártak sikerrel”?

– Csupán annyit tudtunk meg tőlük, hogy valami iratot – dokumentumot vagy mifénét – kellett volna megtalálni Adorjánánál, az osztag emberei feldúlták az egész házat, kiforgattak minden szekrényt, fiókot, végigbóklászták a kertet, beleértve a dzsumbujost is, ám hűlt helyét lelték annak, amit kerestek. S hogy még cifrább legyen az eset, a parancsnokuk jelentette, hogy a lakásban kilenc leánygyermekre bukkantak, állítólag gyerekzsúrra gyűltek össze a csemeték, sem az anya, sem a cselédlány nem volt otthon, a siserehad az eseménytől számított legtávolabbi szobában társasjátékot játszott. Az osztag emberei kihallgatták a gyermekeket – megjegyzem: ez abszolút szabálytalan, kiskorú nem hallgatható ki szülői felügyelet nélkül! – minधिába. Egyetlen gyermek sem vett észre semmit, senkit

sem láttak, állítólag lövéseket sem hallottak, a társasjáték, ami-
ben elmerültek, lekötötte a figyelmüket.

– És mi lett a gyermekekkel?

– Semmi rossz. A Különlegések, miután kikérdezték őket, valamennyit hazaszállították a szüleikhez. Az Adorján lányokat meg bevitték Miskolcra a nagyszülőkhöz... Ezt követően adták át nekünk az ügyet, a történeteket a polgári bűnesetek kategóriájába sorolva, s a gyilkosság kinyomozása ilyenformán a rendőrség hatáskörébe tartozik. Hát így állunk, barátom! – a kapitány beszédes pillantást vetett a magába roskadt Szekeres Gáborra. – Megkérdeznék hivatalosan és barátilag is – mondta nyomatékkal –, mi a jófenét gondolsz erről az egész szerencsétlen ügyről? Illetve tragédiáról, mert ami történt, az biz’ tragédia a javából, a gyilkosság az gyilkosság még a háborúban is, más megítélés alá esik, mint amit a katonák művelnek egymással a fronton... És a törvény szigorúan büntet!

Szekeres Gábor konyaktól vöröslő szeme éles ellentétben állt hófehér arcával, érthetetlenül, össze-vissza beszélt, szabadkozott, ő nem tud, és nem gondol semmit, két kollégája az elmúlt napokban a megszokott módon végezte munkáját, állítólag Wertheimer is tette a dolgát a laborjában; hogy ezek hárman mi okból jöttek össze, és mit kerestek az Adorján-lakásban, ezzel kapcsolatban még csak elképzelése sincs.

– Ne haragudj, kérlek – váltott szelídebb hangra a kapitány –, de valamit még kérdeznem kell tőled. Nos – vont fel a szemöldökét és nézett kutató szemekkel Szekeresre: – Hol tartózkodtál a mai napon reggeltől késő estig?

Gábor megremegett a visszavett szigorú hangtól, a fejébe fájdalom nyilallott, kiverte a víz, riadtan törölte meg izzadó homlokát.

– Hát várjunk csak... – hebegte. – Igen... reggel 8-ra értem be a gyárba, délelőtt az irodámban ültem, jelentéseket írtam, majd átnéztem korábbi számításaimat. Közben bejött Adorján, de erről már beszéltem, fél három felé láttam Lámai Lajost, már ezt is említettem. Aztán... igen... három óra után pár perccel

feljött a műhelyből Bordás István szakmunkás, hogy a Lidérc-rakéták gyártósorának egyik tagja meghibásodott. Kérte, menjek le megnézni, és vigyem magammal a géprajzokat is. Lementem, majd egyórás kutakodás után sikerült megtalálni az üzemzavar okát, szétszedtük a gépet, magam is nekiálltam a szerelésnek. Bár nem vagyok gépszerelő, nem is az én dolgom lett volna a lerobbant gép megreparálása, azonban sürget bennünket a szállítási határidő, a termelésnek mennie kell... Este hét, vagy talán fél nyolc is lehetett már, amikor sikerült a gépet újból üzembe helyezni. Hazasiettem, lefürödtem, elköltöttem a vacsorámat, amikor csöngött a telefonom...

– Vannak tanúk, akik igazolják az „alibidet”? – a kapitány bizalmatlan tekintettel méregette a barátját. Gábor kihúzta magát, szeme dühösen villant:

– Kérlek. Már említettem, hogy Bordás szakmunkással dolgoztam együtt, miközben körülöttünk lebzsel a műhely egész személyzete!

– Rendben – nyugtázta a választ a főrendőr. – Aranka! – fordult a gépírónőhöz – pontosan jegyezzen le mindent és ügyeljen arra, hogy helyesen írja a neveket! – Hogy oldja a feszültté vált légkört, a mérnök családjára terelte a szót. – Jut eszembe – mosolygott Gáborra –, hogy van a családod? Van egy kislányod is, nemde?

– Igen, van.

– Nahát! Ő nem volt ott az Adorján lány zsúrján?

– Ott volt ő is, de nem maradt sokáig, ugyanis egy kis bal eset érte, elesett a fürdőszobában és beverte a fejét. Az Adorján lány telefonon riasztotta a feleségem, ő és a cselédlány érte ment és hazahozta az ájulásba esett gyermeket.

A kapitány szemöldöke a homloka közepére szaladt, barna szeme akkorára tágult, akár egy jól fejlett dió. Hirtelen a melléte ülő rendőrhöz fordult, ránézett és jelentőségteljesen bólintott feléje. A fiatalember mit sem kérdezve intett a szemével, úgy tűnt, azonnal felfogta főnöke gondolatát.

– Barátom! – mondta Sándor István kelletlenül – sajnálom, de mihamarabb ki fogjuk hallgatni a kislányodat. No, semmi aggodalom, a beszélgetésnél felnőtt jelenléte is szükségeltetik, valamelyik szülő, esetleg nagyszülő ott ülhet a szobában, bátoríthatja a kislányt és közbeszólhat, ha valami nem tetszenék neki.

– Mint már említettem, a kislányom az ütéstől elájult – jegyezte meg kimért hangon Gábor – nem hiszem, hogy bármi jelentőset mondani tudna... Kár volna vegzálni azt a szegény kölyköt...

– Ezt bízd csak ránk. Egyébként... ismered a rendőrök szlogenjét: a nyomozás számára a legcsekélyebb megjegyzés, észrevétel, megfigyelés is hasznos lehet, olyasmi is, amit ti, civilek, meg se hallanátok!

5.

– **Hol vagyok?** – ez volt az első kérdésem, amikor éledezni kezdtem és láttam, hogy anya és a nagyfi fölém hajol.

– Elájultál a fürdőszobában – mondták –, Julis felnyalábolt, ölbe kapott és haza cipelt. Jól vagy, csillagom, fáj valamid? – kérdezte anyám, miután az ágyam szélére telepedett. Meghatott szokatlan kedvessége, nagy baj lehet, véltem, ha anya még a hisztizés öröméről is képes lemondani, Isten mentsen meg attól, hogy végül a kórházban találjam magam.

– Igen... – suttogtam – itt hátul fáj kissé a fejem... – A nagyfi óvatosan az oldalamra fordított, és széthajtogatta hajtincseimet. Orrára illesztette pápaszemét, figyelmesen nézett, felszisszentem, amint a fájós pontra ért tapogató ujja. Kissé megnyugodva szólt:

– Hatalmas dudor, de nem folyik belőle vér, csupán felhorzsolódott a pukli felülete! – Már ment is és hozta a vöröskeresztes dobozkát, s néhány keresetlen mozdulattal fertőtlenítette a kis sebet. Anya a telefonhoz szaladt, jól sejtettem, hogy az orvost hívta. Utálom Schumachert! A vén ricinuskotyvasztó a betegséget jelenti számomra, ha meglátom, úgy érzem, felmegy a lázam, sajogni kezd a hátam, elakad a lélegzetem. Julis is bekukkantott, a nagy elküldte teát főzni. Hálásan intettem feléje, szomjas voltam, a szám akár a kiszáradt tapló, s reméltem, a lány csempész a csészembe befőttlevet.

Anya a nagyival karöltve óvatosan levetköztetett és pizsámát húzott rám. Jól esett. Így sokkal kellemesebben, kényelmesebben érzem magam. Hogy a szoba elcsendesedett, összeszedtem zilált gondolataim, eszembe jutott e szörnyű délután minden egyes perce. Rettenetes érzés volt dekkolni az asztal alatt, akaratlanul is kihallgatni a férfiak beszédét, az meg egyenest egy rémregénybe illett, amint ropogtak a golyók, s a bácsik halomra dőltek, akár a tekebabák. Ó, ha kiderülne, hogy a szörnyű történetnek szem- és fültanúja van! A nagyok suttogásából, meg néhány mozifilmből (amit orvul néztünk meg nagyival) tudom, hogy aki tanúja a gyilkosságnak, az nem maradhat élve. Ha mindent elmondanék a felnőtteknek úgy, ahogyan történt, előbb-utóbb valaki engem is lepuffantana...

Kőkemény elhatározás fogant meg bennem: *letagadom*, hogy én is a szalonban voltam, valamint azt is, hogy az ajtórésen kikukkantva láttam a lövöldözést. És egyetlen pillanatra a gyilkos arca is felvillant előttem... Hazudnom kell! – De hogyan kell hazudni? – agyamban egymást üldözték a gondolatok. Leginkább attól félek, belezavarodom a hablatyolásba, addig csűröm-csavarom a szót, amíg a végén kibújik a szög a zsákból, elárulom magam. Miközben töprengtem, eszembe jutott az a boldog este, amikor színházban voltam anyával, apával. Engem igencsak feldúlt a történet, hazaérve kétségbeesve kérdeztem, mi történt azzal a lánnyal, akit megkötöztek és éhezettek. Azóta már meg is halt talán? Anya felnevetett, apa meg elmesélte:

az egész csak játék, a hősnőnek nem esett semmi baja. – Téged, kicsi lány – mesélték –, megtévesztett a színésznő kitűnő alakítása, aki élethű benyomást keltve teljesen átélte szerepét.

– Mit jelent az, hogy színészi alakítás? – kérdeztem kíváncsian. Apa tudálékos mosollyal válaszolt:

– Tegyük fel, valaki szerelmes lányt játszik, akkor ő – amíg a szerepe tart – igazi szerelmet érez a partnere iránt. No és a boszorkány a Jancsi és Juliskában! A színésznő, aki ezt a szerepet kapta, az előadás közben valóban úgy érzi, hogy meg szeretné enni a gyerekeket.

Nagyi máshogyan fejezte ki a szerepjátás lényegét, úgy mondta: a színész *átlénygöl*...

Akkortájt hittem is meg nem is a felnőtteknek, ám most, hogy magam is színlelni készülök, kezdem kapiskálni e nemes szakma valódi lényegét. Nincs más választásom – győzködtem magamat –, színésszé kell lennem, egy olyan kislány helyébe kell képzelni magam, akivel *tényleg* csak annyi történt, hogy kiment a folyosóra, belépett a fürdőszobába, elcsúszott a síkosra sikeredett kövön és hanyatt esett. Ennyi! Vagyis: *nem* jártam a szalonban, *nem* hallottam, mit beszélt a három férfi, *nem* álltam a kijáratí ajtó résnyire nyílt szárnya mellett, *nem* láttam a lövöldözést!

Jött Julis, hozta a befőttlével feljavított teát, kortyolgattam belőle, lassanként eltüntettem a csésze tartalmát. Kisvártatva csöngettek, s amint várható volt, becsámpázott a szobába Schumacher, a doki, hatalmas sár-nyomokat hagyva maga után. Mint egy nagy medve, úgy csetlett-botlott, barna bundáját levéve orvos-szag töltötte be a helyiséget. Kérdezte, mi történt velem, anya egyre csak jajveszékelt, végül a nagyi mesélte el hányattatásom történetét. Felém nyújtotta nagy lapát-kezét, engem elfogott a rémület, mint máskor is, amikor vizsgálta a torkom, kopogtatta a hátam, nyomkodta a hasam. Persze, hogy ilyenkor azonnal hányingerem támad, rám jön a hasmenés, kiver a víz...

Ezúttal jóval óvatosabb volt, csupán érintette a fejemen lévő puklit, megdicsérte nagyit, hogy ügyesen látta el a csöpp-

nyi horzsolást. Mielőtt bármit is tett volna, faggatni kezdett, nagy meséjére mit sem adva, tőlem szeretete volna megtudni, mi is történt valójában, hogyan estem el, előfordult már velem máskor is, hogy elájultam volna? A buta... éppen ő ne tudna róla, ha lett volna ilyen esetem... Felültetett, majd felállított, csináltatott velem néhány hókuszpókuszt, sétálnom kellett behunyt szemmel, és az ujjammal eltalálni az orrom hegyét. A többi kunszt sem volt sokkal különb, állítólag így kell vizsgálni az idegeket. Megjegyeztem, szédülök kissé, és gyöngének érzem magam. Csak hümmögött, semmit sem mondott, végül visszafektetett és közölte özvegyemmel, hogy enyhe agyrázkódásom van. Két nap ágynyugalom, rendelkezett, kedden mehetek már iskolába, természetesen csak akkor, ha nem érzem rosszul magam. Előfordulhat hányás, szédülés, biztatott bennünket, persze, anya szokásához híven azonnal sápítozni kezdett, nagy meg arról érdeklődött, kell-e diétát tartanom. Végül az orvos felírt valami pirulát, ám addig is, hogy ne kelljen a patikába menni, kegyet gyakorolva adott két szemet. Távozni készült, befejezésként a lelkemre kötötte, hogy ne ugrabugráljak össze-vissza, és nézzem meg jól, hogy hová lépek. Tanácsot osztogatni remekül tud... Ó, édes Istenem, ha ő élte volna át mindazt, amiben részem volt a mai délutánon, már rég a diliházban lenne, vitustáncot járnának a végtagjai!

Julis jelentette, későre jár, kezdhet-e már teríteni a vacsorához. Anya ráripakodott, tegye a dolgát, nem várunk az úrra. (Anya és nagy, ha Julissal beszél, mindig úrként emlegeti apát.) Nagynak – mint már annyiszor – ezúttal is felpanaszolta, hogy apukám már megint késik, lassan nyolcat üt az óra, a családfő meg mászkál valahol. Apám, mintha csak hallotta volna, hogy őt idézik, megérkezett, nyílt az előszobaajtó, toporgás hallatszott; anya dühösen perdült ki az ajtón, az előszoba visszhangzott a zokszavától. Apa csak annyit válaszolt: vacsora előtt betér a fürdőszobába; anya szidalmait azzal nyugtázta, hogy egész délután valami gépet javított, attól ilyen koszos, még a feje búbja is olajos lett.

Ahogy átfordultam a jobb oldalamba, észrevettem, hogy hiányzik az egyik fülbevalóm. Fogalmam nem volt, hol vesztíhettem el, talán amikor Julis felnyalábolt és pokrócostól az ölémbe kapott, akkor eshetett ki, már az elindulásomkor is baj volt vele, nem volt tökéletes a zár. Gondoltam, kivesszem a fülemből a másikat is és elrejttem, nehogy anya újból rákezdje a hisztériát.

Julis időközben az asztalra tette a vacsorára készített hidegtálat és az ecetes-hagymás krumplisalátát. Nagy teát rendelt, majd velem kezdett el foglalatzkodni, gyártott nekem néhány sonkával megrakott katonát. Cseppet sem voltam éhes, de a kedvéért legyűrtem néhány falatot. Apa pizsamában és frottír köntösben ült le az asztalhoz, csodálkozott, hogy ágyban fekszem, válaszul anya elregélte a történetemet. Meglepődve hallgattam éles felfortyanását, anyára támadt, hogy kihagyja őt a gyermeknevelésből, újabban már arról sincs tudomása, hová megyek, kiknél töltöm el a szabadidőm. Parázs veszekedés tört ki, apa dühösen kiáltott anyára, szemére vetette, még annyit sem várhat el az itthon heverésző feleségétől, hogy felvegye azt a rohadt telefont. No! Szülőanyámat sem kellett féltetni, kipakolt ő is, felsorolva idők óta felgyülemlett sérelmeit. Remek! Csak foglalják le egymást, legyen nagy a balhé, hátha sikerül apát úgy feldühíteni, hogy rám már ügyet sem vet.

Hát nem így történt, nagy közbelépett, s néhány keresetlen szóval berekesztette a veszekedést. Apa folytatta az evést, majd miután jól lakott, mellém ült és kérdezgetni kezdett. Két ásítás között csak annyit nyögtem ki ismételt faggatására: nem történt velem semmi különös... Nem volt elragadtatva szűkszavú válaszomtól, erélyesebb hangra váltott, ám akkor – szerencsémre – felberregett a telefon. Anya vette fel a kagylót, ijedten hebegett valamit, és apát hívta. A rendőrség jelentkezett, mint kiderült, a pizsamás családfőt kihallgatásra idézte be a rendőrkapitány. Tudtam jól, mi okból, s már előre borzongtam arra gondolva, mekkora jajgatás, sivalkodás lesz itt, amikor fény derül a mai délután eseményeire. S ami történt, a város azon pontján történt, ahol én is jelen voltam, elestem és elájultam. „És ugyan mi

okból?” – fogják kérdezgetni egymást az okos felnőttek. „Meglehet – hangzik majd a válasz – ez a kislány ott téblábolt a folyosó végén, és mielőtt elesett volna, észrevett valamit...”

Egyelőre nyertem egy estét, még ennek is örülhetek. Mire apa hazavetődik, késő lesz már, én alvást színlelek (vagy tán el is alszom), s a beteg gyermeket nem szabad kérdésekkel nyúzni.

*

Mint gyanítottam, apa késő éjjel jött meg, hogy mit regélt el anyának az Adorján-házban történekekről, nem tudhattam, én az ebédlőben alszom egy kényelmes díványon, mellettem szendereg – és nagyokat horkant – a nagy, neki nem jut stabil fekhely, összecusukható ágyon alszik, amit minden este Julis állít fel neki.

A mi lakásunk három szobás, a középső szoba az ebédlő, melynek három ajtaja van. Az egyik a hálósobába, a másik a szalonba vezet, a középső ajtó (a főbejárat) az előszobába visz ki, ahonnan a konyhába és a padlásfeljáróhoz is bejárat nyílik. Az előszoba előtt található az üveges veranda, ez a lakás legkedvesebb része, sajnos, telente nem lehet fűteni, ezért csak nyáron használható. Nagyjából így fest a lakásunk, no és van még néhány mellékhelyiség. Az udvar végében hosszú, alacsony mennyezetes épület áll, benne az udvaros-lakás, a mosókonyha, a garázs és a szerszámos kamra található. Wilner bácsi az udvarosunk, a fiával és a lányával lakik itt, mindketten munkások az apáék gyárában. Ő és a fia tartja rendben a kertet (virágos- és konyhakertet), járdát seper, és felgereblyézi a troszkát. Utálatos valami ez a troszka, más néven vörös-salak, a gyárból származó hulladék, s ahelyett, hogy hegyeket építenének belőle, felszórják vele a kertek üresen maradt területét. Ha elesem, ami gyakran meggesik velem, tele van vörös morzsalékkal a seb, nehezen gyógyul, gyakran be is gennyed. És akkor jön Schumacher, és vetollal keneti... Brrr....

Kietlen napra ébredtünk azon az esős szombat reggelen, mindenki álmos volt és feldúlt, a levegőben ott lebegett az előző nap rémisztő emléke. Délelőtt jöttek a telefonok, főleg anyát hívták a barátnői, egymásnak újságolva az Adorján-házban történt, megrázó eseményt. Rokonok is telefonáltak, énnekem feküdnöm kellett, hallgathattam anya visongását, nagyí sírós hangját, apa ideges kirohanásait. Találgatták, ki vagy kik követhették el a hármás gyilkosságot, legtöbben a komenistákat (nem tudom, kik azok) okolták, azt mondták, van valami föld alatti szervezetük, bandákba verődnek, s le fogják gyilkolni a burzsoákat (ezek vagyunk mi!). Mások egyszerű rablógyilkosságra tippeltek, mert eltűnt két aktatáska, s meglehet, értékek voltak bennük. Többen arra intettek bennünket, legyünk óvatosak, mert úgy néz ki, apa mérnökcsoportjának kiirtása a cél, a háborúellenes cucialisták azt szeretnék elérni, hogy Ozorváron szüntessék be a fegyvergyártást. Néhány rokon a lelkünkre kötötte, mi nők, okvetlenül utazzunk el, a férfiak meg költözzenek be a vendégházba és kapjanak fegyveres őrizetet. Zűrös nap volt, az étkezések is összevissza voltak, Julis bőgött, mint a záporosó, azt mondta fél, legszívesebben felmondana és hazamenne a falujába.

Délután anya és a nagyí templomba ment, ott lesz mindenki, mondták, a plébános gyászmisét tart az elhunytak lelki üdvéért. Apa közölte, itthon marad, nem hagy egyedül engem, a beteg gyermeket, akire felügyelni kell. Tudtam jól, mi okból e nagy áldozatkézség, egyszerűben mért vagyok oly fontos neki. Máskor bezzeg, ha moziba megy anyával és a barátokkal, eszébe sem jut aggodalmaskodni, sem ő, sem anya nem bánja, hogy negyvenfokos lázzal Julisra maradok...

Közeleg az időm, gondoltam rettegve, készülnöm kell a színjátszásra, kezdek gyakorolni az *átlényegülést*. Újból végiggondoltam mindent, sejtettem, miket fog jó apám kérdezni, nekem meg ártatlan képpel, minden felindulás és izgalom nélkül kell majd megadni a – hazug! – válaszokat. Nem tévedtem, sejtésem bevált, pár percre rá, hogy anyáék távoztak, apa

hozzám lépett, az ágyam szélére ült és két kezébe fogta a kezem.

Az én apám nagyon szép ember. Magas, karcsú, izmos, ovális arca kellemes benyomást kelt, finom vonalú orra és kissé előreugró álla erős akaratú férfira vall. A legszebb a szeme. Kék, mint nyáron az égbolt, fekete szempilla és szemöldök övezi, haja is fekete, éjsötét, hullámos, homloka magas, ami nagy szerint átlagon felüli intelligenciára vall. A szemem nekem is olyan, mint apáé, emiatt mondják, hogy őrá hasonlítok. A hajam azonban barna, s az orrom és a szám inkább az anyáé. Talán csinos leszek, ha egyszer felnövök, remélem, megvastagodik a karom, a lábam, teltkarcsú leszek, olyan, mint amilyen anya volt, mielőtt meghízott volna. Ám így... sokan kabócának hívnak, mások meg csúfolnak, hogy szúnyoglábú vagyok. A kezem is vékony, most, hogy apa fogja a kacsómat, ujjaim elvesznek markos tenyerében.

– Kislányom – szólított bársonyos hangon –, szeretném, ha beszámolnál nekem arról a bizonyos zsúrról. Ebben a nagy zűrben és felfordulásban számos esemény híre ütötte meg a fülem, csupán azt nem tudom, hogy voltál képes hanyatt esni, miután beléptél az Adorjánék fürdőszobájába... Megbotlottál egy otthagyt kis sámliban? Netán megriadtál valamitől? Össze-vissza beszél itt mindenki, s a rémséges események annyira feldúltak bennünket, hogy rád már nem maradt időnk. Kérlek, Marinkám, légy velem őszinte, sorold el nekem pontról pontra – az első pillanattól kezdve, hogy megérkeztél a vendégségbe –, mi minden történt veled tegnap délután? – Valami megdöbbenett a tekintetében, talán a felcsillanó különös bizalmatlanság és rosszindulat. Az volt az érzésem, valójában pontosan tudja, mit éltem át, miféle gondolatok laknak a fejemben.

Elkezdtem a mondókámat, eleinte könnyen is ment, mert egészen addig a pillanatig, amíg be nem léptem a szalonba, nem volt semmi takargatni valóm. Elmondtam azt is, láttam elmenni Anci nénit, s a Piri cselédlányt is, aki, hogy találkozhasson a vőlegényével, kimenőt kapott. Apám felháborodva vágott köz-

be: – Hogyhogy? – kérdezte – egyetlen felnőt看 sem maradt veletek?! – Bólogattam, hogy ez történt, sőt: az udvaros-lakás is üresen állt, Ildikótól tudom, ő mesélte, hogy az új lakó csak a jövő hónapban költözik oda.

– Folytasd! – szölt rám apám, derős arca egyre gondterheltebbé vált, gyülekezni kezdtek a felhők kedélye egén. Rossz előérzettel vettem át újból a szót: most következett az én jelenetem. Kék szememmel megpróbáltam olyan ártatlanul nézni, hogy a ma született bárány ordas farkasnak tűnjön hozzám képest. Mint valami teljesen érdektelen dolgot, elsoroltam, hogy végigmentem a folyosón, s a fürdőszobához értem... Ekkor apa ismét közbeszólt, megkérdezte, honnan tudtam, melyik ajtó nyitja a fürdőszobát. Könnyű volt a válasz, vállamat megvonva feleltem: párszor már voltam Adorjánéknál, s a fürdőszobában van a vécé, azt is igénybe akartam venni. Apa bólintott, elfogadta válaszomat.

– Lenyomtam a kilincset – mondtam –, beléptem a helyiségbe, s ahogy lábamat a fürdőszoba kövére tettem, elvesztettem az egyensúlyom. A mosdó széle után kaptam, de nem értem el, hátrahanyatlottam, s iszonyúan bevertem a fejem. Azt éreztem szédülök, minden elsötétül, s utána már csak arra emlékszem, hogy fölém hajlik anya, és kérdi, hogy érzem magam.

– Mitől vesztetted el az egyensúlyod?

– Rémlík, síkos volt a kő, talán valaki kicsöppentette a hajolajat...

Apám kissé elhúzta a száját, kék szeme úgy fénylett, mint jég a napsütésben. Ezúttal erélyesebb hangon kezdett el faggatni:

– Mielőtt beértél a fürdőszobába, nem hallottál semmit? A fürdővel szemben lévő szalonból nem szűrődtek ki hangok, férfibeszédek? Arra sem emlékszel, hogy a hátsó ajtó, mely a dzsambujkertbe vezet, nyitva volt-e?

– Feltűnt volna, ha nyitva van, mert Adorján bácsi a hátsó ajtót mindig zárva tartja, és a zsebében hordja a kulcsot. Abban is biztos vagyok, hogy senki sem volt a többi szobában, még

csak mocorgás, vagy halk neszezés se szűrődött ki sehonnan sem. Csupán a többi kislány sivalkodásának a hangfoszlányai jutottak el hozzám, de nem figyeltem rájuk, dühös voltam és sértődött, hogy Anci néni megdorgált az el nem fogyasztott tortaszelet miatt...

– Marinka, figyelj! Elájultál, ám meglehet, csupán elkábultál, ilyenkor előfordul, hogy az ember álmokat lát, melyek a valóság halvány visszfényei. Nem zárható ki, hogy veled is ez történt, hallottál valamit, amit álomnak véltél. Gondolkozz! Próbálj meg visszaemlékezni, derengett-e agyadban látomás, homályos képzelgés, és ha igen, mi lehetett az? Kérlek, nagyon kérlek, szedd össze magad és segíts nekünk. Tudod jól, nyomozás folyik a három bácsi halála ügyében, és ilyenkor minden észrevétel fontos lehet...

– Apa, édesapám – kezdtem könyörögni észlelve, hogy apám megorrontott rám –, hidd el, hogy nem álmodtam, nem láttam és nem hallottam semmit. Miért? Mit kellett volna hallanom és látnom?

– Ne csacsiskodj, ne játszd meg a balga szentet! Reggel óta másról sem beszélünk, mint arról, hogy mi történt az Adorján-házban. A fürdőszobával szemben van a szalon – ezt tudod jól – oda tért be Bandi bácsi, János bácsi és egy német úr. Beszélgettek... fontos dolgokat mondtak... Még bort is ittak... Ha mégis csak úgy történt, hogy ott lapultál a szalonban, tudnod kell, hogy miről beszélgettek!

– Nem, apa, komolyan mondom, nem léptem be a szalonba, igazából azt sem tudom, melyik ajtó nyitja...

– Az ördög bújjék beléd, te kölyök! – apám dühösen, eltorzult arccal szisszent rám. – A fürdőszobával szemközti szobában három férfi tárgyalt, iszik, vitatkozik; kinn a kertben lövések dördülnek, három lövés a ház közelében! Lehetetlen, hogy semmit sem hallottál, hogy sem egy beszédfoszlány, sem a pukkanások hangja nem ütötte meg a füled... Vagy tán titkolódzol? És ha igen, mi okod volna erre?! Vigyázz – rázta meg a kezem –, mert ha hazugságon kaplak, kihúzod tőlem a gyufát!

Úgy veszem észre, makacs és önfejű vagy, az ilyen kölyöknek nadrágszój jár, meg néhány jókora pofon! S ha ez sem elég, pár év a javítóintézetben! – Rám tört a sírás, a félelemtől felzokogtam, ekkor váratlanul kinyílt az ajtó és riadtan bekukkantott Julis. Várakozva állt meg a küszöbön, apa dühtől eltorzult arcával rákiáltott, mit akar, mit keres itt?! Szepegeve mondta, csak azt szeretne volna megkérdezni, kezdheti-e dagasztani a tésztát, mert holnap esedékes a kenyérsütés...

Apa nyugalmat erőltetett magára, udvariasan közölte a lánnal, hogy várjon a konyhai teendőkkel, amíg megjönnek a templomból a nagyságos asszonyok. A cselédlány gyorsan ki-slisszolt, apa szánalommal mért végig, zsebkendőjével felitatta az arcomra lefolyt könnyeket.

– Ne haragudj Füles (néha így szólít), de ettől a szörnyű históriától lassan már az én idegeim is felmondják a szolgálatot. Tudom jól, te is egészen össze vagy zavarodva, azért szóltam rád erélyesebben és határozottabban, hogy gondolkodj, szedd össze magad. Kérlek! Nagyon szépen kérek, idézd fel az emlékeid, kutasd ki agyad legrejtettebb zugát. És van még más is... Holnap felkeres bennünket egy rendőr, aki szeretne elbeszélgetni veled. Lényegében ugyanazokat fogja kérdezni, mint amiket én kérdeztem tőled, fontos, hogy szépen, értelmesen válaszolj neki. És ha megkérhetlek, ne fakadj sírva, erre semmi okod, a rendőr bácsi nem akar téged megbántani. Felnőtt is jelen lesz, ne félj, nem maradsz egyedül a nyomozóval. Arra gondoltunk, az volna a legjobb, ha a nagyfi gardírozna téged. Beleegyezel?

– Igen – szepegtem sírással küszködve. – Ha mellettem lesz a nagyfi, ígérem, bátor leszek. És nem ijedek meg mégannyi rendőrtől sem, nem követtem én el semmi rosszat, a lelkiismeretem tiszta, nincs semmi takargatnivalóm!

– Ez a beszéd, lányom! – apa arcán furcsa, torz mosoly tűnt fel; mintha nem örülne annak, hogy én *nem* félek... Tán arra számított, begazolok a rendőrtől, és hogy ne vegzáljanak a kihallgatással, hát most azonnal kitálalok neki. Ő nem, Szekeres

Mária színinövendék jól vizsgázott, tudta a szerepét, nagyot alakított. Hölgyek és urak, felmehet a függöny, kezdetét veheti egy újabb előadás!

*

Hétfőn már felkelhettem, a Schumacher-féle bogyók, meglehet, rendbe hoztak, bár úgy hiszem, meggyógyultam volna magamtól is. Kissé gyöngö voltam, de nem szédültem, a fejem se fájt, az étvágyam is megjött, anya beszélt az orvossal telefonon, a vén Medve, miután minden mozdulatomról kifaggatta anyát, gyógyultnak nyilvánította.

Aznap délutánra vártuk a rendőrt, aki, mint apa mondta *beszélgetni* szeretne velem. Érdekes, gondoltam, hogy a felnőttek mindig elferdítik a valóságot, ha gyerekekkel van dolguk. Azt mondják, a nyuszi tojja tojást (pedig a nyúl nem is tud tojni), az angyal hozza a karácsonyfát (holott apa díszíti a bezárt szalonajtó mögött), s a Mikulás nem Wilner bácsi, az udvarosunk, hanem Északról jön, rénszarvas húzta szánon. A rendőr bácsi beszélgetést mond, holott kihallgatásnak akar alávetni, ahogy teszi azt a bűnözőkkel is...

Nagy gonddal öltöztettek; persze, a tiroli ruháról most sem lehetett szó, sötétkék rakott szoknya, rózsaszín pulóver, lakkcipő, leengedett haj, így lettem kiadjustálva; anya fényesre kefélté lágy hullámba omló fürtjeimet. Arra számítottam, valami őszes üstökű, mogorva, bajszos rendőr fog majd megjelenni, ehelyett fiatal, csinos férfi lépett a szobába, barna hajú, kedves arcú, mosolygós szemű; és ami meglepett: szokványos öltönyben volt, nem viselt egyenruhát. Feltűnt nekem, hogy éppen olyan, mint más fiatalember, mint például a Salamon Gizi unokabátyja, aki 22 éves, és a Gizi szerelmes beléje. Hát ez a rendőr még attól is különb!

Szüleimnek mutatkozott be először – a nagyinak és anyának kezét csókolt – a nagyfi maga elé vont, úgy mutatott be engemet is.

– A kisunokám, Szekeres Mária – közölte negédesen. A rendőr nyújtotta a kezét, én tétovázva tettem a tenyerébe keskeny kis kezem.

– Halmos Károly detektívfelügyelő – bólintott felém, majd így folytatta: – Mária kisasszony, ha nem volna ellenére, elbeszélgetnék magácskával. Tudja, az a szomorú eset az Adorján családnál... Mindenkiel szót kell váltanunk, aki élvezte aznap délután a vendégszeretetüket.

– Igenis, Rendőr bácsi kérem, tessék helyet foglalni minálunk, abba a plüss fotelba tessék beleülni, mert az itt a legkényelmesebb. Örömmel beszélgetek önnel, amit tudok, azt őszintén el fogom mondani!

– Köszönöm a kedvességét, Mária kisasszony.

Apának igaza volt, ugyanazokat a kérdéseket tette fel a felügyelő is, mint apám, és mégis, valahogy egészen másképp hangzott mindenik szava. Talán azért, mert a fiatalember kedvesen, könnyű kis mosoly kíséretében szólított, ha bizonytalanodtam, bólintva biztatott; ha értelmetlen volt a válaszom, rákérdezett, ám egyetlen egyszer sem ripakodott rám, hangját még kicsit sem emelte fel. Amikor ahhoz a részhez értem, hogy kiléptem a folyosóra és megkerestem a fürdőszobát, már folyékony volt a mondókám, tudtam a szöveget, akár a jól felkészült színész. Szinte éreztem, mikor kell ártatlan szemekkel nézni, mikor kell valamit határozottan, meggyőzően előadni, és mikor kell elbizonytalanodni, tétován adni a válaszokat...

– Érdekelnének az időpontok – emelte fel figyelmeztetően a mutatóujját a férfi. – Meg tudná mondani, hány óra lehetett, amikor ön elhagyta játszótársait és kilépett a folyosóra? Továbbá: cirka mennyi idő telhetett el, miközben ön eszméletlen állapotban volt? – A kérdés meglepett, számtani műveletekre nem készültem fel, bár matekból igen jó vagyok. Hirtelen megingott magabiztosságom, attól féltem, mint a rossz színész, belesülök a szerepembe. Nagyi a segítségemre sietett:

– Marinka! Hány órákor érkeztél Adorjánékhoz, és mikor fejeződött be az ozsonna?

– Várjunk csak... – kezdtem el számolgatni –, négy óra után tíz perccel érkeztem meg, azonnal az asztalhoz ültünk, és öt óra volt, amikor elkezdődött a társasjáték. Erre azért emlékszem ilyen pontosan – élénkültem fel –, mert éppen ütött a falióra, odanéztem, láttam a mutatók helyzetét. Csak nyolc fő vehetett részt a játékban, kockát dobtunk, én kimaradtam, tébláboltam a szobában, majd kiléptem a folyosóra. Talán negyed hat és fél hat között járhatott akkor az idő...

– Azonnal a fürdőszobába ment, vagy... esetleg... – faggattott a vendég.

– Azonnal! – hangom határozott volt és magabiztos. Tudtam jól, ha tétovázom, könnyen leleplezhetem magam. Rendőr bácsi, a kedves, kis noteszt vett elő, fellapozta, valamit feljegyzett magának. Ahogy előrehajolt, barna hajának egy tincse a homlokába hullott, megborzongtam, valami sohasem tapasztalt, megremegetető érzés kerített a hatalmába, legszívesebben hozzáléptem volna, hogy elsimítsam azt a rakoncátlankodó fűrtöt. Miután befejezte a jegyzetelést, rám szögezte éles tekintetét, sárgásbarna szemében furcsa fény villant, mintha a szememből akarta volna kiolvasni, miféle gondolat lapul a homlokom mögött. Vajon igazat mondok, avagy kissé elferdítem a valóságot? Ez az, ami fúrja az oldalát ennek a csinos nyomozónak. Nagyanyám türelmetlenül köhintett, a fiatalember tétován mozdult a fotelben, majd megvakarta az állát, s olyan arcot vágott, mint aki erősen gondolkodik. Végre rászánta magát a beszédre. Érdekes módon ugyanarról beszélt, mint amivel apám is előhozakodott, vagyis az önkívületben látható álmokat hozta szóba. Arra kért, próbáljam meg felidézni, mi történt velem, miután elestem, hátha derengett akkor az agyamban valami látomás... Miután eljátszottam az erre a kérdésre kidolgozott szerepemet, újabb feltételezéssel állt elő:

– Mária kisasszony – szólított –, átlapoztam néhány orvosi könyvet, ez ügyben a bűnügyi pszichiáterrel is konzultáltam, ugyanis arra kerestem a választ, milyen következményekkel járhat egy többórás ájulás. Nos... megtudtam, hogy a hosszabb

önkívületi állapotot követően emlékezetkiesés fordulhat elő. Vagyis – kezdte magyarázni –, ön jelenleg nem emlékszik arra az időszakra, ami a folyosóra való kilépése és a fürdőszobába való belépése között telhetett el. És így meglehet, hogy ön igenis járt bent az Adorjánék szalonjában, kihallgatta a három férfi beszélgetését, s olyan ismeretekre tett szert, melyek a nyomozás számára igen fontosak lennének. Mi erről a véleménye, kérem? Elnevettem magam:

– Ha jól értem, a Rendőr bácsi éppen azt bizonygatja, hogy azok a dolgok, melyek az elesésem előtt történtek velem, kipelegtek a fejből. Ha így történt volna, akkor hogy volnék képes emlékezni arra, merre jártam, hol kódorogtam?

– Talán nem pergett ki semmi, csupán az agyacskája mélyére szorult... Vagyis nem kizárt, hogy ilyesmi előfordulhatott... Nos – nézett rám kedvesen, s barátságos fény csillant meg mosolygós szemében –, az efféle amnézia a legtöbbször nem tartós, az emlékek előbb-utóbb visszatérnek. Meglehet, eleinte csupán néhány foszlány merül fel az emlékezetébe, egy-egy mondat az elhangzott beszédből, kisebb jelenetek, melyek lejátszódtak a szobában, melyeknek akarva-akaratlan a tanúja volt. Egy pillanat! – Zakója zsebébe nyúlt, kis kártyát halászott elő. – Parancsoljon, a névjegyem. Rajta a rendőrkapitányság telefonszáma, ha valami az eszébe jutna, kérem, hogy hívjon, s ha éppen nem volnék a helyemen, hagyjon számomra üzenetet. Ha értesítést kapnék öntől, vagy talán a kedves nagymamától, azonnal jövök, s megbeszéljük mi az, ami az eszébe jutott.

– Köszönöm – vettem át a névjegyet és áhítatos pillantást vettem a *Halmos Károly* névre. – Ígérem, ha bármi kapiskálna az agyamban, azonnal telefonálni fogok! – Fogadkozásomra a nagyí is felfigyelt.

– Felügyelő úr, biztos lehet benne, ha az unokám valamit megígér, akkor azt teljesíti is!

– Örömmel hallom – nyugtázta a férfi nagyanyám dicséretét, majd felállt, búcsúzkodni kezdett, a nagyinak ismét kezét csókolta, majd hozzám lépett, és könnyű mozdulattal megsimogatta a hajam.

*

– *Mária kisasszony!* – a megszólítás minduntalan a fülembé csengett, ilyen szépen, ilyen kedvesen még nem beszélt énvelem senki. Főleg nem egy ilyen csinos fiatalember... Bár még gyermek voltam, a szerelemről már sok mindent tudtam, moziban is láttam szerelmes filmeket. No és a népmesék egymásra talált fiai, lányai, akikről a nagyfi felolvasott nekem! Hófehérkét a szerelmes királyfi keltette életre, János vitéz rózsaszálat hajított a vízbe, és visszakapta az imádott lányt. Én is ábrándoztam lovagokról, királyfiakról, mozifilmek gáláns udvarlóiáról, gyakran elképzeltem, milyen is lenne az a férfi, akibe én – majd ha nagylány leszek – beleszerethetnék. A lányokkal is fecserészünk erről, mindünknek volt már ideálja, Salamon Gizi az unokabátyjáról áradozott, Lengyel Ili „szerelme” a kezelőorvosa volt. Én Szilassy László filmszínészért, a *Zenélő Malom* című film főszereplőjéért rajongtam; Adorján Ildi ellenben Jávor Pált tartotta a legszebb férfinak. Krasznai Erzsébet elárulta – csak egyedül nekem! –, hogy ő a fiatal hittantanárba szerelmes, s mivel az atya katolikus pap, akinek a szerelem tiltva van, nem tudja, meggyónhatja-e neki ezt a súlyos vétet...

Most, hogy összejöttem a rendőr bácsival, átértékelődtek érzelmeim. Szinte hullámot vetett bennem a sóvárgás, egy valódi, hús-vér fiatalemberrel ismerkedtem meg, aki kedvesen, barátságosan elbeszélgetett velem. Szinte megállás nélkül rá gondoltam, minduntalan magam előtt láttam az arcát, mosolygós, sárgásbarna szemét. A tanulásban is elmaradtam... Nem mintha ez bárkinek is feltűnt volna, mert az iskola gyászolt, Adorján Ildi és Krasznai Erzsébet nem járt be a tanórákra, az orvos idegösszeroppanás okán betegnek nyilvánította az árván maradt kislányokat. Toncsi néni, a tanítónő még a saját szavára sem

tudott igazán figyelni, minduntalan belezavarodott a tananyagba, s ha mi hibáztunk, szórakozottan rábólintott, ki sem javította, amit rosszul mondtunk.

Féltem őriztem a nekem átadott névjegyet, táskám legtitkosabb rekeszébe dugtam, attól féltem, anyám megtalálja, s amilyen kíváncsi, eltulajdonítja, vagy átadja apámnak... Aki – ebben biztos voltam! – azonnal a tűzbe veti... Három nap elteltével arra jutottam, felhívom a rendőr bácsit, és elmondom neki, mit hallottam az Adorján-szalomban. Nem is kell magam meghazudtolni, elegendő, ha beismerem, valóban emlékeztetkiesésem volt, mely napról napra javul, s ez idő tájt határozottan dereng már valami. Azt ellenben megfogadtam magamban, arról egy szót sem szólni, hogy tanúja voltam a lövöldözésnek. Mert ha erről beszélnék, veszélybe kerülne még az életem is, s akár a három bácsikának, előbb-utóbb nekem is jutna egy jól célzott golyó.

Történt, hogy anya és a nagyfi vásárolni ment, apa, mint mindig, most is a gyárban dolgozott, Julis kinn a konyhában fehérneműt vasalt. – A legjobb alkalom – gondoltam –, hogy telefonáljak! Előkerestem a névjegyet, felvettem a kagylót és tárcsáztam a kapitányság számát. A csöngetés kiment.

– Halló! Ozorvári Rendőrkapitányság! – dörögte egy érces hang, sajnos, nem az ideálom hangja.

– Kérem – szepegtem megilletődve –, Halmos Károly dektívfelügyelő urat keresem. Vallomást szeretnék tenni...

– Pillanat! – hangzott a kagylóban. A „pillanat” néhány percig tartott. Kattogást, recsegést hallottam, majd egy női hang jelentkezett.

– Tessék! Életvédelmi osztály... – elismételtem a mondkámat.

– Kicsoda ön? – hangzott a kérdés.

– Az nem olyan fontos... – feleltem ijedten.

– Sajnálom, de Halmos Károly már nincs az Ozorvári Kapitányság állományában, áthelyezték valahová a Dunántúlra. Semmi baj – nyugtatott meg –, kapcsolom az utódját, felveszi ő az ön vallomását.

– Köszönöm, nem! – oly gyorsan csaptam le a kagylót, hogy leesett az asztalról az egész apparát. A csörömpölésre berohant Julis, felvette a földről a póru! járt készüléket és a kagylót, szerencsére egyiknek sem esett komolyabb baja.

Éjszaka sírtam... csöndesen hüppögtem, hogy a nagy! meg ne hallja. Elment. Eltűnt örökre az é!etemből, soha többé nem fogom látni, soha többé nem fog beszélgetni velem. Különbén is, háború van, még az is előfordulhat, hogy kiviszik a frontra. És lelövik... amikor ez jutott eszembe, hangosan felsírtam. Nagy! felhorkant, attól tartottam, teljesen felébred, a paplan alá bújtam és lassan elszunnyadtam. Amióta megismertem a rendő! bácsit, gyakran álmodom róla. A fekete kutya nem jelentkezik...

6.

Marinka ideálja, a „rendő! bácsi” maga is igencsak meglepődött, amikor a felettese tudomására hozta, hogy azonnali hatállyal áthelyeztette a Szentgotthárdi Határszé!i Kirendeltségre, hogy ott folytassa további áldásos tevékenységét. Indok: háborús helyzet... Halmos Károly tudta, ezt mondják mindenkor mindenkinek, akit kiebrudálnak valahonnét, elhallgatva az intézkedés valódi okát. A szigorú parancs villámcsapásként érte, megkísérelte jobb belátásra bírni felettesét, ám kérésének a kapitány nem adott helyt, s a fiatalember még elfogadható indoklást sem kapott. Kedvetlenül pakolta össze szerény holmiját, csalódott volt és kiábrándult, nagy reményeket fűzött Ozorvárhoz, az itt eltöltött két esztendő alatt komoly nyomozati sikereket ért el. Tervbe vette, s már el is készítette folyamodványát, lép egy nagyot a számlá!trán: detektív-főfelügyelői tanfolyamra megy, s ha azt elvégezte, vizsgára

jelentkezik. Mindez ideig oly kedvezően, törésmentesen haladt az életútja... Kitűnő eredménnyel érettségizett az egyik legszigorúbb gimnázium tanulójaként, régi álmát beváltva rendőrnek jelentkezett, távoli rokonai révén volt is nexusa a Belügyminisztériumba. Sikeres felvételi vizsgát tett, amellet kedvező fizikai adottságainak és kiváló szellemi képességének köszönhetően rövid időn belül alkalmasnak ítélték őt próbaszolgálatra. A vele egyívásúak közt ő volt a legjobb, ennek köszönhetőn feljebbvalói jóvoltából már egyéves gyakorlat után letehetette a vizsgát a detektívfelügyelői szakon. Kívánságának megfelelően a Sérülési főcsoporthoz került, majd, amikor az Ozorvári Rendőrkapitányságon megürült az egyik detektívfelügyelői állás, elfogadta, és döntését cseppet sem bánta meg. A kisváros kapitányságán mindössze hárman voltak detektívek, összeharatózkodtak, megosztzkodtak a feladatokon. Hamarosan kiderült a fiatalembernek, mint detektívnek, nagyszerű szimata van, több titokzatos esetet is kinyomozott, s a testületben hamarosan mindenki azt suttogta, Halmos Károly kiváló nyomozó, ha továbbra is ilyen ügyesen és szorgalmasan végzi a munkáját, sokra fogja vinni. Felettese is nagy jövőt jósoltak a szolgálatkész fiatalembernek, kitüntetésre terjesztették fel, bár a háború elodázta a jutalmazást. Pályája fontos állomásának tekintette, hogy rábízta Ozorvár eddigi leghírhedtebb bűnügyének, a nevezetes hármass gyilkosságnak felderítését, jól haladt, már csaknem minden delikvenst meghallgatott, úgy érezte, nyomra is bukkant, és mindezt mi a jutalma? Egyik percről a másakra ajtót mutatnak neki, elküldik a határszélre, bürokratát, aktakuckót csinálnak belőle, s ki tudja, mily hosszú időre búcsút mondhat a nyomozásnak...

Miközben dőcögve vitte őt a vicinális Miskolc felé, kedvetlenül bámulta a vasút mellett elfutó fákat. Utastársai visolyogva osszerezzenek elkínozott arckifejezését látván. Károly észre sem vette a sanda pillantásokat, agyában körtáncot jártak az elmúlt néhány nap eseményei, egyre csak töprengett, mi lehetett nem várt menesztésének oka. Felettese jóváhagyta,

hogy nyomozócsoporthoz alakítson két detektívtársának és az őrszemélyzet két emberének bevonásával, hamarosan tisztázták, hogy az elkövetés célja valamilyen tervrajz-csomag megszerzése volt, mely dokumentum a fegyvergyár egyik termékéhez kapcsolódott. Ő maga hallgatta ki az ügyben érintett embereket, köztük Lámai Lajos főmérnököt, akinek a meggyilkolt két magyar, s lényegében a német ember is a beosztottja volt. Egyszerre csak hajsza került a levesbe: hopp! Lámainak nem volt alibije. Kiderült, az elkövetés napján délután fél háromkor hagyta el a gyárat, Szekeres Gábornak, a helyettesének azt mondta, Karcagra utazik a családjához, hírt kapott, hogy a kisfiát baleset érte.

Károly utánajárt a dolognak, kiderült, Lámai sem aznap, sem előtte, sem utána be nem tette a lábát Karcag városába. A szemfüles detektívnek korábban már az is a tudomására jutott, hogy Lámai titkos viszonyt folytat Adorján Andor feleségével (egyik gyanúsítottja köpte be az infót), ennek a sikamlós hírnek most hasznát vehette. Kiderítette azt is, hogy az ominózus délutánon Lámai találkozóra hívta az asszonyt, aki elment ugyan a randevúra, ám Lámai nem jelent meg. A szerelmes asszony késő estig várt rá találkahelyükön, Királyhegyen, végül szégyenszemre egyedül, a kilenc órás vonattal kellett hazatérnie. Amikor minderről megbizonyosodott, kéréssel fordult főnökéhez: szeretné tanúként újból kihallgatni a főmérnököt. A kapitány rábólintott, alá is írta Lámai idézését, fiatal beosztottját még meg is dicsérte figyelmessége, alapos munkája miatt. Aztán meg eltelt két nap, és megkapta az áthelyezéséről szóló papírt, a talpára kötött útilaput... – Meglehet – vélte –, beleléptem valamibe, mint vak számár a kanálisba, a főmérnököt magas potentátok védik, óvják őt még a gyanú árnyékától is...

Lámainak mindig is ellenszenvesnek találta, hiába főmérnök, hiába osztályvezető, lerí róla, hogy sáros, hogy lapul valami a füle mögött. Gondolatai másfelé kalandoztak, hirtelen felbukkant előtte Marinka képe, a kislányé, akit nagy reverenciával a minap kihallgatott. Szép arcú gyermek... nefelejcskék szemét fekete szempilla, fekete szemöldök övezi, vonásai lágyak, fi-

nomak, kedves arcát dús, hullámos sötétbarna hajzuhatag fogja körül. Ám a végtagjai! Csupakéz-csupaláb leánykát látott maga előtt, a fényes lakkcipőből pipaszár lábak meredeztek, s mint kiszáradt fa ága, olyanok voltak vékony karjai... Talán beteg a kislány, valami gyilkos kór emésztí, ez lehet az oka soványságának... Családja jómódú, szemre mindenük megvan, elképzelhetetlen, hogy éheztenék azt a gyereket... Vajon jó válaszokat adott a kérdéseire? Az igazságot mondta? Határozottan az volt az érzése: nem! Ahogy sorolta okoskodva, meggyőző erővel, hogy került a fürdőszobába és vágódott hanyatt, ideges vibrálás uralta a hangját. És a beszéde... mint amikor a jó tanuló elhadarja a jól bemagolt leckét... Szóról szóra fújja, ám olykor megtorpan, mintha töprengene, gondolkodna, melyik mondat lenne a következő...

Mi oka lehet az őszintétlenségre? Elvégre egy kislány számára rendkívüli élmény, hogy valóságos koronatanú válhat belőle... Hogy olyasmit tud, ami számít a felnőtteknek, és valamása révén személye egy csapásra az érdeklődés középpontjába kerül... Ki tudja... tán többet is tud, mint amennyit érdemes volna tudni... meglehet, tanúja volt a lövöldözésnek is... És most fél... rettenetesen fél, mert...

A vonat hirtelen fékezve, az utasokon nagyot lökve állt meg, Miskolcra értek, megindult a tolakodás. Károly is leszállt, kereste a pesti gyorsot, melynek lesz csatlakozása a szombathegyi vonathoz, majd egy újabb átszállással Szentgotthárdon találhatja magát. Még mindig Marinka járt az eszében, elmélázott, miféle sors vár erre a különös kislányra, túléli-e majd a szörnyű világégést, mellyel a háború egyre jobban fenyegeti ezt a meggyötört országot. Bár az a valószínű, ő maga lesz az, akit elsodornak az események, nem kizárt, hogy besorozzák, fegyvert kell fognia, s talán halálát leli a vérgőzös csatamezőn. Egy biztos. Az a kislány eltűnik számára az idő és a tér rengetegében, bárhogy alakul is a sorsa, soha többé nem fogja látni már.

7.

Ozorvár – a korabeli földrajzkönyvek szerint – az Észak-borsodi dombvidék ölében, az Eperjes-tokaji hegylánc déli nyúlványainak lábainál fekszik a Sajó folyó egyik mellékága mentén, ahol a dombok között egy kisebb medence terül el. Maga a település a közepesen fejlett iparvárosok kategóriájába sorolható, amellet leginkább kohászatáról nevezetes. Bár az első hazai kohó – az úgynevezett „őskohó” – Ómassán valósult meg, ám a Garadna patak szűk völgyében fekvő falucska nem volt alkalmas nagyobb, több célú gyártelep létesítésére. Részen ezzel magyarázható, hogy a választás a tőle mintegy 50 kilométerre fekvő kisvárosra esett, mely könnyen megközelíthető mind gépjárművel, mind vonattal, mert a Miskolc-Losonc fővonalhoz Ozorvár irányába jó minőségű bekötőút, valamint kisebb vasúti szárnyvonal is csatlakozik. Ez utóbbi – érintve a borsodi bányásztelepüléseket – a gyárvárost Rudabányával is összeköti.

Az Ozorvári Kohászati Művek építése az 1910-es évek közepén vette kezdetét, s az 1920-as években a Gömői Vasművelő Egyesület telephelyeként Magyarország egyik legnagyobb és legkorszerűbb kohászati üzemévé vált. Ezzel együtt megindult a gépgyár fejlesztése is, s később, a harmincas évek elején, a Kohászati Üzem – az úgynevezett Ógyár – mellé telepített Újgyár néhány év elteltével számottevő konkurrense lett a diósgyőri Magyar Állami Vas- Acél- Gépgyárnak (MÁVAG-nak) elsősorban a vasúti sínek, gépek és egyéb szerelvények gyártása terén. A két borsodi üzem sikeres ellenpéldája volt az ipartelepek nagyfokú koncentrációjának, mint közismert, 1938-ban Budapest vonzáskörzetében helyezkedett el az ország gyárüzemeinek 47%-a, miközben bennük a gyári munkásság 62%-a dolgozott. Éppen a decentralizáció érdekében került sor a vidéki városok iparosítására, illetve a már funkcionáló iparuk fejlesztésére, s e törekvésnek vált élő példájává Ozorvár.

Valamennyi közgazdász egyetértett abban, hogy az ország hátrányos sajátosságaiért nem csekély mértékben felelős a magyar ipar meglehetősen elmaradottsága a nyugati országok felszereltségéhez képest, mely szükségszerűen következett a munkaerő olcsóságából, alacsony színvonalú képzettségéből is. A legtöbb gyár bér munkát végzett, vagyis a külföldön kifejlesztett technikai újítások kiszolgálójává silányodott, főként sorozatgyártásra, tömegtermelésre rendezkedett be, ezáltal csökkentve az új fejlesztésű gépekre és a munkaerő továbbképzésére fordítandó összegeket.

E tendenciához viszonyítva üdítő kivételt képezett néhány külföldi érdekeltségű nagyvállalat, továbbá az olyan üzemek és gyárak, melyek tehetséges, ambiciózus vezetőket mondhattak a magukénak, olyan jól képzett szakembereket, akik életcéljuknak, hivatásuknak tekintették Magyarország iparának felvirágoztatását. Ezek közé az iparvállalatok közé tartozott a diósgyőriek gépgyára, s nem utolsósorban a nyomában lihegő ozorvári gyár is; mindkét létesítmény azon volt, hogy jól képzett mérnök- és technikus-gárdát vonzzon magához, s hogy ezt elérje, rangos tisztviselőtelepet építtetett, amellet számos szolgálati juttatással, s az átlaghoz képest magasabb bérezéssel dotálta embereit.

Magyarország gazdasági függősége Németországtól régi keletű volt, lényegében az Osztrák-Magyar Monarchia korából származtatható. Szerepet játszott ebben hazánk és a németajkú országok földrajzi közelsége, s az a körülmény sem hagyható figyelmen kívül, hogy a magyar középosztály, s részben az arisztokrácia is, a korábbi századokban anyanyelvüként használta a német nyelvet.

Miután Adolf Hitler 1933 januárjában hatalomra került, melynek oka keresendő részben a 29-es gazdasági válságban, a Weimari Köztársaság működésképtelenségében és a német nép forrongó hangulatában, s hogy az ország működésképtelensége be ne következzen, a nagytőke is megnyitotta hatalmas büdzséjét. A nemzetiszocialista ideológia villámsebességgel terjedt,

melynek megtestesítőjét a nép Hitler személyében vélte felismerni. Az elszánt férfi, mint az egyre erősödő nácipárt vezetője, élére állt a változásoknak, s a monopoltőke támogatását is felhasználva, a Harmadik Birodalom felkent vezére lett. A „Führer” – ahogy Hitler nevezte magát – már hatalomra jutása előtt elhatározta, hogyha vezér lesz, háborút indít Európa – később az egész világ – ellen, ám szüksége volt még néhány évre, hogy fegyverkezzék, és megtegye a szükséges előkészületeket. És íme: 1934 nyarán nagyarányú fegyverkezés indult el Németországban, s a hadiipar fejlesztése hamarosan rányomta bélyegét Magyarország iparára és kereskedelmére is, beleértve az agrártermékeket, valamint számos ipari nyersanyagot. Ennek folyományaként a háborús konjunktúra hatására számos üzemben, gyárban megkezdődött a termelés konvertálása hadászati eszközök előállítására; majd 1942-ben hadügyi megállapodás is létrejött Magyarország és Németország között. E paktum keretében kapott megbízást többek között a Messerschmidt vadászipar repülőgépek, rádió adó-vevő készülékek gyártására a Standard Villamossági Rt és a Telefongyár Rt, míg 1938-tól a MÁVAG a Toldi harckocsik előállítását kezdte meg. 1943-ban a Weiss Manfréd gyárban és a MÁVAG-ban a Turán és a Csaba elnevezésű páncélgépkocsi és a Nimród harckocsi gyártása indult be; mi több, a 40-es évekre már nem volt olyan magyarországi híradásipari és elektrotechnikai vállalat, amely többé-kevésbé ne vett volna részt a német hadiipar ellátásában.

Ahogy teltek az évek, Magyarország kezdte elveszíteni gazdasági önállóságát, miközben nyilvánvalóvá vált, hogy a német exportszállítások nagyarányú megnövekedése sokkal inkább hátráltatta, mintsem segítette az ország gazdasági fejlődését és kilátásait.

A németek a magyar hadiipari termékek esetében is megkövetelték az általuk kifejlesztett, igen magas technikai színvonalat, s hogy ez megvalósulhasson, minőség-ellenőrzési célokból állandó német megbízottak tartózkodtak a gyárakban. Ennek eklatáns példája volt, hogy 1943 elején a Standard Villa-

moszági Rt igazgatósági tagjai közé felvették Dr. Edmund Weesenmayer SS-ezredest, a német külügyminisztérium speciális ügyekkel megbízott budapesti ügyvivőjét. Ebben a minőségében az ezredes a Telefongyárban is ellenőrizhette az ott folyó gyártást, mindamellett ő volt az egyik előkészítője a náci megszállást célzó „Margaréta-tervnek”, majd annak végrehajtása után Hitler magyarországi teljhatalmú megbízottja lett.

Adolf Hitler birodalmi kancellár bármennyire forszírozta is a hagyományos hadieszközök tömegtermelését, ennyivel korántsem érte be, vágyai netovábbját olyan fegyverek, repülőgépek, tengeralattjárók létrehozása képezte, melyek rendszerben és működésben felülírják elődjeiket, hatékonyabbak, pusztítóbbak; mondhatni, újgenerációs termékek, népszerűbb nevükön: *csodafegyverek*. A teljhatalmú Führer, céljai elérése érdekében, összegyűjtötte a legkiválóbb szakembereket, azokat, akik jártasak a gépészmérnöki, matematikai, haditechnikai és aviatikai tudományokban, elhelyezte őket az újonnan létesített gyárakban, kutatóintézetekben, s az eredmény önmagáért beszélt: a kiváló német elmék embertelen munkája folytán ugrásszerű technikai fejlődés ment végbe a hadiiparban. Hogy az ellenséges kémek, ügynökök szeme elől rejtve legyenek az üzemek, kutatóhelyek, azok legtöbbjét hegyvidékek belsejében, föld alatti bunkerekben, titkosított körletekben rejtette el a német katonai parancsnokság. Említésre méltó ezek közül a Harz-hegység berkeiben létesített fegyvergyár, Peenemünde hírhedt kutató-gyártóbázisa, továbbá a Cseh-Morva hegyvidék mélyében elrejtett üzemek.

Ám hiába a szupertitkosítás, a gyárak hegyek mélyébe való elrejtése, a német hírszerzők előtt hamarosan nyilvánvalóvá vált, hogy az ellenséges országok résen vannak, nem röstellnek minden lehetséges eszközt bevetni a hadiüzemek helyének felderítése, s az újsütetű fegyver-konstrukciók tervrajzainak eltulajdonítása érdekében. Kiváltképp a brit titkosszolgálatok, főként az *Intelligence Service* ügynökei jelentettek komoly veszélyforrást, ez okból a németek, hogy védjék titkaikat, erőteljes

konszpirációs technikákat dolgoztak ki. E téren a Gestapo járt az élen, végül mind az angolok, mind a németek részéről kezdetét vette az egymás szervezeteibe való beépülés, s egyre gyakoribbá vált a kettős ügynökök feltűnése olykor a legváratlanabb helyen és időben.

*

Ozorvár már a háború kitörését megelőző években Németország érdeklődési körébe került. A harmincas években gépgyára a hagyományos termékek mellett gránátbugákat, harckocsi-lemezeket, gyalogsági és tüzérségi töltényhüvelyanyagot, rohamsisakokhoz való lemezeket és egyéb katonai célú termékeket gyártott, ezzel együtt már 1934-ben felmerült az ötlet, hogy az Észak-borsodi hegyvidék eldugott berkeiben fekvő Ozorvár a német hadiipar féltett kincsének, a titkos fegyvereknek gyártására is alkalmas helyszínt jelenthetne. Erre lényegében két tehetséges magyar fiatalember hívta fel a hadmérnökök figyelmét: Szekeres Gábor és Krasznai János, a két ifjú mérnök a Humboldt Egyetemen végzett, s gépészmérnöki tanulmányaikon kívül másfajta tudomány-ágakban is jeleskedtek. Szekeres a matematikában ért el eredményeket, Krasznai a fizika terén képezte tovább magát. Említésre méltó, hogy az 1920-as években Berlint tekintették a fizika fővárosának!

Mindketten már egyetemi éveik során csatlakoztak a német ifjúsági mozgalmakhoz – a náciizmus előjelei 1927-ben már az egyetemeken is megmutatkoztak –, turistaként bebarangolták a német, s a környező országok hegyvidékét, alpinista túrákon vettek részt, kézilabdában, sportlövészetben is jeleskedtek. Emellett nem vetették meg a harsány szórakozásokat sem, gyakori vendégei voltak az alacsony, sötét mennyezetű kisvendéglőknek, ahol korszászámra öntötték magukba a habzó, valódi bajor sört. Kedvenc kocsmajukban torkuk szakadtából énekeltek a magasnyakú pulóvert, gyatra zakót viselő fiatalemberekkel együtt a *Horst Wessel-Lied*-et miközben egy pocakos, vő-

röslő fejű kövér férfi asztaltól asztalig sétálva kísérté őket harmonikán. A dalok közt egyre gyakrabban fordultak elő a német nemzeti indulók, melyeket időről időre nacionalista ízű szónoklatok váltottak fel, melegágyát képezve a fasiszta ideológiának. – A Führerre! – kiáltották, poharukat megvillantva a lámpafényben, éreztetve, hogy a mulatozó fiatalok a jövő emberei, akik életteret akarnak nyerni, követve mindenben vezérüket.

Hitler hatalomra jutását követően mindkét fiatalember elkötelezettje lett a nemzetiszocialista mozgalomnak, rendszeresen jártak pártgyűlésekre, felvonulásokra, s megéreztve a háború szagát a levegőben, érdeklődésük a haditechnika felé vette az irányt. Szekeres Gábor tanulmányai végeztével meghívást kapott az egyetem egyik tanszékére, ahol néhány évig tanársegédként tevékenykedett, lelkesedése azonban tovább lendítette, s meg sem állt a Heinkel AG vállalatig, mely egyaránt tervezett és gyártott repülőgépeket, valamint irányított rakétákat. Szekeres úgy vélte, e munkahelyen hasznosíthatja aerodinamikai és rakétahajtóművel kapcsolatos ismereteit. Később Krasznai János is követte őt, s a két tehetséges, fiatal mérnök több neves szakember tapasztalatait is felhasználva kidolgozott egy igen hatékony légvédelmi fegyvert. Produktumukat „Lidérc”-nek nevezték; később továbbfejlesztették a lövedéket, az eredeti változat a „Lidérc-1” és a módosított a „Lidérc-2” elnevezést kapta. Hatótávolságuk elérte a 20, illetve az 50 kilométert; az irányított légvédelmi eszközök kategóriájába tartoztak, röppályájuk magasságát 15 kilométerre becsülték a haditechnikusok.

E két lövedéket újfajta megoldásaik következtében a titkosított harcászati eszközök körébe sorolták, majd úgy vélte a német hadvezetés, hogy gyártásukat célszerű volna Ozorvára telepíteni együtt a két fiatalemberrel, akik felügyelnék, irányítanák, amellet továbbfejleszthetnék az ígéretes termékeket. Szekeres anyja született német volt, Krasznainak apai nagyatyja volt német származású. Mindkét fiatalember anyanyelvi szinten beszélt mind a magyar, mind a német nyelvet, ideális megoldásnak tűnt alkalmazásuk az újjászervezett ozorvári gyárban. A

beígért fizetés is figyelemre méltó volt, amellet kilátásba helyeztek számukra háromszobás szolgálati lakást a tisztviselőtelepen, természetbeni juttatásokat, udvarost a kert rendben tartásához, ingyen tüzelőt és egyéb közüzemi szolgáltatásokat. Krasznai nős volt, felesége bécsi születésű osztrák, ám a nőtlen Szekeres Gábor csak akkor kaphatott volna szolgálati lakást és extra juttatásokat, ha megházasodik, családot alapít.

A csinos, rendkívül jó megjelenésű fiatalember mindeddig nem sok figyelemre méltatta a szebbik nemet, beírte holmi alkalmi barátnőkkel, eszébe sem jutott házasodni. Ezúttal azonban más volt a helyzet, belátta, ha be akar illeszkedni az ozorvári társaságba, s rangjának megfelelő színvonalú életet szeretne élni, nősülnie kell, amellet olyan leányzót választani, aki vagyonos, tiszteletre méltó családból származik, jó nevelésben részesült és erkölcsileg feddhetetlen.

Szekeres gondolt egyet, s felvette a kapcsolatot meghalt édesapja egyik legjobb barátjával, aki akkoriban a Miskolci Kereskedelmi Bank igazgatója volt. Hozzá, pontosabban annak feleségéhez fordult segítségért, s hamarosan kiderült: ennél okosabbat nem is tehetett volna! Ugyanis a derék hölgy – Jolán asszony – született házasságközvetítő volt. Már évek óta szeretne volna férjhez adni unokahúgát, Lisznyay Magdát, a leányzó elmúlt 28 éves, hovatovább vénlánynak számított; a legjobb esetben is csak valami hamvába fúlt agglegény-, esetleg özvegyember-férjre számíthatott volna, olyasvalakire, aki nősülési szándékból az ország legtávolabbi pontjáról érkezik, s mindeddig hírből sem ismerte az eladólányt. Tény, hogy Magduska kellemtelen modoráról, hisztis viselkedéséről ódákat zengtek Nyíregyházán; a fiatalemberek – fittyet hányva a gyöngécske szépségre, figyelemre méltó hozományra – rögvest nyúlcipőbe bújtak, amint észrevették, hogy a lány családja kiveti rájuk a haláshálót.

Miskolc városa megyebálra készült, s a bál védnökéül a nagy tekintélyű bankigazgató feleségét szemelték ki. Jolán asszony riasztotta Nyíregyházán élő nővérét, lelkére kötötte, hozza elfogadható formába leányát, vigye el fodráshoz, kozmeti-

kushoz, varrasson neki páratlan szépségű estélyi ruhát. Bál lesz a Korona Szállóban, újságolta, férje és ő mutatná be a miskolci társaságnak a lányt, táncosról is gondoskodnak, ugyanis ígéretes parti tűnt fel a láthatáron. Ha minden jól megy – közölte lelkesen a csaknem egyórás telefonbeszélgetés végén az asszony –, beköthetik végre Magduska fejét...

Így esett, hogy Lisznyay Magda összejött Szekeres Gáborral, a csinos, jó arcú férfival, aki úgy festett hibátlan szmokingjában, mint a vőlegény figurája az esküvői tortán. Nem is történhetett másként, mint ahogy írva vagyon egy leányregényben: hogy midőn a férfi táncra kérte és átkarolta Magduska derekát, a sokat próbált leány azonmód beléseretett. A nőülésre magát elszánó ember óvatos volt, eleinte Jolán asszonynál puhatolózott, aki minduntalan félreérthetetlen célzásokat tett unokahúgával kapcsolatban. Hogy biztosra menjen, más forrásokból is informálódott a kiszemelt hölgy felől. Megtudta, hogy a lány gazdag földbirtokos családból származik, házias, erényes, cseppet sem csapodár, mindeddig még eljegyzett menyasszonysággig sem vitte. Amellett csinos, bár kissé molett, ám gusztusos és kedves arcú, nálánál jobb feleség aligha teremhet Borsod vármegyében Szekeres Gábornak.

A férfi kellemesen csalódott, amikor táncba vitte Magdát, kedvére való volt a kövérkés (finoman szólva: teltkarcsú; népiesen szólva: töltött galamb) leány, válogatáshoz, hosszú udvarláshoz nem fűlt a foga, alig várta, hogy túlessen a házasság bonyodalmain, s megkezdhesse érdekes és izgalmas munkáját az ozorvári gyárban. Magdát kioktatták: keveset beszéljen, ne hisztériázzon, viselkedjen szerényen, kedvesen, egyszerűen fogja vissza magát. Az eredmény nem maradt el, Szekeres néhány találkozás után megkérte a leány kezét, az egybekelést sem halogatták, összeházasodtak, a nagy pompával megrendezett esküvőre eljött Jénából a férfi anyja és számos hozzátartozója is. Magda rokonai ugyancsak felvonultak, a házasságszerző Jolán asszony s férje sem maradt távol, mindkét család számos nászajándékkal és jó kívánsággal kedveskedett az ifjú párnak.

Bármennyire előnyösnek is tűnt a 29 éves Magda, s a 34 éves Gábor frigye, az esküvői vacsorán a hangulat meglehetősen feszélyezett volt. Hogy mi fertőzte meg a légkört, annak oka a menyasszony s a vőlegény családjának rendkívüli különbözőségében keresendő. Bár valamennyi magyar vendég perfekt volt a német nyelvben, a magyar középosztály és kisbirtokos réteg ellentéte a németek harcos szellemével az est folyamán nyilvánvalóvá vált. A politika iránt kevésbé érdeklődő hazaiak furcsának találták a náci szólamokat, az örökös *Heil Hitler* kiáltásokat, a harsogó lelkesedést. Többek közt az sem volt ínyükre, hogy a vérmes teuton-származékok nem fukarkodtak az antiszemita kirohanásokkal sem, s ami igazából kínossá tette a helyzetet, hogy e téren Jolán asszony bankárférje köztudott módon érintett volt.

A házasság a „vihar egy pohár vízben” ellenére megkötött; a fiatal pár rövid nászútra indult, majd elfoglalta háromszobás szolgálati lakását Ozorvár tisztviselőtelepén. A frigy a jelek szerint sikeres volt, s boldogságukat megkoronázta, hogy a házasságkötésüket követő egy év elteltével kislányuk született. Máriának keresztelték, Marinkának becézgették, a gyermek 1936 májusában látta meg az ozorvári napvilágot.

*

Nem sok idővel Szekeres és Krasznai megérkezése előtt ígéretes fejlődésnek indult Ozorvár gépgyára, földbe süllyesztett, hatalmas csarnok épült az Újgyár szomszédságában, tetejét vastag betonlap fedte, melyre álcázásul pázsitot és virágágyásokat telepítettek. A bunkerműhely néven elhíresült épületben helyezték el a Lidérc gyártósorát, amellet kémiai és kísérleti laboratóriumok is létesültek benne. A Lidérc-1 és Lidérc-2 sorozatgyártásán kívül a Lidérc-3 rakéta fejlesztésével kapcsolatban is folytak kísérletek, előirányozva prototípusának mielőbbi legyártását. A hagyományos gépgyártás volumene és választéka erősen leszűkült, igazából a hadianyag-termelés szolgálatába

állították a gyártókapacitás legnagyobb részét. A mérnökök, technikusok, laboránsok többsége a Fejlesztési osztály dolgozója volt, mely részlegnek az új megoldások kikísérletezésén kívül a gyártásfejlesztés és a minőségellenőrzés képezte feladatát. Később, 1941-ben az osztály élére legfőbb irányítótestületként külön Csúcsszervet állítottak, vezetőjének Lámai Lajost nevezték ki, helyettese Szekeres Gábor lett. Tagok voltak: Krasznai János, Adorján Andor (valamennyien gépészmérnökök), továbbá Imrefi Bertalan és Nyerges László, ők vegyészmérnök diplomával rendelkeztek. A Csúcsszerv minden egyes mérnökének külön szoba állt rendelkezésére, ugyanakkor Lámai és Szekeres titkárnővel ellátott irodahelyiséget birtokolhatott.

Az ozorvári gyárat a háború kezdetétől fogva hadiüzemnek nyilvánították, minden tevékenységét szigorú titoktartás övezte, aki bármit kiszivárogtatott volna a gyár konkrét működésével kapcsolatban, az hamarosan valamelyik munkatáborban találta volna magát. Vagy még annál is rosszabb helyen... Ennek ellenére nyílt titok volt, hogy a hadiipari termékek Németország számára készülnek, hatalmas szállítmányokkal, leplombált vagonok indultak el a gyárból, és visszafelé jövet hozták a külföldről beszerzett nyersanyagot.

Bár a Honvédelmi Minisztérium engedélyezte német szakértő tartózkodását a német érdekeltségű üzemekben, ezzel a lehetőséggel nyíltan csak néhányan éltek, ugyanakkor a kapcsolattartás a német vezető szakemberekkel némi kerülővel mindenhol megvalósult. Ozorvár német partnerei sajátos megoldást tukmáltak rá a befolyásuk alatt lévő gyárra. A nagyfőnök, Lámai Lajos, közvetlen összeköttetésbe került egy német – feltehetően titkos ügynök – szakértővel, aki *Fekete Kutya* fedőnéven mutatta be magát. A két férfi személyesen soha sem találkozott, külön telefonvonal állt Lámai és az ügynök rendelkezésére, e vonalon számoltatta be őt a dolgok állásáról a Fekete Kutya, s ha bármi probléma merült volna fel, e vonalon hívhatta ő a Fekete Kutját. Ő, Lámai Lajos, kizárólag csak ő... Még a szobá-

ban sem tartózkodhatott senki, amikor Lámai a német emberrel telefonozott.

A Csúcsszerv mérnökei baráti kapcsolatot ápoltak egymással, s nemcsak a férfiak, hanem asszonyaik és gyerekeik is barátnők, illetve játszótársak voltak. Hol itt, hol ott összejöttek, a feleségek kézimunka-délutánok ürügyén pletykálgodtak, miközben csemetéik békésen játszadoztak, vagy éppenséggel – némi visongások közepette – alaposan elcsépeltek egymást. A házaspárok közös mozi- és színházprogramokat is szerveztek, olykor nyaralni is elutaztak együtt néhány napra, az összhang közöttük – a látszat szerint – nem hagyott kívánnivalót.

Ők is, mint a magyar középosztály legtöbbje, németbarátok voltak, hittek a Harmadik Birodalom totális győzelmében, s abban reménykedtek, Magyarország a németek oldalán, mint leghűbb szövetséges, számos kedvezményben részesülhet; elcsatolt területeit maradéktalanul visszakapja, mi több, a Trianon előtti időknél is nagyobbra növekedhet, ezzel együtt a Közép-kelet-európai térség legfőbb és legütöképesebb nagyhatalma lesz. Arról már kevesebb szó esett, hogy a szeretve tisztelt Führer nem lelkesedett túlságosan a magyarokért, a Horthy vezette országot afféle könnyen irányítható, többé-kevésbé megbízható csatlósként kezelte, mely különös figyelmet nem érdemel.

A baráti társaságok gyakori beszédtemáját képezte a hadi helyzet megvitatásán túl az: mihez kezd családjuk, ha befejeződik végre az ádáz háború. A hölgyek valamennyien egyetértettek abban, percig sem maradnak Ozorváron, a poros kisváros, miután nem lesz már szükség holmi hadiipari termékek gyártására, minden bizonnyal visszasüllyed eredeti jelentéktelenségébe, gyára férjeiknek felfelé ívelő karriert aligha biztosít.

Krasznainé, Bécs város szülötte, a császárvárosba vágott vissza, férje azzal kecsegtette, hogy Ausztria leghíresebb műszaki egyetemén tanszékvezetői állásra számíthat. Lámai felesége, Irma, Erdély vadregényes vidékén készült letelepedni, ő is és férje is háromszéki születésű volt, s állítása szerint Lajos, aki

kiváló szervező, fel fogja virágoztatni a románoktól visszanyert, ez idő tájt meglehetősen visszamaradott települések gépgyártó iparát. Magda Budapestről ábrándozott, a pesti exkluzív társadalmi életbe szeretne volna belevetni magát, barátkozni gazdag nagyiparosokkal, arisztokratákkal, járni színházba, operába, részt venni partikon, izgalmas összejöveteleken, ahol az ember lányával bármi megeshetik. A többi asszony nem ápolt ily nagy ívű terveket, ők is távozni készültek Ozorvárról, ám még nem gondolták végig, hová is mennének, hol találhatna férjük tudásához méltó munkát. Arról is szóltak, gyermekeik iskoláztatása sem elhanyagolható szempont, gondos mérlegelést igényel, mely város gimnáziuma, szakiskolája nyújtaná csemetéik számára a legeredményesebb nevelést.

Az első nagy csalódás a sztálingrádi csata elvesztése alkalmából érte a bizakodókat, mely ütközetben – 1943 telén – a német hadvezetés hatalmas vereséget szenvedett. 1943 júliusában Kurszk térségében még megpróbálkoztak egy utolsó nagy ellentámadással, ám a támadó seregek vesztesen kerültek ki ebből a csatából is. A háború a rideg, érzelemmentes elemzők véleménye szerint fordulópontjához érkezett, a német csapatok egyre-másra elveszítették a korábban elfoglalt országokat, országrészeket. Máshol meg állóháborúra, visszavonulásra kényszerültek, s az elkövetkező évek során csupán csak lassítani voltak képesek a végső vereség elkerüléséhez vezető, szánalmas folyamatot.

Titokban mindenik férfi hallgatta az angol rádió híradását valamilyen jól eldugott helyen, pincébe, padlásra, garázs aknájába bújva, s a BBC jellegzetes, dörgő szünetjelét nem egyszer hallani vélték az asszonyok is, amikor rosszat sejtve férjük után ólálkodtak. Goebbels propaganda-miniszter önmagát is felülmúlva ontotta magából a lelkesítő szónoklatokat, mindenfajta veszteséget, kivonulást, visszavonulást képes volt józan érvekkel indokolni, elhitetve népével és annak szimpatizánsaival, hogy a német hadvezetés valamennyi tette – a kedvezőtlennek tűnő hadmozdulatok, az úgynevezett rugalmas visszavonulások is – a győzelem érdekét szolgálja. A sikereket óriássá nagyította, a kudarcokat

jelentéktelennek állította be... már ahogyan tenni szokták azt a politikusok. Adolf Hitler is kiállt a végső győzelem hirdetése mellett, dörgedelmes dikcióit süvöltözve, a csüggedőknek bizakodást nyújtva, a lázadókat a pokol kínjaival fenyegetve.

És a háborúnak is megvolt a maga romantikája... Elszaporodtak az érzelmes, önsírató dalok. Színészek, táncdalénekesek búgták többé-kevésbé iskolázott hangon a „Csak egy nap a világ”, „Jó éjt, drága kis hadnagyom”, „Valahol Oroszországban”, „Szél viszi messze a fellegeket” és az ezekhez hasonló andalító slágereket, melyek közül kivált a német nyelven híressé vált *Lilly Marlen* című dal.

*Vor der Kaserne, vor dem grossen Tor
Stand eine Laterne und steht sie noch davor
Dort werden wir uns wiedersehn,
Vor der Kaserne wer'n wir stehn,
Wie einst, Lilly Marlen, wie einst, Lilly Marlen...*

A dalocska Magyarországon is hallatlan népszerűsége tett szert, magyarra fordítva, a refrénben szereplő „Lilly Marlen” nevet „Én édes angyalom” váltotta fel. Utóbb az elemzők megjegyezték, e divatos sláger nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a németek iránti szimpátia a háború szembetűnő kudarcai ellenére is még jó ideig ott élt az emberek agyában, ki fejthetné meg ennek lélektani indítékait? Talán a zene varázsa vonható felelősségre, mely oka volt annak, hogy ez az egyszerű, szerény kis dal a tangóharmonika szívbe markoló kíséretével együtt, képes volt megpendíteni az emberi lélek homályos mélyében rejtőző érzelmi húrokat.

A háború előkészítő szakaszában a Hadsereg Fegyverzeti Hivatala a támadásra alkalmas fegyverek gyártását támogatta, miközben a védekezésre alkalmas arzenál csupán másodlagos jelentőséggel bírt. Ez utóbbiak fejlesztése akkor vált dominánssá, amikor 1941-ben a német hadsereg fölénye kissé már meg-

ingott, ám a végső győzelem még nem került veszélybe. E csoportba tartoztak a speciális lövegek és az irányítható rakéták; néhány különösen újszerű és nagy hatékonyságú változat azonban Adolf Hitler szónoklataiban egyre inkább *csodafegyver* néven vonult be a köztudatba. Később már nemcsak csodafegyverekként, hanem titkos fegyverekként is emlegették ezeket a produktumokat... A Führer ködös és homályos közlései olykor még a hadvezetés számára sem nyújtottak elegendő információt, nem csoda, hogy a kísérleti programok legnagyobb része rejtve maradt a Németországgal szövetséges hatalmak előtt is.

[**A csapos közbeszól:** Bár én amolyan egyszerű ember vónék, no de a nagyok dógáról nekem is megvan a magam véleménye! Itten a *Betekincs Csárdában* csapolom a sört, figyelem, amint a cserépkorsók tetején keményen púposodik a fehér hab, majd lekaparom a spaknival a pohár széléről a fölösleget. Közben hallgatom a vendégeim susmorgásait, rögzítve agyamban minden szavuk. Mer azok beszélnek ám, be nem áll a szájuk... mostanában a téma java a németek csodafegyverei...

Magamat semmiképp sem nevezném haditechnika szakértőnek, nos, ha engemet kérdenek, hát ki merem jelezni: az 1940-es években egyetlen olyan fegyver létezett csak, aminek a léte is maga a csoda, s az nem más, mint az atom, pontosabban szólva: atombomba. Hogy az a nagy stratégia Hitler nem jött rá erre... biztos mondom, ha megérte volna 1945-öt, amikor Japán kapitulált a két atombomba ledobását követően, hát abba hal bele, hogy mér-gibe a falba veri be a fejét!

A minap valami mérnökemberek ültek a hozzám legközelebb eső asztalnál, oszt beszélgettek, én meg, mi-

közben csapoltam nekik a korsókat, füleltem ám. Aszon-
ták: két német tudós, Otto Hahn és Fritz Strassmann hasí-
tott szét első ízben atommagot, ami technikai alapja vón
annak a fene bombának. Állítólag a sok tudós meg fullaj-
tár rosszul szervezte meg az egész gyártást, mindenki
okosabb akart lenni a másikánál, ezért vagy öt kutatóinté-
zetben is dolgozni kezdtek a témán, mi több, még egymás
közt is eltitkolták az elért eredményeket... Állítólag az is
baj vót, hogy valami nehézvízzel moderált reaktorról pró-
bálkoztak, ráadásként hiba csúszott a tervezésbe, ami kés-
leltette a létrehozást. Az egyik vendégem szerint szabo-
tázs-akciók történtek, a másik kettő meg azt bizonygatta,
hogy az ellenséges haderők megsemmisítették a németek
gyártóbázisait...

Mondtak még sok minden dolgot az okostojások, de
a zavaros műszaki halandzsából keveset fogott fel az
agyam. Bizonygatni kezdte az egyik: ha sikerrel jár a né-
met atomprogram, Hitler megnyerte vón' a második vi-
lágháborút!

Ekkorra én már nem bírtam nyugton maradni, az
asztalukhoz léptem, oszt közbeszóltam:

– Megnyerte vóna, ámde kiknek? Erre feleljenek né-
kem az urak! – Ekkor oszt jött a meglepő válasz:

– Kiknek? Hát a patkányoknak, meg a csótányoknak.
Mert ha egy lelketlen diktátor kezébe kerül az atomfegy-
ver, más élőlény aligha érte volna meg a béke felvirradó
napját...]

8.

Visszatérve a 40-es évek elejére, amikor már teljes erőbedobással dolgoztak a hegyek mélyébe rejtett fegyvergyárak a támadó-, megtorló-, csoda- és nemcsoda-fegyverek különféle változatain, színre lépett egy fiatal német tudós, azt állítva, hogy feltalált egy igen különleges fegyvert, melyet, ha tömegesen bevetnének, száz százalék, hogy a birodalom valamennyi ellenfele azonnal kapitulálna.

A fiatalembert Walter Wertheimernek hívták, 1912-ben született Brémában, szüleit korán elvesztette, árvaházba került, felügyeletét gazdag nagybátyja látta el. Neki köszönhetően érettségi után is folytathatta tanulmányait, eleinte a berlini Humboldt Egyetem padjait koptatta, gépészmérnöknek képeztetve magát.

Wertheimer, mióta az eszébe jutott, rajongott a harcászatért, később, amint felsemült, arról álmodozott, hogy a kimmersz hadieszközöknél fejlettebb, hatékonyabb változatokat fog kiagyalni, mivel – meglátása szerint – nem annyira a fegyverek mennyisége, hanem azok nagyfokú hatékonysága az, ami a háború kimenetelét illetően döntő erővel bír. Valamennyi vizsgáját kitüntetéssel tette le, tanulmányai során olyan tantárgyakat is felvett, melyek szorosan kötődtek a haditechnikához. Utóbb Münchenben, majd Heidelbergben is hallgatott műszaki jellegű előadásokat, ez utóbbi egyetem vendéghallgatójaként tanulmányt írt a rakétameghajtás technikájáról, ám munkáját nem díjazták, mondván, kívül esik az egyetem oktatási anyagán. Nem vették észre, hogy a húszegynéhány éves fiatalember már a 20. század második felében jár!

Diplomadolgozatát a berlini egyetemen készítette a nagy hatékonyságú lövedékek témaköréből, majd e tárgyban védte meg doktori disszertációját. A professzorok felfigyeltek az igyekvő fiatalemberre, aki ötleteit tudományos közleményekben, s oktatóival folytatott vitái révén is közzétette, nem titkolva

abbeli vágyát, hogy még itt, az egyetem berkein belül szeretné megkezdni kísérleteit.

Már a háború kitörését megelőző években ugrásszerű növekedés következett be a német hadiiparban, mely úttörő munkában a tudós mérnökök és haditechnikusok jártak az élen. Walter Wertheimer egyetemistaként semmire sem vágyott jobban, minthogy e kiváló gárda soraiban találhassa magát.

És kitartása nem volt eredménytelen, tanárai ajánlása eljutott a legfelsőbb körökbe, s a fiatalember, aki nemcsak az elméleti tudományokban volt jártas, hanem páratlan gyakorlati érzékkel is rendelkezett, meghívást kapott Peenemünde titkos kísérleti telepére, melynek föld alatti üzemcsarnokaiban a repülőgép-gyártás és -összeszerelés mellett különleges lövegek fejlesztése, prototípusainak előállításuk is folyt.

Eleinte a repülőgépgyártók alkalmazták, egyszerűbb, nem éppen mérnöki feladatokat bízva rá, ám a vékonydongájú, nem túl vonzó külsejű, szőke fiatalember, mihelyt megvetette lábát a nevezetes gyárban, bejelentette kísérletező szándékát, s e célra nem átalított jól felszerelt laboratóriumot követelni, ahol kizárólag ő maga tevékenykedhet. Konkrét választ nem volt hajlandó adni arra nézve, miféle felfedezést tett, mi az, amin munkálkodni kíván, pökhendi viselkedésével sikerült kiváltania felettesei ellenszenvét, s hasonló hangnemben annyit mondtak neki: örüljön, hogy lyuk van a hátsóján...

Az ifjú zseni panasszal élt, átkérte magát a gyár rakétafejlesztő részlegébe, azt remélve, hogy ott világraszóló ötlete kedvezőbb fogadtatásra lel. Ezúttal sikerült elkapnia a szerencsemalac farkát, új főnöke ugyanis ahhoz a figyelemre méltó szakembergárdához tartozott, akik sokra értékelték a fiatal tehetségeket. Wertheimer tisztelettel pillantott rá, már korábban is érzékelte, hogy felettese olyan ember, aki állja a viharokat. Arca egészséges benyomást keltett, tekintetében kemény elszántság lángolt. Ezredesi rangot viselt, barátságos szavakkal a szobájába invitálta beosztottját, kávéval, süteménnyel kínálta, majd arra kérte, legalább nagy vonalakban vázolja fel elképzeléseit.

A fiatalember belátta, tovább már nem titkolózhat, hiszen a neves szakember – reménybeli főnöke – jószerével még azt sem tudja, milyen készülékekre, segédeszközökre, technológiai be rendezésre volna szüksége nagy ívű terve realizálásához. Kiitta kávéját, bekapott egy jókora süteményt, majd zavartan, hebegő szavakkal rátért munkája ismertetésére.

– Már gyermekkoromban – kezdte – feltűnt nekem, amikor katonásdit játszottam társaimmal, mily pazarlóan bánnak háborúban a munícióval. Mennyi lövedék, golyóbis, bomba, akna, kézigránát vész el, megy pocskékba, s mily kevés az, mely valóban célba talál. Amikor egyetemista lettem, s kezdtem beleásni magam a robbanólövedékek tudományába, hirtelen fény gyúlt az agyamba...

– Ötlete támadt?

– Igen. Rájöttem, önszabályozós lövedékeket kellene gyártani.

– Pontosan mit ért ön ezen? – kérdezte kissé meglepődve a részlegvezető.

– Ó, egyszerűbb a helyzet, mint bárki is gondolná – lelken-dezett a sovány ifjú –, intelligens lövedékeket kellene konstruálni, a bombákba, nagyobb lövegek belsejébe szabályozó elektronikát építve be, miáltal a pontatlan célzás, vagy a target elmozdulása okozta „mellé trafálást” a lövedék önmaga volna képes korrigálni. Képzelve el, uram! – kiáltott fel – hány hatalmas bomba vész el a tengerben, míg eltalálnak egy hadihajót, esetleg egy tengeralattjárót! S az elszenvedett veszteség még inkább tetemes a nagy hatótávolságú, nagy romboló erejű rakéták esetében, melyek előállítására töménytelen pénzt és nyersanyagot emészt fel. Napjainkban – érvelt vöröslő füllel a jövő megálmodója –, drámai változás ment végbe a hadviselésben, a műszaki fölény fontosabb, mint a katonák egyéni hősiessége! Nem véletlen, hogy másokban is felmerült a céltárgy-kereső lövedékek, a föld-rakéta kommunikáció kidolgozásának fontos feladata. Terveim szerint az én rakétáim akár 100 km távolságból képesek lesznek eltalálni egy tankot, vagy egy csatahajót.

– Korszakalkotó ötlet – reagált a parancsnok, kevés lelkesedéssel hangjában –, ám legyen erős, nem ön az első, akinek ilyesmi az eszébe jut. Léteznek repülőgépről indítható, rádiófrekvenciás jellel vezérelt lövedékek, s olyanok is, melyeknél elektrotechnikai – drótos – szabályozóelektronikát alkalmaznak. Folyamatban van a V-2 rakéta továbbfejlesztése, az elképzelések szerint a lövedék célba érésének érdekében jeladókból álló útvonalat építenének ki. A terv fokozottan titkosított, a végső cél New-York központjának megsemmisítése lesz!

Pontosabb szabályozás, vagy ahogy maga nevezi: önszabályozás – emelte meg a hangját – csupán bonyolult elektronikával volna megoldható, mint köztudott, az áramkörök aktív eszköze az elektroncső, mely még miniatűr változatban is törékeny, sérülékeny jószág, amelletts viszonylag nagy szabályozófeszültséget igényel. Márpedig egy nagyméretű rádióadó-vevőt tartalmazó dobozt aligha lehet bombákba vagy rakétákba beépíteni. Vagy ha mégis, csupán szárnyas lövegek kerülhetnek szóba, s ezek célba juttatására alkalmasabbak az újonnan kifejlesztett repülőgépeink, melyeknél a szabályozás, röppálya-módosítás tetemes részét nem az elektronika, hanem maga a pilóta végezheti el!

– Ezredes úr! Mindazzal, amit az imént közölt velem, magam is tisztában voltam már ötletem első percétől fogva. Éppen ezért, *nem* a közismert elektroncsöves áramkörökben gondolkodom, hanem miniatűr kristálydiódás kapcsolóáramkörökből építeném fel a szabályozóegységet. Oszcillátorként piezoelektromos kristályt alkalmaznék...

– A detektoros rádiók piritkristály-eszközeire gondol? És hogyan valósítana meg egyszerű kapcsolóáramkörök segítségével ilyen bonyolult visszaszabályozást?

– Ez legyen az én titkom, többet nem mondhatok. Ugyanis mindaddig hallgatnom kell, ameddig a Találmányi Hivatal el nem fogadja a szabadalmam. Különben megeshet, hogy valaki ellopná az ötletemet...

– Skandalum! Maga képes feltételezni a kollégáiról, mi több, rólam, hogy plágiumra adnánk a fejünk?! Még hogy én nekiállnék a maga vacak diódáiból áramkört fabrikálni...

– Ó, a viláért sem, uram, az elnézését kérem! Még álomban sem gondoltam ilyesmit önről és a munkatársairól. Azonban... amit ketten tudnak, az már nem titok... Bárhol felbukkanhatnak a titkosszolgálatok ügynökei... Engedtessek meg nekem az óvatosság, annál is inkább, mert ha nem élvezem az ön töretlen bizalmát, akkor hiába is részletezném elképzeléseimet.

– Legalább annyit áruljon el – engedett meg magának egy lenéző mosolyt a felettes –, csupán papíron léteznek az ön kapcsolásai, avagy meg is építette már az áramköröket? Továbbá: kísérletekkel igazolta azok helyes működését? És honnan szerezte be a kristály-eszközöket?

– Kérem. – A fiatalember arcára ravasz, pajkos mosoly ült ki, amint fölényes tekintetet vetett feljebbvalójára. – Az egyetem kémiai laboratóriumában rendelkezésemre álltak olyan berendezések, melyek segítségével készíthettem kristálydiódákat és oszcillátor-elemeket. Miután kidolgoztam a rendszer működésének elméletét, létrehoztam a szükséges áramköri kapcsolásokat, melyek segítségével igazoltam számításom helyességét.

– Akkor meg mi a problémája? Adja ide az áramkörét, és építsük be azt az egyik bombába! Majd meglátjuk, mennyire válik *intelligenssé* a maga lövedéke...

– Köszönöm a bizalmat, a helyzet azonban korántsem ennyire egyszerű. Még számos kisebb-nagyobb feladat vár tisztázásra, mielőtt sor kerülhetne valamilyen kompakt löveg megépítésére. Talán néhány hónap, esetleg egy év... már amennyiben megkapom a szükséges berendezésekkel, eszközökkel és segédanyagokkal felszerelt laboratóriumot.

– Nézze, Wertheimer – vált komollyá az ezredes hangja –, megpróbálok hinni önnek, igaz ugyan, hogy titkolózását erősen helytelenítem, azonban pártolom a fiatal, friss, kreatív elméket.

Még tárgyalnom kell néhány szakértővel – ne feledje, nekem is vannak főnökeim –, ennek ellenére arra kérem, készítse el az igényelt anyagok, segédanyagok, gépek, műszaki berendezések listáját, és közölje azt is, miféle infrastruktúrával kívánja felszereltetni a laboratóriumot.

– Köszönöm, ezredes úr! – a fiatalember arca kigyúlt, szemé eszelősen villant. – Azonnal nekilátok a munkának, dolgozom látástól vakulásig. Nem fog csalódni bennem, erre esküszöm, sőt! Eljön még az idő, amikor ön büszke lesz rám, s belátja majd, hogy jó döntést hozott!

A felettes savanyú mosollyal nyugtázta a fiatalember lelkes kirohanását, majd némi fintorral tovább kérdezősködött:

– Tulajdonképpen hogy áll a szabadalma? Mikorra ígért döntést a Találmányi Hivatal?

– Nos... be kell vallanom, első menetben visszadobták az igénybejelentésem, valami hibát vétettem a formások terén, továbbá arra szólítottak fel, hogy részletesebben írjam le, mi az, ami új, egyéni ötlet a közölt anyagban.

– Megértem az álláspontjukat... ön még előttük is titkolózik, róluk is feltételezi, hogy elrabolják grandiózus ötletét... Ha megenged egy tanácsot: nagyobb bizalommal kellene lennie embertársai iránt, ha így folytatja, füstté válik az ötlete, akad más tudós, aki saját képzelőerejére támaszkodva is feltalálja azt, amit ön; anélkül, hogy lenyúlná az ön kitalációját! – A férfi felállt, búcsút vett beosztottjától, biztosítva őt, hogy ami rajta múlik, azt meg fogja tenni.

*

Adolf Hitler birodalmi kancellár hatalomra jutása első pillanatától kezdve háborúra készült, hatalmas világháborúra, mely átrajzolja a nagyvilág térképét, uralkodóvá téve az árja fajt. Élen természetesen a német néppel, megtisztítva azt az oda nem illő, idegen elemektől. Az ország iparát fokozatosan bár, ám egyre gyorsuló ütemben állította át a hadiiparra, s a háborús

konjunktúra okozta termelésnövekedés felszámolta a munkanélküliséget, s az első időkben még látványos életszínvonalbeli növekedést is eredményezett.

Hitlert – érthető módon – szenvedélyes érdeklődés fűzte a fegyverekhez és valamennyi harcászati produktumhoz, egyre inkább rádöbbsent: új elven működő fegyvereket kell létrehozni, ha meg akarja félemlíteni ellenfeleit. Olykor bizalmi emberei körében kesernyész, félszeg humorával még viccelődött is a témán:

„– Képzeljék, uraim – vetette fel –, hogy az ősidőkben, amikor még íjjal, parittyával harcoltak egymás ellen a hordák, mit jelentett volna egy géppuska vagy kézigránát bevetése! Már egyetlen példány is megtette volna a magáét, az ellenfél azonnal kapitulált volna, az ördög művét látva e gyilkos eszközökben! Nos – nézett körül faarcú hallgatóságán –, kapiskálják már, mi az, amivel leigázhatnánk a világot? Megmondom. Újgenerációs fegyvereket, harcászati eszközöket kell konstruálni. Remélem, értik már az urak – vetett rosszálló pillantást a bárgyú pofákra – mi okból gyűjtöm össze hazánk legkiválóbb tudósait, műszaki embereit, hogyhogy nem sajnálom a pénzt a kutatólaboratóriumoktól. *Csodafegyverekre* van szükségünk, érte vagyok, drága uraim? Olyan hadászati eszközökre, melyek nemcsak hatalmas pusztító erejükkel, hanem a megdöbbenés erejével is képesek az ellenfelet meglepni és megfélemlíteni!” – Pillanatnyi szünetet tartott, hogy levegőt vegyen, majd folytatta szónoklatát, miközben mélységesen elégedett volt önmagával, saját fontosságával és mondatainak szárnyaló áradatával.

„– Bevallom – fogta vissza kissé mennydörgő hangját, kisfiús mosolyt engedve arcára –, magam is foglalkozom különleges lövedékek konstruálásával, s nem is egy megoldásom elismerést váltott ki a haditechnikusokból. Joggal remélhetem, hogy dicséretük ezúttal nem a *Führernek*, hanem a szakembernek szólt.”

Walter Wertheimer jobb sorsra érdemes főnöke felidézte magában a Hitler által elzengett szölamokat, melyekről egyik

barátja, aki jól ismerte a Führer vesszőparipáját, számolt be neki.

Váratlanul meghívást kapott egy hadászati szakértők által kezdeményezett összejövetelre, ahol – mint megtudta – Hitler is jelen lesz, ugyanis tájékozódni óhajt a különféle fegyvergyárak legújabb fejlesztéseiről. Személyesen most találkozott először a Führerrel, megilletődve tapasztalta, hogy a félelmetes kancellár alig hasonlít arra az emberre, aki a szónoki emelvényen állva mennydörgő szavakkal uszít, lelkesít, harcos kedvet oszt. Akkor és ott a férfi magasnak, hatalmas természetűnek látszott, holott a valóságban az átlagosnál is alacsonyabb, kissé kövérkés; mélyen ülő szeme közelről fakókék, tekintete közönyös és kissé unott. Ahogy oldalra kapta a fejét, fekete hajának egy fürtje a homlokába hullt. E hajtincs, s a tömör kis bajusz volt az, ami jellegzetessé tette ábrázatát. Kéznyújtással üdvözölte az ezredes, tenyere száraz volt és érdes, kissé duzzadt keze szorítása inkább lanya, mintsem határozott.

– *Willkommen!* – köszöntötte új vendégét, pár közönyös szót váltott vele, majd megemlítette, hogy a Peenemündében folyó legújabb fejlesztési munkákról kérne tőle felvilágosítást.

– Érdekelnének a tolósugaras hajtóművek – emelte meg a hangját –, továbbá a szárnyasbombák legújabb típusai! Gesztikulálni kezdett, mint nyilvános beszédei közben, majd élénk tűz csillant fel a tekintetében. Az ezredes megköszönte a torkát, azon volt, hogy válaszoljon, ám ekkor egy kék egyenruhás tiszt lépett hozzájuk, s közölte, hogy a diner tálalva van. Valamennyien a terem túlsó végében felállított asztalhoz vonultak, megilletődve fogyasztották az ízletes ételkülönlegességeket. Csupán a fogadás végén nyílt alkalma az ezredesnek folytatni a Führerrel megkezdett beszélgetést, végül – miután kimerítő választ adott a hozzá intézett kérdésekre –, előhozakodott Wertheimer ügyével. A nagyember érdeklődését felkeltette a „valamiféle új megoldás”, magához intette egyik magas rangú műszaki tisztjét arra utasítva, hogy néhány szakértővel karöltve faggassa ki a

fiatal kutatót, majd közös erővel döntsék el, érdemel-e némi figyelmet a szépreményű felfedezés.

Hamarosan értesítették a fiatalembert, hogy jelenjen meg Berlin egyik kormányépületének tanácstermében, és az ott összegyűlt szakértők előtt számoljon be találmányáról. Wertheimer majd a plafonig ugrott az örömtől és az izgalomtól, előszedte régi sötétkéék öltönyét, a vénasszonnyal, akinél albérletben lakott, kivasaltatta, s vásárolt hozzá patyolat-fehér inget, csicsás nyakkendőt, raglán felöltőt és nyúlszörkhalat. Némi habozás után egypár lakkcipővel is kiegészítette ruhatárát, majd vonatra ült és Berlinbe utazott. A külváros egyik szerény kis szállodájában bérelt szobát, majd új szerzeményeiben kiritytyentve megjelent a kérdéses helyen és időpontban.

Amint belépett a kancellária hatalmas épületébe, úgy érezte, mintha valami palotába hívták volna meg. A fényűző szőnyegek, a magas mennyezet, a fénylő márvánnyal borított falak és oszlopok, az óriási helyiség szertelen hossza és szélessége, mindez a monumentalitást megcélzó erőlködés benyomását keltette, s inkább illett volna színház- vagy mozi-teremhez, mintsem egy erős kormányzat székhelyéhez. Alig pár lépést tett a csillogó kövön, máris egy katonatiszt lépett hozzá, igazoltatta, majd arra kérte, hogy kövesse őt a megbeszélés színhelyére. További hatalmas termeken, folyosókon mentek keresztül, végül egy kisebb irodahelyiségnek látszó szobába léptek, a kísértő hellyel kínálta vendégét, miközben telefonon jelezte érkezésüket. Mintegy félórás várakozás után nyílt a párnázott ajtó, fekete egyenruhás, hullámos szőke hajú fiatalember lépett ki és szólította a megriadt Wertheimert. Szélesre tárva az ajtót, maga elé tessékelve a fiatalembert, mindketten a terembe léptek, mely valamiféle könyvtárszoba lehetett, magasságban, pompában illett a korábbi csarnokokhoz, ám két oldalán hatalmas könyvespolcok borították középmagasságig a falakat. A bejáratú ajtóval szemközt hosszú asztalt pillantott meg a fiú, melynek túloldalán hat férfiú foglalt helyet. Hárman egyenruhát viseltek, a többiek elegáns öltönyben pompáztak.

Miután túlestek a bemutatkozáson és a parolázáson, néhány udvariaskodó frázis után a középén ülő, idősebb katonatiszt arra kérte a meghívottat, számoljon be tanulmányairól és eddigi tudományos tevékenységéről. Wertheimer meghökkenve fedezte fel, hogy kérdezője tábornok, gallérján piros paroli és aranypaszományos tölgyfalevél díszlett, zakója vállán arany váll-lap, zöldesszürke pantallóján piros lampasz volt. A jelentéktelen külsejű fiatalember tisztelete jeléül bólintott; erről a témáról órákat tudott volna szónokolni, és ahogy egyik szavát a másikba öltötte, kezdte úgy érezni, találmányáról csupán felületes, a részletekbe bele nem menő beszámolót várnak tőle a neves szakemberek.

– Köszönjük! – szakította félbe mondandóját az egyik civil ruhás, élemedett férfi – ön meggyőzött bennünket arról, hogy komoly, megalapozott tudással, s fiatal kora dacára jelentős tudományos eredményekkel rendelkezik. Arra kérnénk, adja át találmánya részletes leírását, valamint élő szóval is számoljon be újfajta műszaki, illetve műszaki-tudományos megoldásairól! – Wertheimer riadtan pislogott egyik kíváncsi arcra a másikra, miközben a magával hozott soványka dosszién matatott a keze. Beszéde hebegősbe, dadogósba ment át, csupán néhány lapot hozott magával, vallotta be teljesen megzavarodva, úgy vélte, nem lesz alkalma részletesebb előadást is tartani. Ezúttal az asztal végén ülő, villogó szemüveges katonatiszt szólott hozzá kellemetlen tenor hangon, enyhén elmarasztalva őt felkészültségének hiányosságai miatt. Nyomatékkal arra kérte, postafordultával küldje el egy megadott címre a teljes gyártási dokumentációt, e helyt meg részletes beszámolóval ismertesse tudóstársaival – és övele – találmánya érdemi részleteit.

Nyílt az ajtó, szemrevaló szőke nő lépett a szobába, tálcán kávéscsészéket, kávéskannát és üdítőitalt hozott, gyors mozdulatokkal egy görlpikolóra helyezte rakományát, s néhány udvarias szót rebegve, sietve eltávozott. A társaság legfiatalabb tagja – egy hórihorgas, vizenyőskék szemű szőke hadnagy – teletöltötte a csészéket és körbekínálta a kávé, Wertheimer olyan

ideges volt, hogy cukrot is elfelejtett kérni. Remegő kézzel emelte ajkához a csészét, attól tartva, tartalmát magára fogja önteni, alig néhány korty ment le a torkán, miközben a kávé-szünetet felhasználva megállás nélkül azon töprengett, mi az, amit elmondhat anélkül, hogy ismertetné felfedezése lényegét.

Miután a kávézás és az üdítőital fogyasztása befejeződött, biztató szemek tapadtak a látható mód zavarral küszködő fiatalemberre, ezúttal nem szigorúan, inkább bátorítóan kérték, hogy válaszoljon a feltett kérdésekre. Végül a fiú erőt vett magán, s némi torokköszörülés után szóra nyílt az ajka.

Elöljáróban elmondta, véleménye szerint rengeteg lövedék, akna, bomba megy kárba a pontatlan célzások következtében, ezért ő olyan elektronikát konstruált, melyet a különféle lövedékekbe beépítve, azok önszabályozás révén korrigálni képesek a pályájukat. Miután néhány lényegtelen részlettel megtoldotta soványka mondandóját, elhallgatott, mint aki eleget tett vendéglátói kéréseinek. A hallgatóság elégedetten bólogatott, maguk közt néhány elismerő szóval illetve a fiatal tudós ötletét, majd a nagytekintélyűek várakozóan pillantottak a vöröslő füllel megáldott ifjoncra, néhány gesztussal további közlésekre ösztönözve őt. Hirtelen fenyegetővé vált a csönd, a tekintetek élessé, türelmetlenné váltak, a fiatalember idegesen mocorgott a széken, segélykérően nézve körül. Ekkor a tábornok balján ülő merev arcú civil ruhás férfi kézfelemeléssel jelezte, hogy mondandója van. A tábornok bólintott, a férfi beszélni kezdett:

– Nemrégiben arról értesültem, hogy Nouméában valóságos mészárlást hajtottak végre az amcsik távirányított repülőgépeket bevetve. Légiaknák sora robbant fel, amint a gép a közeliükbe ért. – A tábornok hitetlenkedve csóválta meg a fejét társa beszámolóját hallgatva. Hangjában kétkedés bujkált, amikor megszólalt:

– Hogy az ördögbe voltak képesek a jenik egy komplett elektroncsöves rádióvevőt beletuszkolni a légiaknákba? És hogyan bírja ki a lövedék az indítóloketet meg a másodpercenként ötszázas perdületet?

– Hát ez az! – szólt közbe élénk hanglejtéssel Wertheimer.
– Az általam megvalósított áramkör nem tökéletes, amellettfér egy kisebb fajta cipő-skatulyában! Biztosíthatom önöket, hogy az én konstrukcióm messze lepipálja az amerikaiak kezdetleges szerkentyűit.

– Remek – hagyta helyben a lelkes ifjanc mondandóját a tábornok –, akkor hát épp ideje volna, hogy tájékoztassa az egybegyűlteket munkája felől. Bennünket – nyomta meg a szót – igazából a szabályozó áramkör részletes kapcsolási rajza érdekelné, mindenekelőtt tudni szeretnénk, milyen elektronikus alkatrészekből, miféle működési elvet kiagyalva építette fel ön a lövedékek önszabályozását biztosító egységét.

Wertheimer remegett, mint a kocsonya asztaltáncoltatás közben, magabiztossága szertefoszlott, rájött, hibát követett el dicsekvésével, jobban tette volna, ha meghúzza magát. Olyan volt az egész, mintha fogorvosi széken ülne, s már-már érezni is vélte, amint a sivítő fúró behatol a zápfogába. Ismét folytatta a semmitmondó magyarázatokkal való próbálkozást, a magas, ősz hajú tábornok megsokallván a húzd meg – ereszd meg játékot, ujjával erőteljesen az asztalra koppintott és hangját felémelve szólt:

– Uram! – kezdte, szürke szeme éles tekintetét szinte bele-szúrva vendége szemébe – az idő sürget, térjen a lényegre, miféle új elven működik az ön által konstruált áramkör, milyen aktív áramköri eszközökkel váltotta ki a közismert elektroncsöveket, a tápfeszültséget hogyan biztosítja, s ha jól tájékoztatott bennünket az ön felettese, új megoldású kristály-oszcillátort is alkalmazott. Nos hát... a lényeg! Érti? A nóvumot firtatjuk, azt szeretnénk megtudni öntől, mi az a forradalmian új megoldás, mely találmánya lényegét képezi...?

– Ha nem tudná – vette át a szót a harmadik katonatiszt, aki mindedig hallgatott – a Führer is értesült az ön munkájáról, az ő utasítására gyűltünk itt ma össze, s mindarról, amit ön majd elmond nekünk, részletes beszámolót vár.

– Csatlakozom őrnagy úr mondandójához! – szólalt meg az a férfi, kiben Wertheimer a Humboldt Egyetem egyik professzorát ismerte fel. – Fiatal barátom, öntől karnyújtásnyira ott áll egy nagy tábla, talál a tartóban fehér és színes krétákat, lépjen oda, s szavait rajzokkal kiegészítve adja elő a mondandóját, mintha csak az egyetemen volna, és épp most tenné le a szigorlatát! – A teremben csend lett, az asztal túloldalán ülők várakozóan tekintettek a fiatalemberre, a magas, sovány férfi cigarettára gyújtott, miközben világoskék szeme félelmetesen villant pápaszeme mögül

Wertheimer arcából kifutott minden vér, csupán két füle izzott az előbbinél is vörösebb színben. Idegesen fészkelődni kezdett, kezeit tördelte, végül nagy nehezen annyit nyögött ki:

– Sajnos, nem tehetem...

– Micsoda?! – kapták fel fejüket az egybegyűltek, miközben egymás szavába vágva méltatlankodtak – ilyen nincs, fiatalember, fontos teendőinket halasztottuk el ön miatt, s a végén kiderül, hogy csak blöffölt, gúnyt űzött a Führer kéréséből!

– Uraim, *könyörgök*... – a fiatalember szemébe könnyek gyűltek, keze rángatózott, mint akit ideggörcs kínoz – nincs szó blöffről, komolytalanságról, csupán arról, hogy mindaddig, amíg a Találmányi Hivatal nem szabadalmaztatja az általam kidolgozott eljárást, nem fedhetem fel munkám lényegét! Legyenek tekintettel az érdekeimre, lássák be, előfordulhat, hogy valaki eltulajdonítja elsőbbségemet! Kérem, nagyon kérem, higgyenek nekem! Különben...

– Különben?! – a szemüveges katonatiszt szavának nyomatékot adva öklével az asztalra csapott. A kávécsészék, poharak felborultak, Wertheimer félig telt csészéjének tartalma az asztalra folyt. Hirtelen nyílt az ajtó, két pincéruhás férfi osont be, pillanatok alatt összeszedték a felborult edényeket és letörülték az asztalt. Miután távoztak, a tudós társaság felbolydult, valamennyien hangot adva felháborodásuknak.

– Wertheimer! – üvöltött a professzor – ön feltételezi ró-lunk, hogy ellopjuk a találmányát?! Van fogalma, kiket méltóz-

tatott megsérteni? Beszéljen, hogy az ördög kalapálja el a vézna testét, fogja már fel, mekkora megtiszteltetés érte önt a szeretve tisztelt Führerünk részéről, aki bizalommal figyelt fel az ön munkájára, remélve öntől a jövő csodafegyverét!

Wertheimer időközben furcsa változáson ment át, gyávasága hirtelenjében vakmerőségbe fordult, a rettentő félelem átsapott az ellentettjébe, s a zöldre sápadt férfi arcszíne vörösre gyúlt. Úgy érezte, ő van itt fölényben, tud valamit, ami ezeknek az öntelt, hatalomtól reszkető embereknek igencsak fontos lehet. Vonásai kisimultak, ajka körül gúnyos mosoly ébredt:

– Sajnálom, uraim, amit mondtam, azt megmondtam, az álláspontomhoz ragaszkodom. Ezzel együtt ígérhetem, amint a Találmányi Hivatal ráüti pecsétjét a beadványomra, elsőként önöket tájékoztatom! Addig is, amennyiben tenni akarnak valamit az ügy érdekében, utasítsák a peenemünde gyár vezetését, hogy biztosítson részemre egy jól felszerelt laboratóriumot, továbbá megfelelően kiképzett lövegeket és gyakorlóteret, ahol majd néhány hónap elteltével az önszabályzós áramköröm prototípusát bemutatathatom. Tudom jól, hogy sikereim meghozzák majd az irántam való bizalmat; arról már nem is beszélve, hogyha megsürgetnék a szabadalmi ügyekkel foglalkozó bürokratákat, azonmód a kezükben lehetne a teljes gyártási dokumentáció.

Ekkora szemtelenségre senki fel nem készült, ilyen hangon ezekkel a magas rangú férfiakkal emberi lény még nem beszélt. A megütközéstől hirtelen szóhoz sem jutottak, vészjósló pillanattal méregették egymást, egyikük a másiktól várva a reakciót. Hirtelen felpattant ültéből a szemüveges férfi, Wertheimer ekkor fedezte fel, hogy az ember a Gestapo tisztje.

– Fiatalember! – kiáltott rá sztentori hangon. – Vegye úgy, hogy amit most fogok mondani, az már az utolsó figyelmeztetés! Hajlandók vagyunk eltekinteni bárdolatlan viselkedésétől, betudva ezt annak, hogy a tudós konoksága, a munkája iránti parttalan odaadás és lelkesedés szólalt meg önből; hogy fiatal és tapasztalatlan, s még felmérni sem képes hablatyolásának kö-

vetkezményeit. Tehát: fáradjon oda a táblához, és haladéktalanul kezdje meg felfedezésének ismertetését! – Wertheimer a besokalltak teljes apátiájával vonta meg a vállát:

– Amit elmondhattam, azt már el is mondtam. Viselkedésemért engedelmet kérek, mindazonáltal nem változtatok álláspontomon.

– Uraim! – fordult a Gestapo tisztje társaihoz –, kérek engedélyt Walter Wertheimer őrizetbe vételére!

A nagytekintélyűek összenéztek, bólogattak, az ősz hajú tábornok kérdő tekintetére igeneket rebegtek, a fiatalember szólni akart, de torkán nem jött ki hang.

– Az engedélyt megadom – válaszolt a tábornok –, egyelőre azonban csupán a nevezett személy házi őrizetbe vételére tennék javaslatot.

– Ellenjavaslat? – kérdezte a tiszt. Válaszul „nincs, elfogadjuk” vélemények hangzottak el. Wertheimernek megjött a hangja, furcsa sikolyok törtek elő a torkából, miközben rémülten tiltakozott. A fiatal hadnagy a telefonért nyúlt, tárcsázott, később néhány szót mormolt a kagylóba. Hamarosan nyílt az ajtó, két egyenruhás fickó lépett a terembe, mindketten lejelentkeztek a gestapósnál, majd annak intésére a rémült fiatalemberhez léptek. Erőteltjes mozdulatokkal rángatták fel a székről, karon fogták, s anélkül, hogy egyetlenegy szót is szóltak volna, kivezették a teremből újdonsült foglyukat.

*

Hogy valójában mi is történt Wertheimerrel, arról a fiatalember mélyen hallgatott. Annyi bizonyos, hogy Hitler felháborodva fogadta a hírt, s első menetben a hat szakértőt hibáztatta a történetekért. Állítólag néhány kísérlet még történt a kis tudós szólásra bírása érdekében, az egyetemi tanár is meglátogatta, s próbálta őt jobb belátásra bírni. Végül a Führer a Gestapóra bízta a fickó „kihallgatását”, kikötve azonban, hogy legyenek

„finomak”, s inkább pszichikai, mintsem tettelegességi kényszert alkalmazva szedték ki a delikvensből felfedezésének részleteit.

Úgy tudni, valami pincébe vitték a szerencsétlent, szemébe reflektoroztak, fenyegették, üvöltő hangon vallatták, később mozifilmeket vetítettek neki, melyeken változatos, rettenetes kínzások jelenetei voltak láthatók. Wertheimer apátiába süllyedve vette tudomásul a körülötte lezajló eseményeket, közönyét az egyik pribék már nem bírta idegekkel, magából kikelve rákiáltott:

– Azt hiszed, tudóskám, hogy a te fenekedből süt ki a nap?! – dühösen eléugrott, és lekevert neki egy jókora pofont. A fiatalember felborult székével együtt, feje koppant a betonon, majd elveszítette az eszméletét. Szokás szerint leöntötték egy vödör vízzel, meg sem kottyant néki, belenyomtak néhány injekciót, attól sem tért észre. Felnyalábolták, és a börtönkórházba vitték, ekkor derült ki, hogy Wertheimer kómába esett.

Hitler távolba meredő fakókék szemében örült fény csilant, amint értesült a kis tudós hányattatásairól. Szigorú hangon, dühtől tombolva osztotta ki a fogdmegeket, ökölbe szorított kezével az asztalát verte, mellére tűzött egyetlen érdemrendje, a vaskereszt, himbálózott a reflektorfényben. Miután kitombolta magát, kizavarta balfék embereit a szobájából, dühödten vetette magát kedvenc karosszékébe, s fejét két tenyerébe hajtva mélyen elgondolkodott. Szöveget ütött fejébe a fiatalember konoksága, hajthatatlansága, végül arra a következtetésre jutott, nem kizárt, hogy valóban komoly, rendkívüli felfedezést tett ez a kelekótya tudós, ha megpróbáltatásai ellenére ekkora kitartással óvja rejtelmes titkait. Elrendelte, hogy Berlin legjobb kórházának legjobb ideggyógyászai foglalkozzanak a fiatalemberrel, óvatosan kezeljék, nehogy sérüljön a memóriája, mi több, elveszzen mindazon hasznos információ, mely ott lapul a férfi csavaros agyának apró sejtjeiben.

Szűk három hét elteltével Wertheimer felébredt álmaiból, agya tiszta volt, mindössze azon csodálkozott, hol van, hogyan és mi okból került ily rangos kórterembe. Azt állította, nincsen

semmi baja, mindössze egy kissé fáradtnak érzi magát. Holmi vallatásra, ütlegetésre nem emlékezett (legalábbis ezt állította!), mindössze annyit válaszolt orvosai faggatására, hogy néhány rendkívül művelt és nagyszerű férfiú megapprehendált rá egy kicsit...

A tudósok tanácskozásán ezúttal maga a Führer is részt vett. Megbeszélésük tárgya Walter Wertheimer esete volt, azon elmélkedtek, mit kezdjenek vele, küldjék el a trópusokra vizet fakasztani, vagy vegyék komolyan nagy ívű kíváncsiságait, holott azt sem tudják, mi az, amit oly nagy becsben tart. Végül Kurt Binder műszaki tiszt – a férfi több alkalommal járt már Magyarországon, ismerte jól a németekkel együttműködő iparvállalatokat – javasolta, bízzák Wertheimert ötletestől, mindenestől az Ozorvári Gépgyár gondjaira. Emlékeztette a *Karokat és Rendeket*, hogy ott gyártják a Lidérc nevű löveg-sorozatot, az üzemnek kiváló szakemberei vannak, ezek legtöbbször jól beszél a német nyelvet. Némelyikük ugyancsak a Humboldt Egyetem hallgatója volt, s ha vannak emberek ezen a földgolyó bison, akik képesek elnyerni Wertheimer bizalmát, akkor az csakis e borsodi kisváros mérnökgárdája lehet. Az ötletet Peenemünde ezredese – Wertheimer beajánlója – kitörő lelkesedéssel fogadta, semmitől sem ódzkodott jobban, minthogy laboratóriumot rendezzen be valamilyen ismeretlen célú kutatás számára, ahol még a biztonsági előírások sem foganatosíthatók, mert azt sem lehet tudni, miféle munka folyik ott. Magában még azt is hozzátette – és ez szent meggyőződése volt –, hogy minden pfennig kidobott pénz, amit ennek az idióta bajkeverőnek a kezébe adnának, aki, ha hagyják barkácsolni, előbb-utóbb felrobbantaná az egész gyárrészleget.

Wertheimer – túlesve az első meghökkenésen – elfogadhatónak ítélte áthelyezését. Tudta jól, hogy Peenemündében, a lezajlott események következtében aligha teremne számára babér. Még az sem lehetetlen, vélte, ha visszatérne korábbi munkahelyére, kollégái esetleg feltörnék szekrényeit, kiforgatnák fiókjait, s őt magát addig abajgatnák, mígnem belefáradva a vegzatú-

rákba, végül is felfedné előttük titkait. Ellenben – töprengett – abban a szerény kis országban, annak is egyik legeldugottabb zugában tisztelet övezné őt, mint a Birodalom nagynevű tudósát, körülugrálnák, lesnék a kívánságait, s végül – miután megszületik végre a szabadalmi oltalom – az említett korszerű gyártócsarnokban beindulhatna a fegyverek tömeggyártása, hatalmas hírnevet szerezve neki. Felmondta albérletét, összecsomagolta szerény holmiját, ládába rakta könyveit és irományait, s 1943 októberének egyik kissé borongós délelőttjén megérkezett Miskolc Tiszai pályaudvarára. Két férfi várta: Lámai Lajos és Adorján Andor, a két mérnöknek nem esett nehezére felismerni az érkezők tömegében a sovány, hókaképű fiatal tudóst. Első dolguk volt étterembe invitálni; mint mondták, a magyaros vendégszeretet arra kötelezi őket, hogy vendégüket ünnepi ebédrel kínálják, majd elegendő italt biztosítsanak számára abból a célból, hogy a messziről jött ember lemoshassa magáról a hosszú út porát.

Meglepetésükre Wertheimer tudtukra adta, gyermekként járt már Magyarországon, s szüleivel Miskolcra is ellátogatott. Úgy döntött, e városban óhajt letelepedni, szálláshelyéül a leg-elegánsabb hotelt, a Korona Szállót jelölve meg. A fifikás ember tudta, szállásköltségét az ozorvári gyár fogja fedezni, akkor meg mért ne legyen része a lehető legnagyobb luxusban? Elvégre megérdemli... megszenvedett érte... Ugyanis – nyilatkozatai ellenére – a Gestapo *szívélyes vendéglátásának* legapróbb részleteire is tisztán emlékezett.

Hímes tojással sem bánhattak volna óvatosabban, mint ahogy Wertheimert kényeztették a magyar szakemberek. Elmesélték, miféle szerzet az általuk kidolgozott Lidérc nevű löveg-sorozat első két tagja, hogy tömeggyártásukra a borsodi üzem új részleggel gazdagodott. Többek között hatalmas föld alatti csarnokot alakítottak ki vasbeton tetővel, melyet titkosítási célból termőfölddel borítottak, virágokkal ültettek teli. E csarnokban volna Wertheimer laboratóriuma, felszerelve mindazon kellékkel, melyet az ifjú tudós beszerezni rendel. A hatalmas bun-

ker bombabiztos, aki ott dolgozik, a nehézbombázók légitámadását is átvészeli. Arról is regéltek, hogy Ozorvár hegyekkel, dombokkal körülvett hatalmas teknőben fekszik, környéke elhagyatott, s a helyenként köves, karsztos vidék kiválóan alkalmas lőterek számára, Wertheimernek megfelelő terepet biztosítva újdonsült rakétái kipróbálásához.

Wertheimer csupán annyit kért társaitól, hogy a neki szánt laborhelyiség mellett rendezzenek be számára valami kis kuckót, íróasztallal, könyvespolcokkal ellátva, egy heverővel is kiegészítve, ahol éjszakázhat, ha olykor a munkája az estébe hajlik, s nem éri el a késői miskolci vonatot. A német tudós szervezetileg Lámai csoportját gazdagította, hamarosan összeharagkozott társaival, mindenkivel kellemes munkakapcsolatot alakítva ki. Még hozzá meglehetősen különös munkakapcsolatokat... Ugyanis változatlanul hallgatott arról, valójában miféle konstrukción munkálkodik. Csupán néhány jelentéktlenebb részfeladatba avatta be munkatársait, olykor egy-egy laborasszisztens, vagy finommechanikus-szakember segítségét igénybe véve. Nem faggatták. Sem Lámai, a főnök, sem Szekeres Gábor, a helyettes vezető nem kérte tőle, hogy avassa be őket felfedezése lényegébe.

Adorján Andor volt az első, akivel komolyabban összeharagkozott. Nem volt ez véletlen, ugyanis Wertheimer a munkájához különleges vegyszerekre, segédanyagokra is igényt tartott, s Adorján, a csoport anyagbeszerzője volt az, aki teljesíthette megrendeléseit. Később Krasznai is csatlakozott hozzájuk, ettől kezdve rendszeres lett a három férfi baráti összetartása. Gyakran beültek egy sörre Ozorvár „Két korsó” nevű kiskocsmájába, Krasznai, a kiváló matematikus, izgalmas vitapartnernek bizonyult, olykor különféle rébuszokkal állt elő, s a német tudóssal, mint partnerrel versenyre kelve oldották meg az izgalmas matematikai feladványokat. Adorján előadókészségével tűnt ki, jobbnál jobb történetekkel szórakoztatta hallgatóit, amellet feltárta Ozorvár múltjának, várossá fejlődésének veretes történetét. Máskor meg – hogy közvetlenebbé tegye kapcsot

latukat – malac viccekkel szórakoztatta a mafla kis embert, aki pirosló füllel és csillogó szemmel hallgatta a zaftos történeteket.

Teltek a hetek és a hónapok, majd 1944 januárjában a három férfi barátsága merész fordulatot vett. Azzal kezdődött minden, hogy Wertheimer megnyílt... őszinte vallomásra szánta el magát. Alapjában véve semmi meglepő nem volt ebben, a magányos, kellemetlen modorú, makacs kis tudós sem a férfiak, sem a nők számára nem volt túl vonzó társaság. Ennyi toleranciát, figyelmet és kedvességet, mint amit két barátja nyújtott neki, gyermekkor óta senkitől sem kapott. Bár nagybátyja és nagynénje ünnepeken és a vakáció idejében magához vette a szerencsétlen árvát, szülői szeretetben a fiú nem részesült. A gimnáziumban és az egyetemen a jól fejlett, sportos ifjak lenézték őt, gyöngesége, ügyetlensége miatt gúnyolódásuk céltáblája lett. Mi mást tehetett volna – elhúzódott tőlük... Lassanként teljesen magára maradt. Hogy Ozorváron gyökeret vert, eleinte alig merte hinni, hogy két ilyen szimpatikus, okos férfi figyelemre méltónak találja a társaságát, és barátjául fogadja őt...

Találmánya lényegét és részleteit csupán Krasznai volt képes felfogni, Adorjántól mind az elektronika, mind a logikai algebra meglehetősen távol esett. Wertheimer azonban nem állt meg a szakmai ismeretek feltárásánál, hányattatásait, aggodalmait is elrebegte. Attól tart, mondta, amennyiben elfogadják találmányát, s itt, Ozorváron megindul a lövegek sorozatgyártása, őreá már nem lesz szüksége a Birodalomnak, ez okból likvidálni fogják. Majd valaki nevére veszi találmányát, s learatja az érte járó babérokát... Egyszóval fél... valójában állandóan retteg... nem érzi biztonságban magát. Esengve kérte barátait, adjanak neki tanácsot, mit tehetne... Úgy érzi magát – panaszkolt -, mint aki valami kényelmes, bársonnyal kibélelt börtönben ül, valójában fogoly, tetteit árgus szemekkel figyeli a német hadvezetés, netán a titkosszolgálat is...

Adorján és Krasznai konstataulta: Wertheimert sikerült behálózni, eljött végre az ő idejük. A gyümölcs megérett, ízletes lett és zamatos, most már csupán annyi a dolguk, hogy le kell

rázni a fát. Óvatosan, mint a puha léptű macska a kiséget, közelítették meg Wertheimert, eleinte csupán homályos célzásokat téve, végül kirukkolva az ajánlattal: adja el találmányát az angol titkosszolgálatnak, vándoroljon ki Amerikába, ahol tárt karokkal fogadja a találmányaikkal együtt érkező német tudósokat a hadiipar. Elárulták, ők mindketten ügynökei az *Intelligence Service*-nek, megszerzik a pénzt, ellenszolgáltatásul a dokumentációt kérik, mely a találmány pontos műszaki leírását tartalmazza, valamint az igényelt anyagok jegyzékét, s a gyártási utasításokat. Természetesen biztosítják számára a kiutazáshoz szükséges vonat- és repülőjegyet együtt az Amerikába szóló vízummal. Gondolkodási időt is adnak, ám megjegyezték, jobb volna mielőbb döntésre jutni, mert tudomásuk szerint a németek hamarosan megszállják Magyarországot. Ha ez bekövetkezik – intették Wertheimert –, megszigorodik minden, kezdve az Amerikába való kiutazástól a megérkezésig, az ügynökök is nehezebb helyzetbe kerülnek, hosszabb időre is megszakadhatnak az angol megbízókkal tartott kapcsolatok.

Wertheimer kétnapi gondolkodás után döntött: elfogadta a két ügynök ajánlatát. Február közepét mutatta a naptár, Adorján két hetet kért, ennyi időre volna szüksége, hogy megszerezze a pénzt angol fontban. A kis tudós izgalma nőttön nőtt, már alig volt képes munkájára figyelni. Végül rászánta magát a szívfájdító tetre, arra, hogy megsemmisítse eddigi munkája termékét, a nagy gonddal felépített áramköröket. Lassan, óvatosan dolgozott – azaz rombolt – úgy téve, mint minden a megszokott mederben folya. Irományait is megsemmisítette, áthuzigálva benne a lényegbe vágó mondatokat, elégetve a legfontosabb lapokat, meghagyva valami értelmetlen zagyaságot, melyen még a legképzettebb szakemberember sem ismerte volna ki magát.

Szorongása erősödött, bármelyik pszichiáter diagnosztizálta volna esetében a paranoiát. Határozottan úgy érezte: figyelik, lehallgatják a telefonját, árgus, mindent látó szemek lesik őt éjjel és nappal, átlátnak a szobája falán. Ritkábban ment ki

Ozorvára, legszívesebben Miskolc utcáin kószált, az emberek sokasága megnyugtatta, csökkentette bizalmatlanságát, miközben elmélyülten bámulta a kirakatokat. Eldugott kisvendéglőbe, kocsmákba járt ebédelni, vacsorázni, olykor beült egy mozi-
ba, máskor színházba ment. Rádiót nem hallgatott, német nyelvű újságot sem vett, Adorjánéktól értesült a háború eseményeiről. Szeme előtt Amerika lebegett, mint védvár, számolta a napokat az indulásig, miközben azon töprengett, mely városban kellene letelepednie. Tudta jól, a pénz, amit kap, hosszú időre fedezi költségeit, úgy tervezte, meghúzza magát valami szerényebb panzióban (motelban?), miközben járja az országot, alkalmas fegyvergyártó céget keresve, ahol folytathatná kutató-fejlesztő tevékenységét.

Új életét szervezve, számára a legnagyobb gondot a pénz átvétele és a dokumentumköteg átadása jelentette, Adorjánékkal sem vitathatta meg a dolgot, a három barát taktikai okokból újabban már mellőzte egymás társaságát; felhagytak a sörözéssel, a közös programokkal, elnapolták még a hivatalos megbeszéléseket is.

Lefixálták az összejövetel időpontját, abban maradtak, hogy a dzsumbukkert bejáratánál találkozni, hárman háromféle irányból érkeznek. Ő vonaton jönne, s az ozorvári állomáson villamosra szállva közelítené meg a nevezett helyet, miközben aktatáskájába rejtve hozza magával a hatalmas paksamétát. Még aznap este el akarta hagyni Miskolc városát anélkül, hogy bejelentette volna távozását a szállodai recepción. Mindössze egy kistáskával – és egy halom pénzzel – készült nekivágni a nagyvilágnak; a szállodát a gyár fizeti, a kiszolgálók, látván a szanaszét szórt holmit, nem gyanították volna, hogy végképp eltávozott. Valószínű, hogy csak egy, esetleg két hét elteltével tűnt volna fel a távolléte, akkor, amikor már ölébe vonta volna őt a New-York-i szabadságszobor!

A „kihívások napja” előtti éjszakán le sem hunyta a szemét, álmatlanul, gondokkal küszködve forgolódott kényelmes ágyában. A rettegés eluralta gondolatait, attól tartott, valaki

kikapja kezéből a táskát, melyben szállítja a dokumentumokat. Adorján és Krasznai nem jöhetett érte – ez feltűnő lett volna –, bérautót sem mert fogni, attól tartott, ellenségei valami módon tudomást szerezve tervéről, lefizethetik a taxisofőrt. Hajnal felé kapta el őt az ötlet: nem viszi magával a dokumentumot! A pénzt átveszi, s viszonzásul elárulja azt a helyet, ahol társai átvehetik a nevezetes papírhalmazt tartalmazó, jókora dossziét.

A kertben állva nem vette észre a támadót, ő volt az első, aki golyót kapott a tarkójába. A lövés hirtelen jött, fel sem fogta a halálát, nem jutott el a tudatáig, hogy vége az életnek, a tudományos karriernek; hogy hiába birtokol pénzt, vízumot, vonat- és repülőjegyet, sohasem fogja meglátni Amerikát...

9.

Mintegy két héttel a rettenetes gyilkosságsorozatot követően, Lámai Lajos röpgyűlésre hívta össze csapatának maradékát. A temetés már lezajlott, a kedélyek valamelyest megnyugodtak, Anci a miskolci kórház idegosztályán pihent, gyermekeit a nagyszülők vették magukhoz. Krasznainé lányával, Erzsikével Sopronban talált menedéket, az asszony nagynénje, aki egyedül élt egy négyszobás lakásban, megosztotta velük tágas otthonát. A hármas temetés hatalmas tömeget vonzott, ám mindenki meglepetésére Adorján Andor és Krasznai János közvetlen hozzátartozói nem voltak jelen. Az ok nyilvánvaló volt: a két özvegy, valamint az árván maradt gyermekek idegállapota oly labilis volt, hogy orvosaik jobbnak látták távol tartani őket a megrázó szertartás helyszínétől.

Lámai komor arccal fogadta embereit: Szekeres Gábot, Imrefi Bertalant és Nyerges Lászlót. A két üresen maradt szék

ott állt most is a megszokott helyén – Adorján és Krasznai állandó ülőhelye –, talán ez volt az oka, hogy az elhalálozott férfiak hiánya szinte ordító volt; az egybegyűltek úgy érezték, a két halott az, aki jelen van élő mivoltában, miközben ők maguk csupán csak árnyak, szédelgő kísértetek. A főmérnök egyperces néma felállást javasolt, s miután az idő letelt, torkát köszörülve megkísérelte összefoglalni a történeteket.

– Ami az elkövetés részleteit illeti – kezdte –, csupán annyit tudunk, a támadó motorkerékpáron érkezett és azon is távozott, a járművet a dzsumbujkerten kívül hagyva. Néhány lécet meglazított a kerítésen, a résen átbújva közlekedett, feltehetően magával vitte Krasznai és Wertheimer aktatáskáját.

– Dulakodás nem volt? – érdeklődött Nyerges. – Az a három férfi hagyta birkamód leöldödni magát?! – A fiatal vegyész sovány fickó volt, buzgó képe egy öntudatos agárkutyára emlékeztetett. Lámai kissé ingerülten mérte végig a nem túl illedelmes megjegyzés benyögőjét.

– A kivégzés körülményeiről mit sem tudunk. Egy biztos. Egyikükön sem észlelt a boncoló orvos verekedésre utaló nyomokat. A jelek szerint rablógyilkosság történt, az aktatáskák tartalma miatt likvidálták a férfiakat.

– Akkor miért csak két táskát vittek el? – vetette fel Imrefi, miközben cigarettára gyújtott. Köpenye alatt sárga garbó pulóvert viselt, mely jól illett sötét szeméhez és gondosan nyírt fekete hajához.

– A lövések akkor dördültek el, amikor távozni készült Wertheimer és Krasznai. Adorján, a házigazda előzékenységből kísérte ki őket, nyilván azért, hogy a két férfi eligazodjon a dzsumbujkert gizgazos ösvényein. Az ő táskáját azonmód megtalálták a házkutatók, ott hevert az előszobában, üres volt, csupán a pénztárcája és az iratai voltak benne.

– Adorján vendégül látta a barátait? – kíváncsiskodott tovább Nyerges.

– Feltevésünk szerint ez történhetett. Ugyanis a szalonban a dohányzóasztalon poharak álltak, mellettük fél üveg vörösbor.

A német férfi poharában maradt is pár korty ital. Hogy ki melyik pohárból ivott, azt eldöntötték az ujjlenyomat-vizsgálatok.

– Megdöbbenő tény – folytatta Lámai –, hogy Adorján éppen aznapra hívta meg kollégáit, amikor lánya születésnapjára ülte, feltételezhető, azért használták a hátsó, egyébként zárva tartott bejáratot, hogy a gyermekek ne vegyék észre apjuk és a két férfi érkezését. Kérdés, mi okuk volt a titkolózásra? De ez még nem minden – emelte meg a hangját a fekete férfi –, az is meglehetősen különös, hogy Adorjánné és a Piri cselédlány az uzsonnát követően azonnal távozott, magukra hagyva a kislányok csapatát. Hogy pontosan hány óra hány perckor dördültek el a lövések, arról nem áll rendelkezésünkre információ, a lányok a folyosó túlsó végében lévő szobában tartózkodtak, figyelmüket teljes mértékben lekötötte a születésnap ajándékot képező, újonnan kapott társasjáték. Nyerges, a fiatal vegyész hirtelen közbeszólt:

– Adorján Anci hová csámborgott el, hogy volt képes felügyelet nélkül hagyni a kislányokat?

– Több tiszteletet kérnék a barátunk feleségének! – csattant fel ingerült hangon Lámai.

– Pardon. – A férfi arcán felhőtlen vigyor áradt szét. – Nos, akkor finomabban kérdelem: merre szólította a kötelesség Adorján Andornét?

– Azt vallotta – hangzott a válasz –, üzenetet kapott beteg rokonától, őt kereste fel Királyhegyen. Szekeres arcán csöppnyi gúnyos mosoly futott végig, Lámai észrevette, szeme mérgesen villant kollégájára.

– A gyermekek vidáman társasjátékoznak, miközben három hulla fekszik a kertben! Ez aztán horror a javából... – Imrefi megjegyzése nem vallott jó ízlésre, kissé el is röstellte magát. Gyorsan témát váltott: – Ki találta meg a holttesteket?

– Újabb rejtély! – folytatta Lámai, miközben fagyos pillantással mérte végig beosztottját –, az Adorján-házat hamarosan megszállta a Különleges Osztág, házkutatást kezdeményeztek, s az emberek a dzsumbukertben hamarosan rátaláltak a három

holttestre, melyekre a bejelentő hívta fel a figyelmüket. Később kifaggatták a gyermekeket, ám ők állításuk szerint semmit sem láttak és semmit sem hallottak. Már amennyire hihetünk nekik... – tette hozzá a férfi némi bizonytalansággal a hangjában. – A lánykákat kocsin hazafuvarozták a szüleikhez, az Adorján lányokat Miskolcra vitték a nagyszülőkhöz. Miután kiürült a lakás, a szobákat alaposan átkutatták, mindent tűvé tettek; valamit nagyon kereshettek, mert utóbb feldúlták a kertet, a pincét, a padlást, sőt a jelenleg lakatlan udvaros-házat is.

– Szerinted megtalálták azt, amit kerestek? – sandított a főmérnökre Szekeres Gábor. Kissé közelebb húzta székét az íróasztalhoz, éles tekintettel firtatva főnöke arcát.

– Véleményem szerint: nem! Ugyanis – dörmögte Lámai –, százat tennék egy ellenébe, hogy a hármas gyilkosság célja Wertheimer anyagának megszerzése volt!

– Hogy került oda a Különleges Osztag? – kérdezte feszülten Imrefi.

– Annyit tudunk: valaki telefonon értesítette a kémelhárítókat, de ha engem kértek, nem tartom lehetetlennek, hogy éppen az elkövető volt az, aki magát meg nem nevezve telefonált...

– Lajos! – szólította főnökét Szekeres – te semmit sem tudtál erről a hármas találkozóról? Téged nem kért fel Adorján, hogy vegyél részt a megbeszélésükön? – Lámai ingerülten förmedt a férfira:

– Nem! Engem nem hívott senki, s fogalmam sincs, mi okból gyűltek össze azok hárman éppen Adorjánéknál; még hozzá úgy, hogy a hátsó, használaton kívüli ajtón lopakodtak be a házba.

– Már megbocsáss! – horkant fel Szekeres, acélkék szemét a főmérnökre vetve –, az imént említetted, hogy a dosszié ellopása volt a gyilkos ember célja. Ezek szerint tudtál arról, hogy ezek hárman egymás bizalmasai, tán azt is gyanítottad, hogy összejátszanak Wertheimerrel a dokumentáció megszerzése okán? Hallottam róla – folytatta –, hogy az utóbbi időben gyak-

ran láttak téged együtt sörözni Adorján Bandival a Két korsóhoz címzett vendéglőben. Egyszóval haverkodtatok. Szerintem nem vagy egészen őszinte hozzánk, valami bogár ott zakatol a füled belsejében, amit Adorján csempészett oda...

– Visszautasítom a személyeskedéset! – mordult fel Lámai – Bandi egy szóval sem említette, hogy közelebbi kapcsolatban állna a német manusszal. Ami engem illet: kizárólag azért jöttünk össze – nem tagadom, olykor bedobtunk egy-két korsóval –, hogy anyagbeszerzési ügyeket vitassunk meg. Ha nem tudnátok, állandó nyersanyaghiánnyal küzdünk, a külfölddel a háború eszkalálása folytán szétzilálódtak kereskedelmi kapcsolataink. Ugyanakkor a németek követelik a Lidércek teljes volumenének haladéktalan leszállítását, noha újabban már üresen, a megrendelt nyersanyagok mellőzésével küldik vissza a vagonokat. Megmondanád, kérlek, hogy a fenébe tegyünk eleget a kívánságainknak, ha nincs miből építkezni? Csodálkozol, hogy megpróbáltunk közös erővel kiépíteni – finoman szólva – nem teljesen legális kereskedelmi kapcsolatokat?!

– Elnézést a faggatásért! – emelte fel tiltakozva Szekeres mindkét kezét, bár hangszíne, ahogy szabadkozott, inkább volt gúnyolódó, mintsem bocsánatot kérő. Lámai nem reagált a pikírt hangvételre, arca gondterhelt volt, szeme a messzeségbe révedt. Imrefi vette át a szót:

– Mondjátok csak... elképzelhető lenne, hogy a mi két kolégánk lepaktált Walterrel, s jó pénzért meg akarta venni tőle a gyártási dokumentációt? Mert akárhogy csűröm-csavarom a felfedett tényeket, más megoldást nem találok e rejtélyes ügyre nézvést...

– És? – Lámai mérgében az asztalra csapott. – Mit kezdett volna a két nyuszifül a találmánnyal?!

– Hogy mit? – nevette el magát a szeplős képű Nyerges fiú – hol élték ti, hogy semmit sem tudtok a világ dolgairól? Még a vízcsapból is az folyik, hogy a szövetségesek kémhálózata, mint sakálok a dögre, úgy csapnak le Hitler csodafegyvereire! Illetve azok tervrajzaira, dokumentációira, egyszóval épp az olyan

műszaki agyalmányokra, mint amilyenel ez a svihák Wertheimer etetett bennünket! Örületes pénzt kaszálhattak volna, ha sikerül a tervük, mert – szerintem – megrendelésre dolgozott a két magyar jó barát...

– Felháborító a feltételezésed, fiam! – intette le Lámái a pletykálkodó vegyészfiút. – És a hazafiasság, az elkötelezettség? A Harmadik Birodalom szövetségesei vagyunk! Mi magyarok is részt veszünk a végső győzelemért vívott küzdelemben, azt remélve, hogy felvirrad majd hazánk fényes napja! Hogy visszakapjuk elcsatolt területeinket... Tudod, mit mondom neked, fiam? Vond vissza gyorsan mindazt, amit itt összehordtál, különben kipenderítelek a csoportomból úgyannyira, hogy a seggeden csúszol ki Ozorvárról!

– Kösz a nagylelkű ajánlatot! – rikkantott Nyerges felajzott hangulatban. – Tudod mit? Majd akkor fogom visszavonni az állításom, amikor az ukrán hadtest is visszavonja ágyúit a Kárpátok vonulatairól... Főnök! Ne téveszd össze magad Goebbels propaganda-miniszterrel, ne feledd, hogy mérnök vagy, és nem szószátyár politikus. – A szemtelen fiatalember kihúzta magát ültében, szemmel láthatóan cseppet sem ijedt meg az elhangzott dörgedelmeektől. Lámái ádáz pillantást vetett beosztottjára, ám jobbnak látta befejezni a vagdalkozást, nehogy a vegyészek dísze valami olyasmit találjon mondani, ami végképp kivágná a biztosítékot, s végül valahogyan, ki tudja miféle rejtélyes úton, a németek fülébe is eljutna a kekeckedés. Kedvetlen grimaszba torzult az arca, miközben azon töprengett, sikerült-e megóvnia főnöki tekintélyét. Néhányat köhintett és folytatta mondandóját:

– Térjünk vissza a nyomozáshoz. Miután a Különlegesek semmi érdembelit nem találtak, riasztották a rendőrséget. A karhatalom embereinek első dolga volt a három tetemet azonosítás céljából beszállítani a kapitányság halottas kamrájába.

– Való igaz! – erősítette meg Szekeres Lámái szavait. – S ha nem tudnátok, engem ugrasztottak fel a vacsoraasztal mellől, hogy végezzem el az agnoszkálást. Úgy tudom – folytatta –, hogy jelenleg is lázas nyomozás folyik az elkövető lefűlése

céljából. – Lámai rábólintott helyettese megjegyzésére, és másra terelte a szót:

– Váltunk néhány szót az alibikről. Vegyük sorra, ki hol tartózkodott március harmadikán délután öt és hat óra között! Nos... Például te, Gábor barátom, mivel töltötted azt a pénteki napot? – Szekeres szép kék szeme tágra nyílt, fekete szemöldöke a homlokára szaladt.

– Én? Kérlek alássan... már a délelőtti folyamán jelentettem neked, hogy a kettes gyártósor egyik gépe meghibásodott. A szerelők nem boldogultak, magam mentem le a gépműhelybe, hogy a javításban a segítségükre legyek.. Mit mondjak... este hét óra is elmúlt már, amikor a két legjobb szakmunkásom közreműködésével befejeztük a reparálást; siettem haza, magamon hagyva olajos, koszos ruhámat, ha jól emlékszem, fél nyolc körül már otthon is voltam. De ha már így szoba hoztad.... Te, te magad, főmérnök uram, hol voltál március harmadikán délutánján fél háromtól március hatodikának hajnaláig...?

– Köszönöm kérdésed – vágott gúnyos fintort Lámai, aki ügyes volt abban, hogy beszédében elhelyezze azokat a bizonyos mérgező tüskéket –, mint már jó párszor elmondtam, értesítést kaptam Karcagról – ahol tudvalevőleg családom tagjai tartózkodnak –, hogy baleset érte a kisfiam. Péntek délután kocsiba vágtam magam, siettem, ahogy csak tudtam. Szerencsére a baj nem volt túl nagy, ám ha már ott voltam, a szereteteimmel töltöttem a hétvégét is. Gondolom, ez csak természetes! De folytassuk a témát! Berci, te? – Imrefi idegesen fészkelődött, majd vállát megvonva válaszolt:

– Otthon töltöttem a délutánt, ötre értem haza, a feleségem és a szolgálólány tanúsította a rendőröknek az alibimet.

– Én moziban voltam a menyasszonyommal! – kapott a szón Nyerges a stréberekre jellemző buzgósággal. – A jegyszédőnő igazolt engem a nyomozónál.

– Térjünk vissza a történet bennünket sújtó részéhez – folytatta beszédét Lámai. – Bármennyire fájlaljuk is társaink elvesztését, s együttérzéssel viseltetünk a hozzátartozók tragé-

diája iránt, mi magunk is nehéz helyzetbe kerültünk a műszaki dokumentumok felszívódása okán. Minden jel arra utal, hogy ezt az értékes anyagot sem a gyilkos, sem a Különleges Osztág legénysége nem találta meg. Márpedig anyag el nem vész a természetben, össze kell kapni magunkat és a föld alól is előkeríteni Wertheimer hagyatékát. No persze – járatta körbe tekintetét az élénk figyelmet tükröző arcokon –, az igazi ász az volna, ha szakértelmünk segítségével képesek volnánk rekonstruálni, vagyis magunktól is *kitalálni* azt, amit a német fiú feltalált. Szavait mély csend követte, volt, aki fejével nemet intett, másik a vállát vonogatta, a harmadik – és ez volt Szekeres – eleresztett egy fölényes mosolyt. Majd megtörte a csendet:

– Bárcsak sikerülne... – mondta elmélázva – sajna, a találmány rendkívül újszerű és egyben bonyolult is...

– Klassz! – élénkült fel Imrefi –, értelmes pasas vagy, felfogtál valamit a dolgok lényegéből?

– A lényeget felfogtam – válaszolt Szekeres –, ám a kivitelezéssel kapcsolatos számos tennivaló tisztázatlan, például az alkatrészek előállításai technológiája, az áramkör kapcsolása és működési elve, sőtét, akár a holdtalan éjszaka...

– Meghaladja képzeletemet – szólt közbe Imrefi –, hogyan lehetséges elektroncsöves áramköröket beépíteni egy rakétába!

– Úgy, barátom, hogy az a fickó más oldalról futott neki a problémának!

– Hogyan? Tudnál erről valamit mondani?

– Hát... ha nem untatlak benneteket...

– Nem, nem! – kiáltották valamennyien.

– Nos... – Szekeres Gábor gondterhelten masszírozta meg a nyakát – hol is kezdjem... Igen! Az újszerűség abban rejlik, hogy Walter a szokványos elektroncsöves áramkörök helyett, melyek közismert módon szabályozástechnikai funkciók végzésére is alkalmasak, úgynevezett logikai áramköröket épített fel. Ezek az áramkörök kétállapotú aktív eszközökkel működnek, vagyis elektronikus kapcsolókkal, melyek egyik állapotukban vezetnek, másik állapotukban szakadást képviselnek. Gondol-

junk a közismert villanykapcsolókra, vagy az elektromágneses relékre... Érhető vagyok, uraim?

– Eddig még igen – hagyta helyben Imrefi a kérdést. – Ám el nem képzelhetem, mivel helyettesíthető az elektroncső, melyet ugyancsak lehetséges kapcsoló üzemmódban működtetni!

– Csakhogy törékeny, sérülékeny jószág, viszonylag nagy tápfeszültséget igényel és teljesítményfelvétele számottevő. Wertheimer ezek kiváltására miniatűr kristálydiódákat alkalmazott.

– Miféle kristályokból és milyen technológiai eljárással készítette ezeket?

– Hát itt van a kutya elásva! Éppen ez az, amit nem tudtam meg...

– Volna egy ötletem – jelentkezett ismét Imrefi –, szerintem félvezető egykristályokról lehet itt szó. Ilyenek találhatók a detektoros rádiókban, tudomásom szerint pirit kristálylapocskák formájában. Az egyik elektróda maga a kristálylap, a másik a morzsaelemre rányomott volfrámtű. Már csak azt kellene kitálmálni, hogyan fabrikálható az ilyen diódahálózatból vezérlő-áramkör...

– Mondd csak – fordult Lámai Szekereshez – Krasznai, a nagy kapcsolástechnikus, nem talált rá a dolgok nyitjára? Miért nem böngésztétek át együtt a szakirodalmat?! Meglehet, más kutatók is foglalkoztak már ilyen jellegű áramkörökkel, melyekhez hasonló megoldásokkal rekonstruálni lehetne Wertheimer kapcsolódiódás áramkörét!

– Hülyének nézel minket, Lajos? – fortyant fel sértetten Szekeres. – Természetesen mindketten sorra vettük a publikációkat, s összevetettük elképzeléseinket, ám észrevettük, hogy a kapcsolókból felépíthető áramkörökhöz sajátos algebra – a Boole-algebra – tartozik, mely a kettes számrendszer segítségével írja le a diódák (illetve egyéb kapcsolók) funkcióját. Egy ilyen újszerű áramköri rendszerrel megvalósítani a lövedék önszabályozását észbontó feladat, melyre a mi tudásunk és kreativitásunk aligha nyújtana fedezetet. Mi több! Olyan köz-

leményekkel sem találkoztunk, melyek hasonló áramköri megoldásokat tartalmaztak volna... És ott van még a radarsugárzást gerjesztő oszcillátor... erről egy alkalommal annyit mondott a minden hájjal megkent német, hogy az is valamilyen rezgőkristállyal valósítható meg. De továbbmegyek, megemlítem példának okáért a céltárgyról visszaverődött sugarak detektálását! Ki tudja, arra nézvést miféle ördögi ötlet fogamzott meg Wertheimer agyában... Ó, ha időm volna... számos hónap, esetleg néhány év, hogy beleáshassam magam ez új tudományágba... No, de – tárta szét két karját Szekeres – tudjátok jól, az idő sürget, nem évekről, hanem *hetekről* volna itt szó!

– Akkor pedig nincs más hátra – vonta le a konzekvenciát Lámai –, cselekednünk kell, el kell sajátítani a hírszerzés tudományát. Nyomoznunk kellene Wertheimer minden dolga, minden perce után, elmenni a Peenemünde Gyárba, átnézni a fickó iratait, számításait...

– Naiv ötlet! – kacagott fel bántó hangon Szekeres Gábor. – A fiú kollégái réges-rég széttúrtak ott mindent, vagy ha nem, hát zárolták az utolsó cetliig a feljegyzéseket. Feltételezhető, hogy Wertheimer szertehagyott néhány irományt vagy rajzot, mondott ezt-azt a munkájáról, továbbá a Találmányi Hivatalnak benyújtott anyagot is kikérhetik a volt kollégák, s tán már ki is sütötték azt, amiről mi még csak ábrándozunk. Lajos! – szólította a főmérnököt –, neked tudnod kell, kivel váltott szót olykor Wertheimer, kik segítették őt tevékenységében, én ugyanis gyakran észrevettem, hogy nincs teljesen egyedül a laborjában.

– Mondasz valamit – válaszolt a fekete férfi –, magam is gondoltam már erre, két szakmunkást, Somost és Zonnert már faggattam is, de mit sem fogtam fel mindabból, amit összehordtak. Talán te, Gábor, jobban szót érthetnél velük...

– És Magyarai Mártával, a vegyész-laboránszal is beszélhetnél – szólalt közbe Nyerges –, őt is láttam Wertheimer körül sündörögni!

– Kösz a feladatokat – bólintott Szekeres kevésbé meggyőző erővel –, ígérem, rajta leszek, hogy kifagassam Wertheimer állítólagos munkatársait...

Csend ülte meg a termet, mintha valamennyien az elhangzottakat latolgatták volna. Tudták jól, a németek keményen fognak fellépni velük szemben, joggal követelhetik az eredményeket, hisz nagyjából ők fedezték a Wertheimer kíváncsi szerinti felszerelt laboratórium költségét, s a makacs tudóst éppen abbeli reményük okán küldték Ozorvára, hogy ebben az isten háta mögötti városkában hajlandó lesz megosztani az őt tisztelő mérnök-kollégákkal találmánya fránya titkait. S hogy ez az elmúlt hónapok során nem történt meg, őket fogják felelőségre vonni mafláságuk, ügyetlenségük miatt...

Lámai jelentőségeltjes bólintással befejezettnek nyilvánította az értekezletet, a gyér kis csoport szedelődzködött, elköszönt, ám mielőtt Szekeres Gábor kilépett volna az ajtón, a főmérnök utána szólt:

– Maradj még néhány percre, Gábor! – intett neki. – Akadna itt valami olyasmi, ami kizárólag csak rád tartozik.

– Kérlek. – Szekeres visszafordult és leült a Lámaival szemben lévő székre. Arca kifürkészhetetlen volt, akár egy szfinx ábrázata. – Hallgatlak – jegyezte meg unott hangon. Lámai kissé közelebb húzta a székét, miközben élénken pillantott a kollégájára:

– A kislányodról volna szó. – Szekeres megrándult, mintha kígyó marta volna meg, sápadt arca lángolóra gyúlt.

– Mi dolgod Marinkával?

– Tudod jól. Ő is ott volt a születésnapj zsúron, a többiek előtt nem akartam szóba hozni, de valamennyi gyerek közül éppen a te kislányod az, aki különös figyelmet érdemel. Ugyebár – könyökölt az asztalra és fúrta mélybarna szemét a megrémült apa szemébe – közismert, hogy a lányka elhagyta az ebédlőt, ahol folyt a társasjáték, és felkereste a fürdőszobát. Melynek ajtaja éppen szemközt van a szalon ajtajával, ahol Adorján a vendégeivel borozgatott!

– No és? – Szekeres férfias szép arcát dac felhőzte –, a kislányom belépett a fürdőszobába, valamin megcsúszott, hanyatt esett és elveszítette az eszméletét. Magda érte ment a cselédlánnyal, és ketten együtt hazavitték. Mi volna ebben oly különleges?!

– Egynémely dolog. A lányka a folyosó végére érve talán elvettette az ajtót, s a fürdőszoba helyett a szalonba nyitott be. Nézelődött, majd lépteket hallott, s hogy elrejtse magát, bebújt a nagyszta alá. Miközben ott dekkolt, nyilván kihallgatta a férfiak beszédét... Bár németül szóltak, mindent értett, hiszen tetőled megtanulta a nyelvet. Nos? Felfogtad már, mekkora kincs van a birtokodban? Hogy e pillanatban *a lányod az egyetlen élő személy, aki tudja, hová rejtette el Wertheimer a dokumentumokat!*

– Nyilván rosszakat álmodtál, azért beszélsz ilyen vadságokat! Neked az Adorjánék asztala egy *idée fixé!* Ide figyelj, Lajos... Kifaggattam Marinkát, nem járt a szalonban, úgy történt minden, ahogy elmeséltem.

– Nézd, Gábor... a tét óriási, meglehet, hogy a lányod nem volt őszinte hozzád. Talán attól tartott, megfenyítéd, amiért ott lábatlankodott a fogadóban, ahol semmi keresni valója nem volt. A gyermekek maflák, szemérmesek, legtöbbször a büntetéstől félnek, s ez okból olyasmit is elhallgatnak, amiért nem-hogy dorgálás, hanem jutalmazás járna nekik!

– A kislányom teljes bizalommal van irántam, őszinte hozzá, még sohasem kaptam hazugságon. Az anyjának, a nagyanyjának is ugyanazt mondta: nem lépett be semelyik másik szobába, a folyosóról egyenest a fürdőszobába ment. Halmos Károly detektívfelügyelő is ott járt nálunk, szakszerűen kihallgatta, annak sem mondott mást...

– És ha mégis megesett, a kisasszony elesett, megijedt, s most hallgat, akár a csuka! Figyelj! Engedd meg, hogy *én* próbáljam meg szóra bírni a lányod, meglehet, személyi tekintélyem elég lesz ahhoz, hogy megnyílják nekem.

– Nem. Nyomatékkal arra kérlek, hagyd békén a leányt. És ezzel zárjuk is le e meddő vitát.

– Egyszóval nem hajolsz a szóra. Nos, jó... akkor hát mutatok néked valamit. – Lámai a fiókjába nyúlt, kis celofánzacskót húzott elő. – Nézd csak... egy fülbevaló! Arany, rubinkövel ékes, a kislányod egyik fülbevalója, a névnapjára kapta a nagyanyjától!

Szekeres elhűlve pillantott a kis zacskó tartalmára, utána nyúlt, de főnöke elkapta a csillogó holmit a keze elől. – Hogy került hozzád? – kérdezte dühödten.

– Érdekes módon. A fülönfüggőt a Piri cseléd lány találta meg a szalonban, az asztal alatt a nagyszőnyeg bolyhai között. Még hozzá egy nappal az események után, amikor a házkutatás okozta felfordulást követően rendet rakott. Nos... Íme, a bizonyíték: Marinka igenis ott járt a szalonban, s amikor meghallotta, hogy valakik jönnek, ijedtében bebújt az asztal alá.

– Rengeteg nő lakik az Adorján-házban, másnak is lehet ilyen ékszere!

– Lehet... csak hogy nincsen! Ennek is utánajártam, alaposan kifaggattam Pirit. Gábor! Lásd be végre, ki kell hallgatnom a lányod. Ne félj, nem verem meg, csupán megnyaggatom kicsit, szálljon le a magas lóról, és ne áltassa a felnőtteket. Macacs egy kölyök – hiába, a *te* lányod –, de móresre tanítom, úgy éljek, majd nekem kiköhög mindent az elkényeztetett fránya kis békája... És ne hidd, hogy megijedek tőled, szerét ejtem, hogy elkapjam a copfját, ha kell, harapófogóval húzok ki belőle minden szót, a jóváhagyásod ellenére is! – Az indulatos ember nem volt tisztában mondata súlyával, nem fogta fel, miféle vállakra pakolta rá a rőzsét.

Szekeres felugrott a székről, fogát vicsorítva hajolt egész közel Lámaihoz: – Nem, nem – suttogetta átható tekintettel –, Lajos, ezt nem teheted... – Lámai vérszemet kapott és tovább fenyegetőzött, előhordva számos okot, indokot. Hangja, akár a skálázó énekesnő hangja, fokozatosan emelkedett a felsőbb regiszterek felé, végül már kiabált, ordított, magából kivetközve

fenyegette beosztottját, miközben öklével ütemesen verte íróasztalának fedelét.

A győzködést elszenvedő férfi arca hirtelen kisimult, mint ha elszállt volna belőle minden indulat. Ajka megrándult, sarkában feltűnt egy gúnyos mosoly.

– Lámai Lajos! – szólította. – Mondanék néked valamit. Királyhegyen létezik egy kedves kis parasztház, melyben egy fogatlan vénasszony tengeti életét. Még hozzá eléggé kellemesen! Az a nő szobáztat, szerelmespároknak adja ki lakását, s ezek egyike te vagy – és Adorján Anci! Bizonyítékaim vannak, érted? S ha csak egyetlen szót mersz szólani a leányomhoz, leleplezlek. Elmondom a feleségednek, hol töltöd olykor a délutánjaidat, miközben munkádra hivatkozol! – Ezúttal Lámai arca váltott színt, miközben mosolya egy grabancon ragadott csimpánz vigyorára emlékeztetett.

– Fordulj csak Irmához teljes nyugalommal! Egyetlen szavadat el nem hiszi. Öregem... le van itt vajazva minden... Azt hiszed, nem készültem fel irigyeim pletykálkodására? És hogyan fenyegetsz, én is fenyegetlek! Esküszöm, elkapom a lányod és kivallatom! S hogy voltál szíves a sodromból kihozni, a képedbe vágom: nem leszek kíméletes. Garantálom, érted, garantálom, az a kölyök beismer majd mindent! És ezzel vége. Menj a fenébe, Gábor, kösd a micsodádra a titkaidat...

– Nem úgy, barátom, ennyivel meg nem úszod! – A férfi arca eltorzult a dühtől, a szeme hidegen csillant. – Ha nem tudnád, volna még más is a tarsolyomban. Egy bírósági végzés közjegyzővel hitelesített másolata, mely bizonyos Leiter Lajos börtönbüntetéséről szól, nevezett kiskorúval szemben elkövetett erőszaktétele okán. S mily érdekesség! Leiter ujjlenyomata pontosan megegyezik Lámai Lajos ujjlenyomatával! Két évet ültél, nagyember, amit elfelejtettél bevallani, amikor az orzvári gyárba felvételt nyertél, majd kineveztek főmérnöknek, és rád bízta a Csúcsszerv vezetését. És ez még nem minden... Például: a családod nem Kézdivásárhelyen élt, hanem Brassóban,

édesapád nem erdőmérnök volt, hanem toll-nagykereskedő. Amellett...

- Elég! – nyögött fel a fekete ember, miközben egy papírlappal legyezgette magát. Hirtelen úgy érezte, az iroda falai egyre szorosabbra zárulnak körülötte, már-már összenyomják. – Látom – sóhajtott keserűen –, nyomoztál utánam, alaposan felkészültél, hogy kifúrj a helyemről és elnyerd a beosztásomat.

- Tévedsz, Lajos, ilyesmi szándékom nincs, és soha nem is volt. Kiváló szervező vagy, remekül tudsz az emberekkel bántani, náladnál alkalmasabb ember erre a posztra nem is kerülhetett volna. Én meg... mit mondjak, afféle elméleti ember vagyok, matematikai számítások, röppályák tervezése, robbanóerő kalkulálása... ez az én asztalom. Ellenben: egykettőre rájöttem, fontos a biztonság, olyan időket élünk, amikor bármi megtörténhet, ki kell építeni a védelmi vonalakat. S látod: beigazolódtott a félelmem! Ha nem vértetem fel magam veled szemben, képes lennél halálra gyötörni a lányomat. Aljas vagy, Lajos, de én is tudok másmilyen lenni! Újból felszólítalak, hagyd békén Marinkát, mert ha faggatni mered, esküszöm az élő Istenre, megszellőztetem a disznóságaidat. És akkor mehetsz a búsba! Méghozzá nem pullmankocsiban, hanem egy bűzös vagon mélyén, emberi ürülékek közt rohadva meg...

Lámai arca furcsa zöldesszürke színben játszott, szeme fehérjét vérvörös erek hálózta, zsebkendője átnedvesedett patokban folyó izzadtságától.

- Rendben – suttogta –, rendben, hajlandó vagyok megkötni az egyességet. Tessék, itt a fülbevaló, tedd el, és a lelkiismeretedre bízom a lányodat. Abajgasd, vagy fenýítsd meg, ám ha nem jutsz eredményre, számíthatsz a németek megtorló intézkedéseire. Egyébként – ha nem tudnád – pár nap, és megszállnak bennünket... És most aztán tényleg húzd el a csíkot, mert ha csak rád nézek, elkap a hányinger...

– Hasonlóképp vagyok veled én is! – Szekeres felkelt, biccentett a főmérnök felé, megfordult és gyors léptekkel elsiegett. Úgy távozott a szobából, mintha kigyófészekből lépett volna ki.

Lámai magára maradva percekig nem tért magához. Újból átélte az egész jelenetet, vad gyűlölet ébredt benne Szekeres Gábor iránt. Hirtelen a fejéhez kapott, elképesztő gondolat vilant az agyába.

– Mi okból szaladt ki Anci Királyhegyre a gyermekzsúr délutánján? Hiszen én *nem* üzentem neki! Nem telefonáltam, levelet sem küldtem... Úristen! Ez a csel is része volt a pénz és a dokumentáció megszerzésének? Még az sem lehetetlen – gondolta kétségbeesetten –, hogy maga Adorján Bandi távolította el a háztól a feleségét... Hogy a megcsalt férj tudott mindent, és mégsem tiltakozott...

A fekete férfi erejét veszítve roskadt íróasztalára, úgy vélte, legyőzték, ám hirtelenjében azt sem tudta, mely oldalról leskelődik rá a veszedelem, tulajdonképpen ki támadta meg...

[A csapos közbeszól:] A minap egy fizikatanár tért be az ivóba, négy fiatalember kísérte, állítólag a tanítványai. Az egyik magas, szőke, kékszemű, a másik alacsony, hosszúorrú; gombszeme ravaszul csillant, míg engem méregetett. A harmadik álmodozó képű barna legény, öltözetre elegáns, látszott rajta, hogy nem akárki fia-borja. A legmókásabb a negyedik volt, vörös, mint a róka, termetre kissé kajla, arca bohócra emlékeztető. Valami számítógépekről pusmogtak, állítólag hamarosan ilyen lesz mindennütt, még majd a *Betekincs Csárdában* is azokon fogom kiszámolni a sör árát, s nyomtatom ki velük a számlákat is. Jól esett nekik a sör, a fiatalok kopoltyúnként két krigivel is benyakaltak, én meg jól lekapartam a poharokról a

habot, hogy minél több árpalé csorogjon le a gigájukon. Az a tanárember meg csak beszélt... beszélt... Nem sokat értettem belőle, de sejtettem, mint macska az esőt, hogy csuda értelmes dolgokat mond. Figyeltem, ahogy csak telt tőlem, el nem mulasztottam vón' egyetlen szavát. Úgy vélem, a pontosság kedvéért jobb, ha ideírom, amit megjegyeztem a fiatal tanár beszédéből, így hát megpróbálom idézni szavait:

„A német hadiipar legkiemelkedőbb termékei kétségkívül a speciális repülőgépek voltak, ezekből igen sok változat készült; nagyrészt közülük kerültek ki a Hitler által megálmodott csodafegyverek, melyekhez a távirányításos bombák, az okos bombák is felsorakoztak. A hadvezetés sajnálatára ez utóbbi lövedékek közül mindössze néhány típus üzemszerű gyártása vált lehetővé, legtöbbjük csupán a tervrajzok, kísérleti példányok, prototípusok szakaszát érte meg, méghozzá pont azok, melyek hatalmas mennyiségű robbanóanyagot lettek volna képesek szállítani igen nagy kilövési távolság elérése mellett. Hasonló sorsra jutottak a repülőgépekhez hasonlatos, szárnyas bombák s a rakétaelvű, úgynevezett föld-levegő lövedékek döntő hányada is, együtt e fegyverszülemények különféle fejlesztési stádiumban lévő változataival.

A sikeres termékek közé sorolhatók például az X-sorozat rakétái, a Mistel siklóbomba-program keretében kifejlesztett Henschel 293 repülőgépről indítható távirányítású bomba, melynek A-1 tagját 1943 elején állították csapatszolgálatba, s hatékonyan működött közre a Vizcayai-öbölben tartózkodó brit naszád megsemmisítése terén. A szövetségesek azonban rájöttek, hogy a 49-50

Megahertz frekvenciájú rádiójelek zavarhatók, ezért nagyteljesítményű adókkal meghiúsították a rakéta és az operátor közötti kommunikációt. A német szakértők a probléma megkerülése érdekében kidolgozták a B-változatot, ahol elektrotechnikai megoldásokkal váltották ki a rádiófrekvenciás vezérlési módszert.

A legnagyobb ászt a csodafegyverek terén a V (fau) sorozat megtorlófegyverei – *Vergeltungswaffe* – jelentették, a teljes programból azonban csak a V-1 és a V-2 típus valósult meg, többi csupán tervrajzok formájában látott napvilágot. E bonyolult technikával megépített fegyverek közül a V-1 szárnyasbombának, míg a V-2 ballisztikus rakétának tekinthető, bevetésük leginkább Londonra irányult, hatalmas rajokban repültek át a csatornát, a V-2 egyes vélemények szerint kilencezer brit állampolgár haláláért volt felelős.

A felsoroltakon kívül megemlíthető még néhány jelentősebb szuperbomba-terv is, példának okáért a 47 kilométer lőtávot átfogó, 6 tonnás lövedék. Az amerikai hírszerzés már 160 kilométert átívelő szárnyasbombákról is említést tett, melyek célterülete elérte az egy kilométer-szer fél kilométeres nagyságot. Rádiós távirányítású bombákkal is kísérleteztek, sokféle változat prototípusa készült el, ám a legtöbb esetben kiderült, hogy a megjósolt paraméterek sehogy sem érhetőek el, vagy éppen a tömeggyártás az, mely leküzdhetetlen akadályokba ütközik.”

A fiatalembereket továbbra is a csodafegyverek foglalkoztatták, ezekkel kapcsolatban tettek fel újabb és újabb kérdéseket. A tanár úr elemében volt, őröle tudtam

meg, hogy itten, minálunk, Magyarországon is gyártani kezdtek valami csodafegyvert egy Walter Wertheimer nevű egyén tervei alapján. Erre mán én is felkaptam a fejem, az asztalukhoz léptem és közbeszóltam: - Hun, mellik városban történt ez a gyártás? Mer én magam Ozorvárról hallottam valamit puszogni! – A fiatalok érdeklődve pillantottak rám, látszott, hogy nem hiszik, miszerint egy magamfajta, amolyan egyszerű ember illeszmibe is beleártja magát. Ellenben a tanár komolyan vett engem, okos tekintetével végigmért, s csupán annyit mondott: a gyártás nem járt sikerrel, s a csodalövedék teljes dokumentációja ebek harmincadjára került.

Később olyasmiket mondott, a háború végeztével rengeteg haditechnikai újdonság került át a németek el-lenségeihez, akik a későbbiekben előszeretettel alkalmazták a német haditechnikai kutatások eredményeit. Ide sorolhatók a korszerű tengeralattjárók, a robotrepülőgépek elődei, holmi csupaszárny repülőalkalmatosságok is. A tanár úr végül a gázturbinás vadászgépek ismertetésével fejezte be rögtönzött előadását, kiitta sörét, majd a távozás hímes mezejére lépett. A cechjét nagy buzgalmában elfelejtette kifizetni... Nem tettem szóvá, magam álltam, ennyivel járulva hozzá a tudomány népszerűsítésének hasznos tevékenységéhez.]

10.

A Cserhát-hegység keleti lejtője tövében, tisztes távolságra az ott szunnyadó kisebb településektől áll régi dicsőségétől övezve a szalafői kastély, a rangos épületet gyér termést hozó szántóföldek, sovány legelők, s bozótos, kisebb erdőségek veszik körül. A birtokot még az 1800-as évek végén szerezte meg a Szilvássy család, maga a gróf, a népes család feje a kor egyik híres építészét bízta meg a kastély tervezésével, kiválasztva e célra a birtok legszebbik pontját, ahonnan széles kilátás nyílik a távolban hömpölygő patakok és halastavak szerény világára, a Mátra nyugati hegyvonulatára, Ágasvár hetyke kalapjára. Hamarosan melléképületeket is felhúztak a remekbe szabott barokk csoda közelében, itt helyezték el az istállókat, fészereket, valamint a személyzet részére szánt lakóhelyeket. A kiserdő és a szántó egy részét körükerítették és kinevezték vadasparknak, a kies vidék jelentős vadállománnyal rendelkezett, s a vadászat lehetősége számos vendéget vonzott ide az exkluzív sportot kedvelő fiatalemberek, s elszánt amazonok népes táborából.

Az első világháború és az azt követő évek a kastély életében is jelentős változást hoztak, a grófi házaspár gyermekei felcseperedtek, elhagyták az ősi fészket, némelyik meghalt, mások külföldre vándoroltak, a lányok legtöbbje az ország távolabbi fertályán talált magának férjet. A háború végén már csupán az elaggott házaspár s csökkentértelmű fiuk lakta a kissé megviselt barokk épületet, s hogy az öreg gróf elhalálozott, felesége és fia elfekvő kórházba került, a kis palotára s környékére az enyészet tette rá kezét. Ám a kommün idején az egyik népbiztos felfigyelt a valaha oly csinos hajlékra, lefoglalta, úgyahogy rendbe is hozatta, s ettől kezdve a hatalom birtokosai szabadon garázdálkodhattak a szebb napokat látott falak között. Az események gyors pergése miatt e másodvirágzás sem tartott soká... A bitorlók napja hamar leáldozott, a kiürült kastély ismét

gazdátlan lett, s lassanként romhalmazzá silányult az elhanyagolt mezőség szelíd hajlatán.

A 30-as években, a német befolyás erősödésével nem egy német szakértő, katonatiszt, ipari szakember telepedett le Magyarországon. Célszerűnek tűnt keresni valamilyen kevésbé frekventált helyen lévő nagyobb épületet, mely alkalmas titkos, vagy baráti találkozók lebonyolítására, amellet némi szórakozási lehetőséget is nyújthat az idegenbe szakadt germánoknak. Valakinek eszébe jutott a mesésép környezetben fekvő szalafői romépület, mely rejtettsége ellenére könnyen megközelíthető a korábban épített, jó állapotban lévő bekötőút révén. A vasútvonal sem esett messze a kastélytól, az egyik kisebb állomástól alig 6 kilométert kellett megtenni az épületig gyalog, avagy kocsin. Érdekes módon azonnal lett pénz az időközben állami tulajdonba került birtok rendbetételére, a kastélyt felújították, a vadas-parkot kigazolták, új kerítéssel vették körül, s az irigylésre méltó rezidencia egyszeriben szebb és lakályosabb lett, mint amilyen valaha is volt. Cselédség helyett mindössze egyetlen házaspár teljesített szolgálatot, a férfi látta el a gondnoki teendőket, míg asszonya a házvezetést és a vendégfogadást. Leginakább az SS és az *Abwer* tisztjei látogatták a kastélyt, ám olykor a Gestapo emberei, sőt néhány civil is megfordult itt.

1944. március 16-ára, szűk két héttel a hármasszörnyűséget követően az egyik német vezérkari tiszt a kastélyba invitálta vendégeit. Utasította a gondnokot, hogy készítse elő a szobákat hét fő részére; a háziasszony gondoskodjék vacsoráról, másnapra készítsen reggelit, s az ebédre se feledkezzen meg.

A nevezett nap délutánján egymást követve gördültek be a kocsik a kastély udvarára, élükön egy fekete Mercedesszel, melyet egy szürke Steier és egy Opel típusú gépkocsi követett. Az első járművet fiatal szőke legény kormányozta, mellette ült a nap fővendége, Kohlman ezredes. A kövérkés ember a homlokát törölgette, erősen izzadt szűk zubbonyában. A Steierből három ember pattant ki, szemükben kemény elkötelezettség lángolt, olyasmi, melyet csak a többéves szigorú kiképzés képes

biztosítani. Tartásuk, mozgásuk ugyancsak katonai mivoltukra utalt. Utolsónak gördült be az Opel, vezetője sötéthajú, magas, erőteljes férfi, arca fiatalos, de vonásai és ráncai élesek, érett férfira vallottak; utasa hajlott hátú, javakorabeli ember, aki vadászkalapot és zöld lóden öltönyt viselt. A gondnok az ezredes előtt hajlongott, a férfi idősebbnek tűnt társainál, alacsonyabb is volt, rövidre vágott őszes hajával, kissé húsos, puhány arcával lárvaszerű benyomást keltett, ábrázatát csupán csillogó szemüvege tette élénkebbé. A kocsikat a gondnokra bízva, a népes társaság belépett a kastély előcsarnokába, letették felöltőjüket, majd megálltak és várták felettesük utasításait. Az ezredes félórát engedélyezett a szobák elfoglalására, a holmik elhelyezésére és a felfrissülésre, ezt követi majd a vacsora, tette hozzá erőteljes hangon, utána a társalgóban az összeröffenés. A vasfegyelemhez szokott emberek pontban fél hétkor léptek be az ebédlőként szolgáló, díszes földszinti terembe, ahol már várta őket a megterített asztal, s a tálalón ott sorakoztak a boros palackok együtt az ásványvizes flakonokkal.

Étkezés közben csupán néhány semmitmondó szót váltottak, dicsérték a kitűnő vadasmártásos őzgerincet, melyhez apró vajas-gombócokat táltalt a szakácművészetéről híres gondnokasszony. A húsételt szederlekváros piskótatekercs követte, majd a vegyes sajtál, mely kiváló borkorcsolyának bizonyult.

– Uraim! – bontott asztalt a korelnök férfi –, fáradjunk át a dohányzóba és kezdjük meg az érdemi beszélgetést. A mai este az orozvári sajnálatos eseményeket fogjuk megvitatni, s holnap délelőtt kerítünk sort a megszállással, vagyis a *Margarethe-tervvel* kapcsolatos teendőink tárgyalására. – Szemét a belépő gondnokra vetette: – János Úr! – szólította – a dohányzóba kérjük a kávé, a konyakot és az aprósüteményt.

Miután mindenki megtalálta helyét a puha, kényelmes bőrgarnitúra ölén, a társaság legfiatalabb tagja, a nyurga, szőke férfi, aki Kurt névre hallgatott, konyakot töltött a poharakba. Megérkezett a kávé, hozzá tejszín és cukor; az ezredes rágyújtott, nagyot szívott a cigarettából, példáját többen is követték,

csupán a sötéthajú férfi s a szőke fiatalember utasította el a felénk nyújtott ezüstitárcák kínálatát.

– Kérném a figyelmüket! – kezdett bele szónoklatába az ezredes, gallér mögé dobva a kispohár konyakot. – Ismertetném önökkel az ozorvári akció részleteit, melynek tárgyában tegyék meg észrevételeiket és javasolataikat. Ugyanis, mint önök már értesültek róla, a *Dreieck*-akció nem járt maradéktalan sikerrel, s épp az elsődleges célfeladat volt az, mely sajnálatos módon megghiúsult. Hogy rövid legyek: a tervrajzokat tartalmazó dosz-szié kicsúszott a kezünk közül!

– Hogy szólt az eredeti terv? – vetette fel a kérdést Kurt, miközben alaposan megpakolta süteménnyel a tányérkáját.

– Nos – pillantott rá az ezredes homlokát ráncolva –, megismételném a kitűzött feladatokat. Egy: likvidálni kellett három férfit; kettő: megszerezni a Walter Wertheimer által készített dokumentumot. Minden kétséget kizáróan bebizonyosodott, hogy Wertheimer hazaárulást követett el, s mint köztudott, ez égbekiáltó vétek halálbüntetést von maga után. Ővele együtt két magyar mérnököt: Andor Adorjánt és János Krasznait is száműzni kellett az élők világából. Egyik beépített emberünk leleplezte őket, kiderült, hogy mindketten az angol *Intelligence Service* ügynökei. Egyszóval ipari kémek, akik rendszeresen küldtek jelentést az angol titkosszolgálatnak az ozorvári gyár újfejlesztésű hadászati termékeiről. Bár egy idő óta figyeltük már konspirációjukat, tudtunk arról, hogy a két mérnök folyamatosan szállítja a híreket a Lidérc-1 és Lidérc-2-ről, mellőztük a leleplezésüket, ugyanis e két lövedék az angolok számára teljesen érdektelen, hasonlóval ők maguk is rendelkeznek. No, és valljuk be férfiasan: mindkét tákolmány kissé már elavult... Ellenben Wertheimer terve, mely a Lidérc-3 elnevezést kapta, teljes védelmet élvezett, a maximálisan titkosított ügyek közé lett besorolva. Nem tűrhettük hát, hogy erről az ígéretes termékről egy fikarcnyi információ is kiszivároghasson, hogy az angolszászok – megszerezve a gyártási dokumentációt – velünk

egy időben, mi több, bennünket is megelőzve előállítsák Wertheimer új elven működő fegyverét.

Mint ismeretes, a fiatal tudós találmánya, mely a Führer érdeklődését is felkeltette, a jelek szerint igazi csodafegyver, merthogy a lövegekbe, avagy bombákba beszerelt elektronika révén a lövedék képes az önszabályozásra, ami azt jelenti, hogy utólagos önműködő röppálya-módosítással korrigálja a helytelen célzást, magamagától keresi meg a megsemmisítendő targetet. Mint tudjátok, ez a fura fickó nem volt hajlandó szakembereinkkel megosztani titkát, az a kis beszari attól tartott, valaki lenyúlja ötlete lényegét, s elhappolja orra elől a feltalálót megillető elsőbbségi jogot.

Nem részletezem a Wertheimerrel folytatott, rengeteg hazavonát, a lényeg: az ozorvári gyárba irányítottuk a fiút, remélve, hogy abban az eldugott kis porfészekben visszanyeri bizalmát az emberekben, s hamarosan feltárja kollégáinak féltve őrzött titkát. És akkor, tessék! *Punkt' auf Punkt'* belefutunk két ipari kémbe! Információink szerint az ágensek az *Intelligence Service* megbízásából ötezer angol fontért megvásárolták Wertheimer találmányát, hogy eljuttassák azt a brit fegyvergyártókhoz.

Az ezredes kissé kifulladt a sok beszéd-től, hogy felfrissüljön, ivott néhány korty ásványvizet. A vadászruhá, határozott tekintetű férfi felháborodásának adott hangot:

– Uram! Wertheimerről úgy hírelett, német hazafi, aki találmányával a Birodalom győzelmét kívánta elősegíteni. Hogy volt képes ennyire megváltozni, mi ez a hatalmas pálfordulás?! Miért nem jelentette feletteseinek, hogy megkörményezték őt ellenségeink, hogy rá akarták venni a hazaárulásra?!

– *Unter uns gesagt*, Wertheimer kezelésébe hiba csúszott – folytatta megkezdett történetét az ezredes. – Mint ismeretes, beidézték őt meghallgatásra hadvezetésünk egyik bizottsága elé, melynek tagjai magasrangú tisztek és tudósok voltak, ám nekik sem volt hajlandó elárulni találmánya új megoldásait. *Noch dazu*, a kölkök mellett, hogy elzárkózott a válaszadástól, pök-

hendi módon, neveletlenül viselkedett; elmulasztva a legelembb tiszteletadást, mely megillette volna a Führer bizalmi embereit. Ennek okán parancsot kapott a Gestapo, hogy *kissé finoman* bírja rá a fiút munkája ismertetésére. – A férfi megigazította teknőckeretes szemüvegét, majd kissé megemelt hangon folytatta előadását:

– Állítólag mindössze egyetlen pofont kapott, ám a vékonypénzű, gyöngye idegzetű tudósnek ennyi is elég volt ahhoz, hogy kómába esve bekopogtasson a halál előszobájába. Legjobb kórházunk legkitünőbb orvosai vették kezelésbe, ennek következtében mintegy három hét után magához tért, szerencsére agya, tudós szelleme nem károsodott, s azt vallotta, senki sem bántalmazta, mindössze mélyen aludt. Azonban... feltételezhető, hogy mégsem volt amnéziája, a megalázó bánásmódra és a pofonra pontosan emlékezett; ennek folytán elvesztette bizalmát a német hadvezetésben, s vállalta, hogy áttelepüljön Ozorvára. Meglehet, magában már akkor is azt fontolgatta: lelécel, kivándorol Amerikába, ahol tárt karokkal fogadják a fegyvergyárok a német haditechnikus szakembereket.

– Mi a bizonyíték arra, hogy szökést tervezett?

– A nála megtalált úti okmányok! Halála után átkutatták szállodai szobáját, s fehérneműje közt útlevelet, vízumot, vonatjegyet és egy New-Yorkba szóló repülőjegyet leltek. Nyilvánvaló, hogy Amerikában akart letelepedni, odaát is eladni a találmányát valamelyik érdekelt konszernnek, majd élni tovább a tudósok kellemes életét ám úgy, hogy még a bőre alatt is ott lapuljon a pénz! – A hallgatóság bólintva vette tudomásul az ezredes érvelését, valaki megjegyezte, hogy a pofának akkora memóriája volt, hogy a műszaki leírás hiányában is papírra vetette volna találmánya minden betűjét a gyártási eljárások és az áramkörök kapcsolási rajzát is beleértve. Az ezredes igazat adott a felszólalónak, konyakot kért, majd halk sóhajjal fordult a fekete férfihoz, aki mindedig még egyetlen árva szót sem szólt.

– Fekete Kutya! – nézett a férfi csillogó szemébe. – Kérem, ismertesse a *Dreieck*-akció részleteit, melynek lebonyolítására megbízást kapott.

A férfi, a Gestapo ügynöke, aki e fedőnéven volt ismert, kömör arccal fordult a szemüveges ember felé:

– Jelentem, ezredes, a három fő kiiktatása megtörtént, két aktatáskát elkoboztam, az egyikben ott volt a pénz. Ahogy a parancs szólt, a nagy összegű angol fontot elhelyeztem az ötös számú bázison. A másik táska, melyben a dokumentumnak kellett volna lenni, üres volt. Feltételeztem, hogy az anyagot az előzetes tervekkel ellentétben Adorjánnál hagyta Wertheimer, felhívtam telefonon az összekötőmet, aki házkutatási célból kirendeltette a Különleges Osztagot. Legjobb tudomásom szerint az Adorján-ház minden zegzugát átkutatták, beleértve a kertet, és a melléképületet is, azonban a fontos iratok nem kerültek elő.

– Ezek szerint – vált gúnyossá az ezredes hangja –, nem volt tökéletes a konspiráció! Voltak poloskák Wertheimer szállodai szobájában? Lehallgatták a férfi telefonját?

– Mindez megvolt. Az utolsó telefonbeszélgetés, melyről magnetofon-felvétel is készült, arról szólt, hogy Wertheimer kivonatozik Miskolcra Ozorvára, aktatáskájában a kérdéses anyaggal. A három férfi a Virág utca 3-as szám alatti kertkapuban adott randevút egymásnak, és Andor Adorján lakásában történt volna a pénz és a dokumentum kölcsönös cseréje.

– Pontosan mikor folyt le ez a beszélgetés?

– Kábé egy órával a miskolci vonat indulása előtt. Egyik megbízottam látta, hogy Wertheimer nagyméretű disznóbőr aktatáskával leszáll az ozorvári állomáson, és felszáll a kettes villamosra.

– Wertheimer táskája ugyanaz volt, mint amit elkobzott?

– *Jawohl*. Pontosan ugyanaz, ámbár időközben az iratok eltűntek belőle!

– És maguk elmulasztották az ellenőrzést...

– Engedelmével: nem ez történt. A megbízottam is felszállt a vonatra, ugyanabban a kupében foglalt helyet, ahol Wertheimer ült. Az ominózus aktatáskához az út során senki sem nyúlt, végig ott hevert a csomagtartóban!

– Világos... – a férfi jellegzetes, rövid kacajt hallatott – nyilvánvalóan valamilyen bűvésztükk áldozata lett a céltárgy, az életbevágóan fontos dokumentum...

– Megenged egy kérdést, ezredes? – kapta fel a fejét Kurt, a magas, szőke legény.

– Parancsoljon, hadnagy!

– Kik tartózkodtak a három férfi látogatása idején az Adorján-házban? – A választ a Fekete Kutya fedőnevű ember szolgáltatta:

– Jogos a kérdés, és lényegre tapintó. Ugyanis hatalmas fiaskó történt, ami alaposan összekuszálta a szálakat.

– Amennyiben?

– A terv a következő volt: Adorján úgy tudta, hogy senki sem fog a lakásban tartózkodni, a család felkeresi a miskolci nagyszülőket, és a cselédlány kimenőt kap. Az udvaros-lakás már régóta üresen állt, lakói hetekkel korábban elköltöztek.

– És nem ez történt? – vont a szemöldökét a szemüveges férfi.

– Nem. *Frau* Adorján váratlanul előrehozta lánya születésnapi zsúráját, amiről elmulasztotta értesíteni a férjét. Ő maga és a cselédlány hamarosan elhagyta a házat, és az Adorján lányok a vendégeikkel együtt magukra maradtak.

– *Gotteshimmel!* Egy csomó kisleány egyedül a házban... akkor azok észlelhettek ezt-azt, s fel is figyelhetek valamire!

– Szerencsére nem ez történt – válaszolt az ügynök. – A gyermekek a főbejárat melletti szobában tanyáztak, mely a megbeszélés helyszínét képező szalontól távol esik. Elmondásuk szerint belefelejtkeztek egy izgalmas társasjátékba, vitatkoztak, csiviteltek, semmit sem láttak, semmit sem hallottak, még az ágyúdörgés is elment volna a fülük mellett, nemhogy három pisztolylövés...

– Biztos ön ebben?!

– Igen. A Különleges Osztag jöttére is csak akkor figyeltek fel, amikor a fogdmegek berontottak a szobájukba. Kikérdezték őket, később a rendőrnnyomozók is kihallgatták a lánykákat, a három férfi ottlétéről és a lövöldözésről fogalmuk sem volt.

– Legalábbis azt mondták...

– Mi okból hazudtak volna? Az ilyen gyermeklányok örülnek, ha beszámolhatnak valami botrányos dologról!

– Van még más is, ami végképp sötét nekem! – vette át a szót egy zömök, vöröshajú férfi, akit a társai Jürgennek szólítottak. – Miért adták oda a pénzt annak a himpellérnek, ha az nem adta át nekik a tervrajzokat?! – A társaság tagjai helyeselve bólogattak, a gondolat, melyet a társuk szavá tett, ott motoszkált mindenik agyában.

– Gyanítom – közölte az ügynök –, ez volt a második lényeges eltérés az eredeti tervtől. Mint már említettem, a telefonban *cserét* emlegettek, ami nem utalhatott másra, mint a pénz és a dokumentum cseréjére. – Ismét az ezredes vette át a szót:

– Ördög bújjon Wertheimerbe! Valamit nyilván adott ő is ezért a szép összegért. A legkevesebb, hogy elmondja a másik kettőnek, hol helyezte el a dokumentumot.

– Vagyis, hogy a két magyar hová menjen, hol veheti át a paksamétát, miután ő maga kerekét oldott, aztán meg – *ohne Sorge* – vígan utazik New-York felé...

– Képtelen vagyok beleélni magam Wertheimer lelkivilágába! – csóválta meg a fejét egy sasorrú, arrogáns tekintetű férfi. Vékony ajkát állandóan nyalogatta, szeme félénken ugrált ide-oda, miközben ismertette kétségeit. – Nem vagyok képes felfogni, mi okból bonyolították el ennyire az ügyletüket? Azok hárman beülhettek volna az Adorján vagy a Krasznai kocsjába, kihajtanak a városból, megállnak egy eperfánál és kicserélik értékeiket! – Egyszeriben süket csend ülte meg a termet, mintha még a lélegzétvételek is szüneteltek volna. Az ügynök vetett véget a hallgatásnak, mutatóujját felemelve válaszolt társa érveire.

– Uraim, vegyék figyelembe a fickó habitusát! Az a gyáva kukac nyilván attól félt, kiszivárgott valami a tervből, s támadás érheti őt. Esetleg autós üldözés áldozatául esik tetteistársaival együtt, kocsijukat lesodorják, megtaszítják, karambolt idézve elő...

– És?! – kiáltott fel az ezredes – nem ez történt volna?

– Dehogynem. Pontosan ezt tették volna az embereim, első kézből szerezték meg a pénzt és az iratokat. – Az ügynök válasza másokat is szólásra késztetett, a társaság tagjai újabb variánsokkal, eltüntetési lehetőségekkel hozakodtak elő. Valaki elkurjantotta magát: – Ó, ha abban a szobában a falnak füle lett volna!

– Ki tudja – suttogta valaki –, meglehet, hogy volt is füle...

– Az ezredes mit sem adott a szóbeszédre, hirtelen mozdulattal az ügynök felé fordult, mint aki le akarja zárni a vitát.

– Fekete Kutya! – kiáltotta – elsőrendű harci feladat a dosszié felkutatása! Erős a gyanúm, hogy Wertheimer rejtekhelyül szállodája trezorját, vagy az épület valami sajátos titkos zugát szemelte ki.

– Igenis! – bölintott a fekete férfi. – Szabadjon megjegyez-nem: a rendőrség is nyomoz ez ügyben, és...

– Apropó, rendőrség! – szakította félbe az ezredes az ügynököt. – Nem tetszik nekem, hogy beleütik az orrukát a mi dolgainkba, úgy hallottam, van ezeknek egy fiatal, agilis nyomozójuk, afféle minden lében kanál, kurkászó szivar, aki már nyomra is bukkant, olyasmire, amit nem szeretnénk nagydobra verni.

– Nincs probléma. Azt a nyomozót szélnék eresztette az ozorvári rendőrkapitány, a szivar mára már egy dunántúli városvárosban kergeti a kóbor kutyákat...

– *Stimmt. Aber...* A rendőrséget rá kell bírni, hogy mielőbb zárja le a gyilkosságok nyomozását, s helyezze a fősúlyt a dokumentum megtalálására.

– *Jawohl.* Jelentem, az elkövető megvan, gyilkosságok felderítve, hamarosan *ad acta* kerülhet az ügy.

– Hogyhogy?

– Az új detektív, aki *Inspektor* Halmos munkáját vette át, előállított egy félkegyelmű fazont, aki elismerte a hármasság elkövetését. Mivel futóbolond, nem büntethető, bezárják majd egy elmegyógyintézetbe...

– *Grossartig*. Nos, uraim – fordult társai felé fraternizálva az ezredes –, a mai napra szánt hivatalos megbeszélést befejeztem nyilvánítom, holnap kilenckor reggeli, majd tíz óra tájt ismét összeülünk, hogy megbeszéljük a megszállás során reánk háruló feladatokat. Addig meg... múlassa az időt mindenki kedve szerint. Ami engem illet, elteszem magam holnapra, kívánok önöknek nyugodalmas jóéjszakát!

*

1944. március 19-én a német csapatok megszállták Magyarországot, e lépéssel véglegesen magukhoz láncolva az eddig csupán szövetségesnek mondott népet és területet. „Rossz időben voltunk rossz helyen” jegyezték fel utólag a történészek, utalva arra, hogy hazánk földrajzi fekvése és bizonyos geopolitikai okok következményeként nem kerülhette el, hogy hadszíntér legyen. Hitler csapatai gyakorlatilag ellenállás nélkül özönlöttek el magyarhont; kisebb összetűzések adódtak ugyan az újvidéki Duna-hídnál, a budaörsi repülőtéren, Győrben, Sopronban és Székesfehérváron, ám ezek annyit sem tettek ki, mint nyáron a szúnyograjok, s szétoszlottak, mint azok, amikor szőnyeget lengettek nekik.

Az akkori időket tekintve, a magyarság jó része németbarátnak számított, s e szimpátiát alapjaiban még a Birodalom sorozatos veresége, csapatainak nyilvánvaló visszaszorítása sem ingatta meg. Bár reményvesztetten és erősen megkopva, a rokonszenv úgy-ahogy megmaradt, ám a megszállás ténye megdöbbsentette az ország népét, nem váltva ki lelkesedést, üdvölgaszt. Hiányzott a baráti gesztus, a virágözön, a bevonuló csapatok lelkes köszöntése, csupán a protokolláris fogadtatás öltötte magára a kötelező tiszteletet. Abból is mindössze az és annyi, amennyi még a nem várt vendégnek is kijár.

Persze a jól értesülteknek, a külföldi rádiók adását leső mindentudóknak már korábban is feltűntek bizonyos dolgok, lábra kaptak hírek az osztrák határ menti német csapatösszevonásokról, amellet az is nyílt titok volt, hogy Horthy Miklós, az ország kormányzója Kremsben tartózkodik, s egyesek még azt is tudni vélték, hogy szokatlanul heves kirohanásokat enged meg magának Hitlerrel szemben, valami ki tudja, miféle katonapolitikai ügy miatt.

Amikor a megszállás bekövetkezett, a tántoríthatatlan németbarátok egyre szűkülő csoportja az ország megmentőit látta a bevonuló csapatokban, elsősorban a nyilas érzelműek álltak ki amellet, hogy a német zászlóaljak csupán azért özönlötték el a Kárpát-medencét, hogy nagyobb hatékonysággal vehessék fel a harcot a közelgő bolsevista veszedelemmel szemben. A mérsékeltebbek abban bíztak, Hitler hamarosan békét köt a szövetségesekkel, méghozzá előnyös feltételek mellett; s általa Magyarország, mint a náci birodalom leghűségesebb csatlósa, jutalmul újabb területeket kaphat vissza a Trianoni béke következtében elbitangolt országrészekből. Hogy reményük forrása mi volt, azt valójában senki meg nem mondta. Egyesek az angolszász segítségnyújtásban reménykedtek, mely Svájchoz hasonló függetlenséget biztosíthatott volna az országnak, mások úgy vélték, a német hadigépezet hatalmas, mélyen elrejtett tartalékerőkkel rendelkezik, fegyverarzenállal, melynek többségét a már szám-talan formában beígért csodafegyverek képezik. A felsőbb körök a Wertheimer-féle megtorlófegyvert is számításba vették, s e hit mindaddig tartotta magát, mígnem beleköpött a levesbe a hármás gyilkosságba torkolló Adorján-Krasznai-féle manipuláció, melynek folyományaként üthette bottal a nyomát az ominó-zus fegyver értékes gyártási dokumentumainak az ozorvári ha-diüzem.

11.

Azon a szombati napon hazaküldtek bennünket az iskolából. A portás a kapuban várakozott, csupán annyit mondott, elmarad a tanítás *oktatásügyi tanácskozások* miatt. El nem képzelhettük, mi lehet az, örültünk is, nem is a kényszerű szünetnek, valahogy olyan baljós volt akkoriban a hangulat, úgy véltük, minden másképpen van, mint volt valamikor. Ha rendkívüli szünetet kaptunk, a tanító néni már jóval előbb mosolygós arccal közölte, hogy másnap nem kell iskolába jönni, játszhatunk, szórakozhatunk, aludhatunk reggel sokáig, hogy aztán a következő napon kétszer annyi okos dolog férjen a fejünkbe. Most meg... szót sem szólt szünetről, játékról, pihenésről, a portásra hagyta az üzenetést.

Alighogy hazaértünk Julissal, apa is megjött a gyárból. Hát ilyesmi – mióta az eszemet tudom – nem fordult elő! Anya és a nagy először miattam, majd apa miatt kezdett el csodálkozni, apa alig szólt valamit, leült a nagyfotelbe, és bekapcsolta a rádiót. Szóltanul hallgatta, később anya is csatlakozott hozzá, mi nagyival, hogy ne zavarjuk őket, kimentünk a kertbe levegőzni. Beköszöntött a tavasz, frissen zöldellt a fű, sorra pattantak ki a fákon, a bokrokon a rügyek. Kedvenc virágom, a fehér nárcisz is szirmokat bontott, a levegő kellemes langyos volt, földszagot hozott a bolondos tavaszi szél. Wilner bácsi, az udvaros a zöldségágyásokat kapálgatta, nagyival arról tanakodtak, hová mit kellene ültetni, melyik fát kellene kivágni, s ideje lenne legállyazni a bokrokat is. Cuki kutya hozzám somfordált, a zsebemben őriztem el nem fogyasztott tízórait, neki adtam, az eb boldogan falta fel először a sonkát, később a vajás kenyeret, majd farkát csóválva újabb jutalomfalatot szeretett volna kapni.

Minden olyan álomszerű volt odahaza, örülni, lelkendezni kellett volna, hogy együtt a család, üde a kert, itt van a tavasz... de a szavunk halk volt és a kedélyünk nyomott. Vihar előtti csend... hirtelen ez jutott eszembe. Vihar... miféle vihar? Hát a

háború! Rádöbbsentem, ennek tudható be a kényszerű szünet és apa váratlan hazaérkezése is. Később visszamentünk a lakásba, Julis megterített, a rádió bömbölt, apa le sem halkította, pattogó szavakat hallottam olykor magyarul, máskor németül. Nem sokat értettem a lendületes szófolyamokból, csupán annyit fogtam fel, hogy történt valami, ami ránk nézve rendkívül kedvező, avagy épphogy kedvezőtlen, a biztos az, hogy változások várhatóak napjaink megszokott rendjében. Megebédeltünk. Gulyásleves volt és lekváros palacsinta, étvágytalanul gyúrtem magamba a falatokat. Ezúttal elmaradt a szokásos gyözködés: „egyél, kislányom, sovány vagy, teljesen le fogsz gyengülni”, meglepő módon „finnyás kölyök”-nek sem nevezett senki, a három felnőtt réveteg arccal bámult maga elé, ügyet sem vetve rám.

A vasárnap is szokatlan módon zajlott, a pap a templomban nem tartott prédikációt. Az orgona sem szólt, ének sem hangzott el, a tisztelendő gyorsan végzett a szertartással, nem is áldoztatott, az *Ite missa est* elhangzása után összepakolt és sietve mormolta el a megszokott imát.

Az ünnepi ebéd még a tegnapinál is komorabb hangulatban zajlott, senkit sem érdekelt, hogy a tányéromon hagytam a bécsi szelet felét. Julis gyanakvással méregetett minket, észrevettem, olykor hallgatózik, tudta jól, hogy sorsa szorosan kötődik a mi életünkhöz, hogy a család búskomorsága az ő életére is árnyéket vethet.

Estefelé tudtam meg, mitől ily fura ez a nap. Apa behívott minket a fogadószobába, leültünk a kisasztal köré, és izgatottan követtük őt a tekintetünkkel. Először megköszörülte a torkát, majd mélyet lélegezve kezdett bele a beszédbe. Elmesélte, hazánkat megszállták a németek, nem vagyunk többé szabad és független ország, s a csapatok biztosította védelem miatt el kell viselnünk bizonyos hátrányokat. Aggódva gondoltam arra, talán német katonákat fognak hozzánk is beszállásolni, és csak egyetlen egy szoba marad meg nekünk, ahol egymás hegyén-hátán fogunk aludni, étkezni és élni. Később megtudtam, a katonák a laktanyákat fogják igénybe venni, s amitől félnünk kell, az nem

más, minthogy mi, civil lakosság is a bőrén érzi majd a háború szörnyűségeit. Ugyanis megkezdődnek majd a bombázások.

– Az angolszász repülőgépek kötelékben jönnek – mesélte apa –, és a légvédelmi ágyúk csupán kis hányadukat képesek megsemmisíteni. Az elsődleges célpontok a pályaudvarok és az ipari létesítmények lesznek, vagyis a gyárak, a katonai támaszpontok, a fontosabb középületek, ám nem élveznek védelmet a lakóházak sem. A mi városunk kiváltképp veszélyeztetett, mert az ozorvári gyár: hadiüzem! Éppen azért – sóhajtott apa szerencsétlen ábrázattal –, a családoknak el kell költözniük. Elsősorban innen, a tisztviselőtelepről, mert ezek a házak a gyárépületek közvetlen közelében vannak. – Anya felvisített, faggatni kezdte apát, hová kell mennünk, a választ a nagyí adta meg: – Énhozzám, Nyíregyházára!

Apa hálásan nézett nagymamámra, azt mondta, ő is így gondolja, már amennyiben az ott lakók befogadnak minket. Elmondta, ő nem tarthat velünk, köti a munkája, ám aggodalomra nincs ok, mert az új üzemcsarnok, ahol ő dolgozik, bombabiztos. Légiriadó esetén valamennyi dolgozó bezúfolódhat a vastag betonfedél által védett üzemszűkületére, ám a családtagok számára már nem jutna hely a gépsorok közti keskeny folyosókon.

– Gábor! – kiáltott fel anya apámhoz fordulva. – Ki fog ellátni téged, kettesben maradsz itt Julissal? – Ebben a pillanatban kivágódott az ajtó, és kisírt szemmel belépett a leány. Nyilván hallgatózott, amit el is árult, mert úgy érezte, családunk ügyei órá is tartoznak.

– Ha elköltöznek a naccságáék – szipogta – felmondok, hazamegyek a falumba, az öregeim amúgy is hiányolnak, főleg most, hogy megkezdődnek a földeken a tavaszi munkálatok. Eddig is – fordult felém –, csak Marinka miatt maradtam, úgy éreztem, hogy szeret ő engem, hogy nagyon is szüksége van rám. De én az urat egyedül nem fogom szolgálni!

– Ezt a viláért sem kívánjuk magától, Julis – mondta apa halk, visszafogott hangon. – Háromhavi bérét kifizetjük, meg-

köszönve eddigi munkáját. Engem meg ne félts – nézett anyára –, megleszek magam is. Boriska majd kitakarít néha, mos rám, és ellát vacsorával. Többre nincs szükségem, egész nap bent leszek a gyárban, az üzemi büfében akad enni- és innivaló. Magda! Arra kérlek, szedd össze magad, s ne nehezítsd e válságos időket azzal is, hogy egyfolytában morogsz és siráncozol!

– Jó volna mielőbb indulni – aggodalmaskodott a nagyi, az egyedüli, aki megőrizte nyugalmát az izgatott családi beszélgetés során. – Gitta írt – folytatta –, intézkednem kell a birtok ügyeiben is, indul az év, rengeteg a gond, elvitték katonának a legjobb napszamosaimat.

– Jut eszembe, mások is készülődnek – rebegte anya könnyes szemmel –, bár azt állítják, csupán családi látogatás végett utaznak el... Salamonék Veszprémbe mennek, Lengyel Gerzson családja a Komáromban élő rokonait keresi fel. Lámai meg már rég áttelepítette az övéit Karcagra...

– Akkor meg mért csodálkozol? – nézett a nagyi kissé gúnyosan anyára. – Jól tennéd, ha nem panaszkodnál mindenféle pánikot keltve, nem szükséges azzal riogatni az embereket, hogy tönkrebombázzák majd a városukat!

– Ami az időpontot illeti... jövő hét végére gondoltam – szólt apa, mit sem törődve anya és nagyi fecsegésével. A hirtelen útrakelés azonban engem is ledöbbsentett:

– Velem mi lesz? – kérdeztem riadtan. – Hol fogok iskolába járni?

– Ne aggódj, Fülel – mosolygott rám apa –, megbeszéltem a dolgod Toncsi nénivel, elintézi, hogy magántanuló légy. Persze, csak formailag, az év végi bizonyítványt kiadja neked anélkül, hogy záróvizsgát tennél. A könyveidet elviszed magaddal, okos kislány vagy, tudsz te tanulni segítség nélkül, egymagad is. Vagy ki tudja... ha akad tanár, tanítónő, felfogadjuk korrepetitornak. Rendben?

– Igen... – mondtam bizonytalanul –, csakhogy hiányozni fognak az osztálytársaim... – Apa szórakozottan bólintott:

– Hiányoznak... persze... Nekünk is hiányozni fognak a barátaink...

– És akiknek nincsen hová menni, azokkal mi lesz? Halálra bombázzák őket? – szinte remegtem az izgalomtól, úgy éreztem, igazságtalanság, hogy mi elmenekülhetünk, mások meg itt maradnak a teljes bizonytalanságban. Apa nyugtatgatni kezdett:

– Számos óvóhely épül a városban, rendbe hozzák a mélyebb pincéket, a hegyek tövében meghúzódó barlangokat. A legnagyobb veszélyben mi, tisztviselőtelepiek vagyunk, akik a gyárépületek szomszédságában élünk. Ezeknek a házaknak sekély a pincéje, inkább csak szuterén; védelmet nem nyújt még a bombarepeszek ellen sem. Marinka, kedves, lásd be, nektek el kell menni! – Anya is hevesen bólogatott, látszott rajta, hogy begyulladt, hogy legszívesebben már holnap elutazna. Nagy is vigasztalt, elmondta, Gitta néni és Klári néni örömmel vár minket, együtt leszünk, bátorítjuk egymást, és – nézett apára – reméljük, olykor te is, fiam, ellátogatsz Nyíregyházára!

A megszállást követő vasárnap reggelén ültünk be apa autójába, a frissen lemosott Opel Kadet gépkocsiba. A csomagtartó zsúfolásig megtelt, még az ölünkbe is jutottak szatyrok, kisebb csomagok, pokrócokból készült bugyrok; a nagy a pakkok készítésének mestere volt. Wilner bácsi és a leánya, Boriska meghatottan búcsúzott el tőlünk, én sírtam, arra gondoltam, mi lesz, ha őket lebombázzák, és a Cuki kutyát sem védi meg a deszkából ácsolt kutyaól. Csupán két játékot vihettem magammal: a fekete bársony kakast és a hajas babámat, no meg az olvasókönyvet, amiből tanulni fogok. Amikor búcsút vettem Toncsi nénitől, a lelkemre kötötte, gyakoroljam a számtant és a nyelvtant. Azt tanácsolta, írjam le napról napra, mit éltem át, mi történt velem reggeltől estig, a naplóírás fejleszti a fogalmazási készséget, s amellet önismeretre is nevel.

Dél volt, amikor megérkeztünk Nyíregyházára, elgémberedett tagokkal szálltunk ki a kocsiból, Gitta néni futott elénk, s tárta szélesre a hatalmas kékszínű vasajtót, hogy apa az udvarban parkírozhassa le a kocsit. Meghatódva néztem körül, máso-

dik otthonomnak éreztem a földszintes sárga házat, mely a nagyanyám tulajdona volt. Klári néni, idősebbik nagynéném is előkerült, könnyezve ölelt magához, most is azzal bókolt (mint mindenkor, amikor újból összejöttünk), hogy mekkorát nőttem, hogy máris kész nagylány vagyok.

Gitta néni, anyám nővére – anyánál 12 évvel idősebb – magas, szögletes asszony, őszülő haját kontyban viseli, szeme mosolygós, kedves tekintetű. Erős és munkabíró, ő vezeti a háztartást, tartja rendben a kertet, felügyeli a kisegítésre felvett asszonyok munkáját, számon tartja a pénzügyeket. Az egyik szobát már be is rendezte anyának és nekem, kijelölte számunkra a szekrényeket, komódokat. Szegény feje özvegyasszony, férje még a háború előtt meghalt valami szívbetegségben, egyetlen fia a nyugati fronton harcol, a néni, mint mesélte, megállás nélkül a postást lesi.

Klári néni – nagyanyám húga –, nyugalmazott tanítónő, férje nem volt, vénleány maradt, nagy szerelme – elmondása szerint – tüdőbajban elhalálozott. Ő imádta a vőlegényét, más férfitra többé rá sem nézett, nem egyszer elmondta: élete végéig gyászolni fogja szerelmesét. Nekem úgy tűnt, mintha e két néni egymás testvére lenne, míg anya a húga mindkettőnek. Akárhogy is volt, ők szeretnek engem, most, hogy megérkeztünk, máris kényeztetni kezdtek, Gitta néni a kedvenc ételemet főzte, Klári néni nagydoboz bonbonnal lepett meg.

Ebéd után lepihent a család, majd mintegy órácska ejtőzés után apa szokatlan vidámsággal cukrászdába invitált engem. Fagylaltot, málnaszörpöt ígért, ugyanis a sütemények nem voltak vonzóak Gitta néni ízletes puncstortája után. Elindultunk. Kellemes tavaszi szél borzolta a hajfűrtjeim, apa fejről egy erősebb löket lesodorta a kalapot. Nevettünk. Apa viccelődni kezdett, ám vidámsága valahogy erőltetett volt, kedveskedése mesterkéltnak, viselkedése idegenszerűen hatott.

Félni kezdtem, ismét rám tört a szorongás, melyet azóta éreztem, hogy ott az Adorján-házban láttam a rettenetet. Pedig oly nagy örömmel jöttem ide, ebbe a kedves városkába, ahol

szeretetteljes a légkör, s a háborús veszedelmek ellenére is mosolygósak az arcok, barátságosak az itt lakók. Nagyi megígérte, kivisz a tanyára, ahol földbirtokának intézője lakik. Szerettem játszani a tanyasi gyermekekkel, felmászni a szénaboglyákra, megsimogatni a macskákat, megetetni a tyúkokat. A szőlőtelepre is mindig örömmel mentem, Kati, a vincellér lánya, gyümölcsért mászott fel a fára, arcomon végigcsorgott a lé, ahogy habzsoltam a körtét, a szilvát, ropogtattam a muskotály-bogyókat. Most, hogy itt bandukoltam apa mellett, elbizonytalanodtam, talán nem is a cukrászda a lényeg, valami mást akar tőlem, valahová elvisz, és ismét faggatni kezd az Adorjánék házában történtek felől. Talán meg is üt... olykor félelmetesen tud kiabálni és fenyegetőzni, nem képes elviselni, ha valaki nem teszi azt, amit szerinte tennie kell.

Kissé megnyugodtam, amikor beléptünk a Bacsik-féle cukrászdába, kaptam fagyaltot, gyümölcslevet, karamellás ostyát; apa sós stanglit rendelt és hozzá rumot ivott. A cukorda legtávolabbi sarokasztalánál ültünk, a desszert, az ital ízletes volt, pukkadásig telepakoltam a gyomrom. Jött a felszolgáló, elvitte a használt edényeket, már nekikészülődtem az indulásnak, ám apa elfelhősödött arccal maradásra kért fel.

– Valamit mondanom kell néked, bogárkám, olyasmit, amire nem számítottál, ami aligha szolgál az örömödre...

– Orvoshoz kell mennem? – kérdeztem halálra válva.

– Nem, ilyesmiről szó sincs, egészséges vagy, akár a makk.

– Akkor hát...?

– A dolog velem kapcsolatos, no és a háborúval. Tudod jól, hadiüzemben dolgozom. Ez azzal jár, hogy minden tevékenységem titkos, senkinek sem beszélhetek arról, miféle hadianyagot, fegyvert, lőszert gyártunk, kik a megbízóink, hová szállítatjuk a kész termékeket. Az ellenséges országok azonban tudni szeretnék, mit termelünk Ozorváron, egyszerűen ki akarják fürkészni a gyártási titkokat. Ipari kémek környékeztek meg bennünket, akik még attól sem riadnak vissza, hogy megszarolják a mérnökcsapatot. Nos... – nagyot sóhajtott és bűnbánó pillantást

vetett rám – magam is kémek martaléka lettem. Kényszeríteni akarnak, hogy áruljak el néhány fontos gyártási titkot, és nem válogatnak az eszközeikben.

– Meg akarnak ölni téged? – kérdeztem ijedten.

– Engem egyelőre nem... azonban... nehezen mondom ki az igazságot: veled akarnak engem megzsarolni! Tudják jól, érted bármit elviselnék, hogy minden közt te vagy számomra a legfontosabb. Kílátásba helyezték, hogy elrabolnak, s fogva tartanak mindaddig, amíg nem állok kötélnek. Marinka, drágám, meg akarlak védeni, elrejtteni, olyan helyre vinni, ahol egészen biztosan nem találhatnak rád!

– Jaj, apa... Valami barlangba vagy pincébe akarsz bezárni?!

– Nem, a világért sem. Egy kedves, falusi asszony venne a pártfogásába, aki mitőlünk kissé messzebbre lakik. Ha türelmesen végighallgatsz, elmesélem ki ő, és honnan ismer engem. Ennek a kedves nőnek a gondjaira szeretnélek bízni, ő óvna téged, akár a két szeme világát, s el nem árulna a föld minden kincséért sem...

– És anya meg nagyit mit szól mindezekhez? – csillant fel bennem a remény csöppnyi szikrája, hogy tán megúszom az elköltöztetést.

– Anyád nem tud semmit, a nagyit azonban beavattam. Nagyon sajnálja, hogy így alakultak a dolgok, ám pártolja a tervemet. Azonban. Senki nem tudhatja, hová viszlek, cím nélkül távozol, drága kis Marinkám. Meglehet, ellenségeim őket is faggatni fogják, ám amit nem tudnak, azt nem árulhatják el.

– Rettenetes! – nyögtem fel. – És mi lesz, ha megkínozzák őket?

– Ne félj, ilyesmire nem kerülhet sor. Az erőszak kitudódhat, és leleplezheti a kémeket. – Riadtan néztem apám komorrá vált arcára, arra gondoltam, mégsem volt alaptalan a félelmem, egész délután azt éreztem, hogy ez a különös szülő készül valami meglepő dologra. Mit tehetek, merült fel bennem a kérdés. Ha elárulom anyának a tervet, ő kivágja a hisztit, s akkora bot-

rányt csap, hogy csakugyan megghiúsítja az elköltöztetést. És ha mégis úgy lesz, ahogy apa mondja? Ha valóban elkapnak, túlszul ejtenek, és apát megzsarolják velem? Megkínóznak, megkötöznék, leragasztják a számat, még talán enni sem kapok...

Az agyam pörgött, mint a motolla, apa, mintha csak olvassott volna a gondolataimban, átnyúlt az asztal felett, kezébe vette az állam arra kényszerítve, hogy ragyogó kék szemébe irányítsam a tekintetem.

– Sajnálom, kicsim, hogy erre a lépésre kényszerülök, kérek, hogy bocsáss meg nekem. És tégy eleget a kérésemnek, légy hősies és bátor, ne engedd, hogy agyonverjenek engem a zsarolóim...

– Hová kell mennem, és ki az az asszony, aki befogadna? – a hangom elszántan csengett, miközben dacos öntudattal viszonoztam apám tekintetét. Elengedte az állam, hátradőlt székében, kiitta poharából a maradék rumot és mesélni kezdett:

– Tudod jól, Losoncon születtem, ott éltem tíz éves koromig. Váratlanul ért minket 1911-ben apám hirtelen halála, s hogy elvitte őt a szívroham, támaszt nélkülözve maradtunk magunkra. Anyám – apai nagyanyád – német nő volt, igazából sohasem érezte magyarhont a hazájának. Úgy döntött, visszaköltözik velem együtt Jénába, szülővárosába, ahol tárt karokkal várták német rokonai. Attól kezdve én is német lettem, német iskolába jártam, még jó, hogy el nem feledtem az anyanyelvet. Ám életem első tíz évét nem pótolta semmi, még ma is elevenen él az emlékezetemben a Losoncon eltöltött idő!

Szüleim már csecsemőkoromtól kezdve pesztonkát fogadtak mellém, az alig 15 éves Zsofkát, valójában ő nevelt fel, kényeztetett, mesékkel szórakoztatott, megtanított minden jóra, szépre. Anyám meglehetősen rideg asszony volt, s számos betegség, nyavalya kínoztta, mindez magával hozta, hogy vajmi keveset törődött velem. Később, ahogy kezdtem felcseperedni, a leányzó már nemcsak a felügyeletemmel, hanem a háztartás vezetésével is foglalkozott, szüleim úgy kezelték, mint rokonlánykát, én magam a pajtásomnak tekintettem. Szoros, már-már

testvéri kapcsolat alakult ki köztünk, ha rosszat tettem, Zsofka fenyített meg, ha jól viselkedtem, tőle kaptam dicséretet.

Nyolc esztendőös voltam, amikor Zsofkának udvarlója akadt, úgy hírllett, férjhez megy, ám a vőlegényjelölt faképnél hagyta, meggondolta magát. Tette ezt azért, mert szegény volt, nem volt néki mire házasodni. Szüleim megsajnálták a szeretett kislányt, elsőnek apám, később anyám sietett a segítségére. Akkoriban Jesná (magyar nevén Jenőfalva) kisközségben parcelláztak, jutányos áron hozzá lehetett jutni házhelyekhez. Apám, mint jogtanácsos, bennfentes volt a városházán, ingyen szerzett házhelyet és pár hold szántót a leánynak. Anyám felajánlotta megtakarított pénzét, a lány szerencséjének hírére az udvarló is visszakullogott, kezdetét vette a fészekrakás. A férfi feleségül vette Zsofkát, hamarosan kislányuk született. Szüleimet hívták keresztszülőknek, hogy ellátogattunk a Losonctól mintegy 20 kilométernyire fekvő faluba, az én aranyos pesztonkám egyre csak hálálkodott. Térdre borult anyám előtt, könnyezve csókolt neki kezét, esküdözött – még most is fülemben cseng fogadalma –, ha bármikor az életben úgy adódnék, hogy valamit is segíthetne a családuknak, ő mindig, mindenkor a rendelkezésünkre áll. Megköszöntük lelkes fogadkozását, ám percig sem hittük, hogy valaha is sor kerülhet ígérete beváltására. És... látod... mit tesz Isten! Most jött el az ideje annak, hogy elfogadjam segítő kezét...

– Ehhez a Zsofkához akarsz engem vinni? – csillant fel érdeklődve a szemem.

– Igen. A múlt héten elmentem Jesnára, Zsofka megvan, él és egészséges, a háza változatlanul szép és rendes, bánatára azonban teljesen egyedül él. Férje meghalt, a fia katona, valahol a keleti fronton teljesít szolgálatot. A lánya még 16 éves korában elhagyta őket, és itt, Magyarországon telepedett le. Valamiért megharagudott a szüleire, megszakított velük minden kapcsolatot. Zsofka hiába kerestette rendőrséggel, magánnyomozóval a hűtlen csitrit, nem sikerült kézre keríteni. Később, évek

múlva közös ismerősök láncolatán át megtudott annyit, hogy az elkóborolt gyermek férjhez ment, jól van, kislánya született.

– Furcsa történet – méláztam el –, akkor hát kettesben lakunk majd ott a nénével? Tulajdonképpen hány éves most ez a kedves asszony?

– Kiszámíthatod. Nálamnál 15 évvel idősebb.

– Vagyis amolyan Gitta néni-forma... És nem nagyon házsártos? Nem lehet, hogy majd rajtam tölti ki haragját hűtlen leánya miatt...?

– Ezt a butaságot verd ki a fejedből! Örömmel vár, van virágoskertje, konyhakertje, állatai, az istállóban egy tehénke is lakik...

– Az jó! Akkor talán nem leszek annyira magányos...

– Attól ne félj. Kedves fiatalasszony lakik a szomszédjában, hozzád hasonló korú kislány van, ha minden jól megy, pátyások lehetnek. Jesná kicsiny falu, az emberek jól ismerik egymást, a férfiak legtöbbször kint van a fronton, s az asszonynépet a sok közös gond összeköti. Úgy mondta Zsofka, egyetlen család az egész település, biztos benne, hogy jól fogod érezni magad, hamarosan a falu kedvence leszel... Még valami! Hogy ne kelljen felfedni, mi okból érkeztél Jesnára, a Zsofka unokájának nevezünk ki!

– Hogyan? – kérdeztem riadtan.

– Figyelj! Elhíreszteljük, hogy a Zsofka elcsatangolt lánya az én feleségem, s te a kettőnk gyermeke vagy. A nagy, akit nyilván gyakran emlegetsz majd, az apai nagyanyád, vagyis az én anyám...

– Micsoda?! – kiáltottam fel. – Apa, ez nekem magas! Elmondanád részletesebben is bonyolult származásom csökkent értelmű gyermekednek?

– Persze – bólintott mosolyogva, papírt, ceruzát vett elő, és felvázolta új családfáját.

– Van még valami, amit tudnom kéne? – fordultam hozzá kételkedően. – Mikor indulok? Egyedül kell mennem?

– Hová gondolsz! Holnap reggel beültetlek az Opelbe és mindketten útra kelünk.

– Uram egek, már holnap reggel... anyának milyen mesét adsz be, ha látja, hogy felpakolod a lányod ruhástól, mindenestől...

– Kora reggel megyünk, amikor anyád még javában alszik. Nagyanyád fog ellátni, felkészíteni az útra.

– Ha megérkezem, írhatok levelet nektek? Vagy küldhetek legalább egy képeslapot?

– Sajnálom, de meg kell tagadnom a kérésedet, bármiféle postai küldemény az árulód lehetne! Azok az emberek, akik rád vadásznak, elfogják a leveleket és lehallgatják a telefont. Semmit, drága Marinkám, semmiféle értesítést nem küldhetsz nekünk, ha ezt tennéd, hiábavalóság volna ez az egész cirkusz, az elmenekülés...

– És meddig kell ott maradnom?

– Mihelyt elmúlik fejem fölül a vész, visszamegyek érted. Hogy mikor? Azt meg nem mondom. Elképzelhető, hogy csupán a háború végén kerülhet erre sor...

– Hát ez... ez nagyon ijesztően hangzik... – kibuggyantak szememből a könnyek, kezembe temettem az arcom. Apa csendesen, bánatos hangon vigasztalt, tudta jól, mily nagy áldozatot követel tőlem. Intett a pincérnek, kifizette a fogyasztásunk, majd karon fogott és kivezetett a cukrászdából. Ráfordultunk a Széchenyi útra, lassan elmélázva mentünk, majd apa megállított a Bessenyei-szobor előtt.

– Valamit még meg kell ígérned – figyelmeztetett. – Ha bárki felkeresne téged Jesnán az én nevemben, ne adj hitelt a szavainak! Hiába mondja azt, hogy én küldtem, hogy az én megbízásomból akar hazavinni téged, nehogy bedőlj a hízog szónak, még akkor sem, ha az illető ismerős lenne, rokon vagy barát, esetleg egyik munkatársam a gyárból... Érted, kicsim?

– És... és... – szepegtem –, ha valami baj érne téged? Ha nem tudnál értem jönni...

– Tudom jól, mi jár az eszedben – emelte fel a kezét figyelmeztetően –, szent igaz, háború van, bármi megeshet velem. Ha mégsem jönnek, s hírt sem hallanál felőlem, Zsófia visszavisz téged Nyíregyházára, mihelyt vége a háborúnak és helyre áll az élet megszokott rendje.

– Igen... világos – feleltem elgyötörten, olyan fáradt voltam, mintha körbejártuk volna az egész Nyírséget. Többet nem kérdeztem, apa még magyarázott ezt-azt, de már nem bírtam figyelni, fejfájás gyötört, szédelegtem, zúgott a fülem. Néztem a házakat, bepillantottam a mellékutcákba, szerettem volna megölelni az útszéli fákat, hogy így búcsúzzak kedvenc városomtól. – Nyíregyháza! – sóhajtottam – ki mondja meg, hol ér engem a holnap, beköszönt-e végre a béke, s én újból a Széchenyi út köveit koptathatom...

Az egyik fa ágán hangos csivitelésbe kezdett egy feketérigó, riadtan röppent fel, a szomszéd ház felől éles csaholás hallatszott. Boszorkányképű asszony fordult be a sarkon; pórázon vezetett egy fekete kutyát.

12.

Minden úgy történt, ahogy elterveztük, reggel hétkor már a kocsiban ültünk, a csomagtartóban ott lapult két bőrönd telve a cuccaimmal, egy nagy szatyor hátul, az ülésen megpakolva élelemmel, termoszban teával; mellette sál, sapka, pót-pulóver, esőkabát, amennyiben az idő zordabbra fordulna. A nagyfi sírva ölelt magához: – Légy erős – suttogetta –, nézz szembe a nehézségekkel, minden helyzetben találd fel magad! Visszavárunk – tette hozzá könnyeit törölve, én is sírtam, apa úgy tett, mintha nem vette volna észre a búslakodást. Egyre

csak sürgetett bennünket, ijedten figyelve a lakás kijáratát, vajon nem bukkan-e fel anya, hogy hisztériázva, hatalmas botrányt csapva megghiúsítsa az egész utazást.

Elindultunk. Ahogy elhagytuk a várost, apám elárulta, Ozorvár irányába megyünk, Bánrévénél lépjük át a régi (trianoni) határt. – Gondolom, tudod – vált tanárossá a hangja –, hogy Losonc és a közelében fekvő Jesná az 1938-ban visszacsatolt felvidéki tartomány területén található. Egyszóval – nézett rám kissé eltűnődve –, továbbra is Magyarország fog otthont adni neked!

– Kis kitérővel útba ejtjük Lillafüredet – folytatta –, s a Hámori-tó partján pihenőt tartunk! Jó az ötlet? – nézett rám biztatóan. Mit tehettem volna... rábólintottam. Néhányszor már jártunk a Palota-szállóval büszkélkedő üdülőhelyen, körbesétáltuk a Hámori-tavat, egy kies tisztáson szalonnát sütöttünk, később bekukkantottunk a barlangokba, megcsodáltuk a vízesés szikrázó zuhatagát. Inkább szomorúság, mintsem öröm volt nekem menekülés közben e szép üdülőhelyre menni, oda, ahol valaha oly vidám órákat töltöttünk, amikor még tombolt a béke, s az eb se gondolt volna háborúra!

Lassan haladtunk, a főútvonalakon gyakran összeakadtunk német katonai alakulatokkal, olykor szembe jöttek, máskor nekünk kellett kerülgetni őket, volt, hogy apát igazoltatták, s amint meglátták a papírjait, „*Heil Hitler*”-t kiáltva hatalmas bokacsattogással tisztelegtek neki. Csodálkozva vettem tudomásul, mily előzékenyek és tisztelettudók a megszállók, ahelyett, hogy apámtól várnának megalázkodást, úgy hajbókolnak előtte, mintha a csicskása lenne valamennyi.

Megálltunk a tóparton, leparkolva a kijelölt helyen, sapkát, sálát vettem, majd az elemózsiás szatyrot kézbe kapva elindultunk a tó körüli sétaúton. Hamarosan kellemes kis padra leltünk, mellette fából ácsolt asztalka várta a vendégeket. Körülöttünk néhány korai vadvirág már szirmot bontott, a tószegélyt vízínövények ékítették, a hegyoldalon keskeny ösvény kanyargott felfelé. Kipakoltunk és falatozni kezdtünk, evés közben vettem

csak észre, mennyire éhes vagyok. Elfogyasztottuk a teát is, közben kisütött a nap, sugarai átszűrődtek a téli álmukat alvó fák gallyrengetege között. Szép volt a vidék, vonzó a táj, valami különös, mélázó hangulat vett erőt rajtam, s agyamban felbukkant – mint mozivásznon a főhős bizalomgerjesztő arca –, a rendőr bácsi kedves ábrázata. Elábrándoztam, azon elmélkedtem, mennyire jó lenne, ha már nagylány lennék, s apám helyett ő ülne mellettem, mosolyogva töltene teát a poharamba, s én egy gyöngéd mozdulattal megsimogatnám a kezét.

Végeztünk a tízóraival, összepakoltuk a hulladékot és a pad melletti szemetes kosárba dobtuk. Madárcsicsergésre lettem figyelmes, a tavasz ébredésével együtt nótára fakadtak a természet dalnokmesterei. Apa a zsebébe nyúlt, kis celofánzacskót halászott elő és hozzám fordult:

– Marinka! – szólított – valamit hoztam neked. – Elámultam, a kis tasakban a nagyitól kapott fülbevalóm elveszettnek hitt párját pillantottam meg. A rubinkő megcsillant a rávetülő napsugárban, örömmel nyúltam érte, megköszöntem s bevallottam, a lakást már tűvé tettem érte, fogalmam sincs, hol vesztíhettem el.

– Egyszóval a tiéd! – emelte meg apa a hangját.

– Igen – válaszoltam kissé csodálkozva –, anya össze is szidott vigyázatlanságomért, s még azt is hozzátette: az ilyen kiskölyköknek nem való értékes ékszer.

– S hol vesztetted el? – faggatott apám.

– Ha agyonütsz, sem tudom. Már hetek óta nincs meg... Milyen ügyes vagy, hogy megtaláltad!

– A Piri cselédlány lelt rá. S tudod-e, hol? Az Adorjánék szalonjában! A nagysztal alatt, a szőnyeg bolyhai között.

Hirtelen megszédültem, a zöld vizű tó mintha rám akart volna ömleni, a fák koronája forogni kezdett a fejem felett.

– Akkor... – hebegtem – talán nem is az enyém... azt hiszem, hasonlót láttam az Anikó fülében...

– Ne füllents, kislányom, mert megnő az orrod, mint Pinokkiónak! Őszinte választ várok tőled: igaz az, amit már

régóta gyanítok, hogy azon a bizonyos délutánon *igenis* ott voltál az Adorján-szalonban, s hogy meg ne lásson senki, bebújtál a nagyasztal alá? Eközben – akár akartad, akár nem –, kihallgattad a szobában borozgató férfiak beszédét... Felelj! Válaszolj nekem egyetlen szóval: igen, vagy nem?!

– Nem... – suttogtam reszketve a félelemtől.

– Így is jó! – Apa tenyerével az asztal lapjára csapott.

– Belátom, nem tudlak téged szóra bírni, makacs vagy és megátalkodott... meglehet, ez az én örökségem... küzdeni ellene nem tudok... Nos! Elmondom hát, mit kívánok tőled. Figyelj! Mindössze annyi a kérésem, őrizd meg a titkot, emlékezz minden szóra, ami elhangzott akkor és ott. Amit hallottál, ezután se mondd el senki másnak; a te fejecskéd lesz az én trezorom, rejtekhelye egy fontos mondatnak, melyre – ha megérem – egyszer talán még szükségem lehet. Ha eljön az idő, kérni foglak, nyisd ki agyad kicsiny kazettáját, add át azt, amit benne őrzöl. Értesz engem, Marinka leányom? Felfogtad a kívánságomat?!

– Igen, papa.

– Megígéred, hogy nem fogsz felejteni és fecsegni?

– Megígérem... – csupán az ajkam mozgott, csupán halk susmorgást hallattam, de apámnak ennyi is elég volt, magához ölelt és megcsókolta a fejem búbját. – Menjünk! – pattant fel – az idő sürget, még Losonc városát is be akarom veled kóborolni. Megmutatni szülőházamat, a régi iskolát és néhány olyan helyet, melyre szívesen emlékezem.

Még dél sem volt, amikor Losoncra értünk, apa végighajtott a főutcán, majd betért az egyik mellékutcába. Kőfaragványokkal díszített ház előtt parkolt le, kiszálltunk és megálltunk a kertet övező vaskerítés előtt. Apa az emeletre mutatott:

– Ott volt a lakásunk, ott születtem, és ott laktam kereken tíz évig. Ott láttam utoljára élve az apámat, ott nevelt fel engem Zsofka, és tanított anyám a német nyelvre. Mennyi emlék... a szép gyermekkor soha vissza nem térő élményei...

– Nem mehetnénk be a házba? – érdeklődtem.

– Sajna nem... – amikor itt jártam a múltkor, becsöngettem hajdani lakásunk ajtaján. Szlovák férfi nyitotta az ajtót, rám mordult, mit keresek itt. Amikor megtudta, hogy magyar vagyok, és valaha ebben a lakásban éltem, dühösen elkergetett.

– Vajon miért? – néztem rá csodálkozva.

– Tudod... ami nekünk öröm, az sok embernek bánat. A szlovák nemzetiségű lakosság nem örül annak, hogy visszakaptuk a Felvidék magyarlakta részét...

– És Zsofka néni nem fog rám ezért haragudni?

– Ó, nem. Zsofkának magyar szülei voltak, s annak ellenére, hogy szlovák férfihoz ment feleségül, örül annak, hogy ismét magyar földön élhet. Persze – intett a kezével –, a faluban lesznek olyanok is, akik nem kedvelik a magyarokat. Légy hát óvatos és körültekintő, ne kérkedj azzal, hogy most itt újból a mi népünk az úr. Javaslom, azon légy, hogy megtanuld a szlovák nyelvet. Tudod... minél több nyelven beszélsz, annál több ember vagy!

Apám bölcs intelmeit tudomásul véve sétára indultunk Losonc kedves utcáskáin, megbámulva a szép épületeket.

– Emitt az iskola, ahol tanultam... – lelkenedezett ősom. – Itt a Városháza, ahol a te nagyapád munkahelye volt...

Szép kis térre értünk, középen egymás mellett két templom állt, mindkettő műemlék, magyarázta apám. – A katolikus templom mai jellege barokk, alapjai gótikusak. Mint látod – folytatta –, mellette áll a református templom, tornyán a híres „időjós” kakassal. S ami még érdekes, kiderült, hogy alatta két középkori templom maradványa van még! Nicsak! – kiáltott fel – itt a kisvendéglő, ahol olykor ebédeltünk... – apámból döltek az emlékek, minduntalan újabb és újabb nevezetes épülete, parkra, sétányra hívta fel a figyelmemet. Valamelyik templom harangja megkondult, ütése fél kettőt jelzett.

– Menjünk! – fordult meg apám – Ideje folytatni utunk, nekem még ma vissza kell érnem Ozorvára, mert a gyárban fontos értekezlet lesz. – Megkerestük a kocsit, beültünk és mentünk tovább. Az út elhagyatott mezőségen vezetett keresztül,

kisebb dombok, ritkás erdők, bokrok, facsoportok szegélyezték utunk. Bő negyedóra múlva feltűnt az útjelző tábla *Jenőfalva* felirattal, alatta zárójelben a falu szlovák neve: *Jesná*. A távólból karcsú templomtorony intett felénk, a kis falu egyetlen jelentősebb utcáján haladtunk, Fő utca volt a neve. Apa befordult az egyik mellékutcába, és a saroktól számított negyedik ház előtt lefékezett. Érdeklődve szemléltem a fehérfalú, cseréptetős parasztházat, melyet csinos előkert határolt az utca felől, csupán két kis ablak villantotta ránk csipkefüggönnyel körített, bágyadt szemét; párkányát néhány virágcserep díszítette. A ház oldala mentén ámbitus futott végig, ahonnan ablakok és ajtók nyíltak. Az oszlopokat összekötő, derékig érő mellvéden virágosládák álltak, némelyikben nyílt már pár korai virág, mellette muskátli-palánták éledtek. Egy asszony lépett ki a házból, magas volt, széles vállú, egyenes tartású, barna haját fejére simítva, hátul kontyban összefogva hordta. Valamilyen népviselet jellegű ruhában volt, bő szoknyát, fehér, hímzett ingvállat és fekete posztómellényt viselt, ahogy sietett felénk, kopogott a kövön kissarkú, bojtos papucsra. A kocsiból kilépő apámat átölelve üdvözölte, majd miután magam is kikászálódtam, reám vetült a tekintete.

– Márinka vagy, ugyi? – kérdezte mosolyogva. – Én meg vónék a Zsofka néne! – Apa mindkettőnket átkarolva mutatott be bennünket egymásnak, majd a csomagtartóhoz lépett és kiemelte a bőröndöket. Az asszony szélesre tárta a kertkaput, maga is segített a csomagokat becipelni, időközben én is összeszedtem, ami még ottmaradt az autó belsejében. Követtem őket, elindultam a ház felé a kikövezett járdán, majd megtorpanam. Rémülten lecövekelttem, az iszonyat fogott el, a kert vége felől hangos csaholással hatalmas fekete kutya száguldott felém. Mintha megelevenedett volna a rémálmom... kissé borzos szőrén táncot vetett a fény, zöld szeme izzott, hatalmas szájából piros nyelv lógott ki hófehér agyarei közül. – Egy pillanat, és elkap engem – sikoltottam – rám veti magát, belém harap és felfal! – Úgy éreztem, menten megsemmisülök, és ez most nem

álom, ez maga a valóság... Utolsó erőmmel az asszonyhoz ugrottam, s bő szoknyája ráncaiba rejtettem az arcom.

– *Pluto, ne! Byt’icho!* – kiáltott a nő – *no, no, ne dobre, tyisi*, ej, te disznó kutya! Hát illik így fogadni a vendégeket? Te meg, lelkecském – fordult felém kezében a csomagokkal –, ne félj a kutyától, nem bánt ez csak örül, hogy vendég érkezett. Jámbor állat – folytatta, csak akkor harap, ha én mondom neki... No, no – cuppogott bátorítóan a kutyához hajolva – barátkozz össze Marinkával, ő mostantól családtag lesz nálunk...

Remegve álltam és türtem, hogy az eb megszaglássza a cipőmet, és fejével megbökcse a lábam. Aztán apához somfordált, néki is bemutatkozott, láttam, amint a félelmetes jószág hozzá dörgölődik, apa meg – akárha a mi kutyánk volna –, vakargatja, simogatja az eb csillogó, fekete fejét. Mindez szemmel láthatóan jól esett neki.

– Simogasd meg te is – biztatott a nénje –, meglátod, egy-két nap, és jó barátok lesztek! – Apa csodálkozva nézte ijedelmem: – Nem értem – szabadkozott –, nekünk is van kutyánk Ozorváron, és Marinka cseppet sem fél tőle! – Plútó mintha csak értette volna a szót, hozzám csámborgott és a lábamhoz simult. Ekkor már én is meg mertem simogatni, és a fekete kutya bocsánatkérően nyalta meg a kezem.

Apa szokatlan jókedvvel ballagott a járdán, váratlanul énekelni kezdett egy kedves gyermekdalt, refrénje illett a helyzetünkhöz:

*„És amitől falra mászott,
Hogy kutyája fuvolázott”*

Vidáman, nevetgélve indultunk el a ház bejárata felé, nyomunkban az ugráló, vakkantgató kutyával. Takaros hajlék volt, a ház mögött konyhakert terült el, végében ketrec és ól a baromfiknak, mellette istállóépület, az egyetlen tehénke lakhelye.

– Estére megjön a Milli! – dicsekedett a nénje, aki szemmel láthatóan büszke volt szarvas jószágára. A tornácról három

ajtó nyílt, az első az utcai (tisztá-) szobába, a hátsó a fészerbe, és a középső – amelyen beléptünk –, a konyhába és a mellette lévő szobába vezetett. Mindkettőt egyazon búbos-kemence fűtötte, oldalán padka húzódott, aki fázott a sima falnak dölve felmelegíthette magát.

A parasztos bútorokkal berendezett helyiségben, mely a nénje lakhelye volt, megterített asztal várt bennünket, vendéglátónk térült-fordult, majd kisvártatva az asztal közepére helyezte a gőzölgő levesestálat. Illata étvágygerjesztő, színe aransárga, hamisítatlan tyúkleves volt, csigatésztával feldúsítva. Miután az utolsó szem csontot is leszopogattuk, sztrapacska következett, apa nem győzött örvendezni, hogy újból érezhette a juhtúrós galuska gyermekkorát felidéző ízét. Észrevettem, mily bensőséges kapcsolat fűzhette őt össze ezzel az asszonnyal, régi emlékeket idéztek fel, soha nem hallott emberekről, családokról esett szó közöttük, ismeretlen apai nagyszüleimről hallgathattam édes-bús történeteket. Az asszony tegezte apámat, Gabikámnak, Csillagomnak hívta, később a családunk felől érdeklődött, első-sorban anyámról, a „Gabika asszonyáról” szeretett volna megtudni minél többet: jó-e a házasság, van-e több gyermek is, házias-e a kis feleség, és így tovább... Arra is felfigyeltem, apa milyen szűken bánik a szóval, amikor a feleségére kerül a szó.

– Nos, ahogy megbeszéltük – pillantott Zsofka nénire –, tehát Marinka a *te* unokád!

– Persze, kisfiam, ne félj, nem fogom feledni, ó... bárcsak ez vón’ a valóság, szívesen vállalnám magamra ezt a kis cselédet...

Furcsán néztem rájuk, bár örültem, hogy az asszony kedvező véleményt ad rólam, ám valahogy anyámat kezdtem sajnálni, szegényke, mekkorát visítna, ha megtudná, hogy apa szintiszta óvatosságból elcserélte őt egy másik feleségre. A háziasszony összegyűjtötte a csirkecsontokat, kis tányérkába tette, majd javasolta, adjam oda *én* a kutyusnak a ropogtatni valót. – Ha eteted, egykettőre megszeret majd téged! – mondta nevetve, sokatmondóan. Ebéd után átmentünk a tisztaszobába, megrettentem, amikor megtudtam, hogy ezt a hajlékot szánta nekem.

– Itt fogok aludni egyedül? – kérdeztem megütközve.

– Csak részben egyedül – világosított fel a nénye –, Plútó vackát idehozom az ajtód elé. Ő lesz az őrződ, ne félj – hunyorított rám a szemével –, ha idegen jönne az ajtód közelébe, szét-tépné, mint farkas a gödölyét.

– Zsofka, kedves, pár napig töltsd az éjszakát Marinka mellett, új néki itt minden, ismeretlen az egész környezet – javasolta apa az asszonyra nézve. Pártfogóm nagylelkűen beleegyezett, majd megjegyezte, ő bizony horkol, harákol, oly hangokat ad ki, mint az eldugult kürtő, alig várom majd, hogy magam alhassak. Ezen aztán nevetni kellett, Plútó, a nagy kacagást hallva, bőszen ugatással ugrált körül minket, méltatlankodva, hogy nem érti szavunk.

Apa búcsút vett tőlünk, mindkettőnknek a lelkére kötötte, amit már korábban is mondott nekem: bárki jönne azzal, hogy utazzam el véle, ne adjunk hitelt szavának. Még akkor sem, ha hivatalos pecséttel ellátott írást lobogtatna, a gyámhivatalra, vagy szülői beleegyezésre hivatkozna. Nehogy már úgy járjunk – enyhült meg a szava –, mint a jámbor kisbirkák, akik befogadták hajlékukba a farkast, merthogy a ravasz bestia báránybőrbe bújt, és krétával fehérre kente a kezét...

– Zsofka, lelkem – mondta újfent nyomatékkal – én ma-gam jövök el Marinkáért, senkinek oda ne add ezt a leányt!

– Gabikám! Mit tegyünk, ha valami baj érne téged?

– Ha a háború végeztével sem jönnék a lányért, telefonálj Ozorvára vagy Nyíregyházára és érdeklődj felőlem. Ha bajom esett, tudni fogják, és akkor fedd fel a teljes valót. Valaki nyilván érte jön, ám ha senkivel sem sikerülne telefon útján vagy táviratilag kapcsolatba lépni, akkor vidd haza te Nyíregyházára Marinkát – hangzott apám szigorú parancsa. Zsebéből papírlapot halászott elő. – Íme, hozzátartozóink neve, a lakcímek és a telefonszámok! – Zsofka meghatottan rejtette pruszlikja alá a cetlit. Búcsút vettünk apától, mindketten könnyeztünk. Még sokáig álltunk a kapuban és néztünk a porfelhőt kavarázó Opel után.

Idővel, ahogy felidéztem magamban apám lelkes szónoklatát, rádöbbsentem: mi az én elrejtésemnek valódi oka. Ó, az a zsarolásról szóló mese nagyon is átlátszó, apa nagyhatalmú ember Ozorváron, a rendőrökkel, vagy a német katonákkal gond nélkül elfogatná a fenyegetőt. Nem lehet ez másként: a dolgok hátterében Adorján Ildi zsúrja áll, azon a napon, a születésnapján kezdődött minden, mely életem rémségeinek kiinduló pontja volt. Apámnak valaki átadta a megtalált fülbevalót, tehát más – esetleg mások – előtt is ismeretes, hogy én ott lapulhattam a szalonban az asztal alatt. Apa félt engem, azt gyanítja, valakik el akarnak rabolni, hogy ígéretessel, esetleg veréssel, kínzással kiszedjék belőlem, amit az Adorján-házban történelekről tudok. Meglehet, apa sejti is, ki szeretne elkapni engem, kinek olyan fontos, mit hallgattam ki a három férfi beszélgetéséből, tudom-e, hogy hová rejtette el az a német ember a sokat emlegetett „dokumentumot”. És még valami... Igazából arra kíváncsi mindenki, tanúja voltam-e a lövöldözésnek, láttam-e, felismertem-e azt az embert, aki azon a szörnyű alkonyaton háromszor sütötte el gyilkos fegyverét...?

*

Szinte robbant a tavasz a kicsiny falucska fölött, a Felvidéken lustábbak a növények, mint nálunk, a levelek kissé tovább alszanak a rügyek hús rejtekében, s a virágok is megfontolják, kibontsák-e szirmaikat. Ám ahogy erősödött a nap sugárzása, és az éjszakák rövidebbek lettek, szinte egyik napról a másikra zöldült ki a vidék, s fakadtak dalra a kismadarak. A gesztenyefákon fehér gyertyákként meredeztek a kúpos virágcsokrok, s az akácok is függő fehér fürtökkel ékszerезték fel magukat. Ha úgy adódott, hogy reggel korábban felébredtem, odaálltam az ablakhoz, és néztem az előkert ébredező virágait. Fehérek voltak és kékek, szendék, hunyorgók, mint a gyermek, amikor rávetődik a hajnali fény.

Hamarosan hozzászoktam új környezetemhez, villogott a napfény és villogott a kedvünk, napról napra jobban éreztem magam Zsofka nénje unokájaként. Napjaimat szokatlan élmények színezték, s ami számomra meglepő és új volt, hogy holmi együgyű játékok helyett hasznossá tudtam tenni magam. Zsofka megosztotta velem tennivalóit, türelemmel tanítgatott zöldségtisztításra, mosogatásra, takarításra, később a főzés nagy tudományába is lassanként beavatott. Noha eleinte csupán egyszerűbb ételeket főztem – rántottlevest, tejbegrízt, tojásomlettet és efféléket –, ahogy haladtam, egyre bonyolultabb feladatokat bízott rám.

És nem csak a főzés terén jeleskedtem! Én etethettem a baromfikat, bemászhattam az ólba összeszedni a rengeteg friss tojást. A kakas olykor mérgesen rám kottyintott, – kuss, te mihaszna Marci – kiáltottam rá –, te himpellér, te ingyenélő! (Később a nénje beavatott a világ rejtettebb titkaiba: megtudtam, mi a szerepe a hímnemű lényeknek az élet keletkezésében; s ha a kakas nem ugrana rá olykor a tyúkok hátára, nem kelnének ki kiscsibék a tojásokból. Felnőtként kezelt, értelmes kislánynak tartott, a maga valójában tárta fel előttem a természet nyersségét, együtt annak beláthatatlan szépségével.) Még fejni is megtanított! Hogy a Milli tehén elfogadjon, és leadja nekem a tejét, abban a kötényben és fejkendőben kellett a fejőszékre ülnöm, melyet ő maga viselt, amikor húzogatta a csecsbimbókat.

Hamarosan megismerkedtem a szomszédban lakó Tecával és annak Jankó nevű kisfiával. A barátság oly szoros volt az asszonyok között, hogy a két udvart elválasztó kerítésen kis kaput nyitottak, hogy ne kelljen az utcára kilépve kerülgetni a házakat, ha fecsegésre, avagy valami érdemi beszélgetésre össze szeretnének jönni. Teca fiatalasszony volt, gyermeke két évvel idősebb nálam, férje valahol a keleti fronton harcolt, együtt a nénje fiával. Mindkét asszony szüntelenül a postást leste, reménykedve a jó hírekben és rettegve a rossztól. Tecáék szlovákok voltak, az asszony úgy-ahogy bírta a magyart, ám

Jankó alig pár szót tudott kinyögni e nyelven, amellet félszeg volt és mulya, eleinte haragudott is rám, mert én voltam a fénypont, mindkét asszony engem kényeztetett. Amikor megpróbáltam közeledni hozzá, úgy nézett rám, mint egy sértett béka. Talán félt is tőlem – nem tagadom –, bőbeszédű, cserfes kisleánnyá nőttem ki magam; kissé beképzelt is lettem, jól esett az asszonyok dicsérete. Ha elvégeztem azt, amit rám bízta, és ha netalántán ügyetlenkedtem, vagy eltörtem valamit, a nénje nem hepciáskodott, csupán megjegyezte: „Te kis sedre!” – miközben szelíd barackot nyomott a kobakomra.

Félénkségem pár nap elteltével elmúlt, birtokba vettem a nekem szánt szobát, elrendeztem a holmim, takarítottam, akár egy cselédlány, ellestem a tűzrakás művészetét; ha néhanapján hidegre fordult az áprilisi idő, magam gyújtottam be a kis vas-kályhában. Plútó átpártolt hozzám, engem választott – a nénje úgy mondta: én lettem a „falkavezér” –, folyton a nyomomban koslatott, éjjel meg ott szuszogott a szobám ajtaja előtt. Leginkább szlovákul értett, így aztán őmiatta is, meg Jankó miatt is kénytelen voltam szlovákul tanulni, eleinte csupán néhány szót tudtam kinyögni, s ahogy telt-múlt az idő, olykor előrukkoltam már komplett mondatokkal is.

Aranyos idők voltak, boldoggá tett a falusi élet sokszínűsége, kedvemre volt a kertészkedés, az állatokkal való foglalkozás, nem beszélve a főzés és a sütés tudományáról, melyben a nénje lassanként társául fogadott. Leginkább a nagyi után epekedtem, de nem hiányoltam anyám örökös hisztijét, jajgatását, türelmetlen kiszólásait, melyekkel saját idegességét vezette le, még azt is hozzátéve, hogy csupán nevelési célból ostromol. Zsofkanak mindig jókedve volt, bár volt gondja elég, a fia a fronton, a lányáról meg csupán annyit tudott, hogy valahol a Dunántúlon él; férjhez ment és van egy kisleánya, aki kábé velem lehet egyidős. Olykor megszántam, hogy jobb híján engem kényeztet a valódi unokája helyett, ő meg engem sajnált, hogy őbenne találom meg a távolban élő nagymamát.

Ottlétem felkeltette a falu népének érdeklődését, egyre többen kukkantottak be az udvarunkba, csekély ajándékkal, befőttel, lekvárral, aszalt gyümölccsel kedveskedve Zsofka felbukkant „unokájának”. Vigyázni kellett, nehogy elszóljuk magunkat, még Tecának sem mondtuk meg a valót. Többnyire az asszony nép érdeklődött irántam, ám időről időre tiszteletét tette néhány vénember is. Egyikük, Matej bá, kiváltképp sokszor megfordult minálunk, juhász volt, kora tavasztól késő őszig kint élt birkáival az esztrengában, együtt valamilyen retye-rutyájával, akit hosszabb-rövidebb időre kisbojtárnak felfogadott.

– A kissé hajlott hátú bácsika korántsem volt olyan öreg, mint aminőnek emlegették, látása éles, tekintete értelmes, meghazudtolva morgós, tohonya beszédét. Sejtteni kezdtem, több ő a nénjének, mint egyszerű barát, ha jött, alaposan bevacsoráztatta *baraňi paprikaš*-sal, mely birkahúsból készült, ízletes étel volt. Kifigyeltem azt is, az éjszakát az asszony szobájában tölti, hajnal is van már, amikor kioson a kapun.

– Szép gyerekek az onokád, Zsofka – dicsérgetett engem a kandi juhász –, csak hát a kis dievča nagyon vékonyka, hizlald fel egy kicsit!

– Nem disznó e, hogy hizlalni kéne – vágott vissza tréfásan az asszony. – Mán erősödik, izmosodik a kis szógám! Maga csak törődjék a birkáival, azokat etesse! Igaz is – sürgölődött a férfi körül –, küldök sült csirkét a legújabb bojtárjának, úgy vettem észre, hitvány egy fajta, ne sajnálja túl a húsos kenyeret...

Pár hétre rá, hogy megérkeztem, Zsofka fontoskodva arra szólított fel, öltsem fel a legszebb ruhámat, meghívást kapunk a tanítónétól, ő meg az ura kíváncsi rám. Kissé megijedtem, eszembe jutott, javában tart még a tanév, és én meg úgy teszem-veszem magam, mintha már kijártam volna az összes iskolát. Meglehet – tűnődtem – elkap a tanító, hisz tanköteles vagyok! Elindultunk, a nevezetes család az iskola mellett, a falu központjában lakott. Oda tömörült a templom, a parókia, né-

hány kisebb üzlet, kocsmá és a községháza, egyszóval valamennyi középület. A néni elmondta, kétféle osztály van: szlovák és magyar. A szlovák gyerekeket a tanító úr okítja, a magyarokat meg a felesége. Ha majd az őszen én is Jesnán fogom koptatni az iskolapadot, magam is a tanítóné nebulója leszek!

A kapu nyitva állt, friss tavaszi virágokkal volt tele a tanítóék kertje, ahogy beléptünk, kerek arcú, vidám tekintetű fiatalasszony sietett felénk. Átölelte nénémet is, meg engemet is, csipkés ingvállat és bő szoknyát viselt. Csinos volt, afféle tűzről pattant menyecske, térült-fordult körülöttünk, és a házba tessékelt bennünket. Beléptünk a tisztaszobába, ahol a tanítón kívül egy fekete reverendás pap is az asztalnál ült. Jól megtermett, álmodozó arcú, nyájas embert tisztelhattunk benne, lerítt róla, hogy jámbor és jóindulatú.

– *Dobrý deň!* – köszöntöttem illetudóan a férfiakat. Bemutatkoztam, még pukedliztem is nagy meghatottságomban, miközben kígyóként mart belém a lelkiismeret-furdalás. Nemhogy a tanítóéknak, hanem még a pap bácsinak is hazudnom kellett, merthogy nem vagyok a néni unokája...

Nagy tál süteményt tett elénk az asszony, a férfiak bort, mi nők gyümölcsszörpöt ittunk. Magyarul folyt a szó, érdekes, palócos tájszólás ütötte meg a fülem, a mély hangzású, magyaros a-betűk helyett az á-val kiejtett szavak groteszkmód hatotak, főként a tisztelendő úr ajkairól.

Később a tanítóné félrehívott, kedves asszonyt ismertem meg benne, miután hosszasan kikérdezett családom és viselt dolgaim felől, igen tapintatosan vizsgáztatni kezdett. Megmutatta, milyen könyvekből tanulnak az ottani gyermekek, majd arra kért, olvassak fel neki egy szakaszt az egyik olvasmányból. Később verset is szavaltam, majd a számtantudományommal büvöltem el. Megdicsért, s még azt is hozzátette: önáluk a negyedik osztályba járók sem tudnak annyit, mint amennyit én!

Amikor este Tecának és Jankónak elmeséltem látogatásunk történetét, a mindedig csöndes, szótlan fiúgyermek felélenkülve hozzám fordult, szapora szavakkal magyarázott valamit ne-

kem. Túl sokat nem értettem abból, amit mondott, később megmutatta a könyveit, értésemre adta – a szlovákot a magyar szavakkal keverve – mit tanulnak, milyen osztályzatokat kapott. Úgy éreztem, ezen az estén közelebb kerültünk egymáshoz, megtört a jég, tán a pajtásának fogad, játszhatunk, dolgozhatunk együtt Teca és a nénje legnagyobb örömére.

Csupán egyvalami volt tiltva számomra: kíséret nélkül még az utcára sem léphettem ki. Tecához is csak akkor mehettem át a két udvart összekötő kiskapun, ha a nénje ráért, és velem tart-hatott. Ha vendég látogatott meg bennünket, el nem mozdulhat-tam mellőle, ha kimentem a konyhába ételt, italt hozni, máris szólított: – Kis szógám, gyűj hozzá, segítcs ebben meg amabban, ne hadd faképnél a vendégeket! – Ügyelt rám, akár a tyúkanyó a csibéjére, sokszor már zavart is a szoros felügyelet. Néha úgy éreztem: rab vagyok, a nénje meg a börtönőröm, a vesztémre törőket látja még a jámbor falusiakban is. – Vagy talán attól tart – véltem –, valami ki tudja, honnan jött ember fülébe jut, hogy ide települtem, s mint köztudott: a hír szárnya-kon jár, senki meg nem mondja, merre repül...

13.

Tavasszal megkezdődtek a bombázások, az első légítámadás április 3-án, a Budapestről dél felé eső településeket: Csepelt és Pesterzsébetet érte, rémület lett úrrá az egész országon, számtalan példa lebegett az emberek szeme előtt, felidézve a filmhíradókban látottakat. Aki átélte, soha nem feledte, amikor vijjogva megszólaltak a szirénák, s az angolszász nehézbombázók köteléke feltűnt hazánk kék ege alatt. És a következő támadás sem sokat váratott magára, 13-án az amerikai

gépek a Ferihegyi-repülőteret, Gyórt és Szigetszentmiklóst szórták meg. Magasan szálltak, a légvédelem csak akkor tudott kárt tenni bennük, amikor a bombák kioldása végett megközelítették a célpontokat. Érkezésükről a magyar rádió is tudósította az embereket, adását megszakítva közölte, az ország mely körzetében van légveszély, s a haladási irányt tekintetbe véve mely várost, települést, vasúti csomópontot szemelték ki megsemmisítésre a bombákat szállító acélmadarak. A riadó lefújása után következett a szomorú mérleg: az óvóhelyek mélyéről kikecmergő emberek rettegve szemlélték lakóhelyük, szülővárosuk szörnyű pusztulását, megkísérelték felmérni, merrefelé terült el „szőnyeg”, többen üdvrivalgásban törtek ki felismerve, hogy csupán ablakaik törtek be, s házuk faláról hullott le a vakolat. Hamarosan megszokottá váltak a rádióban a riasztást követő különleges (német nyelvű) szavak, utasítások, egyesek tudni vélték, hogy ezek a bemondások a légoltalom emberei számára jelentenek fontos tájékoztatást.

Fő feladatá lépett elő a védelem megszervezése, légoltalmi parancsnokokat, „légósokat” neveztek ki az utcák, sőt a nagyobb házak felügyeletére, az ő dolguk volt a lakosság felkészítése, és az óvóhelyek kijelölése is. A pincéket ki kellett takarítani, felszerelni az előírásoknak megfelelő kellékekkel, elegendő ülőhelyet biztosítani az ott lakóknak, gondoskodni fekvőhelyről, ivóvízről a betegek és a gyermekek számára. A fiatalabb, jó erőben lévő embereket elsősegélynyújtó tanfolyam végzésére kötelezték, kioktatták őket a tűzoltókészülékek, homokzsákok, vizestömlők és egyéb védelmi eszközök kezelésére, továbbá romeltakarításra, romok alá szorult áldozatok megkeresésére. Ahol a természet lehetővé tette, barlangokat, elhagyott alagutakat is óvóhelynek nyilvánítottak; arra is ügyelni kellett, hogy a légiveszély sajátos szirénahangjának felbúgása után elegendő idő álljon rendelkezésre az elrejtőzéshez a támadó gépek megérkezéséig. A szörnyű vijjogó hang, mely már a légítámadás bekövetkeztét jelentette, sokkolta a lakosságot, aki ilyenkor is az utcán kódorgott, azt a felügyelet emberei betusz-

kolták a legközelebbi óvóhelyre. Sima, egyenletesen sípoló hang adta hírül a riadó megszűnését, ilyenkor boldogan fellélegeztek mindazok, akik épségben éltek túl a megpróbáltatást.

Hazug volt a BBC hangja, amikor arról beszélt, hogy az angolszász gépek csupán a hadászati szempontokból érdekes objektumokat kívánják megsemmisíteni. Mindenki saját kárán tapasztalta, hogy a lakónegyedeket, családi házakat is megtámadták, a polgári lakosság is elszenvedője lett a szörnyű háborúnak. Nőttön nőtt a sebesültek száma, és egyre szaporodtak a halálesetek. Ozorvár is rettegve várta a sorsát, erősen veszélyeztetett volt, lévén a gyára hadiüzem. Bár a lakosságnak csaknem egynegyede kiköltözött a városkából, az emberek nagy része maradni kényszerült, ők oltalmat csupán az óvóhelyektől remélhettek, melyek egyike sem volt tökéletesen bombabiztos, nem nyújtott menedéket telitalálat ellenében, sok helyen még a repeszekkel szemben sem.

Miskolcra és Debrecenre június 2-án került sor, s pár hétre rá a diósgyőri gyárnegyedre is célba vették a repülőgépek. A MÁVAG épületeit némi kétes értékű szerencse megvédte a nagyobb pusztulástól, ugyanis a „szőnyeg” az időjárás, vagy a pontatlan felderítés miatt némileg elcsúszott, s a bombazápor java a gyárváros helyett Görömböly-Tapolca üdülőit érte. Számos nyaraló hevert romokban, ám e zavaros időkben kevés embernek volt kedve sziesztázni, ennek tudható be, hogy mindössze néhány szerencsétlen helyben lakó esett áldozatul.

Ozorvárt augusztus közepén érte a támadás, ezúttal nem csúszott el a bombaszőnyeg, az Ógyár épületeinek nagyobbik részét a nehézbombák a földdel tették egyenlővé, s a lakóházak közül főként a tisztviselőtelep épületei szenvedtek komolyabb károsodást.

*

Szekeres Gábor hamarosan tapasztalhatta, mily sivár a családtalan élet, maga sem hitte volna, hogy a számára sokszor oly terhesnek tűnő hölgykoszorú hiánya mekkora ürt hagy maga után. Kísértetháznak tűnt a néptelen lakás, esténként kedvetlenül bolyongott egyik helyiségből a másikba, rádiót hallgatott, de a könyökén jöttek már ki a hírek, olvasni próbált, ám egyetlen regény sem okozott neki szórakozást. Napjai döntő részét a gyárban töltötte, ott reggelizett, ott ette meg az egyre soványabb ebédet, s hogy éhen nem halt, azt egyedül Wilner bácsi lányának, Borisnak köszönhetette, aki tartalmas vacsorával várta a fáradt szalmaözvegyet.

A megszállást követően a gyár élete alapjaiban változott meg, a Magyar Állam az Újgyárat 25 évre átadta az SS-nek, ennek köszönhetően nyíltan is kézbe vehették az irányítást a német katonatisztek és szakemberek. Első menetben átszervezték a fegyvergyártásért felelős Újgyár teljes vezérkarát, a Csúcsszerv, az Igazgatótanács kizárólag német emberek gyűlekezete lett. Megszűntek az osztályok, Lámait is leváltották, ő és helyettese, Szekeres Gábor a továbbiakban csupán beosztott mérnökként tevékenykedhetett. Utasításokat kizárólag a német vezetőség embereitől fogadhattak el, ők ellenőrizték a teljes gyártási folyamatot, ezzel együtt megszabva a kontingensek méretét is.

Újdonság volt, hogy véget értek a titkos telefonbeszélgetések, melyeket Lámai a Fekete Kutya fedőnevet viselő német adjutánssal folytatott. (Többen azt pusmogták, hogy a „Fekete Kutya” sohasem létezett, Lámai maga volt az, aki ezt a fura figurát kitalálta, méghozzá azért, hogy erősítse személyi tekintélyét, és ellenvetés nélkül keresztülvihesse akaratát.)

Gábor havonta egy-két alkalommal leruccant Nyíregyházára meglátogatni családjá tagjait. Nem sok örömet talált az ottlétben. Magda egyfolytában azzal nyúzta, árulja el, hová vitte a lányt, miféle országban, városban, faluban rejtette el az ő kedves Marinkáját, kik fogadták be, milyen ellátást kap, s legfőbbképp: mikor jön már haza. Az öregasszony, sőt Gitta sem állhat

ta meg, hogy ne érdeklődjön a kislány felől, bár lényegesen tapintatosabbak voltak, mint a zsörtölődő, jogait követelő anya. Jóllehet, a férfi számára elviselhetetlenek voltak ők is, ám akár tetszett neki, akár nem, tudomásul kellett vennie, hogy aggodalmuk jogos, feltétlen méltánylást érdemel.

Időközben a háború is egyre fenyegetőbbé vált, az Első Ukrán Front még április elején elérte a Kárpátokban a szlovák határt. Amikor a család kiment a sóstóhegyi szőlőbe csemege-szőlőt szüretelni, tisztán kivehető volt északkelet felől az ágyúk mélyen döngő hangja.

Szekeres Gáborra nyomasztóan hatottak a nyíregyházi leruccanások, bár sajnálta a síró, nyavalygó nőket, ugyanakkor bántotta őt az a megátalkodott értetlenség, miszerint képtelenek felfogni, mekkora veszély fenyegeti a gyermeket. Őt magát is egyre jobban aggasztotta kislánya sorsa, úgy vélte, Lámain kívül mások is gyanakodnak Marinkára, csupán az alkalomra várnak, hogy elkaphassák, és addig gyötörjék, amíg el nem mondja, mit hallott az Adorjánék szalonjában azon a borongós, márciusi délutánon. Rémképeket látott, felbukkant előtte az a sovány, félénk gyermek, amint kezdetben szép szóval kérlelik, később meg ijesztgetéssel, sőt erőszakkal próbálják kiszedni belőle szerencsétlen titkát. Biztos volt benne, hogy Lámai feltevése helyes, a gyermek ott lapult a szalonban az asztal alatt, nyilván kihallgatta a nagyok beszédét, s jól vágó agya feljegyzett minden szót, ami részben magyarul, részben németül hangzott is el. Hogy miért nem beszél, fel nem foghatta, leánya makacs ellenállása számára is teljesen érthetetlen volt. Már az is megfordult fejében, talán a három férfi felfedte a kislány jelenlétét, s szigorúan meghagyta néki, ha egyetlen egy szót is továbbadna, halálfia lesz. Így már sokkal érthetőbb Marinka ájulás, egy egyszerű kis hanyatt vágódástól nem szoktak elájulni a csetlő-botló, lépten-nyomon felbukó, eséstől edzett gyermekek.

Azon az augusztusi estén is gondterhelten érkezett haza a szabolcsi városból, kocsiját elhelyezte a garázsban, pár percre megállt, hogy élvezze a nyári este balzsamos levegőjét, magába

szívja a gyümölcsrel dúsan megrakott fák jóízű illatát. Felment a lépcsőn, belépett az üveges verandára, majd döbbsen állt meg: amerre a szem ellátott, lakásában mindenhol bokáig állt a víz. Az áradat a fürdőszobából tört elő, azonnal kapcsolt: csőtörés történt, leszaladt a mosókonyhába és gyors mozdulattal elzárta a főcsapot. Időközben összefutott Wilnerrel, a segítségét kérte, az öreg szaki gumicsizmába bújt és behatolt a fürdőszobába. Némi szöszmötölés után megállapította, honnan áramlott ki a víz, melyik a hibás cső, melyet ki kellene cseréltetni.

– Van egy ismerősöm – fordult Szekereshez –, nem rég költözött a városunkba, kiváltotta az ipart, és most vízvezeték-szerelőként tevékenykedik.

– Van telefonja? – kérdezte a póru jár férfi.

– A nincs... de elmehetne hozzá az úr kocsin.

– Rendben. Adja meg a címet!

Gábor visszaült az autójába és elrobogott. A város szélén, egy elhagyatott kis házikóban lakott a férfi, a jelek szerint egyedül élt. Épp a vacsoráját főzte, az illatokból ítélve babfőzelék rotyogott a nagylábosban, az éhes vendégnek összefutott a nyál a szájában, utoljára Nyíregyházán kapott be valamit, az ebédet sem várta meg. Megállapodtak, a mester vállalta, hogy felkeresi Szekereset másnap, a reggeli órákban, visz pótcsövet, szerszámot, habarcsot, mert kőművesmunkára is szükség lehet.

Az elcsigázott férfi, ahogy hazaért, telefonon hívta Lámait, közölte, másnapra szabadnapot vesz ki, lakását előntötte a víz, hívott holnapra egy mesterembert, aki a jelek szerint egész nap ott fog szöszmötölni az ő felügyelete alatt... Lámai olyasmit mondott, az egyik külföldi rádió (hogy melyik azt nem volt hajlandó elárulni) véleménye szerint Ozorvárt hamarosan bombatámadás fogja érni, barátja jobban tenné, ha bejönne a gyárba, a bunkerműhely az egyetlen hely a városkában, ami bombabiztosnak mondható.

– Nem ülök fel a rémhíreknek – vetette oda a férfi –, a lakásomból meg nem fogok akváriumot csinálni! Minden jól, Lajos, a holnaputáni értekezleten feltétlenül teszem a tisztem,

jelentsd, kérlek, a parancsnoknak, hogy mi okból kérek szabadságot! – Elkészönt, majd letette a kagylót, büszkén kihúzta magát. A konyhaasztalon ott várta a vacsorája, leült és alaposan belakmározott.

Szekeres Gábor számára ismeretlen fogalom volt a félelem, azok közé a kivételes emberek közé tartozott, akiről úgy hírllett, hogy agyukban nem fejlődött ki a veszélyérzet idegközpontja. Ám a fiatalember jól tudta, milyen jelentős fiziológiai változások zajlanak le az élő szervezetben veszély észlelésekor. Adrenalin önti el az agykérget, melytől megugrik a pulzusszám, ami az agyat a legösibb és legöszönösebb döntés meghozatalára készíti: üss, vagy fuss! Íme a két alapvető lehetőség, melyek egyikét választani kell. Már gyermekkorában híres volt vakmerőségéről, majd később, amikor a bajor cserkészcsapat tagjává lett, nevelői a bátorság példaképeül állították társai elé. Egy alkalommal meg is jegyezte: sebezhetetlennek hiszi magát, akár csak Siegfried, a hős; Richard Wagner híres operafigurája.

[A csapos közbeszól:] Már meg nem állom, hogy közbe ne szóljak, amikor olyasmiről suttognak itt, a *Betekincs Csárdában* az egyik asztalnál gubbasztók, ami ellenkezik a valósággal. Én aztán alítom, mikor mi a dörgés, hisz régóta csapolom itt a sört, és szolgálom ki a pállott torkúakat. A minap két operaénekes tért be hozzánk – egy tenor meg egy basszus –, nyakalták a sört, az egyik korsót itták a másik után. Őtőlük tudtam meg, miközben hegyeztem a fülem, annak a sárkányölő hősnek a hiteles történetét. Oda is mentem annak a nagyszájú egyérnek az asztalához, oszt elregéltem neki meg a társainak, hogy mi itten az ábra a rendíthetetlen Siegfried nevű fiatalember körül.

Hát kérem, a hasonlat nem volt nyerő! Ugyanis Siegfried, kibén Hitler a náci hősiesség megtestesítőjét látta, korántsem volt sebezhetetlen, mi több: halálosan meg is sebesült. Bár isteni kedvese, Brünhilde, szerelmük kezdetén varázserejével sebezhetetlenné tette a nagyszerű ifjú testét, ám a hátára nem fordított gondot, merthogy az igazi hős mindenkor szembefordul ellenfelével, így annak fegyvere hátulról sohasem sebesítheti meg őt. Amikor az ármány szétválasztotta a szerelmeseket, Hagennek, az ősellenségnek a sértett nő elárulta Siegfried gyengéjét, így történhetett, hogy a gonosz férfi barátságot színlelve a háta mögé került, s dárdájával halálra dőfte a sárkányölő hőst. A ravasz zeneszerző – Wagner – ezzel a dramaturgiai fogással élt, hogy megírhasa Siegfried halálának csodás kavatináját, valamint a falrengető, monumentális zenekari betétszámot: a Gyászindulót.]

14.

Vakító kék éggel köszöntött be a reggel, az öreg Wilner kiadós alvás után ébredt, s hogy feltápáskodott, Bori, a lánya már készítette is a reggelijét. A nő sietve öntötte a pöttyös bögrébe a kávé, szelte a kenyeret, kente meg pecsenyezsírral, vágott hozzá gyöngye hagymát, friss paradicsomot; ő maga csupán néhány falatot kapott be, sietett a gyárba, hogy beérjen hét órára, amikor kezdetét veszi a műszakja. Az öregember lassan, komótosan evett, félóra is eltelt, míg mindent a gyomrába pa-

kolt. Nyolc óra tájban indulni készült, kihozta a fészerből a kerékpárját, csipeszt rakott nadrágja libegő szárára, a nyeregbe pattant és elkerekedett. Jukóbányára igyekezett a komájához, még a múlt héten megígérte, hogy segít neki rendbe hozni a disznóól meglazult szerkezetét. Mert hát a kandisznó megint kidöntötte... Hogy enné meg a fene, gondolta magában, élné ki az a dög másként a nagytermészetét!

Csendes, meleg augusztusi nap volt. Miközben Wilner végigtekert a kora reggeli napfényben fürdő lankás dombháton, szinte el sem hitte, hogy tőle nem is olyan messze eszeveszett táncát ropja a háború. Örömmel fogadták, a férfi pálinkával, az asszony frissen sült lángossal kínálta, elbeszélgettek, ám a dunsztos melegben a kétkezi munkához sehogy sem fült a foguk. Az előkészített szerszámok békésen pihentek, együtt a beépítésre szánt, frissen gyalult deszkadarabokkal. Csak hát a szorgos kezek még egyre szorongatták a pálinkáspoharat! Néhány koccintás után végül is nekiveselkedtek a disznóólnak, kiásták a kidöntött kerítés maradványát, majd a régi, megrepedt cölöpök helyére lassan és megfontoltan a földbe döngölték az újabbakat. Éles sikoltás verte fel a csendet, az asszony tűnt fel a láthatáron, rémülten rohant feléjük kezében szorítva a fakanalat.

– Hé, ti férfiak, gyünnek mán az ellenséges gépek, Ozorváron vijjog a sziréna, jelzi a légiriadót!

A ház, ahol az öreg bányász élt a feleségével, kisebb domb oldalában állt, előtte füves, sziklás térség, távolabb felsejlettek a kis bányászfalu aprócska házai. Mindhárman felkaptattak a dombtetőre, kimásztak az egyik kiálló sziklára, ahonnan kitűnő kilátás nyílt Ozorvár gyárkéményekkel tűzdelt városára. Bár az asszony váltig rimáncodott, rejtsek el magukat, bújjanak be a krumplis verembe, a két férfi hajthatatlannak bizonyult. A világ minden kincséért el nem mulasztották volna, hogy a szikláról, melyet biztonságos helynek véltek, meg ne csodálják a repülőgépeket, majd – akár egy mozifilmben – a maga élő valóságában végig ne izgulják a várható bombatámadást. Elfogta őket a pusztulás látványának különös varázsa, mely rettegést, amellet

kéjes, már-már undorító gyönyört kelt az úgynevezett „katasztrofá turistákban”, miközben képmutató módon nem szégyellnek szánakozni a vész kárvallottain.

A magasban repülők tűntek fel, a napsugár fényében megcsillantak a szárnyak, megdöbbenő volt a gépek sokasága, s a jókora távolság ellenére is felsejlett motoruk mormogása, mint ha milliárdnyi méh szállt volna felhőket formálva a dús lombú fák fölött. A szórványos légvédelmi tűz pukkanásai szánalmas viszonzásnak tűntek, hófehér pamacsai eredménytelenül enyésztek el a levegőben. Az egyik V-alakú kötelék Jukóbánya irányába indult, majd észlelve az irányváltást, hatalmas kanyarral csatlakozott társaihoz. Nem szálltak túl magasan, mint lecsapni készülő dögevő madarak, könnyörtelenül haladtak a céljuk felé. Az azúr messzeségben újabb kötelékek jelentek meg, távoli becsapódások fojtott moraja lebegett a város fölött; halvány tűznyelvek és füstoszlopok emelkedtek a magasba, jelezve a találatokat. A férfiak elképedve figyelték a felvillanásokat, melyeket a hang lassabb terjedése következtében pár másodperccel később követtek a dörrenések. Ahogy szórták lefelé a gépek végzetes terhüket, a füstoszlopok egyre szaporodtak, gomolygó felhőket formálva jelentek meg az ég végtelen kékjében. A hatalmas lángnyelvek felbőszült szörnyekként habzsolták a várost, táplálkozva a találatot kapott házak éghető anyagaival.

A légelhárító ágyúkat segítve néhány vadászipilót is feltűnt, kezdetét vette a légicsata; a férfiak két ellenséges gépet láttak lezuhanni, mindkettőből fekete füst tört ki, mely sötét csíkot húzva követte a lefelé vitorlázó, halálra ítélt masinát. Az egyik gép valahol Rudabánya környékén fúródhatott a földbe, a másik minden bizonnyal a Putnok mögötti hegyoldalba csapódva lelte a végét. Mintegy fél óráig tartott a gyilkos támadás, a bombáiktól megszabadult gépek gyors tempóban húztak fel egyre magasabbra, s amilyen hirtelen jöttek, épp oly hirtelen távoztak is. Olaszországba mentek, a valamikori Római Birodalom területére, ahol az erráris időkben az oroszlánok elé vetették a keresztényeket.

Wilner Ignác amint meghallotta a riadó lefújásának uniszónó hangját, engedelmet kért a baráti házaspártól, biciklijére pattanva útnak indult. Miközben taposta a pedált, még odavetette, majd kijön vasárnap befejezni a disznóól reparálását, most siet, aggódik a lányáért, fiáért, no meg az otthonukért, csak a jó ég tudja, mire érkezik haza.

Közeledvén, egyre kevésbé látott a portól, s elérve a városuk határát, minduntalan romok, kidőlt fák, elakadt járművek akadályozták továbbhaladását. Hellyel-közzel belebotlott a mentőalakulatokba, ilyenkor leszállt a kerékpárról, utat engedve a mentőknek, romeltakarítóknak. Látott síró-rívó embereket, sebesülteket ellátó orvosokat, ápolókat; máshol nyomkereső rendőröktyúk bóklásztak a romok között, az őrszemek egyre biztatták ebüket, hogy találják meg a leomlott ház alá szorult élő vagy halott áldozatokat. Úgy vélte, a városi lakónegyedek közül a tisztviselőtelep szenvedte el a legnagyobb pusztulást, koszlott, poros ruhás embereket látott csákánnyal, lapáttal kutatni a romok között, talán a hozzátartozójukat keresték, ám meg lehet, csupán éppen maradt értékeiket szerették volna kibányászni.

Az öregember nagy kerülőkkel tudta csak megközelíteni otthonát, volt, hogy vállán cipelte kerékpárját, át a törmelékkal borított utakon, máshol meg a szétroncsolódott vezetékekből feltörő víz hatalmas tócsái akadályozták haladását. Aki figyelmetlenül iszkolva nem vette észre az árkot, vagy az úton lévő bombatölcsért, nyakig merült a szennyes lében, miközben segítségért kiáltozott. Wilner nagy nehezen elérte a dzsumbujkert végét, észlelte, hogy az Adorján-ház éppen maradt, befordult a sarkon és megindult az utcájukon, ám ahogy körülnézett, sehogyan sem ismerte ki magát.

Hirtelen megtorpant, a vér kifutott fejéből, meg kellett kapaszkodnia a bicikli szarvába, hogy össze ne essen. Sötét

felhő futott át a nap előtt, megborzongott, tekintete odább siklott, mintha nem akarta volna felfogni a látványt mely elébe tárult: a ház, melyben a Szekeres család lakott, egyetlen hatalmas romhalmazzá vált. – Telitalálat! – tört ki a rémület belőle – és az én hajlékom? Az én leányom?! – Eldobta a biciklit és a romokon áthágva próbált bejutni az udvarukba. Néhány egyenruhás férfi kutakodott a leomlott falak mellett, feltartóztatták, ráförmedtek, mit akar itt.

– Itt lakom, kérem! – lihegte.

– Itt ugyan nem – hangzott a keserű válasz – láthatja, egyetlen zug sem maradt, ahol meghúzhatná magát.

– Az udvaros lakás az enyém – méltatlankodott. – Kérem, engedjenek át, hogy megnézzem, megvan-e még a vackom! – Az egyik férfi elnézést kérve karon fogta az öregembert, és átbukdácsolt vele a szétszóródott téglák, falmaradványok között. Ahogy átértek, mindketten felsóhajtottak, Wilnerék lakrésze épen maradt, csupán az ablakok törtek ki keretestől, s az ajtót roncsolta szét egy jókora repesz. Ellenben a mosókonyha s a fészker összeomlott, a tető a ráomlott szomszédház faldarabjától beszakadt. A következő pillanatban Cuki kutya ugrott a vénember nyakába, a férfi ölelte, becézgette, könnybe lábadt szemmel szólígtatta a szemfüles állatot. Az igazi öröm azonban akkor érte, amikor Boriska lépett elébe a ház mögül. Mint elmesélte, a támadást a gyárban, a bunkerműhelyben vészelte át, most ért haza ő is s a bátyja is, átmásztak a kerteket határoló kerítések hosszú során, s az udvarra toppanva az imént szabadított ki az összeroncsolódott autóba beszorult kutyát. Hogy kerülhetett oda, el nem képzelheti...

– Hát a mérnök úrral mi van? – ocsúdott fel a nagy örömből az öregember. – Ott dekkolt veletek ő is a bunkerműhelyben?

– Ott ugyan nem volt – bizonygatta a lány –, többen is keresték; Lámai úr mindössze annyit mondott, szabadnapot kért, mert várta a vízvezeték-szerelőt. – Hirtelen összenéztek, s a kiáltás egyszerre szakadt ki mindkettőjükből:

– Csak nem, hogy a házban volt?! – Kézen fogva szaporáz-
tak vissza a romhalmazhoz, figyelmeztették a csákányozó em-
bereket, mondván, a ház gazdája tán a romok alá szorult.

– Egy holttestet már kiástunk – jelentette az egyik tűzoltó –
ottan van letakarva a bokor alatt, még nem azonosították a
rendőrök. Maguk ismerik a férfit?

– Ő a gazdánk, kérem, Szekeres Gábor főmérnök úr!

– Valami szürkés-kék overall van rajta... Fontos lenne az
azonosítás. Igaz, nem valami üdítő látvány a szegény szeren-
csétlen, az arca csaknem teljesen összeégett, a teste meg tele
van zúzódással, a végtagjai összeroncsolódtak...

– Hát én talán megpróbálhatom – sóhajtott az öreg. – Te
meg, Boris menj innen messze a fenébe, az ilyen látvány nem
fiatal nőnek való! – Alig, hogy kimondta, kövek dördülése
hangzott, a romok mögött feltűnt Lámai Lajos.

– Mi történt, emberek? – kiáltotta. – Tudnak valamit Sze-
keres Gáborról?

– Van itt egy holttest, aztat kellene felismerni – fordult
hozzá fejét megbólintva Wilner. – A romeltakarítók a bokorsor-
hoz kalauzolták a két férfit, középen széthajtották az ágakat, és
előhúzták a ponyvával letakart testet. Lámai, akit a bunkerben
eltöltött izgalmas dekkolás erősen megviselt, elsápadt, a homlo-
kát kiverte a víz.

– Ha kérhetném – hebegte –, nézze meg először maga,
Wilner bácsi...

– Igenis – bólintott az öreg, a tetemhez lépett és felhajtotta
a ponyvát. Ami a szeme elé tárult, az nem volt embernek való
látvány, rátört a hányinger, ellépett, s az egyik fa mögé bújva
okádni kezdett. A mentős kérdően nézett Lámaira, miután az
öreget elvezette egy szanitéc. A fekete ember zsebkendőt szorí-
tott arcára, elszántan a halotthoz lépett, és rávetette sötétbarna
szemét. Pár pillanatig bámulta a szörnyű emberi maradványt,
majd meghátrálva a tűzoltóra nézett:

– Úgy hiszem, ő az – mondta fojtott hangon. – A fekete haj jól kivethető, magas termete, széles válla ugyancsak az én szegény kollégámra vall.

– No, de a ruha! – ellenkezett a kísérő. – A mérnök úr overallt viselt volna?!

A választ az udvaros fia, Wilner Ferenc adta meg:

– Ilyesmi neki a szerelőruhája, mindig ezt hordja, amikor javíttatja az automobilját, vagy ügyködik valamit a ház körül.

– Emberek! – zárta le a vitát Lámai, aki időközben úgyahogy összeszedte magát –, a bizonyság akkor lesz teljes, ha Szekeres Gábor előkerül valahonnan, vagy ha – Isten ne adja – sehonnan sem kerül elő.

– Meg akkor – toldotta meg a véleményt az öreg –, ha a romok közül még valakit sikerül kiásni, mert megeshetett, hogy még a légítámadás előtt ideért a vízvezeték-szerelő. – Valamennyien bólogattak, visszatértek a romhalmazhoz, a parancsnok közölte az ott ügyködőkkel, hogy tovább kell kutatni, mert nagy valószínűséggel valaki van még az összedőlt ház alatt.

– Tán beszorult a pincébe, és akkor még életben is lehet! – kiáltott fel az egyik csákányozó.

*

Eltelt egy nap, két nap, s már a harmadik nap is múltóban volt, ám Szekeres Gábor nem adott magáról életjelet. S hogy a mérnök háza alól nem került elő egy újabb holttest, Lámai elment felkeresni a vízvezeték-szerelőt. A lakcím alapján kis házra bukkant, ajtaját zárva találta, s szorgalmas kopogtatása csupán azt eredményezte, hogy a szomszédból előbukkant egy kissé pityókосnak tűnő férfi.

– A Misát keresi? – kérdezte gurgulázó hangon.

– Igen. Bálint Mihály vízvezeték-szerelőt!

– Azt ugyan keresheti! Hazament Erdély-országba, valahol Háromszékben lakik a nagynénje, oda hivatalos!

– Kérem, meg tudná mondani, pontosan mikor ment el?

– Hogy mikor?! Tudja a fene...

– Uram! – vált ingerültté Lámai hangja –, a bombázás előtt, vagy pedig azt követően? Erre tán mégiscsak emlékszik, még ha részeg volt is...

– És ha részeg voltam, magának mi köze hozzá! Egyébként úgy vélem, a riadó előtt ment el, valami pakkot is cipelt magával...

– El is köszönt öntől? Nem mondta, mi legyen a házzal?

– Nem az övé a viskó, ide csak úgy beköltözött. Egyébként meg mogorva egy pasas, nem szok’ az köszönetni... Különben is, csak az ablakból láttam, hogy olajra lép...

– Akkor meg, jóember, honnan veszi, hogy Erdélybe ment volna?

– Mer még a múltkor emlegette, hogy hamarosan odaautazik...

Lámai pár percig faggatta még a derék szomszédot, ám több információt nem sikerült kiszedni belőle. Bekopogtatott még néhány közeli házba, ám mindössze egy öregasszony akadt, aki emlékezett arra, hogy a szerelő utazni készült.

Az illetékesek, Lámai elmondása alapján, hitelesnek fogadták el a holttest agnoszkálását, s az ügyet lezártak tekintve kinyilvánították, hogy Szekeres Gábor főmérnök bombatámadás következtében elhalálozott. A derék kolléga magára vállalta a teendőket, mondván jó barátja, s korábban a főnöke is volt az elhunyt férfiúnak. Mi több, arra is vállalkozott, hogy leutazva Nyíregyházára személyesen tájékoztatja a családot a halálesetről, intézkedik a temetésről, majd eljár a hozzátartozók: az immáron már hadiözvegy és hadiárva státuszát élvezők járandóságának ügyében is.

A nyíregyháziak a rádió híradásából értesültek az Ozorváron történekről, próbáltak telefonkapcsolatot létesíteni, azonban sem a lakásuk, sem pedig a posta nem volt elérhető. Miután Gábor harmadnap sem jelentkezett. Magda azon volt, felül a vonatra és hazautazik, valami nagy baj érhet a várost, hogy sehogyan sem kapnak telefonvonalat. Már indulófélben

volt, amikor távirat érkezett az alábbi szöveggel: „*Gábor eltűnt holnap érkezem Lámai*”

Késégek közt hánykolódva várta a kis család a másnapot, amikor Lámai látogatását beígérte. Már délelőtt megjött, DKV kocsiján érkezett, szemét sötét karikák övezték, arcát mély ráncok szabdalták, látszott rajta a kialvatlanság és a hajszoltság, s a rettenet, amit megélt.

– Lajos! – kiáltotta Magda a férfi karjaiba esve –, mi történt magukkal? Gondolom – folytatta – Gábortól hozott üzenetet. Él, jól van, vagy talán baj érte? Csak nem, hogy megsebesült...

– Magduska, kedves – ölelte magához a férfi a kissé zilált asszonyt –, majd mindent szép sorjában, kérem, hagyja, hogy kissé kifújjam magam.

– Jöjjön, jöjjön! – tárta ki a kaput az asszony. – Álljon be a kocsival az udvarra, Gábor is mindig e helyt szokott parkírozni.

Hamarosan előkerült a ház három másik hölgytagja, Lámai kíváncsian pillantott körül, szemével Marinkát kereste, miután meggyőződött róla, hogy nincs a közelükben, kiment az udvarra, mondván, a kocsijában hagyta az öngyújtóját. Nézelődött, széthajtogatta a kerti bokrokat, bekukkantott a fészerbe is, mely valaha rangos istálló volt. Ám akárhová nézett, híre-hamva sem volt a drága kislánynak, visszatért az épülethez, s valami lényegtelen okkal mentegette magát. Délidő közeledett, Magda ebédre invitálta vendégét, Klári néni már terítette is az asztalt, Lámainak feltűnt, hogy híja van egy terítéknek, mintha a kislányra nem számítanának. Tapintatosan érdeklődött a gyermek felől, az öregasszony annyit mondott: Marinka pár napra elutazott az egyik rokonukhoz Kemecsére, hogy ott múlassa az időt néhány vele egyidős gyermek társaságában.

Miközben a két nagynéni a konyhában szorgoskodott, Magda egyre faggatta a férfit férje mibenléte felől, azonban Lámai nem óhajtott „ajtóstól rontani a házba”, ezért másfelé terelte a szót. Beszámolt a szőnyegbombázásról, a gyárépületekben megesett károkról, csak Gáborról nem volt hajlandó

egyetlen szót sem szólni, mondván, ha már ilyen kedvesek, és meghívták ebédre, inkább az étkezés után adná át az üzenetet. Magda aggodalmairól megfélekezve áhítattal bámulta a tetszetős férfit, Lámai búgó hangja, elbűvölő modora még megviselt külseje ellenére is vonzó hatást gyakorolt rá. Feledésbe ment szimpátiája éledezni kezdett, korábban is megesett már vele, hogy titkos ábrándokat szőtt a fekete párducra emlékeztető férfival kapcsolatban...

Miután befejezték az ebédet, Lámai engedelmet kérve közölte: négy szemközt szeretne beszélni Gábor hitvesével. Az öregasszony azonnal felfogta, mi történt vejével, intett nőtársainak, majd széles gesztussal az asszony szobája felé mutatott.

– Beszélgessenek csak – mondta mosolyt erőltetve az arcára. – Magda, készíts bort és szódát, Gitta már főzi a kávétokat!

Kattant a kilincs, bezárult az ajtó, a fiatalasszony a kanapéra telepedett. Lámai mellé ült, elfogadta a neki nyújtott csészét, megitta kávéját, majd némi habozás után bort töltött a poharakba. Tekintete a mellette ülő nőre siklott, szeme megakadt a szűk, erősen kivágott kartonruhában feszülő kebleken, a térd fölé csúszó szoknyából kikandikáló, gusztusos combokon, s azon pillanatban rádöbbsent, mit kell tennie, mi módon érheti el célját, melyet maga elé tűzött. Gyöngéden átölelte a pihegő asszonyt, sejtelmes hangon suttogetta fülébe:

– Magduska, kérem, legyen nagyon erős...

– Valami rossz hír? – lesett kíváncsian a nő a férfira. – Azt akarja mondani, hogy Gábor megsebesült?

– Rosszabb... – dörmögte Lámai, miközben úgy nézett a nőre, ahogy egy mohó hal pillant a horogra tűzött kukacra. Magda felsikoltott, a férfi gyöngéd mozdulattal a szájára tette a kezét. – Ne... drágám... ne veszítse el a fejét... tudom, szörnyű a hír, de kegyetlen a sors... háború van... valamennyien állandó veszélyben vagyunk... Óh, drágaságom – váltott patetikus hangra – talán csak egy múlt pillanat az élet...

– Hogy történt? – kapott levegő után az asszony. – Jól sejttem, hogy bombatámadás...?

– Jól gondolja, kedves. A házuk telitalálatot kapott, Gábor otthon volt, várta épp a vízvezeték-szerelőt...

Az asszony Lámai vállára borulva zokogni kezdett, a férfi előkapta zsebkendőjét, és törülgetni kezdte a könnyeket. Közben apró csókokat lehelt a dús vörösbarna hajra, gyöngéden vigasztalta, becézgette a kis özvegyet. A duruzsolásból simogatás lett, a férfi nőiesen lágy, keskeny keze lassanként bebarangolta a gusztusos, kövérkés test kényesebb részeit is. Az asszony nem tiltakozott, magát kínálva tapadt a férfihoz; vigasztaljon! vigasztaljon! rebegte egyre, s amikor a férfi határozottan száján csókolta, csöppnyi ellenállást sem mutatott.

Lámainak számos hölgygel és számos helyszínen volt már szerelmi viszonya, ám ilyen különös szituációban győzelmet még sohasem aratott. Tudta jól, hogy megnyerte a partit, a nő mostantól a tenyeréből eszik, máris a legteljesebb bizalommal van iránta, nem kell vallatni, kérlelni, önként kiköhögi, hová rejtették el azt a bűdös kölyköt. Vagyis Marinkát... merthogy az ő fellelése volt Lámai valódi célja, ez okból vette pártfogásába az asszonyt, kísérelte meg kihasználni a szerelemre éhes nő özvegyi állapotát. Már abban a pillanatban, amikor biztossá vált Szekeres Gábor halála, tudta jól, megnyílt számára az út a kislány becserkészéséhez, és ha a kezébe kaparintja a makacs kis pisist, addig vallatja, nyúzza, fenyegeti, mígnem kiszedi, vagy kiveri belőle, mit hallgatott ki akkor este az Adorján-szalomban...

Koccintottak, ittak, Lámai részletesen beszámolt Ozorvár bombázásának szomorú történetéről; beleértve a Szekeres-lakás teljes pusztulását. Magda hüppögve zokogott, nyűszített az izgalomtól, elsiratta a bútorokat, legkedvesebb berendezési tárgyait, ruháit, dédanyjától örökölt konyhafelszerelését, mindazt, ami fémjelezte az egész elmúlt életüket. Este hét óra volt, amikor Lámaival a nyomában kilépett az ajtón, s az ebédlőasztalnál ülő három asszony tudomására hozta a szörnyű esetet. A temetéssel kapcsolatban úgy döntött a kupaktanács, hogy a drága férj földi maradványait a nyíregyházi temetőben helyezik nyuga-

lomba, méghozzá a Lisznyay család kriptájában, ahol az ősök alusszák örök álmukat. Lámai azzal búcsúzott, hogy ő maga kíséri el a koporsót, részt vesz a temetésen is, amellet elhozza az özvegyet megillető járandóságot, melyet a gyár folyósít, merthogy saját halottjának tekinti Szekereset. Az özvegyi nyugdíjjal, s az árvaellátással kapcsolatos dolgok intézését is magára vállalva, a család mentőangyalaként köszönt el az asszonyoktól, s ült be kocsijába. A négy nő egymás vállára borulva sírta el bánatát, felpanaszolva, hogy épp elég baj Marinka hollétének titka, ráadásul családjuk egyetlen férfitagját – ellátójukat, legfőbb támaszukat – ugyancsak elsodorta a háború iszonyú fergetege...

*

Hermetikusan lezárt fémkoporsóban érkezett meg az, ami megmaradt Szekeres Gáborból, a temetést gyászmise követte a nagytemplomban, Magda Lámai karján lépegetve vonult a gyér temetési menet élén, csupán néhány rokon és jó barát követte a hozzátartozókat; a család nem tett közzé hirdetést az újságokban, s partecédulát sem nyomtattatott. A fekete férfi hitelt érdemlően játszotta meg, miszerint ő, Lámai Lajos a tiszteletreméltóság és a megbízhatóság megdönthetetlen szobra.

A halotti tornak számító, egyszerű vacsorára is csupán csak ő volt hivatalos, fekete ruhájában úgy ült az asztalnál, mint E. A. Poe versében a holló, s hogy hitelesebb legyen a kép, olykor gyászos károgó hangokat hallatott. Miután az étkezést befejezték, a férfi átadta az özvegyi nyugdíjhoz, s az árvaellátáshoz szükséges iratokat, megtoldva egy hasas borítékkal, mely a gyár hozzájárulásának és végkielégítésének pénzüsszegét tartalmazta. Magda aláírt néhány okmányt, majd anyjára bízta a vaskos paksamétát. Nem lett volna ízléses kibontani a borítékot és számlálgatni a bankjegyeket.

A három asszony lassanként elszivárgott, magára hagyva Magdát vendégével. Nyílt titok volt, hogy a hős pártfogó az özvegy szobájában tölti az éjszakát, ám Lámaiban volt annyi

tapintat, hogy reggel hét órakor elhagyta a házat, felkereste a város gőzfürdőjét, s csupán kilenc óra tájban tért vissza vendéglátóihoz. Az asszonyok úgy tettek, mintha észre sem vették volna titkos lakójukat, Lámai néhány keresetlen szóval megdicsérte a szállodát, melyben állítása szerint éjszakázott. Reggeli után tapintatosan arra kérte Magdát, látogassanak ki a temetőbe, keressék fel a sírásókat, egyiküknek ugyanis a temetést követően elmulasztott borravalót adni. A sírkertből egyenest Sóstófürdőre hajtott, Magda izgatottan feszengett mellette, felajánlva, hogy megmutatja a kedves Lajosnak a fürdőhely nevezetességét. Rövid séta után letelepedtek egy eldugott helyen lévő padra, a férfi gyöngéden magához ölelte az asszonyt, apró csókokat lehelt az arcára, miközben simogatta, becézgette, majd hirtelen mély levegőt véve megkezdte az érdemi beszélgetést.

– Magduska – pillantott a nőre –, a kislányod miért nem vett részt az édesapja temetésén? Ha vendégségben volt is, haza kellett volna hozni, eleget téve az illendőség íratlan szabályainak! – Magda akkorát sóhajtott, hogy szabályos szélvihart keltett maga körül, majd rátért arra, ami a legjobban nyomasztotta, élete legnagyobb bajára, melyet már a kezdetek óta szeretett volna elpanaszolni pártfogójának. Elmesélte, Gábor volt az, aki ismeretlen helyre vitte el a kislányt, azt állítva, hogy őt megzsarolta a Gestapo egyik ügynöke, kilátásba helyezve, ha nem árul el neki bizonyos gyártási titkokat, elrabolja gyermekét és megkínozza. Hiába faggatták, panaszolta, férje nem volt hajlandó elárulni nekik a kislány tartózkodási helyét, mi több, szigorúan meghagyta, senkinek ne beszéljenek arról, hogy ő volt az, aki Marinkát elrejtette. Sírva fakadt, könnyörogve nézett szerelmi partnerére:

– Lajos, ha Istent ismersz, légy segítségemre, találj meg a kislányomat, és azonnal hozd haza! A hálám örökké üldözni fog... – Lámai úgy hallgatta e kérést, mintha hájjal kengették volna, örömét azonban palástolta, válaszul kétkedve bólogatott. Magda arról kezdte kérdezgetni a férfit, mi okból zsarolhatták meg a férjét, úgy tudja, a németek előtt nincs semmi titok, Gá-

bor minden legapróbb részletbe beavatta a termelésirányítókat. A fekete ember tettetett bizonytalansággal a hangjában annyit mondott, nincs tudomása zsarolásról, ám a Gestapo önálló intézmény, külön utakon jár, embereitől minden kitelik. – Meglehet – kezdte simogatni az asszony telt keblét – Gábor belekeveredett valamibe. Ne firtassuk – folytatta –, most, hogy férjed eltávozott az élők sorából, értelmét veszti az említett zsarolás. Többé nem célpont nekik a lányod, elrablásával fölösleges bonyodalmaknak tennék ki magukat! – Magda tovább folytatta a kérlelést, miközben hangosan zokogott. Lámai utálta a síró nőt, kezdett elege lenni az egész játékból, gondolt egyet, s a lényegre tért.

– Magdus, szedd össze az eszed! Gondold végig, hová vihette Gábor a lányt, hol élnek rokonai vagy közeli barátai, akikre rá merete volna bízni gyermekét. És egyáltalán... Pontosan mikor indult el a kislánnyal? Gondolom, autón mentek el...

– Igen. Vasárnap volt, amikor megérkeztünk Nyíregyházára, és Gábor hétfőn kora reggel autózott el Marinkával.

– Érdekes... azon a hétfői napon Gábor este hétkor már ott volt a gyárban, megbeszélésünk volt a németekkel... Akkor hát nem vihette nagyon messze azt a szegény kölyköt!

– Ezek szerint nem vihette Jénába, ahol a rokonai élnek...

– Gondolom, Gábor édesanyjának rokonai... De a férjed nem ott született, úgy tudom, csak később települt át Németországba...

– Persze. Gábor Losoncon született, és ott is élt tíz éves koráig. Csak akkor, amikor meghalt az apja, költözött át anyjával németbe...

– Ismersz valakit a losonci rokonok vagy ismerősök közül?

– Senkit. – Magda elmosolyodott némi mélabúval és megnyerő tekintettel, mely jobb perceiben a sajátja volt. – Bár – folytatta – pár hónapra rá, hogy visszacsatolták a Felvidéket, Gáborral elmentünk megnézni a várost, a lakásukat is megmutatta...

– Remek. És kívül találkoztatok, kikről mesélt Gábor, mint rokonokról vagy régi ismerősökről?!

– Nem tett említést senkiről... – Lámai támadásba lendült, egyre szenvedélyesebben simogatta a nőt, arra gondolva, ha felpezsdíti érzékeit, talán abban a sivár kis agyvelőben előbukik valami gondolat. Magda fülig pirult, kéjesen lihegett, a férfi egyre kérte, kérdezgette, erőltesse meg emlékezetét. Végre beugrott neki valami, szeme felcsillant, ahogy az emlékkép jelentkezett.

– Igaz is, egy tanítónőt emlegetett Gábor, aki elemistaként oktatta, akinek ő a kedvenc diákja volt... Még a háza előtt is elsétáltunk...

– És?! Él még a nő? Meglátogattátok?

– Él, persze, de nem kerestük fel, későre járt már az idő...

– Ha láttad a házat, tudod az utcát is?!

– Valami rémlik... Arra biztosan emlékszem, hogy emeletes ház volt, s különös kőfaragványok díszítették az ablakok feletti részt...

– Az utcát! No, mókuska-Magduska... gondolkozz csak... valami híres emberről nevezték el? Esetleg egy városról, virágról, vagy...

– Ez az! Emberről, valami kicsi emberről... – Lámai felsóhajtott, már kezdte unni az asszonyt, a telhetetlen kis nőtényt, aki vele szerette volna bepótoltatni mindazt, amit Szekeres, a férj elmulasztott. Az asszony, mintha ráérezett volna a jeles férfi indulatára, hirtelen ötlettől vezérelve kinyögte: – Kisbég utca! Most ugrott be a neve!

Lámai úgy vélte, elérte a célját, több időt nem szándékozott a megbűvölt kis nővel eltölteni. – Gyere! – pattant fel – üljünk be a vendéglőbe, igyunk egy kávé és kapjunk be valamit.

Magda kedvetlenül gombolta be a ruháját, maradni szeretett volna, megbújni, szerelmeskedni a bokrok rejtette, kényelmes padon. Még vetett néhány csábos pillantást a férfira, ígérgette, ha maradnának, talán eszébe jutna még valami.

– Majd még beszélgetünk a vendéglőben, drágám – ragadta karon őt a férfi. – Elfogyasztunk egy tüzes aperitifet és megébédelünk. A jó levegő, az itóka vegyítve egy kis szerelemmel, felélénkíti az agyacskádat, s tán még egyéb hasznos dolog is az

eszedbe jut! – Magához ölelte, hosszasan megcsókolta, majd oldalán a nővel, sietős léptekkel elindult a fürdővendéglő étterme felé.

15.

Lámai vásárolt néhány térképet, mielőtt autóba ült volna, bár ahogy végiggondolta a történeteket, lelkesedése alább hagyott. – Gábor a volt tanítónőjére bízta volna a kislányát? Meglehet, ám fölöttébb valószínűtlen. Ó, az a buta kis liba! A saját gyermekéről van szó, mégsem erőltette meg jobban az agyát. Persze... mert csak *azon* járt az esze... legszívesebben az ágyban hempergett volna velem napestig is...

Visszatért Ozorvára, másnap reggel indult, fél tizenegy tájt érkezett Losoncra, hamar megtalálta a Kisbég utcát, a központban, a református templom közelében volt. Bár a házszámot nem tudta meg Magdától, megakadt a szeme a cikornyás, kissé megviselt házon, melynek ablakai felett kőbabák tartottak girlandokat. Az egyemeletes épület nagyobb kert közepén állt, az elhanyagolt füves térséget masszív vaskerítés vette körül. Kapuját Lámai zárva találta, miközben nézelődött, örömmel fedezte fel a lakók nevét viselő táblácskákat, s mellettük a hívásra szolgáló csengőgombokat. A férfi úgy gondolta, az illetéktelen behatolók ellen védik magukat ily körülmekintően a patinás ház lakói, nyilván öregek, betegek és megviseltek, mint a valaha volt igényes külsejű ház, melynek pompáját alaposan megkoptatták az eltelt viharos évek megpróbáltatásai. Mindössze két női nevet talált, úgy vélte, az öreg tanítónő aggleány, nem férjezett, a kettő közül az egyiket minden bizonnyal ő vise-

li. Vajon melyiket? – Ludmilla Martinová – olvasta, s a másik név: Marija Králiková volt.

Némi tanakodás után a második mellett döntött. Meglehet, vélte, a kedvenc tanító néni keresztnévét adományozta Gábor a lányának, ahelyett, hogy az anyja vagy a felesége nevét választotta volna. Becsöngetett. Várt. Eltelt egy perc, két perc, semmi sem történt, a vén ház holt szemei nem adtak életjelet. Újból csengetett, ezúttal szaggatva, majd hosszan rajtatartva ujját a csengőgombon.

Hirtelen kivágódott az épület végében egy ajtó, kövércs, pongyolás asszony tűnt fel, amint meglátta a kerítés mögött ácsorgó férfit, klaffogó papucsában botladozva elindult a kapu felé. Kelletlen arccal méregette a jelentkezőt, megállt, nem nyitott ajtót, kérdezgetni kezdte Lámaikat, ki ő és mi szél hozta erre. Szlovákul beszélt, Lámai magyarul válaszolt, elmondta, Szeke-res Gábortól, volt tanítványától hozott a tanítónőnek üzenetet. A nő szigorú arca megenyhült kissé, elmosolyodott és magyarul válaszolt:

– Rossz helyre csöngetett be az úr, a tanítóné nem én vagyok!

– Akkor hát... – bizonytalanodott el a férfi.

– Ludmilla kisasszonyt kellene hívni! De várjon csak... a kis hölgy idegent úgysem engedne be, nagyon félénk, amellet meg lehetősé sen koros. Én a szomszédja vagyok, s egyben a pártfogója. Ha mindenáron beszélni óhajt vele, idehívom. Sajnálom, de a házirend előírja, hogy idegeneknek nem nyitunk kaput.

– Asszonyom! – vette elő Lámai legszebbik mosolyát – nem akarok zavarogni, a kedves Ludmillával azonban feltétlenül beszélnem kell. Fontos az üzenet, amit át kell neki adnom... Pillanat... volna egy ötletem... mit szólnának ahhoz, ha meghív-nám önt és Ludmilla kisasszonyt valahová, ahol nyugodtan elbeszélgethetnénk. Esetleg egy vendéglőbe, vagy talán egy cukrászdába...?

– Ó! Ez nagyszerű lenne! Úgy értem, hogy...

– Hogy megvendégelném önöket, fogyaszthatnának tetszésük szerint! – A nő kerek arca felderülni látszott, kövér termete megremegett.

– Van itt a Fő téren a Vigadó közelében egy patinás cukrászda, bár kissé drága, ám a süteményei remekek. Egy pillanat! – kiáltott felélénkülve – szólok L’udkának, ha megvárná, míg összekapjuk magunkat, szívesen önnel tartanánk...

– Örömmel várok! – helyeselt Lámai, az asszonyosság megpördült és fürgén visszaszaladt. Mintegy félóra múlva megjelent a két nő, a Marija névre hallgató ugyancsak kicsípte magát. Pártfogoltját karon fogva vezetgette, az idős tanítónő apró és soványka volt. Szürke kabátja a földet súrolta, ősz tincseit fekete velúrkalap fedte. Érdeklődve fordult Lámaihoz, halványkék szemében értelem csillant:

– Szép jónapot önnek! A Gabika barátja? – kérdezte rekedtes hangon.

– Ó igen – csókolom a kezét –, ő kollégám és igaz barátom, s egy csúf bombatámadásban megsebesült. Meglehet, nem lesz képes felépülni, kis időre magához tért kábulatából, ekkor arra kért, jöjjenek el szülővárosába és értesítsem régi barátait, rokonait. Sajnos, a szavát már alig értettem: „keresd fel a losonci tanító nénit” ezt hebegte, a lakcímből is csak az utca nevét tudta felidézni, megvallom, találomra csöngettem be kiskegyedékhez... – Az öreg szemekből könnyek buggyantak ki, társnője zsebkendővel törölgette a szipogó néni szemét és orrát. Lámai kocsijához vezette a hölgyeket, mindketten a hátsó ülésen helyezkedtek el. A tanítónő lassacskán magához tért meglepetéséből, s hangot is adott bánatának:

– Jaj, jaj, borzalmas ez a háború, és még sehol a vége! Uram, ne hagyj el, idehallik az ágyúszó, közelednek felénk az oroszok... De hogy a Gabi... édes jó Istenem, még képes és megelőz engem... – Zokogni kezdett, Lámai kérdően nézett a másik nőre, a testes hölgy pár szóval útbaigazította a kormány nál ülő férfit. A cukrászda a Fő tér egyik legszebb épületének földszintjén volt a katolikus templom és egy ruhakereskedés

szomszédságában. Autó sehol, alig néhány járókelő ödöngött a téren, Lámai leparkolt és kisegítette kocsijából a hölgyeket. Szép és elegáns terembe léptek, a helyiség őrizte a patinás béke-idők idilli hangulatát. A márványlapos asztalkákat tonettszékek övezték, az asztalok közepén díszes kristályhamutartók szikráztak a beeső napfényben. Kevesen voltak, hétköznapi délelőtt inkább csak az átutazók szánják rá magukat egy kis nassolásra, a férfi kiválasztott egy asztalt a pult közelében, hogy a hölgyek közvetlen közlől szemlélhessék meg a választékot. Lámai sajnálkozó pillantást vetett a töppedt süteményekre, a szép kristályedények, márkás porcelántálak kínálata meglehetősen szegényes volt...

Pincér toppant az asztalukhoz, készségesen nyújtogatta az étlapot, az öreg hölgy elutasítóan tartotta fel a kezét.

– Köszönöm, de rosszul látok, inkább, ha lehetne – vetett egy félénk pillantást Lámaira – mindenik süteményből kérnék egy darabot! – Lámai mosolyogva bólintott a felszolgálóra tekintve, miközben megjegyezte, a rendelés a másik hölgyre is vonatkozik. A pincér kávé és somszörpöt ajánlott, mindkettőre rábólintottak; Lámai mindössze egy kávé és egy puncsminyont rendelt, azt is nehezen gyúrte magába. A társalgás nehezen indult, a két nő falta a süteményeket. Látszott rajtuk, hogy nincsenek bővében az élelemnek, csámcsogva, bólogatva fogyasztották a „háborús” édességeket, melyekből kispóroltak minden lehetőt. Már a kávénál tartottak (Lámai leszögezte magában, hogy ettől a lötytől senkinek sem megy fel a vérnyomása), amikor a derék vendéglátó rászánta magát a kérdezősködéssre, arra, ami miatt végigszenvedte az egész *beetetést*. Óvatosan faggatni kezdte az idős asszonyt, kit ismer Gábor környezetéből.

– Ó, ó kedveském – nevetett fel a kis tanítónő –, akiket én ismertem, azok lassan már mind a földben vannak... vagy túlünk távolabbra, magyarhonba, külhonba vetődtek...

– Gábor édesapja mivel foglalkozott? – kérdezte a férfi.

– Ó, Szekeres Vencel híres jogász családból származott, ő maga is követte felmenői hivatását, jogi doktorátust szerzett, mint oly sokan a magyar kisnemesi értelmiség sorai közül. Úgy tudom, a Városházán dolgozott valami fontos beosztásban, talán a földbirtok-ügyekkel foglalkozott... Felesége – a Gábor édesanyja – német volt, családja Jénában élt, s amikor férje elhalálozott – a kisfiú akkor épp tízesztendős volt – visszaköltözött a szülővárosába, s pár évre rá férjhez is ment. Állítólag született még egy fia, ám nem sok öröme telhetett benne, a szegény nő, ha jól emlékszem, 1938-ban meghalt. Hogy kik is voltak a régi barátok, rokonok... Isten ne büntessen, de egyetlen név sem jut eszembe!

Lámai reményei lekonyultak, mint a karót vesztett virág, már azon volt, feladja a játszmát. Hogy a tanítónőre bízta volna Gábor a leányát, teljesen valószínűtlennek látszott, egyik nő sem keltett olyan benyomást, mint aki lakásán gyermeket rejtget. Meglehet, egyetlen rokona, ismerőse sem él már itt, Losoncon a Szekeres családnak, az a buta Magda akaratán kívül félrevezette őt.

A kövér nő végzett a süteményekkel, s hogy segítségére legyen nagylelkű vendéglátójuknak, rápirított a tanítónőre:

– Ne mondja mán – fordult hozzá –, hát a Paulics házaspár? A kisfiuk a maga Gáborkájának a játszótársa vót!

– Igaz is, no de ők már nem élnek, a kis Ottó meg még Trianon után elköltözött valahová, Békés környékére...

– Osztán ott volt az á kis pesztonká... aki nevelte a Szekeres fiút...?

– Nocsak, ördögöd van, Mári, hát persze, a Zsofka! Ő talán még él...

– Megtudhatnék valamit erről a Zsofkáról? Hol lakik, milyen korú lehet? – Lámai bánatos szemében kósza fény csillant, felfigyelt az idézett névre. – Talán még nem veszett el minden – gondolta magában –, és volna még némi remény. – A kövér nő hirtelen felélénkült, magához ragadta a szót:

– Áz egy nágy történet, kérem! – vált izgatottá a hangja. – Merthogy mán a kisfiú születésekor felfogadták áz ákkor még csak tizenöt éves kislányt pesztonkának, s a hálás leány úgy szerette a Gabikát, mintha a kisöccse, netán a kisia volna. Ott is maradt még akkor is, amikor a fiú már felcseperedett. Afféle házilány lett, segített az asszonyának, egyre inkább családtagnak tekintették, úgy bántak vele Szekeresék, mintha a fogadott lányuk lett volna. Aztán – folytatta sokatmondó pillantással – a lány megesett, ám a csábító szegény volt, eszébe sem jutott házasodni. És ákkor a nagyságos úr – a Gabika apja –, szerzett nekik házhelyet és telket Jesnán, az asszony meg adott pénzt az építkezéshez is.

– A csábítót Szekeres úr fülön fogta – kuncogott a kis öregasszony, akinek a jelek szerint nem sok juthatott a szerelmi örömeiből –, és rávette a legényt a házasodásra!

– Úgy tudom, boldogan éltek – tette hozzá a történethez a kövér asszonyság. – Hámárosan világra jött a túl korán fogant gyermek, kisleány lett, s öt pár évre rá egy fiúcska követte. – Lámái valósággal belekapaszkodott utolsó reményébe, kifaggatta a nőket eme bizonyos „Zsofka” felől. A tanítónő még arra is emlékezett, hogy a lány térdre borult gazdái előtt, úgy fogadkozott, ha bármikor segítségre szorulnának, rá mindig számíthatnak. – Sajnos – tette hozzá a szemét törölgetve –, az apa halála megrendítette a családot, elköltöztek. Így aztán nem maradt senki, akinek Zsofka a háláját leróhatta volna!

– Mi a neve a derék asszonyságnak? – érdeklődött a vendéglátó.

– A férje után Žofia Ručkovának híjják – mondta készségesen a Maríja nevű nő.

Lámait az elhangzottak mélyen érintették, úgy gondolta, lassan csak-csak kibújik a szög a zsákból, gyanúja új tápot kapott. Hirtelen siethetnékje támadt, felpattant ültéből, a pulthoz lépett, s mielőtt fizetett volna, rendelt két nagy csomag süteményt a kiéhezett nőknek. Illedelmesen hazafuvarozta mindkettőt, érzékeny búcsút vett tőlük. Amint magára maradt, térképét

vett elő kocsija kesztyűtartójából, megkereste Jesnát, ahová igyekezett.

A kis falu szerényen húzódott meg a Szlovák Érc-hegység déli nyúlványát képező dombok hajlatában, Losonctól alig 20 kilométernyi járóföldre; az oda vezető út köves volt és elhanyagolt, olykor erősen megdobta Lámái DKV-ját. Ahogy elérte a falu névtábláját, lassított, majd megállt, s egy arra járó asszonyt szólított le, elmondta, Žofia Ručkovához jött, ám nem tudja, hol keresse, mely utcában állhat a háza. Lelkes útbaigazításban volt része, s a szívélyes nő még azt is megkérdezte, nemde a kislány ügyiben jár itt? Merthogy pár hónapja Zsofkánál lakik az unokája, és az is „odaátról” jött. Lámái örömeiben elkapta, s forró csókokkal halmozta el a kidolgozott paraszti kezét. Már tudta, hogy jó helyen jár, hogy sikerült nyomra bukkannia. – Elkaplak, te kölyök – fogadkozott elszánt képpel –, és addig nyúzlak, verlek, szorongatlak, amíg ki nem vallod, mit hallottál azon a tragikus délutánon. Ne hidd, hogy átverhetsz engem is, mint azt a takonypóc rendőrt és a jóhiszemű szüleidet, tudom jól, hogy ott voltál, ott lapítottál te megveszekedett kis görény, az Adorjánék szalonjában, a nagyasztal alatt!

16.

A cukros szájú augusztus langymeleg napsugárral kényeztette a gyümölcsbefőzőket, Zsofka és famulusa a konyhaajtó előtt, az ámbitus asztalánál ült, és nagy szakértelemmel magozta, hámozta a pirosposzgás barackokat. Befőtt készült, még hozzá az asszony nagyanyjának receptje szerint, Marinka, aki mindeddig csupán fogyasztója, és nem előállítója volt az ízes csemegének, áhítattal hallgatta feljebbvalója intelmeit.

Sohasem gondolta volna, hogy ily nagy gonddal, figyelemmel kell kompótot, lekvárt készíteni, hogy különféle ízesítőkkal kell ellátni, majd dunsztolni, paplan alá tenni az üvegeket, óvatosan pátyolgatni, akár egy gyöngye kis csecsemőt.

A szüretelés a Jankó gyerek dolga volt, a kisfiú létrát támasztott a kapu közelében álló, jól fejlett barackfa törzsének, felmászott, s a karjára fűzött kosárba rakta be óvatoskodva az érett gyümölcsöket. Váratlanul motorberregés zavarta meg a délutáni csendet, a gyermek csodálkozva pillantott a létráról az utca felé, azt gondolta, káprázik a szeme, amint észlelte, hogy egy piros ajtós, fekete tetős gépkocsi áll meg a ház kapuja előtt. A vezetőülésből magas, fekete hajú, sötét szemű férfi pattant ki, a bejárathoz lépett, megkopogtatta a deszkát, próbálta nyitni a kaput, ám a belső riglit valahogy nem találta. Jankó lepattant a létráról, a férfihoz szaladt, szlovákul kérdezte, kit keres, honnan jött. Lámai – mert ő volt a sötéthajú férfi – magyarul válaszolt neki.

– Žofia Ručkovát és Szekeres Máriát keresem. Itt laknak, nemde? – a fiú értette a neveket, szaporán bólogatott, és mit sem sejtve húzta el a riglit és tárta szélesre a fakapu egyik szárnyát. – *Dobrý deň!* – mormolta, és tessékelte befelé az ismeretlent; a férfi belépett, tett pár lépést az udvaron, a fiú a tornác felé mutatott, ahol látható volt a serényen ügyködő két nő. Elsőként Zsofka figyelt fel az érkezőre, zavartan felállt, majd a lépcsőlejáróhoz lépett. Lámai sietve indult feléje, köszöntötte az asszonyt, miközben Marinka felé bólintott, aki egy jókora barackkal a tenyerében, szájátva bámulta őt.

– Lajos bácsi! – kiáltotta – mi szél hozta erre?!

– Szervusz, kisleányom! – intett a leánynak – édesapád küldött, elmondta, merre talállak, vendéglátódat is megnevezte. – Megtette a néhány lépcsőfokot, s már ott is állt a meglepődött asszony és a csodálkozó kislány előtt. Kissé meghajtotta a fejét, amint újból köszöntötte Zsofkát, egyszersmind be is mutatkozott:

– Lámai Lajos gépészmérnök vagyok, e kislány apjának, Szekeres Gábornak kollégája és barátja. Az ő megbízásából jöttem, tőle hoztam üzenetet. – A két nő hitetlenkedve nézte a jól öltözött férfit, az asszony hamarjában azt sem tudta, hová tegye a nem várt vendéget, ellenben Marinka szívét, amint megpillantotta a férfit, összeszorította a jeges rémület. Egy szék árválkodott a konyhaajtó mellett, az asszony rámutatott, hellyel kínálta a férfit. Lámai mély sóhajjal foglalt helyet, miközben kenetteljes hangon – mintha pap volna, s híveinek prédikálna – belekezdett a szövegébe:

– Rettenetes légítámadás sújtotta városunkat, és egy repeszdarab megsebesítette barátomat, Gábort. Kislányom! – fordult a megszeppent gyermekhez – apád üzenetét hoztam, nem lehetetlen, hogy az utolsót, mert életveszélyben van, az orvosok bizonytalannak tartják a felgyógyulást. Nos – folytatta mély lélegzetet véve –, apád arra kér, jöjj vissza Ozorvára, látni kíván téged nagy bajában, úgy érzi, ha még egyszer átölelhet, talán meg is gyógyul, vagy ha nem, hát búcsút mond neked. – Lámai csodálkozva látta, hogy a kislány, ahelyett, hogy sírva borulna a nyakába, arcán az iszonyattal az asszony karjába kapaszkodik, hozzá bújik, mint aki veszélyt szimatol.

– Marinka, drága – zengett Lámai mélyhegedűt idéző hangja –, arra kérlek, szedd össze a holmid és tarts velem. Kocsival jöttem, pár óra, és Ozorváron vagyunk. Merem remélni, még életben találjuk apádat, láthatod őt, beszélhetsz vele, reményeim szerint, ha vigaszt nyújtasz neki, javulni fog az állapota. Asszonyom! – nézett komolyan Zsofkára – barátom óhaja parancs! Kérem, készítse fel az útra a gyermeket!

Marinka zokogva borult az asszony vállára, mindkét kezével belé kapaszkodott. Zsofka rémülten nézett egyikről a másikára, hirtelen felrémllett előtte Szekeres arca, s fülébe zengtek intelmei: „A kislányt senkinek, semmiképpen ne adja oda, még ha rokon, ismerős vagy jó barát akarná is magával vinni!” – Nem! – kiáltotta magából kikelve – a kislány itt marad, az apja a lelkemre kötötte, hogy senkivel sem engedhetem el!

– Nénje, kérlek! – zokogta Marinka. – Ne adj oda ennek a bácsinak, apa énnekem is meghagyta, innen tapodtat sem mozdulhatok; ő maga jön értem és hazavisz Ozorvára, legkésőbb akkor, ha véget ér e rusnya háború! – Lámai jámbor képe egy csapásra könyörtelen szigorba ment át, eltűnt a kenetteljes, finom beszéd, üvöltve követelte Marinka kiadását. Felugrott székről, megragadta a kislány kezét, akkorát rántva rajta, hogy menten kifordult az asszony ölelő karjából. Zsofka érzékelve a veszélyt, Marinka másik kezét kapta el, ketten kétfelé rángatták a szerencsétlen leányt, mint a bibliai kisedet a Salamon király bölcs ítéletére váró asszonyok.

Plútó, a fekete kutya az istálló puha szalmáján heverészett, hatalmas velős csonttal küszködött éppen, már minden ehető mócsingot leharapdált róla, ám ősi ösztöne egyre hajtotta, hogy éles fogait csiszolva minduntalan újból próbálkozzék megroppantani a makacs darabot. Vad kiabálásra lett figyelmes, fejét felkapva orra kiszabadult a csont és az alom illatának fogságából, idegen szagot észlelt, felugrott, és csaholva a ház felé rohant. Megpillantotta a fekete embert, amint kedves kisgazdájának rángatja a kezét, a nagygazda meg siránkozik, küzd az idegennel, akinek – a kutya meglátása szerint – semmi keresnivalója sincs a portájukon. Hatalmas ugrással repült fel az ámbitusra, fogát vicsorítva mordult az idegenre, majd vad ugatásba kezdett.

– *Falot, Pluto, falot!!* – uszította a kutyát Zsofka a férfira, az állat hallgatott a szóra, elkapta Lámai combját, éles fogait az izmos lábba mélyesztette.

Az elkövetkező pillanatok eseményeit utólag nehéz volt rekonstruálni. A két szemtanú – Marinka, s az udvaron ácsorgó Jankó – kissé eltérően mesélte el a történetet, bár a lényeg egy volt, és ugyanaz. Abban egyetértettek, a férfi kezében lőfegyver villant (revolver vagy pisztoly, egyik gyermek sem tudta megkülönböztetni egymástól a kettőt), karját kinyújtotta, talán a kutyára célzott, ám e pillanatban Plútó felugrott és átharapta Lámai fegyvert szorító kezét... A férfi ordított, mint a megseb-

zett vadállat, ujjja megrándult, a pisztoly elsült, ám nem az ebet, hanem a nőt: Zsofkát találta el. Az asszony fájdalmas jajdulással kapott a szívéhez, a férfi megzavarodva engedte el Marinkát, lehanyatló keze nyomán újabb lövés dördült, a golyó Plútót érte, az állat nyüsztítve terült el az ámbitus padlatán. A kislány, amint megszabadult a szorító kéztől, berohant a konyhába és magára zárta az ajtót. Lámai utána ugrott, teljes erejével rugdalni kezdte az ajtót, de a zár nem engedett. Marinka az üvegablakon át farkasszemet nézett eltorzult arcú támadójával, tiszta fényű, kék gyermekszemei villámokat szórtak; attól rettegett, a férfi rátöri az ajtót; ám néhány másodperc elteltével csodálkozva tapasztalta, hogy a jövevény abbahagyja az ajtó szétverésére irányuló kísérletét.

A második kutyamarás a csuklót érte, a megsérült ütőérből spriccelt kifelé a vér, Lámai halálra rémülve észlelte, hogy comb- és kézsebesülése következtében elvérezhet, életöszöne arra sarkallta, hogy mentse magát. A kislánnyal mit sem törődve felkapott egy keze ügyébe eső konyharuhát, csuklójára szorítva kifutott az udvarra, onnan az utcára; kocsija ajtaját feltéperte, és sietve elmenekült. Jankó szoborra dermedve nézte a rémfilmbe illő jelenetet: a különös vendéget, amint véres rongyot szorítva csuklójára, örült iramban száguld a kiskapu felé. Szeme sarkából azt is kifigyelte, hogy a ki tudja, honnan jött ember bevágja magát a kocsiba és indít, hatalmas porfelhőt kavarva maga után.

Teca épp a konyhaajtó előtt vasalt, nagy igyekezettel simítgatta a ruhákat, mert már hűlni kezdett a parázs a súlyos, faszenes vasalóban. Gondolatai kisia körül keringtek, épp azon tűnődött, előnyére változott a kölyök, készséges lett, lelkendezve segít a néjének, viszi a létrát, mássza a fát, szedi az ízletes barackokat. Hirtelen motorzúgásra lett figyelmes, autót gyanított, s csodálkozva tapasztalta, hogy a brummogó hang elhal a közelben, valahol az utcára nyíló kapu előtt. Kipillantott, nem látott semmit, ezek szerint, vélte, Zsofkához érkezett a vendég. Néhány perc elteltével hangos szóváltás ütötte meg a fülét, az

erőteljes férfihangot Zsofka kiabálása és a kislány sivítása kísérette, mint prímhegedű a nagybőgőt és a brácsát; s a képzeletbenli zenekar hangjait egyszerre csak elnyomta a hirtelen felhangzó, vad kutyaugatás. Tecát igazából akkor ütötte szíven a rémület, amikor a hangzavart két lövés szakította félbe. – Űristen! – kiáltott fel – katonák szállták meg a falut, s épp itt keresik az ellenséget. Meglehet, az istállóban bújt el valami ebadta... Csak nehogy baj érje Marinkát és Jánkót...

Félretette a vasalót és rohant kifelé, nyitotta a kiskaput s máris a Zsofkáék udvarában lelte magát. Fia az udvar közepén állt, kerekre nyílt szeme követett egy jól megtermett férfit, aki vérző csuklóját szorítva rohant az utca felé. Elképedve bámulta a menekülőt, majd, amint észlelte, hogy az ismeretlen az autójába ül és elszелеl, fiához ugrott, megrázta a vállát.

– Mi folyik itt, Jánkó? Ki az ördög ez a nagy marha ember, és te mit bámulsz, mint borjú az újkapura? Megmondanád?! – A gyermek, akár a néma levente, kinyújtott karral az ámbitus felé intett:

– *Mamička... Tam... tam...* – több szót nem tudott kinyögni, hirtelen mozdulattal az anyja keblére borult és zokogni kezdett. Teca a fiút magához ölelve indult el a tornác irányába, s amint megtett két lépcsőt, megriadva állt meg, észbontó kép tárult a szeme elé.

A földön ott feküdt Zsofka, kimeredt szemmel és lefittyedt állal, keze a mellén, ujjával – mint aki tanúvallomást tesz –, aprócska sebhelyre mutatott. Mellette ott vonaglott és haláltusáját vívta a kutya, az oldalát érte a lövés, a sebből lassacskán szivárgott ki sötét, sűrű vére. Marinka zöldre sápadt arccal az asztal mögött állt, két kezével a deszkalapot markolászta, amint megpillantotta Tecát, felé nyújtotta a kezét, majd összecusklott és az asztalon szétszóródott barackhalomra bukott.

A fiatal nő kezdte megérteni, mi is történhetett, elengedte a fiát, Zsofka mellé guggolt, szölongatta, próbálta élesztgetni, de a test merev volt, a mellkas rezdületlen. Ráüvöltött Jankóra:

– Szedd a lábad, fiam, hívd a tanítót és a bábaasszonyt! Fuss, ahogy bírsz, szerezz segítséget, talán ott szunnyad még Žofkában a pára... – A fiú megpördült, mit sem kérdezett, futott, mint a farba lőtt gímszarvas. Teca a kutyára pillantott, az állat kinyúlva feküdt, néhányat szusszantott még, mintha búcsút venne gazdájától, majd átadta testét az enyészetnek. Odébb húzta, majd Marinkához lépett, szólígtatta, arcát simogatta, észlelte, hogy mély kábulatban van, talán nincs is egészen eszénél. Tétovázva nézett egyik áldozatról a másikra, majd győzött gyakorlatias érzéke, ölébe kapta a kislányt és a tisztaszobába caplatott vele. Ágyára fektetve éleszeni kezdte, később a mosdókancsóból vizet merített s az arcát locsolgatta. A kislány lassanként magához tért, révedező tekintetet vetett az asszonyra, sápadt volt, mint a meszelt fal, szája sarkából szivárgott a nyál.

– *Ne boj se moj mile...* – gügyögött neki a nő – ne félj, kapunk segítséget, jön már a bábaasszony, meggyógyít téged is meg a nyanyát is... Várj csak! – ugrott fel és bontotta meg a szekrény tetején árválkodó befőttes üveget. – Igyál néhány kortyot, látom, hogy teljesen kiszáradt a szád...

– Tecuka... – nyögött fel a gyermek – maradj itt mellettem, ne hagyj el, félek, nagyon-nagyon félek... – A fiatal nő magához ölelte a kislányt, álomba ringatta. Az utca felől zajra lett figyelmes, örömmel észlelte, hogy a Jánkó riasztotta embercsoport – élén a tanítóval – megérkezett.

*

Gregor Bošak, a falu tanítója a konyhakertben foglalatoskodott, kapált és gyomot irtott; felesége a hánscfotelban ülve belemerült az olvasásba, Jókai Mór egyik regényét tartva kezében. Nyugalmasnak ígérkezett a délután, a gyermekek átmentek a nagyszülőkhöz, a vacsora elkészítve várta a családot, a jegenyefa rejtékében kismadár fütyült, meglehet, hogy a párját hívta. Egy gyermek futott lélekszakadva a tanítólak felé, a mindig nyitva tartott kapu szárnya kivágódott, a lihegő kisfiú megbo-

tolva egy ott felejtett gereblyében, beletenyерelt a pocsolyába, felnyögött, segélykérően nézett az asszony felé. A sivalkodást hallva a tanító abbahagyta a munkát és a gyerekekhez rohant, felrángatta a földről, és csodálkozva nézte, el nem képzelhette, mit keres itt e bájos délutánon Teca csemetéje, a Jánkó gyerek.

– Neked is jó napot! – szólította. – Nem tudsz vigyázni, mit rohangálsz itt össze-vissza, mint menyét a rókalyukban?

– Jó napot, tanító bácsi – szepegte a fiú –, anyám küldött, hogy tesszen elgyünni hozzánk, nagyon nagy baj történt, meglőték a Žofka nényét, s a kutyába is beletrafáltak, ott hever mindkettő az ámbituson... – A tanítóné is felfigyelt a különös érkezésre, abbahagyta a könyvolvasást, a kisfiúhoz lépett, zsebkenőjével kezdte leverni róla az udvar porral vegyített sarát.

– Monddd csak, fiú – faggatta Jankót –, katonák törtek be hozzátok?

– Nem a, valami finom úriember, aki a Marka leányzót akarta hazacipelni magyárba...

– No, ennek a fele sem tréfa – komorult el a tanító, kissé megrázva a kölköt, ülj le, fiú, te meg, asszony, hozz egy törlőt és mosd le ezt a hírharangot, adj neki egy kis vizes bort, mert liheg, mint a tetten ért betörő...

– Ne, ne – tiltakozott Jankó – sietni kell, anyám azt üzeni, jöjjenek, amilyen gyorsan csak tudnak, hozzák magukkal a bábaasszonyt; életre kell verni a nyanyát, meg a Marka lányt is el kell látni...

– Gyerünk! – toppantott erélyesen az asszony – Gregor, ennek a fele se tréfa, valami nagy baj történhetett a Zsofka portáján...

Összekapták magukat, a tanító beszólt a papnak, gondolván, hátha az utolsó kenetet is fel kell majd adni, az asszony meg a szomszédban lakó bábát riasztotta. Merthogy egyéb orvosláshoz értő személy nem volt a faluban, ha valakinek baja esett, legyen az csecsemő, gyermek, nő, vagy akár férfi, valamennyit Ivka, a falu önjelölt orvosa látta el. Tíz perc sem telt el,

már léptek is be Zsofka portájára, Teca felfedezte az ablakból a közeledőket, elébük sietett, kezével az ámbitus felé mutatott.

Elképedve bámulták az érkezők a földön fekvő asszonyt s a kiszenvedett kutyát, mindkettő beszórva hámozott barackkal, mert amikor Marinka az asztalra ájult, testével lesodorta a befőzésre váró gyümölcsdarabokat. A bába a mozdulatlan asszony mellé térdelt, megvizsgálta, pulzusát tapintotta, megkísérelte mesterségesen lélegeztetni, ám a nő halott volt, bár a tetem arról vallott, hogy nemrég távozott el belőle a lélek.

– Vigyük az ágyába! – indítványozta a tanítóné, a férfiak felemelték a testet, a nők megbontották a nyoszolyát, elrendezték a párnákat, dunyhákat. A pap a halottak szentségében részesítette az asszonyt, állítólag néhány órával a halál beálltát követően még érvényesnek tekintik a kenetet az égi hatalmak. A szertartás után valamennyien imát mondtak, a plébános elköszönt tőlük, mondván, intézkedik a felravatalozásról, valamint megbeszéli a sírásóval a temetés rendjét és idejét.

Teca a tisztaszobába hívta a látogatókat, óvatosan nyitotta az ajtót, ujját ajkára téve csendre intette a belépőket. A látvány önmagáért beszélt, a kislány az ágyában feküdt, s minden ízében reszketve halkán sírdogált. Ivka bábaasszony azonmód kiparancsolta a szobából a kíváncsiskodókat, levetkőztette Marinkát, bekente illatos balzsammal, és alaposan átmasszírozta a soványka kis testet. A lányka nyögött, jajongott, majd fokozatosan elernyed, remegése elmúlt, csupán néhány könnycsepp remegett a sötét szempillákon. A bábaasszony meleg hálóruhába öltöztette a kislányt, megitatta a maradék gyümölcslével, s valami gyógyszer is beadott neki. Marinka szuszogott párat, majd békésen elszenderült. Ivka arra kérte az ajtó előtt toporgókat, ne háborgassák a lányt, ne kérdezzessék a történetek felől, altatót kapott, mélyen aludni fog, másnap délig feltétlenül pihennie kell.

Késő délután a tanító a pappal karöltve felkereste a hatóság emberét, és jelentette a Zsofka házában lejátszódott érthetetlen bűnesetet. A történetekről csupán Jankó elbeszéléséből tudtak

meg néhány dolgot, a kisleány a kertben, a lépcsőfeljáró előtt állva nézte végig a nagydarab magyar férfi okozta borzalmakat. Figyelt minden szóra, a lényegbe vágó dolgokat megértette, mert Marinkától már valamelyest megtanult magyarul. Ahogy meghányták, vetették az eseményt, kiderült, senki sem tudja, ki az a férfi, akit Marinka „Lajos bácsinak” szólított, s ha ilyen jól ismerte, miért nem akart vele hazatérni, mi okból tagadta meg sebesült apja felkeresését. No és Zsófia? Hogy jön ő ahhoz, hogy szembeszálljon a szülői akarattal, s ráadásul a kutyát is ráuszítsa vendégére...?

A tanító megjegyezte, kissé érthetetlen, hogy a férfi fegyvert vitt magával az útra. A hatóság embere felvilágosította: a vidéken partizánharcok dúlnak, minden bizonnyal értesült erről az ide látogató, nyilván ez volt az oka, hogy felfegyverkezett.

Valószínűsítették, a férfi nem akarta meglőni az asszonyt, csupán az őt megtámadó, a combját marcangoló kutya ellen védekezett. Hogy elengedte a kisleányt, Zsófia, aki a gyermek másik kezét húzta, megpördülhetett, s az elvétett mozdulat okozhatta, hogy mellébe kapta a golyót. – Ezek szerint – összegezte az eseményeket a hatósági ember –, önvédelemből lőtt a titokzatos férfi, s a haláleset gondatlanságból elkövetett emberölésnek minősíthető. Bár – vont a vállát –, tisztázásra vár az a körülmény is, hogy egy nem katonai személy mi okból hord fegyvert magával, s feltétlenül a vizsgálat tárgyát fogja képezni az is, volt-e az illetőnek fegyverviselési engedélye.

Abban maradtak, hogy az előjáró haladéktalanul jelenti az esetet a losonci rendőrkapitányságon, Jesná ugyanis, mint kistelepülés, nem rendelkezik önálló rendőrőrsrel, Losonc vonzáskörébe tartozik.

*

Lámai üldözött vadként rohant a kocsijához, csuklója, combja erősen vérzett, az ájulás környékezte s egyre attól tartott, eszméletét veszti, nem lesz képes autót vezetni, karambolt

szenved. Gyűlölettel gondolt Marinkára s a nagydarab, vérmes Zsofka asszonyságra, nem beszélve arról a bűdös dögről, mely legfőbb okozója volt elszenvedett kudarcának. Ha az a fránya eb nem harapja át a csuklóját, másképpen alakulhatott volna akciója; leüti, vagy végső soron lelövi az asszonyt, ölébe kapja Marinkát, s mire a jámbor falusiak észbe kapnának, ő már hetedhét országon túl lesz értékes foglyával. Hogy jobban utána-gondolt a történeteknek, úgy rémlett, előzőleg az asszony rákiál-tott a kutyára, felhergelte, uszította, ennek köszönhetően kapta el a csuklóját az eb. Lámai kótyagos fejfel fogta a kormányt, az autó S-kanyarokat leírva haladt az úttesten, szerencsére egyetlen jármű sem vette igénybe az elhagyatott utat, különben alig-ha kerülhette volna el a derék DKV az árokba fordulást. Ahogy imbolygott a kocsi, Lámai hallucinált, olykor fekete kutyákat látott felbukkanni maga előtt; egy alkalommal lefékezett, meg-állt és körülnézett, ám csupán néhány vedlett bokor intett vissza neki. Sejteni kezdte, hogy közel a város, épületek tűntek fel az országút szélén, lassított, körülnézett, szeme járókelők után kutatott, azt remélte, valaki majdcsak segít neki, útbaigazítja, hol talál kórházat vagy ambulanciát.

Az egyik járókelő felfigyelt az akadozva döcögő gépjármű-re, észrevette, hogy a kormányon ülő férfi feje lecsuklik, teste oldalra dől. Leintette az autót, Lámai nagyot zökkenve fékezett, kinyitotta az ajtót és segítségért esdve fordult a gyalogoshoz. Szerencséje volt, a férfi értett az autóvezetéshez, beült a kormányhoz és a városi kórházba fuvarozta a sebesültet. Lámai igazolta magát a betegirányítónál, elmondta, útközben kiszállt egyért-másért a kocsijából, és ekkor kóbor kutyák támadták meg. Hamarosán fehérfityulás nővérke vette pártfogásába, fel-kísérte a sebészetre, az orvos, aki megvizsgálta, igazolta, hogy kutyaharapások okozhatták a súlyos sérüléseket.

Lámai a *Pasteur*-oltástól és infúziótól meggyötörtén hevert a kórház folyosóján – a zsúfoltságra való tekintettel ágy nem jutott néki –, a nyugszékből kilógott gézzel vastagon betekert lába, cafatokra tépett véres nadrágját továbbra is viselnie kellett,

csuklóját nyomókötéssel ellátott, súlyos pólya fedte, a feje lüktetett, sebláz gyötörte, az alvás és az ébrenlét határán ingázott, fáradtnak, elgyötörtnek érezte magát. Az egyik nővér teát és valami kásaszerű ételt hozott neki vacsorára, magába erőltette az ízetlen ételt, a mellékelt pirulákat azonban zsebre vágta, nem vette be. Gondolkozni kezdett... A jesnai hatóság előbb-utóbb értesíti Losoncot, a rendőrség kinyomozza hollétét, s meglehet, rögtönítélő bíróság elé viszik. Bár magyar földön van, senkit sem ismer, idegen itt; a nemrégiben visszacsatolt terület igazságszolgáltatói nem biztos, hogy kedvelik a magyarokat. Ki tudhatja, miféle ítéletet hoznak egy ilyen, meglehetősen morbid gyilkosság esetében, amikor egy ízig-vérig *magyar* ember behatol egy *szlovák* asszony portájára, és kutyájával együtt lepufantja őt.

Gondolt egyet, összeszedte cuccát, kihasználta a portás álmodását e kései órán, kibotorkált a jeles ispotályból, megkeverte a kocsiját és elhajtott. Lassan, óvatosan haladva kormányozta DKV-ját, sebesült lábába minden mozdulatnál fájdalom mart bele, bepólyált jobb keze csupán néhány mozdulatra volt igénybe vehető. Szerencséjére az országutak néptelenek voltak, ha lassan is, de minden baj nélkül begurult Ozorvára, hajnaltájít félájultan a fájdalomtól és a fáradságtól már lakásába is ért. Telefonált a mentőkért, kórházba szállították, személyi tekintélyének köszönhetően – mely a német uralom ellenére töretlen volt –, osztályon felüli ellátásban részesült. A megye legügyesebb sebésze vette kezelésbe, s nem kis munkával foltozta be a néhai Plútó kutya hófehér fogai nyomát. Jól számított, két nap elteltével már keresték az ozorvári rendőrkapitányságról, s járóképtelenségére tekintettel a kórházban látogatták meg őt a nyomozók. A rendőrség Marinkát is és a többi érintettet is szeretne volna kihallgatni, az egyik bűnügyi fickó Jesnára is elutazott, a lánykát azonban nem találta, a hatóság embere tudtára adta, a kislányt magukhoz vették közeli hozzátartozói. Hogy hová viték? Senki meg nem mondja, hirtelen történt az eset, nem jegyezték fel a rokoncsalád nevét és a címét. A hatóság embere

mindössze a lányka és a Jankó fiú írásba foglalt vallomását adta át az ozorvári nyomozónak, aki továbbította az aktát a Miskolci Megyei Bírósághoz, ahol tárgyalták Lámai ügyét.

A bíróság a leány anyját is szeretete volna meghallgatni, ám akkorra már a front megközelítette Nyíregyházát, a várost háborús övezetbe sorolták, polgári személyek a körzetet nem hagyhatták el. Nem mintha Magdának lett volna mersze bármiféle járműre felülni... Utóbb kiderült, az idézést meg sem kapta. A sors így módon kímélte meg az amúgy is frusztrált családot Lámai véres kalandjának részleteitől.

Az immáron teljes egészében német kézen lévő gyár vezetése körömszakadtáig védte Lámaikat, a Lidércek gyártása erősen akadozott, s egy újabb szakember elvesztése azzal a veszéllyel járhatott volna, hogy befuccsol e fontos hadieszköz termelése. Kit érdekelt egy szlovák asszony véletlen halála, Lámai Lajos bűne vagy ártatlansága, amikor ezrek meggyilkolásának lehetősége lebegett a harcos teutonok szeme előtt...

Lámaikat a bíróság felmentette, véletlen balesetnek minősítve szerencsétlen tettét; ártatlan volt, akár a ma született bárány, ám mire ment vele? Tudomásul kellett vennie, hogy elveszítette a játszmát, a fekete kutya önfeláldozó támadásának következtében Marinka végképp kicsúszott a kezei közül.

17.

Ami azon a rettenetes napon történt, olyan volt, mint egy mozifilmben lejátszódó, képtelen jelenet. Valósággal hajszolták egymást az események, s csupán utólag átgondolva voltam képes pillanatról pillanatra felidézni minden részletét annak az alig egy órának, melynek során újólág gyilkosságok

szemtanúja lettem, miközben át kellett élnem az életveszélyt. Tulajdonképpen mi is az, amire emlékszem? Később ezerszer is átgondoltam annak a borzasztó délutánnak minden legapróbb részletét.

Lajos bácsi megragadja a karomat, és kifelé akar húzni, a nénje meg elkapja a másik kezem: „Nem engedem!” rikoltozza, és rángat visszafelé. Ekkor, mint valami fekete fergeteg, ugorja át a lépcsőket a kutya, vad ugatásban tör ki, miközben a nénje biztatni kezdi: „Falot!” (magyarul csibész) – kiáltozza, s az uszítást hallva Plútó egyenest a gonosz embernek esik. Combon marja, és szaggatja, tépi nadrágja szövetét... A helyzet tragikus-sá válik. A férfi elengedve a karomat, a zsebéhez kap, előránt valami fegyvert. A nénje is elenged, észreveszi a rászegezett pisztolyt, kezével integetve a fegyver csöve elé ugrik: „Ne lőjön, tegye el azt a mordályt és takarodjon innen!” – sikoltozza magából kikelve.

Láttam, igenis láttam, kétség nem fér hozzá, hogy az a gonosz ember vigyorba torzult arccal az asszonyra lő! Ekkor dobbantott a kutya, szinte szállt a levegőben, ahogy elkapta a fegyvert szorongató kezét és beleharapott a férfi csuklójába. A sebzett kéz még meghúzta a ravaszt, lövése oldalán érte a kutyát, az állat felbukott és észveszejtően vonyítani kezdett. Én, amint kiszabadultam a karomat markolászó kezek fogságából, bemenekültem a konyhába, s a kutyát ért lövés után bekattintottam a zár alatt lévő riglit. Kibámultam az ajtó zárt üveglakán, a fekete férfi vad tekintetével találkozott félénk tekintetem. A megvadult ember dühödten rúgott az ajtóba, ám vastag deszkája nem engedett, hogy aztán mi történt, már nem is tudom, csupán arra emlékszem, hogy rettentően féltem. Mintha egy ronda nagy lódarázs körözne felettem, alattomosan belém csíp, s én képtelen vagyok elkergetni... Ott döng körülöttem, óriássá nőtt... Hatalmas fullánkos szörnyeteggé... Meglehet, kiléptem a konyhából és az asztalra borultam. Mintha feltűnt volna Teca... mintha ott téblábolt volna Jankó. Valahogy aztán a Teca ölébe kerültem, arra még emlékszem, hogy magával vitt, orromat

megcsapta tejszagú ruhája illata... Valami édes lével megitatott, utána úgy hiszem, elaludtam; egyszerre valami hideg ragacs borította be az egész testem, egy ismeretlen asszony hajolt fölélem és erőteljesen dögönyözött.

A reggeli napfény ébresztett fel, egy eltévedt sugár a szemembe vágott, Teca felkelt az ágyam széléről, behúzta a függönyt, mosolyogva visszaült, a hajam simogatta, lágy szlovák szavakkal becézgetett. Idővel arra biztatott, bújjak ki az ágyból, fogyasszam el a reggelimet. Pár pillanatig azt sem tudtam, hol vagyok, mi történt velem, kérdően néztem a kedves nőre, de ő csak nyugtatgatott, csitítgatott, aludttelejt, brindzát, friss cipót ígérve nekem. Aztán eszembe jutott minden: Zsofka néne meghalt, és Plútó is kinyúlva fekszik... Iszonyú erővel tört rám a lelkiismeret-furdalás, rádöbbsentem, mindennek én vagyok az oka, miattam lötték le őket, ha apámnak nem jut eszébe idehozni, még ma is élnének valamennyien. Sírtam, mint a záporosó, magamat vádolva kiabáltam, Teca ujját a szája elé téve csendre intett, később Jankó jött be hozzám, és soha nem hallott kedves szavakkal vigasztalni kezdett.

Valahogy mégiscsak megnyugodtam, eszegettem a reggelimből, megmosakodtam és felöltöztem. Teca magához ölelt, s a magyar szavakat szlovákkal keverve megpróbálta tudtomra adni, hogy a falu elöljárói beszélni óhajtanak velem. Vagyis hát meghallgatnának, tudni szeretnék, kiféle ez a Lámai Lajos, és ha úgy volt, hogy édesapámtól hozott üzenetet, miért ijedtem meg annyira tőle. Továbbá: hogyan zajlott le valójában az ellem irányuló rablási kísérlet, a kutyatámadás és a lövöldözés. Jankó velem maradt továbbra is, elgagyogta, őt már meghallgatták a tanító úrék, ám ő csak részben látta, mi zajlott le az ámbituson, mert a mellvéd és a rajta lévő virágládák nagyrészt elfedték szeme elől az eseményeket.

Ledőltem az ágyra, a kisleány betakart egy pléddel, lehunytam a szemem és gondolkodni kezdtem. Eszembe ötlött, talán a falu elöljárója el fogja kérni a papírjaimat, és akkor kiderül ország-világ előtt, hogy nem vagyok a Zsofka unokája! A bajt

anyám neve fogja okozni, ugyanis az erre vonatkozó rubrikában Lisznyay Magdolna van írva, és nem Erká Ručková, a Zsofka lányának leánykori neve! – Mit tegyek? – tűnődtem. – Nincs más megoldás, el kell rejtennem a lakásbejelentőt, a feketefedeles vasúti igazolványt és a keresztleveletem. Majd azt mondom, elveszítettem mindet, hazugságaimmal már úgyis tele van a padlás, eggyel több vagy kevesebb, mit sem számít, ha rajtakapnak, mit tudnak tenni velem? Valószínűleg kiközösít a falu, hisz nem tartozom senkihez sem, csupán bitorolom a jóasszonytól a rokonságot, s ő a közösen kiagyalt hazugságért cserébe az életét adta!

Délután került sor a meghallgatásomra, eljött a tanító úr, a pap bácsi és még valaki, azt mondták, a falu elöljárója, a hatóság embere. Első szavukkal „Lajos bácsi” felől érdeklődtek, erre még egyszerű volt a válasz, ám a következő kérdésnél beíjedtem. A pap volt az, aki szólásra akart bírni:

– Mondd el szépen, Márinka, kedves, mi minden történt ebben a házban tegnap délután? Semmit se hallgáss el, számolj be tárgyilagosan a látottakról, minthá kívülrállóként szemlélted volna az eseményeket!

Rádöbbsentem, nem készültem fel eléggé arra, hogyan fogom tálni az egész rémtörténetet. Egy lövöldözést már átéltem az Adorján-házban, s azt az élményt még ma is nyögöm. Akkor kezdődött minden baj az életemben, belebonyolódtam a hazugságok hálójába, mert úgy éreztem, tagadnom kell. Nem vallhatam be, hogy hallottam minden szót, amit a férfiak mondtak, hogy tanúja voltam a pénz átadásának, s agyamba véstem azt a mondatot, mely az elveszett dokumentum helyét jelölte meg. Ó, nem! Ha beismerem mindezt, előbb-utóbb fény derül arra is, hogy láttam a lövöldözést... És akkor már nincs megállás, addig vallatnak, kínoznak, míg mindent el nem mondok... Végül meg lelének, mert annyit már gyermekésszel is felfogtam az élet dolgaiból, hogy az ilyen bűneseteknél a szemtanút nem hagyhatják élve...

És most? Mintha megismétlődnék velem az egyszer átélt kaland... Újból tanúja voltam egy gyilkosságnak, melyről, akár csak az előző esetről, hallgatnom kell. Nem mondhatom el, hogy Lajos bácsi *szándékosan* lőtte le a nénjét, mert ha rávallok, az a szörnyű ember idejön újból, egyedül vagy a cimboráival, és bosszút áll rajtam. Szinte láttam magam előtt az egész jelenetet: a kutya vad csaholásba kezd, a nénye uszítja, az eb egyenest a férfinak ugrik, és a combjába harap. Lajos bácsi iszonyút üvölt, engem elenged, zsebéből előkapja revolverét, ám nem a kutyára, hanem a nénjére céloz. Az asszony kiált, tiltakozik, a férfi arca vigyorba torzul, miközben elsüti fegyverét! Zsofka a szívéhez kap és összeesik...

A szörnyű durranást hallva ugrott a bácsinak Plútó, és harrapta át a fegyvert tartó kezét. Épp a csuklónál mélyesztette be fogait a férfi karjába, az ütőérből szinte spriccelt kifelé a vér... A lehanyatló kéz újból meghúzta a ravaszt, s a lövés eltalálta a kutya oldalát. Tudtam jól, ezt így nem mondhatom el, valahogy meg kell variálni a lövések sorrendjét...

A tanító bácsi kissé türelmetlenül újból faggatni kezdett, erőt vettem magamon, lassan, tagolva beszéltem, hogy szavaimat megértsék azok is, akik csak törik a magyart. Úgy adtam hát elő a dolgot, hogy a lelövés véletlen volt, a bácsi a kutyát akarta hatástalanítani, ám Zsofka néne valahogy *véletlenül* a lőfegyver elé perdült... Érdekes volt, hogy az eseményről Jankó is éppen így számolt be, nyilván azért, mert ő az udvaron állva nem láthatta jól a jelenetet.

Utóbb tudtam meg, hogy a három tekintélyes férfiú mérlegelve az eseményeket úgy határozott, hogy nekem el kell tűnöm a falujukból. Merthogy Lajos bácsi visszajöhet, képes arra, hogy erősítést hozzon magával, katonákat, csendőröket. Még az is meglehet, mondták, hogy Lámai szerez az ozorvári gyámhatóságtól kiadatási parancsot, mely kötelezi a hatóságot, hogy azonnali hatállyal adjanak át Lámai Lajosnak, aki visszaszállít engem a szüleimhez. Miután a tanító bácsi mindezt elmagyarázta (szlovák beszédét egész jól megértettem), a plébános úr meg-

kérdezte: nem szeretnék-e visszatérni otthonomba: Ozorvára, esetleg Nyíregyházára, hátha mégiscsak van valami igazság abban, ami miatt a lövöldözős idegen utánam jött.

– Nem, semmiképp! – kiáltottam, majd újból elmondtam, hogy apám eskümet vette, senki szavának ne adjak hitelt, nem térhetek vissza sem Ozorvára, sem Nyíregyházára, várnom kell rá, mert ő maga lesz az, aki majd hazavisz.

– De mi a helyzet akkor – fordult felém a hatósági ember – ha az édesapja *valóban* súlyosan megsebesült, vagy netán-tán elhalálozott? Továbbá – folytatta –, mi az oka annak, hogy önt az édesapja mindenképpen távol akarja tartani otthonától, s hogy maga, kislány, annyira irtózik még a gondolattól is, hogy lakhelyére hazavigyék?!

– Bonyolult ügy – vontam meg a vállam, majd jobb híján kénytelen voltam előadni azt a jól kiagyalt mesét, mellyel apám próbált engem megegytetni. A férfiak fejüket csóválták elbeszélésemet hallva, összesúgtak, úgy vettem észre, egymásnak magyarázgatják elvont szavaim jelentését. Később arra kértek, menjek ki pár percre a szobából, szeretnék maguk közt meghányi-vetni ezt a különös szituációt.

Talán tíz perc, talán több idő is eltelt, amikor visszahívtak. Ünnepeles arcot vágtak, mint akiknek fontos mondanivalójuk volna a számomra. Ismét a tanító bácsi szólt hozzám, hangja kedves és dallamos volt, ahogy selypítve törte a magyar mondatokat.

– Marinka, kedves! Vállalnád-é, hogy Matejjel elmenj távolabbi rokonaidhoz? – Csodálkozásomra a pap bácsi részletebben is kifejtette a kérdés lényegét:

– A vén juhász azt állítja, hogy Dolný Smokovecen lakik a Zsofka húga a férjével, vendégházuk van, abból élnek, hogy jó pénzért szobákat adnak ki üdülni, gyógyulni vágyóknak. Matej szerint Zsofka írt nekik, hogy felkereste őt az unokája, a húga azt válaszolta, szeretnék ők is megismerni a kedves gyermeket. Még rágondolni is rossz, mennyire megrázza majd őket Zsofka

halálhíre, nem kétséges, hogy örömmel befogadnak téged, öná-luk meleg, szerető otthonra lelsz.

– Hol van ez a Dolný... micsoda? – kérdeztem meglepőd-ve. Kérdésemre a hatóság embere adta meg a választ:

– Ez a település Poprád közelében a Magas Tátra szélén fekszik, csodaszép üdülőhely, úgy vélem, ott még a háborús viszonyok ellenére is jól fogod érezni magad.

Ámulva hallgattam a férfi szavait, számomra a Tátra afféle tündérvilág volt. A nagyfi gyakran emlegette, elmesélte, amikor ő még fiatal volt, többször is üdült e kies hegyvidéken a férjével és Gitta nénivel. Olykor anyámat is magukkal vitték, mindenkor élmény volt számukra a kellemes családi nyaralás. Pillanatig sem haboztam, lelkesen bólogatva igent mondtam, már oda is álmodtam magam a vadregényes hegycsúcsok közé. No és a kalandos utazás... Nem afféle szokványos autós túra, hanem szekéren urizálni keresztül a Felvidéken Matejjel, a kedves bácsikával, aki a nénijének valamiféle *hozzátartozója* volt...

A hatóság embere arra kért, írjam fel egy lapra a nevemet, állandó lakcímem, születésem helyét és idejét, édesapám nevét. – Édesanyád nevét tudjuk! – jegyezte meg, majd hozzátette, a Magas Tátra szlovák területen fekszik, a határátlépéshez igazo-lásra lesz szükség, ideiglenes útlevele. A megkönnyebbülés sóhaja hagyta el az ajkam, örültem, mint hentes kutyája a disz-nósajtnak, hogy nem kérte el az irataim.

*

Gyorsan cselekedtünk, Teca – sírással küszködve – lelke-sen segített csomagolni, csirkét rántott, friss kenyeret süttött, füstölt szalonnát és kolbászt is pakolt. Három nap nem sok, annyi telt el a tragikus esemény óta, s én már ott ültem Matej szekeren pakkokkal s a rengeteg étellel ellátva, miközben inte-gettem és sírva búcsút vettem ismerőseimtől. A gubás, bárány-börsüveges juhász értő kezekkel rakta be csomagjaimat az üléskasba, míg a lópokrócok, plédek és ponyvák a kocsiderék

szénahalmára kerültek. Az idő melegnek ígérkezett, vörös fény vetődött a tájra, a felkelő nap hatalmas gömbjét hajnali ködpára lengte körül. A bácsi két szürkéje fejét felszegve vidáman kocogott, fölényesen szemlélve a tájat, horkanásaikkal jelezve, biztosak benne, hogy őrajtuk múlnak az emberek dolgai. Az öreg gazda alaposan megabakoltatta a paripákat, a zabolás megsokszorozta erejüket; a tervek szerint legkésőbb két nap leforgása alatt el fogjuk érni Poprádot, ahonnan csupán egy ugrás Dolný Smokovec.

– A mai éjszakán megalszunk valahol – vette ki a pipát a szájából Matej –, keresünk egy pajtát, ahol pokrócainkat leterítve illatos szénaágyat vethetünk magunknak! – Jól beszélte a magyart, a Zsofka kedvéért tanulta meg a nyelvet, mert a derék asszony mindig is magyarnak vallotta magát.

Déltájban értük el az első falut, az öreg a kocsma elé hajtott, az ivó nyitva állt, néhány asszony iszogatott a söntéspultnak dülve, bámultak ránk, mint a tehenek, amikor idegent látnak a legelőjükön. Férfi mindössze kettő volt, az egyik vén, a másik meg sánta; miként Jesnáról, innét is háborúzni, partizánharcot vívni ment el a férfiak legtöbbje, főleg a java. Matej pálinkát ivott kisfröccsel vegyítve, nekem valami gyanús gyümölcslevet adtak. Jó volt, mert szomjas voltam, a teával meg csínján kellett bánni, számítottunk a nehezebb időkre, amikor tán még forrást sem lelünk. Enni a falun kívül ettünk, kocsisom azt mondta, ne zabáljunk a falusiak szemeláttára, mert a sok éhes száj még elirigyli tőlünk a finom falatokat. Ugyannyira, hogy ki is kapják a kezünkől a jól fejlett rántottcsirkecombot...

Lassabban haladtunk, mint ahogyan Matej eltervezte, estére kelve értük csak el Rimaszombatot, úgy döntöttünk, ott fogunk éjszakázni, ám a megálmodott szénaágyas pajta csak nem akaródzott az utunkba akadni. A szállodák drágák voltak, ahol kiadó szobát hirdettek, ott a lovakat nem akarták befogadni, az öreg meg el nem vált volna tőlük egy liter pálinkáért sem. Mit volt mit tenni, egy, a városon kívüli erdei tisztásra fanyalod-

tunk, a hegyoldalból forrás fakadt, vize kövek közt csörgedezett, a gyöngye erecske ivásra, tisztálkodásra egyaránt alkalmas volt. Néha egy-egy fürgé madár röppent el hangtalanul fölötünk, néma, biztos röptű vadászok, a sötétben is meglátják a tápláléknak valót. Egy kósza felhő mögül előbukkant a háromnegyedére hízott hold, ott úszott fenn a magasban, míg egy újabb felhő újból be nem vonta, elrejtve kíváncsi szemünk elől. A szekérderekbán háltunk a lovaknak szánt szénán, a két derék állatot pályvára eresztette Matej, hagyta, bóklásszanak, legelesszenek, vagy aludjanak, ha úgy tartja úri kedvük. Beburkolóztam a legnagyobb pokrócba, a vén juhász körülcsavart az egyik ponyva-darabbal, felettünk kitisztult az ég, ragyogott a milliónyi csillag, már a holdat sem takarta felhő, rendkívüli élménnyel ajándékozott meg a szabadban töltött éjszaka. Ám a tiszta égbolt elszívta az őszi föld csekélyke melegét, hamarosan arra ébredtem első álmaimból, hogy didergek, vacog a fogam.

Matejnak nem kellett se pokróc, se ponyva, mint afféle vérbeli juhász, a subáját kanyarította magára. Mélyen belefűrtam magam a kazalnyi szénába, újból elaludtam; hajnal volt, amikor felébredtem, azt álmodtam, hogy egy jeges tavon csónakázom, s nincs rajtam más, csak egy vékonyka kis ing. Matej kibányászott a széna-halom fogságából, álmosan kászálódtunk lefelé szekerünkről, törődöttek voltunk, kezünk, lábunk elgémberedett. A mozgás jót tett, a harmatos fűben lépkedve elláboltam a kis vízfolyáshoz, levetkőztem, térdig beleálltam, miközben alaposan lemostam magam. Matej apó mindössze kéz- és arcmosásra méltatta a hideg vizet, fürdés helyett tüzet szítozott, s amint alábbhagyott a lángolás, átadva helyét az izzó parázsnak, ráfűzte a mogyoróbokor ágából faragott nyársra a jóféle szalonnadarabokat. A kenyérszeletekre hagymát vágott, arra csöpögtettük a sercegő pörccök ízes zsiradékát.

Eszembe jutott, anyám hányszor megjegyezte, milyen egy finnyás, válogatós kölyök vagyok. Ó! Látott volna most, ahogy falom (Matej szerint *kétpofára*) a szalonnás, hagymás kenyérszeleteket! És iszom rá a Teca készítette erős, rumos teát! A

bátya persze a tea mellett pálinkát is vedelt, ettől meg is jött a kedve, vígan kurjongatott:

– Ihaj-csuhaj, fahaj-ganaj! – kiáltotta, majd üdvözlésül felém intett a butykosával: – Egészségedre, kis unokám! – így köszöntött, a hátamon végigfutott a hideg, hogy egyszeriben a Matej unokája lettem. – Jön még kutyára dér, végül is nagy bajom lesz ebből – fontolgattam –, ez a különös családfe egyszer kidül majd tövestől, és engem maga alá temet...

Matej kortyolt még egyet a pálinkából, kell az erő, mondta, s feltevését hamarosan igazolta az a kemény munka, mely ahhoz kellett, hogy a kocsirúd elé fogja a két rakoncátlankodó lovat. Zaboltatás következett, Matej a lovacsák fejére akasztotta a zabos-zsákot.

Feltápáskodtunk, útra keltünk. Visszamentünk a városba, keresztül kocogtunk a széles főutcán, majd útelágazáshoz érve Breznóbánya felé vettük az irányt. Matej szerint, ha elérjük Breznót, onnan már főútvonalon haladva egyenest Poprádra érkezünk. Hamarosan feltűnt a határ sorompója, fiatal katona intett le bennünket, Matejt ismerhette, mert mosolyogva köszöntötte, az én papíromat azonban gondosan átvizsgálta. Hogy mindent rendben talált, kedélyesen hátba veregette a bácsikát, és szlovákul kezdett el vele társalogni. Amikor megtudta, hogy én a Matej unokája vagyok, velem is szóba elegyedett, azt mondta, ügyes, talpraesett kislány vagyok! Búcsút vettünk tőle, eleinte a Rima folyó völgyében haladtunk, kisebb-nagyobb falvak érték egymást, mögöttünk dombhátak magasodtak. Jó egyórányit haladva újabb útelágazáshoz értünk, az öreg nem volt biztos a dolgában, kérdőre vont egy kondásforma, kónyabajszos embert, aki éppen mifelénk hajtotta néhány disznaját. A derék atyafi vigyorgó képpel méregetett minket, hunyorított a szemével, s botjával a Rimabánya felé vezető útra mutatott:

– Kicsit kacskaringós lesz, de errefelé egy-kettőre Breznoban lesznek, főleg akkor, ha jól megfingatják azt a két almáspej lovat! – Nekem valahogy nem tetszett ez a „kacskaringós” út, hallottam valamit a hegyi serpentinekről, melyek

keskenyek és szakadékok fölött vezetnek, s a vigyázatlan szekér olykor a mélybe hull... A lovakkal kapcsolatos javaslatát sem értettem egészen, ugyan mit kellene tenni a szegény párákkal, hogy jobban húzzanak? Meg is mondtam az öregnek, nekem nincs ínyemre ez a fura ember, sunyi a nézése, félreáll a szája, talán meg akar bennünket tréfálni, jobb lenne a másik, szélesebb úton menni, még ha hosszabb is, meglehet, biztonságosabb. Szavaimra Matej akkorát horkantott, mintha egy ködkürt szólalt volna meg. Ingerülten fordult hozzám:

– Elmennyél mán, te kis mesüge, ne járasd nekem a lepenylesödet! Férfiember nem hallgat asszony-személyre, főleg akkor nem, ha annak a valakinek még ott a tojáshéj a hátsó felén! Tartsd a szád, és ne ártsd bele magad a nagyok dógába!

Elhallgattam, behúztam a nyakam, Matej balra kanyarodott, s a kondás tanácsát követve a rövidebb úton indultunk el Brezno felé. Eleinte enyhén emelkedő, lankás úton mentünk, a lovacsák élénken ügettek, erejük teljében voltak, minden megérőltetés nélkül húzták a méretes szekeret. Alattunk a völgyben szelíd csillogással szelte át az északnak húzóódó utat a Furmanec patak, hídja mellett néhány falusi ház kékre meszelt fala fénylett, jobbra tőle az erdőszél, s annak folytatásaként szürkésfehér szikla koronázta meg a hangulatos tájat. Az égbolt játékos nap sugarakban fürdött, különös formájú felhők úszkáltak felettünk, szelíden, mintha az ég báránykái lettek volna.

Jó egy óra elmúltával az út meredekre váltott, az ég elszürkült, időnként ködfoltok nyelték el a tájat, elérkeztünk az első nagy kanyarhoz, melyet hamarosan újabb fordulás követett. A talaj is rosszabbodott, kövessé, gödrössé vált, a lovak léptei lassultak, olykor megállni kényszerültek, mert a nehéz, jól megpakolt szekér kátyúba futott. Matej leszállt, zablán fogta a vezérlovat, nagyobb erőkifejtésre biztatva a derék állatot, később rám ripakodott, hogy szálljak le én is, mert a nagy súly – *az enyém?! –* kihúzza az erőt a jószágokból. A kanyarok szaporodtak, kígyózva haladtunk a hatalmas, szürke sziklák és a magas, sötét fenyőfák között, lassanként felértünk a hegytetőre,

ekkor fordult a kocka, a szerpentin lejtőbe váltott, meredeken célozva meg az alattunk fekvő, távoli völgyet. Időközben beborult az ég, eleinte csupán szemerkélt az eső, kisvártatva feltámadt a szél, s az égi áldás sűrű cseppekben hullott a nyakunkba. Megálltunk, Matej megkereste a két ponyvát, a nagyobbikat a lovakra terítette, a kisebbiket nekem szánta, ő maga subáját kifordítva dacolt az ostorként pattogó záporral. Villám hasított végig az égbolton, fényét hatalmas dördülés kísérte, a félelmetes robajt megsokszorozták a környező hegyek. Félttem, iszonyúan félttem, legszívesebben egérlyukba bújtam volna, csak hát én nem voltam kisegér...

Hatalmas szélroham támadt, a hegyekről lesüvítő szél csatogva libegtette a lovakon a ponyvát, nyögette a fákat, egyiket-másikat ki is csavarta. Ekkor már az öregember is megrettent, dühösen rám kiáltott:

– Vigyázz, te lány, akkora vihar van, mint a fekete téhen hasában! Azonnal bújj be a bak alá! – Mit tehettem, riadtan engedelmeskedtem, láttam, hogy emberem hasra fekvé kúszik be a szekér alá. Nem éreztem magam biztonságban, leginkább attól rettegettem, hogy megvadulnak a mének, letérnek az útról, s beleveszünk szekerestől, lovastól az utat szegélyező mély szakadékba. Kimásztam az ülés alól, leugrottam a szekérről és szaladni kezdtem, az útszéli sziklafalban barlangot sejtettem, ott reméltem magamnak menedéket. Találtam is egy kicsiny sziklaüreget, épphogy belefértem, védelmet nyújtott esőtől, villámcsapástól; a baj csupán az volt, hogy amíg odaértem, bőrig áztam. Még a bugyimból is facsarni lehetett volna a vizet.

A vihar amilyen gyorsan jött, oly hamar el is távozott, szünni kezdett az eső, távoli elnyúlt morgássá szelídült az ég-zengés, csendesült a szél, s a nap is előbukkant a fák lombja közül. Matej összeszidott, hogy félszemben agyon áztattam magam, kutakodni kezdett a ruhásbatyuban valami száraz holmit keresve, de amit talált, nedves volt az is. Rám förmedt, törülközzem meg és öltözködjem át. Dideregve szabadultam vizes gönceimtől, öltöttem magamra a *szárazat*; a levegő lehűlt, igaz,

magasan voltunk, ezer méter fölött; magamra húztam a pokrócokat is, bár ázottak voltak, védtek valamicskét. Nekivágtunk ismét, az út megszélídült, már épp örvendezni kezdtünk, hogy véget értek a megpróbáltatások. Kanyar következett, s amint elénk tárult a szerpentin folytatása, Matej megdöbbenve fogta vissza a lovakat. Alig pár méternyire előttünk hatalmas kidőlt fa feküdt keresztben az úton. A vénember leugrott a bakról, szemrevételezte a terepet: az úttest egyik oldalát meredek sziklafal határolta, másikat szakadék övezte, a fatörzs oly vastag volt, hogy azon ugyan szekér át nem haladhatott. Hogy tovább mehessünk, néhány markos legényt kellett volna felfogadni, aki elvonszolja a fatörzset a kövesútról. Nemhogy néhány ember, egyetlen élőlény sem igyekezett erre, az út távol esett falvaktól, tanyáktól, mi meg Matejjel ketten sem tettünk ki egyetlen erős daliát.

Tanácstalanul álldogáltunk, bamba tekintettel bámultuk a méretes fatörzset, ám az a nézésünktől sem meg nem mozdult, sem nem kisebbedett.

– Kis szógám, vissza kell fordulnunk! – mondta ki öreg barátom a megfellebbezhetetlen tényt. Dörmögve még hozzátette, ezúttal az igazság énnálam volt, de ki a fene láthatta a vihart előre? Ha ez nincs, egy óra sem kéne, és máris ott vagyunk Breznoban!. Ebben ugyan erősen kételkedtem, meggyőződésemm volt, hogy az a fránya disznópásztor igenis becsapott bennünket! Bár meglehet, nem ismerte jól az utat, de egyáltalán nem zárható ki az sem, hogy jól meg akart ... (micsodázn?) bennünket is. Nem szóltam, rájöttem, ha békességben akarok élni a vénemberrel, jobb, ha befogom a számat. Hallgatni arany, így szól a közmondás, válaszul mindössze a fejem ingattam, mondván: csupán a véletlen játszott velünk. Ahogy visszaértünk a magaslatra, s elénk tárult a lejtő, láttuk, hogy a rengeteg eső az utat is erősen megviselte, a lezúduló özönvíz újabb árkokat mosott a laza talajba, kimélyítve a sok hepehupát. Hogy a szekér meg ne szaladjon, a fékjét is be kellett húzni s a lovakat visszafogni, nehogy már vágtaiba kezdjenek. Csigalassúsággal

haladtunk, lassabban, mint amikor felfelé caplattunk, még egy álmos teknősbéka is lehangyott volna, ha kissé összekapja magát. A meredekebb útszakaszokon én le is szálltam, inkább gyalogoltam, mintsem hogy a felfordult szekér alatt találjam majd magam.

Késő délután volt, amikor *vert seregünk*, orrát lógatva, ismét elérte a határt. A határőr kérdésére az öreg elpanaszolta néki keserves utunk. – Vesztettünk egy napot, dűnnyögte, alighanem még három nap is beletelik, mire Dolný-ba érhetünk! – Nem túl biztató kilátások, gondoltam magamban, ezúttal sem szoltam, nem akartam károgni varjúmódra, tovább rontani az amúgy is puszkaporos hangulatot. Mielőtt tovább indultunk volna Matej tanácsot kért a katonától az út folytatását illetően, megróva a kondást, hogy a bolondját járatta velünk.

– Nem a! – oktatott ki bennünket a férfi. – Jó felé mentek, csakhogy az az út hegyiút, nem efféle nehéz, megpakolt szekérnek való. Ha rám hallgatnak – vált bizalmassá a hangja –, keletnek mennek a Rožňavába vezető úton, majd letérnek Dobšina felé, onnan csak egy ugrás Spišská Nová Ves. És megcélazzák Popradot, attól mindössze egy bakarszra van már a Tatry! Persze, így pár kilométerrel többet tesznek meg, ám biztonságosabban, mintha átvágnának a Szlovák Érchegeységen!

Matej megköszönte a jó tanácsot, majd a szürkék közé csapott, és baktattunk vissza Rimába. Betértünk egy kiskocsmába, az öreg szállás után érdeklődött, felemlgetve, hogy én bőrig áztam, nedves rajtam minden a fejem búbjától a szandálomig. A kocsmáros, szögletes arcú, tompa orrú férfi, gyanakodva méregetett engem, végül mégiscsak győzött benne a segítőkészség, s felajánlotta szálláshelyül az itlaktár mellett lévő kamrát.

– Vón’ abban egy dikó – mondta –, ott elalhat a lányka, kend meg kap egy szalmazsákot! – Az istállóban helyet szorított a lovainknak, nagy köteg friss szénával vendégelve meg az elfáradt gebéket. Engem forró teával kínált a kocsmárosné, Matejnek meg sört csapolt a gazda. Kaptam párnát, paplant és

meleg takarót, mégiscsak remegtem, a hideg rázott, köhögnöm is kellett, szerencsére hamar elaludtam, s reggelre kelve pihenten ébredtem.

Magasan állt már a nap, amikor elindultunk, jobbra-balra tarlók, krumpliföldek és kukoricatáblák szegélyezték utunk. Hirtelen sötét felhő futott át az égen, a távolban menetelő katonákat láttunk, nem tudtuk mifélek, barátok, netán ellenségek, bár a meglátásom szerint mindkettő egykutya, aligha pártfogója két ágrólszakadtnak...

Utunk a Sajó völgyében vezetett, én ezt a folyót Miskolc folyójaként ismertem, az öreg úgy mondta, valahol Dobšina táján eredhet, most megcsodálhatom a vadregényes vidéken hömpölygő ezüsthálót. Már alig vártam, hogy Dobšinára érjünk, reméltem, meglátogathatjuk a nevezetes jégbarlangot is. Apa régebben sokat mesélt róla, mint felvidéki gyerek, bejárta a környékét, nem egyszer a barlangot is felkereste, édesapja (apai nagyapám) lelkes turista volt.

„– A barlang nem más, mint egy óriás jégverem – regélte apám –, a barlangnyílást sohasem éri napfény, mert sűrű fák között, északra néz. A Nagy-teremben – dicsekedett – 30-40 méteres jégréteg van a látogatók lába alatt! Csodálatos jégoszlopok díszítik a termet hatalmas fák törzsét idéző méretekben, s az 1800-as évek vége felé rövid időn belül a kedvenc kirándulóhellyé előléptetett üreg óriástermében jégpálya is várta a látogatókat. Magam is csúszkáltam a kicsiny, de szépségben verhetetlen jégmezőn, mely mögött dombocska terül el, rajta lombos fa képét idéző jégoszlop, hogy a csillogó folyosókat, különleges formájú alakzatokat már ne is említsem, azt látni kell! Pompázatosságát nem adja vissza a szó...”

Elábrándoztam, megfordult a fejemben, milyen jó is lenne, ha nagylányként bebarangolhatnám e mesevilágot. És nem is egyedül, hanem valakivel... egy csinos fiatalemberrel... talán éppen a rendőr bácsival... Ő biztos vigyázna rám, kézen fogna, nem engedné, hogy elcsússzam a jégen...

Az öreg megint elszámolta magát, azt mondta, estére kelve Rozsnyóra érünk, de már Pelsőcnél, még nem is egészen az út felénél, hirtelen ránk sötétedett. Hogy lement a nap, ettől megváltozott a táj, a maradék fény világot is alig adott. Az ég alján füstös, gőzös ködök gomolyogtak, a látvány megkapóan szép volt, s egyszersmind félelmetes. A lovacsák is elfáradtak, én a szekérderekben heverésztem, aludtam keveset, ám vacogtam, fáztam, hiába húztam magamra a még ki sem száradt pokrócokat.

– Maradjunk itt, ne menjünk tovább – kérleltem az én *stari apovkám*at –, tessék bemenni az egyik kocsmába és kérni valami szálláshelyet! – Fáradtnak, összetörtnek éreztem magam, enni is épp csak valamicskét ettünk; a rántott csirkéből, szalonnából, kenyérből kifogytunk, mindössze egy szál kolbászunk maradt.

Ezúttal nem volt szerencsénk, a kocsmáros ridegen elutasított, közölte, Plešivec megtelt, a szállodai szobák is foglaltak, a lakosság meg irtózik a koszos menekültektől (ezek volnánk mi!). Ittam valami ízetlen szörpöt, az öreg felhajtott egy fröccsöt, vettünk pár szelet kenyeret és továbbálltunk. – Megyünk! – közölte kocsisom két cifra káromkodás között –, én majd szunyókálok itt a bakon, te meg, Maríja, fészkelődj el a szénán, húzd magadra a pokrócokat!

Megosztottunk a kenyéren és a kolbászon, majd Matej meggyújtotta a kocsilámpát és a lovak közé csapott. Sajnáltam ezeket a derék állatokat, fáradtak lehetnek, attól féltem, összeesnek, meg is halnak, és akkor ki fuvaroz minket a Tátrába?

Elindultunk, mintha a sorsot akartuk volna kihívni, hajnal hasadtával ébredtem, alig bírtam kinyújtóztatni elgémberedett tagjaimat. Matej a lovak mellett állt, a két pára ponyvával letakarva, tarisznyájából zabot ropogtatott.

– Már csak egy ugrás Rožňava – biztatott –, ott megpihünk egy egész napra, valahol majdcsak kapunk szobát.

Délre értük el a várost, a Matej mondta „ugrás” jó soká tartott, igaz, gyakran megálltunk, a lovakat is pihentetni kellett, én

meg rosszul lettem, hányás és hasmenés gyötört, mígnem a bácsi belém diktált egy kupica *terkelicát*. Először azt hittem, valami gyógyszer, ám kiderült, hogy közönséges törkölypálinka.

Felsóhajtottam az örömtől, hogy beértünk Rozsnyó főterére, név szerint a Bányászok terére; megcsodáltam az ódon házakat, az erkélyes, közepén álló őrtoronnyal együtt, mely – mint Matej mondta – a város emblémája volt. A tér nyugati oldalán állt a városháza patinás épülete, mellette a Fekete Sas-szálló, könyörögve fordultam az öreghez, elmondtam, meghalok, elpusztulok itt a város kövén, ha ki nem pihenem végre magam. Elővettem a bukszám – volt pénzem, Teca csúsztatott nekem néhány bankót –, az öreg kezébe nyomtam, biztatva a vén zsu-gorit, hogy ez egyszer legyen gavallér, ne sajnálja a pénzt szalodára, úgylis az én pénzem bánja kiadásait.

Szerencsénk volt, akadt a szállóban egy olcsó, tetőtéri szoba, a lényeg, hogy mosdani lehetett s pelyhes dunyha várt rám, mely alá bebújva hamarosan álomtalan alvásba zuhantam. Mint kiderült, a vén Matejt is rábírták valahogy a szállodások a fürdésre, rejtély volt, a derék juhász utoljára mikor márthatta vízbe a testét, a belőle áradó tömény birka- és emberszag igen régi időpontról árulkodott. Maradék pénzből bevásároltunk, ellátuk magunkat élelemmel, az emberem ezúttal kétnapi járásra becsülte a hátralévő utat.

Másnap reggel magunkat összeszedve, kipihenten elindultunk; hosszú volt az út, lassan haladtunk, a határon megrekedtünk, várnunk kellett, mert német csapatok, felszerelést szállító konvojok rajába ütköztünk. Délidőben értünk Dobšinára, megtudtuk, a jégbarlang a városkától 16 kilométernyire fekszik, s azt is elárulta a kocsmáros (merthogy ismét egy krimóban kötöttünk ki), hogy a háborús viszonyokra tekintettel a barlangot lezárták, egyelőre nem látogatható.

Kisebb pihenő után továbbálltunk, a főútvonalba becsatlakozó ponthoz igyekeztünk. – Attúl már elérhető közelségben van Poprád, a Magas-Tátra kapujaként emlegetett város! – lel-

kendezett Matej, s istenuccse, rám fért a biztatás. Utunk vadregényes erdőn vitt keresztül, eleinte még gyönyörködtem a fák őszelőt idéző, itt-ott már fonnyadó lombjában, ám egyszer csak megtorpant a szekér, puskaropogás ütötte meg a fülünk.

– Ennek fele sem tréfa! – kiáltott fel Matej, legjobb lesz, ha elrejtjük magunkat, ezekben a zavaros időkben már azt sem tudjuk, ki a barát és ki az ellenség. – (Jóval később tudtam csak meg: a szlovák nemzeti felkelés katonái és partizánjai a németek ellen harcoltak, a *fritz* csapatokat akarták kiverni országukból. Ám a szlovák hadak tartottak az oroszoktól is, a front közeledett, akkortájt ugrott ki Románia hadat üzenve Hitlernek, s az oláhok a szovjetek iránti szolidaritásukat mutatva, bombatámadást intéztek Nagyvárad, Debrecen és Kecskemét ellen. Röviden szólva: a szlovák regionális hadsereg az oroszok ellen harcolt, míg a partizánok a németeket aprították. Még az is előfordulhatott, hogy szlovák harcolt szlovák ellen, esetleg szlovák a magyar ellen, annyira kaotikus volt akkoriban a hovatartozás.)

Elhagyatott csapás keresztezte utunk, Matej meghúzta a gyeplőt, fordulásra készítette a két fáradt lovat. Később a bozót sűrűsödött, a talaj nedvessé, sárossá vált, közelünkben rakoncátlan patakocska csörgedezett, nem tisztelve partot, vizesárkot, ahol lejtőt sejtett, ott futott tovább. Leszálltunk, utunk folytatása lehetetlenné vált, bebújtunk a bokrok sűrűjébe, s egy szárazabb kis földnyelven húztuk meg magunk.

Az erdő élte a saját életét, cinkék pityegtek, rigók füttyörsztek, a susogó nesz állandósult, andalított, akár valami háttérzene. Megriadtam, egy mókus ugrott át egyik fáról a másikra, zaja ijesztő volt, és nemcsak mi, hanem mások is felfigyeltek a kis test okozta szokatlan lármára. Lábak dobogására lettünk figyelmesek, hallottuk, amint a bozót karmolva súrolja az arra igyekvők csizmáját és ruházatát.

– Vigyázat, bukj le – súgta Matej –, valakik közelednek, rejtse el magát! – Egy fa mögé bújtam, az öreg utánam vetette magát. Valószínűleg ellenséget sejtettek mibennünk, lövések csapódtak a fába közvetlenül a fejünk felett. Az ellenkező

irányból is puskaropogás hallatszott, nyilván azok tüzeltek, akik ellenségei voltak a bennünket támadóknak. Egy sziklatömb mögül kitorve szedett-vetett ruházatú férfiak kerültek meg a fánkat, és rohantak a szembe jövő ellen felé. Éles fény villant fel, egy katona vágódott elénk, ahogy rápillantottam, csak a fél arcát láttam, másik felét elborította a vér. Egy alak kúszva haladt el mellettünk, leadott egy sorozatot, a tüzet viszonozták, Matej feljajdult, én elterültem a földön. Szabályos tűzharc vette kezdetét, egy szakadt ruhás férfi oldalán vérző, tátongó, mély sebbel elzuhan, de felpattant és tüzelni kezdett valakire, aki a himbálózó zöld lomb szövevényén keresztül próbálta eltalálni őt. Ami ezután történt, annak már nem voltam szemtanúja, Matej magához húzott, mellére szorította arcom, egyik kezével befogva a fél fülem. – Ez már a vég – szökött agyamba a gondolat –, hiába menekültem, hiába rejtett el apám a kies Felvidéken, a halál angyala mégiscsak reám talál. Iszonyú robbanás vetett véget sóhajomnak, Matej azt suttogta: kézigránáttal akarunk kifüstölni minket. Merthogy partizánnak vélnek bennünket is a német katonák... Védelvezőnk, a nagy fa a robbanás hatására inogni kezdett, attól féltünk, ránk dől és agyonnyom bennünket, Matej kézen fogva vonszolt beljebb az erdőbe, ám, hogy újból lőttek, hasra vetettük magunkat. Éppen bele a kis patak mélyülő vizébe... Átáztam, de mit számított most a hideg fürdő, amikor – tudtam jól – az életem a tét.

A puskalövések ritkulni kezdtek, úgy tűnt, a harc áttevődött a lankás domb túlsó oldalára. Az erdőt ismét csend ülte meg, kimásztunk a pocsolýából és feltápaszkodtunk, lassan, óvatosan, minden legkisebb neszre felfigyelve elindultunk a szekerünk felé. Ami ezután következett, míg élek, nem felejttem: az egyik ló véresen, sebzetten borult a párja oldalára, csupán a háms a kocsirúd tartotta, miközben lassan csúszott le, a föld felé. A vénember hangos zokogásban tört ki, már nem törődött azzal, ki hallja, ki nem hallja. A ló hasa alá bújva próbálta felállítani a szegény párát, de nem volt már benne élet, több lövés is érte a szürke állatot. Megható volt, ahogy a párja elsi-

ratta, az a ló nyüsztett, olykor bánatosan felnyerített, mellső lábával a földet kapargatta.

A következő pillanatban két német katona toppant elénk a bokrok közül. – *Halt!* – kiáltotta az egyik, majd az öreget félrelökve, a sebesült ló mellé pattant. Közölte, lefoglalják a tetemet a hadtáp részére, egyikük fegyverét az öregre fogta, megparancsolva, hogy szabadítsa ki a hámból a megholt állatot. Matej nem értette, mit akarnak, hogy baja ne essék, szapora szóval fordítottam magyarra a német parancsot. Később többen is jöttek, megragadták a dögölt ló négy lábát és elvonszolták, még sokáig hallottuk a lábak dobogását, s a gallyak csapódását, ahogy utat törtek maguknak keresztül az erdő sűrű rengetegén. Matej a megmaradt ló oldalának dőlve szívet tépő zokogásba kezdett, simogatta, csókolgatta a párját vesztett mént, miközben oly szavakat mondott, melyeket fel nem foghattam, bár akkorra már úgy-ahogy bírtam én is a szlovákokot. Az öregemberhez bújtam, szerettem volna vigasztalni, érintésemtől lecsúszott subája, akkor fedeztem fel, hogy ruhája véres, hogy lövés érthette a karját, amit az események rohanó sodrában még csak észre sem vett.

– Bácsikám – kiáltottam –, meglőtték! Vegye le a lajbiját és az ümegét, nézzük meg, mit tehetünk. A csomagomba tett Teca vöröskeresztes dobozkat... Várjon már, no! Ne legyen ennyire makacs! – Nagy nehezen leimádkoztam róla ruhadarabjait, nadrágszára csupa víz volt, felsőtestét azonban megvédte az ázottbirka szagú suba. A seb nem volt mély, csupán súrolta a golyó az izmos kart, bekentem sebfertőtlenítővel, s tőlem szokatlan mód ügyesen be is pólyáltam a megsebesült testrészt.

– Hát te? – vetette rám ezúttal ő a pillantását. – Egy merő víz vagy, öltözz át gyorsan, mert kiver az Isten hidege... Persze... hisz benne hasaltunk a vízfolyásban, csakhogy a félelem feledtette velünk a csermely hidegét. Felmásztam a szekérre, keresgélni kezdtem a holmim között, ám csupán egy vékonyka blúz és szoknya akadt a kezembe, a melegebb darabok vizesek voltak, az elmúlt néhány óra alatt nem száradtak ki. Átöltöttem,

ám annyira fáztam, hogy a nedves kabát is jobb volt a semminél. Fázósan húzódtam össze, a szél nagyokat lódult az erdő felett, a felhők moraja egyre közelebbről hangzott, olykor egy-egy villám fénye is szétvillant az égen.

A sűrű fákkal övezett erdőnyiladékban szekerünk nem volt képes megfordulni, mindketten húztuk, úgy hátráltunk ki a szélesebb földútra, miközben a megmaradt lovacska engedelmesen követte terhének mozgását. Magában nyilván csodálkozott, hogy ezúttal a szekér húzza őt, az a járgány, melyet mindeddig ő maga vonszolt. Ó, ha a lovak beszélni tudnának, talán sok bajtól megóvnának bennünket, embereket... Jó egyórás kínlődés után visszaértünk a kövesútra, hogy elinduljunk végre Poprád felé.

Azaz, csupán elindultunk volna... Alig tettünk meg tán egy fél kilométert, amikor útzárhoz érkeztünk, német helyőrség tiltotta meg a továbbhaladást.

– Csapatösszevonást tartanak a német testületek – adtam tudtára Matejnek a katonák szavát. – Két napig tilos az átkelés – fordítottam a német szöveget –, azt tanácsolják, kerüljünk át a Hernád völgyébe, és Spišska Nová Ves felől haladjunk Poprád felé. – Az egyik katona, értékelve német tudásomat, bizalmasan a tudomra adta, a lezárt útszakaszt gyakran megszorják a szovjet *rata* repülőgépek, no persze ők sem restek, légvédelmi ágyúikkal jó pár madarat leszedtek már. Egyszóval, az út hadszíntér! – mondta nyomatékkal. – *Liebes Fräulein*, jobban tennék, ha elhagyatott utat választanának, akkor talán még épségben odaérnek, bár lehetne annyi eszük, hogy ilyen háborús időkben megülnének nyugton a fenekükön!

Bácsikám az összeomlás határán volt, amikor tolmácsoltam neki a hadi helyzetet.

– Mit tegyünk? – nézett rám tanácstalanul, mintha én volnék kettőnk közül az okosabb. Siránkozni kezdett, hogy ez a szegény pára nem bírja egyedül az utat; hegyre mászni, horhosok mélyén botorkálni, menni erdőkbe vesző ösvényen, sziklákon, köveken, olykor tán még vizesárokban is... A katona azt

tanácsolta, menjünk Dobšina felé, és kövessük a Terca folyót. Margecanyánál elérjük a Kassa felől jövő utat, ami egyenesen Poprádra visz. Katonai térképet is elővett, annak segítségével magyarázta, merre haladjunk, hol találunk le nem foglalt utat, ahol nem ütközünk katonai csapatokba. Mély aggodalommal hallgattuk a magyarázatot, el nem képzelhettük, hogy leszünk képesek az egyetlen lóval ekkora utat megtenni. Nem szóltunk, lógattuk a fenjünk, mint a szürke szamár, ha nem talál magának kórót.

Ám, ha nagy a szükség, jó a segítség, ezt tanította egykor nagyanyám nekem. Ez történt most is, bármily hihetetlen, egyszerre megjelent egy tank, dübörgése elhalt, megállt mellettünk.

– *Was ist los?* – érdeklődött a fedél alól kibukkanó hadfi. A katona elmondta a tankosnak, hogy mi a bajunk, a fiatalember minden bizonnyal megszánt bennünket – az ágrólszakadt, ám a német nyelvet hibátlanul beszélő kislányt, s a síró-rívó öregembert. Fejét vakargatva kiötölte, miféle segítséget tudna nyújtani a két póruljártnak. Fogja ki a lovat az öreg, üljön a hátára, ő meg elvonatja a szekerünket. Igaz, csupán csak Iglóra (ez a magyar neve Spišska Nová Ves-nek), de onnan már magunktól is elboldogulhatunk. Az öreg hümmögött kissé, azonban belátta, nincs más választásunk, rábólintott a bizarr ötletre. Az én dolgom volt, hogy tolmácsoljam a köszönetét. Némi huzavonával, kisebb-nagyobb bonyodalmakkal összeállt a különös trén, a szekeret ügyel-bajjal a tankhoz kötözte a német, Matej vastag pokrócot terített a lóra, úgy ülte meg, én a szekéren maradtam, dideregve húztam magamra a megmaradt nedves plédet.

A napsütés gyengült, az idő hidegre fordult, nagy felhőoszlopok nőttek fel az égen, feltámadt a szél, arcunkba vágta húsleheletét. Fáztam, reszkettem egész testemben, a vékony ruházat és a nedves kabát nem nyújtott védelmet, pokrócom is csak egy volt – a másik kettőből Matej nyerget csinált –, a ponyva meg nem sok meleget adott. Nem szóltam, eszembe sem jutott

panaszkodni éppen most, amikor megoldódni látszott szánalmas helyzetünk.

A változatosság kedvéért ágyúdörgés verte fel a csendet, délkelet felől jöttek a lövedékek, egyelőre még tőlünk messze érhetek célba. Dideregve húztam össze magam, a fejem lüktetett, szédelegtem kissé, már a gondolataim is akadoztak. A szél felerősödve rázta a fákat, leverve a dérré vált harmatot, ami még ott csillogott a leveleken. Bukdácsolva haladt a tank a lapossá simult erdei tisztáson, szorongó szívvel figyeltem a behemót igyekezetét. Hol elakadt, mintha ereje elhagyta volna, hol meg mérgesen feldübörgött, mint valami bősziült szörnyeteg. Vezetője erőteljes mozdulatának engedelmeskedve éles fordulatot vett, majd nagyot zökkenve hirtelen megállt.

Matej lova csatakos volt az izzadságtól, az állat felhőrdült, olyan hangot adott, mint egy fujtató gőzmozdony. A fiatal katonára kimászott a tankból, kezdte félretolni az elakadt szekeret, Matej elképedve nézte, úgy-ahogy segített is neki. Elszántan szólítottam a tankost, arra kértem, hadd mehessek be én is a gépbe, nem bírom már a feltámadt hideg szelet. Rám vigyorgott. Ő is, mint a társa, díjazta perfekt német beszédem, nyelvtanilag pontos mondataimat, melyek magukon viselték apám tanításának nyomát.

– *Sind Sie krank?* – kérdezte aggódva.

– *Ach, ja!* – válaszoltam, s elregéltem, borzongat a hideg, köhögés fojtogat, miközben erősen szúr a hátam. Nem sokat totójázott, ölébe kapva vitt be a szörnyeteg gyomrába; dízelolajszag ütötte meg az orrom, vasszerelvények, rádiókészülékek dróttjai vettek körül a szűkös helyiségben. A vezetőülés melletti zugba préselt, miután katonaköpenyével körütekert.

Hogy meddig tartott az út, még ma sem tudom, olykor felébredtem kábulatomból, álomtalan alvásomból, zsibbadt a kezem, a lábam, még egyre remegtem, bár a hőmérséklet szokatlanul nagy volt, nagyobb, mint a jól fűtött szobákban. Amikor elértük a várost, az öreg átvett a némettől, kibontott a katonaköpenyből, és talpra állított. Körülnéztem. A távolban felsej-

lettek a Magas-Tátra farkasfog-csúcsai, mogorván pipálták szürkésfehér felhőgyűrűiket. Matej ijedten meredt arcomra, remegő testemre.

– A gyerek lázas! – kiáltotta. Magam is éreztem, hogy baj van, visszagondoltam számos betegségemre, akkor is ezt a reszketést és bágyadást éreztem, és ugyanígy hasogatott a hátam is. Matej magyarul, én németül könyörögtem a németnek, legyen olyan jó, vigyen kórházba engem. A férfi szótlanul lecsatolta a szekeret, engem visszaültetett a tankba, majd, mint aki nek roppantul elege van már belőlünk, a városi kórházhoz fuvarozott. A kapu előtt kiemelt engem a tankból, és köszöntést mormolva, sorsunkra hagyott.

A portás rideg volt és elutasító, még a folyosón is sebesültek vannak, közölte félvállról, szlovákul beszélt, Matej alaposan összevitakozott vele, végül annyit megtett, hogy odahívta az egyik ápolónőt. Az asszony végigmért, tenyerét a homlokomra tette, csuklómat tapintva konstataálta, hogy szapora a szívverésem, majd azt tanácsolta, hogy keressünk fel egy másik kórházat, ott ellátják a kevésbé súlyos betegeket is.

– Ez a kórház hadikórház – mondta –, itt nem kezelhetünk civileket. Innen mindössze hét kilométer a katona-ispotály, menjenek végig a főúton, és ágazzanak le az erdő felé! – Matej ezúttal engem ültetett fel a ló hátára, ráborultam, átkaroltam vastag, sörényes nyakát, elindultunk vissza a szekérhez, melyet a katona nem volt hajlandó továbbfuvarozni. Meglelve az elhagyott szekeret, társam hámba fogta a megmaradt lovacskát, elindultunk, én már félálomban, vagy tán ájulásban töltöttem el a majd kétórás utat.

Különös helyre vezérelt bennünket a sorsunk. Utólag tudtam meg, a telep valójában az erdőgazdaság tulajdona, valami grófi kastély állt itt hajdanában, körülvéve raktárakkal, cseléd-épületekkel, istállókkal; a hadiállapot azonban felülírta az erdőgazdálkodás érdekeit, s afféle elfekvő kórházzá alakították át a kisebb-nagyobb házakból álló épületegyüttest. Főként az olyan sebesültek kerültek ide, akik lábadoztak, s kezelésük nem igé-

nyelt jól felszerelt műtőt, ugyanakkor azoknak is nyújtottak itt menedéket, akik számára már nem volt segítség, s hogy elkerüljék a teljes számkivetettséget, e helyt emberségesebb körülmények között várhatták be a méltóbb halált. Engem a könnyebb esetek közé soroltak, első ránézésre úgy vélték, influenzás vagyok, az ágynyugalom és néhány szem pirula hamarosan talpra állít, utókezelésre nem szorulok. Bárcsak igazuk lett volna! Amint az egyetlen, valamire való doktor alaposabban megvizsgált, kiderült, kétoldali tüdőgyulladásban szenvedek.

Matej hosszas sopánkodás és némi lelkiismeret-furdalás után úgy döntött, egylovasával útnak indul Dolný Smokovecra, felkeresi „rokonaimat”, majd körülnéz a Magas-Tátra híres tudószanatóriumaiban, a felvételemet kéri, elvégre a tüdőmet érte károsodás. No és mentőautót is küldet majd értem, mert lova nem bírja a tátrai utak meredekét. Szegény... Akkorát tévedett, mint maga a Gerlachfalvi csúcs! És ha megsejtette volna tetteinek következményeit, másként határoz, meglehet, itt marad a közelemben, Igló városában ver tanyát.

Az egyik melléképületben kaptam helyet, a kétágyas szoba, ahová irányítottak, kellemes benyomást keltett, a ropogós, hófehér huzatba bújtatott puha paplan és párna enyhet adott szenvedő testemnek. Szobatársnőm, aki felpolcolt párnahalmon feküdt – velem kábé azonos korú leányka –, úgyszintén kétoldali tüdőgyulladással, ráadásul mellhártyagyulladással küszködött. Priznic-borogatást és aszpirin-kúrát kapott ő is, mint én, ám esetében a mellhártya gennyes izzadmányát az orvos fecskendővel végzett kiszívással megcsapolta. Érdekes mód a keresztnevünk megegyezett, Marijának hívták, s szlovákul az én nevemet is ugyanígy ejtették.

Az aszpirin és néhány hozzá hasonlatos gyógyszer esetemben hatástalannak bizonyult, hogy kímélik a szívem, hidegvizes lepedőbe csavartak, így próbálták lenyomni a lázam; a hadikórház nem rendelkezett az akkoriban már elterjedően lévő, híres antibiotikummal: a penicillinnel, mely – mint később megtudtam – épp a tüdőgyulladásnak biztos ellenszere. Maradt

tehát a Jóisten gondoskodása, no meg a talpamra adott ecetes borogatás, a nővér esküdött rá, hogy ez a legjobb gyógymód, ám a biztonság kedvéért nem mulasztott el belém tömködni néhány további, ki tudja miféle, pirulát.

Az elkövetkező két hét teljes egészében kiesett az emlékezetemből. Állítólag nagyon rosszul voltam, félrebeszéltem, az ápolónő, aki értette a magyart, azt mesélte, rémálmaimban valami rendőr bácsi segítségét kértem, s egy hatalmas fekete kutyával folytattam élet-halál harcot. A krízist megelőző nap volt a legszörnyűbb, ekkor már nem beszéltem, fuldokolva hánykolódtam, a lázam oly magas volt, hogy a higanyszál végigfutott a hőmérő teljes hosszán. Az orvosok, ápolók lemondtak rólam, még egy ládát is behoztak a kórterembe, melyben alhattam volna örök álmomat. Aztán mégsem én feküdtem bele a ládába, hanem a sorstársam, a másik *Maríja*...

Én túlestem a krízisen, bár eleinte gyöngé voltam, elesett és étvágytalan, az orvos és a nővér azt suttogta: tán megmárodok...

Pár napra rá – ekkor már felfogtam, hogy szobatársnőm távozott az élők sorából s én egyedül maradtam –, izgatott készülődés vette kezdetét a kis kórteremben. Mint mondták, ez a szoba afféle „reprezentáns” helyiség, itt helyezik el az előkelőbb betegeket. Mi, a két *Maríja*, csupán azért birtokolhattuk e kivételes helyet, mert akkor éppen üresedés volt. Ám most valami magas rangú katonatiszt érkezik a kórházunkba, neki kell a kényelmes, frissiben kifestett szoba, hogy itt heverje ki sebesülése utóhatásait. Engem ágyneműstől felnyalábolt egy jó erőben lévő fickó, és átszállított a főépület tízágys kórteremébe. Ápolásomat fiatal nővérke vette át, mint megtudtam, alig egy éve végezte el a nővérképzőt, még tanulja a szakmát, ezért osztották be az utógondozást igénylő betegekhez. Egy alkalommal, amikor sétát tettem a folyosón és megtekintettem az ágyam végén elhelyezett kórlapomat, csodálkozva tapasztaltam, hogy *Maríja Švetliková* néven szerepelek. Úgy véltem, nemcsak a keresztnememet fordították le szlovákra, hanem a vezetéknevemet is;

mivel az „-ová” képzővel ellátott, magyaros hangzású Szekeres név igencsak időtlenül csengett volna.

Rohamosan gyógyultam, megjött az étvágyam, híztam pár kilót, az arcom is kiszínesedett. Eltelt két hét, vártam Matejt, ám hiába vártam... az egylovas rozoga kocsik csak nem érkezett meg. Már a kórház személyzetének is szemet szűrt különös helyzetem, orvosaim szerint hamarosan gyógyultan távozhatok, ám senki sem tudta, mit kezdjenek velem, mintha olyasmiről pusmogtak volna, hogy elvesztettem a szüleimet...

Eközben napról napra szorosabb lett barátságom a nővérkével – Elenkának hívták –, és a kedves lány segítséget ígért nekem. Jól megértettük egymást, Elenka édesanyja magyar nő volt, így hát türelemmel beszélt a nyelvünk. Kérdezgetni kezdett, hogy kerültem ide, kik a szüleim, merre lakom, hogyan segíthetné elő a hazatérésem. Megkérdeztem tőle, telefonálhatnék-e Dolný Smokovecra, távoli rokonaim élnek ott, hozzájuk igyekeztünk a bácsikámmal, a nevüket és a címüket azonban elfeledtem. Annyit tudok róluk, vendégfogadjuk van. Kérésem továbbította az egyik orvoshoz, aki megsemmisítő pillantást vetett rám úgy vélt, a lázas állapot megzavarta az agyam. Elenka további faggatására kissé homályos válaszokat adtam, Matejről meséltem, s Jesnát jelöltem meg otthonomul. Belátta, ily messzi útra nem indulhatok el, javában dúlt még a háború, fellángoltak a partizánakciók is.

Akkoriban már járóbetegnek számítottam, Elenka gondolt egyet, s anélkül, hogy bárkitől engedélyt kért volna, maga mellé vett segítségnek. Egyszerűbb ápolási feladatokat bízott rám: ételosztást, ágyhúzást, szemétkihordást, lábadozók sétáltatását és ehhez hasonló könnyen elvégezhető, ám mégiscsak fontos tennivalókat. Figyeltem szavára, igyekeztem ellesni a mozdulatait, nem ügyetlenkedni, semmit össze nem törni. Tudtam jól, ha nem állok helyt, szemet szúr csetlésem-botlásom, közlik velem, hogy semmi dolgom itt, és kitessekelhetnek az ápolókórházból.

Egyik nap felfigyelt ténykedésemre a főnővér, pártfogómmal együtt kérdőre vont, mit lábatlankodom itt. Elenka beszá-

molt szorult helyzetemről, arra kérve az idősödő, nagytekintélyű asszonyt, engedélyezze a maradásom. Ezúttal is mellém pártolt a szerencse, az ápolónők rettegett főnöke szeretettel simogatta meg a hajam, talán ő maga is nagymama volt, s unokáit vélte felfedezni bennem. Emlékezett súlyos állapotomra, s kis társnőm, a „másik Maríja” szomorú sorsára, beszélt a főorvossal, végül megkaphattam az áhított engedélyt. Állományba vettek, mint kisegítőt, a kórtermet, hogy meggyógyultam, el kellett hagynom; Elenka készségesen megosztotta velem kicsiny szobácskáját, kaptam egy összecukukható ágyat, ahol alhattam, néhány polcot a szekrényében, ott helyezhettem el semmi kis holmimat.

Örömünk leírhatatlan volt, lassanként lemondtam arról, hogy Matej visszajön értem, azt reméltem, itt várhatom meg a háború végét, s amint helyreáll a világ rendje, valaki majdcsak hazafuvaroz engem Nyíregyháza kedves városába.

Később a konyhára is beosztottak, a hatalmas hodályban, ahol többféle ételt is főztek, rengeteg apró-cseprő tennivaló akad, legtöbb közülük nem kíván szaktudást, csupán szorgos kezet. Megszerettek. Afféle kis mindenes, tréfásan szólva „hátramozdító” lettem, státuszomat már senki sem kérdőjelezte meg, dolgoztam ingyen a napi betevőért és a szerény kis fekhelyért, a fűtésért s a világításért. Most vettem hasznát Zsofka nénje gondos nevelésének, munkára szoktatásának, ügyességem fejlesztésének. Teltek a hónapok, elért bennünket a front, átélünk bombázást, partizánharcot, német- majd orosz felszabadítást; miközben a történelem járta viharos táncát hol velünk, hol a fejünk felett. Olykor védelmet nyújtott kórházunknak az épületek tetejére pingált vöröskereszt, ám voltak katonák (vagy inkább hordák), akik az ügyeletes ellenség bújtatóit vélték felfedezni bennünk. Az egyik kedvesnővért, mert nem engedte feldúlni a kórtermeket, agyonlőtték, jó pár beteget, akit gyanús-nak vélték, az udvar végében felállított vesztőhelyre vittek. Lerészegedve lövöldöztek rájuk, ennek okán olykor célt tévesztettek: egyesek túléltek a szórakozásnak szánt játszadozást...

Később, amikor elvonult a csapat, megsokszorozódott a személyzet munkája, az orvosok golyókat operáltak ki a megölt-
tekből, az ápolók gondos munkával állították talpra a sebesülteket.

Nagy-nagy szerencsémre ép bőrrel úsztam meg a katonák, partizánok rohamait, senki sem bántott, gyermek voltam, az egyetlen zöldfülű a kórházunkban. Ha vad csürhe jött, ágyba dugtak, becsavartak kötszerekbe, mintha sebekkel volnék teli, oly mélyre – szerencsémre – nem aljasodott le egyetlen pribék sem, hogy egy súlyosan sebesült kislányt lepuffantson.

Eljött a tavasz, a gyümölcsfák virágba borultak, olyanok voltak, mint bálba készülő fehér meg rózsaszínű ruhás lányok, akik szívrepesve várják táncosukat. Hatalmasat fordult a világ, s bekövetkezett az, amire évek hosszú sora óta vártunk: fegyverszünetet kötöttek a harcoló felek, s úgy hírlett, hamarosan megkezdődnek a béketárgyalások. A szovjet csapatok a *Győzelem napját* ünnepelték, mi, egyszerűbb emberek annak örvendeztünk, hogy elhallgattak végre a fegyverek. Kórházunk lassanként kiürült, helyzetem kezdett egyre bizonytalanabbá válni, s eljött a nap, amikor Elenka azzal köszöntött rám, hogy a kórház vezetőjének komoly megbeszélőnivalója volna velem.

18.

Matej, hogy Marinkát biztonságban tudta, megabakoltatta fáradt jószágát, majd fordult, és elindult Poprád felé. Szerencsésen megérkezett, ezúttal nem botlott bele hadszíntérbe, délután indult, estére kelve már ott is volt, s a városszálen egy elhagyatott csürben éjszakázott. Talált szénát a lónak, ő maga megmosakodott a kút melletti vályú kétes tisztaságú vizé-

ben, még a subáját is lecsutakolta, s imígyen kiritttyentve elindult Dolný Smokovecre. Némi keresgélés után megtalálta a keresett házat, szépre sikeredett épület volt, kapuja felett színes betűkkel ékített tábla hirdette, hogy minden kényelemmel felszerelt szobák és apartmanok bérelhetők. Bekopogtatott, szemrevaló, jó negyvenes asszony nyitott neki ajtót, vendégnek nézte, a barátságos konyhába invitálta, s hogy felfrissítse a fáradtnak látszó embert, egy pohárba bort töltött neki. Az öreg megköszönte, azonmód fel is hajtotta, s hogy megjött a szava, akadozva, hosszas magyarázatokba bonyolódva regélte el, mi járatban van, mi okból szekerezett ide, Dolný Smokovecre, ahol ily háborús időkben akár a fehér holló, olyan ritka a látogató. Később arra is rátért, hogy félig-meddig családtag, Jesnáról jött, hírt hozott Zsofkáról.

A férfibeszédet hallva a ház ura is bejött az udvarról, ruhája piszkos volt, a csizmája sáros a trágyadomb mocskától, csodálkozva méregette az öregembert, majd tekintetét az útra vetette, ahol az erősen megviselt szekér parkolt az egyetlen szürkével. – Ki az ördög lehet – gondolta magában –, ennek a kopott öregnek aligha volna pénze megfizetni a mi árainkat! – Majd kiesett a szeme a csodálkozástól, amikor a nejétől megtudta, hogy szeretett sógornője üzenethozója jött meg. A férfi nehezen érthető, zavaros beszéddel igyekezett előadni valami teljesen képtelen élményt, mely vele, s egy kisleánnyal, a Zsofka unokájával esett volna meg... Udvarias ember lévén, parolára nyújtotta a kezét, asszonyával ellentétben pálinkával kínálta vendégét, miközben arra ösztökölte, hogy kissé részletesebben s érthetőbben regélje el, mi járatban van.

A barátságos hangulatot hamarosan felváltotta a siránkozás, amikor az öreg az asszony és a férfi tudtára adta Zsofka halálának megrázó történetét. S hogy ne legyen elég a szomorúságból, Matej beszámolt a kisunoka megbetegedéséről is, elmondta, a gyermek Spišská Nován fekszik kétoldali tüdőgyulladással, élete orvosai szerint alig egy hajszálon függ. Amikorra Matej kifogyott a szóból, a gondos háziasszony étellel kínálta, a

juhász kitett magáért, alaposan belakmározott. A házigazda a lónak, s a szekérnek is talált helyet, s a csaknem teljesen üres vendégházban a vénember válogathatott a jobbnál jobb szobák között.

Az öreg juhász ötletét meghallván, miszerint ő a Magas-Tátra valamelyik szanatóriumában keresne helyet a kislánynak, a háziak kétkedve csóválták fejüket. Bár nem akarták kedvét szegni a jámbornak, aki ennyi zűrön, megpróbáltatáson ment keresztül, míg ide nem ért, annyit azonban megjegyeztek, jobb volna, ha Ždiar községben az elsősegélynyújtó helyen érdeklődne, merthogy a tátrai szanatóriumok nem a maguk fajtájának valók. Beszélhettek bármit, Matej, aki konokságáról volt híres, hajthatatlan maradt. Hogy a lovacskát kímélje, úgy döntött, gyalog vág neki a tátrai vidéknek, úgy vélte, a legfelkapottabb helyek valamelyikén: Lomnicon, illetve Starý vagy Nový Smokovec gyógyintézetében vón’ a legjobb helye a drága gyermeknek, pontosan ott, ahol annyi szakavatott ember kezeli a sok beteg tüdőt.

Bejárta a Magas-Tátrát Kotlinától a Csorba-tóig, bámulta, csodálta a türkizkék ég alatt szikrázó csúcsokat, ám hiába fáradt, gyalogolt éjt nappallá téve, sehol nem talált olyan ispotályt, mely befogadta volna unokáját. Az ózondús hegyvidék hemzsegett a katonáktól, ezek egy része sí-tanfolyamokon, hegyi kiképzéseken vett részt, mások – katonaviselt emberek, kétes kilétű civilek – vidáman italoztak a sörszagú csehókban, meghitt kisvendéglőkben, legtöbbször látszatra semmi baja sem volt, ám bitorolta a hőn áhított ágyat, s részesülhetett a ki tudja, miféle orvosi kezeléseken is. Magánházak is kínáltak kiadó szobákat, Matej ezeknél is próbálkozott, ám rémülten húzta be a nyakát, amikor meghallotta a kért pénzösszeget. Azt is a tudára adták, hogy kórházak, szanatóriumok semmiféle mentőautót nem küldenek beteg gyermekekért Spišská Nová Vesre, orvosi kezelésben is csak azokat a betegeket részesítik, akik fizetnek a helyért, illetve beutalót hoznak a helyi tüdőgondozó intézetektől, vagy a honvédségtől. Miközben vándorolt, kenyéren és

vízen élt, szükségsszállásokon húzta meg magát. Elrongyolódva, fáradtan, megtörtén tért vissza Dolnýra, sajnálkozva adva igazat a háziaknak.

Hogy minden lehetőséget kipróbáljon, elment Ždiar községbe is, ám a kis faluban csupán elsősegélynyújtó helyre, s egy szerény ambulanciára lelt. Annyit mondtak, ha elhozza a kislányt, megvizsgálják, mentőautót azonban nem tudnak adni, és ha a gyermek jelenleg kórházban fekszik, örüljön annak, hogy kapott valahol egy ágyat, a legjobb, amit tehet, ha békében hagyja, türelemmel várva gyógyulását.

Alighogy kipihente fáradoalmait, hatalmas hózivatar tört ki, *Tél tábornok* úgy vélte, megmutatja ennek a sok mihaszna hadfinak, ő is tud valamit. Éjfékete felhők tűntek fel a Lomnici csúcs felett, záporoztak a kéklila villámok, becsapódásuk szörnyű dörrenéseit megsokszorozták az égbe törő, sötét kösziklás hegyek. Kezdetben sűrű zápor mosdatta tisztára az üdülőket, később a vízcseppek közé dérszemek, hópelyhek vegyültek, s ahogy a hideg levegő átvette az uralmat a langyos őszi légfelett, sűrű havazás vette kezdetét. Mintha december, vagy január volna, oly hatalmas hőtömeg zúdult a kies hegyvidékre. Birták az iramot a hóval telített, hatalmas felhő-zsákok, három nap s három éjjel szinte megállás nélkül, szakadatlan esett. Az éjszakai fagy kemény darát varázsolt a hó színére; az utakon elakadtak a járművek, még a katonai trének is vesztegelni kényszerültek, annak ellenére, hogy a hókotró masinák megállás nélkül tisztogatták a főútvonalakat. A mellékutakra, erdei ösvényekre nem futotta sem az erőből, sem pedig a pénzből, imitt-amott lefulladt gépek adták fel a harcot, békésen szenderegve a hófehér paplan alatt.

Matej éppen indulóban volt az akkor még csak pilingelő hóban, Zsofka húga rimánkodva kérte, el ne induljon ilyen megveszekedett időben, a ház ura meg szóltanul a juhász szeke-rehez lépett, s gyors mozdulatokkal kifogta a hámból a lovat. Be is vezette az istállóba, Matej dühöngve eredt utána, majd némi töprengést követően megfogadta a nő intelmeit, kiszedte a

szekérderékből holmiját, s visszasompolygott a szobájába. Éppen jókor! A következő másodpercben bíborszín villám cikázott át az égen, és belecsapott a kapu előtt álló legmagasabb fába. Az elektromos áram hatalmas folyama lángoló koszorút varázsolta a jegenye lombja köré; szerencsére az erősen záporozó csapadék eloltotta a hatalmas tüzet. A lekopaszított felső ágrengeteg intő mementóként meredt az ég felé, figyelmeztetve Matejt a természet féktelen erejére.

Eltelt egy hét, mire a vénember az indulásra rászánhatta magát, az égbolt kitisztult, lágy ködök szálltak hajnalhasadtával, madárdal is hangzott, miközben a kipihent, zabon felhízalt lovacska fürgén vette a kilométereket Spišská Nová felé. Tehette, az út nagy része lejtett, inkább fékezni kellett a szekeret, mintsem hajszolni a lovat. Poprádon rövid pihenőt tartott a gázda és a lova, délre beért a városba a szekér. Matej tovább hajtott, majd elérve az útkereszteződést, a szürke mén kaptatni kezdett az emelkedőn felfelé az ápolókórház irányába. Miután célba ért, szekerét az útszélen hagyva, gyámoltalanul körülnézve elindult, hogy meglelje a lányt. Kérdezősködött, nehezen ismerte ki magát a sokféle épület között, végre talált egy embert, aki elkalauzolta őt a betegirányítóba. – Ott nyilvántartanak mindenkit – közölte tudálékosan az orvosnak kinéző férfi –, megmondják, melyik épületben, melyik kórteremben fekszik a keresett személy.

A fáradt juhász illendően kopogott az ajtón, várt pár pillanatot, majd benyitott, sovány arcú, kontyos nő ült egy íróasztal mellett, keze ügyében hatalmas aktacsomag feküdt. Az öregember köszönt, bemutatkozott, előadta, látogatóba jött.

– Az onokámról van szó – magyarázta – Szekeres Mária, vagy ahogy szlovákul mondják: Marija Szekeresová az, akit keresek. – Az asszony hellyel kínálta a férfit, nagy könyvet halászott elő az egyik aktacsomó alól, fellapozta, keresgélt benne, majd aggódó arcot vágva érdeklődött, mi volt a baja az illetőnek, s melyik hó melyik napján érkezett ide, az ispotályba. Matej a kislány betegségével tisztában volt, de az érkezés dá-

tumát illetően elbizonytalanodott. Végül az ujjain számolta a napokat és a heteket, az asszony megszánta, közölte, elegendő az is, ha legalább a hónapot meg tudja mondani.

A nő lapozgatni kezdett a nagykönyvben, ujját végigfuttatva a rubrikákon. Valami nagyon nem tetszett neki... – Pillanat! – állt fel. – Meg kell keresnem az egyik ápolónőt, ő biztos tudja, hol található a beteg leány. Ha megkérhetném – szólította az öreget –, üljön ki a folyosóra, ott várákózzék, pár perc, és itt is vagyok.

A pár percből félóra is lett, végül feltűnt az asszony, magas, erőteljes nővér követte lépteit.

– Uram – tette a vénember vállára a kezét –, szomorú hírt kell közölnünk önnel, a kisleány meghalt, épp ma két hete végzett vele a tüdő- és mellhártyagyulladás. Kérem, legyen erős, higgye el, az orvosok mindent megtettek érte! Megkapta a lehető legjobb gyógyszereket, ám tüdővízenyő lépett fel nála, az orvos eret vágott, bőven engedett ki vért. Még gyógyító ojtásokat is adott néki, de ez sem hozott sikert, s a legyengült szív nem bírta a rengeteg megpróbáltatást. Csöndesen ment el, nem sírt, nem jajgatott; hajnalodott, amikor a túlvilágra álmódta magát.

– Bácsi kérem – szólította a kontyos asszony a férfit –, jöjjön velem, elkísérem önt az unokája sírhantjához. Ott leróhatja a kegyeletét. – Szlovákul beszélt a két nő, a férfi mégis úgy meredt rájuk, mintha nem értené jól a szavuk. Pár pillanatig fásultan bámult maga elé, majd ordításba tört ki, pokolra kívánta a kórházat, később a háborút és annak minden katonáját, végül már csak azokat okolta, akik ott a vizesárok mellett elkezdték az esztelen lövöldözést. – Bárcsak lelőttek volna mindketőnket! – sóhajtotta, miközben patakzott a könny a két öreg szemből. – Ennél tán még az is jobb lett volna, nem kellene megérnem öreg fejemmel, hogy szeretteimet kiölik mellőlem!

A két nő folytatta a kenetteljes szavakkal való vigasztalást, volt benne gyakorlatuk, a kórház elfekvő részlegében minden naposak voltak a halálesetek, s gyakoriak a kétségbe zuhant

látogatók. Az öreg elbattyogott a sírhoz együtt a nővérrrel, szerény kis sírhantot látott, tetején gallyakból ácsolt keresztet, rajta kicsiny táblát, mely hírül adta, hogy itt nyugszik Marija Szekeresová, élt éppen kilenc évet.

Az erdőszélen néhány mezei virág szomorkodott, Matej nem jutván máshoz, szedett belőlük, s a színes kis csokrot a fejfa tövébe tette. Imát is mormolt, bár nem tudta szó szerint idézni a régen tanultakat, felét szlovákul, felét magyarul mondta, mert valaha, iskolás korában magyar pap tanította neki a hittant. Búcsút vett a nőktől, megkereste a szekerét, a lovacska legelészett, nem zavarta a száját feszítő zabla. Gazdája jöttére felkapta a fejét, a vén juhász hozzálépett, arcát a ló nyakára hajtva keserves zokogásban tört ki. – Már csak te vagy nekem, Loška! – szólította a mént, s az, mintha csak értene a szóból, fújtatva dörmögött valami vigasztalót.

Matej változtatott az útitervén, nem tért vissza Dolný Smokovecra, mit is keresett volna ott, ő csak a lányt akarta odavinni, s eltölteni véle pár kedves napot. Mostanság egyetlen lehetőség állt előtte: Jesnára hazatérni, magát rendbe hozni és kipihenni a viszontagságos út fáradalmait. Három hétig tartott, amíg megérkezett, hosszú sora volna elregélni, mennyi viszontagságot, keservet és megpróbáltatást élt át ez idő alatt. Az utolsó sorscsapás volt a legnagyobb, amit elsenvedett, abba csaknem belerokkant, kis híján megszakadt az öreg, megviselt szíve. Tíz kilométerre volt már csak Jesnától, amikor a Loška ló megbotlott, elesett és kilehelte lelkét. Illetve azt a párát, ami az életet jelentette neki... Matejt órákkal a történetek után néhány falubeli ember szedte fel az útról, ott hevert holt lovát átölelve, ha nem járnak arra, s nem botlanak bele, eltávozik ő is az élők sorából. Az ágyához vitték, volt ott egy szobája, ahol átvészelhette a téli hideget, amikor az esztrenga már lakhatatlannak bizonyult.

Rettenetes állapotban volt, csimbókos ősz haja, szakálla, mint koszlott kócos lenszálak lógtak az arcáról, fejéről; ruhája bűzös és rongyos volt, sáros foltokkal ellátott subája tépett és szakadt. Megfürdették, megnyírták, mint a birkát, ágyba fektették, levessel etették. A bábaasszony járt hozzá kenetetni, gyógykezelni, később felkereste őt a tanító és a pap. Megpróbálták szóra bírni, kérlelték, mesélje el, miféle kalandokat élt át, mi történt Marinkával; eljutott-e végül Dolný Somokovecra a rokonaihoz, vagy talán valami baj érte, betegség, esetleg sebesülés.

Hetek múltak el, mire a hebegő, dadogó, félig öntudatlan embert értelmes beszédre rá lehetett venni. Akkor ámul el igazán a falu népe, amikor megtudta, hogy Marinka – a Zsofka unokája (!) – meghalt, elvitte őt a tüdőgyulladás. A pap gyászmisét celebrált a megholt lány lelki üdvéért, teli volt a templom, még az udvarán is álltak, eljöttek a másvallásúak, s a hitehagyottak is, mindenki szerette a kislányt, még az is, aki soha nem elegyedett szóba vele. Mivel a kis halott messze volt eltemetve, s a háborús viszonyok nem tették lehetővé a holttest átszállítását, a tanító javaslatára a kőfaragó keresztet készített Marinka emlékére, belevésve nevét magyarul és szlovákul is. A kereszt köré az asszonyok cserepes virágokat tettek, majd a tavaszon, jegyezte meg a tanítóné, teleültetik friss virággal a kis hantot.

Bármily hihetetlen, mégiscsak megtörtént, hogy Marinka, aki ez idő tájt szorgalmasan ápolta a betegeket, pucolta a zöldeket, s tett sok egyéb hasznos dolgot, immáron két sírhalmot is mondhatott a magáénak. Hiába, furcsa az élet, s hogy fricskát mutasson a jámboroknak, olykor még a morbid viccelődéstől sem riad vissza.

19.

Szlovákia hadseregét valósággal szétzilálta a Tiso által felszított Szlovák Nemzeti Felkelés, 1944 augusztusában a partizáncsapatok megszállták Martint, majd a szlovák tartomány központi része a fasiszta fővezér uralma alá került. Különös megosztás jött létre a hadviselésben: az oroszok Tisót támogatták, míg a Waffen SS a népi gárdák haderejére támaszkodott. Október végére a német csapatok leverték a felkelőket, a partizánok a hegyekbe menekültek, rajtaütésekkel segítve a szovjet csapatokat. 1945 áprilisában vette át a Szovjetunió a teljes ellenőrzést a szlovák országrész felett.

Amint a háború a végéhez közeledett, a hadifoglyok közül is többen hazatértek, azok, akiket megszímogatott a szerencse istenasszonya. Köztük volt Josef, a Zsofka fia, s barátja Ondrisko, aki Tecának volt a férje. A két jesnai mindvégig együtt szolgált, fogságba is egyszerre estek, örömeikre, haza is egyazon szerelvény hozta őket Losoncig, ahonnan aztán gyalog vágtak neki a 20 kilométeres távolságnak. Josef a mama főztjét emlegette, Ondrisko másfajta örömeikre vágyott, a szemrevaló Teca karjaiban. Így vagy úgy, ám alig várták a percet, hogy körülvegye őket az otthon melege, a család és az értelmes munka, melynek gyümölcsét nem az orosz sztyeppe, hanem a haza földje fogja megérlelni. Olykor leheveredtek pihenni a földre, feltápták az utolsó karéj penészes kenyeret, kulacsukból kiitták a maradék rumos teát. Utóbb már csak vizet ittak, ám ez már itthoni víz volt, a közeli erdő egyik forrásából eredt, íze és zamata felpezsdítette a torkot, oltotta a menetelő emberek kínzó szomjúságát.

Fáradtan, törődötten, ám kicsapongó jókedvvel érkeztek meg a falujukba, alighogy a sarkon befordultak, máris megpillantották a két házat, otthonukat, melyet – legnagyobb örömeikre – megkíméltek a háború viszontagságai. Teca épp a ház előkertjében munkálkodott, hogy meglátta a két toprongyos kato-

nát, megállt kezében a kapa, majd nagyot sikoltva rohant az utcára, merthogy az egyik szakállas alakban a férjét ismerte fel. A karjaiba omlott, ölelte, csókolta, nem törődve piszokkal, tetvekkel, melyeket a megviselt ember akaratlanul is magával cipelt. Josef mosolyogva nézte a boldog párt, elköszönt, elindult a házuk felé. Az utcára néző két kicsiny ablakból fény szivárgott, ezt biztató jelnek vélte, anyja itthon van, talán már kész is a vacsora, majd jöhet a fürdő, a borotva, s a levendula illatú ágy. Másnap meg a rengeteg mese... Csak győzze elsorolni, micsoda kalandokat élt át a fronton, a katonaélet során; tudta, hamarosan összegyűlik náluk a falu népe, s meglehet, néhány jó formájú leányzó is akad, olyan is, aki nem veti meg a frontszolgálatost, s tán már az őszön a kezét is nyújtaná neki. Ábrándozva húzta el a riglit a kiskapun a lécz mögé nyúlva, belépett a kertbe, megindult a tornác lépcsőfelfjárója felé. Hátrahőkölt, a földbe gyökerezett a lába. A tornácon ismeretlen fiatal nőt pillantott meg, mellette ugrabugráló kislányt, szemmel láthatóan otthonosan. – A jófenébe! – mordult fel a férfi. – A vendéglátásnak nem most van ideje, semmi kedvem koszosan, éhesen élménybeszámolót tartani a falu népének...

Magába roskadva ült a kemencepadkán a fiatalasszony beszédét hallgatva, egyik ámulatból a másikba esve, amint a nő elregélte, mi történt itt e házban az elmúlt hónapok alatt. A kisunoka feltűnése... a lövöldöző ember, aki tévedésből meglőtte a Zsofkát, majd a kutyával is végzett... A vén juhász, akivel összeállt az anyja... A kislány, akit a Matej nevű ember szekérral a Magas-Tátrába akart fuvarozni, mert üldözte őt egy gyilkos, gonosz ember. Utazás keresztül a hadszíntérre változott Szlovákián... És ez még mind nem minden! Végül a felfoghatatlan tragédia: a lánykát – unokahúgát - útközben elvitte a tüdőgyulladás...

Arról is tudomást szerzett, anyja állatait elajándékozták: a tehénként Teca asszony kapta, a gömbölyödő hízót Matej rokonainak ítélték, s a baromfikat szétosztották a falu szegényei között.

A katona időnként hörpölt a kezében lévő pohárból, az asszony bort akart tölteni néki, nem kérte, eltolta magától az üveget tartó kezét, szédült anélkül is, hogy szesszel kábította volna magát. Már csak arra vágyott, hogy megfürödjön és bebújjon a dunyhák alá, álomtalan alvásba merüljön, elfeledve az imént hallott borzalmakat.

Harmadnap tudta csak meg, hogy a fiatalasszony nem rokon, hanem a postamesternő húga, hogy a szerencsétlennek meghalt a fronton a férje, a házát ledózerolták a tankok, egyetlen öltözet ruha volt csak rajta, amikor a kislányával a romok közül kimászva elmenekült. Jesná falu hatóságának embere döntött úgy, hogy ameddig a fiú meg nem jön a frontról, az asszony a kisleánnyal beköltözhet a házba. – Így a legésszerűbb – mondta ki az előljáró a szentenciát –, egy időre megoldódik a kisgyermekes asszony lakáshelyezete, s a ház is felügyelthez jut; ugyanis az üresen álló hajlék kisajátítható, vagy ami annál is rosszabb: kóborló katonák, partizánok hajlékává válhat...

Josef bölcsen úgy döntött, egyelőre nem küldi el az asszonyt, miért is tenné, a magány csak növelné gyászával járó fájdalmait. Beköltözött a tisztaszobába, a nő a gyermekkel ott maradhatott a konyha melletti helyiségben, ahol valaha az anyja élhette boldog életét. Tétlenül pergette napjait, magába roskadva ült a kertben vagy az ámbituson, semmit sem tett, semmit sem szólt, csak kigúvadt szemekkel nézett maga elé. Titkon bosszút forralt, szerette volna elkapni azt a gonosz férfit, aki lelőtte az anyját, menekülésre készítette unokahúgát, tönkretéve ezzel családja életét. Aztán a tavasz helytállt magáért, a fegyverek elhallgattak, véget ért a gyötrő háború. Aki élt és mozgott, az ünnepelt, általános volt az eufória. Lassanként Josef is megnyugodott, kevesebb figyelmet fordított a bosszúra, s többet a csinos fiatalasszonyra, aki nem titkolt szimpátiával igyekezett a kedvébe járni, kedvenc ételeit főzte, a fronton összeszedett nyavalyáit gyógyíttatta, énekével, jókedvével azon volt, hogy felvidítsa a gyászoló fiút. S törekvése nem volt eredménytelen, hamarosan rádöbbsent Josef, ha nem vigyáz, úgy járhat, mint a

mesebeli gyermekek a kékmadárral, keresheti ő is a boldogságot szerte a nagyvilágban, miközben annak madara itt ül a kertben a rozmaring ágán, és éppen neki dalol. Már csak egyvalamin járatta az agyát, azon, hogy fel kellene keresni nővérét, aki végre-valahára felbukkant a színen, a haszontalan lányt, aki tizenhat évesen megszökött a szülői házból, kivándorolt, egyesek szerint valahol Debrecen környékén telepedett le. És ott férjhez is ment! Méghozzá egy finom mérnökemberhez, az ozorvári gyár neves szakemberéhez, s hamarosan kisleányt szült neki. Számolgatta, Erka jelenleg kábé 33 éves, megholt kislánya meg most töltötte volna be a kilencet...

Döntött. Elhatározta, felkeresi nővérét, Teca elmondta, Zsofka unokája Nyíregyházáról érkezett Jesnára. Valami Szecseni utcában lakott, a fiú tudott annyit a magyarokról, hogy a rosszul kiejtett név Széchenyi utca lehet. Úgy vélte, kibékiülhet elcsámborgott nővérével, értesíti őt kislánya haláláról, s az örökség ügyét is megbeszéli vele. Megtudta a tanítótól, hogy a nővére és ő az anyja egyedüli örököse, osztozniuk kell a házon, s a határban lévő pár hold földön is. Arra gondolt, mielőtt megkezdí az érdemi gazdálkodást, tiszta helyzetet teremti. Mi értelme volna belakni a házat, elkezdni túrni a földet, ha azt sem tudja, miféle egyezsége hajlik a nővére, eladná-e neki a föld- és a házrészét, s ha üzletet kötnek, mennyit követel. Új életet akart kezdeni, egyre jobban hajlott arra, hogy feleségül vegye lakótársnőjét, érezte, hogy a fiatal nő is vonzódik hozzá, a kislány meg rajongva szereti őt. Már a pap is célozgatott rá egy huncut kacsinítás kíséretében, megjegyezte, hogy az ősz a házassulás időszaka, eközben fejével a nő felé intett. Josef rábólintott, a fiatal nő fülig pirult, s e gesztussal a két fél már el is jegyezte egymást. Csak hát a ház... Mielőbb egyezsége kellene jutni a nővérével, nem tehet mást, nyakába kell vennie a világot, elutazni Nyíregyházára, megtalálni a Széchenyi utcát, s benne a nővérét, Erkát.

Kihasználva szabadságos levelét, és a fronton kitanult közvetlenségét, ügyes fellépését, három nap leforgása alatt már meg is érkezett a tirpákok városába. Kalandos útja volt... utazott

dzsipen, teherautón, vonaton, sőt mozdonyon is, akkoriban még a MÁV alkalmazottai is engedékenyebbek voltak, öröm volt, ha egyáltalán valamilyen vonat közlekedhetett a felrobbantott, majd az így vagy úgy összeeszkábált sínpálya-szakaszokon.

Elhagyta a félig romba dőlt állomást, hamarosan megtudta, hogy a keresett utca a város egyik fontos útvonala, elindult a megjelölt irányba, s máris ott bandukolt a széles sugárúton. Annál inkább problémás volt megtalálni a házat... Mi mást tehetett volna? Továbbra is kérdezősködött. Öt vagy hat embert is megszólított, ám egyre csak csalódás érte, senkinek sem volt ismerős a Szekeres név. Végül talált egy idősebb asszonyt, aki kapiskált valamit:

– A Lisznyay-ház lesz az, ahol Szekeresné lakhat, amott is van, a túloldalon, látja? Az a sárga, hatablakos, kék-vaskapus ház... Csöngessen be, hátha szerencséje lesz... – Josef megköszönte az útbaigazítást, a kapu zárva volt, nem volt rajta rés vagy kukucsáló ablak, így hát becsengetett. Eltelt néhány perc, mire kivágódott az egyik ablak, ősz hajú, ráncos képű nő feje bukkant elő és nézett csodálkozva a nem várt érkezőre. A férfi csak annyit mondott, Szekeres Gábornét keresi, és hogy egyenest a Felvidékről jött... Az öreg nő felvisített, s rohant befelé a szobába elújságotni a nagy hírt, hogy tán Marinkától érkezett üzenet. Hamarosan kitárult a vaskapu, meglett, határozott tekintetű javakorabeli asszony állt Josef előtt. Betessékelte az ebédlőnek kinevezett üveges verandára, hellyel kínálta az utazástól megviselt férfit. A terem hirtelen benépesült, feltűnt a susinka fejű ősz nő, akit az ablakban látott, nyomában egy tekintélyt sugárzó, sovány, idős asszony lépdelt, majd kipattant a középső ajtó, gömbölyded, harmincas éveinek második felében járó nő pördült ki mögüle. Zavartan méregette egymást a négy asszony és a vendég a köszöntést követően, a nők a férfitől, a férfi a nőktől várt néhány szót a zavar leküzdéséhez. Végül a legöregebb szólt, megkérdezte, minek köszönhetik a megtisztelő látogatást.

Josef legalább akkora zavarban volt, mint amikor – nem is olyan nagyon régen –, a feljebbvalója idézte raportra. A négy

nő közül a legfiatalabb lehetett volna Erka, ám emlékei szerint nővére magas, karcsú lány volt, szőke és kékszemű, most úgy 33 éves lehet, emez meg alacsony, formára kövérekés, haja vöröses, a szeme meg barna, s néhány évvel idősebbnek is látszott. Arra gondolt, nővére nincs itthon, talán elutazott, vagy a városban lófrál valahol.

– Szekeres Gábornét keresem – ismételte meg korábbi mondatát. A legfiatalabb nő szeme felcsillant, felugrott ültéből és eléje perdült:

– Én vagyok az! És ön...? – kérdezte kíváncsian.

– Én... én... – dadogott a férfi – a Szekeres Gáborné bátyja vagyok. Illetve... bocsánat... annak a hölgynek a bátyja, aki a Marija nevű gyermek anyja. Ő az a kislány, akit az apja elhozott hozzánk, a Felvidékre. Édesanyámat, Žofia Ručkovát lelőtte egy magyar férfi, mert nem volt hajlandó átadni neki Mariját, az unokáját... – A zavaros beszédet hallva a felbolydult nők egymás szavába vágva tettek fel kérdéseket, és találtak ki vadabbnál vadabb magyarázatokat, fogalmuk sem volt, hogyan értelmezzék a messziről jött idegen különös meséjét. Magda éles visongása kiemelkedett a hangzavarból:

– Anyám! – kiáltotta –, apuska félrelépett? Lett volna egy fia valamelyik kapcsolatából? Miért nem mondtátok ezt nekem? Vagy tán te sem tudtad.... Istenem, ha feltámad a múlt... – A férfi felugrott, kezét felemelve csendre intette az asszonyt.

– Kérem – mondta szigorúan –, ne vádolja az édesapját, gyanítom, valami végzetes félreértésről lehet itt szó. A nővérem Erika Ručkovának hívják, ő róla tudtuk úgy, hogy férjhez ment Szekeres Gábor gépészmérnökhöz, tehát ahhoz a férfihoz, aki a kislányt anyámhoz hozta. A falunkban mindenki úgy tudja, hogy ez a lány az anyám unokája...

– Csönd! – a vénasszony hatalmasat ütött az asztalra. A zsongó beszéd elült, mindenki döbbszerűen nézett a nőre, tőle várva a magyarázatot. – Minden világos – mondta súlyosan az öreg –, nincs semmi probléma, a félreértés azonnal tisztázható. Csupán egy kegyes hazugság szálaiba bonyolódtunk, valótlan-

ságot híreszteltünk, hogy ezzel is védelmet nyújtsunk Marinkának. Gáborral együtt találtuk ki az unoka-mesét, különben mit mondtunk volna a falusiaknak? Mi okból vett volna magához Zsófia asszony egy vadidegen kislányt?!

A feszültség eltűnt, mindenki mosolyogva nyugtázta Marinka új nagyanyjának kegyes történetét, ugyanis az öregasszony szavait a vendégül látott férfi is sietett megerősíteni. Magda szégyenkezve szegte le a fejét, mert elfogta a bűntudat. Tudott arról, hogy Lámai Lajos sikertelen kísérletet tett a kislány hazahozatalára, valami Jenőfalva (Jesná?) nevű faluban talált rá, ám egy szerencsétlen baleset következtében valaki az életét vesztette. Ezek szerint ez a valaki épp az a bizonyos Žofia Ručková volt, az a derék asszony, aki Marinkát unokájaként befogadta, óvta és védte, nem adta oda senkinek sem. Inkább meghalt... Uram-atyám, ha ő nem pistul bele abba az erőszakos, fekete férfiba... Ha nem güggyög neki Losoncról, s az ottani régi ismerősökről... Hisz ezzel vezette nyomra a kutakodót! Ha tartja a száját, Zsófia asszony még ma is élne, és tán már vissza is hozta volna a kislányt a családjához...

Később, már a háború befejezését követően értesült arról, hogy Lámai emberölési kísérlet gyanújával bíróság elé idézték, ám felmentették, mert tisztázta magát. Lehetséges – tépelődött – , hogy Lámai felelős az asszony haláláért? Volt szeretőjével a hadi helyzet alakulása következtében többé nem volt alkalma találkozni, bár többször is kereste, ám azt a választ kapta, hogy a férfi fegyveres nyilas kísérettel a gyár egyik gépsorát Németországba szállította, ahonnan mindeddig vissza sem tért. Bánta is ő Lámai... Az utóbbi időben csupán lányáért aggódott, megpróbált a kislány nyomára jutni, írt is néhány levelet Jenőfalvára, ám válasz nem érkezett. Később egyik barátjuk, egy nyíregyházi család magas rangú katonatiszt fia, a hadsereg telefonvonalán kapcsolatba lépett nevezett falu postamester-nőjével, de az asszony csak annyit mondott, egy itteni asszony unokája csakugyan lakott itt néhány hónapig, ám elköltözött, elutazott valahová a Magas-Tátrába az ott élő rokonaihoz. Nem

csoda, hogy úgy gondolták, ez a kislány semmiképp sem lehet az ő Marinkájuk.

Hogy a viszonyok lassanként rendeződtek, a család ügyvédhez fordult azt kérve tőle, intézze el, hogy a rendőrség eltűntként kutassa fel a gyermekeket. A férfi közbenjárt, eredményt azonban nem tudott felmutatni, mint kiderült, a háború befejezését követően a viszonyok igencsak rendezőtlenek lettek. Rengeteg a szétszakadt család, még több az eltűnt, vagy szülőjét kereső gyermek... Bár az ügyvéd elért annyit, hogy kapott egy rakás ígéretet, ám a megoldás egyre csak késett, sehol sem találták Szekeres Máriát...

A derék fiatalember megértően bólogatott a híreket hallgatván, izgalma azonban nőtön-nőtt, mert hátra volt még a *feketeleves*: a kislány halálhírének bejelentése, melyet egyre csak halogatott. Bántotta az is, hogy elkóborolt nővérét ezúttal sem sikerült felkutatnia, élhet továbbra is bizonytalanságban a föld és a ház örökösödési ügyének tisztázatlansága okán. A nők eközben megterítették az asztalt, enni- és innivalót hoztak, s ahogy múlt az idő, egyre türelmetlenebbül kérdezték a férfit Marinkáról, életéről, sorsáról, és főleg arról, mikor, mi módon, kinek a kíséretében térhet majd haza.

Ami ezután következett, fekete betűkkel rögzült a Lisznyay-Szekeres család krónikájában. Amikor a férfi nagy nehezen ki-nyögte, hogy meghalt az imádott kislány, a négy nő őrjöngő zokogásban tört ki, az öregasszony szívrohamot kapott, mentőket kellett hozzá hívni. Kórházba szállították; eközben Magdára rájött a visítófrász, őt nyugtató injekcióval kábította el az orvos.

Zsofka fia az átélt élményektől teljesen feldúlva tért haza Jesnára, útja ezúttal is kalandos volt, szintúgy, mint amikor Nyíregyházára érkezett. Elhatározta, elkóborolt nővérét többé nem keresi; nekiállt átrendezni a házat, művelni a földet. S hogy végérvényesen egyenesbe hozza az életét, az öszön feleségül vette csinos lakótársnőjét, s a nevére íratta annak leánykáját.

Félve léptem be a kórházigazgató kopár irodájába, ódzkodva attól, aminek elébe kell nézzek; köszöntem magyarul is, szlovákul is, miközben egyik lábamról a másikra állva vártam a sorsom felőli intézkedést.. A komor tekintetű férfi íróasztala mögül bólintott felém, tőle jobbra az Erža nevű ápolónővér foglalt helyet, ismertem, tudtam, jól beszéli a magyart, valószínűleg azért hívták, hogy a tolmácsunk legyen. A férfi szólt néhány üdvözlő szót, hellyel kínált – ennyit megértettem –, majd gondterhelt arccal szövegelni kezdett. Nagyjából felfogtam, mit mond, ám a részletek csak akkor tisztázódtak, amikor a nővér híven lefordította, miféle problémák merültek fel személyemet illetően. A lényeg, hogy felszámolják az ápolókórházat, az épületegyüttest visszaveszi az erdőgazdaság, a személyzet szétszéled, mindenki visszatér oda, ahonnan jött, csupán én vagyok az, akinek problémás a sorsa, akiért családtagjai nem jelentkeztek. Hogy helyre tegyenek, felvették a kapcsolatot a gyámügyi hatósággal. Szerettem volna közbeszólni, ám leintettek, a nővér folytatta a tolmácsolást. A papírjaim szerint a késmárki árvaházból való vagyok, azért kerültem oda, mert a szüleim bombatámadás áldozatai lettek. Súlyosan megbetegedtem, egy katonai teherautó hozott ide Spišskára – olvasta fel a főember a tényállást –, ugyanis az idő tájt a késmárki kórház a németek kezére került.

– A Gyámügyi hatóság szerint – nézett rám szigorúan a főorvos –, az Ostraván megnyílt új gyermekotthonban jelöltek ki helyet a maga számára, holnap reggel autó érkezik ide a telepre és elviszi, merthogy amúgy is arrafelé akad a sofőrnek dolga.

Végre levegőhöz jutottam, elmagyaráztam a nővérnek, esetemben névcseré történt (ezt mindössze néhány hete tudtam meg Elenkától), én Marija Szekeresová vagyok. Nem én haltam meg tüdőgyulladásban, hanem a szobatársnőm, Marija

Švetliková, ő az, aki Késmárkról érkezett. Kértem, hadd mehessek vissza Jesnára, ott élnek a hozzátartozóim (ez ugyan nem egészen így volt, azonban jól hangzott), akik visszavárnak, ott-hont nyújtanak nekem. – Nézzék meg a papírjaim! – vágtam ki a rezet – íme, a keresztlevelem, igazolványaim, valamennyi tanúsítja, hogy én Szekeres Mária vagyok!

A nő engedelmesen fordította beszédemet, az orvos egyre dühösebb arccal hallgatta a történetem, s amikor a nővér befejezte mondandóját, rám üvöltött, hatalmas szóáradatot zúdítva rám. Annyit tolmácsolás nélkül is megértettem, azzal vádol, hogy ezt a mesét csak kitaláltam, nyilván csavarogni akarok, szabadon kószálni, lopni, betörni, bandába vegyülni, mint annyi más magyar kölyök! A papírjaimról meg csak annyit mondott: az egész nem más, mint piszkos machináció, nyilván elloptam a beteg kisleány igazolványait. Sírva fakadtam a nővér minden részletre kiterjedő fordítását hallva, úgy éreztem, veszve minden, ha így vélekedik rólam a főigazgató. Ennek ellenére nem hagytam magam, éles szócstaták következtek, végül a férfi bevallotta, a gyermekotthon már nyilvántartásba vett, az ápolókórháznak el kell számolnia velem, különben felelősségre vonják és meg is büntetik az igazgatót... Ám, ha mégiscsak úgy lenne, ahogyan állítom, tisztázom a státuszom az ostravai árvaházzal: állapítsák meg ők a személycserét, s ha valóban fennáll, küldjenek vissza a családomhoz. Ezzel pontot is tett a beszélgetésünkre, közölte, pakoljam össze a holmim, másnap reggel kilenc óra tájban érkezik a kocsi, arra feltesznek, többé nem lesz rám gondjuk, a problémáimat meg oldjam meg magam.

Zokogva rohantam Elenkához, elregéltem neki, miféle sorsot szán nekem a kórházvezető. – Gondolkodnom kell – felelte kurtán a társnőm –, ne félj, Kiscsillag, majd csak kieszelünk valami okosat! – Reménykedni kezdtem, arra gondoltam, a kedves leány talán magához vesz, esetleg kiáll értem a főigazgatónál, tanúsítja, a kórház felelős a papírok összekuszálásáért, önhibámon kívül lettem a végzetes névcseré áldozata. De nem ez történt, meglepetésemre pártfogóm különös ötlettel állt elő.

– Figyelj jól, Marinka – karolt át és simogatta meg a hajam –, meg kell szöknöd, még ma éjjel el kell hagynod a kórházat! Gyalog elmész a Spišska Nová-i állomásra, ott felszállsz az első befutó vonatra. Úgy tudom, reggel hat óra körül indul egy szerelvény Kassára, veszel jegyet és felszállsz, a vonaton nem eshet bajod. Ha megérkezel, keresd fel az állomásfőnököt és kérdd a segítségét. Történetesen jól ismerem őt és a családját, írok neki pár sort, méltányolni fogja az üzenetemet. Sajnos – tette hozzá sajnálkozva –, elég gyakori mostanság a szülőktől elszakadt gyermek, nem te vagy az első, és nem is az utolsó, aki ily sorsra jutott. Kérdezd meg, mikor indul vonat Miskolcra, majd onnan Nyíregyházára, találj ki valamilyen épkézláb mesét, milyen úton-módon keveredtél el a családottól. Persze, mindezt csak akkor vállalhatod, ha elszánt vagy és bátor, ha elég vér van a pucádban egy ilyen vakmerő kalandhoz.

– Megyek, lesz, ami lesz – feleltem habozás nélkül –, inkább vesszek oda az erdőn, mintsem bezárjanak egy gyermekistállóba durva, elvadult klappecok közé! – Elenka folytatta mondanóját:

– Este kilenc óra után kellene indulnod, mintegy hét kilométerre van ide Spišska Nová Ves, az erdei út, melyen haladnod kell, a város közelében becsatlakozik a főútvonalba, mely közvetlenül az állomáshoz visz. A váróteremben átvirrasztod az éj hátralévő részét, s reggelre kelve már röpít is a vonat Kassa felé. Mire megjön érted a kocsí, hogy elvigyen Ostravára, hűlt helyed találja a kórház személyzete. Sajnos, én a mai napon éjszakás vagyok, este tíztől reggel hatig az elfekvő részlegben ügyelek. Majd adom az ártatlant, bizonygatom: fogalmam sincs, hová tűntél, időben ágyba bújtál, csak reggel, amikor visszatértem a szobámba, vettem észre, hogy nem vagy sehol... Nos, Kiscsillag, újból megkérdezem: vállalod a szökést? – Pillanatig sem haboztam, ismét csak rávágtam: – Vállalom!

Abban a minutumban magam sem tudtam, mihez is adom a beleegyezésem. Egyre ott lebegett a szemem előtt egy szörnyű épület, úgy véltem, semmi sem lehet borzalmasabb annál, mint

egy ismeretlen város börtönhöz hasonló épületében moslékon, száraz kenyéren élni, elvadult kölykök között. Magyarázhatom én ott a bizonyítványom, mesélhetem, hogy névcseré történt, én valójában magyar vagyok. A falra hányt borsó nehezebben pereg le a falról, mint az én sirámom a gondozók lelkivilágáról! És, ha a nevelők nem kedvelik a magyarokat? Akkor jön majd a haddelhadd, csicskáztatnak, bántanak, gyötörnek, végül ismét elkap valami ronda betegség, és a halálom lelem...

Elenka lelkesen segített, eldöntöttük, milyen ruhában, kabátban célszerű utaznom, irataimat és a pénzemet (mellyel drága barátnőm ellátott), kabátom belső zsebébe rejtettük, mindössze egy kicsiny hátizsákot szándékoztam magammal vinni egy napi étellel és váltás fehérneművel. Reményeink szerint két-három nap alatt célba érek.

Elindulás előtt tisztességesen megvacsoráztam, kis időre le is pihentem, bár az izgalomtól szemhunyásnyit sem tudtam aludni; a heverészés mégis jót tett, előkészítette a nagy útra izmaimat. A telepen kilenc órakor van a takaródó, ekkor lekapcsolják a világítást, beleértve a gyér fényű udvari lámpákat is. Ahogy körülnéztem, a bársonyos éjbe csupán a nővérszállásról s az orvosok ablakából szűrődött ki némi derengés, esett az útra olykor egy-egy élesebb fénypászma. Hamarosan a személyzet tagjai is nyugovóra tértek, egyetlen kóborló ember sem akadt az utunkba, a kutyák is hallgattak, ismertek jól, számtalan esetben vettem nekik finom koncokat. Elindultunk Elenkával, fekete lepелként borult reánk a sötétség, csupán a csillagok fénye, s a telihold, a hűséges égi vándor adott a tájnak világot. Az is csak akkor, amikor elvonta arcáról felhőfátyolát. Olyan volt a vidék, mintha valamilyen mesebeli erdőben lépkedtünk volna, pártfogóm elkísért egy darabon, s mihelyst elmaradtak mögöttünk a kórházzséli épületek, és éles kanyart vett a morzsálékos kővel bevont erdei út, elérkezett a búcsú pillanata. Könnyezve öleltük és csókoltuk meg egymást, a kedves lány megfogadtatta velem, hogy amint hazaérek, levelet küldök neki. Bizonygattam, nem maradok adós a levélírással, s a pénzzel sem, mellyel kisegített.

Fillér nélkül nem tudtam volna vonatjegyet venni, s ki tudhatja, mire kell költenem, miféle helyzetekbe botlok, meg lehet, élelemmel is el kell majd látnom magam.

Fájó szívvel néztem, amint megfordul, és futva visszafelé indul, percekig a fülemben dobolt lépteinek ütemes zaja. Idővel elhalt a surrogó kis nesz; hirtelen elemi erővel tört rám a magány, ennyire egyedül még soha életemben nem éreztem magam. A sűrű erdővel övezett úton, mint hatalmas tenger, úgy burkolta be testem az éj rejtélyes homálya, ringatott és sodort hullámverése a kilátástalan, parttalan messzeség felé...

Sietősen fogtam lépteimet, az út a lankás, gyepes domboldalon kígyózva lefelé ereszkedett, a város az ápoló kórházhoz képest mélyebben feküdt, s a lejtmenet nem okozott lihegést és szívdobogást. Szél nem fújt, levél se rezdült, az idő kellemesen hűvös volt, valósággal felfrissített a tavasz üde hegyvidéki lehetete. Lanyha kanyarok követték egymást, karórámra pillantottam – mutatóját éppen csak sejtettem –, mintegy félóra telhetett el az indulásom óta. Számolgattam, Elenka szerint a gyalogló ember négy-öt kilométert tehet meg óránként, ám én, a kislány legfeljebb hármát, esetleg három és felet. Kábé két óra kell a hét kilométer legyőzéséhez, töprengtem, és ehhez még hozzájárul az állomáshoz vezető út, de azt már a városban, lakóházak közt fogom legyalogolni. Számoljunk három órát, egyezkedtem önmagammal, s abban maradtam, hogy kettő és fél még biztosan hátra van.

Miközben haladtam, kísérteties zajok zsongtak körülöttem, fák roppanása, baglyok huhogása verte fel az erdő csendjét, legalábbis én annak véltem, bár meg lehet, valami más állat artikulált, talán farkas – riadoztam –, vagy vadmacska, hiúz, szarvas, esetleg őz... Magamban végigmondtam az egész faunát, beleértve a madarakat is. Hirtelen megtorpantam. Puha, ütemes zaj keltette fel a figyelmem, mintha valaki könnyű papucsban lépkedne mögöttem, lassan, kitartóan, cseppet sem sietve. – Követnek! – döböntem rá. Ember, vagy állat, és az sem kizárt, hogy aki errefelé ólálkodik, az a vesztemre tör. Meg kell tud-

nom, mi kelti ezt a sajátságos hangot – furdalt az emésztő kíváncsiság –, be kell bizonyítanom önmagamnak, hogy bátor és rettenthetetlen vagyok! – Megálltam. A zaj elhalt, lélegzetelállító volt a csönd, hirtelen azt gondoltam, csupán képzelődtem, a lombok különös játékát véltem léptek zajának, izgalomban megcsalt a fülem. Óvatosan megfordultam – bár ne tettem volna! –, mert amit láttam, attól elállt a szívverésem, az ájuláshoz jutottam közel. Mintegy tíz lépéssel mögöttem ott állt az útszéli rémálmaim rettegett alakja: a *fekete kutya*. Épp olyan volt, mint aminőnek éjszakánként láttam: hatalmas és kissé loncsos-szörű, valamilyen soha nem látott kutya fajta. A felhők mögül hirtelen előbukkanó hold fénye megcsillant bundáján, zöld szeme lángolt, mint két parányi lámpás. Felhúzta ínyét s halkan morogni kezdett, vérpiros nyelve kibukkant hófehér fogai közül. Megfordultam, eszeveszett futásba kezdtem, s miközben inaltam, ismét hallottam a puha tappancsok ütemes zaját. Újból megálltam, és hátranéztem, a kutya is megállt. Elindultam. Elindult utánam ő is.

– Szellemkutya! – tolult agyamba a gondolat. – Nyomról nyomra követi a megkísértett személyt. Ha megáll az üldözött, megtorpan ő is, ha elindul, üldözi tovább a menekülőt. Nem más, mint a kutyatestbe bújtatott ördög, olykor feltűnik, hogy megbüntesse a vétkeket. – Mi az én nagy bűnöm? – kérdeztem magamtól. – Ó, mintha nem tudnám... Az én lelkemen szárad Zsofka halála, Plútó halála... Nagy Isten, bocsásd meg a vétkeket! Mert nagyot vétkeztem azzal, hogy eltitkoltam apám előtt, amit láttam és hallottam az Adorján-házban, ha őszintén bevallok mindent, nem visz el Jesnára, és ők még ma is élnek. Meglehet, a halott eb szelleme kísért, eljött értem, hogy elkísérjen a pokol bugyraiba. – Hangosan kiáltozni kezdtem:

– Ó Plútó, fekete kutya, ne tedd ezt velem! Tudom jól, értem haltál meg, ha nem támadsz rá Lajos bácsira, az a gazember a vesztetre tör! Irgalmazz, ne vigyél magaddal, élnem kell, engedd, hogy megláthassam az enyéimet! – Erősen lihegtem a futástól és a kiabálástól, egy fa állt az út szélén, nekifutottam,

átöleltem, törzsére fektettem az arcom. Többé nem mertem hátranézni, már nem gondoltam időre, órára, útkanyarokra, vártam valamicskét, majd újból elindultam. A lábaim vittek, mintha hordszéket vivő ember lábai lettek volna, már nem volt úticélom, úgy éreztem, haladok az örök megsemmisülés felé. Csupán percek kérdése – véltem –, hogy utolér a fekete kísértet, hatalmas ugrással leteper, rám veti magát. Szétmarcangol, megöl... úgy lesz minden, mint az álmaimban, csakhogy most elmarad a felébredés...

– *A fekete kutya éjszakája!* Ez az éj a büntetésnek éje, melynek e szörnyű eb lesz végrehajtója, megvalósítója. Eljött a végórám, hiába menekültem Lámai Lajos bácsi elől, bűnhőd-nöm kell az ő sebeiért is, és azokért is, akik nekem köszönhetik halálukat.

Reszkettem, mintha a hideg rázott volna, bár a gyors meneküléstől elkapott a hév, verejtékben fürdött az arcom, izzadságpatakok csorogtak végig a testemen. Lassan elhomályosultak, valószínűtlenné váltak az éjszaka képei, olykor felbukkant a hold; pofája akár a gonosz varázsló profilja, kandi tekintettel várta halálomat. Hirtelen halk morgás tépte szét az éjszaka csöndjét; a zaj erősödött, hangját visszaverték a hegyek, zengett és morajlott a vidék, mintha egy egész alvilági hadsereg közeledne. Értem jönnek, gondoltam, a fekete kutyát követve feltámadtak a pokol ördögei... Halálos félelem lett úrrá rajtam, ugyanazt a borzongást éreztem, mint gyermekkori rémálmaimban. Szemem előtt villogni kezdett valami furcsa, borzongtató fény, maradék erőmet összeszedve futottam, ahogy csak bírtam. Elhagyva egy kanyart, megpillantottam az autószerződését, melyről tudtam, hogy a várost veszi körül. A környék kivilágosodott, a kiszélesedett úton átvágtam, jól célzott ugrással átvetettem magam egy széles vizes árkon, szerencsésen estem, a talpam nagyot koppant a betonút szilárd talaján. Hatalmas sivítást hallottam, éles fény szökött a szemembe, a következő pillanatban valami nekem csapódott és nagyot lökött rajtam. Felrepültem, majd lezuhantam... – A rém! – sóhajtottam utolsó leheletemmel,

tudva, hogy amitől féltem, bekövetkezett. Mozdultam volna, hogy meneküljek, de elhagyott az erőm, szédelegve zuhantam a végtelen sötétbe; talán sóhajtottam, talán kiáltottam, aztán már nem éreztem semmit... Megszűntek a gondolataim.

*

Amikor magamhoz tértem, az volt az első gondolatom, hogy ismét a kórházban vagyok. Mozdultam volna, de visszahanyatlottam, végtagjaimba fájdalom nyilallt, döbbszerűen láttam, hogy vastag kötés fedi jobb karom és a jobb lábamat. Később észleltem, vonaton vagyok, a kerekek ütemes kattogása, fehérselyem ritmikus himbálózása, az a halk dohogás és pöfögés, mely a mozdonyok sajátja, kisgyermekkorú utazásaimat idézte emlékezetembe. A fejem alatt párna, a lábamon pléd, felettem a poggyásztartóban kisebb csomagok, velem szemközt pirosplüss bevonatú ülésor, nem akárhová csöppentett a jósors: első osztályú fülkében vonatozom! Szememről lassankint oszlani kezdett az álom okozta hályog, fiatal nő képe bontakozott ki előttem, Elenkának véltem, szólítottam, kérdeztem tőle, hol vagyok, mi történt velem. A nő hozzám lépett és fölém hajolt, ekkor fedeztem fel, hogy nem a barátnőmet, hanem egy idegen asszonyt látok, mosolyogva mondta, nem Elenkának, hanem Jadwigának hívják, s hogy cseppet se aggódjak, jó kezekben vagyok. Alaposabban szemügyre vettem útitársnőm, idegennek tűnt, nem emlékszem, hogy valaha is láttam volna. Üde és kedves arc mosolygott rám, fitos orra, szépen ívelt ajka bizalomgerjesztően hatott, hullámos fekete haján ott volt a fodrász keze nyoma, meleg fényű, mélyzöld szeme érdeklődéssel tekintett rám.

– Mária – szólított – jól vágy, nem fájni semmi? – a kiejtéséből arra következtettem, a szép nő szlovák nemzetiségű lehet. Bágyadtan feleltem, majd felemelkedtem fektemből, és újból megkérdeztem, hol vagyok, hogy kerültem ide? Akkor már kezdtek derengeni agyamban az éjszaka baljós képei, úgy rém-

lett, hogy az útkereszteződést elérve valaki megtámadott, leütött és feldobott a levegőbe.

A kedves asszony arca felhőssé vált, majd kissé akadozva beszélni kezdett. Sajnálkozva mondta, autókarambol áldozata lettem, s az ő kocsijuk volt az, mely a gázolást elkövette. Bár a vezető lassított az útkereszteződéshez közelítve, hirtelen valaki (vagy valami) elébe pottyant, eszeveszetten fékezett, de már nem tudott megállni, érezte, hogy puha test csapódik kocsijához; az ember (vagy valami állat) felrepül a levegőbe, majd szerencsés módon nem a betonra, hanem az útszél gyepes talajára puffan. Valamennyien kiugrottak a kocsiból, s elborzadva látták, hogy nem erdei állatot, hanem egy kislányt ütöttek el.

Felnyaláboltak, folytatta a Jadwiga nevű hölgy a mesét, miközben kiáltozva keresték hozzátartozómat, lehetetlennek vélték, hogy egyedül mászkálok ez éji órán a sötét erdőben. Soká nem várhattak, sietniük kellett, hogy mielőbb elsősegélyben részesítsen valamilyen orvos. Eszméletlen voltam, bár szemre nézve nem esett nagyobb bajom, csupán a bőrömön fedeztek fel horzsolásokat. A városi kórházba vittek, az orvos, aki megvizsgált és megröntgenezett, nem találta súlyosnak az állapotom. Csonttörésem nincs, közölte, csupán kisebb rándulások, zúzódások érték a karom és a lábam. Időközben magamhoz tértem, nyöszörögtem, valami fekete kutyát emlegettem, de hogy mi köze lehetett hozzám, arra nem derült fény. Az orvos ellátta horzsolásaimat, rögzítőkötést tett karomra, lábamra, majd belém nyomott egy nyugtató injekciót. Felajánlotta, hogy felvesz a kórházba, ám ők úgy gondolták, jobb, ha magukkal visznek és átadnak a hozzátartozóimnak, akik előbb-utóbb keresni fognak, nyilván a sötétben elkerültük egymást, tán én voltam az, aki elvétette az utat.

Még hogy én magamhoz tértem volna a kórházban? Csoválkoztam, az orvoslással kapcsolatban nem voltak emlékeim. Forró hálát éreztem megmentőim iránt, magamban áldottam őket, még elgondolni is szörnyű, mi lett volna, ha a kórházban hagynak. Nem vitás, hogy visszapaterolnak az ápolókórházba,

onnan meg mehetek a kietlen árvaházba... Nem győztem hálálkodni, már majdnem kimondtam: – De jó, hogy el tetszettek ütni! – Ám még időben lakatot tettem a számra, bár legszívesebben kezet csókoltam volna ennek a drága nőnek.

– Köszönöm, drága Jadwiga néni, hogy magukkal hoztak – néztem rá párás szemekkel. – Alig várom már, hogy hazatérjek a családomhoz. És most – mentegetőztem – tessék elvinni engem a mosdóba, vagyis hát... izé...

– Értelek, kedves, az én hibám, hogy erre azonnal ném gondoltam! Gyere... – felsegített, elkísért az illemhelyre, az előtérben vízcsap is volt, megmostam a kezem és az arcom, bár a kötések miatt ügyetlenkedve össze-vissza locsoltam magam.

Visszatértem, Jadwigát egy férfi társaságában találtam, elegáns volt, magas és jó megjelenésű, udvarias meghajlással üdvözölt, mint valami felnőtt úri hölgyet. Később megtudtam, ő és az asszony házastársak, idővel arra is fény derült, mindketten diplomaták, s a delegáció a magyar kormány meghívására siet Debrecenbe. Ez okból utaznak ilyen elegánsan, az első osztályú vasúti kocsit a küldöttség részére foglalta le a magyar kormányhivatal. Az asszony óvatossággal fordult hozzám:

– Marija, kislány, van még válámi, amit meg kellene mondáni nekünk... Amikor az kórházba vittünk, találtunk á zsebedben irátokat... Kérdezném én: hogyan kerültél te egyedül éjjel az erdőbe, mért nem volt kísérod, vagy talán csak úgy el-kóricáltál, és most keresni téged emberek?!

– Hosszú a történetem – sóhajtottam –, ígérem, elmesélek mindent, de rettentően szomjas vagyok, kérnék szépen valami innivalót... – Kérésemet hallva a férfi az asszonyhoz fordult, valamit hadarva mondott neki. Jadwiga bólintott és hozzám fordult:

– Tápintatlán vagyok, kicsim, biztosán éhes is vágy, gyere, megyük át az étkezőbe!

Jó ötlet volt – őszintén szólva –, a gyomrom is korgott, bár a zsákomban lapult pár szelet brindzás kenyér, vonzóbbnak találtam az éttermi finom falatokat. A kocsi végében volt a resti,

többen is ültek ott, letelepedtünk mi is egy négyszemélyes asztal köré. Az asszony kérdezte, mit ennék, én csak annyit mondtam: bármit! Nem vagyok válogatós. A pincér citromos teát töltött a csészémbe, hatalmas tál szendvics került az asztalra, mind a hárman jó étvággal nekiláttunk, igyekeztem lassan enni, ne legyen annyira feltűnő, hogy farkaséhes vagyok. Miután befejeztük a reggelit, mely az idő előrehaladtát tekintve beillett ebédnek is, illendőnek véltem, hogy választ adjak korábban feltett kérdéseikre, elmeséljem szökésem indítékait. Ámuldozva hallgatták szavaim, Jadwiga tolmácsolt férjének, a tekintélyes férfiú, mint tapasztalhattam, kevésbé volt járatos a magyar nyelvben. Olykor egymással is szót váltottak, azt hámoztam ki a szövegükből, hogy helytelenítik az ápolókórház eljárását, szerintük az intézmény vezetőjét mulasztás terheli, s a nővérkével közösen kiagyalt szökésem, bár veszélyes vállalkozásnak tűnik, ám teljes mértékben érthető.

Mesém hosszúra nyúlt, bár igyekeztem kihagyni belőle a rémisztőbb részleteket, a háborús viszonyokra fogtam, hogy elkerültük egymást a szüleimmel, később megbetegedtem, így kerültem az ápolókórházba. Elismeréssel bólogattak, megdicsértek, azt mondták, ügyes, élelmes kislány vagyok, kezembe vettem a sorsom, és feltaláltam magam. Csak ez a szökés... ez azért veszélyes volt... ehelyett valami mást kellett volna kitalálni... Jadwiga hirtelen hozzám fordult:

– Mondjad, Marija, nem ért valami bántódás a gyálogútas során...? – Kissé haboztam, mielőtt válaszoltam volna, végül mégiscsak kiböktem, ami nyomta a begyem:

– Ami azt illeti, igencsak félttem... s időközben üldözöm is akadt...

– Húhá! Váлами gonosz ember megkergetett téged?

– Nem ember volt, hanem egy kutya... – Elmeséltem, hatalmas fekete kutya lépkedett mögöttem, amikor megálltam, megállt az eb is, amikor elindultam, jött utánam ő is. Ezúttal én fordultam kérdéssel hozzájuk: amikor felszedtek az út széléről, nem látták azt a hatalmas fekete állatot?

Értetlenül csóválták fejüket, szlovákul egymást kérdezgettek, tudakolták, hol, merre láttam én kutyát, s ha valóban ott volt, hová tűnhetett, mert ők semmi ilyesmire nem figyeltek fel. – Netán megharapott? – érdeklődtek.

– Ó nem – válaszoltam –, csupán követett. Zöld szeme valósággal lángolt, fekete szőrzete csillogott, akár a tó tükre a hold rávetülő sejtelmes fényében...

A férfi és a nő jelentőségteljes pillantást váltott egymással, a férfi bólintott, az asszony átölelt, gyöngéden megsimogatta a hajam. Lágy szavakat duruzsolt fülembe, mint ahogy nagy beteghez szól az ember, olyanhoz, akit nyugtatgatni kell. Arról beszélt, nyilván rettegtem egyedül haladva az úton, izgalmamban, felfokozott idegállapotomban különös képeket vetített elém a képzeletem. Szerinte saját félelmeim öltöttek testet a kutya képében, a fák neszezése, az erdei állatok riasztó vijjogása ihletett látomásra engem. Sosem felejtettem el azt, amit akkor mondott:

– Maríja, kedves – suttogta tompán –, ámit valóságnak hittél, az csak ámulat volt. *A fekete kutya – lyuk a térben. A fekete kutya – nem is létezik.*

Elcsendesedtünk, élményeim, keserveim felidézése mázsás teherként ülte meg mindannyiunk tudatát. A házaspár sajnálkozva nézett engem, nyilván szántak, hogy képzelgéseim, hallucinációim voltak, hogy idegeim felmondták a szolgálatot. Én azonban tudtam, amit tudtam, *láttam* a fekete kutyát, igenis *engem* követett, csupán abban tévedtem, hogy alvilági hangoknak véltem közelgő autójuk motorzaját. A pincér lépett az asztalunkhoz, a felnőtteknek sört, nekem jókora pohár gyümölcslevet hozott. Ismét felélénkültünk, egymás egészségére kívántuk az italt, a férfi az órájára pillantott, s annyit mondott számomra is érthetően: hamarosan Debrecenben leszünk...

– Velem mi lesz? – kérdeztem aggodalmaskodva. Jadwiga kérdésemre kérdéssel válaszolt:

– Merre is laksz te? Hol az á város, Ózovár? Intézkedni, hogy odá vigyenek kocsin. – Elmagyaráztam, már 1944-ben

elhagytuk Ozorvárt, Nyíregyházára költöztünk, oda szeretnék menni, ott él a családom, és ami a jó hír: a nyírségi város alig 50 kilométernyire van Debrecentől. – Az asszony azonnal tolmácsolta férjének hovatarozásom, láthatóan ő is örömmel nyugtázta a kedvező fordulatot. Valami olyasmit mondhatott a feleségének, hogy autóval az út bő félóra alatt megtehető.

Visszatértünk a fülkénkbe, szedelőzködni kezdtünk, új barátaim leemelték a poggyásztartóból a bőröndjeiket, én magamra szuszakoltam a hátizsákom, bekötözött karomra fektettem a kabátom; meleg volt, az izgalom is fűtött, a májusi nap szikrázva ontotta sugarait.

A vonat fékezett, leszálltunk, elindultunk a fősodorban valamiféle barakk és romhalmaz irányába. Ahogy jobban megnéztem, akkor láttam, hogy a debreceni állomás maradványai felé tartunk, Jadwiga elmondta, az itt zajló hírhedt páncélos csata alkalmával lőtték szét a patinás épületet. Még vagy tíztizenkét ember szállt ki a mi kocsinkból, nyilván a delegáció tagjai lehettek, valamennyien elegánsak, jól öltözöttek, kirítottak a vonat többi, szegényes külsejű, kopott, méretes batyukat cipelő utasa közül. Autóbusz várt ránk, engem is felszállítottak, többen kíváncsian néztek, el nem képzelhették, mi keresnivalója van egy turistának öltözött, sebesült kislánynak a csehszlovák kormány megbízottai között. Az Arany Bika Hotelhez vitt minket a járgány, az Ideiglenes Nemzetgyűlés követei vártak, elsőnek Jadwigát és férjét üdvözölték, jól sejtettem, hogy ők vezetik a delegációt. Ekkor kerültem én a képbe, útítársaim hosszasan magyarázták mibenlétem, annyit megértettem, arra kéri vendéglátóikat, vigyenek el engem kocsival Nyíregyházára.

Így festett hazatérésem története. Darabig még várnom kellett, mígnem beszállhattam a fekete Mercedesbe, s fél hét is elmúlt már, amikor autónk a Széchenyi út sárga háza elé gördült. Az elegáns diplomáciai kocsi ritkaságszámba ment Nyíregyházán, nem csekély feltűnést keltett, az arra igyekvő néhány ember szájtátva állt meg bámuldozni: kiféle-miféle potentát keresi fel a Lisznyay-házat. És ami a végsőkéig fokozta a látvány

különlegességét: a sofőr kiszállt, megkerülte a kocsit, kitérte ajtáját, s kisegített onnan egy tépett, elpiszkolódott ruházatú, bepólyált karú és lábú kisleányt. Vagyis hát engemet...

Hirtelen kivágódott házunk innenső ablaka, felderült az arcom, látva, hogy Klári néni ősz hajú kis feje bukkan fel az ablak keretében. Örvendezve, visítózva intettem feléje, ám megdöbbenésemre nagynéném égne emelt kezekkel hátrált, berántotta az ablakszárnyat és eltűnt a látótérből. Darabig vártam, s hogy senki sem jött, megnyomtam a csengőgombot, három hosszút csengettem, ez volt a jele annak, hogy családtag óhajt a kapun belépni. Hiába vártunk, sehol senki... Értetlenkedve toporogtam, a sofőr, aki magyar ember volt, csodálkozásának adott hangot.

– Jó helyen járunk, kislány? Tán valami másik házba csöngettél be... – Rémülten tiltakoztam, újból csengettem, el sem engedtem a csengőgombot.

Kulcs csikordult a zárban, kitárult a kék vaskapuba mélyesztett bejárati ajtó, Gitta néni lépett az utcára, végigmért és rám kiáltott: ki vagyok én, és mit keresek itt.

– Drága néném, én vagyok, Marinka! – ölelésre tárt karokkal rohantam feléje, ő rémülten nyújtotta felém két kezét, elutasítva közeledésemet. Kővé merevedve álltam, fogalmam nem volt, mi ez a rideg fogadtatás. Ekkor már ott nyüzsgött mögöttem a ház összes lakója, bámultak rám, mint bénult tyúkok a rókára, a sofőr tisztjét teljesítve előlépett, s szertartásosan bejelentette, szeretné átadni családjának Szekeres Máriát. Már amennyiben ők lennének a hozzátartozók...

Nagyanyám volt az, aki felismert, hozzám lépett és magához ölelt. Ekkor már mindenki körém tülekedett, nézett rám csodálkozva. – Valóban – mondogatták –, ez a kislány hasonlít a mi Marinkákra...

– Mi az, hogy hasonlít?! – kiáltottam. – Én vagyok az, Marinka, hát nem örültök, hogy végre hazatértem? – A sofőr meglegelte a huzavonát, elköszönt tőlünk, a kocsijába ült és

elhajtott. Magunkra maradtunk, ekkor nagyanyám eltolt magától és azt kérdezte:

– Te vagy az, a mi Marinkánk? Hát életben vagy, mégsem haltál meg?!

Ezúttal rajtam volt a megdöbbenés sora, először szóhoz sem jutottam, majd rájöttem, valahogy megtudhatták a személycserét. Élénk szavakkal kezdtem magyarázni, mi történt velem, ekkor már betámogattak az udvarra, Gitta néni felmarkolta kicsiny hátizsákom, anyám félénken tapogatta bepólyált végtagjaimat.

– Mi történt veled? – kérdezte riadtan. – Bántottak, megverték, és egyáltalán...

– Semmi bajom – kiáltottam örvendezve –, elestem az úton és kissé felhorzsoltam magam. A lényeg, hogy hazaértem, hogy itt lehetek közöttetek! Öleltek, csókoltak, ahol értek, egymás kezéből kapkodtak ki; diadalmenetben masíroztunk be a házba, nem győztek álmélkodni, hogy én *élek*... Felváltva sírtak és kacagtak örömükben, elhalmoztak egy rakás kérdéssel, mígnem nagyanyám kiragadott karjaik közül és becipelt a fürdőszobába.

Csupán jóval később, amikor már lecsillapodtak az öröm első hullámai, tudtam meg, minek köszönhettem a fura fogadtatást. Halottnak hittek, ugyanis itt járt Zsofka fia, akit Matejjal együtt félrevezetett a kórház a személycsere miatt. Klári néném, szegény, amint megpillantott a nagy fekete kocsiból kiszállni egy furcsa öltözékű, sebesült lányt, azt hitte, az alvilágból jöttem, az elhunyt Marinka kísértete vagyok. Még szerencse, hogy Gitta néni józansága felülírta a babonás hiedelmet, különben még most is a kapu előtt rostokolnék, míg csak oda nem ér a pap, hogy szórjon rám szenteltvizet... Óh... mily jó volt utólag mulatni a tragikusnak vélt eseményen! Viccelődni, humorizálni azon, mely oly sok könnyet fakasztott az elmúlt idők során... Gitta néném könnyű kötést tett végtagjaimra, s jött az élvezetek netovábbja: lecsutakolni magamat, haját mosni, könnyű házi ruhába bújni, csirkét falatozni és inni a sok finom gyümölcslevet...

Késő éjszakáig be nem állt a szánk, egymás szavába vágva meséltük el megrázó élményeinket. Családom tagjai az átért háború eseményeiről számoltak be, én elregéltem felvidéki kalandjaim. Szavaim nyomán hol könnyek potyogtak, hol nevetés csendült fel, alig akarták elhinni, hogy képes voltam helytállni munkában, betegségben, végigélni azt a sok megpróbáltatást. Mint bevallották, nemcsak a kísértet-história volt oka a rideg fogadtatásnak, első látásra fel sem ismertek, s hogy autóval hoztak, sofőr hajbókolt előttem, sem vallott arra, hogy közöm lehetne hozzájuk. No és a lényeg! Bizonygatták, nagyon megváltoztam: megnőttem, megerősödtem, megszépültem, már nem vagyok az a sovány, gyöngé, semmi kislány, aki voltam; az ő hajdani kis Marinkájuk, aki a múlt tavaszon elindult apjával az ismeretlenbe...

Az óra éjfélét kongatott, nagyanyám néhány erélyes szóval véget vetett a purparlénak. Komoly hangon szólított bennünket:

– Későre jár, ideje lefeküdni, be kell fejeznünk ezt a csodálatos estét. Kedveseim! – nézett ránk könnyben úszó szemmel – a mi számunkra a mai napon lett vége a háborúnak, s virradt fel ránk a béke ragyogós napja!

II. rész

BÉKE

1.

A villamos indulófélben volt, a kalauz már a szájához emelte a sípját, hogy jelt adjon a vezetőnek, oldalt fordult, ekkor látta meg a lányt, aki, mint akit a tatár kerget, úgy fut át a Beloianisz téren a szerelvényhez, hogy még idejében elérje annak utolsó kocsiját. Vállán strandszatyor himbálózott, csöppnyi kétséget sem hagyva, hogy a nő úti célja a sóstói strand, e kedvelt tófürdő, mely a tűzforró délutánon felüdülést, enyhét és örömet ad a vízi sportokat kedvelőknek. A lány oly gyorsan futott, hogy sebességével megszegyeníthette volna a 100 méteres női távfutás legjobbait. A vezető türelmét veszítve csöngött, a kalauz elszánta magát a sípolásra, a kis szeleburdi éppen ekkor érte el a nyitott kocsi végét, hatalmas ugrással dobbantott a rámpán, megragadta a vékony vasrúdból készült könyöklőt, majd egyazon lendülettel a két padsor közötti keskeny folyosóra ugrott. Ebben a pillanatban indult a szerelvény, nagyot rántva a villamoson és a hozzá csatolt nyitott kocsin, s a lány, ahelyett, hogy leülhetett volna a kiszemelt helyre, a szélen ülő férfi ölében találta magát.

– Juj! – kiáltotta – százezer pardon! – nehézkesen, kissé kapálózva már kelt volna fel a biztonságot jelentő férfi-ölből, elfoglalni a vele szemközti ülést, ám a szerelvény éles kanyarral ráfordult a Sóstói útra, s ezúttal nem a tehetetlenségi, hanem a centrifugális erő volt az, mely megismételte elődje figyelemre méltó tettét: a lány egyensúlyát veszítve ismét a férfi ölébe zuhant.

A kitüntetett személy – jó erőben lévő, magas, izmos férfi – elővigyázatosságból átkarolta és szorosan magához ölelte útítársát, nehogy már a virgonc fruska végszóra még kiperdüljön a nyitott pótkocsiból. Ahogy a légvonat arcába fújta a lány hullámos, dús haját, orrába szökött valami kimondhatatlanul kellemes gyöngyvirág-illat, s karjában érezve a formás leánytestet, mámoros érzés bizsergett végig rajta. Mindez alig néhány pillanattig tartott, a szerelvény normál sebességre váltva, kanyarok nélkül haladt úti célja felé, a lány az utastársak enyhe mosolya és kuncogása kíséretében némi megerőltetéssel feltápáskozott és nagyokat sóhajtvá letelepedett. Zavartan kért ismételten bocsánatot, valamit hebegve arról, hogy csúszós a szandálja talpa, miközben kutató pillantást vetett arra, akit ily különös módon ismerhetett meg. Egyszerűen a hősré, aki védője, oltalmazója volt. A rövid ujjú inget, vászonnadrágot viselő férfi mosolyogva nézte a megszeppent hölgyikét, a jelek szerint inkább a kedvére, mintsem ellenére volt az átélt kaland.

– Örülök, hogy segíthettem – felelte a bocsánatot kérő szavakra, majd hozzátette, nem túl okos dolog ugrálni a mozgó villamosra, bár a jelen esetben e bátor tett megbocsátható. Marinka – mert ő volt a jeles villamosra szállás elsőszámú hőse – nagyot kacagott a férfi szövegét hallgatva, majd széles mozdulattal hátrasimította hullámos barna haját. A tőle kissé távolabb ülő idősebb férfi felvette a földre hullott strandtáskát és udvariasan a lány mellé helyezte, Marinka öneki is köszönetet mondott, miközben nagyot fújtatva rázta meg a fejét, jelölve annak, hogy a mai napon ugyancsak rájár a rúd. Ahogy helyreállt a rend az utastérben, a lány kutató tekintettel méregette a vele szemben ülő férfit, s úgy találta, valahonnan ismeri őt. – Ki lehet ez? – tette fel gondolatban többször is a kérdést –, annyira ismerős, egészen biztos, hogy láttam már valahol. Talán volt vele dolgom a bankban... Vagy a moziban ülhettem mellette? Esetleg felkért egy fordulóra a szombat esti táncon? Nyíregyháza nem túl nagy hely, itt az emberek legtöbbje látásból is ismeri már egymást. Csinos férfi, amolyan harmincas lehet, szabályos

arc, sárgásbarna mosolygós szem, s egy barna hajtincs olykor a homlokába hull... Úristen! Csak nem...?

A férfi sem vette le a szemét a lányról, esküdni mert volna, hogy valahol már összefutott vele. Csinos, takaros lány, gondolta magában, kék szemét íves fekete szemöldök és sűrű szempilla övezi, hullámos barna haja keretbe foglalja finom kis arcát. Magas, karcsú, jó mozgású, táncosnőnek is dicsőségére vált volna, ahogy egy szabályos piruettel a kocsiba perdült. – Hol, merre és mikor találkozhattam vele? Az biztos, hogy se nem az „ügyfelem”, se nem a kollégám, ismerősöm meg egyelőre nincsen a városban. Ó! Lehetséges volna...?!

Jött a kalauz, kérte a jegyeket, Marinka felmutatta bérletét, a férfi igazolványt halászott elő a farzsebéből, a lány rápillantott, s a „rendőrség” szót vélte leolvasni róla. Élénk izgalom ült ki az arcára, nem habozott, kérdéssel fordult a férfihoz:

– Valahonnan ismerjük mi egymást! Ha meg nem sérteném, szabad a nevét...?

– Halmos Károly rendőrfőhadnagy! – a férfi mosolyogva mutatkozott be, kissé megbillentve a fejét. – És, ha nem tévedek: Szekeres Máriához van szerencsém?...

– Igen! Ön pedig az ozorvári „rendőr bácsi”!

– Személyesen. Ám a „bácsi” most már elhagyható!

– Természetesen. Ahogy öregszik az ember, az életkor százalékos különbsége erőteljes csökkenést mutat. Ha például...

– Kösz! Tudtam követni, magam is jó számtanos vagyok! Ám, ha nem tekint tolakodónak, megkérdezném, hogy került ön éppen ide, Nyíregyháza városába?

– Itt lakom. Még 44-ben költöztünk ide a nagymamához, nem sokkal később lebombázták a házunkat, s apám a romok alatt lelte a halálát. Sajnos, a nagyfi sincsen már közöttünk, kábé két éve ő is eltávozott az élők sorából...

– Fogadja őszinte részvétem!

– Köszönöm. No de ön? Látogatóba jött, avagy itt tölti a szabadságát?

– Sem ez, sem az. Itt dolgozom, a Nyíregyházi Rendőrkapitányság nyomozója vagyok.

– Gratulálok! Ez remek, ez igazán nagyszerű. Egy pillanat... – a lány kinyitotta strandtáskáját, levéltárcát halászott elő, majd kivett belőle egy viseltes névjegy-kártyát. – Nézze csak, mi van nekem! – A férfi csodálkozva vette kezébe a kis lapocskát, s amint rápillantott, erősen elpirult.

– Nocsak! – hebegte – megőrizte az én névjegyemet? Nagyon kedves... Valósággal zavarba hoz...

– Szerettem volna hasznát venni – mondta Marinka az igazságnak megfelelően –, pár napra rá, hogy találkoztunk, kerestem is önt telefonon. Ám egy női hang azt mondta, elköltözött Ozorvárról, valahová a Dunántúlra ment...

– Még hogy mentem! Küldtek! A háborús helyzetre hivatkozva áthelyeztek Szentgotthárdra. Igazából még ma sem tudom, mi volt a valódi indok...

– Akkoriban furcsa dolgokat éltünk meg...

– Megtudhatom, mi okból keresett?

– Vallomást akartam tenni, ugyanis amikor kikérdezett, nem bontottam ki teljességgel az igazság virágjának ragyogó szirmait...

– Hú, de költőien mondja! Megjegyzem – némileg egyszerűbb szavakkal – biztosra vettem, hogy füllenteni méltóztatott... Hogy mi oka volt rá, el sem képzelhettem, no, de hagyjuk a múltat, ne vesztegessük rá a szót...

Elcsendesültek, miközben erősen figyelték egymást. Marinka az egykori férfi képét próbálta magában felidézni, összehasonlítva a jelenlegivel. – Milyen csinos volt – ábrándozott –, most is szemrevaló, bár nyomja a vállát az eltelt évek súlya, de így még sokkal vonzóbb, tekintélyesebb.

A férfi hirtelen felriadt tűnődéséből, s hogy megtörje a csendet, arról érdeklődött, mi a lány programja.

– Látom – vetette szemét a megtömött szatyorra –, ezen a szép júliusi vasárnapon a sóstói strandra készül, nyilván várják már a gavallérok...

– Várnak, várjanak csak, elvégre az a dolguk. No de ön, kedves Károly – már ha megengedi, hogy így szólítsam, vagy nevezzem főhadnagy elvtársnak?

– Maradjunk inkább a Károlynál. S az ön nevét, ha jól emlékszem, Marinkaként emlegették. Nem volna ellenére, ha én is így hívnám önt?

– Már éppen kérni akartam!

– És a gavallérok közt – a rendőr nem akarta ejteni a témát – akad olyan, akit komolyan vesz? Akiből esetleg vőlegény is válhat? – A lány széles mosollyal nyugtázta a férfi kissé bizalmas kérdését:

– Úgy érti olyan, aki tetszik nekem? Á, dehogy! Halál-unalmas valamennyi! Ezek a fiúk tejfelesszájú, nagyra nőtt kamaszok, éretlenek, akár a savanyú alma, egyik sem érdemes arra, hogy férj legyen belőle... No, de ha ön kérdez, én is faggatózom: jól gondolom, hogy randevúra készül?

– Randevúra, én?! Mindössze három hónapja lakom Nyíregyházán, azóta egyetlen rohanásban élek. A kollégáimon, no meg a város bűnözőin kívül, nem ismerek senkit. Akadt végre egy szabad délutánom, gondoltam, kivillamosozom Sóstófürdőre, sétálok egyet a kiserdőben, majd leöblítem egy korsó jófajta sörrel az út porát. Látta, Marinka, így állok én a randevúkkal! – A lány sejtelmes arcot vágott, szemében huncut fény villant:

– A sóstói erdő rendkívül veszélyes, eltévedhet, vadállatok támadhatják meg. Idegenvezetőre is szüksége volna!

– Hóha! Az bizonyára drága mulatság, s én csupán egy szegény főhadnagy vagyok.

– Túl sokba azért nem kerülne... Mindössze egy korsó sör lenne az ára... Ha rám bízta magát, megszervezem! – A férfi mosolyogva nézte, fejét csóválva válaszolt:

– Ha fogadnék is idegenvezetőt, olyat választanék, aki fiatal és nagyon csinos...

– Semmi akadály! Kívánságát parancsként értelmezem. Nos? – parolára nyújtotta a kezét. – Megegyeztünk? Csapjon bele! – A férfi nevetve fogott kezét a lánnyal, az egész beszédet

tréfának értette, egyetlen percig sem vette komolyan. A szerelvény közeledett végcéljához, Károlyt egyszeriben szíven ütötte a bánat. Oly jó volt elbeszélgetni, vidámkodni e kedves leánnyal! Már az idejét sem tudta, utoljára mikor nevetgélt ennyit, nem is beszélve a sok mosolygásról, mely, azóta hogy ez a fura eset összehozta Marinkával, szünet nélkül az arcán tanyázott.

A szerelvény nagyot zökkenve állt meg, az utasok leszálltak, Károly is leugrott, kezét nyújtva a sikkes leánynak. Marinka a földre huppant, a férfit vetette pillantását:

– Várjon! – kiáltotta –, el ne mozduljon, egy perc, és máris itt vagyok... – Futni kezdett, nagyokat szökdelve haladt az állomásépület felé. Károly bába képpel meredt utána, felrémlt előtte a beígért idegenvezetés ötlete, kellemetlen érzés kerítette hatalmába, attól tartott, ez a kis boszorkány még képes és ide-rángat valami savanyú aggszüzet, aki rátapad, akár a bogáncs; miközben ő-hölgyeménye vígan pancsikál a Sóstó langymeleg vizében. Ejnye... már azon volt, hogy megfordul és elindul a kiserdőbe, amikor feltűnt Marinka. Ezúttal is szaladt, táskája nem volt a vállán, s amint a férfi elé ért, hirtelen megtorpant, bokáját összecsapva szalutálásra emelte a kezét:

– Szekeres Mária idegenvezető munkára jelentkezik! – Károly akkorát nézett, hogy a száját is nyitva felejtette, a meglepetéssel együtt az öröm is elkapta, önkéntelenül is viszonzta a lány tisztelgését, majd magát elröstelve megszólalt végre:

– Köszönténém az idegenvezetőmet...

– Gyerünk! – vezényelt a lány –, irány az Erdei kitérő, ott megpihenünk, majd egy másik úton visszatérünk. Utána meg...

– Jöhet a sör!

– Mélységesen egyetértek!

Az újdonsült párocska vidáman vágott neki az útnak, s az erdő sűrűje hamarosan magába rejtette a szaporán lépkedő két alakot. Károly a lányra pillantva megkérdezte:

– A táskáját hová tette?

– A pénztárosnőnél hagytam. Ismerem jól, a lány kolléganőm a bankban.

– És az igazolványa?

– Minek? Elvégre rendőri felügyelet alatt vagyok!

Ezen megint csak nevetni kellett, Károly már az oldalát fájlalta a sok kacagástól. Miután váltottak még néhány huncut és szellemes ripsztopot, a férfi komolyabb témát hozott elő, arról érdeklődött, mi dolga Marinkának a bankban.

– Banktisztviselő vagyok, érettségi után pénzügyi tanfolyamra jelentkeztem, sikeres vizsgát tettem, és most ott serénykedem a Magyar Nemzeti Bank nyíregyházi fiókjánál. Bár még csak a számlárlétra legalsó fokán csücsülök, reményeim szerint gyorsan haladok majd, határ a csillagos ég!

– Százat egy ellen, hogy hamarosan Marinka lesz a bankigazgató!

– Kösz a bizalmat. Ámde... hagyjuk a bankot, szeretnék eleget tenni a megbízatásomnak. Az idegenvezető munkakörébe beletartozik, hogy ismertesse útítársával a vidék jellegzetességeit. Nos... Tudja-e hogy keletkezett a sóstói kiserdő?

– Megtisztel, hogyha beavat e nagy titokba...

– Igenis. Valaha grófi birtok volt ez a terület, s történt, hogy a földesúr levelet küldött az intézőjének, vetesse be ezt a fertályt mákkal... Valami baj volt a tollával, hagyta a mák szóról a vesszőt. Így történt, hogy *makkal* vetettek be több hold szántót, s a mákvirágok helyett tölgyfák nőttek ki a földből!

– Roppant érdekes!

– Ejnye, főhadnagy, maga gúnyolódik! Akkor hát mással próbálkozom. Elmondom a virágok és a fák nevét...

– Amint látom, alig van itt tölgyfa. A legtöbbje szilfa és gyertyán, a derék intéző nyilván összekeverte a magvakat.

– Egyszóval ismeri a fákat...

– Azokat ismerem, ám a virágokat nem. Érdeklődéssel hallgatom e néhány vadvirág nevét... A latin nevük el is hagyható.

Mindez a párbeszéd, sőt az ezt követő is nevetés közben zajlott, a kacagást olykor grimaszok kísérték, Marinka egy alkalommal még meg is lökte a férfit, felkiáltva: „ah, maga goly-

hó!”. (Ezt a kiszólást a nagyanyjától vette, az öreg hölgy elmesélte, amikor még fiatal volt, így intették rendre a lányok a csintalankodó fiatalembereket.) Marinka hirtelen elkomolyodott, attól tartott, ez a meglett, tekintélyes férfi végül megsokallja az örökös viccelődést, elvégre jóból is megárt a sok... Az erdő szépségéről kezdett áradozni, megnevezte az imitt-amott még fellelhető, kései virágokat. Ám néhánynak csak azért is a latin nevét mondta!

Lassanként ritkulni kezdtek a fák, felsejlett az Erdei kitérő villamosmegálló mögötti park, melyben asztalok és padok várták az elfáradt vándorokat. Kissé elpilledtek, a forró délután inkább strandolásra, mintsem kirándulásra lett volna jó. A lány az egyik pad felé intett, Károly rábólintott, a hőség cseppet sem zavarta, régóta nem érzett boldogság tartotta hatalmában, álomszerűnek érezte az erdőt, a lágyan susogó fákat, mintha nem is ő volna az, aki e meseszerű miliőben egy lánnyal andalog. Letelepedtek, kissé zavartan méregették egymást, Marinkának már régóta fúrta az oldalát a kíváncsiság a férfi családi viszonyait illetően. Leginkább azt szerette volna tudni, sétapartnerének van-e felesége, esetleg kedvese, arája. Erőt gyűjtött és máris kérdezett:

– A családjá is itt él Nyíregyházán? Gondolom, megnősült, gyermekei vannak... – A férfi arcáról lefagyott a derű, elkomorodva nézett valahová a végtelenbe. Lassan szólt:

– Nincs feleségem és nincsenek gyermekeim. Egyedül élek, elvált ember vagyok.

– Óhh... beletenyelereltem valami kellemetlenbe?

– Világért sem. Lassacskán öt éve, hogy magam vagyok.

– Elmeséli?

– Pontosan mit?

– Hát a házasságának és a válásának a történetét!

– Elmesélhetem, no de mi értelme lenne? Kár volna elrontani e kellemes délután hangulatát...

– Garantálom, hogy semmi sem fog elromolni! Ne vegye rossznéven, de látszik magán, hogy a lelke mélyén ott lapul a

melankólia. Ha beszél arról, ami bántja, megnyugszik majd... Ilyenkor átélheti a katarzist az is, aki kiönti a lelkét, és az is, aki meghallgatja társa problémáit...

– Álmomban sem gondoltam volna, hogy egy pszichoanalitikussal hoz össze a sorsom... Ez is részét képezi az idegenvezetésnek?

– Ez most rossz poén volt... nem kell gúnyolódni. Fel sem tételezi rólam, hogy érdekel a maga életútja?

– Csak mertem remélni... – A férfi tűnődve nézett maga elé, hallgatott, arca gondterhelt volt. Látszott rajta, hogy megrendíti a leány kérése, s nehezebbre esik felidézni az elmúlt éveket. – Hát... ha annyira érdekli, nem bánom – mondta szerencsétlen ábrázattal –, de ne csodálkozzék azon, amit hallani fog!

– Nem ismeri a mondást? Úrinő sosem csodálkozik!

– Ismerem. Ám úgy vélem, e szentencia kisleányokra nem vonatkozik.

– Mert azok kíváncsiak, akár a macska! Egyébként köszönöm a fiatalítást. – Kérdő pillantást vetett a rendőrrre: – Elkezdéné végre?!

– Hmm... 45-ben nősültem, október elején volt az esküvőm. Akkoriban még Szentgotthárdon teljesítettem szolgálatot, időbe telt, míg áthelyeztek Budapestre. Anna, a menyasszonyom a fővárosban lakott, édesanyjával élt együtt egy négyszobás lakásban. Két évig tartott a „távházasság”, mai szemmel nézve tán ezek voltak a legszebb éveink. Anna olykor leutazott hozzám, amikor meg szabadságot kaptam, én mentem fel Pestre. Végre, 47-ben teljesült a vágyunk, állományba vett a VI. kerületi Kapitányság, kineveztek nyomozónak. És beköltözhettem Annáék Aradi utcai lakásába, szerencsések voltak, házuk csupán kisebb sérüléseket szenvedett a háborúban, otthonuk belsejét és a bútorokat nem érte kár. Családi körben élhettem, el nem mondhatom, mit jelentett ez akkor nekem... Szüleimet már tizenéves koromban elvesztettem, nagybátyám lett a gyámom, neki köszönhetem, hogy letehettem az érettségit, és nyomozó válhatott belőlem. Mindez azt hozta magával, hogy éveken át

kollégiumokban, munkásszállásokon, olykor albérletben laktam, az otthon melegét hiányolnom kellett. Álmaim netovábbja egy lakás volt, együtt egy asszonnyal, aki a hites feleségem. Úgy tűnt, anyósom szeretettel fogadott be maguk közé, ő vezette a háztartást, főzött, mosott, takarított, gyermekkorom óta nem volt részem ily jó ellátásban! No és a munkám! Szentgotthárdon unalmas adminisztratív teendőim voltak, Pesten újra nyomozó lehettem, detektív, ismét gyakorolhattam a hivatásomat, amire már kora ifjúságomban elszántam magam.

– Politikai ügyekben is nyomozott?

– Nem. Kizárólag polgári ügyeket bíztam rám. Mint ahogyan itt is, Nyíregyházán...

– Értem. Folytassa!

– Annára erősen hatottak a kommunista eszmék, már a háború alatt is tagja volt valamilyen érdekvédelmi szervezetnek. Hamarosan bizalmi lett a Vasas Szakszervezetben, majd belépett a Kommunisták pártjába. Ezekben az időkben kezdődtek a bajok, házasságunk megrendülése ekkortájt vette kezdetét.

– Maga is eszmetársa lett a feleségének?

– Hát nem. Én a háborút követő években a Kisgazda párttal szimpatizáltam, ez érthető, hiszen a szüleim és a testvéreim a földművelők sorába tartoztak.

– Politikai vitákba keveredtek?

– Eleinte kerültek ezt a témát. A baj az volt, hogy Annával egyre kevesebbszer lehettem együtt; délutánonként pártgyűlésre, szemináriumra ment, hétvégén falujáráson vett részt, teherautóval utazott vidékre az elvtársaival.

– És maga miért nem ment vele?

– Én e?! Agitálni a téesz mellett? Ha tudná, mit éltek át a testvéreim, amikor fenyegetéssel, zsarolással nagy nehezen rábírták őket, hogy adják be mindenüket a közösbe... Később kezdetét vette a beszolgáltatás kényszere, ahogyan akkoriban mondták: leseperték még a padlásokat is.

– A felesége mivel indokolta kedvenc pártja intézkedéseit?

– Semmivel. Amikor a parasztság sérelmeit szóba hoztam, azt a választ kaptam, hogy nem vagyok eléggé fejlett ideológiaiilag. Veszekedtünk, kibékültünk, vonzalmunk akkoriban még elég erős volt ahhoz, hogy összetartsa a kapcsolatunkat. Néhány hevesebb jelenetet követően abban maradtunk, hogy politikáról otthon nem beszélünk.

– Nehéz lehetett betartani...

– Így igaz. Főleg akkor, amikor 1948-ban kezdetét vették a koncepciós perek, melyeknek zászlóshajója a hírhedt Rajk-per volt...

– Mondana ezekről valami bővebbet? Én az akkori politikai csatározásokról – lévén még kiskamasz-lány – keveset hallottam.

– A koncepciós perek célja a hatalom megszilárdítása volt; a kommunista irányítás alatt álló országokban az osztályharc állandó éleződéséről szóló sztálini tétel alapján – együtt a háborús készülődéssel – kezdetét vette a leszámolás az úgynevezett belső ellenséggel. Sor került a kitelepítésekre, a középosztály s a vezető értelmiség megalázására, érintett volt a nagybátyám is, aki a taníttatásomról gondoskodott. Féltettem Annát! Kértem, hogy álljon le, lépjen ki az arénából, ne kompromittálja magát. Válaszul közölte, e héten átkerült a Belügyminisztériumba, osztályvezető lett és pártfunkcionárius.

– Talán, ha határozottabban fellépett volna...

– Nem tehettem. 49-ben, amikor Rajk Lászlót kivégezték, megindultak az államvédelmi vizsgálatok, sor került a Horthy-korszak rendőrségének átvilágítására; megvádolva számos rendőrtisztet, hogy trockista nézeteket hirdet, s együttműködik a Nyugat kémhálózataival. Ekkor már komolyan félttem, még Annától is tartottam, bár ő ezekben az években még erősen kötődött hozzám, ennek köszönhetően a védőmként, és nem a vádlómként szállt síkra. Később látnom kellett, hogy a feleségem készpénznek veszi a koholt vádakokat, s olykor ő maga is részt vesz a kihallgatásokon. Bár – tudtommal! – személy szerint senkinek sem ártott, de az én szememben egy volt azok

közül, akik homlokukon hordják Káin bélyegét. Mégsem volt erőm elválni tőle, bedobni a törülközőt!

Bevallom, én is oka voltam annak, hogy keveset láttuk egymást, a nyomozói tevékenység rendszertelen, kötetlen a munkaidő. Volt, hogy egész nap otthon heverészttem, máskor meg hétvégeken is üldöztem a bűnözőket. Lassanként az anyósom lett a társam, vele fecserészttem, amikor kaptam egy-egy szabadnapot.

– És ő nem tudott hatni Annára?

– Nem tudott, és nem is akart. Ő maga is tagja volt a pártnak, s legfőbb büszkesége a leánya volt. Velem inkább csak a háztartási dolgokat tárgyalta meg, olykor beszámolt színdarab-ról, mozifilmről, melyet volt szerencséje barátnői körében megtekinteni. Kértem Annát, legyen gyermekünk. Felháborodva mért végig, kioktató hangon közölte, ő az egész ország anyukája, s minden erejével a jövő nemzedék jobblétén fáradozik. Lassanként rájöttem, úgy élek, mint egy agglegény, teljesen magam vagyok. Vagyis, mint férfiember...

– Értem. És felszedett néhány nőcskét...

– Nem! Tudtam jól, ha csak egyszer is félrelépek, az a házasságom végét jelentené. Nem akartam válni! Abban reménykedtem, fordul a kocka, akkoriban a világpolitika, s az ország helyzete is telve volt feszültséggel, mindenki tudta, bármi megtörténhet, bekövetkezhet a legrosszabb is, a harmadik világháború. Talán – véltem – Anna kiábrándul végre e nemes eszméből, belátja tévedését, és hajlandó lesz rendes családi életet élni. Olykor eljártam a barátaimmal szórakozni, beültünk valamelyik kiskocsmába és megittunk pár pofa sört. Ennyi – gondoltam – még nekem is kijár...

– És ebből lett a baj...?

– Ugyan, dehogy! A botrány akkor tört ki, amikor nyaralni készültünk... Minden évben elmentünk pár hétre valahová, párt-üdülőkre, szakszervezeti nyaralókba kaptunk beutalót. Ez az időszak volt életem boldogsága, ilyenkor éreztem, hogy *van* feleségem, hogy kijut valami nékem is a házastársi örömeiből...

– Aztán?

– 1953-at írtunk, a nyár közeledett. Faggattam Annát, mikor és hol töltjük a szabadságunkat, a kapitányságon jelentenem kell, mikorra kérek eltávozást. Megdöbbsentem. Feleségem ridegen közölte, ez évben sehová sem megyünk. Nem ér rá, mondta. Különben is... képtelen heteken át együtt lenni velem, nincs közös témánk, nincs egyetlen közös gondolatunk, mert én egy ostoba, maradi kispolgár vagyok. Káderlapom tanúsítja, hogy szüleim kulákok voltak, testvéreim a megbízhatatlan középparasztság körébe sorolhatók, ahhoz az osztályhoz, amelyik nem képes felnőni az ipari munkásság vezető erőihez. Szememre hányta, nem vagyok fejlett politikailag... hogy semmibe veszem a véleményét arról a csodás világról, mely megvalósul, ha bekövetkezik a kommunizmus... Valami olyasmit találtam mondani, hogy ébredjen fel végre, vegye már észre a diktatúra borzalmait. Ekkor nekem támadt... Ott sértett meg, ahol a legfájóbb... Épp a legérzékenyebb pontomat találta meg!

Közölte, évek óta hiába próbál belőlem haladó gondolkodású embert faragni, s idővel rádöbbsent: iparkodása reménytelen. Felháborítónak tartja, rivallt rám dühödten felajzva, hogy egy magamfajta horthysta senkiházi tagja a Magyar Demokrátikus Rendőrségnek! Még azt is a fejemhez vágta, tenni fog ez ellen, eléri, hogy lefokozzanak, ajtót mutassanak nekem. Ekkor már bennem is felment a pumpa, az indulat elkapott, üvöltöttem, mint a fába szorult féreg, már lendült a kezem, hogy felpofozzam, ám valahogy visszafogtam magam, csupán az egyik vázát vágtam bele az üveges szekrénybe...

Anna – miután még büdös parasztnak is legyalázott –, elrohant hazulról, másnap anyósom közölte, véget ért a házasságunk. Asszonyom beadja ellenem a válópert, nem él együtt holmi reakciós egyénnel, aki a szocialista rendszernek nyílt ellensége.

A bíróságra Annát az egyik tekintélyes politikus kísérte el. Az újságokban gyakran láttam a képét, egyike volt az 56 utáni új generációnak. Nem gyanítottam semmit, Annának rengeteg

barátja, elvtársa volt, számos szervezettel, politikai csoportosulással tartott kapcsolatot. Elváltunk. A bíróság az én hibámból mondta ki a válást, politikai nézetkülönbségek okán, én lettem a megbélyegzett, a szocialista rendszer ellenségének nyilvánított egyén. Másnap, ahogy beértem a munkahelyemre, hivatott a rendőrkapitány. Hangja hűvös volt és éles, akár a késpenge, röviden mindössze annyit mondott: felsőbb utasításra el kell hagynom a testületet. Megrendülésemet látva engedett szigorából, hangját suttogóra fogta, mintha attól félne, lehallgatják, s ráfoghatják, hogy paktál az *ellenséggel*. Azt tanácsolta, menjek el segédmunkásnak, ha szerencsém van, megúszom a börtönt, ugyanis megteheti a hatalom, hogy lecsukat, ürügyet bőven találhatnak, nyakamba varrhatják, hogy kémkedem, idegen hatalmakkal állok kapcsolatban.

„– Egy ilyen vád, fiam – tette kezét a vállamra atyailag – életfogytiglant jelentene! Nehogy reklamálni merj, húzd el a csíkot, amíg még nem késő, legjobb lenne, ha Pestről is eltűnnél, ne légy itt senki szeme előtt...” – Hazatértem, folytattam a pakolászást, ugyanis a válás napján anyósom a tudomásomra hozta, amilyen gyorsan csak tudok, tűnjek el innen, az Aradi utcában nincs semmi keresnivalóm. Miközben rakosgattam, megjelent Anna. Nem szóltam hozzá, csak biccentettem, és folytattam a bőröndbe rakodást. Hozzám lépett és beszélni kezdett. Elmondta, új életet kezd, férjhez megy ahhoz, akit igazán szeret.

– „Őhózzá?” – kérdeztem. Igennel válaszolt. Még azt is a tudomra adta, nem jelentenek fel, nem fogok börtönbe kerülni, költözzem vidékre, legyen ipari munkás, akkor talán még belőlem is válhat kommunista, ha azok közé állok, akik a társadalom húzóerejét képezik.

– Károly! – szólt közbe Marinka. – Ki volt az a férfi, aki elvette magától Annát?

– Tudni szeretné? Hát akkor fogóddzon meg!

– Már fogom is az asztal szélét.

– Kezdem azzal, hogy Anna hamarosan igen magas pozícióba került. Más nevet vett fel... csak halkán merem kimondani... – Károly a lányhoz hajolt és egy közismert nevet súgott a fülébe. Marinka levegő után kapkodva vetette rá a szemét:

– Valóban?! *Ő* volt a maga felesége?! Akkor már tudom azt is, hogy ki lett a férje... Te jószagú rezeda! Mit kellett magának átélni... Ne is mondjon többet... Illetve mégis... Hogy került vissza a rendőrséghez?

– A házasságomról nincs is több mondanivalóm. Magamról volna még néhány szavam. Leköltöztem a nővéremhez Zalasimonyba, ő és a bátyám téesz-tagok, én géplakatos lettem a melléüzemágban. Kaptam egy szobát a nővérem házában, s ott éledegéltem. Mit mondjak, nem is volt oly rossz a sorom, jobb pénzt kaptam, mint rendőrként, ugyanakkor többet pihenhettem, s ha engedte a kedvem, szórakoztam.

– És most, hogy eljött, nem búsul maga után egy szende hajadon?

– Dehogyan! A fél falu eladó leányai engem szemeltek ki férjnek!

– Fél falu nem számít. *Egy* számít...

– Hát én azt az egyet mind a mai napig nem találtam meg! Marinka elpirult. A válaszban szereplő „mai nap” mintha utalt volna a mostanira. Károly nem nézett rá, vitte tovább a szót:

– Jött 56...

– De Anna és a férje tudtommal megúsza azt is... Úgy hallottam, amikor zajlottak az Események, Moszkvában voltak fejtágítón.

– Valóban. S nekem nagy szerencsém, hogy nem voltam Pesten, nem sodródtam bele a forradalomba, jól tettem, hogy meghúztam magam Zala megye mélyén, ahol a kutya sem vetett rám ügyet.

– Aztán...?

– Idén, 58 márciusában üzent értem egykori parancsnokom. Felutaztam Pestre, elmentem a kapitányságra, barátságos fogadtatásban volt részem. Segítőkész hangon közölte velem az

ezredes, hogy volna egy nyomozói állás itt, Nyíregyházán... Nem haboztam, elvállaltam, április 15-én már tagja is lettem a nyíregyházi rendőrségnek. Ez hát a történetem, kedves Marinka, így csöppentem ide, és most itt vagyok a sóstói kiserdőben, s élvezem a kegyed társaságát!

Marinka kék szeme gyanúsán csillogott, keze fejével néhány könnycseppet morzsolt szét. A történet mélyen meghatotta, átérezte egykori ideáljának, a „rendőr bácsinak” hányattatásait, keserves életútját. Szerette volna vigasztalni, hozzábújva gyöngéden megcirógatni, ám nem tehette, félreérthető lett volna, csupán néhány keresetlen szóval adhatott hangot megértésének, empátiájának. A rendőr elmélázva nézte a könnyes szemű lányt, már bánta, hogy megszorította, nem kellett volna oly nagy átéléssel előadni élete borongós történetét. Elővette zseb-kendőjét, tiszta volt, nem kínozza őt allergia, és óvatosan felitatta a gyémántragyogású könnycseppeket. A lány megköszönte, zavarával küzdve ugrott fel a padról, annyit mondott, indulni kellene, gondolja, Károlynak a sok beszédétől kiszáradt a torka, ideje volna *meggyantázni*, ahogy azt itt Nyíregyházán mondani szokás. A férfi helyeselt, felkelt a padról, az indulófélben lévő lányhoz csatlakozott, néhány mentegetőző szót mondott azzal kapcsolatban, hogy ennyire kiadta magát. Más úton haladtak, mint amelyen jöttek, az önjelölt idegenvezető fontoskodva magyarázta, hogy ezúttal körsétát tesznek.

A késő délutáni nap erősen tűzött, kis tóhoz érkeztek, néhány vadkacsa lubickolt benne, látogatókat észelve a part közelébe úsztak, falatkákat várva a kirándulóktól. A lány és a férfi elmélyülten nézte a szürkésbarna tojót, s párját, a színpompás, zöldfejű gácsért. Marinka megjegyezte, ha tudta volna, hogy ma még erre vezérli a sorsa, hozott volna nekik kenyérdarabkákat.

Társalgásuk felélénkült, a férfi viccelődni kezdett, s a tréfás hangra máris jött a lánytól a csipkelődő válasz. Csinossága, életvidám csacsogása felderítette partnere arcát; a borús hangulat elült, mint a kacsák által felkavart víz laza hullámai. Cseppet

sem sietve andalogtak, ezúttal Károly volt az, aki Marinka sorsa felől érdeklődött:

– Édesanyjával kettesben élnek a nyíregyházi házban?

– Jaj, dehogy! Meglehetősen sokan vagyunk. A két nagynéni: Gitta néni és Klári néni, s az anya új férje, Gonda. Talán ismeri is, patikus a lelkem, a „Jó egészség” gyógyszerár főgyógyszerésze!

– Ismerem, persze! Egy alkalommal megfájdult a fejem, s éppen arra jártam. Joviális idősebb férfi sietett a segítségemre, s hosszú percekig magyarázta, hogyan kell használnom a gyógyszert. Türelmetlenül toporogtam, mindössze egyetlen pirulára volt szükségem, ám ő egyre kérdeztetett, még a gyermekbetegségeim felől is kifaggatott!

– Ez Gonda! Az orvosok fújnak rá, mert elcsábítja a betegeiket. A jámborok, ahelyett, hogy az SzTK-ban szobroznának, a patikába mennek a bajaikkal, mert a derék ember mindenkit meghallgat, megvigasztal és ellát gyógyszerrel, aki meg nem szorul rá, annak hasznos tanácsokat ad. Vicces! – robbant ki Marinkából –, hogy már maga is a kuncsaftjai közé került!

– Hátha még tudom, hogy ki a nevelt lánya...

– No látja, barátom, lassacskán minden kiderül. Egyébként – Marinka arcán huncut mosoly bujkált – összehozott házasság volt anya és a Gonda frigye, Gitta néném jeles alkotása! Tudja, anyával nem könnyű kijönni, s a megváltozott életkörülmények, az új otthon s az új környezet maradék tartását is összeroppantotta. Hogy apám meghalt, egyfolytában csak hisztizett, majd rábeszélésünkre munkát vállalt, dolgozott varrodában, irodában, kiskereskedésben, ám néhány nap nem sok, annyi sem telt el, s ő máris összeveszett valamennyi kollégával. Gitta néni volt az, akinek végképp elege lett a sok kalamajkából, a tettek mezejére lépett, s házasságközvetítésre adta a fejét. Kinézte minékünk Gonda patikust, a jeles férfiú mindeddig agglegényként tengette életét. Néném kiszagolta, hogy felmondták a lakásbérletét, lecsapott rá, duruzsolni kezdett a fülébe: kellemes otthonra lelne, ha nőülésre adná a fejét. Anyát meg azzal főzte, élje az életét,

menjen újból férjhez, ne osztozzon Klári néni sorsán, öreglányból van már minálunk épp elég. Nem szaporítom a szót, összejöttek, s a „csinált” házasságból végül egészen jó dolog sült ki. Gonda jól érzi magát minálunk, amellet tud bänni anyával, ha hisztizik, lecsillapítja, s úgy rémlik, mint férfi is helyt áll... már ha érti, hogy mire gondolok... Velem is remekül kijön – imádjuk egymást –, Klári néném meg titkon szerelmes belé!

– Már elnézést – szakította félbe a férfi a szóáradatot –, mért emlegeti nevelőapját „Gondaként”, nincsen neki keresztneve?

– Jaj, dehogy nincs! De mi valahogy így szoktuk meg. No, persze szemben: Józsi bácsi, Józsikám, satöbbi, de a háta mögött még anya is csak Gondaként emlegeti...

– Félelmetes család! Az ember arra gondol, hogyha... – hirtelen elharapta azt, amit mondani akart, zavartan letépett egy kis lila virágot, s a lánytól megkérdezte a növény nevét. Marinka sokat sejtető szemeket vetett rá, s csak azért is latinul mondta a növényke nevét; majd lelkesen felemlégette, hogy családjában mindenki nagyon aranyos és kedves, s ők szeretetben, békeségben élnek.

Kiértek a kiserdőből, Marinka megcélozta az állomást, a jegypénztárban ülő nőtől elkérte a strandtáskáját. Az idősödő asszony szakértő szemekkel méregette Károlyt, Marinka bemutatta a férfit, de ennyivel nem érte be:

– Etus néni! Neki nem kell majd jegy, mert rendőrfőhadnagy, ingyen utazik! – Az asszony nagy tisztelettel köszöntötte a „főhadnagy elvtársat”, később, amikor eltávoztak, Károly megjegyezte:

– Hamarosan az egész város tudni fogja, hogy Marinka mi okból nem ment ma strandra!

– S ez mért volna baj?

– Nem nekem baj, hanem önnek! Mit szólnak majd az udvarlói?

– Oh, la-la! Majd megtudja, ha vásárol egy fürdőnadrágot, és megmártja magát a Sóstó habjaiban! Vagy talán nem is tud úszni?

– Én-e? Ifibajnokságot nyertem gyorsúszásból, kenterbe verem az összes tirpák legényt!

– Ez már beszéd! Látom, kezdi már magát elengedni, ezt a hangot, ezt az önbizalmat kedvelem én...

Lassan sétálgattak, nézelődtek, a fák közt bujkáló fény a lány arcára esett, megvilágítva vakítóan tiszta bőrét, csillogást adva mélybarna hajának. Marinka felhívta a férfi figyelmét a székekapura, melyet a város egykori főembere rendelt meg egyéni ízlése szerint, kíváncsian nem tért el a hagyományostól, ám ügyelt arra, hogy a kapu ne legyen túldíszített. A patinás fürdőház előtt is tisztelegtek, Marinka elmondta, nagymama kislány korában itt tanult meg úszni. A tér végén feltűnt a Svájci lak fabetéses épülete, a buzgó idegenvezető erről is ejtett néhány szót. Tovább sétáltak, nézelődtek, Károly a fák lombja közt felcsillanó víztükörré vetette a szemét.

– Mintha a Balaton-parton sétálnánk, oly idilli a táj hangulata! – Mondata némi nosztalgiáról árulkodott, Marinka nem válaszolt, tudta, Károly arra a néhány kellemes hétre gondol, melyet boldogságban úszva töltött el nejével a magyar tenger mellett. A férfi hirtelen megfordult, a lányra mosolygott, látszott, hogy túljutott fájdalmas emlékein.

– Sóstófürdő csodálatos! Azt hiszem, jól tettem, hogy Nyíregyházán vállaltam állást. – Marinka csillogó szemmel nézett a szemébe:

– A lehető legjobb választást tette! – Elérték a nagyszállót, felmentek a teraszra, kevesen voltak, kedvükre válogathattak az asztalok között. Zongoraszó ütötte meg a fülüket, bent a teremben sovány fiatalember ült a zongoránál, mélabús örökzöld dallamok csendültek fel, amint a klaviatúrán szánkáztatta hoszszú ujjait. Károly huncut mosollyal kérdezte:

– E dallamokra szokás itt táncolni?

– Igen! Még hozzá az operett-primadonnáknak. Lugosi Tibi olykor megtiszteli az éttermet azzal, hogy eljön ide gyakorolni, egyébként zeneszerző, a jövő hónapban mutatja be színházunk az egyik operettjét. Szombat délután szabad a zongora, a zenészek kilenc óra után jönnek, akkor kezdik el az *úri közönségnek* húzni a talpalávalót. Mondja csak! – pillantott kacéran partnerére: – ha tánczene szólna, felkérne egy fordulóra?

– Lassúzásra igen, ám valami csördögölőre semmiképp... Kilelne a hideg, ha rátaposnék azokra a piciny, rózsaszín lábujjakra!

– Ah, de kedves... – A pincér lépett az asztalukhoz, Károly két korsó sört rendelt, a fiatalember megjegyezte, van frissen sült vajaspogácsájuk, ajánlhatja sörkorcsolyának. A férfi nagylelkűen ebből is rendelt, Marinka nem állta meg, hogy megjegyzést ne tegyen:

– Úgy látom, prémiumot kapok! Remélhetem, hogy elégedett volt az *idegenvezetővel*?

– A legteljesebb mértékben. Sőt! Egy újabb kriglit is megszavazok!

Jött a felszolgáló, hozta a megrendelést. Hőseink nekiláttak a pogácsának és a sörnek, maguk sem hitték volna, hogy ennyire megéheztek és megszomjáltak az alig pár kilométernyi kirándulás során. Károly, miután benyelte az utolsó szem pogácsát is, arra kérte a lányt, meséljen a háborús élményeiről. Azt firtatta, feldúlták-e a várost a harcok, hogy s mint élték át az idegen csapatok megszállását, nem érte-e őket valami kellemetlen atrocitás. Marinka nagyot sóhajtott:

– Ezúttal én mondom azt, hogy jól kapaszkodjon meg, ha kíváncsi az élményeimre. Apám ugyanis elvitt engem a Felvidékre, ahonnan csak a háború után tértem haza meglehetősen kalandos körülmények között. – Károly erőteljesen megragadta az asztal szélét, miközben biztató mosolyt küldött a kedves leány felé:

– Mint látja, felkészültem, ezúttal én vagyok az, aki az asztalba kapaszkodik. Halljuk a történetét!

Marinka ódzkodott attól, hogy szlovákiai vesszőfutását teljes részletességgel elmesélje, ez okból csupán néhány élményére szorítkozott, kihagyva a történetből Lámái Lajos feltűnését, Zsofka halálát, szökését az ápolókórházból, majd menekülésének borzalmait, amikor látni vélte (mert mind a mai napig biztos volt abban, hogy valóban látta!) a félelmetes fekete kutyát. Károly nem győzött álmélkodni a lány történetét hallván, s a dicsérettel sem fukarkodott, méltatva a kislány, Marinka bátorságát, ügyességét. Az idő haladt, a hős lány az órájára nézett, s mint akit kígyó csípett meg, úgy ugrott fel.

– Uram egek! – kiáltotta. – Igencsak elszállt az idő! Anyámra rájön a hiszti, ha nem érek haza időben, a végén még képes addig nyúzni Gondát, míg a jámbor fel nem hívja a rendőrkapitányságot...

– Hogy mit mond?!

– Tudja – vált szelídebbé a lány hangja – a kislánykori eltűnésem óta – amiről épp az imént számoltam be önnek –, családom képtelen felhagyni a rettegéssel, rémeket látnak, mihelyt az óra elüti a megbeszélt időpontot. Úgy tudják, hogy ma úszni mentem, legkésőbb fél nyolcra hazaérek, márpedig, ha utána számolok, kilenc előtt aligha leszek a Széchenyi úton!

– Ajaj – vakarta meg a fejebúbját Károly –, még a végén rám rontanak rendőrtársaim, s bilincsbe vernek, mint leányszöktetőt! – Több szót nem ejtett, fizetett, elhagyták a teraszt, s elindultak az állomás felé. Marinka elkotyogta, hogy Gonda jól ismeri Borókai rendőrkapitányt, összefutottak valami rendezvényen, ahol jelen voltak a város prominens személyiségei. Azóta többször találkoztak, baráti viszonyba kerültek. Újból dicsérni kezdte a nevelőapját, megemlítette, hogy nagy tiszteletnek örvend, a fél város ismeri, mert aranyos és kedves, amelletten min-den lében kanál.

– Ha valami problémája lenne a főnökével – mondta némi éllel, de a kedélyesség látszatát fenntartva –, Gonda közbenjár az érdekében! – Károly nem repesett az örömtől a lány szavait hallván, arra gondolt, kollégái azon nyomban kiutálják maguk

közül, ha megtudják, hogy a főnöke pártfogoltja; rásütik a bélyeget: nem más, mint benyali protekciós. Válaszul csak annyit mondott:

– Az efféle segítség balul is kiüthet, s előléptetés helyett kirúgás lehet a vége... Jobb szeretem magam intézni az ügyemet...

– Ó, csak bolondoztam – nyugtatta meg Marinka az ijedező főhadnagyot –, nincs nekem ahhoz bátorságom, hogy beleavatkozzam a dolgaiba.

Szép volt az este, a tavak felől lágy, párás levegőt hozott az éji fuvallat. Volt még 17 perc a villamos indulásáig, a sétához sehogy sem fült a foguk, leültek az állomás előtti padra. Marinka megborzongott, az este már hűvösbe fordult, s ő nem hozott magával kabátkát, kardigánt.

– Nem fázik? – kérdezte Károly fojtott hangon. – Kissé könnyen van öltözve, nehogy tüdőgyulladás legyen a vége a mai gyönyörű szép napnak...

– Majdcsak kibírom valahogy.

– Ha nem tekinti tolakodásnak, javasolnám, üljön közelebb hozzám. Köztudott, hogy nekünk rendőröknek – engedett meg magának egy szelíd kis füllentést – magasabb a testhőmérsékletünk.

– Köszönöm, elfogadnék egy csöppnyi meleget – mondta a lány halkán, kissé pipiskedve. A férfihoz simult, Károly átölelte, magához szorította; már egyikük sem fázott, mindkettőjük orcája kigyúlt.

Épp arra járt Ámor, a szerelem huncut istenkéje, körülnézett, s azonmód kiszemelte két áldozatát. Felajzotta íját, lövése célba ért. Az aranyvessző átjárta mind a két szívet.

2.

Egyszerű kis szerelmi románc volt az övék, mentes a komplikációktól, konfliktusoktól, nem voltak veszekedések, félreértések, kínos békülések, egyetértés és őszinteség jellemezte kapcsolatukat. Eleinte még távolságtartásra készítette őket némi gátlás, mindkettő attól tartott, nem felel meg a másiknak; nem remélhet oly heves érzelmet, mint amit ő maga érez szerelme tárgya iránt.

Károlyt megfontolásra készítette a korkülönbség, úgy érezte, a 13 év túl sok, a fiatal lány életvidám, szórakozni vágyó, imád táncolni, moziba, színházba járni, ő maga meg a kora miatt, no meg foglalkozása okán is, nem való szórakoztató partnernek, nem kelhet versenyre Marinka hódolóival. Fura is lenne, ha együtt bohóckodna banki kollégákkal, egyetemi hallgatókkal és más huszonéves fiatalal! És ha megtörténne, hogy lángra kapna köztük a szerelem, előbb-utóbb megunja őt ez a széplány, nem fogja díjazni a nyomozókra jellemző rendszertelen munkabeosztást, kevés szabadidőt. Attól is tartott, szerelme nehezen viselné el, ha párjára olykor rátörne a rosszkedv, ami nem egyszer egyenes következménye nyomasztó, gondokkal teli napjainak. A lány társadalmi helyzete is aggasztotta, egyenlőség ide, demokrácia oda, Marinka anyai ágon gazdag földbirtokos család sarja, apja meg világlátott, tehetséges gépészmérnök volt, már ameddig élt. Az ő szülei kevés iskolát végzett földművesek voltak, bátyja és nővére ma is gazdálkodó, mindketten tsz-tagok. No és ott a púp a hátán: szerencsétlen házassága! Bármennyire megkönnyezte az ő történetét Marinka, a lány családja ily súlyos terhet – az imádott lánynak elvált férjet –, aligha fogadna el.

Marinkát más okból frusztrálta a korkülönbség, attól tartott, Károly komolytalannak, amolyan bohókás fityfirittynek tekintti őt, kedves kisleánynak, akivel kellemes együtt lenni, viccelődni, bolondozni, ám ha a férfi újabb házasságra gondol,

Anna, volt asszonya lebeg a szeme előtt. Olyan nő, aki komoly, megfontolt és művelt, valamely irányban elkötelezett; munkáját életcélként, hivatásként éli, akárcsak Károly, a lelkes nyomozó.

Ám a szerelem nem arról híres, hogy hallgatna a józan észre; ha ezt tenné, előbb-utóbb kihalna az emberiség! Akit egyszer elkap végzetes varázsa, azt el nem engedi, bilincsbe veri mindaddig, amíg csak tart a földi élet. Ez a sors jut férfinak és nőnek, már amennyiben valóban szerelemről van szó, nem pedig unaloműző flörtől, mélyebb érzelmektől mentes kapcsolatról...

Amikor azon az első estén elbúcsúztak, elmulasztottak egymástól randevút kérni. Marinkát hatalmas családi vihar fogadta, Gonda tőle szokatlan szigorúsággal intette őt jobb magaviseletre, megemlítve, mindössze néhány percen múlt, hogy nem riasztotta a rendőrséget. Marinka, aki mindeddig szemlészöketve, bűnbánóan hallgatta a szidalmakat, ez utóbbi szóra elnevette magát.

– Haszontalan! – kiáltott rá az anyja –, takarodj aludni, ne is lássalak! – Klári néni hozzátette:

– Marinka, amit megígérsz, azt tartsd be, az öreg szívek nehezen bírják az izgalmakat.

– Csupán annyit jegyeznek meg – érvelt Gitta néni –, nem illik kinevetni az idősebbeket!

Marinka egyre csak a telefont kémlelte, várta, hátha Károly végre jelentkezik. Ahogy teltek a napok, egyre szomorúbb lett, esténként, amikor ágyba bújt, halkan sírdogált. – Ennyi volt csak! – kesergett magában – egyetlen szép nap, és a „rendőr bácsi” eltűnt az éjhomályban, talán soha többé nem találkozunk...

Károly ugyanakkor megbántva érezte magát, nehezményezte, hogy Marinka akkor este oly kurtán-furcsán vált el tőle, még búcsút sem intett a sárga ház kapuja előtt. – Még annyit sem mondott: viszontlátásra! Nyilvánvaló, hogy elege lett belőlem. Rég túl van már rajtam, vígan cicázik az udvarlóival, nevetve meséli nekik: sikerült magába bolondítani egy buta faka-

bátot! Hiába, no! – gondolta megvetően – sosem volt szerencsém a nőkkel!

Bánatát enyhítette, hogy tengernyi munka szakadt a nyakába, hét közben még vidéken is akadt nyomoznivalója, miközben egy kisebb verekedésbe is belekeveredett. Valahogy a fülébe jutott, mikor van fájront a bankfiókban, maga sem tudta, hogyan is történt, ám péntek délután – akarata ellenére! – arrafelé vitte őt a lába. Lecövekelt a széles lépcsősor előtt, és *szégyenszemre* – várakozott. Négy óra után néhány perccel már özönlöttek kifelé az alkalmazottak, egyszerre megpillantotta Marinát, élénken cseverészve karolt bele egy hozzá hasonló leányba, mit sem sejtve jöttek le a lépcsőn, mintha csak őt célozták volna meg. Hirtelen megálltak, Marinka körülnézett, azt a benyomást keltve, hogy keres valakit. És akkor felfedezték egymást...

A lány, arcán üdvözült mosollyal, kirántotta karját társnője karjából, s hanyatt-homlok száguldott Károly felé. Kissé meg is botlott, s akár csak az első alkalommal, ezúttal is a férfi karjában kötött ki.

– Mekkora véletlen – lihegte -, hogy a bank környékén akadt éppen dolga! – Károly arcát széles mosoly derítette fel, a szeme szikrát szórt, s csak annyit bírt kinyögni, talán nem is a véletlent terheli ezúttal a felelősség, hogy épp errefelé ólálkodott.

*

A találkozókat ettől kezdve nem bízták a véletlenre, rendszeressé váltak a randevúk, megesett, hogy beültek egy sörre valamelyik vendéglőbe, vagy krémeseztek a város híres cukrászdájában. Olykor, ha Károlynak sietős volt a dolga, megelégedtek egy rövidke sétával, a környék virágokkal ékes parkjaiban bolyongtak, beszélgettek, nevetgéltek. Hamarosan megvette Károly az emlegetett fürdőnadrágot, hozzá papucsot, törülközőt és fürdőköpenyt, s az egyik napfényes szombat délutánon elkísérte a lányt a strandra.

Mint várható volt, egyből összefutottak Marinka ismerőseivel, fiatal fiúk és lányok vidám csapatával, Marinka bemutatta nekik a rendőrfőhadnagyot, Károly tegezve üdvözölte a fiatalembereket, s kezicsókolommal köszöntötte a leányzókat. Első ránézésre azt gondolták, a hozzájuk képest meglett férfi rokona – unokabátyja, nagybátyja – Marinkának, nyilván vendégségbe érkezett hozzájuk, s a szülők leányukra bízta a messziről jött ember szórakoztatását.

A társaság egy része a bemutatkozást követve folytatta a napon heverészést, öt fiatalember azonban csatlakozott Marinkához; két banki kolléga: Csapó Imi és Oláh Berci, a joghallgató Balogh Álmos – feltűnően csinos, barna legény –, valamint egy vörös hajú, bohócba emlékeztető fiú. Az ötödikben, egy nyurga, hókaképű fiatalemberben Károly Lugosi Tibi, a zongorista operettszerzőt ismerte fel. Ahogy körbejárta nyomozószemét a lány udvartartásán, Balogh Álmosra kezdett gyanakodni. – Tuti, hogy szerelmes a lányba – fogott szagot, mint a rendőr kutya –, ki tudja, tán történt is köztük valami olyasmi, ami nem megengedett! Vagy talán mégsem... Meglehet, rémeket látok?!

Marinka, akit a szerelem telepátikus képességekkel ruházott fel, szóról szóra fel tudta volna mondani párja gondolatso-
rát. Úgy vélte, jobb a távozás hímes mezejére lépni, s hogy elejét vegye a kakaskodásnak, úszást javasolt, felemlegetve, hogy Károlynak még nem volt alkalma megmártózni a szürke, iszapos vízben. Miután néhányszor körbeúszták a tavat, pokrócukat a strand egyik eldugott zugában terítették le, a ritkás, gyér lombosított bokrok szerény védelmet kínáltak a tolakodó szempárok ellenében a magányra vágó szerelmeseknek.

Attól kezdve, hogy a lány rendszeresen randevúzott Károllyal, kivált a társaságból, hiába hívták moziba, szombat esti táncra, múlhatatlan dolgaira hivatkozva, kimentette magát. Ha az utcán, vagy vásárlás közben összefutott valamelyik hódolójával, közönyös, udvarias szavakon kívül nem sok ügyet vetettek egymásra. Mind a fiatalember, mind a leányzó szomorúan vették tudomásul Marinka hűtlenségét, egyben értetlenkedé-

süknek adtak hangot a lány választását illetően, úgy ítélték meg, ez az *öreg pasas* nem való ehhez a kedves, csinos lányhoz, aki mindeddig társaságuk lelke, vidámságuk hangadója volt.

A bankfiók, ahol Marinka dolgozott a Széchenyi út sarkát foglalta el. Széles lépcsősora a Bessenyei tér felé nyílt, parkja színpompás virágokkal, romantikus utcáskákkal kínált felüdülést a város lakóinak. Az egyik nagyra nőtt fa tövében padocska várta a pihenni vágyókat, a hely kiváló rálátást biztosított a bank kijáratára, érthető, hogy Marinka és Károly választása e kitüntetett ülőalkalmatosságra esett. Kettőjük közül a férfi volt az, aki elkésett olykor, Marinka megértéssel vette tudomásul elfoglaltságát, ez okból szemrehányással sohasem illette őt. Egyik alkalommal a lány több mint egy órát várt Károlyra, a férfi kétségbeesetten loholt a találkahelyre, biztos volt benne, hogy imádottját már nem találja ott. – Olyan nő nincs a világon, aki ekkora tapintatlanságot megbocsátana! – morfondírozott magában attól félve, hogy szerelme oly annyira megorront rá, hogy véget is vet bimbózó kapcsolatuknak. Hatalmas sóhajjal állt meg, az örömtől szóhoz sem jutott: Marinka békésen ült a padon, miközben érdeklődve lapozgatott valami magazint. Hogy észrevette Károlyt, felpattant:

– Jól van? – kérdezte aggódva – nem esett baja? Attól tartottam – sóhajtott fel megkönnyebbülve –, hogy tűzharcba keveredett!

– Semmi ilyesmi nem történt... az elnézését kérem... A parancsnok a hibás, váratlanul berendelt minket eligazításra, s nem volt érkezésem még egy telefonra sem.

Valami különös meghatottság szállta meg őket, ittak egy sört, mert mindketten szomjasak voltak, majd sétára indultak, felkeresve a külváros elhagyatott utcáskáit. A kertes családi házak lezárt ablakszemekkel meredtek rájuk, senki emberfia nem vetődött arra, olykor egy-egy kutya jött elő óljából, hogy csaholásával elűzze az arra bóklászókat. Hogyan történt, egyikük sem tudta, utólag meg nem mondták volna, melyik volt az a szó, mozdulat, arcjáték, mely egymás karjaiba üzte őket. Az

első csókot számtalan többi követte, majd, ahogy levegőt kaptak, ellihegték a vallomásukat. A férfi meg nem állta, hogy ismételten bocsánatot ne kérjen az egyórás késésért. Marinka feléje fordult, csókokkal zárta le az ajkát, majd mélyen a szemébe nézett, és komolyra fordította a szót:

– Károlyom! Ha nem volnék képes bízni benned, mit érne akkor a legnagyobb szerelmi lángolás... Remélem – folytatta –, ha vélem esne meg valami hasonló, szó nélkül tudomásul vennéd, hogy *vis maior* esete forgott fenn. Ígérd meg – hangja szokatlanul mélyen zengett –, sohasem fogsz rám gyanakodni, féltékenykedni, még akkor sem, ha valami furcsa véletlen okán a látszat ellenem szólna. Egyetértesz velem? Szavadat adod arra, amire kérlek? – A férfi magához ölelte kedvesét, s számtalan csókkal és igennel válaszolt neki.

Késő este érkezett haza Marinka, különös ragyogás sugárzott arcáról, szeme lázasan csillogott.

– Hol voltál? – faggatta a leányát Magda.

– A gavallérjaimmal programoztam – hangzott a hányaveti válasz.

– És??? – kíváncsiskodott tovább az asszony –, hogy áll a dolgok Álmossal? Úgy vettem észre, a fiú halálisan szerelmes beléd, s ha ügyes vagy, feleségül kérhet. Remek parti! Az apja a város hírneves ügyvédje...

– Roppant örvendetes – vetette oda a lány egy kétes mosollyal, majd bezárkózott a fürdőszobába.

*

Két hét telt el az összeborulásuk óta, attól kezdve megsza-
porodtak a találkozók. Amikor csak tehették, együtt voltak, olykor mindössze egy fertály órára ért rá Károly, máskor meg váratott magára. Az is megesett, hogy Marinka is késett néhány percet, esetleg többet is, mert főnöknője, Irma rászállt, többletmunkákkal látta el. Beköszöntött a gyümölcsillatú augusztus, a júliusi hőséget kellemes, kevésbé forró napok váltották fel.

Marinka gyakori kimaradásai nem hagytak kétséget családja számára, hogy a lány szerelmes, komoly udvarlója akadt. Szinte biztosra vették, hogy választotta nem más, mint Balogh Álmos joghallgató, a fiatalember jó kiállású, amellet „remek parti”, nincsen a városban olyan lányos anya, aki szívrepesve vejéül ne fogadná őt! A nénikék jól ismerték a Balogh családot, azt rebesgették, sugdosták a Magda fülébe, ha az Álmos gyerek végez, beáll az apja mellé ügyvédbojtárnak, s idővel átveszi annak jól menő praxisát. Magdát kerekre hizlalta a boldogság, titkon azt remélve, hogy lánya jó partija számára is gazdag termést hozhat. Hírlett, hogy a szülők kinéztek már a fiuknak egy villalakást, s mellé egy fájintos Trabantot, a városban még ez a kissé lenézett autótípus is imponáló volt. – Ha Marinka elköltözne – érlelgette Magda a nem túl szép gondolatot –, az ő szobáját is birtokba vehetnék Gondával, átépíttethetnék a házat, két független lakást alakíttatva ki benne.. Nem kellene minduntalan belebotlani Gittába, Kláriba, elviselni az öregek sertepertelését, kötözködését, sok baját.

Marinka mit sem törődött családjá vágyálmaival, ezen a délutánon is – mint már olyan sokszor –, ott ült a nagy fa tövében, és várta kedvesét. Károly sietve jött, arca komor volt és kissé felhős, köszöntötte a lányt, majd arra kérte, sétálgassanak a parkban, s telepedjenek le valamelyik eldugott padra.

– Komoly dolgot szeretnék veled megbeszélni! – mondta felindultan, miközben mereven előre szegte a fejét. A lány ijedten mérte végig, veszélyt szimatolt, attól tartva, valami nagy baj fenyegetheti a férfit. – Talán áthelyezik, mint egykor Ozorváron? – tette fel magának a kérdést. – Vagy, ami még annál is rosszabb, felbukkant a múltból egy régi kapcsolat, valami nő, akivel egykor viszonya volt. Isten ne adja, gyereket vár a meg-ejtett lány – ijedezett –, és akkor vége a szerelemnek, örökre elveszítem Károlyt...

A férfi mit sem sejtett e rémisztő eszmefuttatásokból, nagy léptekkel haladt a kiszemelt pad felé.

– Itt jó lesz – jegyezte meg –, a park kihalt, nem jár erre senki...

– Igen... – Marinka közel állt ahhoz, hogy elpityeredjen. Kérdően, riadt szemekkel fordult kedveséhez: – Monddd, ne kímélj! – hangzott felszólítása, Károly csodálkozva mérte végig, majd kissé ellágyult mindeddig szigorú tekintete.

– Marinka, kedves – szólt kissé rekedtes hangon – kettőnk-ről szeretnék veled valamit megbeszélni...

– Csak nem? Úgy döntöttél, el akarsz hagyni?!

– Ó, te kis csacsi! – nevetett fel – épp az ellenkezőjéről volna most szó.

– Akkor hát... – a lány reménykedve pislantott Károlyra, fogalma sem volt, mit forgat fejében az ő nagy szerelme. A férfi erőt gyűjtött, mély lélegzetet vett, mielőtt megszólalt volna.

– Marinka, kedves, vedd komolyan azt, amit mondani akarok! Tudnod kell, a szerelem számomra nem játék, nem szórázoztató időöltés, hanem életre szóló, komoly dolog. Azt mondd, szeretsz, s elhalmozol csókjaiddal, ám nem tudom, valójában mit is jelentek én neked. Romantikus, nyári szerelmet, vagy valami komolyabbat... ? Arra kérlek hát, válaszolj nekem!

– Károly, te mindent jelentesz énnékem, amit férfi jelenthet egy nőnek. Megvallom, olykor attól félek, hogy elhagysz, mert bohókásnak, túl fiatalnak, komolyabb kapcsolatra alkalmatlannak tartasz...

– Marinka! Épp az ellenkezőjét bizonygatom! Remélhetem, hogy én volnék az *igazi* néked?

– Mi más lennél! Élni sem tudnék nélküled!

– Ez azt jelenti – csuklott el a hangja az elszánt férfiúnak –, hogy elfogadsz engem, hogy hozzám jönnél feleségül?!

Mintha ciklon száguldott volna végig a parkon, Marinka vad ölelése csaknem lesodorta a padról a reménybeli vőlegényt. Elhalmozta csókjaival, s nem győzte mondani: Igen! Igen! Igen! A mámoros boldogság sokáig eltartott, majd, midőn csillapodtak hullámai, Károly folytatta eszmefuttatását.

– Drága Szerelmem! A házasság komoly dolog, számos problémát vethet fel. Tudnod kell, jelenleg munkásszállón élek, szegény vagyok, kevés a fizetésem, mindössze egy szerény albérlet az, amit felajánlhatok neked. Idővel talán kiutálnak nekünk lakást, de hogy mikor kerülhet erre sor, meg nem mondhatom. Aztán meg...

– Állj! – kiáltott fel a lány –, szó sincs albérletről, hiszen a magunkéban is lakhatunk. Ha nem tudnád – vált titokzatossá a hangja –, nagyanyám végrendeletében rám hagyta háztulajdonának egyharmadát. Még hozzá tehermentesen, s haszonélvezeti jogok nélkül! Érted?! Egyharmad ház, egyharmad kert és egyharmad az udvari fészerből engem illet, s ez ingatlanrészek felett szabadon rendelkezhetem!

Károly meglepődve hallgatta párja tirádáját. Hirtelenjében el sem képzelhette, hogy volna képes betelepíteni ismeretlen emberek otthonába, akik – és ebben teljesen biztos volt – utálni fogják őt. Ha másért nem, hát azért, mert aligha ilyen partit szántak Marinkának. És felrémlt agyában más is... Csődbe ment házasságának szomorú emléke, egyszer már volt része abban, hogy a felesége befogadta, s a megalázó, szomorú véget egy életen át ki nem heverheti...

Marinka megértő tekintettel nézett kedvesére.

– Tudom jól, mire gondolsz – mondta ellágyulva –, ám nyomatékkal közlöm: Marinka nem Anna, s a Széchenyi út nem azonos az Aradi utcával... – A férfi keserű mosollyal vette tudomásul a lány álláspontját, de mielőtt döntött volna betelepülését illetően, valamivel még megpróbálkozott.

– Nem lehetne – kérdezte szelíd, kíméletes hangon –, hogy a családod pénzzel megváltaná az örökrészedet? Ők kényelmesebben élhetnének, s mi talán vehetnénk magunknak valami szerényebb lakást...

– Ez is megoldás, ám nem oly nyerő. Mindenesetre – bökött a levegőbe a mutatóujjával –, ha csak egyetlen rossz szóval illethetnének téged, azonnal előállok a követelésemmel. S hogy így tennék, erre esküszöm! Egyébként – folytatta –, a helyzet ko-

rántsem reménytelen. Gondával remekül kijönnél, s a két néni előbb-utóbb fiaként szeretne. Nos, anyám... megvallom, ő kemény dió, de férje-ura majd kordában tartja, visszanyesegeti ármánykodásának vadhajtásait.

– Azt mondd, próbáljuk meg...?

– Igen! Adjunk magunknak egy esélyt, és bízzunk családom tagjaiban! Elköltözni később is ráérünk, ha kiderül, hogy sehogy sem megy a szekér...

Mit tehet egy szerelmes férfi, akit hajt a vágya, aki alig várja már, hogy magának tudja kedvesét. Mi mást tehetne, minthogy rábólint párja ötletére, arra gondolván: még a szöges ágy is jobb, ha megosztja véle Marinka, mint a munkásszálló kietlen, társas magánya. Megadóan pillantott kedvesére:

– Rendben, legyen úgy, ahogy óhajtod, köszönettel elfogadom ajánlatodat. – Aggodalmuk sötét felhőcskéi eloszladoztak, boldogságban úszva tervezgettek, Marinka egy utolsó csókot adott a férfinak, majd sajnálkozva indulni készült:

– Mennem kell, drágám, nagy nap lesz a mai, be kell jelentenem a családnak, hogy hamarosan férjhez megyek! Méghozzá nem ahhoz, akit kiszemelt nekem a *haditanács*, hanem tehozád, drága „rendőr bácsi”!

– Nem irigyellek – sóhajtott a férfi, aki a maga részéről inkább bemászott volna az oroszlánbarlangba, mintsem odaálljon a Marinkát cerberusként őrző, három agresszív nőszemély elé. Csupán Gondában bízott, talán számíthat a pártfogására, hisz ő is *befogadott*; ugyanúgy került a családba, mint ahogy Marinka kívánja őt bekvártélyozni a Széchenyi út patinás épületébe. Talán – reménykedett – létezik még a férfi-szolidaritás...

*

Éppen terítettek a vacsorához, amikor a lány szokott lendületével bepördült az ebédlőnek használt üveges verandára.

– Nocsak – jegyezte meg nem minden él nélkül Gitta –, tán nyugaton kelt fel a nap, hogy a kisasszony jelenlétével emelni kívánja szerény estebédünk fényét! – Marinka nem díjazta a

gúnyolódást, rendbe hozta zilált fürtjeit, térült-fordult, kezét mosott, félénk mosollyal üdvözölte családtagjait, majd velük együtt az asztalhoz ült. Szótlankul tömte magába a káposztás-tésztát, csupán a gyümölcsnél nézett fel tányérjáról, s félénken kibökke, hogy fontos mondanivalója van.

– Hallgatunk! – mosolygott rá Gonda.

– Nagy esemény várható az életemben – szólalt meg vörösb-re gyúlt arccal. – Úgy néz ki, hogy hamarosan férjhez megyek. Gondolom, itt az ideje, hogy ti is megismerjétek választottamat! A család tagjai hirtelen szóhoz sem jutottak, Magda volt az, aki visongatva törte meg a csendet.

– De hiszen ismerjük Álmot! Mondd csak – váltott határozott hangra –, az a fiú máris nyilatkozott? Ezek szerint nem tesz eleget szülei óhajának, nem vár addig, amíg megszerzi a jogi diplomát? – Marinka helyett Gonda válaszolt:

– A mi Marinkánk nem Balogh Álmoshoz, hanem Halmos Károly rendőrfőhadnagyhoz készül feleségül menni. – A megdöbbentő kijelentésre mindhárom nőnek leesett az álla, arcuk szempillantás alatt a lovak fejformájához lett hasonlatos. Marinka is kerekre nyílt szemmel nézett nevelőapjára:

– Honnan tudja Józsi bácsi?

– Kislányom, ha két fedőt összeütnek ebben a városban, én vagyok az első, aki meghallja azt. A bank épülete ott van a patikám mellett, nap mint nap látom, amint Károllyal randevűgatsz. S épp a te sorsod ne kísérném figyelemmel? Elárulom, már érdeklődtem is Borókainál, s mindenki megnyugtatóására közlöm, barátom, a derék rendőrkapitány igen jó véleménynel van a főhadnagyról. – Magda fulladozva tért magához a megrázó hírt felfogva, mint várható volt, kitört rajta a hisztis roham.

– Csak nem ahhoz a koros rendőrhöz akarsz hozzámenni – rivallt rá –, megőrültél, te lány?! Elment a józan eszed? Egy senkinek, egy primitív zsarunak áldoznád fel a lányságodat... Van fogalmad, miféle alakot akarsz beplántálni ebbe a nagynevű családba? Hisz mind az anyai, mind az apai ágon nemes emberek, grófok, bárók fémmelzik a Lisznyai és a Szekeres ne-

vet... És te a nyakunkra hoznál holmi póri származékot... Te megkegyült birka! Tönkre akarod tenni a saját sorsod, s ezzel együtt a miénket is, holott a város leggazdagabb emberének fia verseng a kegyeidért... Vedd tudomásul – üvöltötte, miközben arca eltorzult a dühtől –, megtiltom, hogy férjez menj ahhoz az emberhez, ide a lábát az a mihaszna, amíg én élek, be nem teszi!

– Magda! – emelte fel hangját a férje –, ha nem tudnád, Marinka nagykorú, 22 éves; szakképzett, dolgozó nő, maga keresi meg a kenyerét. Figyelmeztetlek, nem élünk a középkorban, nem a szülők döntenek el, kikkel házasodhatnak a gyermekeik. A szülői terrornak leáldozott! – Körbehordozta tekintetét, elidőzve Gitta és Klári néni megdöbbent lárvarcán, szelídebb hangon folytatta véleménynyilvánítását. – Tudomásom van róla, hogy a nagyasszony végrendeletében Marinkára hagyományozta e ház egyharmadát, a lánynak joga van itt lakni férjestől, sőt majd gyermekestől, örökrésze mentes bárki haszonélvezetétől, döntését nekünk – úgyis, mint lakótársainak – tiszteletben kell tartanunk. Tenni kell ezt nemcsak a lány, hanem a saját, jól felfogott érdekünkben is, különben oda a nyugaljunk, s hajlékunk a veszekedések, gyűlölködések fészkévé válik. Éppen ezért – vett egy mély levegőt –, a családi béke érdekében udvariasan, barátságosan kell fogadnunk a főhadnagyot. Hallod, Magduskám, hozzád beszélek! Egyetlen gonosz pillantás, egyetlen udvariatlan szó, ameddig én is itt élek e házban, senki ajakát nem hagyhatja el! Bár ez a lány már nem szorul a gyámolításomra, nevelőapjának tekintem magam, e tisztemben ragaszkodom hozzá, hogy sérelem sem őt, sem jövőendő férjét nem érheti!

A férfi szentenciáival mit sem törődve, ádáz csetepaté tört ki anya és lánya között. Marinka felbátorodva védte az igazát, anyja nyomdafestéket nem tűrő szavakkal ostromozta a szerencsétlen rendőrt. Végül annyira felhergelte magát, hogy felkapta az asztalon nyugvó gyümölcsöstálat, s teljes erejéből a földhöz csapta. Ezt a viselkedést már a patikus sem tűrte, felrángatta a székről Magdát, s a tajtékozó nőszemélyt erőnek erejével betuszkolta a szobájukba.

Hárman maradtak az ebédlőben, Marinka lehajolt és fel-szedte a földről a szétgurult gyümölcsöket. Várakozóan nézett két nagynénjére:

– Ti is ellenem vagytok? Ha nem tudátok, Károlyt gyermekként ismertem meg. Ő hallgatott ki Ozorváron a hármas gyilkosság ügyében. Udvariasan, előzékenyen bánt velem, komolyan vett, értelmes kérdéseket tett fel, mintha magam is felnőtt lennék. Az ideális férfit ismertem meg benne, azóta sem jöttem össze olyasvalakivel, aki vele összemérhető lett volna. A véletlennek köszönhetjük, hogy összefutottunk itt, Nyíregyházán, együtt utaztunk a villamoson, s azonnal felismertük egymást... Szeretem! Értitek, nagyon szeretem, és ő is nagyon-nagyon szeret engem. Való igaz, hogy szegény – hangja megcsuklott, ahogy ezt bevallotta –, s az is megfelel a valóságnak, hogy elvált ember, felesége kihasználta, valósággal kifosztotta, miáltal otthonukból mindössze két bőrönddel távozhatott.

Úgy érzem – folytatta a lány gondterhelt tekintettel –, jogos igényem az, hogy férjemmel együtt birtokba vegyem szeretett nagyanyám hagyatékát. Kérlek, tiszta szívemből kérlek benneteket, hagyjátok jóvá elhatározásom, s fogadjátok rokonhoz méltó szeretettel a páromat. Meglátjátok, nem fogtok csalódni benne, tisztelettel és szeretettel fordul majd felétek, alkalmazkodó lesz és igénytelen. – Amikor ideért beszédében, szemét elöntötték a könnyek és sírva borult az asztalra. A két idős asszony meghatódva nézte, majd, hogy túljutottak első megdöbbenésükön, győzni látszott bennük a fiatalság és a szerelem minden valamire való emberben ott élő tisztelete.

– Ne itasd itt az egereket, lányom – szólt enyhült hangon Gitta –, majdcsak megleszünk valahogy; ami engem illet, bé-kességben, szeretetben.

– Én is a szerelmesek pártján vagyok – rebegette Klári néni meghatott madárhangon –, amikor én menyasszony lettem, ugyanígy szembeszálltak velem a szüleim. Aztán... sajnos...

– Marinka, ha meg nem sértenélek – fojtotta bele a szót Kláriba a másik nagynéni – kérlek, fogadj el tőlem néhány jó

tanácsot. Mondd csak... nem gondolod, hogy túl hirtelen jöttek össze? Úgy vélem, alaposan át kellene gondolnod a választásod. Időre volna szükség, hogy jobban megismerjétek egymást, hogy ne csak a mostani fellángolás vakító tüzeiben nézzétek a szerelmeteket. És volna még más is... Megkérdezném, végiggondoltad, mit jelent egy nyomozó élettársának lenni? Felfogtad, mit jelent a rendszertelen élet, a nem létező munka-idő? Nem tudhatod, mikor szólítja el a férjed valami váratlan feladat, tán éppen olyankor, amikor együtt szeretnél lenni vele. Apróságok: színházjegyetek van, s ő faképnél hagy téged... Elutaztok nyaralni, de visszarendelik, mert bűneset történt... Hajszolt élet... napról napra szembenézni bűnözőkkel, agresszív csirkefogókkal, hazatérni fáradtan, elgyötörten... Aztán meg...

– Ne folytasd, drága néném, alaposan végiggondoltam mindent, s úgy érzem, szerelmem elég erős ahhoz, hogy elviseljem, ami rám méretett. És tudjak örülni annak a jutalmul kapott szeretetnek és megbecsülésnek, melyben az én párom részesít majd engem, ha látja és érzi, hogy elfogadom őt, hivatását tiszteletben tartva. Hogy nem gyötöröm szemrehányásokkal, amikor fáradtan hazatér, nem kapok sírógörcsöt, ha befuccsol valamelyik program.

– Tiszteletre méltó az ilyen nagy szerelem – jegyezte meg prózaian Gitta. – Ami engem illet, aligha tudtam volna vállalni e sorsot... No, de ne fessük az ördögöt a falra, a jövőt nem sejt-hetjük, kétségbeesni akkor is ráérünk majd, ha a gonosz krampusz már megjelent. De, ha már szóba hoztam az ördögöt, evez-zünk át másfajta vizekre – emelte fel Gitta a figyelem felkeltése érdekében az egyik kezét. – Tudomásunkra jutott, hogy a vá-lasztottad elvált ember. Kislányom, gondoltál már arra, amennyiben ő is római katolikus, nem tarthattok egyházi esküvőt!

– Istenem, ne hagyj el – fohászkodott síri hangon Klári néni –, papi áldás nélkül akarsz együtt élni azzal a férfival?! Magadra venni a halálos bünt... – Marinka elnéző mosollyal pillantott nénikéjére:

– Ne aggódj, te kedves, drága jó lélek! Károlynak nem volt még templomi esküvője, mert a nő, akitől elvált, megrögzött ateista.

Gitta szóltanul meredt maga elé, ráncos, öregedő arcát gondok felhője dúlta fel. Klári néni félve simogatta kedvenc unokahúga kissé remegő karját, attól tartott, elvetette a súlykot, hogy jön ő ahhoz, hogy tanácsokat osztogasson Marinkának, amikor a saját sorsát sem volt képes üstökön ragadni. Bocsánatkérően nézett a lányra:

– Rám mindenkor számíthatsz – csipogta –, nekem bármi-kor kiöntheted a lelked, elpanaszolhatod bajaidat. Nem fogok a dolgaiddba beleszólni, de együttérzésemben biztos lehetsz.

– Köszönöm! Mindent nagyon köszönök nektek, drága néni, csak hát anya...

– Könnyed se hulljon anyád miatt – kardoskodott Gitta –, őt majd helyre teszi Gonda. Ne feledd, a derék patikust is befogadtuk – mit mondjak! – mindössze három bőrönddel érkezett. Majd előveszem én anyádat és kioktatom: amit tőle nem sajnálunk, az dukál tenéked is! Még annyit – közölte mélységes együttérzéssel –, ne hallgass miránk, öregekre, olyanok vagyunk mi, mint kibicek a kártyások háta mögött, csak károgni, köztözködni tudunk. Vedd kezédbe a sorsod, irányítsd az életed magad! Nos, Károlyt is beleértve, mert a férfi olyan, hogy szereti a pórázst, ha úgy kötöd rá, hogy észre ne vegye! És ha már így állunk – mondta szelídebb hangon –, úgy érzem, eljött az ideje, hogy családunk megismerje választottadat. A nevemben hívd meg őt ebédre, jöhet bármelyik vasárnap, amikor ráér, mert nincsen szolgálatban. – Marinka felugrott és teljes lendületével az éltető nő nyakába vetette magát.

– Angyal vagy, Gitta néni, aranyos, jó tündér! És te is az vagy, drága Klári néni! A Jóisten áldjon meg benneteket...

3.

Két hét sem telt el a viharos családi vacsora lezajlása óta, máris ünnepi ebédhez készülődtek a sárga ház lakói. Marinka és két nagynénje hosszas vitát folytatott a menüt illetően, végül, miután Gonda is belekontárkodott, maradtak a megszokottnál, mely rituális étökként kerül az asztalra minden magyar házban, miután elharangozzák vasárnap az Úrangyalát. Egyszóval: húsleves csigatésztával, rántott sertés karaj és rántott csirke, hozzá saláta és vegyes köret. Marinkáéknál az ételsorra a koronát a csokoládétorta tette fel; Gitta váltig hangoztatta, beleadta szívét-lelkét, és ha megkóstolja az a derék zsaru, mind a tíz ujját megnyalja utána!

Magda napok óta szótlánul járt-kelt a házban, a második hatalmas sokk akkor érte, amikor megtudta, hogy lánya választotta elvált ember, volt felesége országos hírű politikus, képe az újságban gyakran megjelenik együtt új férjével, akinek nem csekély beleszólása van az ország dolgaiba. Ettől annyira besokkallt, hogy ki kellett hívni hozzá az orvost, férje maga volt az, aki riasztotta ideggyógyász-ismerősét. Azóta mély apátiában tengeti napjait, elvégzi apróbb kötelességeit, s ha nincs semmi dolga, magába roskadva ül. Értesülve a vasárnapi ebédmeghívásról, szeme se rebbent, Marinkát a nagyjelenet óta elkerüli, szava sincs hozzá, igaz, a lány sem erőlteti az anyjával való bájcsvegeést.

Pontban déli 12 órakor megérkezett Károly, vadonatúj vászonöltönyben pompázott, melyhez ropogós, fehér inget, divatos nyakkendőt és újdonságtól nyekergő cipőt viselt. Hatalmas virágcsokrot tartott a kezében, zavartan adta át az őt elsőként üdvözlő Gittának, „a hölgyeknek hozta tisztelete jelöl”, mondta megilletődve, miközben a szeme Marinkán időzött. – Ha ez a lány megjelenik, a világ örvényleni kezd körülötte –, gondolta elbűvölve szerelmétől, aki úgy állt előtte, mint megtestesítője a szépségnek s a fiatalságnak. Színes-habos selyem-

ruhát viselt, bő szoknyája hullámszott körülötte, ugyanakkor ruhája felső része rásimult testére, érvényre juttatva tetszetős alakját. Haját fodrász tornyozta fel, arcán, hogy még a szépnél is szebb legyen, meglátszott a kozmetikus gondos keze nyoma.

Klári néni kitörő lelkesedéssel üdvözölte a férfit, zavarában úgy mondta: „a biztos urat”. Gonda volt az, aki szelíd mosollyal intette az idős hölgyet, hogy Károly nem sarki rendőr, aki az utcán ácsorog és járőrözik, hanem nyomozó. A férfi jót derült az apró félreértésen, elkapta a néni kezét, és újból megcsókolta. Magda fejbólintással fogadta jövődő veje köszönését, s hogy ne kelljen vele kezét fogni, a megterített asztalt kezdte rendezgetni. Károly úgy tett, mint aki észre sem veszi e megalázó gorombaságot, gyöngéden átölelte Marinka vállát és könnyű csókot lehelt az arcára. Gonda kézfogás helyett magához ölelte a férfit, az idősebb jogán tegeződést ajánlott neki. Károly udvariasan fogadta a pertut, ám a megszólításnál maradt a „Józsi bátyámnál”. Ebédhez ültek, Marinka kézen fogva vezette asztalhoz a párját, s ültette maga mellé a kissé megszeppent férfit. Magda és a férje a fiatalokkal szemközt foglalt helyet, Klárika néni Marinka mellett ült, Gitta a vendég szomszédságába telepedett. Károly ügyelt arra, hogy evés közben csak akkor szólaljon meg, ha kérdést intéznek hozzá; akkor is csak pár szót mondjon, vagy helyeslését bólintással fejezte ki. Észrevette, Gitta éles pillantást vet a kezére, mintha azt figyelné, jól használja-e az evőeszközöket. Kedves mosollyal tett eleget Gonda kérdésének, ügyesen öntögette a bort a poharakba, annyit ő is tudott illetanból, hogy az italok töltése az asztalnál ülő legfiatalabb férfi dolga.

– Leves után 40 csepp! – vezényelt a derék patikus. Koccintottak, ittak, Magda nem nyúlt a poharához, férjének annyit mondott, megfájdult a feje.

Miután végeztek a második fogással, Károly Marinkához hajolt, halkán sustorgott neki valamit.

– Kis figyelmet kérek! – intett a lány – egyelőre várjunk a tortával, Károlynak fontos bejelenteni valója volna! – Érdek-

lődvé néztek a fiatalemberre, aki, mielőtt szólásra emelkedett volna, a rend kedvéért újratöltötte a kiürült poharakat. Eztán megköszörmelte a torkát, kivárt néhány másodpercet, majd belekezdett szövegébe.

– Mielőtt mondandóm lényegére térnék – vetett jelentőség-teljes pillantást az asztaltársaságra –, szeretném megköszönni az ebédmeghívást, valamint a kedves és szívélyes fogadást. Marinkával úgy döntöttünk – emelte meg a hangját némi pátosszal vegyítve –, nem titkoljuk tovább vonzalmunkat, megszerettük egymást, és elhatároztuk, együtt fogjuk leélni az életünket. Há-zasságunkhoz tisztelettel kérem beleegyezésüket, ígérem, szerető, hű férje leszek ennek a gyönyörű leánynak, s nagyrabecsü-léssel, szeretettel fogok viseltetni valamennyi családtagja iránt. Marinka, kedves – fordult a leányhoz –, megismételnéd család-dod jelenlétében is az igenedet?

– Megismétlem. Drága kedveseim! Megszerettem Károlyt, a felesége akarok lenni, kérlek benneteket, egyeztetek bele házasságomba, fogadjátok szeretettel a választottamat!

Gonda helyeselt, éltette a fiatalokat, Klári néni félénken bólogatott, Gitta kissé visszafogottabban reagált unokahúga kérésére. Magda szót sem szólt, fejét leszegve ült a helyén, az abrosz rojtjait gyűrögetve. A gyógyszerész poharát megragadva lépett a fiatalokhoz, mindkettőjükkel koccintott, Marinkának csattanós puszit adott, Károlyt gyöngéden vállon veregette, ezzel pecsételve meg a beleegyezést. A két nagynéni is emelte poharát, gratulált a fiataloknak, Gonda kérdőn fordult a nejehez, Magda annyit mondott, gyógyszer szed, nem ihat szeszes italt.

Károly kis dobozkát vett ki a zsebéből, kipattintva nyújtotta a leány felé.

– Marinka kedves, fogadd a gyűrűmet, engedd, hogy ujjad-ra vonjam szerelmem zálogát. – A lány könnyes szemmel nyújtotta a kezét, majd gyűrűje párjával ő ékesítette kedvese kezét. Az eljegyzés megtörtént, a jegyespár forró csókot váltott, a családtagok éljeneztek, ezúttal már nemcsak Marinka, hanem Károly is kapott puszit, melyet a két idős hölgynek kézcsókkal vi-

szonzott. Magda nem vett részt az ünneplésben, bénultan állt, ködös tekintettel meredt maga elé. Károly szeme villant, arcára éles vonás ült ki, közel állt hozzá, hogy megjegyzést tegyen jövőre anyósa viselkedésére. A botrány ott izzott a levegőben, pillanatok kérdése volt, hogy kitör, mint a vulkán, belerondít e szép családi ünnepbe, sárba tiporva annak áhítatát. Marinka hirtelen mozdulattal anyja mellett termett, átölelte, s lassú léptekkel kivezette őt az ebédlőből. Pár percig vele maradt a belső szobában, hogy mit mondhatott egymásnak a két nő, az örök titok maradt.

A hangulat oldódott, az ebédlő légköre megenyhült; valamennyien úgy érezték, a béke szigetére értek; ahonnan elvonult a sötét indulatokat árasztó Magda, megjátszva a végzet asszonyát.

– Jöhet a torta! – vezényelt a magát örömapának tekintő férfi. Gitta a konyhába sietett, s mint áldozópap a serleget, oly áhítattal hozta produktumát. A csokoládé-költemény felülmúlt minden képzeletet, tetején – kissé giccses benyomást keltve –, cukorból faragott galambpár csücsült. Károly nem győzte dicserni a finomságot, végül engedve a hölgyek unszolásának, három szeletet is benyakalt.

Klári és Gitta elment kávé főzni, Gonda a szalonba invitálta a fiatalokat.

– Igyunk még egyet a jegyespárra – töltött jófajta szilvapálinkát Károlynak s magának, miközben Marinkát tojáslikőrrel kínálgatta. Koccintottak, a két férfi egyazon mozdulattal lökte gallér mögé a párlatot. Gonda újból töltött, ezúttal nem ivott, látszott rajta, az örömdetes eseményt a komolyabb oldaláról óhajtja becserkészni.

– Fiatalok! – szólította őket – akadna némely dolog, mely tisztázásra vár. Kezdeném azzal: mikor kívántok egybekelni? – Egyöntetű volt a válasz:

– Minél előbb!

– Hát ez derék. Pontosabban?

– Valamikor szeptemberben – válaszolt Károly vöröslő fülekkel –, attól függően, mikorra kaphatunk terminust a házasságkötő teremben.

– Egyházi esküvőre nem gondoltok? – tudakolta a patikus. A két fiatal kérdőn nézett egymásra, Károly megvonta a vállát, Marinka bólintott.

– Elvált ember vagyok – kezdte Károly –, ám volt feleségem elvi okokból nem kért templomi esküvőt. Tisztelem Marinka vallásosságát, s magamévá teszem nézeteit. Azonban... fegyveres testület tagjaként, aligha néznék jó szemmel, hogyha a nagytemplomban, látványos keretek között, pap adna össze minket.

– Én is óvakodnék a nyilvánosságtól – helyeselt Marinka – a bank vezetői közt is sok a meggyőződéses kommunista, ne hívjuk ki magunk ellen a sorsot. Arra gondoltunk, valahol vidéken egy falusi pap szép csendben összeköti életünket az egyházi szertartás szerint is.

– Helyes a döntés, a részleteket megbeszélni ráérünk később. Más. Abban maradtunk Marinkával – fordult Gonda az izgatottan feszengő vő-jelölthöz –, hogy itt fogtok lakni, az ingatlan egyharmada az ő nevén van, mi sem természetesebb, minthogy a férjét ide hozza. Elárulom: egyességre jutottam a ház másik két tulajdonostársával, Gittával és Klárikával, volna egy javaslatunk, reméljük, nektek is megfelel.

– Húha! – kiáltott fel a lány – kíváncsian várjuk, mit sütötetek ki...

– Nos... – a patikus elgondolkodva bólintott –, Klári néni átadja nektek a sarokszobát s a mellette lévő gardróbát átépítettük fürdőszobává. A renoválás költségét magamra vállalom, úgy vélem, most jött el az ideje annak, hogy lerójam a tartozásom. Ugyanis – fordult ismét az ámuló rendőrhöz –, mind a mai napig egyetlen fillért sem fizettem azért, hogy itt lakhatom, ebben a szép házban.

– Köszönjük a nagylelkű ajánlatot – válaszolt magát kihúзва Károly –, valamennyi megtakarításom nekem is van, szeretnék hozzájárulni a költségekhez!

– Szó sem lehet róla! – intette le a lelkes vőlegényt az örömapa –, a spórolt pénzeden vegyetek néhány új bútort, szőnyeget és függőnyt, el sem képzelitek, mennyi vásárolni való akad, amikor majd hozzákezdtek a fészekrakáshoz!

– Klári néni hol fog lakni? – kérdezte Marinka kissé ijedten.

– A konyha melletti szobában, ami a folyosóról nyílik.

– No de az nem utcai szoba!

– Valóban nem. Más megoldás nincs, és ő a kedvetekért szívesen vállalja a szobacserét.

Nyílt az ajtó, a két asszony hozta a kávé, Marinka felugrott és Klári néni nyakába borult. Sok-sok köszönetet mondott neki lemondásáért, az öregasszony nevetve mentegőzött, bizonygatta, a kishaza kellemes, meleg fészek, nem süvölt be az ablakon az északi szél. – Az udvar is közelebb van – érvelt egyre lelkesebben –, no és ott a konyha! Nem kell keresztülgyalognom az egész lakáson, ha megéhezem, vagy inni akarok egy csésze teát!

*

Ősi szokásnak hódolva vasárnap délután Nyíregyháza közönsége – túljutva az ünnepi ebéden és az ejtőzésen –, sétára indul, leginkább a Zrínyi Ilona utcát, a Kossuth teret és a város virágzó parkjait keresve fel. Többen sörözgetnek a Kossuth- (régibbi nevén Korona-) szálló éttermében, a nyári idényre tekintettel a jeles vendéglő pódiumot helyezett a járdára, kerthe-lyiségként aposztrofálva az új étteremrészt, melyet a teljesség kedvéért színes ponyva-tetőzettel is ellátott, óvva az ott ülőket esőtől, nyári zivatartól. A fiatal pár is csatlakozott a város népéhez, a vasárnapi korzón akartak tündökölni, karonfogva, jegy-űrűjüket villogtatva, ahogyan az egy jegyespárhoz illik. Mint

várható volt, számos ismerőssel futottak össze, többeket épp csak köszöntöttek, ám a barátokkal, távolabbi rokonokkal néhány percre szóba elegyedtek, eleget téve érdeklődésüknek, mely a jó kiállítású, ismeretlen férfinak szólt. Marinka büszkén mutatta be vőlegényét, Károly bokázva csókolt kezét a hölgyeknek, parolázott a férfiakkal. Csapó Imi és Oláh Berci – Marinka *egykori* gavallérai –, ugyancsak feltűntek a színen, hurrázva üdvözölték a nagy eseményt, összecsókolták a lányt, vállon veregették a vőlegényt, elhalmozva őket jókívánságaikkal. A szőke, kékszemű Imi-fiú huncutul fordult Károlyhoz:

– Remélem a kapitányod egyhamar nem bővíti az állományát, különben nem marad nekünk, helyieknek széplány, mindet elszeretik a rendőrurak! – Miközben viccelődtek, Balogh Álmos fordult be az utcasarkon, amint meglátta az egymásba karolt párt, sarkon fordult és elügetett.

Folytatták sétájukat, elhaladtak az Otthon Áruház kirakata előtt. Marinka felfedezett néhány csodaszép függönyt és díványpárnát, Károly egy csinos íróasztallal szemezgetett.

– Mit szólnál egy mustrához? – fordult az ifjú ara a párjához. Nézelődnénk, bóklásznánk az áruházban, esetleg vásárolnánk néhány apróságot, első díszeit jövőendő otthonunknak!

– Csak nekem „jövőendő”, drágám, te ugyanott fogsz lakni, ahol eddig is éltél!

– No nem. A szalon volt a szobám, ha vendégek jöttek anyámékhoz, választhattam: vagy beülök közéjük hallgatni a locsi-fecsit, vagy álmosan végigvetem magam Klárika néni pamlagán. A berendezésen sem változtathattam, el kellett fogadnom azt is, ami az ízlésem ellen való volt.

– Értem. Akkor mit szóljak én, akinek Nyíregyházából eddig mindössze egy vaságy jutott a munkásszállás bakszagú termében... Bevallom, számomra tündöklő álom e házasság, s egyre attól tartok, egyszer csak felriadok, jön majd a keserű felébredés...

– Igen. Felébredsz, drágám, de nem a vaságyban, hanem a karjaimban! No, térjünk vissza a jelenbe. Mikor érsz rá, melyik nap mehetnénk el az áruházba?

– Úgy vélem, a péntek megfelelne. A hét többi napján megállás nélkül szolgálatban vagyok.

– Rendben, drágaságom, a péntek nagyszerű nap! És ha eszedbe jutok, felhívhatsz telefonon. Ne feledd, most már szabad a gazda, nem kell magyarázkodnod, ki vagy és mi okból keresel engem.

Sétájuk hosszúra nyúlt, nem győztek örülni egymásnak, jövőjüket tervezgették, ha elhagyatott helyre értek, hosszú csókokat váltottak. Késő este volt már, amikor visszaértek a Széchenyi útra, önfeledten búcsúzkodtak, csak akkor tértek magukhoz, amikor Klári néni a fejük felett megkocogtatta az ablaküveget.

4.

Károlyra az eljegyzés boldog napját követve rászakadt a munka, kimutatásokat, jelentéseket kellett készítenie, amellet nyomozati cselekményei is összetorlódtak, három fontosabb bűntény felderítése is szerepelt tennivalói közt. Ezek egyike valami birkalopási ügy volt, mely a jelek szerint kapcsolatban állt a nyíracsádi öreg juhász halálával. A férfit maradék birkái mellett, az akolban találták meg, jókora vágott seb tátongott a fején; nem úgy nézett ki, mintha szívbajban vagy végelgyengülésben távozott volna e világok legjobbjából. Károly két nap és két éjjel kereste a bégető jószágokat, meg is találta az eltűnt nyájnak csaknem a felét. Motorkerékpáros üldözés és némi

verekedés árán a gyilkost is lefűlelte, sikerrel zárhatta le a kényes ügyet, bezsebelve érte kapitánya dicséretét. Ha tehette, hívta Marinkát telefonon, a lány boldogan mesélte, kezdetét vette az építkezés. Gonda szerzett mesterembereket, fel is mérték már a gardróbot, megtervezték a fürdőszobát. Csempe- és burkolómintákat is hoztak, felsorolta a meglehetősen szűk választékot, Károly csak annyit mondott, Marinka döntse el, milyen színt szeretne, legyen minden a lány ízlése szerint.

Törődött is a férfi a csempékkel! Ez idő tájt a legkevésbé az izgatta, milyen mintázatú kövek közt moshatja tisztára magát. Hihetetlennek tartotta, kételkedve vette tudomásul, hogy nekik, kettőjüknek külön fürdőszobájuk lesz. – Mekkora kényelem! – fűttenett olykor örömeiben –, fürdőszoba végével, zuhannyal és káddal; nem kell majd fürdőköpenyben, gatyában, papucsban kerülgetni a tisztas hölgyeket, sorban állni az illemhely előtt.

Csütörtök este is telefonozott párjának, arról cseverésztek, alig várják már a holnapi napot, amikor először üdvözölhetik egymást a nyílt utcán csókkal, öleléssel. Marinka tudtára adta a párjának, hogy e prúd kisvárosban csupán a jegyesek és a házasok engedhetik meg maguknak érzelmeik e látványos kinyilvánítását.

– És aki nem visel jegygyűrűt, azt elviszi a rendőr? – ingerkedett Károly.

– Azt azért nem. Csakhogy a renitenseknek nincs kegyelem, azokat szájjára veszi a város! – Nevettek, végül azzal búcsúztak, hogy holnap délután 4 órakor, a szokott helyen találkoznak.

– Már háromnegyed 4-től ott fogok szobrozni – köszönt el szerelmétől Károly.

Másnap, augusztus 29-én délelőtt megírta a jelentést munkájáról, hamarosan hívatta őt Borókai, hogy megbeszélje vele soron következő feladatát. Amikor végeztek az érdemi résszel, a kapitány kezét nyújtotta beosztottjának.

– Gratulálok az eljegyzésedhez, fiam! Ügyes vagy és ropantul szerencsés, alig pár hónapja, hogy feltűntél nálunk, s máris leszakítod a város legszebb rózsaszálát! Gonda barátom nevelt lánya minden tekintetben feddhetetlen, s Nyíregyháza tiszteletre méltó családjainak egyikéből való. Remélem, meghíttok az esküvőre?!

– Ez csak természetes, Ezredes elvtárs! S ha már szóba került a hímenhír, arra kérem tisztelettel, legyen az esküvői tanúm!

– Örömmel vállalom. Nos, ha beavatnál: mikorra várható e jeles esemény?

– Szeptember végét céloztuk meg... már amennyiben engedélyt kapok két hét szabadságra.

– Rendben, főhadnagy. Ám, ha elmúlnak a mézeshetek, be kell hoznod a lemaradást.

– A dolgozó népet szolgálom! – Károly lejelentkezett, s üdvözült képpel hagyta el főnöke szobáját.

*

A pénteki napot kissé lazára vette Károly, elkésve érkezett a munkahelyére, mérsékelt tempóban körmölte a birkapásztor halálát feltáró nyomozati jelentését, majd lebonyolított néhány, a soron következő ügyével kapcsolatos telefont. Miután munkájával végzett, megebédelt a kintinban, utána visszament a munkásszállásra, pihent egy keveset, majd lezuhanyozott. Ezúttal is új vászonöltönyét öltötte magára; minden oka megvolt a vidámságra, eredményes munkájára tekintettel jutalmul két szabadnapot kapott.

Nem volt maradása, már fél 4-kor elindult a randevúra, átvágott a Kossuth téren, végighaladt a Zrínyi Ilona utcán, s hamarosan ott találta magát a széles lépcsősor előtt. Pár perccel háromnegyed 4 után kezdtek kifelé szállingózni a banki dolgozók, szaporán vették a lépcsőket, mint akik igencsak sietnek valahová. Károly helyet foglalt a nagyfa alatti padon és várako-

zott. – Már csak néhány perc – öntötte el őt az öröm hulláma –, és magamhoz ölelhetem a menyasszonyomat! – 4 órakor már nem volt türelme ülni, felágaskodva figyelte a lépcsőn lefelé haladókat. Megindult az áradat, kisebb-nagyobb csoportok tüledtek kifelé a szélesre tárt ajtón; Károly egyre nyugtalanabbul meresztgette szemét – még mindég nem látta a lányt –, bár a mutató már negyed 5 felé közeledett.

Az emberfolyam gyérülni kezdett, már csak alig néhányan hagyták el a bankot, akik kifelé somfordáltak, nem siettek, a környéket vizslatták, mint akik várnak valakire. Károlynak különös zsibbadás futott végig a testén, mellkasában szorítást érzett, szíve nagyokat dobant, kapkodva szívta magába a párás levegőt. Felhő kúszott a nap elé, a környék egyszeriben rideggé, élettelené változott. A tér, mely mindeddig nyüzsgött a tömegtől, élettelen volt és üres, csupán a Széchenyi úton tűnt fel egy-egy járókelő. A férfi türelme fogytán volt, rossz gondolatok tolultak agyába. Megpróbálta legyűrni haragját, arra gondolt, máskor is megesett, hogy a lány késett néhány percet, no de ennyit? Hiszen már több mint félórája várakozik!

Elkerülték volna egymást? Lehetetlen! Nem kétséges, hogy Marinka odabent van, még az sem kizárt, hogy rosszul lett, valami baja esett. A banképület őrizte a titkát, a kijárat sötét torka némán és fenyegetően meredt a rendőrré. Károly ösztönösen cselekedett, kapta magát, és felrohant a lépcsősoron. Becsörtetett a sötét előcsarnokba, körös-körül lefüggönyözött ügyfél-ablakokat látott, megfordult, észrevette a portás kalitkáját, az idős ember mit sem adott rá, nagy szakértelemmel szalonnát szeletelt, eszegetett.

– Jó napot kívánok! – lépett a fülkéhez.

– Jó napot magának is. Elnézést, de már bezárt a bank, ügyfeleket nem fogadunk!

– Kérem... én... tulajdonképpen Szekeres Máriát keresem, érdeklödnék, elment-e már, vagy talán túlórázik?

– Nem ismerem név szerint az alkalmazottakat, és azt sem tudom, kicsoda ön! – Károly úgy vélte, erélyes fellépés szükséges, zsebéből előhúzta azonosítóját és felmutatta:

– Rendőrség – közölte szenvtelenül. A hatás nem maradt el, az öreg letette a biciklét, arcára kiült az izgalom, tisztelettudóan ismét csak annyit mondott: nem ismeri Szekeres Máriát. Észlelve látogatója feszült pillantását, hozzátette:

– Kikereshetem a telefonszámát, talán még a szobájában van...

– Tegye azt! – A férfi tárcsázott, a csöngetés kiment, senki sem jelentkezett, a portás az ajtókulcsokat tartalmazó táblára pillantott: – Úgy látom, Patai Irma osztályvezető asszony még nem adta le a kulcsát, valószínűleg benntartózkodik. Próbáljam meg hívni, vagy személyesen felkeresi őt a Főhadnagy elvtárs? Első emelet, 6-os ajtó – tette hozzá tájékoztatásul.

– Köszönöm – kiáltotta Károly, s már rohant is a feljáró felé. Hamar meglelte a jelzett helyiséget, kopogtatott, pár másodpercig várt, lenyomta a kilincset s a szobába lépett. Idősebb, ápolt arcú asszonyt pillantott meg, íróasztalánál ült, mely az ajtóval épp szemben állt. Vörösbarna haját feltornyozva hordta, divatos köpenye alatt könnyű pulóvert viselt. Meglepetten nézett a férfira, Károly zavartan köszöntötte, bemutatkozott és Marinka felől érdeklődött.

– Nocsak, nocsak... kibújt a szög a zsákból – jegyezte meg némi éllel a nő. – Egyszóval ön az a bizonyos *vőlegény*, aki nem tisztelve Mária munkaidejét, randevúra csábítja őt! Ha nem tudná – folytatta megrovó beszédét – a lánynak fontos, határ-idős munkája lett volna! Ezért vagyok még bent. Érti, nem érti?! Én vagyok kénytelen az ön menyasszonya helyett elkészíteni a miniszteriumba küldendő táblázatot! – Károly többször is közbe akart szólni, ám a lehengerlő szóáradat nem volt megszakítható. Végre-valahára lélegzetet vett az asszony, a férfi felémelt kézzel kért tőle szót.

– Asszonyom, szeretném, ha megértené, ma délután 4 órára beszélünk meg a találkozót. Háromnegyed 4-től álldogálok a

bank előtt, lesem a kijáratot, várom a menyasszonyomat. Fél 5 múltán elfogyott a türelmem, megkértem a portást, nézzen utána, itt van-e még a lány. Arra gondoltam, talán túlórázik...

– Mit beszél?! Mária kábé negyed egykor elment ebédelni, és azóta nyoma veszett. Ági, a kolléganője nálam kereste, később eszébe jutott, hogy randevúra készült, arra gondoltunk, talán előre hozták az időpontot...

– Nem hoztunk előre semmit! Mi sem áll távolabb tőlem, minthogy igazolatlan hiányzásra vegyem rá a menyasszonyom!

– No, ez derék. Ám akkor hol van a lány?!

– Éppen ezt kértem öntől én is! Ez okból bátorkodtam idejönni, feltartani önt a munkájában.

– Elnézést... itt valami végzetes félreértés történhetett, Marinka szorgalmas, igyekvő munkaerő, soha, semmiféle fegyelemsértést nem követett el. Arra gondoltam, talán a szerelem, a nagy boldogság megzavarta kissé...

– Én meg öntől kérnék bocsánatot heves reakálásomért, talán megéri, aggódom a menyasszonyomért... Már az is felmerült bennem, hogy baleset áldozata lett!

– Ha bármi történt volna a lánnyal, szinte biztos, hogy tudnánk róla. Az étkezde, ahová a banki dolgozók járnak, ott van a következő utcasarkon.

– Ha megengedné, használnám a telefonját. Felhívnám a szüleit, talán rosszul lett, és hazament, s nem állt módjában engem riasztani.

– Parancsoljon! Már éppen kérni akartam... – Károly tárcsázott, Gitta vette fel a kagylót, a férfi nem akart ráijeszteni a családra, némi tapintattal Marinka felől érdeklődött. Gitta anynit mondott, tudomása szerint Marinka munkaidő után randevúra készült.

– Nem üzent semmit? Napközben nem telefonált?

– Nem! De hát mi ez az egész? Elkerülték volna egymást?

– Minden bizonnyal. Elnézést... – Letette a kagylót, engedélyt kért egy újabb telefonra, ezúttal az egyik kollégáját hívta, arra kérve, telefonálja körbe a kórházakat, ambulanciákat, ér-

deklődjön Szekeres Mária felől. Miközben tanakodtak, valaki megkopogtatta az ajtót; Károly, mint akit puskából lőttek ki, felugrott és szélesre tárta az ajtót. Megszeppent fiatal lány állt a küszöbön, felismerte, Marinka egyik barátnője volt.

– Ági! – kiáltott rá az asszony – megtudtál valamit Marinkáról?

– Épp azért jöttem, hogy érdeklődjem. Nem volt nyugtom otthon ülni, gondoltam, időközben előkerült, vagy ha nem, hát...

– Nem került elő, fogalmunk sincs, hová tűnhetett – tört ki a nőből az ingerültség, miközben idegesen játszott a tollával. – Mária vőlegénye! – mutatott Károlyra –, azt mondja, 4-re volt randevújuk! És a lány nem ment el... Ahogy mi nem, ő sem tud semmit se róla... – Károly köszöntötte a lányt és bemutatkozott. Irma asszony helytel kínálta vendégeit, a férfi feszengve ült le, és kérdéssel fordult Marinka barátnőjéhez:

– Ágika, kedves, legyen olyan jó, és mondja el, amit a menyasszonyom mai napjáról tud! Mikor látta utoljára, miről beszélgettek, mondott-e önnek Marinka valamit a mai programjáról? – A csinos, szőke lány engedelmesen nézett a férfitra, bólintott, majd beszélni kezdett.

– Nos – kezdte mély lélegzetet véve –, már elmúlt 12 óra, amikor beléptem a szobájába, az íróasztalánál ült és elmélyülten számolgatott. Hívtam ebédelni. Azt mondta, még egy negyedóra, és elkészül az egyik táblázattal. Kezembe nyomta az ebédjegyét arra kért, váltsam ki az ő adagját is, utálja a forró levest, mire beér a vendéglőbe, legalább kihűl.

– Ezt tette?

– Igen. Mintegy 10 perc múlva megjött Csapó Imi és Oláh Berci, nagy komolyan tárgyaltak valamit, rémlik, gépkocsikról lehetett szó. Később az asztalomhoz ültek, szokásukhoz híven viccelődtek, ugrattak azzal, hogy dagi vagyok, lám, egy ebéd már kevés is nekem. Negyedórát vártunk, felajánlottam nekik a kihűlt ételt – gulyáslevest és káposztás tésztát –, megették, és annyit mondtak, ha összefutnak Marinkával, kárpótlásul veszek neki habos süteményt. Újabb percek teltek el, az ebédidő a

végéhez közeledett, összekaptuk magunk, és visszajöttünk a bankba.

– Más nem történt?

– Még annyi, hogy fél 3 tájban bekukkantottam Marinkához, az íróasztalán szanaszét szórva heverték az irományok, ám ő maga nem volt sehol. 4 óra előtt 5 perccel is benéztem hozzá... Összefutottam Irma nénivel, ő is a barátnőmet kereste. Említettem, tudtommal ma délután találkozója van a vőlegényével, vásárolni mennek az Otthon Áruházba... Mindketten arra gondoltunk, ön felhívta Marinkát, és előbbre hozta a találka időpontját...

– Hát nem! – Károly szava dörrent, mint a földre esett hordó, s mintha csak erre reagálna, csengeni kezdett a telefon. A férfi felkapta a kagylót, már várta a hívást, rendőrtársa jelentkezését.

– Nyugodj meg, te aggódó vőlegény, a menyasszonyodnak nem esett baja. Legalábbis, ami a segélyhelyeket illeti. Egyetlen kórházban és rendelőben sem fordult meg Szekeres Mária nevű, vagy hozzá hasonló lány, a mentők mindössze három idős férfit és két középkorú nőt szállítottak a felvevő kórházba, s utcai balesetről egyetlen járőr sem hallott. Egyébként a városunkban a mai napon semmiféle baleset nem történt, beleértve a kocsmai verekedéseket is. – Károly halk szóval mondott köszönetet, társa néhány vigasztaló mondatot nyögött neki.

Miután letette a kagylót, ő és a két nő segélykérően pillantott egymásra. Hallottak minden szót, s megerősítették a telefonáló állítását, hogy a bank és az étterem környékén nem fordult elő atrocitás. Áginak ötlete támadt:

– Olvastam egy regényt – közölte lelkesen –, a történet színhelye egy bank s valaki a páncélterembe zárta be a haragosát. Hátha Marinkával is valami hasonló történt? Tán bennrekedt a trezorban, esetleg heccből rázárták az ajtót, vagy véletlenségből a takarítónő ráfordította a mosdó kulcsát?

– Kutassuk át a bankot! – adta ki az ukázt Károly. Ági csatlakozott ötletéhez, az asszonynak sem volt ellenvetése, fel-

hívta a portást, hogy a „rendőrségnek” adja át a szobakulcsokat. Károly a két nővel a pincétől a padlásig bejárta az egész épületet, minden mosdóba, vécéfülkébe benyitottak, a széfeket tartalmazó pánceleterembe is benéztek, ám a lányt nem lelték sehol. Károlyban ébredezni kezdett a nyomozó, már nem a vőlegény kereste menyasszonyát, hanem a detektív szimatolt az eltűnt személy után. Határozott hangon szólította Ágit:

– Ágnes, kérem! Amikor elment ebédelni, a lépcsőn lemenve, az utcán haladva nem figyelt fel valami szokatlanra, különösré? Nem látott olyasmit, amit egyébként nem szokott arrafelé látni, ami környezetidegen, nem odaavaló. Nem figyelt fel rosszarcú emberekre, nőket figyelőkre? Nem bukkantak fel kéregetők... lézengők... szokatlan járművek..?

– Most, hogy mondja – szakította félbe a lány a férfit –, egy különös autó feltűnt nekem!

– Milyen volt?

– Vajszínű, elegáns, olyasmi, ami nem szokásos erre, bár nem értek az autókhoz, nyugatnémet márkára tippelnék...

– Le tudná írni részletesebben is?

– Sajnos... nem... Egy férfi ült benne, s a lehúzott ablakon át a bank kijáratát figyelte... A kocsi két kereke fenn állt a járdán, meg kellett kerülnöm, hogy folytathassam az utam...

– Ágika! – lelkesedett Károly – ez már valami! Ez már egy *nyom*!

– Arra gondoltam, – folytatta a lány –, hogy a bankigazgatóhoz érkezett valami külföldi vendég, rá várakozik a sofőrje...

– Nem! – mondta nyomatékkal Irma asszony –, tudnék arról, ha külföldi vendég jött volna a bankba, ha magas rangú vendég érkezik hozzánk, magam is részt veszek a tárgyaláson. Állítom, senki nevezetes személy nem keresett meg minket, sem ellenőr, sem felettes, sem valamelyik külföldi partnerünk.

– Az a véleményem – gyúlt ki Károly arca –, elindulhatunk ezen a nyomon. Ágika, kérem! Nem lehet az, hogy a két fiatalember, akikkel együtt ebédelte, autómániás? Sok olyan férfit

ismerek, akinek álma egy szép autó, s ha ilyet lát, jobban megbámulja, mint a szemrevaló, csinos hölgyeket.

– Azt hiszem, beletrafált! – helyeselt Ági – Az a két bikfic odavan a szép autókért; állandóan a folyóiratokat bújják, tervezgetik, melyik típus lesz az, melyet majd maguknak vesznek. Ó, most, hogy mondja! Miközben ettek, emlegettek is valami angol kocsit, de sajna, nem figyeltem rájuk, éppen Évával, az egyik kolléganőmmel társalogtam.

– Gondolkozzék! – folytatta Károly a vallatást –, meg tudná mondani, hogy nézett ki a kocsiiban ülő férfi?

– Hát... őszintén szólva, nem nagyon figyeltem meg.... Azt hiszem, ősz hajú volt, szürke ruhát viselt.

– Kérem! Amikor visszatért a bankba, ott parkolt akkor is a kocsi?

– Már nem volt ott, és a közelben sem láttam...

– Értem. Ez is egy jel. Beszélnem kell a két fiatalúrral, ismerem őket, Marinka bemutatott bennünket egymásnak... Nem tudja véletlenül a telefonszámukat?

– Nem.

– Pillanat! – kezdett izgalomba jönni Irma –, itt a telefonkönyv, kikeresem. – Hamarosan már tárcsázta is Csapó Imre számát, Oláh Berci nevét a könyvben nem találta. Halk hangú asszony jelentkezett, elmondta, Imi a barátjával táncestre ment a Művelődési Házba, éjjél előtt nem jön haza. Az asszony üzenetet hagyott Imrének: másnap reggel fél 8-kor a barátjával együtt legyen bent a bankban. Miután letette a kagylót, a rendőrhöz fordult:

– Ha Marinka nem kerül elő reggelig, beküldöm őket a kapitányságra.

– Köszönöm! Reggel 7 órától a helyemen leszek, jelentkezzen a két fiatalember a portán, az ügyeletes a szobámba irányítja őket. Azt hiszem, mennem kell – állt fel –, köszönöm az együttérzést, s az értékes segítséget.

– Megadom a számom – fordult hozzá az asszony –, arra kérném, ha bármit megtud Marinkáról, hívjon fel engem. Este 11-ig telefonálhat.

– Igenis. Én is adnék egy névjegyet, rajta van a rendőrség központi száma, ha volna valami közlendője, azon a számon bármikor hagyhat üzenetet. Bevallom – foglalta össze a nap történetét Károly –, halvány fogalmam sincs, mi történt Marinkával. Abban reménykedem, valami elképzelhetetlen fiasco esett meg, valami képtelenség, blőd banalitás... És semmi, ami rossz, azaz a legrosszabb...

*

Károly gyors léptekkel rótt a Széchenyi utat, megcélozva a sárga házat, a német férfi feltűnése befészkelte magát az agyába, talán a halott apa egyik rokona érkezett meg, s igencsak szokatlan módon a lányt nem az otthonában, hanem a munkahelyén kereste fel. Még hozzá úgy, hogy a kocijában várakozik, ahelyett, hogy a portán érdeklődne... Mindegy. A fritzek talán másképp gondolkodnak, a fene sem igazodik ki az idegen népek szokásain...

Klári néni az ablakban könyökölt, Marinkát várta, percig sem hitte, hogy eltűnt, kámforrá változott. Arra gondolt, Balogh Álmos, a mellőzött udvarló eszelt ki valami galádságot, talán elcsalta valahová, és most nem ereszti. Haragvásból teszi, meg nem bocsátja, hogy a lány mást választott öhelyette. Elhatározta, szól a rendőrnek, arra kéri, hasson oda, hogy őrizetbe vegyék Balogh Álmost, mert ha valakinek, hát neki érdekében állt Marinka megleckéztatése. Amint megpillantotta Károlyt, már szaladt ki kaput nyitni.

– Károly, kedves – köszöntötte – mi történhetett Marinkával? Van már valami nyom? Mert ha nincs, én megmondom, mi történt... – Károly csodálkozva pillantott a kisöregre, reménykedve faggatta, mit tud. Megdöbbenve, hitetlenkedve hallgatta Klári néni feltevéseit.

Gitta épp terített, Magda a konyhában foglalatzkodott, Gonda szótlanul ült az asztalnál, arca sápadt volt, komor és kedvetlen, hirtelenjében tíz évet öregedett. Amikor a vőlegényt meglátta, felpattant és átölelte.

– Kiderült valami? – faggatózott. – Értesült a rendőrség arról, hová tűnhetett Marinka? – Gitta is rázúdította kérdéseit, Károly zavartan szabadkozott, majd ő kezdett el kérdezősködni menyasszonya reggeli hangulata iránt. Magda lépett be, kisírt szemmel nézett a kókadt vőlegényre, zavartan hozzálépett, és kézfogásra nyújtotta kezét.

– Jó napot kívánok. Van valami híre a lányomról? – A kézfogás és a szokatlanul meleg, közvetlen hang kiváltotta Károly ámulatát. A család tagjai is döbbenet néztek Magdára, ekkora pálfordulást még soha életünkben nem tapasztaltak. Igaz, egyiküknek sem volt leánygyermek, épp ezért nem tudhatták, mire nem képes az anyai szív, ha egyetlen leányát elnyeli a föld. A meglepődött rendőr még egyre szorongatta az aszszony kezét, majd zavartan meghajolt és csókot lehelt a puha kis kacsóra.

– Sajnos, semmi – mondta szelíden –, e pillanatban én volnék az, aki segítségért fordulok önhöz.

– Talán, ha beavatnál bennünket a részletekbe – pedzette meg a témát a patikus.

– Üljünk asztalhoz! – indítványozta Gitta. – Ahogy elnézem a fiatalembert, dél óta falatot sem evett. – Károly megköszönte a szíves meghívást, megvárta, amíg Klári néni újabb terítéket tesz az asztalra, aztán helyet foglalt, illetudóan jó étvágyat kívánva vendéglátóinak. Magda türelmetlenül folytatta a kérdezősködést, Károly lassan, megfontolva mesélte el a délután történetét, miközben magába gyűrt pár falatot. Amikor megemlítette, hogy Ági, mint szemtanú, külföldi kocsit emlegetett, Magda izgatottan visított fel:

– Talán egy kelet-német kocsi volt az, és a férfi egy ottani rokon!

– Meglehet – nyugtázta szavait Károly –, a lány, aki látta, nem ismeri jól az autótípusokat. Épp arra akartam az imént rákérdezni – pillantott jövőendő anyósára –, van-e olyan idősebb, ősz hajú rokonuk, akiről feltételezhető, hogy akart valamit Marinkától? Más kérdés, miért a bank előtt várta, a kocsiában ülve...

Magda arcát kezébe fogva töprengett, miközben német neveket sorolt fel. Egyre a fejét ingatta, nem lehet sem ez, sem az, suttogta, segélykérően nézett Gittára, de nővére is nemet intett a felsorolt személyek nevének hallatán. Gonda hirtelen Károlyhoz fordult:

– A rendőrség mit derített ki?

– Csupán annyit, hogy Marinka nem lett semmiféle baleset áldozata. Egyébként – tette hozzá –, az eltűnt személyek utáni nyomozás csupán az eseményt követő 24 óra elteltével indulhat be.

– Hallatlan! Azonnal hívom Borókait és felszólítom, haladéktalanul kezdjék meg a lányom keresését!

– Nem hiszem, hogy rááll – hűtötte le a rendőr a lelkes nekibuzdulást.

– Szeretném én azt látni! – csattant fel Gonda, majd ügyet sem vetve a többiekre, tárcsázta a rendőrséget. Némi huzavona után valahogy mégiscsak elérte, hogy telefonvégre kapja az ezredest. Hosszan ecsetelte lánya eltűnésének körülményeit, majd arra is rátért, amit már Károly kiderített.

– Megértem az aggodalmatokat – válaszolt kissé ridegen a rendőrkapitány –, ám, ha tudnád barátom, hány ilyen esetünk adódik nap mint nap! Mit mondjak... Legtöbbször azzal zárul a nagy riadalom, hogy az eltűnt személy néhány óra, esetleg néhány nap eltelte után előkerül. Főként a fiatalokra jellemző, hogy olykor felszívódnak, hogy világfájdalom, sértődöttség vagy egyéb okból rövid időre kivonják magukat a családi körből. Sokuk hamarosan belátja: jobb otthon, s pár óra elteltével csendben hazaballag... Persze, persze! Tudom, a ti lányotok más, Marinka nem olyan... Azonban... engem köt a szabályzat, kivételt nem tehetek... csupán annyit ígérhetek, hogy kora reggeltől foganatosítom a 24 órát. Nos, barátom, ha holnap reggel

8-ig nem kerül elő a lány, beindítjuk a rutint, mozgósítom a gépezetet. A nyomozást Molnár százados, az eltűnt személyek felkutatásával foglalkozó megbízott fogja irányítani, Károly, mint érintett, aktív részese nem lehet a nyomozásnak, csupán segítheti azt. De, ha már így összejöttünk, kérlek, holnap reggel 9 órára jöjj be a feleségeddel a kapitányságra, az ilyesmi esetekben első dolgunk, hogy a közvetlen hozzátartozókat hallgattuk ki. Természetesen, minderre csak akkor kerül sor, ha a lány holléte továbbra is homályban marad...

A család letaglózva hallgatta a kapitány válaszát, az erőteljes hang eljutott mindenki fülébe. Magda felzokogott, férje nyugtatgatni kezdte, az asszony felugrott a székről, s mindenki teljes meglepetésére Károly nyakába vetette magát.

– Találd meg a lányom, ne hadd, hogy baja essék! És nekem bocsáss meg... Tudom – folytatta, zsebkendőjébe hullatva könnyeit –, hogy gonoszul bántam veled. Önző anya vagyok – nyögött fel –, gazdag férjet szerettem volna a lányomnak, olyan, aki nekem is a hasznomra lehet. El sem merem mondani, hogyan, mi módon, hogy titkon miféle terveket szövögettem...

A patikus elképedve bámult a feleségére, a keserű önvalólamás eddig ismeretlen oldaláról mutatta be neki a nejét. Hal-kan annyit mormolt: – úgy látszik, kevés vagyok neki... – Magda nem figyelt rá, elengedte Károly nyakát, karjait összefonva fel s alá járkálni kezdett.

– E megmagyarázhatatlan eset döbbsített rá a tévedésemre – folytatta keserűen –, leányomnak biztos támasz kell, olyan férj, aki a gondját viseli, felügyel rá. Úgy érzem – szípo-
gta –, a Jóisten különös kegye, hogy éppen tevéled hozta őt össze a sorsa. Ez a szegény kis csacsi mindig belekeveredik valamibe... – Károly az asszonyhoz lépett, elkapta a kezét és megcsókolta.

– Megtalálom... az életem árán is megtalálom... Magda, kérem, szó sincs haragról, sértődésről, énbennem csak szeretet van, elfogadom a bocsánatkérését.

*

Másnap nyolc óra után pár perccel kopogtattak Károly ajtaján, tiszteletteljes ábrázattal lépett be a két banki fiatalember: Csapó Imre és Oláh Bertalan. Ijedten bámultak Károlyra, sajnálkozva nézték sápadt arcát, vérhálós, kialvatlan szemét. A rendőr hellyel kínálta a megjelenteket, váltott velük pár szót, majd hívta telefonon Molnár századost. Miután a nyomozás vezetője bemutatkozott és letelepedett, sor került az érdemi tárgyalásra. Molnár közölte, tanúként hallgatja ki a lány kollégáit, épp azért arra kéri őket, pontos és megfontolt választ adjanak a feltett kérdésekre. A fiatalemberek igent mondtak, Csapó Imi szemtelenül megkérdezte, esküt is kell-e tenniük. Molnár százados egy rosszalló szemhunyorítás kíséretében csak annyit mondott: elég a beleegyezés.

– Első kérdésem – szólította őket a nyomozó –, milyen küllemű és gyártmányú automobil láttak önök a bank előtt vesztelni? – Kérdésére Imi válaszolt:

– Egy tojásszínű négyülékes Ford Consul állt ott, az angol autók egyik legújabb típusa! – Oláh Berci mutatoujjával a levegőbe bökve kezdte sorolni:

– Négyhengeres OHV, soros motor, 1700 köbcentis; ellátva tárcsás kuplunggal, háromfokozatú szinkronváltóval, hogy csak a lényegre szorítkozzam. – Csapó Imi folytatta:

– Önhordó rendszerű, sebessége eléri az óránkénti 120 kilométert, fogyasztása a gyár szerint 8-12 liter 100 kilométeren. – Végül Oláh Berci vágta ki a tromfot:

– Én a rendszámot is megjegyeztem, mert kitűnő a szám-memóriám. – A két rendőr mindeddig csüggedten figyelte a két autóbolond felsorolását, ám a rendszám hallatán mindkettő egyszerre kapta fel a fejét. Oláh felsorolta a karaktereket, a fiú azt is hozzátette, a jelek szerint a kocsi Münchenből való. Ezt követően a gépkocsi utasára terelődtek a kérdések, a fiúk elmondták: idősebb, jól megtermett férfi ült a vezetőülés melletti helyen, tekintetét a bank kijáratára szegezve. Szürke alpaka öltönyt, fehér inget és bordó nyakkendőt viselt, ősz haja dús, és lazán hullámos, bajusztól és szakálltól mentes az arca. – A mellény-

zsebében napszemüveget véltem felfedezni – toldotta meg a beszámolót a kotnyeles Berci fiú.

– Egészen pontosan hány órakor távoztak önök a munkahelyükről és pillantották meg a vajsínű kocsit?

– Mikor is? – nézett Csapó a társára.

– 12 előtt 10 perccel léptünk ki a bankból – válaszolta Oláh Berci –, pontosan emlékszem, mert ránéztem a kijárat feletti órára. Pár percig csodáltuk a kocsit, majd útközben vettünk újságot és cigarettát, gondolom, valamikor negyed egy után érhattunk az étterembe.

– Láttuk Ágit – folytatta Csapó –, gondoltuk, valakire vár, mert két tálca volt előtte, egyiken az ő ebédje, melyet épp fogyasztott, másikon a kihűlőben lévő leves és a káposztástésza. Később átültünk az asztalához, még ugrattuk is, hogy milyen falánk, egy adag kevés neki.

– Végül mi ettük meg Marinka ebédjét – ismerte be Oláh –, vártunk rá háromnegyed 1-ig, de nem érkezett meg. Ágival üzentük, tartozunk neki két habos süteménnyel, mihelyt előke-rül, kárpótoljuk!

– Egyszerűen – foglalta össze Molnár a két fiatalember mondatait –, ha figyelembe vesszük az önök kolléganője állítását is, 11 óra 50 perc és 12 óra 15 perc között a kocsi az épület előtt állt.

– Minden bizonnyal! Hogy percnyi pontossággal mikor érkezett és mikor ment el, arról nincs tudomásunk.

– Köszönöm az értékes beszámolót, és ha megkérhetem önöket – szólította a fiúkat a százados –, fáradjanak át velem a grafikushoz, segítsék őt a fantomkép megrajzolásában. Az önök által felsoroltakat jegyzőkönyvbe vennénk, legyenek szívesek vallomásukat lediktálni a gépíróknak. És ami a lényeg – tette hozzá –, a rendszámot ne hogy elfeledjék!

– Kérdezhetnék valamit? – fordult Károly a nyomozás vezetőjéhez.

– Hogyne! Parancsolj, kérlek. – Károly szemét összehúzáva fúrta bele a tekintetét hol Csapó Imi, hol Oláh Berci szemébe,

érezni lehetett a légkört eluraló feszültségből, hogy kellemetlen és megalázó az, amit kérdezni akar.

– Emlékszem jól a napra, amikor Marinka bemutatott bennünket egymásnak, kellemesnek, kedvesnek ítélt meg a vídám társaságot, ám úgy éreztem, néhány fiatalemberben a féltékenység is lángra kapott. Érthető is... Marinka csinos, szép és szeretetre méltó, s íme, megjelenik egy idegen, és kiragadja őt a társaságból... Nem lehet az – vált komorrá a hangja –, hogy az autó és az ősz hajú férfi nem egészen olyan, amilyennek leírtátok, és semmi sem utalt arra, hogy bárkire is várakoznék? Más gyanítok – mondta ingerülten –, nem tartom lehetetlennek, hogy valaki Marinka hódolói közül elkövetett valami szamárságot, mert bosszúra adta a fejét! – A két fiatalember arcára jogos felháborodás ült ki, mindketten éles hangon – a maguk és a barátaik nevében – kikérték a gyanúsítgatást.

Molnár százados erélyes hangon vetett véget a vitának attól való félelmében, hogy a szerelemféltés, mint újabb motívum, tévútra viszi a nyomozást. Intett Károlynak, s a két fiatalembert maga elé tessékelve, gyorsan eltávozott. Hamarosan Magda és férje tűnt fel a színen, kedves szavakkal köszöntötték a megviselt rendőrt, érdeklődtek, hová kell menniük, hol fogják kihallgatni őket. Miután megtudták, hogy a nyomozás vezetője egyelőre tanúvallomásokat vesz fel, majd országos körözést ad ki egy vajszínű Ford Consul ellen, érdeklődve hallgatták Károlyt, aki ecsetelte a legújabb fejleményeket.

– A határőrség azonosíthatja a kocsit, és meg tudja adni a vezető személyi adatait? – tért rá Gonda a lényegre.

– Ebben reménykedünk – vallotta be Károly. Magda hevesen fordult leendő vejéhez:

– Ha megtalálják a pasast, letartóztathatják?

– Az attól függ... mindenesetre vallomást vesznek fel tőle, már amennyiben fennakad az országos körözésen.

– Szent Isten! – sópánkodott Magda. – Mekkora felhajtás! Ha lesz fantomkép, bekerül az újságokba?

– Természetesen! A leghosszabb közleményt a helyi lapok fogják megjelentetni, mellékelve Marinka képét, a fantomképet és a gyanúsnak látszó autó fotóját. Ugyanis – tette hozzá –, az egyik fiatalember a tudunkra adta, melyik folyóirat hányadik számában található fénykép az említett kocsiról. A három kép itt, a városunkban a hirdetőoszlopokon és az üzletek kirakatában is látható lesz... És még valami. Borókai kapitány nyomra-vezetői díjat is kitűz!

– Ó, hát ez rettenetes!

– A rettenetes az, ha nem kerül elő Marinka...

A gépezet beindult, a felderítés valamennyi lehetséges módját bevetve Nyíregyháza rendőrsége maximális felhajtással kereste a lányt. Megjött a válasz a hegyeshalmi határőrségtől, tudtak a kocsiról, ezelőtt 5 nappal lépte át a határt, csupán a vezető ült benne, neve Helmut Müller, lakhelye München, foglalkozása üzleti vállalkozó. A vámhatóság kérdéseire azt a választ adta, hogy üzleti ügyek lebonyolítása céljából érkezett, néhány hetet kíván Magyarországon tölteni, s ha már itt jár, fellekerne a Balatont, állítólag remek a vize, s szebb, mint a Wörthi tó. Átvizsgálták a kocsit, nem találtak elvámolni valót. Mostantól, erősítette meg a határőrparancsnok, valamennyi határállomáson fokozott figyelmet fordítanak a külföldi kocsikra, s ha Müller úr hazafelé tart majd, azonnal lefűlelik.

Nyíregyháza környékét tüzetesen átvizsgálták, kutyákkal járták az erdőket, árkos, bozótos csalityokat; önkéntesek is csatlakoztak a nyomozókhoz, valóságos lokálpatrióta-ügy lett a dologból, hovatovább a megye hírneve forgott kockán, skandalumnak kikiáltva, hogy Szabolcsból nyomtalanul eltűnhetnek nők. Mindehhez hozzájárult, hogy Gonda gyógyszerész a város ismert, népszerű polgárai közé tartozott, s hogy épp az ő nevelt lányát érte ily atrocitás, általános felháborulást keltett.

Borókai, hogy a lelombozódott vőlegénynek is adjon valami feladatot, rábízta a hirdetményekre adott válaszok átnézését. Szép számmal érkeztek bejelentések, a nyomravezetői díj elnyerése ösztönzően hatott, megmozgatta a fantáziát. Kiderült,

néhányan a bankfiókban dolgozók közül is látták a hírhedt kocsit, oly alaposan azonban egyik sem nézte meg, mint a két autómániás fiú. A sok levélből hasznosnak mindössze kettő bizonyult: az egyik egy idősebb férfitől, a másik egy fiatal nőtől származott; őket meghallgatásra is berendelték. Mindketten a Rakamazra vezető országút mentén laktak, közel a település határához. A férfi elmondta, épp háza sarkánál keresztezi a főutat egy elhagyatott dűlő, s miközben a kertjében bókászott, megfigyelte, hogy a mellékútról nagy ívben traktor fordul a kövesútra, ez okból egy vajszínű, jó formájú autó rövid időre lefékezett. Ugyanezt bizonygatta az asszony is, aki székéren ülve figyelte a jelenetet; mindkettőjük elmondása alátámasztotta Csapó Imre és barátja vallomását. A két jelentkező is látta az ősz hajú férfit a volánnál, aki akkor már napszemüveget viselt. Mindketten állították, akár eskü alatt is hajlandók megerősíteni: a vezetőn kívül más személy az autóban nem tartózkodott.

Amikor Magda kezébe kapta a fantomképet, percekig me-reven nézte, a rosszullet jelei mutatkoztak rajta. Szepegve vallotta be, az arc őt Gáborra, meghalt férjére emlékezteti. Gitta tussal befeketítette az ősz haját, temperával eltüntette a ráncokat, a hasonlatosság így még sokkal inkább szembetűnő volt.

– Semmi kétség – erősítette meg a két idősebb asszony a volt feleség állítását, csakis Gábor öccséről lehet szó. Nem ki-zárt, Jénából áttelepült Münchenbe, vezetékneve senkinek sem mondott semmit, mert egyikük sem emlékezett Gábor anyja második férjének nevére. Gonda titkon annyit közölt Károllyal: feleségének labilis az idegállapota, hajlamos arra, hogy képze-lődjék. Még azt is hozzátette, hogy a német férfiak legtöb-bje karakteres, jellegzetes arcú, a gyöngye hasonlóság nem bizonyít semmit, a férfi – ha egyáltalán rokon –, meglehet, csupán távo-labbi.

Miután ismertté vált az autóban ülő férfi neve és hevenyézett személyleírása, Molnár százados felkérésére Magda akci-óba lépett, telefonon hívni kezdte Szekeres Gábor jénai rokona-it. A kapitányságról telefonált – hivatalos célra a hatóság részé-

re hamarabb biztosított vonalat a posta –, volt, hogy az asszony órákat, félnapokat is a rendőrségen töltött, számos félreértést, mellékapcsolást vészelve át. A legtöbb hívott félről kiderült, elköltözött vagy nincs már az élők sorában; mindössze két idősebb asszonnyal sikerült kapcsolatba lépnie, az egyik emlékezett Gábor öccsére, annyit tudott róla, a férfi még a háború előtt kivándorolt Amerikába, pár alkalommal küldött neki csomagot is. Az utóbbi években azonban nem hallat magáról, levelei, melyeket írt neki *címzett ismeretlen* megjelöléssel visszajöttek. A vezetéknév sem egyezett, Gábor féltestvérének Jürgen Kaufmann volt a neve. A faxon átküldött fantomképpel kapcsolatban megjegyezték: ilyen külsejű és korú, Müller vezetéknévű férfi legjobb tudomásuk szerint nincs a családjukban.

*

Öt nap telt el Marinka eltűnése óta, Károly az öt napot öt évnek érezte, mindössze pár órát aludt éjszakánként, azt is csak Gonda gyógyszerei jóvoltából. Étvágya sem volt, napközben megevett egy-két péksüteményt, csupán az egyre gyakoribb családi vacsorákon sikerült a nőknek belediktálni néhány falatot. Állandó szomjúság gyötörte, be kellett érnie teával és vízzel, a kátrányos gyümölcsszörpöktől undorodott, az alkoholos italokat a szabályzat tiltotta. Amint eszébe jutott a lány, borzalmas képek homályosították el a látását, vérbe fagyva, megköttözve tűnt fel előtte, még azt sem kizárva, hogy valami terrorista áldozata lett. – Ártatlan ember meggyilkolása? – zümmögött agyában a kérdés, mintha méhraj rengetege lepte volna el... Próbált megszabadulni a rettenettől, ám gondolatai minduntalan visszakanyarodtak a legrosszabbhoz, csupán a remény nyújtotta felé fáradt kis kezét.

Magdával a látványos összebékülést követően bensőségesé vált a kapcsolata, miközben az asszony a rendőrségen a telefonkapcsolásokra várakozott, gyakran találkoztak, s ha a vőjelöltnek volt rá érkezése, elbeszélgettek, különféle teóriákat

gyártva Marinka eltűnése indokául. Károly keserű öngúnnyal vallotta be, a tragikus eset egyetlen „haszonnal” járt: a család minden tagja felsorakozott mögötte, befogadták őt, szeretetteljes lett a kapcsolatuk.

A meghitt családi vacsorák alkalmával egyre azt latolgatták, mi történhetett a szeretett lánnyal. Végigpörgettek minden, emberi ésszel felfogható okot, ám rendre mindet elvetették, egyik sem fért össze a lány jellemével, életfelfogásával, neveltetésével, maradt hát az egyetlen megoldás: a leányszöktetés. A rendőrség is mindinkább efelé hajlott, a Gonda-család tagjai jómódú emberek hírében álltak, bár a valóság nem egészen így festett, ám a látszat emellett szólt. Ahogy teltek a napok, ez a teória is hamvába fűlnak bizonyult, Borókai kapitány ódzkodva vallotta be a patikusnak, tapasztalata szerint emberrablásnál a váltságdíjért az elkövetők egy- vagy két napon belül jelentkeznek, de hogy öt nap elteltével se legyen megkeresés... ilyesmi az ő praxisában soha sem fordult elő.

Nyugtalanága nőtön-nőtt, presztízse is veszélyben forogott, fülébe jutott, hogy az egész megye tehetetlenséggel vádolja, megszólja őt. Gondolt egyet, magához kérte Molnár századost, jelentést, helyzetértékelést kérve tőle a nyomozás szerény eredményeiről. Miután minden legapróbb részletet átbeszéltek, az ezredes mindössze annyit fűzött beosztottja szavaihoz, szerrinte a lányt valami szadista gazember meggyilkolta, tetemét jó mélyre elásta. Esetleg, jegyezte meg kissé bizakodva, ami történt, az maga az irrealitás. Molnár kapott a szón, s elmesélte, előző nap átautózott Nagykállóba, felkereste régi barátját, az ottani kórház egyik pszichiáter-orvosát, és elregélte neki a Szeres lánnyal történeteket.

– Na és mondott valami érdemlegest a jeles agykurkász? – kérdezte maliciózus felhanggal Borókai.

– Akár hiszi, Ezredes elvtárs, akár nem, véleménye szerint, ha egy gyöngébb idegzetű fiatal lányt többfajta, erőteljes sokkhatás ér, pillanatnyi elmezavar kerítheti hatalmába. Még akkor is, hogyha e hatások éppenséggel pozitívak.

– Vagyis – összegezte a kapitány –, a boldogság is megboldíthatja a nőket!

– Nos, ne legyünk ennyire meredekek. A lányt nemcsak a hirtelen jött szerelem, a korai házasság reménye foglalkoztatta, hanem anyja szigora, hisztériás kirohanásai is megviselhették az idegeit. S ki tudhatja, tán még az is érzékenyen érintette, hogy szakítottak véle régi barátai...

– És zavarában világgá ment volna?!

– A barátom szerint megeshetett. Az ilyen személyt rendszertől valami menekülési ösztön keríti hatalmába, nekivág a határnak, felül vonatra vagy autóbuszra, bolyongani kezd, maga sem tudja, hol van, mi történik vele. A tragédia akkor következik be, ha baleset éri, vagy gonosz emberek befogják, mint egy eltévedt erdei vadat. Szerencsés esetben segítő kezekre talál, s miután alaposan kialussza magát, visszatér a régi énjé, tettét megbánva hazasiet. Az orvos nyomatékmal tanácsolta, ha a lány zavart állapotban kerülne meg, nem szabad faggatni, szemrehányásokkal illetni, felkelteni benne a bűntudatot. Legjobb volna, adta a tudtomra, ha ez esetben a lány önáluk, a kállói intézetben töltsen el néhány hetet.

– Hát ez még odább van! – sóhajtott az ezredes, miközben cigarettára gyújtott és karikákat fújt. – Tudja jól, százados – felelte gyorsan –, országos körözés van jelenleg érvényben, a lány eltűnésének híre Szabolcs legkisebb falujába is biztosan eljutott. Sok arrafelé a szegény ember, talán bízhatunk a nyomravezetési díj csábításában... Egyébként – fordult hálás tekintettel a százados felé –, köszönöm az alapos felderítő munkát, dicséretes, hogy baráti kapcsolatait is latba vetette... Más! – dörmögte, miközben beosztottja szemébe nézett –, nemcsak a lány miatt aggódom, komoly gondot okoz Halmos főhadnagy magatartása is. Testületünk legjobb nyomozóját ismertem meg benne, most meg – mit mondjak – közel áll az idegösszeroppanáshoz, meglehet, ő fogja Kállóban végezni, s nem az elkóborolt menyasszonyka!

– Talán rendelkezési állományba kellene helyezni – jegyezte meg kételkedve Molnár.

– Hagyjuk magára? Félő, hogy egyre jobban elhatalmasodik rajta a feleslegesség és a tehetetlenség érzete. Ellenben, ha igénybe vesszük a segítségét, némi vigaszt nyújt neki, hogy részt vehet a lány felkutatásában. Ha kiközösítjük, s teljesen magára marad rémképeivel, összeomlik a személyisége, biztos az útja az idegosztályra...

– Nagy igazság. Akkor hát..?

– El kellene küldeni Halmost Észak-Borsodba, Marinka szülőföldjére. Nem kizárt, hogy a lánynak a régi időkből eredően léteznek ott még most is kapcsolatai. A szemtanúk szerint a gépkocsi Rakamaz felé ment, meglehet, Miskolcra, esetleg Ozorvára igyekezett.

– Igenis, főnök. Majd beszélek a fickó fejével!

Elbúcsúztak, Molnár százados engedélyt kért a távozásra. Súlyos gondoktól gyötörve maradt magára Borókai, el nem képzelve, hogy ebből a malorból merrefelé találhat kiutat.

*

Magda agyában is, mint minden érintett agyában, bukfenet vetettek a gondolatok, egymást követték a fantasztá ötletek, felmerültek vadabbnál vadabb alternatívák. Mi a valóság? Megszökött, elrabolták, rosszsullét érte, ájultan fekszik valami ismeretlen helyen, vagy talán... s a gondolatsor utolsó elemét még magában sem merte senki kimondani. A vőjelöltjével megbékélt asszony fejében már első perctől csírázni kezdett valami magocska, melynek hajtása egyre növekedett, lassanként eluralka minden gondolatát; miközben, mint malom a pokolban, zúgta, dongta, duruzsolta üzenetét. Kezdte úgy érezni, visszaköszön a múlt, lánya eltűnésének okát az elmúlt idők nyomában kellene keresni. Ki volt Marinka egyetlen ellensége? Ki akarta őt kislánként elrabolni, tőle vallomást kicsikarni, addig nyúzni, nyuvasztani, míg el nem árulja féltve őrzött titkát? Mi lehet az

az egyetlen ok, mely a lányt a bűnözők szemében értékesé teszi? Mi más, sóhajtott, mint az az átkozott dokumentum, az agyonlőtt német férfi rakétatervei! Ami azt illeti, még most sem érti, mért titkolózott Marinka, ha valóban úgy volt, hogy kihallgatta a férfiak beszédét, hogyhogy nem volt képes kinyögni azt az egyetlen mondatot? Mennyi izgalomtól, hányattatástól szabadult volna meg, ha akkor őszintén beszél! Persze... makacs, öntörvényű, akár az apja, örökölte Gábor konokságát, erős akaratát... Ám, ha van valaki, aki még most is a dokumentum után koslat, meglehet, azzal is tisztában van, hogy Marinka az egyetlen élő személy, aki tudja, hol található.

Eszébe jutott, hogy egyik este, még jóval a lány szerelembe esését megelőzően, társaság gyűlt össze náluk, nagyrészt Gitta és Klári korosztályába eső idősebb emberek hada, élükön egy kivénhedt tűzérezdessel, aki nem átallott órákon át háborús élményeivel dicsekedni. Még Hitler csodafegyvereire is sort kerített, elmagyarázva néhányuk működési elvét, hatékonysági jellemzőit, hatalmas megfélemlítő erejük féltett titkait. Hallgatósága igazából akkor figyelt fel szavaira, amikor arról regélt, hogy a második világháború végeztével rengeteg tervrajz, prototípus és befejezetlen harci eszköz került a szövetségesek kezére, melyek alapját képezik számos, jelenleg gyártott korszerű rakétának, lövedéknek, különleges repülő alkalmatosságnak. Ami igazából meglepő volt: az idős hadfi arról is hallott valamit a Szabad Európa rádióban, hogy az egykori csodafegyverek gyártási dokumentációi utáni kutakodás még ez idő tájt sem fejeződött be.

– Lámai Lajos! – villant Magda szerény kis agya. – Ha valamiben pénzt lát, kapar, mint a kurta farkú kutya, s nem kizárt, úgy érzi, a fiaskó csorbája, amit a Felvidéken elszenvedett, kiköszörülésre szorul. Ha kislányként ki is csúszott Marinka a kezei közül, nagylányként talán még becserkészhető!

Miközben elnézte a reménytelenségbe süppedt Károly nyúzott arcát, álmatlanságtól vöröslő szemét, elmesélte neki,

mit hallott akkor az öreg katonától, s miféle ötletre inspirálja őt az emlékezés.

– De az a férfi, aki a kocsiban ült, nem is hasonlít Lámaira – vetette fel a rendőr az ellenérvet.

– Nem is – replikázott Magda –, eszébe sem jutna Marinka közelébe menni, tudja jól, az a lány azonmód kikaparná a szemét. Valakit felbérelt! Amilyen minden hájjal megkent fickó, *ziher*, hogy vannak németországi kapcsolatai.

– Okos gondolat – hajtott fejet Károly az asszony érvei előtt –, de mit kezdene a rendőrség ezekkel az ideákkal? Nem gyanúsíthatjuk meg Lámaid minden ok nélkül, csupán holmi mendemondákra alapozva. A kapitányom bizton a pokolba küldene, ha ilyen vad ötletekkel állnék elő... De, ha már szóba került az a férfi, mi okból gondolja Magduska, hogy elkövethette e bűntényt Marinka sérelmére?

– Még kérdi? Hát a Felvidéken történtek miatt.

Szó szót követett, végül kiderült, hogy Marinka háborús élményei legjavát eltitkolta Károly előtt. Nem számolt be Lámai feltűnéséről Jesnán, s arról sem, hogy a gonosz ember lelőtte Zsofkát, az asszonyt, akinek gondjaira bízta őt az apja. Elhallgatta azt is, Lámai azon a szörnyű délutánon elkapta a karját, s erőnek erejével magával akarta hurcolni, s hogy megmenekült, azt kizárólag Plútónak, a fekete kutyának köszönhette, a hűséges állat élete árán védte meg őt.

Károly elképedve hallgatta Magda beszámolóját, végül annyit mondott, érti már, miért háritotta el Marinka rendre a kérdéseit, amikor a háborúban átélt élményei felől kérdezgette.

– Tehát – sommázta Károly az elhangzottakat –, Lámai egyszer már megpróbálkozott a leányrablással... S ami nem sikerült előszörre, sikerülhet másodjára! Világos, akár a Nap. Azt hiszem, hamarosan szót váltok Borókaival...

– Mást javasolnék – élénkült fel Magda örülve annak, hogy komolyan veszik. – Károly, drágám! Vegyél ki pár hét szabadságot, utazz el Ozorvárra, nézelődjél, szimatolgass ott kissé körül. Borókainak mondd azt, hogy kimerültél, élj a lehetőség-

gel, hogy rendelkezése értelmében nem vehetsz részt a nyomozásban, mert érdekelt vagy, hozzátartozó! – Gonda, aki időközben megérkezett és helyet foglalt a neje mellett, felbuzdulva hallgatta az érdekes beszélgetést.

– Magdának igaza van – fordult Károlyhoz –, igenis rád férne a környezetváltozás. No és – ki tudhatja –, hátha belefutsz valamibe, a lutri-nyereségnek is csekély az esélye, mégis mennyien vesznek szelvényeket! Puhatold ki Lámai életkörülményeit, kapcsolatrendszerét! Melegítsd fel a barátságot régi kollégáiddal, akikkel együtt dolgoztál a háború éveiben. Már amennyiben – jegyezte meg – találsz közülük valakit is. S ha szagot kapnál, Borókaiék beszállnának; azon minutumban felveszik a kapcsolatot a miskolci vagy az ozorvári testülettel, esetleg a BAZ-megyei kapitánysággal is.

Károly a nyakát masszírozta izgalmában, úgy érezte, vérnyomása fokozatosan emelkedik. Valami hasonló motoszkált már az ő agyában is, ám reménytelennek ítélte ötletét. És akkor Magda... a kis nő okosabb, mint gondolta volna... vagy mindez az anyai ösztön késztetése? Mely, meglehet, erősebb még az ő szerelménél is... Bólogatott, mondott néhány udvarias szót, majd nekilátott a frissiben feltálatl tojásos lecsónak, s mindenki örömére teljes egészében belapátolta a neki szánt adagot. Miután felhajtott két pohár szódavizet, élénken csillogó szemmel fordult asztaltársaihoz:

– Azt hiszem, meg vagyok győzve! Ha az ezredes elenged, megyek Ozorvára, s szigorú elveim ellenére magánnyomozót faragok magamból.

– Ez a beszéd, fiam! – lelkenedett Gonda. – Borókaira meg ne legyen gondod, ne félj, latba vetem a befolyásom, most jött el az a bizonyos rendkívüli helyzet, melynek okán még te is elfogadhatod a protekciót.

Károly elgondolkodva baktatott szállása felé a Széchenyi úton, miközben egyre jobban megjött a kedve az utazáshoz. Elmenni Ozorvára, figyelni, kutakodni, felidézni a régi emlékeket... Az a kisváros mindig is rejtélyes helység volt, s titkait

talán még ma is őrizgeti. Marinka titka... Egy alkalommal, amikor sétálni voltak, nem állta meg, rákérdezett a születésnapiszerű történetekre. A drága lány nevetve mesélte el, mint bújt be az asztal alá az Adorjánék szalonjában, fülelt, jól hallott minden szót, s értette a német mondatokat is.

– No és mit mondott Wertheimer? Hol kellett volna átvenni Adorjának és Krasznainak a rakétatervet? – kérdezte ő, kíváncsiságát nem titkolva. Marinka nevetve fordult hozzá, átölelte őt, s fülébe súgta a választ:

– *Miskolc, Szent István Bank, 17-02-06.*

– Többet nem mondott? – kérdezte ő –, a két férfi ennyivel megelégedett?

– Adorján bácsi értett a szóból. Nevetgélve nyugtatta meg Krasznai bácsit, azt mondta, minden rendben, választ kaptak a kérdéseikre, át is adta a pénzt a német embernek. Egyébként – folytatta –, egy alkalommal kiküldetésben Miskolcon jártam, a Nemzeti Bank ottani fiókjában akadt dolgom; eszembe jutott a különös üzenet, s kíváncsiságból kérdezősködni kezdtem a Szent István Bank felől.

– És van Miskolcon Szent István Bank, illetve volt a háború előtt?

– Az asszony, akinél érdeklődtem, annyit mondott, nincs tudomása ilyen nevű bankról. Igaz ugyan, tette hozzá, 44-ben ő még gimnazista volt, csupán 1950-től dolgozója a bankfióknak.

– Idősebb alkalmazottaktól nem érdeklődtél? – kérdezte ő.

– Eszembe sem jutott – mondta a lány –, a háborúval kapcsolatos eseményeknek még az írmagját is ki akarom irtani az emlékezetemből!”

Károly igazat adott kedvesének, témát váltott, többé sohasem hozakodott elő a háborúval, s eszébe sem jutott Marinkát faggatni akkoriban átélt, fájdalmas emlékeiről.

5.

Döcögve közeledett a vonat Ozorvárhoz, épp olyan tempóban, mint amilyenel ezelőtt 14 évvel is haladt. Károlyt elöntötte a nosztalgia, elmélázva nézte az elsuhanó fákat, a kopár tarlókat, s a távolban feltűnő kékes-zöld hegyeket. Visszaköszönt akkori énje, mintha ismét ő lett volna az a vidám és boldog fiatalember, aki kitörő lelkesedéssel igyekezett első munkahelye felé. Szívében szerelem lángolt, akkoriban jött össze Annával, az egyetemista lánnyal, aki megígérte, ha végez, követi őt Ozorvárra, az ottani gimnáziumban vállal majd állást, mint magyar-történelem szakos tanár. Bár szégyenkezett kissé, hogy fiatal, életerős ember letére csupán nyomozói feladatokat lát el, ahelyett, hogy számos barátjához hasonlóan a fronton szolgálná hazáját, lelkesítette a tudat, hogy a hátsószámban is fenn kell tartani a rendet, mert a bűn az bűn, s üldözendő, bármily kegyetlen is a háború. Az a két év... 1943-44... emlékszik, már fenyegette az országot az ukrán hadsereg lerohanása, bombázások, súlyos harci cselekmények voltak napirenden, és mégis... ahogy visszagondol azokra az időkre, múlásukban eddigi élete legszebb időszakát könyvelheti el. Mennyi szenvedést élt át attól kezdve... rosszul sikerült házassága, szétomló karrierje, megaláztatásai... És amikor végre fordult a kocka, feltűnt az égen szerencsecsillaga, akkor súlyt le rá hatalmas öklével a végzet, elragadva tőle az imádott lányt, sárba tiporva, disznók elé szórva öröme gyöngyeit. S mindez nem elég még a sorsnak, hozzacsapja az őrlő bizonytalanságot is... Akárhogy csúrcsavarja agytekervényeit, fogalma sincs, miféle sötét erőknak lett a játékszere... Olykor kétségek kínozták, felmerült benne, a lány talán hűtlen lett hozzá, mert igazából sohasem szerette őt... Aztán eszébe jutott, amit a lány az első csók után mondott... Hogy sohasse kételkedjék benne, még akkor sem, ha ellene szólna a látszat... – Úristen! – kapott a fejéhez –, Marinka előre sejtette végzetét? Vagy talán készült is valamire...

A vonat fékezett, befutott Ozorvára, félbeszakítva a szerencsétlen férfi gyötrő gondolatait. Ismerősen köszöntött rá az állomás kissé megviselt épülete, épen maradt, nem rombolták le, noha szemmel láthatóan ráfért volna a tatarozás. Felszállt egy indulófélben lévő villamosra, nem nézte, 1-es, vagy 2-es, mindkét járat érintette a Fő teret, ahová igyekezett. Olvasta az újságokban, hogy Ozorvár büszkélkedhet az ország legnagyobb kohászati üzemével; a lebombázott Ógyár helyét modern gyártócsarnokok foglalták el, a hajdani gépgyárat – mely hadiüzem volt – úgyszintén kisajátította az új iparág. Amint az ablakon kitekintett, hatalmas háztömböket látott, a kopár szántót, gazos területet vadonatúj lakótelep foglalta el. No persze! A környező falvakból bejáró dolgozóknak összkomfortos lakás nyújt hajlékot, nem kell már biciklivel, lovas-kocsival, döcögő vicinálissal közlekedni, hajnalban kelni, sötétben hazatérni, több idő juthat a családra, s a szórakozásokra is.

Miután leszállt a villamosról, meglepődve nézett szét a téren, idegennek, kietlennek tűnt a piaci árusoktól nyüzsgő környék, mely elsöpörte a romantikus barokk-hangulatot. Csupán a rendőrség szürke épülete állt a helyén a tér egyetlen fix pontját képezve, a kis szatócsboltot otromba bevásárlóközpont váltotta fel, csillogó üvegportálok mögül kínálva termékeit. Az egyik legszebb épület, egy formás kis barokk palota nyilván a háború áldozata lett, helyén autóparkoló és kerékpártároló létesült. Károly szeme a Pelikán Hotelt kereste, úgy tervezte, ott fog megszállni, kivesz valami olcsóbb szobát. Csodálkozva fedezte fel, hogy az egykori szállodát átépítették, megtoldották egy négyemeletes betonkockával, a neve is megváltozott, a középső erkély alatt a SZÁLLODA A VIDÁM KOHÁSZHOZ felirat díszelgett, színes neon fénycsövekből összerakva. Bement, megállt a porta előtt.

– Egyágyas szobák csak az alagsorban vannak – válaszolta kérdésére a recepciós. – Azok olcsók, bár korántsem komfortosak. – Károly a személyi igazolványán kívül az azonosítóját is felmutatta, élvezettel figyelte, mint esik le a kis kopasz ember

áll, amint észleli, hogy egy rendőrfőhadnagy készül betelepíteni a hoteljébe.

– Elnézést, Főhadnagy elvtárs, ön nyilván hivatalos ügyben jár el... – hebegte.

– Rendőrnnyomozó vagyok, nem áll módomban a munkámról beszélni!

– Ó persze, megértem... nos... tudnék ajánlani egy sokkal szebb szobát!

– Gondolom, az ára is *szebb*...

– A világért sem! Ugyanannyiért megszámlítanám!

Károly keserű mosollyal nyugtázta az előnyösebb kvartélyt, kárörömet érzett, hogy rendőri mivolta ez egyszer haszonnal is jár. Tekintélye teljes tudatában költözött be az első emeleti, kényelmes szobába, melyhez csöppnyi fürdőszoba is társult, amellettkínált a Fő térre nézvést, szemben a kapitányság komor épületével. Holmiját a szekrénybe pakolta, később lezuhanyozott és átöltözött. Az órájára pillantott, fél kettő felé járt az idő, megkordult a gyomra, tán először azóta, hogy Marinka kámforrá változott. Belépettkínált az étterembe, melyhez az udvar felé nyitott terasz társult, már éppen helyet foglalt volna, amikor két rendőrruhás férfinakadt meg a szeme. Az egyik felemelkedett, hogy kenyeret vegyen a kiskosárból, eközben találkozott a tekintete Károlyéval.

– Halmos Károly! Ugye, nem tévedek?!

– Szlávik Misi! Te vagy az, öreg haver? – egymáshoz siettek, összeölelkeztek, Szlávik asztalukhoz invitálta egykori kollégáját. Kérdések és kapkodó feleletek váltogatták egymást, mindkettő szeretett volna társáról minél többet tudni, ezzel együtt beszámolni saját sorsáról is. Harmadik társuk, fiatal hadnagy, érdeklődéssel hallgatta a „veteránok” olykor sírnivaló, máskor kacagtató élményeit. Károly jó étvággal látott neki a borjúpörköltnek, hozzá korsó sört fogyasztott, ám a másik kettőnek, merthogy szolgálatban voltak, be kellett érni a málnaszörppel. Szlávik az órájára nézett:

– Sietnünk kell – fordult kollégájához, majd réglátott barátja karjára tette a kezét: – Károlyom, ráérsz délután? Ötől szabad vagyok, ülünk be egy pofa sörre, de nem ide, hanem a Két korsóba!

– Az még megvan? – csodálkozott amaz.

– Megvan, bár modernizálták, és VASÖNTŐ KUCKÓ a neve. – Károly boldogan egyezett bele a szíves meghívásba, s nevetve jegyezte meg: Ozorváron már minden a kohászatról szól, talán még a gyermekeket is a jeles ipar szakszavaira keresztelik. Szeretetteljes búcsút vettek, Szlávik még megjegyezte, nyilván komoly ok vezérelte városukba Károlyt, s ha bármi-
ben a segítségét kérné, mindenkor számíthat rá.

Károly letargiáját kellemes érzések oszlatták, kedvese eltűnése óta először esett meg vele, hogy tisztességesen megebédelt, s délután több mint egy órát szunyókálgatott. Volt még ideje öt óráig, kiült az erkélyre, s próbálta összeszedni gondolatait. Kedvező fordulatnak vélte, hogy Szlávikba belebotlott, s egyre azon agyalt, hogyan használhatná ki a lehető legjobban ezt a szerencsés találkozást. Volt kollégája nyilván még azt is tudja, kinek mikor párosodott a kutyája, aligha akadna olyasmi Ozorváron, mely a derék százados figyelmét nem keltené fel. Hogy Lámait ismeri, s mindent tud róla, arra mérget vehet, ha csak a sötétlelkű bajkeverő el nem tűnt az idők tengerében, meghalt, esetleg elköltözött, vagy talán külföldre távozott.

Elindult a megbeszélt helyre, gond nélkül megtalálta a hajdan oly népszerű sörözőt. Valóban megszépült, tágasabb lett, a falakat kovácsoltvas rózsák, girlandok borították, az asztalokat háziszóttas terítők díszítették, rajtuk cirádás, kovácsoltvas hamutartók szolgálták a vendégeket. – Újabb temploma a kohászatnak! – gondolta Károly önmaga előtt sem titkolva, hogy igenis meghatja őt e lokálpatriotizmus naiv romantikája.

Hamarosan megérkezett Szlávik, átöltözött, ezúttal civilben volt. Károly már megrendelte a két sört, hogy barátja megjött, a pincér máris felszolgált az italokat. Meghúzták a korsót, szájukról a habot törölgetve, összevigyorogtak. Jöttek a vicce-

lődések, a szelíd ugratások, érintve azokat a közkeletű témákat, melyek a férfiak számára oly nagyon kedvesek. Szlávik beszámolt nőügyeiről, majd megemlítette, hogy ezelőtt öt évvel megházasodott, felesége csinos, kedves, két gyermekük született, s hogy apa lett, papucs alá került. Eztán Károlyt kezdte faggatni családi állapotáról, kérdezgette, hogy van az a széplány Anna, akinek akkoriban kurizálgatott.

A társalgás hirtelen hangot váltott, Károly homloka elfelhősödött, szája körül kirajzolódott két éles vonás. Gondterhelten pillantott barátjára, megragadta a korsót, s kiitta maradék sörét. Beszélni kezdett, feltárta élete komor lapjait, elregélte régi barátjának házassága, pályája derékba törésének szomorú történetét. A százados megdöbbenve hallgatta a beszámolót, melynek klúja akkor robbant, amikor Károly őszintén elmondta, hogy menyasszonya nyomtalanul eltűnt, bűnesetre gyanakodnak, ez okból érkezett Ozorvára, ahol a lány született, s nyolc éves koráig e városban élt.

– Csak nem Szekeres Máriáról van szó, a főmérnök leányáról? – kiáltott fel Szlávik.

– Óróla! Én voltam az, aki a hármasság okán kihallgattam őt kislánként, s most, 14 év elteltével összefutottunk Nyíregyházán. Egymásba szerettünk, két hete volt az eljegyzésünk, s ezelőtt egy héttel eltűnt, mintha a föld nyelte vón' el. Azóta se híre, se hamva. Nincs semmi támpontunk, néhány felgöngyölített szál is zsákutcának bizonyult. Kínunkban arra kell gondolnunk, talán a háborús események utózóngéi támadtak fel, s Marinkát szemelték ki áldozatul.

– Mit tehetek érted? – kérdezte Szlávik mély átérzéssel. Intett a pincérnek, rendelt két újabb sört, leöblíteni a keserű szavakat.

– Segíts nekem, Misi, vissza kell térnem a múltba, utána nézni a régi bűnöknek, kibogozni a rég volt események pókhálószáleit. Mondd csak... kik élnek még itt Ozorvára a régiek közül?

– A rendőrkollégákra gondolsz?

– Rájuk is, ám főképp a mérnökökre. Igaz, Adorjánt és Krasznait meggyilkolták, Szekeres Gábor halálát lelte egy bombatámadásban, no de a többiek, például Lámai Lajos...

– Ha a Csúcsszerv embereire gondolsz, Imrefi Bertalan az egyetlen, aki hű maradt a városunkhoz. Ma is itt élnek a feleségével a régi házban, gyermekeik elköltöztek, családot alapítottak, a fiú Pestre, a lány Debrecenbe került. Ki is volt még? Nyerges László vegyész-mérnök... még 46-ban kivándorolt, úgy tudom, Franciaországban él. Ami meg Lámaid illeti... nos, annak a pasasnak a sorsa valódi ponyvaregény!

– Regéld el, érdekelne!

– Kérlek. Arra talán még emlékszel, hogy a nőcsábász mérnökúr összejött Adorjánnéval. A haláleset után az asszony idegösszeroppanással kórházba került, Lámai látogatta, vigasztalta, és amint felgyógyult, összeköltözött vele. No persze valami albérletben húzták meg magukat, noha Lámai felesége és két gyermeke Erdélyben tartózkodott, eleinte mégis óvatosak voltak, nem akarták kitenni magukat a szóbeszédnek.

– Csupán *eleinte*?

– Mondjuk úgy, 44 novemberéig. Amint a háború eszkalálódott, a németek elrendelték, hogy a Lidércek gyártósorát pakolják vagonokba, s a szerelvényt indítsák el Németországba. Bevagonírozták az említett rakéták gyártásával foglalkozó mérnököket, technikusokat és szakmunkásokat, mindenkit, aki akár egy csavart is csavart a rakétákba, s november 15-én zárt kötelékben, fegyveres nyilas kísérettel elindult a transzport Nyugat felé. Jelentős engedménynek számított, hogy a férfiak családtagjaikat is magukkal viheték, sokan még a nagyszülőket is mozgósították, továbbá rokonok, sosem látott férfiak és nők is csatlakoztak a fura konvojhoz. Az akció parancsnoka Lámai Lajos lett, a férfi felpakolta Adorjánnét és annak két kisebb leányát is. Úgy mondták: biztos helyre, harcoktól mentes övezetbe szállítják őket, ahol hadiüzem működik, munkába állítják a gépeket, és folytatják a rakéták gyártását. Legalábbis ez volt a terv. Állítólag két hétig tartott az út, gyakran vesztegeltek állo-

mások külső vágányain mozdonyra várakozva, néhány légitámadást is átvészelték, végül is minden baj nélkül megérkeztek.

– Hová?

– Egy csöppnyi szudéta faluba, ahol az *Egerländer Stahlindustrie*, vagyis egy német acélipari gyár üzemelt, természetesen fegyvergyárrá alakítva.

– Elégé hihetetlen történet...

– Így igaz. A meglepetés akkor érte a vagonlakókat, amikor a valaha jó hírnévnek örvendő gyárat lezárva találták, a környéken már nem volt épkézláb férfi, aki még élt és mozgott, az javában harcolt a győzelemért. Az infrastruktúra szintúgy elégtelen volt, a nyersanyagkészlet kimerült, az áramszolgáltatás sem tudta biztosítani a gépsor igényelte elektromos teljesítményt. Majd' egy évet töltöttek ott, nyaraltak a szó szoros értelmében; a gépeket ki sem pakolták a vagonokból, az emberek elfoglalták magukat a létfenntartáshoz szükséges tevékenységekkel. Kirándultak, gombát, erdei gyümölcsöt gyűjtöttek, a vidék gyönyörű volt, fenyőerdőkkel teli. 45 szeptemberében tértek haza, s Ozorvár népe úgy fogadta őket, mint hazaáruló fasisztákat, akik külföldre csempészték az ország vagyonát. Hiába ágált Lámai, hogy minden gép, szerszám, segédeszköz megvan az utolsó csavarhúzó is beleértve, a város vezetősége elrendelte a férfiak internálását, a családtagokkal mit sem törődve. Anci áldott állapotban érkezett haza, s október közepe tájt fiút szült Lámainak.

– Meddig tartott a kényszermunka, a férfiak hogy bírták a megpróbáltatásokat?

– Megpróbáltatásokat? Mondd inkább: unalmat, semmittevést. Jukóbányára vitték őket azzal, hogy bányászkodni fognak, beállnak a kioregedett, sebesülést szenvedett bányászok helyére, s őket pótolva biztosítják az előírt szénmennyiséget. A jóérzésű, rutinos szakik azonban senkit se engedtek le a táróba, attól félve, a sok kétbalkéz, mihaszna még rájuk robbantja az egész bányát hegyestől, járatostól. Inkább szénlapátolásra, válogatásra, kupacolásra osztották be őket, szabadidejük bőven volt, ilyenkor kár-

tyáztak, sakkoztak, vagy nagyokat durmoltak a priccsekre dobott szalmazsákokon. A város feladata lett volna ellátni őket munkaruhával, élelemmel, s a tél közeledtével fűthető hajlékot biztosítani nekik. A közellátás akadozott, a háború gyötörte város szegényebb volt a templom egerénél, a vezetőség belátta, a lakosságot büntetnék azzal, ha a „nyugatosokra” pazarolnák a közösség megcsappant készleteit. November végén szélnek eresztették az „internáltakat”, mindenki mehetett, amerre látott. Igaz, Ozorvár egyetlen üzeme sem alkalmazta őket, sok volt az éhes száj és kevés a munka, akkoriban még nem indult be ekkora elánnal a kohászat, a fegyvergyárat felszámolták, az újjáélesztett gépgyár csak lassan állt át szerelvények, gépalkatrészek gyártására, megrendelésük alig volt, nem kellett oda a munkaerő.

– Lámai mit tett?

– A híres szeladonra nehéz idők jöttek, még a táborban volt, amikor kisfia megszületett, ezzel csaknem egy időben hazatért neje Erdélyből a gyermekekkel – gondolhatod! Amikor a szabadulók előtt kinyílt a tábor kapuja, két asszony várt rá csomagokkal megpakolva, mindkettő az imádott férfinak akart kedveskedni csemegékkal, finom falatokkal. Ozorváron még a háborús években is élénk társadalmi élet zajlott, a mérnökcsaládok összejártak, a két asszony álmában sem gondolt arra, hogy egy istent imádnak mindketten: ugyanazt a férfit várják. Az ingyencirkusz akkor tört ki, amikor Lámai kipihenten, könnyű mosollyal az arcán kilépett a telep kapuján. Állítólag a két asszony megtépte egymást, mindkettő jogait követelte, végül a rendőség vetett véget az ízléstelen jelenetnek.

– S kié lett a férfi?

– Hosszas, s korántsem barátságos huzavona után mindkettő birtokba vette, a két asszony a *status quo*-ba végül is belenyugodott. A jelent mondom: a Lámai-család Pestre költözött, az asszony egyik nagynénje fogadta be őket. Ancy elhalálozott szülei lakását vette birtokba, most is ott lakik a Szüret utcában, a Fő térhez közel. Lámai Pesten helyezkedett el, a Bányaművelési Kutatóintézet alkalmazta. Karrierje felfelé ível, mostanság

már főosztályvezető. Azóta az a móka, hogy Lajos úr a hétköznapjait Budapesten tölti, hétvégén meg leutazik ide Ozorvára, hogy Ancival és a fiával múlassa az időt. Ami hab a tortán – folytatta lelkes előadását Szlávik –, hogy mindkét családot Lámai tartja el, egyik asszony sem hajlandó állásba menni, mindkettő háztartásbeli. Igaz, Anci, mint hadiözvegy kap némi nyugdíjat, s nagykorúságukig a lányok is élvezték a hadiárva státuszt...

– Különös történet – jegyezte meg Károly elgondolkodva, magában azt latolgatva, ha Lámai két asszonynak szolgál, kevéssé valószínű, hogy Marinka megszöktetésével és rabláncon tartásával bajlódni volna kedve. Ellenben, villant agyába a gondolat, nyilván állandó pénzsűkékében van, s ki tudja, csavaros eszével mit agyalt ki, mibe mászott bele, kivel szövetkezett.

– Imrefi felől is érdeklődtél – folytatta Szlávik a tényfeltárást.

– Az ő története is ily pikáns, izgalmas?

– Világért sem. Ő nem ment ki a truppal Németországba, itthon maradt, munkáját is megőrizte, vegyészre a kohászati üzemnek is szüksége volt. Pár éve már nyugdíjas, s nem teljesen egészséges. Ajánlom, keresd fel, hátha hallasz tőle olyasmit, amin elindulhatsz, ami sejtetni engedne valami reális nyomot.

– Kösz a biztatást, hallgatok a szódra.

– Még annyit: Imrefi olykor összejön Lámaival, barátok maradtak, a régi idők emlékei összekötik őket, s az öreg vegyész nálamnál jobban ismeri a férfi életkörülményeit, anyagi helyzetét.

– Bejelentkezzem telefonon, vagy egyszerűen csak csöngessek be náluk?

– Keresd fel őket, nem kell telefon, minálunk közvetlenebbek az emberek, nem szokás az üzengetés. Szerintem, ha odalátogatsz, örömmel fogad az Imrefi házaspár, színt viszel egyhangú életükbe, és ha elregéled szomorú sorsodat, amiben csak tudnak, segítenek!

*

Langyos fuvallat hűsítette a késő nyári estét, a nap már lenyugodni készült, Ozorvár főterén zajlott az élet, fiatalok kószáltak kisebb-nagyobb csoportokba szakadozva, messzire hallatszott vidám nevetésük, éneklésük, lépteik koppanása. Az idősebb emberek felkeresték a vendéglőket, séta közben megcsodálva a kivilágított kirakatokat. A távolból felhangzó szirénabúgás a sihta végét jelentette, válaszul feldübürgött a gőzkalapács tompa hangja, mintha mesebeli óriások kelnének életre, perlekedve a gyarak égbe nyúló kéményei felett. Károly elgondolkodva ült kinn az erkélyen, szeme a messzeségbe révedt, élvezte a lemenő nap lázas pirosságát, az itt-ott felvillanó fényeket, melyek csillogtak, akár a János-bogarak. A sötétedő égbolton csillagok bukkantak fel, ijedten hunyva le szemeiket, amint a felkelő hold fénye berobbant a sötétségbe.

A távolban hatalmas városvédő erődítményként magasodott a lakótelep szigorú, zárt tömbje, olykor megcsikordult egy-egy villamoskerék, amint a szerelvény a Fő térre kanyarodott. A férfit pihentette a látvány, megnyugtatta, mintha vizes borogatás lenne a homlokán. Feszültsége feloldódott a varázslatos éjben, gondoktól gyötört agyában a fájdalom takaréklángra tette magát. A másnapra gondolt, látogatására az Imrefi házaspárnál; azon tűnődött, mivel állítson be, hogyan viselkedjék, mily mélységig avassa be őket féltett titkaiba.

Ha a férfi Lámai kebelbarátja, okoskodott, ő a félelmetes embert egyetlen rossz szóval sem illetheti; nem árulhatja el, hogy Lámaít gyanúsítja Marinka elrablásával, méghozzá azért, mert ilyesmivel egyszer már próbálkozott. Imrefi azonnal leadná a drótot, figyelmeztetné barátját: az egykori nyomozó szaglászik utána, ha valami zűrös ügybe keveredett, amíg még nem késő, másszon ki belőle. És ő mit tehetne? Az a himpellér azonnal eltűnne, felszívódna akár a köd.

– Valóban gyanúsítható Lámai? – tette fel magának a kérdést. A háború már rég befejeződött, s hihetetlen, hogy azok a tervrajzok, már ha egyáltalán léteznek még, pénzt érnének, eladhatók. Egyetlen dolog szól Lámai esetleges bűnössége mel-

lett, az, amit csupán az elmúlt napon tudott meg: a férfi anyagi helyzete, igénye a minél több pénzre! Eszébe jutott Szlávik pletykálkodása: Anci nem úgy néz ki, mint aki bármiben is hiányt szenved, a közös gyermeknek, Lajcsikának, minden játékot, sporteszközt megvesz, lesi a kiskölyök kívánságait. Ő maga elegáns, jólöltözött, s a lányok is csinosan járnak, jól eleresztettek. Igaz, Anikó férjhez ment, Miskolcon él, ám Ildikó még vele lakik, egyetemre jár, a kohómérnöki szakra jelentkezett.

– Lámái kutatóintézetben dolgozik – szötte tovább a rendőr gondolatai színes szöttesét –, elképzelhető, hogy olykor hivatalos okból külföldre utazik. S ki tudja... Németországban töltötte a háború utolsó hónapjait, meglehet, hogy szert tett bizonyos kapcsolatokra, összejött amerikai fegyvergyárak ügynökeivel, akik vevők lennének a tervrajzokra. No de ahhoz tudni kéne, hol találhatók, s valamennyi érintett véleménye szerint Marinka az egyetlen, aki ismeri a dokumentumok rejtekhelyét.

Magában megfogadta, ha szóba kerülne is Marinka titka, azt, amit a lánytól hallott, senkinek sem árulja el. Ki tudja, mibe tenyerelne bele... talán azzal ártana a legtöbbet Marinkának, ha olyasvalaki fülébe jutna az ominózus mondat, aki veszélybe sodorná a lány életét. Egyszerre úgy érezte magát, mint aki valami lezárt dobozt szeretne kinyitni, de nem találja a zárat, s hiába forgatja, nyomkodja, tapogatja a sima felületet, egyik oldal sem pattan fel, hogy szemlére bocsássa a skatulya belsejét.

Elcsendesült a város, a fények halványabbá váltak, magasan járt már a hold, pofája lopótként lengett a templomtorony felett. Az égbolt kitisztult, felragyogott néhány nagyobb magnitúdójú csillag. Károly fáradtan dőlt ágyba, fejében ott zsongott az elmúlt nap rengeteg élménye, gondolatai kuszává váltak, s lassanként átúsztak az álmok színes, kavargó világába. A gondterhelt, agyonhajszolt férfi másnap reggel 10-ig, akár a mormota, oly mélyen aludt.

Gyalog indult el a tisztviselőtelepre, a pihenés és a jóízűen elfogyasztott ebéd elbágyasztotta, a hetek óta benne tomboló stressz oldódott testében, felszabadultnak, könnyűnek érezte

magát. A távolban felsejlettek a házak, gondolatban felidézte a régi tisztviselőtelep képét, s kezdte összehasonlítani a jelenlegivel.

Ahogy elérte az első, piros téglás házak utcáját, riadtan állt meg, s nézett körül. Ismerte az utcát, járt itt, ha jól emlékszik, éppen akkor, amikor Nyerges Lászlót hallgatta ki. Az utca féloldalas volt, csupán az egyik felén maradt meg a házsor, a másikon az épületek megsemmisültek, helyüket néhány fabódé és egy autószerelő műhely foglalta el. A házak is valahogy mások voltak, mint amilyenekre ő emlékezett, némelyikhez hozzáépítettek teraszt vagy egyéb helyiséget, ezek szürke beton-, vagy elnagyoltan vakolt fala éles kontrasztot képezett az eredeti építmény piros tégláival. Az utca végén kis épületet látott, talán trafóház volt, vagy valami sufni, környéke piszkos és szemetes, s a kellemetlen hatást az itt-ott fellelhető bokrok és kókadt virágok sem tudták feledtetni. Befordult a sarkon, magas ház ötlött a szemébe, középületnek vélte; de hogy mi, nem tudta, magas fák álltak a homlokzata előtt, lombjuk eltakarta a feliratot. Továbbment, az Angyal Patika előtt vitt el az útja, a kirakatüvegen át megpillantotta a gyógyszerészt, amint keverget valamit egy porcelántégelyben. Átvágott az egyik mellékutcán, arra gondolt, hogy mióta a telepen baktat, alig néhány emberrel találkozott. Legjobban a házakat övező, valaha oly ápolt kertek állapota hangolta le. Virágot, fát, bokrot alig látott, a tágas udvarokat beépítették, voltak ott fából ácsolt viskók, idétlen téglaházak, kifeszített köteleken mosott ruhák lógtak, tanúsítva, hogy az épületeket népes családok lakhatják.

Megtorpant és körülnézett, az utcakép alapján kiderítette, hol állhatott Marinkáék háza; jelenleg a bomba által letarolt épület helyét autóparkoló és biciklitároló foglalta el. Innen már csak egyutcányira laktak Imrefiék, ahogy megállt a kapu előtt, meglepődéssel nyugtázta, hogy legalább egyetlen lakóház akad a telepen, mely úgy-ahogy megőrizte eredeti képét és környezetét. A ház utcára néző homlokzatát dús vadszőlő-ágak borították, a frissen mázolt ablakkeretek csillogó üvegtáblákat vettek

körül. Az ablakszárnyakat kitámasztották, a hirtelen feltámadt szél a csipkés, hófehér függönyszárnyakat vitorlává dagasztotta. Az épületet gömbfából készített kerítés övezte, felidézve a múlt hangulatát; ellentétben a mindenfelé látott, ócska drótkerítésekkel, melyek tyúkudvarrá degradáltak a kicsiny konyhakerteket. Imrefiék udvarát virágágyások díszítették, mögöttük néhány gyümölcsfa kínálta termését, a hátsó kerítés mentén málnabokrok hajladoztak, melyek már túl voltak a szüretelésen. Becsengetett. Percek teltek el, míg nyílt a kijáratí ajtó, pongyolás asszony jött lefelé a lépcsőn, a kapuhoz igyekezett. Amint közelebb ért, tétovázva állt meg, a vaskapu rácsán keresztül kémlelt kifelé. Nézegette az utcán álldogáló férfit, aki első blikkre nem volt ismerős.

– Jó napot! – kiáltotta –, kit tetszik keresni?

– Kezeit csókolom – válaszolt a rendőr –, ha meg nem sérteném, látogatóba jöttem. Halmos Károly főhadnagy vagyok, régebben már találkoztunk. – Az asszony közelebb jött, s bizalma jeléül kulcsot vett elő a pongyolazsebből, kinyitotta a kaput.

– Emlékszem már önre, akkor járt minálunk, amikor kihallgatott bennünket a hármás gyilkosság ügyében. Parancsoljon – tárta ki a kapuszárnyat –, bár nem vártunk vendéget, szívesen látjuk. Valami hivatalos ügyről volna szó?

– A világért sem! Szabadságon vagyok, erre jártam, s töl-mácsolom önöknek a Szekeres család üdvözlétét.

– Óóh! – Ezer éve nem hallottam Magdáról és a lányáról, jöjjön már be, ne ácsorogjon itt a kapu előtt! – Károly belépett a kertbe, kézcsókkal üdvözölte Imrefi asszonyát. A nő fürgé léptekkel sietett előre, mentegetőzött, hogy pongyolában van. Az előszobán át a középső szobába vezette a rendőrt, a férfi félénken lépett be az ajtón, s tiszteletteljesen üdvözölte a ház idős urát. Imrefi nehézkesen tápázkodott fel kényelmes foteljából, azonnal megismerte Károlyt, nem győzött csodálkozni, mit keres itt a fiatalember. Udvariasan megkérdezte: minek köszönhetik a látogatást? Koránál jóval öregebbnek látszott, megvisel-

ték az évek, termete megrokkant, húsos arcát mély ráncok szabdalták, ősz hajából alig néhány szál fedte koponyáját. Kezet fogtak, a férfi helytel kínálta vendégét, az asszony kimentette magát megjegyyezve, hogy átöltözik, s hamarosan hoz valami italt és harapnivalót.

A társalgás kissé akadozva indult, Imrefi arról érdeklődött, mi okból tűnt el Károly oly hirtelen Ozorvárról, hová került, hol szolgál jelenleg. Károly jobbnak látta csupán a sztereotip válaszokra szorítkozni, hosszú lett volna elregélni sorsa különös kanyarjait, főként azt, hogy annak idején éppen Lámai bizonytalan alibije okán tették lapátra őt. Beszélgetésük lassan átkúszott a kevésbé fontos szférákba, Károly eleinte köznapi dolgokról, általánosságokról beszélt, s csupán később tért rá a Marinkát érő tragédia kitálalására. Paula asszony időközben átöltözött, szűk szoknyát és divatos pulóvert vett fel, arcát enyhe smink fedte, frizuráját rendbe hozta, megjelenése idézte a jó karban lévő ötvenes asszonyokat. Tálcan nagy tál süteményt, poharakat, bort és szódavizet hozott, Károly ültéből felugorva sietett a segítségére, ügyesen elkapva az épp leesni készülő szódásüveget. A házigazda töltött a poharakba, mosolyogva koccintottak, a hangulat bensőségesebb lett, a nő is bekapcsolódott a társalgásba, s élénk szavakkal Magda és Marinka felől érdeklődött. Imrefi megkockáztatta a kérdést, a rendőr mi módon került újfent kapcsolatba a Szekeres családdal. Károly a szót rövidre fogva mesélte el a Nyíregyházára költözött család utóbbi éveinek történetét, a végére hagyva a csattanót, hogy Marinka és ő jegyesek lettek. Eztán tért rá a rettenetes eseményre, a lány titokzatos eltűnésére, mely ügyben ő, magánnyomozóvá válva kutakodik.

– Anyósjelöltemtől származik az ötlet – ismerte el –, hogy a lány eltűnése esetleg összefüggésbe hozható a hármas gyilkossággal, mely ügyben én magam hallgattam ki többek közt Marinkát is.

– Mondd csak – gyúlt ki Imrefi arca –, menyasszonyod kislányként valóban ott lapult az Adorjánék szalonjában, kihall-

gatta a három férfi beszélgetését, és tudja, hová tűntek a dokumentumok?

– Bármily hihetetlen – mondta nyomatékkal Károly –, nem tudom! Néhányszor próbáltam faggatni Marinkát, ám a lány elzárkózott, azt mondta, a háborús ügyekről nem akar beszélni, arra kért, ami történt, felejtsek el.

– Érthető – bólintott a vegyész –, no de te, fiatal barátom! Ha meg nem sértenélek, mit szándékozol tenni, miféle úton-módon fogsz neki a nyomozásnak, vagy talán van is már valami ötleted?

– Őszinte leszek, egyelőre fogalmam sincs, mihez kezdjek. Két napja vagyok Ozorváron, a környezetváltozás – úgy érzem – kedvező hatást gyakorol rám. Jó étvággal eszem, altató nélkül alszom; régi emlékek ébrednek bennem, felüdít e kellemes miliő. Arra gondoltam – vált hangja kevésbé ábrándossá –, felkeresem régi ismerőseimet, érdekelne, hogyan vélekednek e különös esetről, mely, hogy őszinték legyünk, kalandregénybe való!

– És a sorban mi lennénk az elsők – jegyezte meg Paula asszony kedves mosollyal az ajka körül.

– Valójában nem – nézett rá bocsánatkérően Károly –, ugyanis a hotel éttermében összefutottam hajdani kollégámmal, Szlávik századossal, aki igen érdekes dolgokat mondott Lámái Lajosról.

– Nocsak! – nevetett Imrefi –, elregélte tán, hogy az a himpellér két családra tett szert?

– Beszélt róla, hogyne! S azt is hozzátette, rejtély, kutató-intézeti fizetéséből hogy képes etetni ennyi éhes szájat...

– Arról is beszélt – huncutkodott Paula –, hogy a két aszszony összeverekedett? Szerintem Lajosban egy állatidomár veszett el, másként aligha lett volna képes összebékíteni a tigris a hiénával! – Imrefi fejét csóválva rosszálló pillantást vetett a nejeire, néhány süteményt tett a tányérjára, eszegetni kezdett, miközben hallgatta neje csipkelődő fecsegését. Miután elfo-

gyasztott három piskóatekeresztet, s leöblítette nagy pohár szódaival, elgondolkodva fordult a fiatalemberhez:

– Azt hiszem – közölte megfontoltan –, Lajos pénzügyi helyzetéről tudnék mondani valamit.

– Igazán? – csodálkozott Károly, majd hozzátette: – Engem minden hír érdekel, valósággal szomjazom az információt! A vegyész a mennyezet felé fordította tekintetét, s ujjbegyeit könnyedén összeérintve, beszélni kezdett.

– Még 1943-ban történt – sorolta lassan, tagoltan –, amikor Lajos váratlanul felkeresett engem a laboratóriumban. Egy zöldes-feketés, enyhén zsíros tapintású ércdarabot hozott, s arra kért, állapítsam meg, miféle fémek konglomerátuma lehet e kő. Kérésének eleget téve elvégeztem néhány rutinvizsgálatot, majd gyanút fogtam, gondoltam egyet, s megejtettem *Becquerel*, híres francia fizikus korszakalkotó kísérletét.

– Vagyis fényképezőlemezre helyezte urambátyám a konglomerátumot! És az eredmény?!

– Az, amit gyanítasz. A tömb urán-szurokérc volt, mely urándioxidot és egyéb radioaktív elemet is tartalmazott.

– Hihetetlen. És honnan származott a lelet?

– Innen Észak-Borsodból, Torna környékéről, állítólag arrafelé valaha bányászkodtak, s egy öreg szaki felfedezett valami elhagyatott tárat, miközben barlang után kutakodott. Még ácsolatot is készített, hogy elhárítsa az omlásveszélyt, úgy vélte, a járat ígéretes, hosszan elnyúlik a Vysoka-hegy alatt. Bontani kezdte a kőzetet, bővítette a barlangot, összeköttetést keresett távolabbi üregekkel. Ekkor fedezte fel a kőzetbe beépült különös teléreket, Lámaihoz fordult, aki – nem tudni mi okból – híres geológus hírében állt. Mindezt ő maga, Lajos, mesélte el nekem, s miután sejtése beigazolódott, arra kért, vegyek részt én is az akcióban, kémiai eljárásokkal válasszam ki a kötőanyagból a radioaktív elemeket és vegyületeket; hihetetlen pénzt lehetne bekaszálni, természetesen mutyiban, illegális úton.

– S Berci bátyám mit tett?

– Mit tehettem volna! Elmondtam Lajosnak, a föld mélyében található természeti kincsek az állam tulajdonát képezik, rablásnak számít, ha titkon kitermeljük, tettünkért súlyos évekét kaphatunk.

– Nem hagytam, hogy a férjem belemenjen ilyen sötét üzemekbe – kiáltott fel Paula asszony. – A sarkamra álltam, megmondtam Lajosnak, hagyja békén Bercit, nem veszünk részt semmi ilyesmiben. Csináljon nélkülünk uránbányát, s ülj le egymaga érte a büntetést!

– Végül is mi történt?

– Említetted, hallottál arról, hogy Lajos a gépsort szállító szerelvénnnyel Németországba utazott. Később, amikor a háború véget ért, s a viszonyok rendeződtek – sajnálatos mód, visszaállították a trianoni határokat –, tudomásomra jutott, hogy szlovák geofizikusok szállták meg a Torna közeli hegyeket, próbafúrásokat végeznek, mérik a kőzetek elektromos ellenállását. Egyik bennfentes ismerősöm arról regélt, *odaát* uránérc után kutatnak. Lajos megkezdte két-családos életét, a hétvégeket ideleenn töltötte, ám kiderült, gyakran elutazik Ozorvárról, s amikor a feleségem megkérdezte Ancit, hogyhogy újabban Lajos nélkül tölti a vasárnapjait, az asszony csupán annyit mondott: kedvesének dolga akadt Rudabányán, hivatalos ügyeit intézi ott.

– Valószínű – vetette közbe Paula –, hogy az uránérccel folytatott sötét üzemeket. Akinek szeme volt, látta, Anci anyagi helyzete szerencsés fordulatot vett, ő is, s a lányok is kikupálódtak, a kis kedvenc: Lajcsika meg mindent megkapott, amit csak kért.

– Meglehet, hogy összebratyzított a szlovákokkal?

– Szinte biztosra vehető.

– Hogyhogy nem bukott le?

– Mert amolyan minden hájjal megkent fickó, ügyes, akár a cirkuszi zsonglőr.

– Szerintetek – fordult Károly bizalmas hangon vendéglátóihoz –, még most is él és működik az üzlet, dől hozzá a temérdek pénz?

– Hát ez az! – Imrefi keserűn felnevetett. – Azt hiszem, befuccsolt, mert pár hete hozzám jött panaszkodni. Arra kért, szerezzek neki valami pénzes állást a Kohászati Műveknél, elintézi a kutatóintézetben, hogy mellékfoglalkozást vállalhasson. Sajnálattal közöltem, nem tehetem, nyugdíjas vagyok, afféle kiszolgált kutya! Örülök, ha békén hagynak, elvégre valaha én is gyártottam rakétát a németeknek, s a flepni örökké ott ég a homlokomon.

Károly nem figyelte Imrefi további közlendőire, állát kezére támasztva erősen gondolkodott. Már tudta, miért nem volt Lámainak alibije a hármasság gyilkosság délutánjára, ez okból kedvenc teóriáját látta romokban heverni, merthogy akkoriban egyik gyanúsítottja éppen Lámai volt. Ami ugyancsak szöveget ütött a fejébe: Lámai anyagi helyzetének megromlása. Így hát semmi kétség, igenis kell ökegyelmének a pénz! És aki képes illegális uránbányát nyitni, annak egy leányrablás megszervezése annyit sem jelent, mint fából faragni fakarikát. Ábrándjaiból Imrefi szava riasztotta fel:

– Volna hozzád egy eszement kérésem – fordult vendégéhez –, s nem kizárt, hogy téged is közelebb vinne a céloddhoz. Károly érdeklődve nézett a vegyészre:

– Berci bátyám!! Minden *eszement* dologra vevő vagyok! – Beavatnál a részletekbe?

– Épphogy azon volnék! Ezelőtt kábé 5 éve történt, ami történt, akkoriban még egészséges voltam, lelkes turista, természetkedvelő. Legjobb barátom volt a turistapartnerem, mit mondjak! Tavaly óta már csak a sírját látogathatom... Egyike volt kedvenc túráinknak az Ozorvár mögött húzódó gerinc, a Halyagos bejárása, a mintegy 10 km hosszú, jelzett turistautat kilátópontok, szemet gyönyörködtető terepalakulatok díszítik. Túránk végcélja Mezőpuszta vasúti megállója volt, barátom ott akart vonatra szállni, Egerben lakott, oda igyekezett. Nekem egyszerűbb volt a gerincről egy vadcsapáson át elérni a Jukóbányára vezető kövesutat, arrafelé mindenkor akadt ismerős vezette szekér vagy autó, mely, ha lestopoltam, hazáig fuvaroz-

zott. Elbúcsúztam társamtól, elindultam a sűrű bokrok közt húzódo ösvényen, mintegy félóra gyaloglás után az utacska kiszélesedett, növendékfák, illatos erdei virágok övezte tisztáson találtam magam. Összedőlt ház romjait pillantottam meg, két fal még megmaradt belőle, előtte-körülötte szétszóródva téglák, cserép- és malterdarabok lepték el a betontalapzatot, melyen valaha a viskó állhatott. Távolabb csődarab, jóllehet kürtő állt ki a törmelékből. Odamentem, nézegettem, a mélybe vezethetett, ám tele volt törmelékkal. Megfordultam, valamin megcsúszott a lábam, a romok alatt rozsdás fémdarabra esett a tekintetem. Lehánytam róla a szemetet, a malter- és a tégladarabokat, nagyméretű vaslap bukkant elő, melyet két végén masszív zár rögzített a betontalapzathoz. Pincét sejtettem alatta, próbáltam a fedlapot kiemelni, ám nem jártam sikerrel, ahhoz előbb fel kellett volna törni a zárat. Kődarabokkal, vastagabb faágakkal próbálkoztam, nem ment, a zárok nem engedtek. Végül feladtam a küzdelmet és hazajöttem.

– Ennyi? – kérdezte Károly kissé csalódottan.

– Sajnos, semmi több. Csakhogy még most sem hagy nyugodni e rejtély: fogalmam sincs, miféle titokzatos helyiség lapulhat a fedlap alatt. Szerinted mi okból zárnak le egy romhalmaz alatt lévő pincét?

– Fogalmam sincs. Egyébként miféle zárok voltak? Volt rajtuk valami jel, esetleg márkanév?

– Ha volt is, a por és pizok elrejtette, rémlik azonban, trezorokon láttam hasonlókat.

– Később sem próbálkoztál?

– Szerettem volna, de nem tehettem. Megbetegedtem, súlyos szív műtéten estem át, turistatársamat baleset érte, mint már említettem, elhalálozott. Nyugdíjaztak, a családban is akadtak problémák, kisebb gondom is nagyobb volt, mintsem romok alatt kutakodni; amellet senkit sem ismertem, aki társamul szegődhetett volna.

– Arra célzol, legyen én a segítséged? Menjünk ki együtt az erdőbe, s kíséreljük meg felfeszíteni a vaslapot?

– Gondolom, nem esett nehezedre kitalálni! Nos?

– Ezer örömmel! Csakhogy... Tapasztalatból tudom, az ilyen zárok nem reagálnak a nyers erőre, ezek csupán a hozzájuk való kulcsokkal nyithatók, illetve olyan módszerekkel, melyek szakértőit a legrafináltabb bűnözők, az úgynevezett *mac-kósok* körében kellene keresni. A rendőrség amúgy *fű alatt* alkalmaz „zárszakértőket” – általában jó útra tért betörőket –, akik bármilyen zárat képesek kinyitni. Nyíregyházán magam is ismerek közülük néhányat, ám jobbnak látnám, ha Szlávik századoshoz fordulnánk segítségért. Már amennyiben a rendőrség bevonása nem volna ellenedre...

– Mi okból volna? Gondoltam erre én is, ám ha egy civil megjelenik a kapitányságon, lerázzák, mint kutya a vizet. Vagy – ami ennél is rosszabb –, gyanússá válik, s végül bekasztlizzák a mackósok közé! Ne csodáld, hogy nem volt kedvem bolhából elefántot növesztetni!

– Berci bátyám! Szót se többet, holnapután, hétfőn beszélek a századossal, vagány fickó, száz százalék, hogy örömmel társulna hozzánk.

– Remek ember vagy te, fiatal barátom! Bevallom, nem csupán a rejtélyes pince feltárása végett vállalkoznék e kiruccanásra, hanem azért is, mert élmény lenne kimenni újból a kis tisztásra, hallgatni a madarak csicsérgését, élvezni az erdő és a vadvirágok szépségét, illatát.

– Barátom, ígérem, kimegyünk, még ha a hátamon viszlek is ki. Amint sikerül Szlávikkal beszélni, azonnal hívlak telefonon.

Paula nagy tál szendviccsel tért vissza, ettek, kávé, vörösbort is ittak. A vendéglátás hosszára nyúlt, egymást követték a történetek, némelyek vidámak, nevetetőek, mások szomorúak, szívszorongatók. A hold már elindult lefelé az égen, a tizenegyet is elütötte az óra, amikor Károly búcsút vett a kedves házaspártól.

*

Amikor késő este visszatért Károly a szállodába, a portás kis levélkét nyomott a kezébe. Szlávik Misi küldte, a férfi izgattottan bontotta fel, mint minden irományt, melyet azóta kapott kézhez, hogy Marinka cím nélkül távozott. A százados Krémer kapitány meghívását tolmácsolta, a jeles ember hétfő reggel 10 órára kérte Halmos Károly főhadnagyot, köszönteni óhajtja testületük valaha volt tagját, aki pihenés céljából városukba látogatott. A férfi arca kigyúlt az örömtől, fellélegzett, hogy nem kell valami idétlen, mondvacsinált ürügyet kiagyalnia a kapitány felkeresése céljából, ha ily nagy reverenciával látja őt vendégül Krémer, siker reményében hozhatja szóba Imrefi óhajtát.

Tíz óra előtt tíz perccel már várta őt a rendőrség kapujában Szlávik, Károly annak rendje s módja szerint lejelentkezett az eligazítónál, majd követte társát az alezredes rezidenciájába. A magas, katonás tartású férfi meleg kézszorítással fogadta a főhadnagyot, tegeződést ajánlva helyet kínálta őt, Szláviknak csupán csak odaintett. Titkárnőjével kávét és üdítőt hozott, miközben alaposan szemügyre vette az új jövevényt. Hírből jól ismerte Halmost, Ozorvár egykori nyomozóját, menyasszonya eltűnéséről ugyancsak értesült, s el nem képzelhette, mi okból vetődött ide a búskomor vőlegény. Károly illedelmesen érdeklődött az alezredesnél, mióta vezeti ő az Ozorvári Rendőrkapitányságot, a férfi elregélte, 50-ben mentették fel elődjét, Sándor Istvánt, akinek oroszlánrésze volt abban, hogy Károlyt áthelyezték Szentgotthárdra. Krémer az újjászervezett testület oszlopos tagja volt, beiktatása egybe esett a város talpra állásával, majd, miután a minisztérium jelentős anyagi támogatással a kiemelt ipari létesítmények körébe sorolta az ozorvári telephelyet, a Kohászati Üzem elfoglalta méltó helyét az ország nagyvállalatai között.

A titkárnő körbekínálta a kávét, kis tálcán süteményt is hozott, a hangulat oldottabb lett, a kapitány bizalmasabb hangra váltott. Elmondta, elődje kompromittálta magát a koncepció

perek kapcsán, ezért menesztették; jelenleg ismeretlen helyen tartózkodik.

– Barátom! – fordult Károlyhoz –, tudom jól, mi járatban vagy, a nyíregyháziak által kiadott országos körözés hozzánk is eljutott, s a kismadarak a fülembe csiripelték, ez ügyben személyesen is érintett vagy! Megdöbbenéssel értesültünk a Szekeres lány eltűnéséről, Szláviktól tudom – intett beosztottja felé –, hogy a lány városunk szülötte, s akkor költözött el innen, amikor apja, a neves gépészmérnök bombatámadás áldozata lett. A Miskolcon székelő megyei főkapitánnyal is kapcsolatba léptem, s arra kértem, nyomozzanak ők is kettőzött erővel, magam is azt teszem, kiemelt feladattá nyilvánítottam az eltűnt lány felkutatását. – Károly meghatódva hallgatta a jó arcú férfi kedves szavait, meglepődéssel töltötte el, hogy az orzvári testület ennyi év után is magukhoz tartozónak könyveli el őt.

– Őszinte köszönet minden segítségért – mondta ellágyulva. – Bárcsak eredménnyel járna ekkora energia-befektetés. Tisztelettel érdeklődöm, jutottatok valamire?

– Sajnos, semmi jóval sem biztathatlak, a helyi újságokban megjelent a leány fényképe, néhány bejelentés érkezett is, ám valamennyi vakvágánynak bizonyult. A vajszerű kocsit is keressük, s megyénk valamennyi szállodájában érdeklődtünk bizonyos Helmut Müller müncheni üzletember után. Ha valahol mégiscsak feltűnne ő, vagy a kocsija, a hotelportások, vagy a szállásadók azonmód riasztanak minket. Igazából akkor lepődtem meg – vált barátságosabbá a kapitány mindaddig szigorú arca –, amikor megtudtam, hogy éppen Szekeres Mária, akit kislánként hallgattál ki, a te menyasszonyod! Nem csodálom, hogy tűvé tennéd érte az egész országot, ám megkérdezném, mi okból jöttél Ozorvára? Mondd csak – hajolt közelebb Károlyhoz, s tette karjára a kezét –, van valami halvány elképzelésed, mihez kezdenél itt? Vagy talán úgy véled, az emberrablás okát a múltban kellene keresni?

– Nem biztos, hogy emberrablás – szólalt meg Szlávik –, ugyanis – ha jól tudom – mindeddig még nem jelentkeztek vált-ságdíjért a zsarolók.

– Valóban nem – bólogatott Krémer –, no de ennek sokféle oka lehet!

– Ami azt illeti – vette át Károly a szót –, elképzelni sem tudok mást, mint a leányrablást, amennyiben a legrosszabbra nem gondolunk. Én bízom a menyasszonyomban, családja, ő maga a végtelenségig becsületes, s egymásra találásunk óta a legteltesebb egyetértés, s mély érzelmi kapcsolat alakult ki közöttünk. Hová ment volna? Elhagyott volna engem egy idős német férfi kedvéért, akit csupán találkozásuk pillanatában ismerhetett meg?! Ilyen nincs! Ez cseppet sem életszerű... – Károly elvörösödött, izzadt homlokát zsebkendőjével törülgette.

Hosszasan taglalták az ügyet, elemezve a lehetséges verziókat, mindhárman felemlegettek a praxisuk során tapasztalt, minden képzeletet felülmúló, vadabbnál vadabb eseteket. Miután végigrágták mindet, sorra elvetették, egyik sem volt összhangban a lány életkörülményeivel, habitusával. Károly visszatért vendéglátója első felvetésére, beismerte, azért jött Ozorvára, mert a lány családja, s ő maga is azt gondolja, hogy a múltban, a háborús események kavalkádjában kellene keresni a történet nyitját.

– Úgy érzem, nem maradt más választásom, mint visszatérni a kályhához, Wertheimer feljegyzéseinek eltűnéséhez – jegyezte meg keserű iróniával Károly. Elmondta, szeretne kapcsolatba lépni mindazokkal, akik a háborús időkben közel álltak a Szekeres családhoz, bár – mondta sóhajtván – a hajdani kollégák, barátok száma erősen megcsappant, legtöbbjük elköltözött Ozorváról, érintettségük minden bizonnyal tárgyitalan.

– Kikre gondoltál? – villant Krémer kapitány szeme.

– Lámai Lajosra, Imrefi Bertalanra, de nem hagyám ki Adorjánét sem.

– Igazából Lámai Lajos volna számodra érdekes, ha jól emlékszem, amikor a hármas gyilkosság ügyében nyomoztál,

gyanúba fogtad őt, s nem kizárt, miatta helyeztek át Szentgott-hárdra.

– Tökéletes a tájékozottságod, Alezredes elvtárs!

– Visszatérve Lámaira, arra kérlek, ne keresd a vele való találkozást. Ha valóban bűnös, és *te* feltűnsz a színen, könnyen gyanút foghat. Egyelőre engedd át nekünk a nyomozást, hagyd, hogy az embereim szaglásszanak körülötte, felderítve Lámai életvitelét, tevékenységi körét. Ancit is hagyd ki a játékból – tette hozzá Krémer utálkozó fintort vágva –, amilyen liba, csak összekavar mindent, a férfit meg elijeszti. Vigyázni kell a madárra, főhadnagynom, ha kirepül a kalitkából, hiába rakjuk ki a lépes vesszőt...

Károly szaporán bólogatott a sok értékes tanácsot hallva, Szlávik, hogy fitogtassa jól értesültségét, kérdéssel fordult barátjához:

– Felkerested szombaton az Imrefi házaspárt? Nem találta-lak a szállodában, azt mondta a portás, házon kívül vagy.

– Hogyne! Jártam náluk, igen barátságos volt a fogadtatás.

– Nocsak! – figyelt fel a szóra Krémer –, ezek szerint el is kezdted már a nyomozást.

– Inkább csak tájékozódtem – szerénykedett Károly –, ám úgy érzem, nemhiába mentem, máris nyomozati feladatot kaptam Imrefi Bercitől!

– Hát ez kolosszális! – csapott az asztalra a kapitány, nagyot hahotázva. – Imrefi a végén átveszi a funkciómat! – A másik kettő is jókedvre derült, az alezredes íróasztala rekeszéből egy üveg bort halászott elő.

– Pár percre felmentjük magunkat a szolgálatból – biztatta társait, miután mindhárom pohárba töltött pár nyeletnyit. Koccintottak, a hangulat oldódott, fesztelen lett, Szlávik megeresz-tett egy rendőrviccet, mely hatalmas sikert aratott.

Miután kimerítették a csöppnyi humor felbuzgó forrását, visszatértek az eredeti felvetéshez. Károly szabadkozott:

– Mindössze egy ártatlan kis kirándulásra hívott meg az öreg vegyész, madárcsicsergést szeretne hallani, felidézni régi turista élményeit.

– Ejha! Medvebrummogás nem kéne? – nevetett fel ismét a kapitány. – No de, hogy került szóba a túra?

– Némi kalandvágy is ösztökél bennünket, ez okból szükség lenne a rendőrség segítségére is. – Álmélkodó társait Károly részletesen beavatta Imrefi különös ötletébe, elmondta, miféle fedlapra lelt az idős turista, s a hétpecsétes záruk kinyitásával hiába próbálkozott. Miután bezsebelt néhány viccelődő megjegyzést, a kapitányhoz fordult, megkérdezte, van-e tudomása a rendőrségnek az erdő közepén fekvő romhalmazról, mely alatt Imrefi kincset gyanít.

– A ház legjobb tudomásom szerint az erdőgazdaság tulajdona, a háború előtt kulcsos turistaháznak, munkásszállásnak használták. Hogy mikor, s mi okból dőlt romba, fogalmam sincs.

– Imrefi súlyos szívbeteg – jegyezte meg Szlávik –, jó pár éve már, hogy arra járhatott.

– Mintha azt mondta volna, négy vagy öt éve – emlékezett vissza Imrefi szavaira Károly.

– Olyan régen? – fortyant fel a kapitány. – Valószínű, hogy azóta már egy árva téglá sincs ott, szétlopkodták az építkezők. S akik arra jártak törmeléket szedni, nyilván a pincét is felfedezték, ha volt benne érték, elsinkófálták...

– Akkor hát – makogta Károly, mint egy megsértett kenguru –, nem számíthatunk segítségre?

– Dehogynem! Csak nem gondolod – mondta szemrehányó hangon Krémer –, hogy megtagadom annak a derék, s nem túl egészséges férfinak a kívánságát? Ha mindenáron kincskeresőt akartok játszani, akár a kisiskolás kölykök, áldásom reátok. Megjegyzem – hunyorított a szemével –, fiatalon magam is azt tettem, bebújtam minden lyukba, üregbe, barlangba, egy alkalommal lemásztam a barátommal egy húszméteres kútba. No,

hogy anyámtól mit kaptam holmi leletek helyett, azt nem kell részleteznem! – Károly Imrefi pártját fogta:

– Nem mintha komolyan venném az idős vegyész-mérnök óhaját, ám ahogy Misi is mondta, a férfi súlyos beteg, napjait unalomban tölti, láttam rajta, ez a kutakodás némi szórakozást, színt vinne fakó mindennapjaiba. Ami meg az én depressziós kedvemet illeti, rám is rám férne egy bohókás erdei kirándulás.

– Hát akkor legyen nektek karácsony! – intett nevetve Krémer. – Gondolom – folytatta – kellene valaki, aki ki tudja nyitni a bonyolult zárat!

– Bevallom, ez vón’ a nagy kérdés, mellyel mindeddig nem mertem előhozakodni.

– Nos, Százados? – nézett a kapitány beosztottjára kérdő tekintettel.

– Kuhanekre szavaznék, Alezredes elvtárs – rukkolt elő az ötlettel Szlávik.

– Mackós Kuhanekre?

– Igen!

– Jó. Hozzájárulok, hívd fel az ürgét telefonon. Ha minden jól megy – nézett Krémer joviális mosollyal társaira –, holnap reggel 9 órakor vár benneteket sofőröstől a legmasszívabb járőr-kocsi. Hajtsatok el Imrefihez, vegyétek pártfogásotokba a vegyészek díszét, menjetek isten hírével kutakodni. Végeztem, fiúk! – mérte fel tekintetével a két kalandvágyót –, sok sikert és jó szórakozást nektek, s ha visszatértek, várom a rengeteg kincset, melynek – és most jön a poén! – a rendőrség lesz a tulajdonosa!

6.

Másnap, szeptember 9-én a megbeszélt időpontban előállt a kocsi, Károly gyanakodva nézte „segítségüket”, a macskós Kuhaneket, a rendőr már *szagról* felismerte benne a tipikus kasszafúrot, fajtájával már számtalan esetben gyűlt meg a baja. A huncut szemű, fényes fekete hajú, alacsony emberke hosszú ujjakkal ellátott keskeny keze örökké mozgott, mintha szüntelenül munkában lett volna, kis bőröndjét ki nem adta volna a markából, morgott, mint a kutya, mikor a sofőrrendőr a csomagtartóba akarta tenni. Károly arcfintorát látva, egy agysebész fensőbbeséges hangján közölte: e táskában hordja precíziós műszereit! Pejszert is hozott a vaslap felfeszítéséhez, mint kiderült, Szlávik a tudtára adta, mi célból veszi igénybe a rendőrség a segítségét.

Imrefi botjára támaszkodva várta a társaságot, felesége, Paula aggódva osztogatta hasznos tanácsait. Nehogy lemásszon a mélybe, ne kószolgasson erdei gyümölcsöket, ha fáradt, pihenjen le, ne hencegjen azzal, hogy ereje teljében van. Károlynak is a lelkére kötötte, vigyázzon férjére, ne engedje követ hordani, falat bontani, a dereka is gyöngye, meghúzhatja magát. A rendőr ígérte, óvni fogják a megbecsült férjet a szellőtől is, biztos kezekkel a kocsiba segítette ökegyelmét, a vezető melletti helyet jelölve ki neki. Szlávik átvette Imrefi hátizsákját, felajánlotta, cipeli helyette, észlelte, hogy nehéz, mint kiderült, fényképezőgép lapult benne a tartozékaival.

Paula asszony búcsút intett, elindultak, Imrefi irányította a vezetőt, Jukóbánya felé mentek, majd az 5-ös kilométerkö után pár méterrel megállást parancsolt, és a kiserdő felé mutatott.

– Erre – fordult a sofőrhöz –, elmehetünk az erdőszélig, ott parkoljon le, és várja meg, amíg visszatérünk. Sajnos – tette hozzá –, az ösvény oly keskeny, hogy jó, ha gyalog képesek leszünk átevicckélni rajta.

Kiszálltak, az idős, kissé elhízott férfi széthajtogatta a bokorágakat az ösvényt keresve, a mackós a segítségére sietett, ügyesebb volt, megtalálta, igaz, négykézláb is kutakodott. Imrefi botjára támaszkodva vágott neki az útnak, pár méter után megállt, hátrafordult és kétségbeesetten nézett társaira.

– Öt éve, hogy erre jártam – panaszkolta –, azóta a bokrok összenőttek, attól tartok, nem fogom megtalálni a csapást.

Mintha őserdőben kalandoznának, úgy törtek előre. Való igaz, az ágas-bogas, tüskés-szúrós bokrok korlátlanul burjánzottak, a vesszőkre kúszó iszalag élősövényt font az ösvény fölé.

– Pillanat, uraim! – kiáltott fel Kuhanek –, kipattintotta táskája zárját, s jókora bozótvágó kést vett ki belőle. – Megyek én előre, a füves háton felfedezhető a gyalogút nyomvonala. Úgy látom – folytatta –, vadak is járkálnak erre, bogyoik is mutatják az utat!

A mackós széles mozdulatokkal hadonászott, nyeste, vágta a jobbról-balról behajló, folyondárral átszőtt hajtásokat. Így már könnyebben haladtak, mintegy negyedórás *bozótharc* után szétnyíltak az ágak, az ösvény kiszélesedett, a dzsumbujos cserjést szálerdő váltotta fel. Az út emelkedett, Imrefi egyre lassabban bírt menni, végül megállt, szívére panaszkodott. Kérésére Szlávik turista-kulacsot szedett ki zsákjából, a beteg ember gyógyszert vett be, hozzá néhány korty vizet ivott. Kidöntött fatörzs állt az út szélén, Károly pihenőt javasolt, leültek, kifújták magukat. Az üldögélés és a gyógyszer jót tett a betegnek, újult erővel vágott neki a dombnak, s a túloldalon, lefelé a lejtőn vidáman kocogott. Hirtelen bukkant ki a tisztás az egyik facsoport mögül, a tájkép olyan volt, ahogy azt Imrefi leírta, s a férfiak ujjongva fedezték fel a keresett romhalmazt, mely az idők során kisebb rakásra fogyott. Már a falak sem álltak, csupán néhány terméskő-sor maradt belőlük, a törmelékre földet hordott a szél, rajta fűszálak meredeztek, távolabb, az erdő alján, őszi leánykökörcsinek bontogatták lila szirmaikat.

– Merre volt az a fedlap? – fordult Károly az erősen ziháló Imrefihez.

- Amott... valahol a középtájon...
– Mintha látnám a kürtöt – hágott fel Szlávik a kőhalomra.
– Itt van, ni! E vastag cső az! Erre gondolt Berci bátyám?
– Igen... igen... ettől jobbra volt az a fedlap. Úgy emlékszem, rozsdafoltok borították, az eredeti színe zöld lehetett.

Károly és a kisember nekiveselkedett a romhalmaznak, friss erővel dobálták félre a köveket, törött téglákat, malterdarabokat. A munkához hamarosan Szlávik is csatlakozott, valamennyien egyszerre kiáltottak hurrát, amikor előbukkant a vaslap, s az odatűző nap délelőtti fényében megcsillant az egyik Wertheim-zár sárgás fémje. Fokozták a munkatempót, s hamarosan teljes egészében láthatóvá vált a mintegy másfél négyzetméteres, vaskos fedlap; két végében a masszív zárral.

Imrefi örömtől kigyúlt arccal evickélt a leleményéhez, nagy igyekezetében megcsúszott az egyik kövön, Károly volt az, aki időben elkapta, s felsegítette a halom tetejére. Botjával megkopogtatta a lapot, s konstataulta ő is: a hangból ítélve valami hatalmas üreg lehet a mélyben, verem, pince, esetleg bunker...

Károly titokban szobára gondolt, melyben Marinkát tartják láncra verve. Ábrándozni kezdett... Kiszabadítja a lányt, ölében hozza a felszínre, s a járőrökcsival egyenest Nyíregyházára hajtanak. Fene se bánja, ki volt elrablója, nyomozzanak utána az ozorváriak...

Leányregénybe illő képzelgéseiből mackós Kuhanek riasztotta fel. Ráparancsolt, hozza ide a cuccot és a pejszert, ideje megkezdeni az érdemi munkát. Károly engedelmesen tett eleget a kérésének, a fiú akcióba lépett, bőrdíjából számtalan kulcsot, speciálisan meggömbített kampót, kihegyezett piszkálót vett elő. Valamennyien áhítattal lesték a páncélszekrények feltörésében jártas kasszafúró mesteri munkáját, eleinte kulcsokkal próbálkozott, majd jöttek sorba a különböző álkulcsok, tühegyes piszka-rudak. Keze munkája finom volt és könnyed, mozgulatai a svájci órásmesterek készségét idézték, az öreg vegyész

arra gondolt, nem venné jónéven, ha ez a fickó egy csöndes nyári estén felkeresné az ő otthonát.

Kattant a zár, kinyílni látszott, ám a másik még szorosan rögzítette a fedlapot. A kisember annak is nekilátott, gyorsabban haladt, mint korábban, pár perc alatt kész lett a munkával, elkérte Károlytól a pejszert, majd egy ügyes mozdulattal fel emelte az üreget borító tetőt. Ekkor már Károly és Szlávik is segített, együttes erővel leemelték és félretették a vaskos darabot. Kíváncsian fürkészték a pókhálós, sötét üreget, keskeny kis vaslétra vezetett a mélybe, Szlávik felkattintotta rendőrlámpáját, fényében mintegy 2-3 méteres, kibetonozott helyiségre esett a tekintetük. Kuhanek már inalt is lefelé, pár pillanat, s már lent is volt.

– Újabb ajtó! – kiáltotta – kérem, adják le a szerszámai-mat! – Károly máris mászott lefelé, egyik kezében a bőrdödt vitte, másik kezével a létrába kapaszkodott. Szlávik begerjesztette az akkumulátoros lámpát, fénycsóvája bevilágította az egész üreget. A földön egerek szaladgáltak, a sarokban egy jól fejlett patkány rágott valami gusztustalant. Károlyt undorította a látvány, megfordult, pókháló tapadt az arcára, fejére csöppnyi malterdarab hullott. Miközben dühösen törölgette magát, jó állapotban lévő faajtóra figyelt fel. – Valami pince lehet itt – dörmögte –, a ház egykori lakói nyilván itt tárolták a zöldségeket. – A mackós a kilincset rángatta és fényt kért, Szlávik melléje lépett és rávilágított a zárba. A kisember ezúttal hamarabb végzett, egy nagyobb kampót illesztett a zárba, ügyesen megforgatta, majd felkiáltott:

– Szezám, tárulj! – és a keretbe beragadt ajtó némi pejszeres feszegetés után feltárta rejtekét.

Szlávik reflektorlámpájával körbepásztázta a helyiséget, dermedten álltak az ajtóban, belépni nem mertek, a küszöbön túl egy idegen világ tárult a szemük elé. Bútorokkal telezsúfolt szobát láttak, mely olyan volt, mintha Csipkerózsika várának egyik elvarázsolt terme nézne velük farkasszemet. Jobboldalt íróasztal állt, rajta telefon, mögötte pánccsaszekrény, előtte kár-

pitozott szék; a szoba közepét asztal foglalta el, mellette az előbbi szék párja. A baloldali sarokban tábori ágyra esett a pillantásuk, szalmazsákját piszkos takaró fedte. Az ajtóval szemközi falat rozoga ruhásszekrény foglalta el, a berendezést az ágy fölött lógó Hitler-portré egészítette ki, a Führer jól vasalt egyenruhában, karját előre lendítve köszöntötte a szobába be-bámulókat. Ami megdöbbenő volt, s valószínűtlenné tette az egész képet, az a mindent befedő porréteg volt; a kis helyiség valamennyi tárgyát – beleértve a padlatot is –, mintha királyok megviselt palástja borította volna, finom szürkésfehér porréteg fedte.

– A szellőzőnyílás! – dörmögte Károly –, a rosta felfogta a nagyobb malterdarabokat, ám a por átszivárgott, szétdiffundált a helyiségben, rátelepedett valamennyi bútorra, tárgyra.

– Ne lépünk be – emelte fel a kezét Szlávik, a légvonat, melyet az ajtó kinyitása keltett, már elkezdte felkavarni a porréteget. Várjatok! – kiáltott fel. – A táskámban van mentőcsomag, készítek magunknak gézmaszkot, amit az orrunk, szánk elé szoríthatunk.

Károly pillantása elidőzött az otromba fekhelyen, hirtelen kikapta Szlávik kezéből a lámpást, és az ágy alá világított. Mindössze egy egeret fedezett fel, mely a fénytől megriadva sebesen bújt vissza a lyukba, miközben farkincájával nemet intett a csalódott vőlegénynek. Szlávik felfogta barátja sóvár pillantását, vigaszul csupán annyit mondott: e helyiségbe ember évek óta a lábát be nem tette, s a közelmúltban aligha tartottak itt valakit is fogva. Károly rábólintott, visszaadta neki a lámpást és kimászott a létrán a szabadba. Leadta Szlávik táskáját, pár ugrással Imrefi mellett termett, az öregember az egyik falmaradványon ült és a kulacsából kortyolgatott. Sajnálkozva mondta, nem képes lemászni a vaslétra csúszós fokain, izgatott kérdésekkel ostromolta a férfit, meséljen, mi van odalenn, miféle szobába jutottak be, milyen a bútorzata, van-e valami elképzelésük, ki lakhatott ott...?.

– Remek – lelkenedezett a rendőr beszámolóját hallgatva –, arra kérlek, mielőtt beléptek és felkavarnátok a port, készítsetek fényképfelvételeket! Itt a hátizsákom, benne a vakuval ellátott fotoapparat. És ne felejtsetek el bekukkantani a fiókokba, hátha lapul a páncélszekrényben vagy az íróasztalban valami használható!

Károly visszamászott az üregbe. Miközben fenn járt, Szlávik gyakorlott kézzel fabrikálta a maszkokat, amint elkészült, mindenki kapott belőle, s arcára kötve belépett a helyiségbe. Szlávik felemelte a telefonkagylót, belehallózott, a készülék néma volt, a kagylóban még percegés sem hangzott. Vagy a vezeték szakadt meg, vagy a vonal túlsó végén szűnt meg a hívásfogadás, vagy valami élősd szétrágt a készüléket. A fiókokon nem volt zár, nyithatók voltak, kesztyűs kézzel, óvatosan sorra vették mindet, irodaszereket találtak bennük, füzeteket, üres lapokat, néhány tollat és ceruzát. A középső fal melletti, ormóttan szekrényben ruhák helyett ágyneműk hevertek, plédek, kis- és nagypárnák, lepedők, törülközők.

– Sehol semmi – nyugtázta Szlávik borús képpel az akció eredményét. A Hitler-kép arra utal – mondta kurtán –, hogy német katonák lakhatták e helyiséget. Meglehet, ők rombolták le a házat, minden bizonnyal szabályosan megtervezték az előteret és a helyiséget, maguknak búvóhelyet építve ki. Nos – nézett Károlyra várakozásteljesen –, azt hiszem, ideje volna menni, add ide a gépet, készíték még néhány felvételt, különben senki el nem hiszi, mi mindent találtunk egy rozsdás fedlap alatt! Ami engem illet, ha kimászunk, fejből is lerajzolom a helyiséget és berendezési tárgyakat.

– Hohó! Álljon meg a menet! – emelte fel a kezét Károly a társához fordulva. – Az orrod előtt ott kínálja magát egy páncélszekrény, és itt a mi kis barátunk, akinek *mackós* az előneve. Talán, ha megkérhetnénk Kuhanek urat...

A kisember szeme akkorát villant, mint karácsonyfán a csillagszóró, ha gyufa lángja éri. – Igenis! – kiáltotta –, alig várom, hogy gyakoroljam egykori szakmámat!

– Lássuk a *medvét* – adta meg az engedélyt Szlávik kissé kelletlenül. A férfi kihajtotta táskája fedelét, hosszú orrának hegye megrándult, amint hozzálátott műszerei kipakolásához. Fényt kért és dolgozni kezdett, a két férfi sandán nézte, ahogy sztetoszkópjával, mint orvos a beteg tüdőt, hallgatja a forgózár kattanasait. Soron következő mozdulatai már érthetetlenek és követhetetlenek voltak, mintha bűvész dolgozna varázspálcájával, hogy nyulak, galambok bukkanjanak elő kalapjából. Az állatok megjelenése ezúttal elmaradt, ám a varázslás egyre tartott, mígnem halk surranással kitárult a trezor bumfordi ajtaja. Szlávik belevilágított, Károly izgatottan pillantott a belsejébe, ujjongva felkiáltott, az egyik polcon néhány pénzköteget fedezett fel.

– Bankjegyek! – ámult el a férfi. – Úgy látom, angol font, öt kemény köteg. Misi, várj! – fordult Szlávikhoz – ne nyúlj csupasz kézzel a lelethez! Levetem a lemerdzsekem, abba pakold bele a pénzt, szükség lehet ujjlenyomat vizsgálatra is.

– Mi a rossebért szarakodjunk annyit, hisz a pénzen megosztozunk, ugyi? – követelőzött a mackós, aki úgy érezte, a mai napon helytállt magáért. – Mindünknek egy köteg, az ötödik meg a rendőrségé, hogy a kutyák le ne pisiljék mán őket!

– Kuss! – üvöltött rá Szlávik –, a pénz a Magyar Állam tulajdona! Ejnye, hogy a kórság csípje a zúzát, csak nem hiányolod a börtön levegőjét? Ha egyetlenegy bankjegyet is elemelnél, magam löklek a tömlöc mélyibe. – Károly szó nélkül kapta el a kisember két karját, hátrafesztette, miközben Szlávik a kabátkából rögtönzött batyuba rakta a kötegeket. Amint végzett, folytatta a keresést, sikerrel járt, a trezor alsó polcán keményfedelű irattartót fedezett fel.

Károly, amint rápillantott, akkorát dobban a szíve, hogy csaknem kiugrott a mellkasából. – A dokumentumok! – kiáltott fel. – Wertheimer hírhedt rakétatervei! – Mutasd, hadd nézzem! – kapta ki a dobozt barátja kezéből. Vastag iratköteget emelt ki belőle, belelapozott, sűrűn teleírt német szöveget látott, mellékelve táblázatokat, számításokat, építmények különös ábráit.

A mozgástól, csapkodástól a lerakódott por szállingózni kezdett, mindjobban betöltve a szoba levegőjét. Az ablaktalan helyiséget vastag, fehér köd vette birtokába, mely füstös gomolyokban kavargott a bútortat körül. Miközben vitatkoztak, kiáltoztak, a kezdetleges maszkok elcsúsztak, leestek arcukról, észre sem vették, hogy belélegzik a finom szemcséket. Hol egyiket, hol a másikat kapta el a köhögési roham, légszomj kezdte kínozni őket, már-már fulladoztak. Károly riadót fújt, intésére gyors ütemben elhagyták a mesebeli helyiséget, behajtották a szobaajtót, majd egymást követve kimásztak a szabad levegőre. Imrefi eléjük totyogott, kíváncsi pillantást vetett a batyut szorongató Szlávikra, nemkülönben az irattartóra, melyet Károly a hóna alá csapott. Mackós Kuhanek elszontyolodva nézett maga elé, letört volt, akár a bili füle, fel nem foghatta ésszel, a két rendőr mért játssza meg itt a becsület bajnokát, holott – vélte –, azoknak tán még nálánál is jobban kellene a pénz. Károly ragyogó képpel fordult Imrefihez:

– Nemhiába szerveztél expedíciót – mondta tiszteletteljes elismeréssel –, el sem hinnéd, Berci bátyám, mekkora meglepetéssel szolgált nekünk a mai nap! Elöljáróban annyit, szükségünk lesz a német nyelvtudásodra, értékes iratokat rejt ez a dosszié, hasznát veheti a rendőrség is, nem beszélve a kémelhárításról... – Az öregember reszketett az izgalomtól, s addig egy tapodtat sem volt hajlandó megtenni, mígnem Károly és Szlávik meg nem mutatta neki a bankókötegeket és az irattartót. Imrefi bele akart nézni, Károly nem engedte, félt, hogy elkenődnek az ujjlenyomatok.

A fedlapot a helyére tolták, lezárni nem tudták, mert a mackós áldásos tevékenysége folytán tönkrementek a zárok. Elindultak, Szlávik vitte a bugyort, Károly az irattartót, Imrefi támogatása a morgolódozó zárszakértőre maradt. Mindhármuk ruhája telve volt porral, ám a természet nem volt rest, miközben visszahaladtukban bujkáltak a bokrok között, az ágak jótékonyan leverték róluk a finom szemcséket. Valamennyi azért még ott maradt, a három férfi leginkább lisztes molnárra hasonlított.

A sofőrrendőr nagyot hukkolván tért magához méla szendregéséből, megcsodálta a behavazottakat, megkísérelte úgyahogy leverni róluk a maradék port, attól tartva, beszennyezik a kocsit kárpitját, melyet majd neki kell letisztogatnia. Imrefi ragaszkodott ahhoz, hogy velük menjen a kapitányságra, ki akarta élvezni diadala minden egyes cseppjét, bezsebelni Krémer kapitány elismerését a két értékes lelet megtalálása okán, melyek gazdagíthatják a magyar hazát. Mackós Kuhanek Ozorvár határához érve jelezte, szeretne kiszállni. Elege volt Károly markából, mely mindvégig fogva tartotta, és ha csak megmozdult is, a vaskos rendőrkéz azonmód csontig szorította vékonyka felkarját.

Krémer kapitány épp ebédjét fogyasztotta, jó étvágygal kanalazta a krumplifőzeléket, amit felesége kis piros lábosban küldött el neki. Csaknem torkán akadt a falat fasírozott, amikor kinyílt ajtaja, belépett a titkárnője, utat engedve a három *muskétásnak*. Imrefi tottyant be elsőnek, megállt a férfi íróasztala előtt, meghajolt és köszönt, miközben nagyot koppintott botjával.

– Megjöttünk, itt vagyunk – lihegte –, íme a kincsek, melyeket a *kamaszkölykök* prezentálnak a rendőrségnek! – Közben szónokolt, Károly az íróasztalra tette a dossziét, Szlávik széthajtogatta a lemerdzseket és a bankóhalomra mutatott. Krémer letette a lábost, nagyot nyelt, hirtelenjében nyikkanni sem tudott. Nem mert semmihez sem nyúlni, a vérében volt, hogy mindenkor óvni kell az esetleges ujjlenyomatokat. Szlávik, ahogy az megszokott volt, jelentett felettesének, röviden vázolta a tényállást, nem mulasztva el megemlíteni mackós Kuhanek sikeres közreműködését sem. Lassacskán a kapitány is magához tért, lelkendezve veregette vállon a három embert, kezét csupán Imrefivel fogott, a másik kettő riadtan szabadkozott, felmutatva a kő- és törmelékdobálástól összefent szurtos mancsait.

Az alezredes hellyel kínálta Imrefit, bort töltött neki, ő maga nem kért, ezúttal betartva a Szolgálati Szabályzatot.

Szlávikot utasította – Károlyt mindössze csak kérte –, fájadjanak át a titkárságra, forduljanak a gépírónőhöz és vegyék fel együtt a jegyzőkönyvet a nap kimagasló eseményeiről. Miután végzett az eligazítással, kesztyűt vett elő íróasztala fiókjából, felhúzta, majd átpörgette a pénzkötegeket.

– Ötezer angol font – mondta elismeréssel. – Mit gondol, kedves Imrefi, hogy az ördögbe kerülhetett abba a pincébe ennyi pénz? – Az öregember hümmögött, a vállát vonogatta:

– A szoba falán a fiúk Hitler-képet láttak, a helyiség minden bizonnyal német fennhatóság alatt állt. Talán – folytatta óvatosan – többet is megtudunk, ha átböngésszük az iratköteget. Krémer kivette a dobozból a gépelt lapokat, belepillantott, majd elhúzta a száját.

– Német szöveg – jegyezte meg –, e nyelvben nem vagyok járatos... Ámde ön, barátom, úgy tudom, perfekt német! Esetleg, ha megkérhetném, elolvasná, majd ismertetné velünk az anyag lényegét?

– Ezer örömmel – kapott a szón a férfi. – Sőt! Ha megbízást kaphatnék a hiteles fordítás elkészítésére, szívesen vállalom. A feleségem kiválóan gépel, kapásból lediktálom néki a magyar szöveget.

– Megegyezhetünk – mondta tétován Krémer –, ám szégyen az eklézsia, csupán a szokásos másolási díjat fizethetjük.

– Megegyeztünk! – helyeselt az öreg vegyész. – Alig várom, hogy valami munkám legyen. És nem a pénzért tenném, hanem azért, mert igencsak érdekelne, miféle titkokat rejt e híres iromány!

– Köszönöm a segítséget, ám a helyzet kissé bonyolultabb, ugyanis a dolog jellegénél fogva a szigorú titoktartás kötelező. Be kellene járni a kapitányságra, s a mi gépírónőnknek lediktálni a lefordított anyagot. Vállalja, kérem? – Imrefi megvonta a vállát:

– Egye fene... Ezen már ne múljon a pócsi búcsú! Mikor kezdhettek?

– Akár már holnap!

– Akkor kezet rá, csak hát nehezen mozgok, ha kérhetném tisztelettel, küldjenek értem járőrökcsit.

– Igenis. Hozza és viszi önt a kocsi. A feleségének meg kézcsókomat küldöm az elnézését kérve, hogy néhány napra nélkülözni lesz kénytelen a férjeurát.

– Majdcsak kibírja – kuncogott az öreg –, legalább kedvére cseverészhet a barátnőivel. Akkor hát holnap reggel, kilenc órára... megfelel?

– Rendben. Örömmel várjuk önt.

*

Károly mindig is jó volt németből, az iskolában rendre jeles osztályzatot kapott. Értette jól a nyelvtant, fordításai is elfogadhatóak voltak, inkább a beszéd volt az, amivel kínlódott kissé, főként a gyakorlás hiánya miatt. Mint köztudott, a fegyveres testületek zsargonja hasonlít egymásra, ennek tudható be, hogy a német nyelvű katonai szakkifejezések interpretálása Károlynak mindenkor erős oldala volt. Amint értesült Imrefi megbízatásáról, addig nyüzsgött, sündörgött Krémer kapitány körül, mígnem a testület jeles vezetője bele nem egyezett kérésébe, nevezetesen abba, hogy ott üljön ő is Imrefi mellett, segítve őt a fordításban. Egyszóval, afféle *nyelvi lektornak* neveztet-
te ki magát.

A férfiak elképedése leírhatatlan volt, amint jobban bele-
mélyedtek a különös irományba. Hamarosan kiderült, a föld
alatti helyiség, mely bunkernak is tekinthető, a Gestapó 5-ös
számú bázisaként funkcionált. Hogy meddig használhatták,
pontosan nem derült ki, az utolsó feljegyzést 1945. december 6-
ára dátumozták, akkoriban lendült erőteljes támadásba a II.
Ukrán Front Észak-Magyarország területén. A tanulmány első
fejezete az ozorvári gyár ismertetését tartalmazta, kezdve az
épületek pontos tervrajzával, részletezve a szobák, gyártócsar-
nokok, kiszolgáló helyiségek fekvését, méreteit; amellet pontos
leltárt közöltek a berendezési tárgyakról: gépsorokról, műsze-

rekről, kellékekről, beleértve a legapróbb segédeszközöket, szerszámokat is.

A második fejezetet Imrefi afféle „káderanyagnak” minősítette. Valóban, a hadiüzem valamennyi dolgozója szerepelt a regiszterben, feltüntetve a belépési, az esetleges kilépési dátumokat, továbbá a legfontosabb személyi adatokat és néhány soros feljegyzést arról, az illető milyen kvalitású, politikailag mennyire megbízható. Értve ez utóbbit a haza iránti hűséget, mely nyilvánvalóan egyet jelentett a német birodalom iránti lojalitással, a győzelembe vetett, feltétel nélküli hittel. Elképédsüket tovább fokozta a következő fejezet anyaga, mely a *Csúcsszerv* embereinek részletes életrajzát tárta a szemük elé.

Imrefi engedelmet kérve fordult a gépírónőhöz és Károlyhoz, közölte, mielőtt elkezdené mondatról mondatra lefordítani és diktálni az anyagot, szeretné folyamatosan végigolvasni a fejezetet. Először a saját anyagát böngészte át, majd sorra vette Lámaikat, Szekerest és a többieket. A szokványos adatokon kívül felsorolták, ki milyen iskolát végzett, hol dolgozott, milyen tudományos publikációkkal rendelkezik, kiknek az ajánlásával került az ozorvári hadiüzembe. Az öreg vegyész konstataálta, ami őt illeti, minden adat pontos, életének egyetlen eseményét ki nem hagyták, az időpontok, a helyszínek *ültek*, mintha csak ő maga írta volna.

– Miféle világban élünk mi akkoriban? – tette fel a kérdést. – Kik lehetnek azok, akik – akár a földi ember sorsát irányító Isten –, ismerték életünk minden mozzanatát?

Károly rezignálta fordult Imrefihez:

– Íme, a német hatalmi gépezet kérlelhetetlen precizitása!

A férfi folytatta az olvasást, hasonlóképp vélekedett egykori munkatársai életrajzáról is, bár ez esetben nem állt módjában az ellenőrzés, kénytelen-kelletlen beismerte, munkatársairól alapjában véve vajmi keveset tudott.

Már azon volt, hogy folytatja a diktálást, amikor szórakoztatan még egyet lapozott. Újabb fejezetre bukkant, ahogy a címlapra meredt, felkiáltott, meglepetésében hátra hőkölt, orrá-

ról a földre hullott bifokális szemüvege. Valamennyien a dokumentumra pillantottak, melyen két szó állott, magyarra fordítva: FEKETE KUTYA.

– Hát mégis létezett – hörögte az idős férfi, Károly lehajolt, felkapta a földről a szemüveget.

– Az egyik lencse széttört – mondta sajnálkozva. Imrefi dühösen orrára biggyesztette a sérült okulárét, félszemmel próbálta kisilabizálni a címoldalt követő szöveget. Az iromány további oldalai a Fekete Kutya fedőnevet viselő ügynök tevékenységét részletezték. Imrefinek egyre nehezebben ment az olvasás, félszemmel alig valamit látott, Károly felpattant ültéből, az idős ember mögé állt, válla fölött próbált valamit megérteni a germánok nyelvéből. Annyit azonnal felfogott, hogy az ügynök roppant tájékozott volt, mindent látott és mindent megfigyelt, érdeklődése középpontjában a Lidércek gyártósora és a gyártással kapcsolatos problémák álltak. Károly olvasta volna tovább a szöveget, az idős férfi leintette, azt mondta fáradt, a feje is megfájdult, szeretne hazamenni, holnapra hagyja a diktálás folytatását. Károly néhány perc türelmet kért, lapozott tovább, épp csak átfutva az oldalakat, mignem elérte a fejezet végét, már csupán egyetlen lap volt hátra.

Ami eztán következett, az felülmúlt minden eddigi meglepetést. Az utolsó lap különbözött az eddigiektől, szokványos parancskiadás volt, a Gestapo fejlécével ellátott levél. Amint a vegyész rápillantott, kikapta Károly kezéből a lapot, az arca kigyúlt, fejfájására mit sem adva hangosan elkezdte felolvasni, egyből magyarba áttéve a különös szöveget. Az utasítás a következőképpen hangzott, kissé hevenyészett fordításban:

Fekete Kutya likvidáljon három embert: Andor Adorjánt, János Krasznait és Walter Wertheimert. Indokolás: mindhárom férfi hazaárulást követett el. Továbbá: kobozza el a férfiaktól az ötezer angol fontot, melyet az Intelligence Service két embere készül átadni Wertheimernek, s ugyancsak vegye magához a dokumentumot, mely a német férfi rakétavezérlő szabadalmának teljes műszaki anyagát tartalmazza.

A döbbenettől szóhoz sem jutottak, mint akik kísértetet láttak, úgy meredtek maguk elé. Még a mit sem sejtő gépirónő sem jutott lélegzethez.

– Fertelmes parancskiadás! – hördült fel Károly, megtörve a szoba csendjét. – Megoldódott hát a hármasság gyilkosság rejtélye...

– Megoldódna – mondta tétován Imrefi –, ha tudnánk, ki volt a Fekete Kutya!

– Jól vagy, Berci bátyám? – fordult Károly hirtelenjében az öregúr felé. A férfi holtápadtan nézett rá vissza, szájszéle remegett, amúgy is fáradt, kimerült volt, s a hirtelen jött izgalom görcsbe rántotta megviselt szívét. Pohár vizet kért a nőtől, mellényzsebéből előkaparta orvosságát. – Hívd a kocsit – szólt halkán Károlyhoz –, a mai napra nekem ennyi épp elég...

Másnap Imrefi betegeket jelentett, Károly magára maradt a gépirónővel és a még le nem fordított anyaggal. Úgy vélte, bírja annyira a nyelvet, hogy a hátralévő pár oldalt magára vállalhatja, és ha a barátja úgy-ahogy talpra áll, szerepet cserélnek, akkor majd Imrefi fogja őt lektorálni. Mielőtt elkezdte volna a munkát, felkereste Krémert; tudta jól, egyetlen nagyfőnök sem szíveli a háta mögötti, önhatalmú intézkedést.

Jelentkezését örömmel fogadta a kapitány, s amint értesült Imrefi rosszullétéről, arca borússá, gondterheltté vált. Mielőtt beszédbe elegyedett volna Károllyal, titkárnőjével hívatta Imrefit, a kagylót Paula asszony vette fel, a férfi érdeklődésére annyit mondott: férje állapota orvosa szerint nem súlyos, ám legkevesebb egy hetet pihennie kell. Nem vállalhat munkát – a látása sincs rendben, a német szöveg erősen igénybe vette a szemét –, a lefordított anyag ellenőrzésére sem vállalkozhat, egyébként jó munkát kíván Károlynak, véleménye szerint munkatársa némi szótározással könnyedén elvégzi a hátralévő néhány oldal magyarba ültetését. Pár szót még váltottak egymással, majd búcsút vettek. Krémer élénk pillantással fordult Károly felé.

– Égek a vágytól, hogy megtudjam, miféle papírokat ástak ki! Beszámolnál, kérlek, a dolgok lényegéről?

– Épp erre készültem – hagyta helyben a kérést a férfi. Tömören összefoglalta az iromány egyes fejezeteinek tartalmát, Krémer kissé közönyös érdeklődése akkor élénkült fel, amikor Károly rátért a hajdani Csúcsszerv tagjai életrajzának részletes ismertetésére. A kapitány izgatottan kereste ki a dossziéból az ide vonatkozó szöveg eredetijét, annyira ő maga is bírta a német nyelvet, hogy ellenőrizze a fordítás helyességét. Miután váltottak néhány mondatot, hangot adva elképedésüknek, Krémer lazán megkérdezte, volna-e még valami érdemleges az iratok között.

– Mi az, hogy! – válaszolt Károly –, *der Zucker kommt zu letzt*, ahogy a német mondaná.

– Ejnye! Miféle cukrot kellene még a kávénkba szórni? – Válaszul Károly előhúzta az iratok közül az utolsó lapot, a Gestapo által kiadott parancsot. Krémer megbűvölve nézte, Károly kéretlenül is lefordította neki a szöveget. Miután befejezte, elhallgatott, várta az alezredes reakcióját, a férfi leesett állal, szemét összehúзва nézett, a semmin legeltette a tekintetét. Váratlanul felkiáltott:

– Ember! Van fogalmad, mekkora blamázs érte az elődömet, Sándor kapitányt? Amikor ide kerültem, átnéztem minden fontosabb ügyet, s a lezárt akták közt megtaláltam a hármasság gyilkosság iratait is. Az abban foglaltak szerint valami félkegyelmű követte el a gyilkosságokat, fel sem merült, hogy a Gestapo keze benne lett volna...

– Ami engem illet, igazából most kerültem képbe – reagált Károly –, ez a levél döbrentett rá, mi volt a valódi oka az áthelyezésemnek. Ugyanis – sorolta buzgón –, én vezettem a nyomozást, s úgy éreztem, nyomon vagyok, Lámaim szerettem volna újból kihallgatni, mert tisztázatlan volt az alibije. Ez szúrhatott szemet a német vezetésnek, nyomást gyakoroltak a magyar rendőrségre, helyezzenek át engem minél távolabbra Ozorvártól, tegyenek be a sülyesztőbe. Máris röptem, meg sem

álltam Szentgotthárdig! Kérlek, ne illesd Sándort blamázzsal, parancsra cselekedett. Szegény feje kénytelen volt tudomásul venni az utódom által őrizetbe vett idegbeteg személy bűnösségét, különben rövid úton mehetett volna Auschwitzba, s hogy ehhez nem volt kedve, gondolom, érthető.

– El kell ismernem, hogy igazad van – csóválta meg gondterheltem Krémer a fejét. – Majd a belügyesek eldöntik, mi a teendő, rehabilitálható-e Sándor István és az a szerencsétlen fickó, aki ártatlanul mind a mai napig egy elmeegógyintézet mélyén csücsül.

– Elnézést... ám mi köze a Belügyminisztériumnak e helybeli ügghöz?

– Ennyire naiv vagy? Sürgősen jelentenem kell a megyei főkapitánynak és a minisztériumnak, miféle értékes „leletek” kerültek elő! Csupán arra várok, hogy elkészüljön a fordítás, s már fogom is a tollat, írom a felterjesztést... Mielőtt ezt tenném – szólt kissé visszafogottan –, volna még veled némi megbeszélni valóm.

– Állok elébe – válaszolt a rendőr.

– Nos... Két évig nyomozóként dolgoztál itt, Ozorváron, feltételezem, ismerted jól a hadiüzem belső ügyeit. Gondolok itt elsősorban a Csúcsszerv embereire, habitusukra, egymással való kapcsolataikra. Szerinted hogy volt lehetséges, hogy a Gestapo minden fontosabb dolgot tudott a gyártással kapcsolatos ügyekről, és a Lámai vezette csoport tagjairól? Ki lehetett a Fekete Kutya, a mindent tudó? A Gestapo ügynöke, vagy egy németbérenc magyar a gyárban dolgozók közül?! Mert ha az előbbi, akkor kellett legyen beépített embere vagy emberei, akik napra készen informálták őt az üzemben történetek felől. És ha az utóbbi... akkor ki?! Esetleg Lámai, vagy valaki a Csúcsszerv emberei közül? – Károly halottápadt lett az eszmefuttatástól, rádöbbsent, ilyen mélységig Ozorvár hadiüzemének eseményeit nem dolgozta fel. Hirtelen Walter Wertheimer képe bukkant fel előtte. Jobb válasz nem jutott eszébe, mint rákenni a dolgot. Némi gondolkodás után azt hebegte, nyilván Wertheimer volt

az összekötő, ő figyelt fel a gyártás során elkövetett mulasztásokra, s jelentett mindent a Fekete Kutjának. – Igen valószínű – tette hozzá –, a német hadvezetés nem minden ok nélkül ültette a csoport nyakába a rakétatudóst.

– No, de – ellenkezett Krémer – Wertheimer szövetkezett Adorjánnal és Krasznaival, az angol titkosszolgálat embereivel. Ezek szerint a Gestapo kémhálózatához is csatlakozott? Kettős ügynök lett volna?! Ugyan már – legyintett – az ilyeneket nem szokás agyonlőni...

– Ki tudhatja... – merengett Károly – aligha volt kettős ügynök, szerintem inkább karrierista, pénzéhes pasas volt, aki csak azt nézte, melyik oldalán van a kenyér megvajazva. Amellett – hirtelen gúnyosan felkacagott – volt annyi esze, hogy jól elrejtse rakétavezérlő terveit. Hehehe... az ominózus dokumentum mind a mai napig nem került elő...

– Régi cserép, ha elpattan, kifolyik belőle az óbor... – bökte ki a népi bölcsességet az alezredes. – Mondd csak – pillantott Károlyra – mennyi időt szántál Ozorvára?

– Eredetileg két hét szabadságot kaptam, abból egy hét már el is telt.

– Világos. Nos... ha megkérhetnélek, egyelőre ne menj sehová, szeretném, ha itt lennél, amikor megjönnek a főkapitányság és a belügy emberei. Nyilván téged is ki fognak hallgatni, elvégre fontos szerepet játszottál egy gestapós bunker felderítésében. És – bár nem akarom, hogy túlzott reményeket táplálj – valószínűsítem, hogy előléptetnek, esetleg kapsz is valami kitüntetést.

– Ó... ez több, mint amit remélhettem volna.. S ígérem, ha elhúzódnának a dolgok, távolmaradásomra kérek engedélyt nyíregyházi feletteseimtől.

– Pardon. Az említett engedélyt *én* fogom a részedre megkérni! Ellenben volna még valami, ami minden bizonnyal az örömdre szolgál. A napokban említetted, szeretnél találkozni Lámaival. Nos... Tekintettel arra, hogy a Csúcsszerv jelentős súllyal szerepel a Gestapo feljegyzéseiben, *barátod*, mint e

szerv egykori vezetője, óhatatlanul az érdeklődés középpontjába kerül. Röviden: megvan az ok, hogy Lámaít beidézzem tanúvallomás tételére, és ha már itt lesz, rendelkezésedre bocsátanám. Ha ügyes vagy, sarokba szoríthatod, addig bombázod kereszkérdésekkel, míg ki nem ki forगतod az igazából. Egyébként – mondta öntudatosan kihúзва magát –, a mi nyomozóink is résen lesznek, s már a mai nappal megkezdik Lámai ügyeinek vizsgálatát.

– Köszönöm a segítséget, élni fogok a lehetőséggel.

– Apropos, míg el nem felejttem, hétfő reggel nyolc órakor eligazítást tartok, s arra kérek, ezúttal te is vegyél részt az összeröffenésen, többnyire oly ügyekről lesz szó, melyekben te is érintett vagy!

– Igenis – válaszolt Károly, majd búcsút vett a kapitánytól és folytatta fordítási munkálatait. Jól haladt, még aznap elkészült a feladattal, s a délután vége felé bő félóra elég is volt arra, hogy a gépírónöknek lediktálja az Imrefi által hátrahagyott anyag magyar változatát.

Elégedetten tért vissza a szállására, megvacsorázott és lefeküdt. Másnap – szombat reggel –, frissen, kipihenten ébredt, kilépett erkélyére, megnyújtóztatta elzsibbadt tagjait. A fény tompán derengett, a levegő lágy volt, simogató. A szemközti fák lombjai közt átszűrődött napsugár vágyat ébresztett benne a természet után, hirtelen elhatározással úgy döntött, elmegy kirándulni, bejárja az Imrefi által emlegetett Halyagos-gerinc turistaújtját.

Nem csalódott, az út valóban pompás volt, a jelzett turistaösvény hol méretes sziklák fölött, hol sűrű erdő tövében kanyargott. Körbejárta a hatalmas kő-babákat, elgyönyörködött a későn nyíló, őszi virágokban, kimászott a kiugró sziklák platójára, megcsodálta a kilátást, mely magába foglalta az Észak-borsodi táj nyújtotta panoráma jellegzetes tájegységeit. A gerinc végén útelágazást jelző táblához ért, örömmel tapasztalta, hogy újonnan kialakított ösvény vezet le Ozorvára, a zöldkeresztjelzések frissen festettek voltak, öreg barátja ezt az utat még

nem ismerhette. Vidáman fütttyentett, jókedvvel vágott neki az új turistaútnak, nem volt kedve újból látni a bunkert rejtő tisztást, keresztülgázolni a szűrős bozótokon.

Felbuzdulva túrája sikerén, másnap – vasárnap – autóbusszal elment Aggtelekre, bejárta a Baradla-barlangot, Jósvafőn ebédelt, majd könnyű sétát tett a Tengerszem-tavat övező ösvényen. Késő este volt már, mikorra hazaért, nem volt kedve lefeküdni, kiült az erkélyre, lassanként visszazökkent az elmúlt napok hangulatába. Latolgatni kezdte, mit várhat az elkövetkező napoktól. Nem repesett a boldogságtól, hogy a belügyesek – civil ruhás politikai tisztok – fogják kihallgatni, talán, vélte, kár volt eleget tenni Imrefi óhajának; kétség nem fér hozzá, alaposan belenyúltak valamibe, ami tán darázsészeknek bizonyul.

Béke van, nem dúlnak harcok – élettelen arca hirtelen meg elevenedett –, több mint egy évtized telt már el a háború befejezése óta, s ő még most is érzi az akkori idők fojtogató füstjét, mely kísértetként telepszik az életére. Jól gondolja ő, jól gondolja Marinka családjá, hogy a háború csontos keze nyúlt bele az életükbe, hogy a régi idők bugyraiban rejlik a lány eltűnésének valódi oka? Helyesen tette, hogy eljött Ozorvára, vagy csak vesztegeti itt drága idejét? Ki mondja meg, mit kellene tenni, ki tudja... ki tudhatja... talán éppen most lépett rá arra az útra, mely elvezeti őt a szerelméhez. Talán a bunker felfedezését övező zűrzavar jót tesz az ügyének, felszínre hoz holmi apróságot, melyet mindeddig figyelmen kívül hagyott.

– Egy biztos – állt fel a kényelmes hánccsotelből és indult el lefeküdni –, Lámaít Krémer kedden két órára beidézte, s ha az az anyaszomorító egyetlen ujjal is hozzányúlt Marinkához, kiszedem belőle, mit tett a lánnyal, ha addig élek is!

Marinka izzadtságtól csatakosan tért magához rémisztő álmából, hirtelenjében azt sem tudta hol van, mi történt vele. Amikor megpróbált mozdulni, görcsös rángásokat érzett a vállában, felült volna, de nem bírta, ernyedten csüngtek végtagjai. Agyában álmoképei kavargtak: gúzsba kötött testtel hevert valami sziklás hegyoldalon, alatta a szörnyű mélység, feje felett károgó hollók hada. Ismét mozdulni próbált, ekkorra felfedezte, hogy a hátán fekszik, szoknyája rátekeredett, korca a bordáira csúszott, pulóverje félig a nyakában, nem csoda, hogy feszeng, fulladozik. Észrevette, hogy ágya helyett kis díványon hever, feje kemény párnán nyugszik, takarója nem paplan, hanem valami vastag pléd. – Álmodom? – kérdezte önmagától. Megpróbált felülni, ám ekkor iszonyú fájdalom hasított fejébe, mely tudtára adta, hogy ébren van, amit átél, az maga a való. Szédelegve hanyatlott vissza kényelmetlen fekhelyére, körbepillantva látta, hogy derengő félhomály veszi körül. Hol van, miféle helyiségbe került? Szekrény, asztal és két szék körvonala bontakozott ki a szeme előtt, oldalra pillantva ablakot fedezett fel, melyet vastag sötétítőfüggöny takart.

Nem törődve fájdalommal, szédüléssel, feltápászkodott, ruhadarabjait helyükre rángatta, inogva állt meztelen talpain, szandálja, mint később felfedezte, a dívány végében hevert. Elhúzta a függönyt, a kis szoba egyszerre fényárba borult, kitekintett, háztetőket látott, ebből arra következtetett, hogy magas épületbe hozták, az ötödik vagy a hatodik emeletre. Karórájára pillantott, fél hetet olvasott le róla, a nap állásából s a levegő frissességéből arra következtetett, reggel van, csaknem egy napot átaludt. A napfény hófehér ajtóra vetült, odavánszorgott, ám hiába nyomta a kilincset, nem engedett, tekintete a deszkába szerelt biztonsági zárra tévedt, már tudta, hogy bezárták, hogy rab, akár a kalicka rejtette madár.

Megfordult, újabb ajtót fedezett fel, mely résnyire nyitva állt, odalépett és kitárta, tisztaságtól csillogó fürdőszobában találta magát. Zuhanyozó, mosdókagyló kínált felfrissülést – a sarokban vécé is szerénykedett –, ledobálta gönceit, a tus alá állt, kinyitotta csapját; felváltva engedte magára a meleg-, a langyos- majd a hideg vizet. A vízpermet megnyugtatta, csillapította fejfájását, a fogason fürdőköpeny lógott, leemelte, abba burkolta bele magát. Fogat mosott, majd megivott két pohár vizet, erejét kezdte visszanyerni, s szédülése is csökkent valamelyest. Papucsot is lelt, épp a lábára illőt, bement a szobába, lehanyatlott az egyik székre, s arcát két kezébe rejtve gondolkodott. Megpróbálta összerendezni emlékeit, mióta is? Attól az ártatlan eseménytől kezdve – dobbant nagyot Marinka szíve –, amikor megpillantotta azt a vajszínű kocsit. Igen! Azzal kezdődött minden, az volt a pillanat, melynek bekövetkeztével tótágasra állt egész élete.

Felidézte az elmúlt nap reggelét, mint sietett szapora léptekkel a bankba, már előre örülve a délutánnak, annak a boldog pillanatnak, amikor viszontlátja Károlyt, imádott vőlegényét. Immár repülhet a karjaiba, megcsókolhatja a nyílt utcán, mert még ez a prűd, szigorú erkölcsű város is megengedi a jegyeseknek, hogy közszemlére tegyék érzelmeiket.

Képzületében életre keltek előző napjának eseményei, pontról pontra végiggondolta, minek köszönheti pejnlih helyzetét. Nos, igen... megérkezett a bankba... szobájába lépett, kényelmesen elterpeszkedett székében, egyedül volt, munkatársnője szabadságát töltötte valahol a Balaton partján. Felcsendült a telefon, felettese, Irma asszony kérte magához. Kedvetlenül indult el a főnöki szoba felé, attól tartott, valami váratlan munkát sóznak a nyakába, a mai napra lazítást tervezett, ábrándozni szeretett volna, Károly drága arcát képzelve maga elé. A szigorú asszony – akit ők, fiatalabb beosztottak *Irmi-cirmi* néven emlegettek –, nagy halom papírossal várta, arra kérte, állítson össze két bonyolultabb táblázatot. A lelkére kötötte, legkésőbb fél négyre készen legyen, mert még a mai postával el kell kül-

deni az anyagot a minisztériumba. Gondosan elmagyarázta, a mellékelte kimutatásban szereplő számokat milyen rendszer szerint csoportosítsa sorokba és oszlopokba szedve, kezébe nyomta saját feljegyzéseit is, melyek további adatokat tartalmaztak.

Marinka sietett vissza a helyére, nekiveselkedett a munkának, észre sem vette az idő múlását; akkor tért magához, amikor nyílt az ajtó, és Ági, a barátnője dugta be a fejét.

– Szia, lányom, jössz kajálni?

– Uram-egek, már annyi az idő?

– Se nem látsz, se nem hallasz? Már elharangozta a nagytemplom a delet.

– Figyu! Egy bő negyedóra, és befejezem az első táblázatot, itt az ebédjegyem – nyúlt bele a fiókjába –, váltsd ki a menázsit, legalább, mire odaérek, kihűl a leves. Utálom a forró léلöttyöket – tette hozzá, miközben Ági kezébe nyomta a kis szelvényt.

– Ahogy parancsolja, hölgyem – vágott a lány egy huncut kis grimaszt. Marinka bájos zavarral tette hozzá:

– Sietek, mert randevúm lesz a vőlegényemmel, az első találkozó, mióta jegyesek vagyunk!

– Értelek. S ha annyira sietsz, hajlandó vagyok megenni a levesed felét! – Marinka nevetve intett búcsút a kis bohónak, folytatta munkáját, és ahogy tervezte, negyed egy után néhány perccel készen is lett az *Árutőzsdei szolgáltatások* című táblázattal. Kinézett az ablakon, felhőkkel borított eget látott, magára kapta kardigánját, kezébe vette retiküljét. Jól emlékezett Károly intő szavára: iratok nélkül és pénz nélkül még a szomszéd épületbe se menjen át.

Az előcsarnok üresen tátongott, a bankban 12 és 2 óra között szünetelt a félfogadás. Többen – miként Marinka és Ági –, igénybe vették a közeli kisvendéglő szolgáltatását, az olcsó előfizetéses menüt, melyhez a bank is hozzáadta csekély térítési díját. Mások a büfében tolongtak, ám a legtöbben megelégedtek az otthonról hozott szendvicsek és sütemények fogyasztásával.

Marinka kilépett a lengőajtón, sietve inalt le a széles lépcsősoron. Hirtelen megtorpant. Közvetlen előtte elegáns autó állt két kerekével a járdára felhajtva, mit sem törődve a szabályokkal. A lány, bár nem ismerte jól a gépkocsi-típusokat, annyit megállapított, hogy a kocsi nem Wartburg, nem Trabant; nyilván a bankba látogatott valami fejes, akit a sofőrje méregdrága autóval furikáz. Már fordult, hogy kikerülje az utat eltorlaszoló kocsit, ám ekkor kipattant a felé eső ajtó, s idősebb, ősz hajú férfi állta el az útját. Marinka végigmérte a szemüveges férfit, szokatlannak vélte elegáns alpaka öltönyét, bordóselyem nyakkendőjét, mely a vakító-fehér inget élénkítette. Mintha felvillant volna agyában valami emlék, megremegett, különös érzés kerítette hatalmába, nagyokat dobant a szíve. Oldalt lépett, a lába megbicsaklott, egyensúlyát veszítve kapott a nyitott kocsiajtó után.

– Szekeres Mária? – kérdezte az autós könnyed mosollyal.
– Marinka, mint aki egy kísértet-kastély szörnyét látja, úgy meredt a hirtelen eléállt alakra.

– Igen – rebegte alig hallhatóan.

– Marinka! Drága kisleányom! – kiáltott fel a férfi, s két karját ölelésre tárta. A lány, mint egy kismadár, melyet kígyó bűvöl, akaratát veszítve a nyakába borult. A különös ember a vezetőülésre csúszott, maga mellé ültette a megszeppent lányt, berántotta a kocsiajtót, majd a kormánykerékre tette a kezét. Indított, ráfordult a Széchenyi útra, lefékezett a Szabadság tér szélén, beállva két másik kocsi közé. A lány holtsápadt volt, s remegett minden ízében, magában azt suttogta: nem! Ez csupán álom, ez nem lehet igaz....

– Apa! – mondta felindulva. – Ápoljuk a sírod, Minden-szentekkor mécsest gyújtunk, koszorút viszünk... – Hirtelen felkiáltott: – Maga nem az apám! Tán valami színész?! Mit akar tőlem, engedjen el! – A férfi sóhajtott, levette szemüvegét, és a lánya szeme közé nézett.

– Nézz rám, Marinka! A hajam megőszült, ám szemem a régi, arcom vonásai is apádat idézik. – A lány a fölője hajolt arcot fürkészte, lassan bólintott, megadta magát.

– Igen. Az apám vagy.

– Drágám – hangzott a szelíd kérlelés –, szánj rám egy félórát, fontos közlendőim vannak, amellet el kell mesélnem sorsom különös fordulatát.

– Fél óra? – hitetlenkedett a lány. – Úgy vélem, egy nap is kevés lenne elmondani mindazt, amivel adósa vagy a családnak! Arra felelj: eddig miért nem hallattál magadról?!

– A körülményeim nem tették lehetővé, bár a távolból figyelemmel kísértem sorsotokat.

– No, de hogy jutottál ki a házból, melyet bombatalálat ért?

– Úgy, hogy ott sem voltam. Dolgom akadt aznap, Miskolcra kellett mennem, utólag tudtam meg, hogy a telitalálatot kapott házunk romjai alól kiásott férfit – a szerencsétlen vízvezeték-szerelőt – énvelem azonosították. Kiváló alkalmam nyílt arra, hogy cím nélkül távozzam, hogy alibit nyerjek egész életemre.

– Miért nem maradtál Ozorváron?

– Menekülnöm kellett, a front közeledett városunkhoz, tudod jól, kiemelt feladatokat láttam el a hadiüzemben, ha az oroszok ott találnak, felakasztanak, vagy internáló táborba visznek. Hogy folytassam, kiszöktem Németországba, jénai rokonaim segítségével kezddhettem új életet. A háború végéig bujkáltam, később hozzájuttattak egy eltűnt katona személyi irataihoz, az elmosódott fénykép akár rólam is készülhetett volna. Az illetőt a családja sem kereste, hozzátartozói meghaltak vagy elbujdostak, igazoltatásomnak nem volt akadálya. Münchenbe költöztem, üzleti vállalkozásba kezdtem, munkám bőven akadt, az agyongyötört némethonban ritka madár volt a jó erőben lévő férfi. Eleinte nem mertem útlevélért, vízumért folyamodni, ami azt illeti, nem épp egyszerű beutazni ide, mióta vasfüggöny védi az országot. És még valami... míg kislány voltál, aligha lettem volna képes anyád tudta nélkül felkeresni téged. Gondold el, ha

megtudja, hogy életben maradtam, hatalmas patáliát csap. Ahogy ismerem őt, jelentette volna férje előkerülését a hatóság-nak, kiderült volna a személycsere, s beteljesedik a sorsom.

– Ūristen! Csak most kapcsolok: anyám jelenleg bigámia-ban él! És a bigámia büntetendő, a végén még börtönbe juttatod őt!

– Nyugodj meg, semmi ok az aggodalomra, Szekeres Gábor elhalálozott, békésen nyugszik a nyíregyházi temetőben. Aki itt ül: Helmut Müller müncheni üzletember, nyugat-német állampolgár. Látogatásom célja: üzleti ügyeim intézése. Nos, térjünk a lényegre! – mondta sürgetően –, irányíts el valami ligetbe vagy parkba, ahol leülhetünk, és zavartalanul elbeszélgethetünk. Nem semmiség az, amiért kereslek, tudd meg: te vagy az egyetlen örökösöm. Mostanra zárultak le bonyolult hagyatéki ügyeim, én magam – irodám egyik ügyvédje révén – tettem meg a szükséges lépéseket. Arra kérlek – fogta meg pecsétgyűrűs kezével leánya karját –, olvasd el és írd alá az örökség átvételéhez szükséges papírokat. Kellene a bankszámlaszámod is, hogy tudjam, hová utaljam át a kérdéses összeget.

– Apa! Én nem tartok igényt semmiféle pénzre, szeretnék búcsút venni tőled és visszamenni a bankba, sürgős, határidős feladatot kaptam, még ma postázni akarják az anyagomat.

– Kislányom, anyádra is gondolj, mintegy tíz éven át nem fizettem érted tartásdíjat. Itt az idő, hogy lerójam tartozásom, kérlek, nagyon-nagyon kérlek, ne utasítsd vissza azt, ami joggal megillet benneteket. Nos? Merre menjünk? Egy félórácskát tán nem sajnálsz apádtól, aki feltámadt halottaiból? – Humornak szánta bizarr mondatát, nevetése úgy hatott, mintha vicсорított volna hófehér fogsorával. Marinka megriadva pillantott rá, s válaszul a Bujtos vidékét javasolta:

– A Nagypark alkalmas hely volna, ilyenkor délidőben alig néhány ember fordul meg ott. – A férfi indított, a lány mutatta az utat. Néhány perc elteltével már ott is voltak a virágos-fás kellemes ligetben, akadtak arrafelé nyersfából ácsolt, ízléses

kialakítású padok és asztalok, letelepedtek, a férfi a kocsija hátsó üléséről könnyű aktatáskát szedett elő.

– Sajnálom, hogy ennyire sietsz, kislányom, úgy terveztem, a délutánt együtt tölthetjük, sétálgatunk Sóstófürdőn, meg ebédelünk valamelyik étteremben. Bevallom, szerettem volna több mindent megtudni rólad, elvártam volna, hogy a lányom örömmel fogadja holtnak hitt édesapját. Nos – vontá meg a vállát –, hagyjuk a szülői kesergéseket, lássunk mielőbb munkához, ha már ennyire sietsz. Itt vannak az iratok – nyitotta aktatáskáját és emelt ki belőle néhány papírlapot –, olvasd át mindet, s ha úgy találsz, a benne foglaltak akaratoddal mindenben megegyezők, fogd meg a tollat és írd alá! – Marinka böngészni kezdte a német szöveget, nehezen értette a cirkalmas, jogi nyelvezetet, a különös szakszavakat. Apja fölé hajolva segítette őt a fordításban, élénken magyarázva egy-egy germanizmust, mely nehezen felfogható.

Marinka kis szúrást érzett a nyakán: – Jaj, egy darázs! – kiáltott fel és ideges mozdulattal a feje felé kapott. Félúton a keze lehanyatlott, megszedült, a környező fák, bokrok lassan a sötét semmibe vesztek. Megvonaglott, csúszni kezdett lefelé a padról; a férfi felfogta esését, majd ölébe kapta és autója hátsó ülésére fektette az elalélt lányt.

*

Marinka hatalmas sóhajjal tért vissza a tegnapból a mába, felkelt, az ablakhoz lépett, kitérte szárnyait. Kihajolt, hogy jobban szemügyre vehesse, hová is került, nézte az utcák szabdalta háztömböket, melyek közé zöld foltokat festett egy-egy tágasabb tér. Ismét leszögezte, valami magasabb épületben lehet, az alatta futó utcán kicsiny emberkék nyüzsögnek, apró gépkocsik suhannak fel s alá. Valahol a messzeségben kék hegyvonulatok húzódtak, az egyiken lankás halom trónolt, rajta valami fehérlett. – A János-hegy! – lelkesedett a lány, ráismert a Budai-hegység legmagasabb pontjára, melyet az Erzsébet kilátó ural.

Két alkalommal járt már a fővárosban, egyszer a szüleivel, másodszor a nagynyjával. – Egyszóval Budapestre hoztak – konsztatálta, s úgy tippelte a ház, ahol jelenleg tartózkodik, Pesten van, és nem Budán. Ellépett az ablaktól, bekukkantott a szekrénybe, a csüngős részben divatos ruhák, kabátok lógtak, az alsó polcon női fehérnemű hevert. Legfelül igényes piperecikkek sorakoztak, s egyéb nőknek való holmi kínálta magát. – Mintha engem várna mindez – ijedezett –, ezek szerint tartós ittlétre számíthatok.

Kintről lépések hangzottak, kulcs fordult a biztonsági zárbán, az ajtó kitarult, a szobába lépett az apja. Elegáns volt és ápolt, ezúttal nem viselt szemüveget.

– Kislányom! – nézett Marinkára olyan ártatlan képpel, mintha nem ő lett volna az, aki beinjekciózta, s autójába gyömöszölte rég látott leányát, hogy aztán bezárja egy, ki tudja, miféle szobába, megfosztva őt az élő ember legnagyobb becsétől: a szabadságtól. Marinka legszívesebben szembe köpte volna álnok atyját, ám józansága visszafogta; tudta jól, az agresszivitás nem old meg semmit, legfeljebb újabb agresszivitást vált ki. Attól tartott, ha jelenetet rendez, ez az ember képes és megkötözi, száját leragasztja.

– Jól aludtál? – folytatta undok negédeskedését a férfi. – Úgy vélem, nem volt ártalmadra, hogy pihenéssel töltötted a hosszú autótutat.

– Mit akarsz tőlem? – a lány hangja ridegen csengett. – Hagyjuk a rizsát, térjünk a tárgyra. Mi célból raboltál el? – A férfi arcáról eltűnt a mosoly, tekintete megkeményedett, kék szeme jégkristályként csillant. Behajtott a maga mögött az ajtót, leült a lányával szemközti székre, két karját összefonta és kihúzta magát.

– Őszintén szólva arra számítottam, ha élve látod viszont holtnak hitt apádat, örömmel borulsz a nyakamba, s arra kérsz, vigyelek magammal Münchenbe, látogatóba, vagy akár örökre is. 56-ban fél Magyarország felkerekedett, özönlött ki a nép Nyugatra, ahol a Kánaánt sejtették, örültek, ha szükségszállást

kaptak, elvállaltak minden munkát, mert reszkettek a pénzért, a német valutáért. Ábrándoztak autóról, lakásról, világkörüli utakról, esküszöm, ha időben nem zárják le a határokat, alig maradt volna fiatal ebben az országban. És lám, mit kellett megélnem! A lányom, akire mesés élet várna az oldalamon, fanyalogva fogadja a busás örökséget, egyetlen délutánt sem hajlandó az apjára szánni, mert neki fontosabb semmi kis munkája, no meg tán egy fickó, valami bűdöslábú tirpák legény...!

– Ezt a hangot kikérem magamnak!

– Elnézést. Belátom, kissé tapintatlan voltam, ám továbbra is vallom: jogosak sérelmeim.

– Apa –, Marinka szemében könnyek jelentek meg, hangja tompa volt, élettelen. – Valamikor gyermekkoromban – folytat-ta –, hazaszeretetre neveltél engem, s ragaszkodásra családom-hoz. Íme, a nevelésed eredménye: hű vagyok hazámhoz, s el nem hagynám anyámat, családomat kétes gazdagságért, idegen tollakért, melyek csillognak bár, de nem adnak valódi boldogságot. Ha értesítesz, átrendeztem volna a programjaimat, nem sajnáltam volna tőled az időt. Attól sem zárkóznék el, hogy meglátogassalak új hazádban, bár megjegyzem, nem mennék egyedül.

– Szép volt mindaz, amit mondtál, büszkeséggel tölt el, hogy termőtalajba vettem kikelni képes magvakat. Csakhogy... az élet bonyolultabb, mint ahogy azt a mesekönyvek írják, a hazaszeretet sem egyértelmű, mert az is számít, országunk mely más országokkal köt szoros szövetséget. Egyszóval a haza több és nagyobb annál, mint ez a Trianon által körülnyesett kicsinyke földdarab. S azért, hogy megvalósuljanak álmaink, valamit tennünk is kell. Kinek-kinek saját területén, adott lehetőségei szerint...

– Azt akarod kihozni mindebből, hogy *hazaszeretetből* raboltál el?!

– Valójában ez volna a lényeg. Tudod, mit mondott Montecuccoli, mi kell a háborúhoz?

– Tudom. Pénz, pénz, pénz.

– Akármilyen furcsa, a békéhez is ez kell. Pontosabban egy erős, ütőképes ország, mely korlátlan jólétet biztosít népének. Pillanatnyilag tegyük talonba az érzelmeket, s tárgyaljunk egymással üzletfelekként: Vevő vagyok valamire, ami a birtokodban van, cserébe elnyerheted örökséged, s visszakaphatod a szabadságodat. Pariban vagyunk hát, nemde?!

– De, de! Csakhogy fura *pari* az olyan, melyben csupán az egyék fél diktálja a feltételeket. No, mindegy. Hallgatlak hát, mit kívánsz tőlem?

– Egyetlen mondatot. Emlékszel még, amikor útban a Felvidékre megpihentünk Lillafüreden? Mire kértelek én akkor téged?

– Úristen, apa, csak nem azzal a régi dologgal akarsz újból előhozakodni? Már régen vége a háborúnak, senkinek sincs szüksége *csodafegyverekre*! – A férfi arcán ördögi vigyor sejlett, majd bántó, gúnyos hangon felkacagott:

– Miféle hírközlés van itt, a vasfüggönyön innen? Mit bömböl a rádió-hírmondó, mivel vannak tele az újságjaitok? Lányom, te azt sem tudod, mi zajlik a nagyvilágban, észre sem veszed napjaid pergetve, hogy a háború nem fejeződött be, csupán megváltozott. Az amerikai fegyvergyárak valósággal buknak a német tudósok által készített rakétatervekre, félig elkészült prototípusokra, ugyanis a tervrajzokon felvázolt, ám sikerre nem vitt lövedékeket, repülőgépeket a mai modern technika már képes megvalósítani. Épp azért, Marinkám, arra kérlek, áruld el végre, mit hallottál azon az ominózus délutánon az Adorjánék szalonjában! Egyszóval: hol találhatóak Walter Wertheimer tervrajzai?!

– Mit tudom én! – vont a vállát kedvetlenül a lány.

– Ezt a nyegle hangot egyszer s mindenkorra felejtsd el – förmedt rá az apja. – Tudok én veled másként is beszélni!

– Valóban? Így viselkedik lányával egy apa, aki éppen most támadt fel halottaiból...? – A férfi az asztalra vágott, a porcelán hamutartó ugrott egyet, s kilehelte lelkét. Ami eztán következett, megdöbbenetű volt, a férfi mindössze néhány

mondatot mondott, szavai pengeként hasítottak, Marinka alig volt képes felfogni értelmüket. Izmai megfeszültek, a kétely utolsó fosztlánya is elhagyta őt. Halálos félelem kerítette hatalmába, reszkető kezesbáránként hajtotta le a fejét. Megszelídülve, citerázva fordult az apjához.

– Megmondom, elmondok mindent, csak hadd mehessek... Apa! Nem kell autón visszafuvaroznod, kitalálok egyedül is az állomásra, hazavisz engem a vonat. S azt is megígérem, családomnak szót sem szólok rólad, kitalálok valami olyasmit, hogy egyik németországi rokonunk akart engem magával hurcolni, mert jelen kell lennem a hagyatéki tárgyaláson... Tudod... az örökség miatt. Nos? Megígéred, hogy szabad leszek?!

– Amit mondtam, megmondtam, kíváncsian hallgatom a válaszodat! Megkérnélek, meséld el az egész jelenetet, miről folyt a szó a három férfi között, értetted-e jól, amit Wertheimer a dokumentumok hollétéről mondott. Lányom – folytatta megszelídült hangon – te vagy az egyetlen, aki e kérdésre *tudja* a választ! Elárulom – emelte meg a hangját –, összejöttem egy amerikai fegyvergyár megbízottjával, a férfi hatalmas összeget ígért a rakétatervekért. Nem magam miatt tenném – bizonygatta –, hazámat kívánom szolgálni e pénzzel, valamint teljes vagyonommal. Felfogtad végre?! Az általad emlegetett hazaszeretet áll kérésem fókuszában, az ország egyesítése és felvirágoztatása életem egyetlen célja, ehhez kérem a segítséged.

– Nagy-Magyarország feltámasztására gondolsz? A határok revíziójára?

– Ez is része a terveimnek, ám valódi célom Németország újraegyesítése, a Harmadik Birodalom talpra állítása!

– Apa... te álmokat kergetsz... a jelenlegi nemzetközi helyzet ezt nem tenné lehetővé...

– Válaszoltam a kérdésedre, tedd, amit mondok, a véleményed meg tartsd meg magadnak. A te ereidben is csorog valamennyi a német vérből, ám úgy tűnik, szégyenkezniem kell a lányom miatt. Nos... térjünk vissza a mai nap teendőihez! Hajlandó volnál beszélni végre, vagy hozzam a...

– Jaj, ne! Könyörgöm, ne bánts... már mondom is... – Marinka arca eltorzult a félelemtől, lassan akadozva kezdett bele a történetbe, elregélte, mi okból, s hogyan bújtt az asztal alá. Amikor ott tartott, hogy Adorján Andor a pénzkötegre tette a kezét, fejét lehajtva elhallgatott.

– Nos?! – sürgette őt a férfi.

– Attól félek – ismerte be a lány – ha elmondom, amit hallottam, nem adsz hitelt a szavaimnak. Apa! Annak a mondatnak nincs semmi értelme...

– Azért csak mondd! Előfordulhat, hogy ami néked zagyaság, az nékem értelmes szöveg, meglehet, valami sifrét használt a német tudós...

– Te kém vagy, apa?

– Mit nem képzelsz rólam, te lány! Hagyd már abba a ködösítést, és térj a lényegre végre. Tehát: mit mondott Wertheimer, hová rejtette az irományokat?!

– A német ember szavai a következők voltak: *Miskolc, Szent István Bank, 17-02-06*. Krasznai bácsi értetlenségének adott hangot, ám Adorján bácsi mosolyogva annyit mondott: érti a szöveget, minden rendben, majd levette kezét a pénzhalmról. A német ember sietve pakolta be aktatáskájába a kötegeket.

– Ennyi? Biztos, hogy más szó nem hangzott el?

– Adorján bácsi megismételte a szöveget, ezúttal magyarul mondván a számokat. Krasznai bácsi úgy tett, mint aki belenyugszik, noha az ábrázata kétkedő volt.

– Kétkedő volt, még szép! Magam is erősen kételkedem abban, hogy az igazat mondod.

– Mi okom volna hazudozni? Azt hiszed, érdekel engem ez az egész csodafegyver-ügy? Egyetlen vágyam, hogy mielőbb hazatérhessek, őszintén kívánom, járj sikerrel, énfelőlem felrobbanthatsz egész Amerikát! – A férfi közelebb hajolt a lányhoz, kutató tekintete szemébe kapcsolódott.

– Te banki ember vagy. Van tudomásod holmi miskolci Szent István bankról? – Marinka ezúttal füllentett:

– Fogalmam sincs Miskolc bankjairól, csupán a nyíregyházi pénzügyintézeteket ismerem. Elmondtam hát mindent, s most arra kérlek: engedj el, add vissza a szabadságomat!

– A szabadság a világ legnagyobb kincse. Annyira nagy, hogy ki kell érdemelni...

– Kiérdemelted! Elmondtam mindent, amit csak tudtam. Vagy tán arra célszól, hogy nem mehetek?

– Egyelőre nem hagyhatod el a hotelt. Majd akkor nyitja ki a szállodás ajtódon a zárat, amikor én a megtalált dokumentumokat birtokolva átléptem az osztrák határt. Nickelsdorfból felhívom a pasast telefonon, engedélyt adok az elbocsátásodra, utána mehetsz, amerre látsz. – A lányból kitört a sírás, zokogva követelte, hogy apja tartsa be korábbi ígéretét.

– Csillapodj! – kiáltott rá magából kikelve a férfi. – Valóságos *Sturm und Drang* hisztit vágsz ki, mintha csak az anyádat hallanám...

– Kérlek, nagyon kérlek – vált suttogóvá Marinka hangja – gondoldj arra a valaha volt leánykára, akit akkor annyira szeretnél...

A férfi arcára gúnyos mosoly ült ki, körbemutatott a szobán és annyit mondott:

– A szekrény telve ruhával, a könyvespolcon könyvek, folyóiratok hevernek, mindez a tiéd, ki van fizetve. Pincér szolgál ki napjában háromszor, a vendéglő legjobb ételeit kapod. Figyelmeztetlek: érd be ennyivel, próbáld meg jól érezni magad. Ha igazat mondtál, hamar szabadulhatsz... Tudod... a türelem rózsát terem!

Marinka magából kikelve, korábbi tartását elvesztve támadt az apjára, már nem törődött azzal, hogy az erőszakot szülhet, üvöltve a férfinak ugrott, éles körmeivel az arcába mart. Szekeres nagyot lökött rajta, a lány a kisdíványra huppant. Dühé fokozódott, felpattant, újból az apjának ugrott, marta az arcát, a nyakát. Szekeres elkapta lánya karját és nagyot csavart rajta. Marinka fájdalomtól üvöltve esett le a földre; fuldokolva sírt, kezét ökölbe szorítva intett az apja felé. Keserű

átokszavak törtek ki belőle, arca eltorzult, a szép leányzó egyetlen pillanat alatt rémisztő boszorkánnyá vált.

A férfi megvető pillantással mérte végig egykori kedven-cét, valami olyasmit mormolt, hogy az alma igencsak messze esett a fájától. Az ajtóhoz lépett és kitárta; mielőtt kilépett volna, ridegen vetette oda az istenhozzádót:

– „*Leb' wohl, du kühnes, herrliches Kind! Du, meines Herzens heiligster Stolz!*” – Marinka csak utóbb eszmélt rá, hogy felmenője Wotan búcsúáriáját idézte Richard Wagner egyik zenedrámájából.

8.

Hogy az örömmámor első hullámai lassan elcsitul-tak, Károly hamarosan rádöbbsent, hogy a Gestapo rejtékhelyé-nek felfedezése korántsem akkora siker, mint aminőnek azt eleinte hitte ő a barátaival. Krémer alezredes jelentette az esetet a miskolci főkapitányságnak, majd felkérésükre értesítette a Belügyminisztériumot is. A következő nap két magasrangú ember érkezett Ozorvára, a politikai rendőrség civilruhás nyomozói, mindketten faarcúak, kimértek, ridegek, merev fizimiskájuk nem árult el semmi jót. Fekete Mercedes kocsin jöttek, csomag-jukat a sofőr cipelte utánuk, ők is, miként Károly, a *Vidám Ko-hász* hotelban béreltek szobát. A recepciós a második emeleti lakosztályt ajánlotta, hosszasan taglalva szállodájuk kényelmét, igényes szolgáltatásait. A sofőr az alagsorban kapott szobát, úgy mondták, biztonságtechnikai okokból nem hálhat együtt a nyomozókkal. A férfiak napi háromszori étkezést rendeltek, meghagyva buzgómcsing emberüknek, hogy a pincér hozza a

szobájukba a menüt. Hogy meddig időznének az ország e nevezetes helységében, arról elmulasztottak szót ejteni.

Krémer kapitány kellő tisztelettel fogadta a pesti vendégeket, lelkesen ecsetelve a kalandos felfedezés történetét. A két férfi közönyösen hallgatta a szóáradatot, majd egyikük, kezét hirtelen mozdulattal felemelve, belefojtotta a szót az alezredesbe.

– Kérem, adja át a talált tárgyakat, és nevezze meg azokat, akik a nyomára bukkantak. Továbbá – szólt érezhető megvetéssel – tegye lehetővé, hogy személyesen is megtekinthessük az állítólagos Gestapo-bázist.

– Igenis – húzta be a nyakát Krémer –, bármikor, amikor az elvtársak óhajtják. Saját kocsival mennének, vagy biztosítsak járőr-kocsit? Megjegyzem, az út egy része sűrű, bozótos erdőn visz keresztül, csupán csak gyalog járható...

– Nem probléma. Ma délután ötre kérjük a kocsit!

Az alezredes maga kísérte el őket, Kuhaneket is a kocsiba plántálta, attól tartott, a megbontott záruk esetleg beakadtak vagy bereteszelődtek, a viláért sem akarta blamálni magát. A gyalogutat sem ismerte, a kis kasszafűró dolga volt a túravezetés, remegve haladt az élen, buzgón hajtogatta a bokorágakat, félelmében majdnem összeccsinálta magát. Mindent úgy találtak, ahogy azt a felfedezők hagyták, a zárat sem piszkálta senki, a férfiak Kuhaneket követve másztak le a mélybe, s néztek szét ámulva a romhalmaz alatt megbúvó szobában. Miután mindent szemügyre vettek, lepecsételték mindkét helyiséget, meghagyva, hogy a rendőrség őriztesse a romba dült viskót. Két napra rá hatalmas bútorszállító kocsik érkeztek Budapestről, izompacsirta férfiak szélesítették ki a bozótos ösvényt, cipelték ki és pakolták be a kocsiba az összes bútort, majd – miután kiürültek a föld alatti helyiségek –, elrendelték a maradvány felrobbantását, a romhalmaz eltüntetését, valamint a rekultivált tisztás fásítását.

Miközben a munkálatok folytak, megkezdődtek a kihallgatások. Elsőnek Imrefi került „puskavégre”, a szerencsétlen öregember egy ápolónő kíséretében taxin érkezett, a két bel-

ügyes közönyösen méregette a delikvenst, mit sem törődve egészségi állapotával. Eleinte arról faggatták, kitől szerzett információt a romok meglétéről, hogy jutott eszébe az összedőlt ház alatt kutakodni, mi okból fordult a rendőrséghez, kérve, hogy távolítsák el a fedlapot. A beteg férfi hebegő válaszait feljegyezve, egy merész fordulattal meggyanúsították, tudott arról, mit rejt a pince, valószínűleg kollaboránsa volt a fasisztáknak, meglehet, segítette a németeket a gyárról, s az ott dolgozó személyekről készített nyilvántartás megszerkesztésében. Közölték vele, a belső elhárítás emberei hamarosan kiderítik, nem volt-e ő is tagja az Angol Titkosszolgálatnak, meglehet, összejátszott két barátjával, a hármass gyilkosság áldozataival. S hogy ő megúsza, nem lehet véletlen... Nem kizárt, hogy kettős ügynök volt.

A gyanú hálójában vergődő férfi tiltakozott, amennyire az erejéből futotta, később ügyvédet kért, ám ötletét gúnyosan elvetették, közölve, ha tárgyalásra kerülne sor, hivatalból kirendelt védő segíti majd.

Károly valóságos csemege volt a két politikai tiszt számára: íme, a kimustrált horthysta rendőr, akit egyszer már el is bocsátottak, majd most – nem teljesen tisztázott okokból – újból állományba vettek. Súlyosbító körülmény volt, hogy a háború utolsó éveiben Ozorváron szolgált, valószínű, hogy ő is tudott a Gestapo föld alatti bázisáról. Mi okból jött most Ozorvára? Hogy jutott eszébe éppen e városban keresni eltűnt menyasszonyát? Miért segítette Imrefit a pincebunker feltárásában, talán a pénzt, az ötezer angol fontot akarta megszerezni?

Ilyen, s hasonló kérdésekkel bombázta őt a két tiszt, az egyikük – sovány, fekete hajú férfi, mélyen ülő szürkés-kék szemekkel – politikai hovatartozása iránt érdeklődött:

– Miért nem lépett be a kommunista pártba? – Károly annyit mondott, hogy mint közrendőr, a politikától függetlenül tette magát.

– Hol volt 56-ban? Részt vett ön is az ellenforradalomban, s ha igen, melyik oldalon állt? – Károly türelmesen beszámolt

életének e szakaszáról, közölte, semmiben sem vett részt, paszszivitását tanúkkal is tudná igazolni.

– Miféle tanúkkal – kérdezték.

– Zalasimony lakóival, akik abból a faluból valók, ahol a rendőrségtől való elbocsátásom után letelepedtem. – Később szóba került a házassága, intim kérdések hangzottak el válásával kapcsolatban, ezekre megtagadta a választ, maga és volt felesége személyiségi jogaira hivatkozva.

Kihallgatásának második napján közölték: nem hagyhatja el a várost, hamarosan szembesítik Imrefivel, majd Lámai Lajossal is. Amikor e név elhangzott, érdeklődve kapta fel a fejét.

– Lámai itt van a városban? – kérdezte.

– Hamarosan itt lesz – adta meg a választ a cingár fekete. – Már beidéztük, s ha nem jelenne meg, előállítjuk. – Ezután meglepő kérdés következett:

– Főhadnagy! – szólította őt az idősebbik férfi. – Az önök által fellelt dokumentum legérdekesebb része az utolsó fejezet, mely bizonyos *Fekete Kutyáról* szól. Kérdeznénk öntől: ki lehetett ez az ember? Ugyanis a jelek szerint e fedőnevet viselő személynek mindenről tudomása volt, ami a fegyvergyártáshoz kapcsolódott.

– Nem tudom, kérem. Akkoriban csupán annyit tettem, hogy kihallgattam a meggyilkolt férfiak közvetlen munkatársait. Valószínűsíthető, hogy az említett férfi a Gestapo Titkos Állományának a tagja volt.

– Gondolja, hogy beépült a gyár személyi állományába? Vagy csupán közvetve értesült az ott folyó dolgokról?

– Erre sem tudok válaszolni...

– Főhadnagy! Ön volt a hármasság főnyomozója! Eredményként letartóztattak egy félbolondot, akit aztán besúvasztottak egy elmeorvosintézetbe. Az említett anyagból azonban kiderült, hogy a likvidálást a Fekete Kutya követte el. Hogy kerülhetett sor ekkora balfogásra?! – Károly szeme villámokat szórt, amint a két politikai rendőrré nézett:

– Kérem! Még javában folyt a nyomozás, gyanúsított sem volt, amikor engem az akkori kapitány – Sándor István – egyik napról a másikra áthelyeztetett Szentgotthárdra. Az utódom volt az, aki az ön által említett eredménnyel hamarosan lezárta a nyomozást, s az ügy ad acta került. – A két férfi kedvetlenül fogadta a választ, a fekete hajú biccentett, a társa megjegyezte, ennek még utána fognak nézni, ugyanis Halmos Károly válasza cseppet sem kielégítő, magatartása, viselkedése gyanúra ad okot, minden bizonnyal többet tud, mint amennyit hajlandó elmondani.

Másnap békében hagyták, Szlávik következett. Miután egy napig vallatták, este felkereste Károlyt, újabb szenzációt fedve fel.

– Lámai eltűnt a színről! – közölte élénk taglejtések közben –, hites felesége szerint Lengyelországba utazott. No de – súgta bizalmasan –, beszéltem Adorján Ancival, ő úgy mondta: *elbujdosott*, a politikai tisztek megérkezésének hírére inába szállt a bátorsága!

– Faképnél hagyja mindkét családját? – érdeklődött Károly.

– Nem. Anci szerint Amerikába készül, ott megalapozza egzisztenciáját, majd kiszökteti őt is, együtt a kisfiával. Csak annyit mondtam neki – vágott Szlávik gunyoros képet –, hogy az ilyen ígéret bizonytalan, mint a kutya vacsorája!

Alighogy elbúcsúzott Szláviktól, megcsörrent a telefon Károly szobájában. Izgatottan kapta fel a kagylót, remélve, hogy kedveséről hallhat jó híreket. Tévedett, Paula, Imrefi felesége hívta. Férje rosszul lett, közölte, súlyos szívrohammal kórházba szállították, eszméletlen, egyelőre semmiféle rendőri kihallgatásnak alá nem vethető. Még annyit mondott: férje nem látogatható, ne keressék, ne vigyenek neki enni- innivalót, ő, a feleség, felvette a kapcsolatot Krémer kapitánnyal, őt fogja értesíteni betege állapotáról.

Károlyt a megrázó esemény megerősítette hitében, miszerint nagy hiba volt feltárni a romház alatti bunkert. Töprengésé-

ből újabb telefon riasztotta, az egyik politikai tiszt hívta, ismételtelen kihallgatásra rendelve be őt. A rendőrség e célra elkülönített helyiségében ott ült mind a két tiszt, sötét arcuk, kegyetlen pillantásuk Károlyt vészmadarakra, leginkább száraz ágon ülő varjakra emlékeztette. Ezúttal nem kerteltek, azonnal a tárgyra tértek:

– Az imént tett vallomást Kuhanek Lajos – kezdte a vékony, fekete hajú férfi –, súlyos vádakkal illette önt és a két társát. Azt állította a tanúként kihallgatott személy, hogy ön, valamint Imrefi Bertalan és Szlávik Mihály a széfben talált ötezer angol fontot el akarta tulajdonítani. S aki ezt leginkább forszírozta, az éppenséggel ön volt, Halmos Károly! Azt is elmondta, az ő erélyes fellépésének köszönhető a rablás megghiúsítása, s miközben fellépett a pénzkötegek védelmében, ön erőszakot alkalmazva csaknem eltörte a karját. – Ez utóbbi mondatot közölve a tiszt hangja kissé elbizonytalanodott.

– Tiltakozom az alaptalan vádaskodás ellen, s ami melletttem szól, maga a tény: az összeget jegyzőkönyv kíséretében hiánytalanul átadtuk a rendőrkapitánynak, egyébként ártatlanságomat tanúsíthatja Imrefi és Szlávik, az említett két személy.

– Imrefi kórházban van, nincs kihallgatható állapotban, így mindössze Szlávik szava állhat szemben a vádló állításával. Hamarosan őt is újból kihallgatjuk, majd akkor kiderül, helytálló-e a vád.

– Egy tanú nem tanú! – kiáltott fel a másik tiszt, miközben gúnyosan elnevette magát. – Úgy határoztunk – nézett a társára –, ezennel letartóztatjuk önt; vasárnap, szeptember 21-én reggel 6-kor indulunk fel Pestre, magunkkal visszük, és vizsgálati fogásba helyezzük. Az ok a felmerült rablási szándékon kívül: összeesküvés szervezése, szövetkezés Imrefivel és Lámaival – ez utóbbi férfi szökésben van, kérni fogjuk a lengyelektől elfogását és kiadatását.

– Addig is – erősítette meg társa parancsát a hollóképzű fekete férfi –, őrség vigyáz önre, szállodai szobáját nem hagy-

hatja el. Étkezéséről gondoskodnak a vendéglősök, apartmanja mellékhelyiséggel ellátott, szükségleteit helyben elvégezheti.

Károly olyan feszültséget érzett, mintha valami szürrealista játékot játszanának vele. Sötétség vette körül, a reménytelenség végtelen éjszakája, melyet nem szakít félbe a napkelte, mert számára véget ért az élet. Marinkával, vagy Marinka nélkül fogja befejezni, tudta jól, most folynak az 56-os koncepciók percek, a vallomásokat előre legyártják, s ráhamisítják a vádlott kézjegyet is. Alig pár hónapja, hogy Nagy Imrét kivégezték, az MSZMP Központi Bizottsága határozata alapján perbe fogták hazaárulás gyanújával, ügyének tárgyalása a nyilvánosság teljes kizárásával történt.

Ilyen légkörben ő mit remélhet? Felakasztják, vagy elítélik 10-15 évre... Mindegy... most már úgyis minden mindegy. Volt néhány boldog hete Nyíregyházán, megismerte az igaz szerelmet, majd átélte a tragédiát.

Szobafogságban volt, ki sem mozdult szobájából, magára maradt, akár egy hajótörött a kannibálok kis szigetén. Nem állt ki érte Krémer, s ki tudja, miféle vallomást fognak kicsikarni Szlávik Misiből is. Asztala fiókjában talált írótüskét, elővette golyóstollát és levélírásba kezdett. Marinkának írt, kedvesének, ha valaha még előkerül, olvassa el vőlegénye búcsúüzenetét. Teleírt hat oldalt, a nap lemenőben volt már, amikor borítékba zárta irományát, megcímezte menyasszonyának, Szekeres Máriának. Az egyik pincér szobájába hozta vacsoráját, evett belőle pár falatot, majd összekészítette szerény holmiját. Korán lefeküdt, éjfélig álmatlanul hánykolódott, idővel lebírta őt a fáradtság, és az izgalmak okozta kimerültség, mély, álomtalan alvás vett rajta erőt.

Másnap arra ébredt, hogy a hasára süt a nap. Riadtan pillantott órájára, amit látott, el sem hitte, 10 óra felé járt az idő. Hirtelenjében azt sem tudta, hol van, miféle napnak néz elébe. Aztán robbant a feje, eszébe jutott, hogy házi őrizetben van, vizzik Pestre, talán még bilincsbe is verik. – Mi az ördög! – ugrott ki az ágyból s tépte fel az ajtót, tekintetével a folyosót

körbekémlelve. Sehol senki... A rendőrség embere eltűnt... Már kezdett kételkedni önmagában, tán a képzelete játszott vele, s álmodta mindazt, ami megesett vele az elmúlt másfél nap folyamán. Vagy talán most álmodik? Hogy megbizonyosodjék ébrenlétéről – mint tette azt kisgyermek korában –, jó erősen a karjába csípett.

Rendbe szedte magát, felöltözött, lement a földszintre, kérdőre vonta a recepcióst, keresték-e őt valakik reggel 5 és 6 óra között.

– Nem tudok arról, hogy keresték volna – vonta meg a vállát unottan a férfi. – Azokra teccik gondolni, ugyi, akik azzal a nagy fekete kocsival jöttek?

– Igen...

– Nohát, úgy 9 óra tájt elette őket a fene a járgányukkal együtt! Kifizették a számlát és elhúzták a csíkot. Azt hiszem elszelelték a városunkból is.

– Köszönöm... – dadogta Károly, s hálája jeléül egy bankót nyomott a hírharang kezébe. Darabig még ott toporgott a szálloda előcsarnokában, majd kapta magát és átsietett a rendőrségre. A kapitányt akarta felkeresni, ám – lévén vasárnap – csupán az ügyeletben lévő titkárnőt találta. A kedves, takaros fiatalasszony barátságosan köszöntötte, helyet mutatva neki.

– Jól tette, hogy bejött – mondta felderülve –, az imént már kerestem önt telefonon. Főnököm azt üzeni, hogy családi programját megszakítva két óra tájban itt lesz, kéri, okvetlenül fáradjon be, ugyanis fontos megbeszéltnivalója volna önnel. Megkínálhatom egy kávéval?

– Köszönöm, elfogadom. – Az asszony az íróasztalához lépett, felvett egy levelet, s vendégéhez fordult:

– Volna itt önnek egy levél a politikaiaktól, gondolom, már tudja, hogy ma reggel végleg búcsút mondtak Ozorvárnak. Nos, hogy el ne felejtsem, Imrefi állapota jobbra fordult, felesége üzent, hogy némi utókezelést követően, hamarosan hazaengedik. – Károly bólintva vette tudomásul öreg barátja gyógyulását, miközben nem kis izgalommal nyúlt a boríték után. A tit-

kárnő diszkréten átment a másik helyiségbe, még a látszatát is elkerülve, hogy érdeklődne az üzenet tartalma felől. Kávét és vizet tett a kávéfőző masinába, leült és várakozott.

Károly feltépte a borítékot, a levél egyetlen papírlapból állt. Mindössze néhány kézzel írt sort talált rajta, közölték, hogy lezárták a Gestapo-bázis ügyét, sem ővele, sem a társaival nem kívánnak többé foglalkozni. Olvashatatlan aláírás zárta a pár soros írást, s a lap alján utóirat ötlött a szemébe: „Volt felesége üdvözlését küldi”. Károly alig hitt szemének, háromszor is elolvasta a pár szóból álló mondatot. Bambán bámulva ült a székén, olyan benyomást keltve, mint akit egy gumikalapáccsal alaposan fejbe vertek. Akkor tért magához, amikor a titkárnő a kezébe nyomta kávéját. Gépiesen megköszönte, rábólintott, hogy cukrot is kér, tejszínt is kér, később érezte, hogy valami forró megy le a torkán, miközben tekintete mereven a szoba egyik sarkára tapadt.

– Valami rossz hírt kapott? – kérdezte kissé bátortalanul az asszony.

– Rossz hírt... ó, nem... *nagyon* is jó hírt kaptam... Képzeld, kedvesem, ki lettem fizetve! – Ez utóbbi mondatot már szinte kiáltotta, majd gúnyos hahotába tört ki. A titkárnő szeme ijedten rebbent, fogalma sem volt, mit illik ilyenkor mondani. Elvette Károly kezéből a kávéscsészét, s csak annyit közölt, ne feledjen délután kettőre visszajönni, az alezredes okvetlenül látni szeretné őt.

Károly lassan sétált át a téren, maga sem tudta, merre megy, agyában tomboltak a gondolatok.

– Anna... – suttogetta maga elé –, Anna kifizetett. Viszonozta, hogy nem gördítettem akadályt a válásunk elé, nem kértem vissza az örökségem, mindössze néhány bőrönddel távoztam az otthonomnak hitt Aradi utcai lakásból... Az örökség – merengett, visszaemlékezett arra a híres jelenetre, ami még a házasságuk kezdeti időszakában történt. Hírt kapott testvéreitől, nővére és bátyja szeretne volna rendezni szüleik hagyatékát, mindketten úgy döntöttek, kifizetik neki készpénzben a ráeső részt. Öröm-

mel újságolta feleségének, hogy végre-valahára ő is hozzájárulhat a közös háztartáshoz, vehetnének autót, a maradék pénzt meg beteszik a bankba, majd lassanként elköltik bútorra, háztartási gépekre, utazásra. Anna arcán megvető fintor futott végig, kissé ingerült hangon annyit mondott: a pénzre szüksége van a Pártnak. Emlékszik, magából kikelve tiltakozott, felesége visítozni kezdett, a fejéhez vágta, hogy ócska kispolgár, kulákivadék, aki vagyonosodni akar olyan pénzből, melyet nem maga keresett meg. „– A szüleid azon gazdagodtak meg, hogy kizsákmányolták a nincstelen szegényparaszti réteg éhbéren tengődő embereit. Az igazság azt kívánja, szolgálja az ebül szerzett vagyon a közösséget!” – arca dühtől izzott, hangja megrezegtette az ablaküvegeket. Mit tehetett volna? Mint minden alkalommal, ezúttal is fejét hajtott neje megfellebbezhetetlen akarata előtt.

– Most fizetett hát... Úristen – döbrent rá –, mekkora hatalma van! – Hirtelen feltűnt előtte Anna arca, a fiatal lányé, akit annyira szeretett. Bámulta határozottságát, jó fellépését, csodálta szépségét, kissé markáns arcát, meleg, mélybarna szemét. Eleinte mindenben egyetértettek, közösek voltak céljaik, együtt álmodoztak jövő életükről. Aztán valahogy minden az ellenkezőjére fordult, semmi sem valósult meg abból, amiben hittek, amit reméltek. Anna meredeken ívelő karrierje... Ahogy kezdett a fejére nőni, egyre magasodott, miközben ő, mint kerti törpe Pallasz Athéné méretes szobra mellett, lassanként jelentéktelen házibútorrá silányodott...

Elképzelte, hogy kapta fel a telefonkagylót, amint a fülébe jutott volt férje letartóztatásának híre. Odaszólt valakinek: „Ugyan már, ejtsétek Ozorvárt, az a szerencsétlen egykori férjem nem bűnös, hanem csak ostoba, nem szeretném, ha miatta rossz álmok gyötörnének.”

Délután felkereste Krémer kapitányt, a férfi mosolygós arccal fogadta, meglapogatta a vállát, helyet kínálta, titkárnőjével kávé és ásványvizet hozatott. Károly összekacsintott a fiatalasszonnyal, a nő apró fejmozdulattal jelezte, hogy nem árult el semmit főnökének a délelőtti látogatáson történetekről.

– Öregfiú! – kedélyeskedett az alezredes. – Jó hírrel szolgálhatok, látogatóink hazamentek, befejezték a vizsgálatot. Néked azt üzenik – mondta megbocsátó hangon –, jó szolgálatot tettél a hazának a bunker felfedésével, javasolni fogják előléptetésed, s kitüntetésre is felterjesztenek. Ejnye, no! Áruld már el, hogy sikerült ilyen puhára főznöd az állambiztonság embereit?

– Nem főztem én meg senkit – hárított Károly –, mindössze annyi történt, hogy győzött az igazság, vallomásomat elfogadták, s miután lenyomozták szavaim igazát, megállapítást nyert, hogy nem követtem el semmi olyasmit, amiért büntetést érdemelnék. Hogy előléptetnek? Gondolom, ideje volna, hamarosan betöltöm a 36-ot, s még a századosságig sem vittem.

– Gratulálok. És mi van a te ügyeddel? Találtál valami nyomot, melyen elindulhatsz a Szekeres lány hollétének feltárása érdekében?

– Sajna, semmit sem találtam. S hogy Lámai olajra lépett, még az a gyöngye szál is, mely hozzá vezetett volna, zsákutcának bizonyult. Azt hiszem, búcsút mondok Ozorvárnak, visszatérek a csapatomhoz, s reménykedem a jó szerencsében.

– Őszintén sajnálom – nézett Krémer biztatóan rendőrbárátjára –, hogy a kislány szülővárosa sem képes eredményt elérni! Egyébként, ha megkérhetnélek, pár napig maradj még, meglehet, a miskolci főkapitány szeretne megtudni tőled néhány dolgot. Mármint az eltűnt lány ügyével kapcsolatban – tette hozzá nyugtatásul, nehogy már azt higgye ez a szegény flótás, hogy ismét a bunker miatt akarják molesztálni. Még beszélgetek egy negyedórácskát, az alezredes nem győzte bizonygatni, ha nyomra bukkannának, illetve ha Károly a segítségüket kérné, az ozorvári kaptányság teljes mellszélességgel áll ki az egykori kolléga mellett.

9.

Miután Helmut Müller – alias Szekeres Gábor – viharos búcsút vett lóvá tett lányától, bezárkózott a szobájába, hogy alaposan *átdolgozza* magát. Az inkognitóra okvetlenül szüksége volt, nélküle el sem indulhatott volna megkeresni Walter Wertheimer produktumát. Első menetben sebeit fertőtlenítette, a „kis vadmacska”, ahogy Marinkát aposztrofálta, alapos munkát végzett. Miközben sepporral beszórta az arcát, örömmel észlelte, hogy a duzzanatok segítik őt fizimiskája elváltoztatásában, ráncait eltüntetik, fiatalabb benyomást kelt, kevesebbnek látszik, mint amennyit a naptár mutat. Az összehátas javítása érdekében arra is elszánta magát, hogy ősz haját világosbarnára fesse, ajka fölé csöppnyi szőrcsomót – bajuszt – ragasszon, orrára dioptriás napszemüveget biggyessen. Elegáns ruháját elcserélte a November Hetedike Ruhagyár legféltre-sikerültebb öltönyével, kissé összekoszolta és össze is gyűrte a vékony szövetet; drágán vett cipőjét is félretette, helyette széles orrú, sikktelen lábbelit szerzett be, abba bújtatta tappancsait. Mindez semmiség volt ahhoz az áldozathoz képest, hogy a metamorfózis áldozatául esett férfiúnak elegáns autójától meg kellett válnia, beérve helyette egy rozoga Wartburggal. Két okból is kénytelen volt rászánni magát e fájdalmas tetre, egyrészt, mert a vajszínű Ford Consul oly ritka madár volt széles e hazában, hogy nem volt oly mafla rendőre a testületnek, aki egyből ki ne szúrta volna a körözött kocsit. Másrészt – és nem utolsó sorban – a mozifilmekbe illő autó volt az ára újonnan beszerzett papírjainak, melyek igazolták, hogy ő nem más, mint Kovács Béla kereskedősegéd, az ütött-kopott Wartburg tulajdonosa. Új személyi igazolvánnyal és útlevéllel is ellátták azok, akik busás hasznót húztak a müncheni üzletember különös passziójából, fel nem fogva, mi az ördög visz rá egy gazdag német honpolgárt arra, hogy itt, Magyarországon magából bondot csinálva, szórja el értékes bankjegyeit.

Szekeres nem szolgált magyarázattal „jótevőinek”, beült a Wartburgba és indult, Miskolc városát célozva meg. Útközben egyre csak Marinka mondatán törte a fejét, azon töprengett, érdekében állt-e lányának megtéveszteni őt, hamis nyomot adni, kitalálni valami baromságot. Mert az, amit hallott, hihetetlennek tűnt, ismerte Miskolcot, számos barátja élt a városban, ám senkinek sem akadt dolga Szent István nevű bankkal. Még Magda nagynénje, Jolán néni sem említette, akinek valamikori férje bankigazgató volt...

Amint beért a városba, szobát bérelt egy szerényebb szalodában, mely a városközponttól messzire esett. Ügyelt arra, ne legyen szem előtt, bármily jól sikerült is inkognitója, baleset mindenkit érhet. Akciója kezdetét hétfő reggelre, szeptember első napjára időzítette, úgy döntött, felkeres egy pénzügyintézetet, és kérdezősködik a Szent István bank után. Pontosabban szólva olyan bankot szeretett volna találni, mely 1944-45-ben viselte ezt a nevet. Ugyanis élt a gyanúperrel, ha valaha létezett is a szóban forgó bank, azóta átnevezték; joggal feltételezte, a kommunista hatalom nem tűri, hogy szent királyok nevét viseljék a közintézmények. Az állomás közelében nagy tábla ötlött a szemébe, ami turisták eligazítására szolgáló térképet tartalmazott. Kikereste a pénzügyintézeteket, legígéretesebbnek a Nemzeti Bank miskolci fiókját tartotta, kikalkulálta az útvonalat és indult, alig 10 perc alatt oda is ért. A földszinti nagyterem egyik ügyfélfogadó ablakán nagybetűs felirat hirdette: INFORMÁCIÓ. Két ember állt előtte, türelmesen kivárta a sorát, s az ablakhoz érve udvariasan köszöntötte az ügyintézőt.

– Jó napot kívánok!

– Jó napot – viszonzta köszönését a sovány, közönyös tekintetű férfi –, miben állhatok a rendelkezésére?

– Elégge sajátságos ügy – vallotta be Szekeres meglehetősen félénk hangon –, mindössze azt szeretném megtudakolni, van-e Miskolcon Szent István néven bank.

– Nincs a városunkban ilyen nevű pénzügyintézet.

– S régebben, úgy 1944-45-ben esetleg még volt?

– Meglehet, ám nincs róla tudomásom. Mindössze öt éve vagyok a bank alkalmazottja. Milyen ügyben keresi ön a nevezett közintézményt?

– A bank széf-szolgáltatását szeretném igénybe venni. Ugyanis az unokaöcsém arról értesített, hogy a miskolci Szent István bankban letétbe helyezett számomra egy igen értékes anyagot, melyet szeretnék kiváltani. Meglehet, hogy a fiatalember, aki akkoriban már a halálán volt, összekeverte a bankneveket.

– Értem. Hmm... Talán kérdezze meg a széfekkel foglalkozó kartársnőt, hátha tudna önnek tanácsot adni. 7-es ablak! – tette hozzá ujjával a nevezett hely felé mutatva. Szekeres megköszönte a tájékoztatást és a jelzett ablakhoz lépett. Az ügyintéző – szigorú arcú fiatal nő – röviden annyit közölt, hogy ilyen néven bank nemhogy a városban, de még a megyében sem található. És nem létezett a 40-es években sem, nyilván a kedves ügyfél, bólintott a férfi felé, félreérthetett valamit. Szekeres nem hagyta magát lerázni, ötlete támadt, tovább kérdezősködött:

– Kedves elvtársnő, rendelkezett az önök bankja a felszabadulás előtt is széf-szolgáltatással?

– Természetesen! És mind a mai napig őrizzük az ott elhelyezett értékeket.

– Hogy történt akkoriban a széf-bérlés, és mi módon lehet a bérelt fülke tartalmához hozzájutni?

– Kérem. Az igénylővel bérleti szerződést kötött a bank, az illető megadott egy jelszót, valamint tudomásul vette fülkéje számát. Ha hozzá akart férni értékeihez, bediktálta ügyintézőnknek ezt a két adatot. Megjegyzem, jelenleg már másképp történik a bérlés, be kell mutatni a személyi igazolványt is.

– Köszönöm! – vágott a nő szavába Szekeres –, engem csupán a 44-es helyzet érdekel. Ugyanis – vett mély lélegzetet, majd leadta a nőnek is az unokaöccsről kitalált mesét. Végezetül elmondta az ominózus mondatot, melyet sikerült kipróbálnie leányából. Az asszony hevesen megrázta a fejét:

– Sem a jelszó, sem a számok nem stimmelnek! A jelszó minimum öt, maximum 10 betűs szó lehet, a fülkeszám – tekintettel a bankunk birtokában lévő széfek számára – mindössze 01 és 99 közé eshet.

– Nézze, kérem – emelte meg hangját a férfi –, a „bank” szó kivételével a többi három szó bármelyike megfelel a jelszó kritériumának. És az általam közölt hat szám is magában foglalhatja a kétjegyű fülkeszámot. Életbevágóan fontos dologról volna itt szó! Legyen olyan jó, és nézzon utána, bérelt-e valaki széfet „Miskolc”, „Szent” vagy „István” jelszóval az 1940-es évek egyikében?!

– Az ön kérése meghaladja a hatáskörömet! Ám... esetleg megkérdezhetem a főnököm...

– Nagyon-nagyon kérem, tegye azt!

– Rendben. Néhány perc türelmet kérek. – A szigorú hölgy behúzta ablaka függönyét és elment, Szekeres Gábor izgalomtól remegve várakozott. Tudta jól, a háború vége felé a politikailag üldözöttek egyre-másra béreltek ki széfet, abbeli reményükben, hogy egyszer még visszatérnek a munkaszolgálatból, vagy a koncentrációs táborból, s félretett vagyonukra alapozva kezdenek új életet. Addig is biztos helyen szerették volna tudni értékeiket: pénzt, aranyat és leginkább ékszert, ez okból a nagy óvatosság, a banki alkalmazott attól tart, hogy ő tán haszonszerzés okán akarja valamelyik ismerőse széfjét kinyittatni. Mintegy 10 perc telt el, amikor visszatért az asszony. Éles pillantást vetett a kérdezőre:

– Az egyik jelszó valóban szerepel a jegyzékünkben. Azonban a hozzátartozó fülke-szám nem stimmel, ugyanis – annyit talán elárulhatok – egyik száma a 8-as. Ellenben, hogy meggyőzzük önt segítőkészségünkről, a felettesem felhatalmazott egy indiszkrét kérdésre: tulajdonképpen mi volna az, amit ön át szeretne venni?

– Mindössze egy iratcsomó, egy keskeny füzet, esetleg dosszié. A tartalma elektronikus mérőműszer műszaki leírása. Kérem! Nyissák ki a széfet, és ha ilyen anyagot találnak – meg-

jegyzem, német nyelven írva – pontosabb felvilágosítással is szolgálhatok a tartalmat illetően, ami igazolja, hogy a tulajdonomat szeretném birtokba venni. Nyomatékkal mondom: bármi más, például pénz vagy ékszer, nem érdekel; egyetlen petákot se vennék magamhoz, csupán azt az irományt szeretném megkapni!

– Nos, rendben. Kivételes esetnek tekintjük az ön kérését, főnököm jelenlétében kinyitom a kérdéses jelszóval rendelkező fiukét, s ha megtaláljuk benne azt a bizonyos iratot, meggyőződünk róla valóban az-e, amit ön keres.

– Hálás köszönetem! – Szekeres a közeli bõrpamlagra omlott, oly hevesen dobogott a szíve, hogy attól félt, rohamot kap. Az idő ólomlábakon vánszorgott, egyre a lefüggönyözött kis ablakot leste, várva a nõt, reményei szerint kezében Wertheimer anyagával. Hirtelen széthúzták a függõnyt:

– Sajnálom! – szólította õt az asszony. – A fiukében lévõ értékek mellett semmiféle iromány nem találtatott. Egyetlen papírlap, egy árva fecni sem! – tette hozzá kissé ironikusan.

Szekeres szédelegve távozott a bankból, tétován állt meg autója elõtt. Lassacskán lehiggadt, gondolkodni kezdett. – Nem is olyan rossz – kapott észbe –, csupán meg kell tudnom, a város mely intézményeiben található széf! Szõba jöhet bank, posta, takarékszövetkezet, mind közül azok, amelyek már régebben is nyújtottak hasonló szolgáltatást. – Sõt, mi több – kapott a fejéhez –, valahogy ki kellene nyitatom a vasútállomások csomagmegõrzõ szekrénykéit is! – Az utcasarkon felfedezett egy éttermet, beült, megebédelt, miközben megállás nélkül járatja az eszét. A térkép, melyet az imént átnézett, arról tanúskodott, hogy Miskolc az eltelt évek során hatalmas várossá nõtte ki magát, hozzácsatolták a környezõ kisebb településeket, s ki tudja? Talán az az agyament kis tudós már akkoriban is Miskolchoz tartozónak vélte a városhoz közeli falvakat, községeket is.

Több mint tíz napot vett igénybe Szekeres Gábor pokoljárása, mert az volt a javából a férfi széfek után kutakodó útja.

Nem mindenhol bántak vele oly előzékenyen és udvariasan, mint a Nemzeti Bank miskolci fiókjánál; volt része gúnyban, durvaságban, értetlenségben, gyanakvásban, a siker azonban váratott magára. Rádöbrent, mindeddig kanosszát járt, a pénzintézetek, állomások felkeresésével törököt fogott. Valami más nyitja van a Marinka által elárult mondatnak. Mi lehet az? *Gotteshimmel*, mi más, mint az, amire eredetileg is tippelt: a sifre... Elvégre és utóvégre itt kémek kommunikációja történt, olyan embereké, akik a fontosabb információt rejtjelezzik. Tudta jól, a sifírozott szöveghez kulcsokat rendelnek, s azok segítségével nyerik vissza a közlemények tényleges tartalmát. Csak-hogy ő nem rendelkezik semmiféle dekóderrel, kulccsal... Ki az, akihez fordulhatna? Egyszerre bekattant neki Pálfi... Pálfi Kálmán, aki az ozorvári gyárban valaha a beosztottja volt.

Emlékezett a férfira, tartalékos tiszt volt, majd behívták, megsebesült és utána leszerelték. Munkaképessége megmaradt, jelentkezett a gyárba, műszerészként dolgozott a kisműhelyben. Olykor elbeszélgetett vele, ekkor tudta meg, hogy aktív korában a kémelhárításnál is dolgozott. Értett a titkosított üzenetek megfejtéséhez... Szekeres új erőre kapott, elhatározta, megkeresi a férfit, még emlékezett rá, hogy akkoriban Sajószentpéteren élt. Tán még most is ott van... s ha elköltözött volna, abban a kisvárosban valaki majdcsak megadja új lakása címét... Pihent egy napot, vasárnap délelőtt kocsijába ült és elhajtott a Miskolc közeli városkába. Leparkolt a templom előtt, épp vége volt a nagymisének, idősebb házaspár ötlött a szemébe, udvariasan megszólította őket, érdeklődött Pálfi felől. A házaspár mosolyogva üdvözölte, örült, hogy segítségére lehet a kedves Kálmán hajdani ismerősének. Útbaigazították, megnevezték az utcát, s a házszámot is, ahol az öreg katona lakott.

Kertes családi házhoz érkezett, idős, ősz hajú férfit látott a kertben bókászni, megnyomta a csengőt, hatalmas farkaskutya rohant a kapuhoz. Nyomában a férfi, Szekeres felismerte benne az egykori munkatársat. Időbe telt, míg elmagyarázta, ki ő valójában, Pálfi gyanús tekintettel méregette, azt mondta, úgy tudja

Szekeres Gábor nincsen az élők sorában, amikor megszórták bombával Ozorvárt, elhalálozott. Végül elparancsolta az izgatót kutyt, ajtót nyitott, majd a kerti asztalhoz invitálta a furcsa vendéget. Beszédbe elegyedtek, több mint egy órát vett igénybe, amíg Szekeres elmesélte hányattatásainak, különös átalakulásának sajátos történetét.

Gömbölyded idősödő asszony lépett ki a házból, köténye ráfeszült testére, kezében jókora fakanalat tartott, látszott, hogy a vasárnapi ebédén munkálkodik. A házigazda bemutatta feleségét, az asszony kedvesen köszöntötte férje egykori főnökét. Készül az ebéd, közölte, s néhány kedves szóval invitálni kezdte Szekerest, ossza meg velük a vasárnapi étket. Az idő kellemes volt, a szeptember langyos, gyümölcssillatú levegővel árasztotta el a kertet, az asszony megterítette az asztalt és tálalt. A feszült hangulat feloldódott, a házaspár egymást túllícitálva mesélte el háborús élményeit és mindazt, ami Ozorvárral kapcsolatban érdekelhette vendégüket. A közös ismerősökre rátérve első helyen került szóba Imrefi Bertalan és Lámai Lajos. Szekeres nem győzte leplezni fokozott érdeklődését, óvatosan kérdezett rá mindkettőre, főleg Lámai sorsa érdekelte, él-e, hal-e a hajdani jó barát. (Magában azt gondolta, akinek ilyen a barátja, annak már nincs is szüksége ellenségre!) Az eleinte igencsak csendes asszony egyre jobban szaporázta a szót, meg nem állhatta, hogy ne pletykálkodjék, s el ne mesélje Ozorvár nagy szenzációját: a fekete férfi kettős életét. Azt, hogy két asszonynak hódol, s mindkettő szült neki gyermeket.

– Jól kereshet Lajos, ha képes eltartani két családot – jegyezte meg Szekeres Gábor, nem minden él nélkül. Hamarosan megtudta, Lámai a hétvégéket Adorján Ancival tölti, ha látni akarja őket, keresse fel a Tölgyfa utca 4-es számú házat a Fő tér közelében, a háború után oda költözött Anci, szülei hajdani lakásában él. Miután minden érdekes témát kimerítettek, az asszony leszedte az asztalt és közölte, visszavonul, magukra hagyja a férfiakat.

– Gondolom – pillantott vendégére –, fontos ügyben kereste fel Kálmánt, nem lehet akármilyen, ha képes volt Münchenből egyenest ide irányítani kocsiját. – A férfi szerényen rábólintott az asszony tapintatos szavaira, majd, miután a nő elhagyta a kertet, előhozakodott Pálfinak fura kérdésével. Az egykori hírszerző beismerte, ért valamit a sifréhez, noha csak azokat a dekódolási eljárásokat ismeri, melyeket a háborús időkben a magyar és a német kémelhárítás alkalmazott. Szekeres röviden vázolta problémáját, miközben egy papírlapra felírta a mondatot, melyet kipréselt Marinkából.

– Ennyi? – kérdezte csodálkozva Pálfi.

– Mi volna több? A szöveg csupán egy bizonyos *helyre* vonatkozik, a pénzintézeteket már mind bejártam – sorolta, felemlégetve hol, milyen fogadtatásban részesült. – A lényeg – folytatta –, Nagymiskolc területén nem létezik olyan pénzintézet, melyet fel ne kerestem volna, hogy az említett nevű széf, trezor vagy mifene kaszni után érdeklődjem. Mit mondjak... mindenhol ajtót mutattak nekem. El nem képzelhetem, miféle bankra gondolhatott Wertheimer, amikor iratai fellelhetőségét ily faramuci módon adta a két magyar férfi tudtára! Drága barátom, akárhogy csűröm-csavarom a dolgot, képtelen vagyok másra gondolni, mint arra, hogy a szöveget rejtjelezték! – Pálfi arcát tenyerébe rejtve maga elé bámult, arckifejezésén látszott, hogy erősen gondolkodik.

– Valamit meg lehet próbálni – bökte ki végül –, ám a percben nem mondhatok semmit, néhány napra szükségem volna, hogy utánanézzek bizonyos rejtjelezési technikáknak, dekódereknek. Sajnálom, de nem ígérhetem, hogy sikerrel járok – nézett bocsánatkérően a különös mód átalakult Szekeres Gáborra. A férfi a zsebébe nyúlt, s pár bankót csúsztatott vendéglátója felé.

– Kérem, fogadja el ezt a csekélységet, előfordulhat, hogy költségei merülnek fel. – Pálfi, bár szabódott eleinte, végül mégis zsebre vágta a német márkákat. Elbúcsúztak, abban ma-

radtak, hogy négy nap múlva Szekeres ismét ellátogat Szent-péterre.

– Ha addig nem jutok eredményre, akkor feladom! – mondta kesernyésen a kódfejtő férfi. Kezet fogtak, a kutya támadásnak vélte Szekeres búcsúját, a férfi nyakába ugrott, de nem harapott, csupán képen nyalta a távozó vendéget.

Az elkövetkező négy napot Szekeres Gábor arra használta, hogy körülnézzen Ozorváron. Álcáját fokozva szakállt is ragasztott, sildes sapkáját a napszemüvegéig húzva közlekedett. Az idő kissé hűvösebbre fordult, kopott és gyűrött ballonkabátot öltött, elképzelhetetlennek tűnt, hogy bárki felismerje a nyűtt ruhás férfin a valaha oly elegáns Szekeres Gábort. Miként Károly, ő is elkeseredve nézte a gallyra ment tisztviselő telep hajdani szép házait, az össze-vissza épített sufnikat, a koszos, rendetlen kerteket, az utcákon fellelhető szemétkupacokat. Imrefiék léckerítése mellett hosszan elidőzött, már-már hajlott rá, hogy megnyomja a csengőgombot, ám ekkor autó fékezett le a kapu előtt, s belőle orvosi táskával a kezében, idősebb ember bújott elő. Egy asszony sietett ki a házból, izgatottan tárta fel előtte a kaput. Szekeres ráismert Imrefi feleségére, hallotta, hogy doktor úrnak szólítja a férfit, s kezdi felsorolni beteg férje ijesztő szimptomáit. Odébbállt, nehogy bárkinek feltűnjön, sajnálta, hogy egykori barátjának megromlott az egészsége, a Csúcsszerv tagjai közül a vegyészmérnököt becsülte legtöbbre.

A városközpontot is bejárta, kissé elidőzött a Fő téren, a rendőrség épületét is szemrevételezte, magában felidézve azt a rémes estét, amikor agnoszkálnia kellett a három tetemet. Egy férfit látott kilépni a lehetetlen nevű szállodából, ismerősnek tűnt, bár pillanatnyilag nem tudta hová tenni. Oldalvást fordult, fél szemmel stírolta, rossz érzés járta át, attól tartott, a fiatalember kutató tekintete maskarája ellenére felismeri benne a halottnak hitt Szekeres Gábort.

Az utcát s a házat is fellelte, ahol Adorjánné Pálfi véleménye szerint jelenleg tengeti különös életét. Elgondolkodva állt meg az egyik kirakat előtt, mely sikkelen női ruhákkal volt teli,

úgy tett, mintha bármelyik is érdekelné, miközben egészen máson járt az esze. – Ha Pálfi nem jár eredménnyel – fontolgatta –, fel fogom keresni Lámai Lajost! – Hogy itt járt, s elhaladt az átkeresztelt *Két korsó* söröző előtt, agyába villant, hogy a hármas gyilkosságot megelőző időszakban Lámai gyakorta Adorján Bandival sörözgetett. Visszaemlékezett leánya szavaira: Adorján azonnal tudta, mit jelent a dokumentum helyét megjelölő mondat! – Valószínű – döbbsent rá –, hogy volt valami sajátos rejtjelezési módszerük Wertheimerrel. És az sem kizárt, hogy Bandi fecsegett erről Lámainak...

Lassacskán eltelt a négy nap, Szekeres ismét kiautózott Sajószentpéterre. Pálfi szégyenkezve fogadta, hosszasan magyarázta, miféle eljárásokkal próbálkozott, ám egyetlen sifrékulccsal sem volt képes eredményt elérni. Kölcsönös sajnálkozás után a két férfi búcsút vett egymástól, Szekeres rosszkedve egyre fokozódott, útban Miskolc felé vett egy üveg konyakot, és a szállására visszatérve a sárga földig leitta magát.

10.

Az elmúlt napok kudarcсорozata mélyen megrázta Szekerest, nem volt kedve kimozdulni a városszéli fogadó takarítatlan szobájából, ette az étterem kínálta menüt, ivott konyakot és rumot, feledést remélve, erőt merítve további küzdelmeihez. Tudta jól, már csak Lámaiban bízhat, s arra is felkészült, nem lesz népünnepély ily sok év után megkövetni, szövetségesül hívni régi ellenfelét, utált riválisát. – Nincsen királyi út – gondolta –, csak akkor érek célba, ha Lámai segít... No persze, valami szép összeget kilátásba kell helyezni, ingyért nem őrizték Krisztus urunk koporsóját sem!

Néhány napos henyélés után valahogy mégiscsak összekapta magát, az italos üvegeket a szemébe vetette, új öltönyt, inget és nyakkendőt vásárolt; ruhája, fehérneműje az ide-oda utazgatások során alaposan elkoszolódott, itt-ott már ki is szakadt. Röstellt volna téptetten, topisan beállítani Adorjánné lakásába.

Hogy összefusson Lámaival, látogatását péntek délutánra irányozta elő, úgy mondták, a férfi rendszerint hétvégén érkezik Ozorvára víkendezni, második családjával tölteni napjait. Arra gondolt, nyilván szombaton jön, nem volna bolondság a férfit megelőzve kissé megpuhítani Adorjánnét, elhúzva az orra előtt a mézes madzagot: egy jó pénzzel kecsegtető üzleti vállalkozást. És az ígéret nem járna messze a valóságtól, Lajos igazán nagyot kaszálhatna, hogyha eléggé ügyes.

A házat már korábban kiszemelte, a girbegörbe utca kis térbe torkollott, parkolásra alkalmas helyet biztosítva Szekeres kocsijának. A szívét a torkában érezve csöngetett be Anci lakásába, pár perc is eltelt, míg végre nyílt az előszoba-ajtó, s kereketben ott állt a nő, a valaha oly szép és kíváncsú Adorjánfeleség. Ezúttal lompos volt és fésületlen, matlaszé pongyolát és csámpás papucst viselt. A jelek szerint nemrég kelhetett fel délutáni szenderéből, ásítást fojtott el, miközben az ajtó előtt álló férfira vetette tekintetét.

– Mit tetszik? – kérdezte unottan.

– Kezeit csókolom! Gondolom, nem ismer meg, rég volt, amikor utoljára találkoztunk. Bemutakozom hát: Szekeres Gábor vagyok. – Az asszony nagyot sikoltott, és a szája elé kapta a kezét.

– Szekeres Gábor meghalt! – kiáltotta. – Ki maga? Az alteregója, vagy a kísértete?!

– Ancika, kérem... ha beengedne... elmesélném önnek hányattatásaim történetét. – Szekeres levette szemüvegét, éles tekintetű kék szemeit a nőre vetette. Anci bólintott:

– Ó, hát maga az... no persze... Ilyen hideg kék szemeket azóta sem láttam... Elnézést, hogy ennyire meglepődtem, de

halottnak hitt emberbe ritkán botlik bele a magam fajta. Parancsoljon... – Az előszobából a nagyszobába tessékelt vendégét, a fotelekből a sarokba hajított néhány használt fehérneműt, a macskát a szomszéd szobába zavarta, és helytel kínálta a férfit.

Szekeres elővezette irodalmi díjra érdemes meséjét, mely könnyfakasztó részletekkel illusztrálva adta tudtára régi ismerőseinek élete kalandos eseményeit. Történetének voltak valós elemei is, ám nagyjából szépen megformált romantikus kutyasz volt az, amit szívhez szólóan, érzelmes hűrokat penggetve elővezetett. Ancinak könnyek gyűltek a szemébe, szipogva hallgatta nem várt vendége visszaemlékezéseit. Később felajánlotta, hoz süteményt és italt, ám a férfi – megpillantva a sarokban a macska-ürüléket – megköszönve a kínálást, gyorsmorpanaszaira utalva szabadkozott.

– Drága Gáborom – tört ki Anci –, tulajdonképpen minek köszönhetem, hogy felkeresett? Egy kis nosztalgizásra támadt kedve, vagy volna valami fontos közlendője is?

– Ez utóbbi – vallotta be a férfi –, igazából Lajoshoz jöttem, okvetlenül beszélni szeretnék vele.

– Ó Istenem, Lajos! A párommal, sajna, nem találkozhat, bajba került, a rendőrség tanúvallomásra idézte be.

– Mit vétett az a drága ember?

– Semmit! Ártatlan, mint a ma született bárány... Nyilván félreértés történt...

– Hol van most?

– Jaj, ne is kérdezze! Sajnálom, de nem árulhatom el, hová távozott. Mindenkiene úgy mondjuk: külföldön van, Lengyelországba ment.

– Nézzen a szemembe, Anci! Nincs ott, igaz? Itthon van, csak maga nem beszélhet. Pedig...

– Pedig?

– Nagy pénz állna a házhoz! Ez okból keresem őt.

– Miféle pénz? – csillant mohón az asszony szeme.

– Elmondom, de maradjon köztünk. Felkeresett az egyik amerikai fegyvergyártó cég megbízottja azzal, hogy szeretné

megvásárolni Walter Wertheimer szabadalmát. Gondolom, sejtí, hogy miről beszélek, arról a sokat emlegetett rakétatervről, melyet a német fiú elrejtett valahová. Hogy hol lehet az a bank, melyre utalt, az mindedig nem derült ki, arról mindössze az ön elhalálozott férje és Krasznai János tudott. No és az én kislányom, aki idővel nagylány lett, s elárulta, mit hallott akkor este a maguk szalonjában!

– Ó, istenem, ne hagyj el! Még mindig aktuálisak a csoda-fegyverek?! Hihetetlen... s volnának, akik pénzt adnának még a tervekért is...

– Volnának, Ancika! Méghozzá igen szép összeget. Meg kell találnom Lajost, ő talán meg tudná fejteni a lányom által közölt nem éppen értelmes mondatot, ugyanis a ravasz német rejtjelezve közölte a dokumentáció helyét. Ha birtokba vehetnénk Wertheimer anyagát, a pénzt, amit a fegyvergyár ígért, Lajossal megosztanám. Higgyen nekem, jól járnának, nem kevés suskáról volna itt szó! – Adorjánné idegesen tördelte a kezét, látszott az arcán, hogy csöppnyi agyában versenyre kelt a mohóság a Lámainak tett ígéretével. A férfi érzekelte a hajlandóságot, tovább gabszulált neki:

– Kedvesem! Nem tudom miféle kalamajkába keveredett a maga drága Lajosa, arról azonban biztosíthatom, ha rááll az üzletre, és sikerrel járunk a pénzszerzésben, kijuttatom őt Nyugatra. Ott letelepedhetnek, Lajos elég ügyes ahhoz, hogy sikeres vállalkozásba kezdjen. Élhetnek együtt biztonságban, boldogságban az emberi kor legvégső határáig. Nos? Mit szólna Lajos, ha kiderülne, hogy elszalasztotta életük nagy lehetőségét?! – Anci szemében a bizonytalanság fénye villant:

– Azt mondta, rejtjelezés történt... Honnan veszi, hogy Lajos meg tudná fejteni?

– Ismerem a csavaros észjárását. Kiszagolja a pénzt, mint vaddisznó a szarvasgombát az avar alatt!

– Valójában még azt sem tudom, mi okból keresi őt a rendőrség...

– Biztos abban, hogy Lajos nem volt részese az Eseményeknek? Talán hallott róla, hogy napirenden vannak a számonkérések az 56-os forradalom résztvevőit illetően, akinek csak egy csöppnyi lila pötty akad a számláján, azt fülön fogják, hosszú évekre börtönbe vetik.

– Felőlem bármi megtörténhetett, azokban az időkben Lajos Pesten tartózkodott. Decemberben láttam újra, senki nem kereste, börtönnel sem fenyegette meg...

– Akkor nem lehet semmi baj. Anci! Kérem, hogy szedje össze az esztét, ne szalasszanak el egy ilyen lehetőséget!

– Értem... kmm... az az igazság, hogy Lajos Rudabányán bujkál.

– Pontosan hol?

– Egy idős házaspár viskójában lakik, a férfi korábban bányász volt, Lajos üzleti kapcsolatban állt vele. Van egy térképem – állt fel és szedett elő a szekrényfiókból egy gyűrött, viseltes lapot. Magyarázni kezdte, hol kell a főútról letérni, ráfordulni egy szekérútra, és a 3-as táró mellett lévő ház sor utolsó kis lakját felkeresni, mely a többitől kissé távolabb esik. – Komolyan gondolja, hogy felkeresi? – vetett kétkedő pillantást Szekeresre.

– A leghatározottabban! Ő az egyetlen, aki segíthet nekem, s ígérem, nem fog rosszul járni!

– Értem. És köszönöm a hozzánk való jószágát... Ámde...

– Van annak bármi akadálya, hogy meglátogassam?

– Jaj, dehogy! Csak hát... izé... most hétvégén én megyek ki hozzá, legjobb lenne, ha kedden keresné fel.

– Ahogy gondolja, Ancika – állt fel a férfi a vedlett fotelból. – Ígérem, nem okozok Lajosnak gondot, remélem, megbocsátja tolakodásomat, ha megtudja, mekkora üzlet az, melyen fáradozom. – Adorjánné reménykedve vett búcsút a holtak hitt férfitől, elhatározta, amint Lajosát felkeresi, minden csáberejét beveti, hogy üzletet kössön Szekeresrel. Viszolyogva gondolt pillanatnyi anyagi helyzetükre, nem álltak valami fényesen, s ő –

párja tudta nélkül – nagyobb kölcsönt vett fel egy zugüzértől, s a pénzt súlyos kamatokkal megterhelve kell majd visszafizetnie.

Szekeres felragasztotta letépett bajsztát és álszakállát, felvette sapkáját és sötét szemüvegét. Megéhezett, betért Ozorvár egyik kültelki éttermébe, remélte, nem talál ismerősre, vagy ha mégis, megvédi őt az álca. Visszatért miskolci szállására, kivártta a keddet, kora reggel útnak indult, elszánva magát a nagy találkozóra.

Jól ismerte az utat Rudabányára, nem egyszer maga is megtette, a hadianyaggyárnak volt némi kapcsolata a bányauzemmel is. Az eldugott falvakon áthaladva, csodálkozva észlelte az egyre-másra felbukkanó szekereket és kerékpárokat, ugyanakkor csupán csak elvétve surrant el mellette egy-két automobil. Ha útjába akadt is néhány, azok jobbára szállító járművek, kisebb-nagyobb teherautók voltak. A lópatkók, nehezebb járművek által meggyötört út helyenként gödrös és köves volt, autója nagyokat huppant kátyúba futva, vagy lelkét kirázva döccent egy-egy bukkanón. Megbillent ültében, úgy érezte, félrehúzó a kocsi. Rosszat sejtve állt meg, vizsgálni kezdte a kerekeket, vélelme bevált, az egyik hátsója defektet kapott. Volt pótkereke, ám amikor hozzá akart fogni a szereléshez, akkor döbbsen rá, hogy a gyorsan lebonyolított autóvásárláskor – pontosabban szólva: cserénél – elmulasztották átadni neki a szerzőkészletet. Most mit tegyen, törölte meg izzadó homlokát, az utat vizslatta, de mindkét irányban ásitó ürességet látott, végtelenbe vesző távolságok meredtek szemébe.

Másfél órát állt az árokszálen, mígnem a kanyarban felbukkant egy teherautó. Hevesen integetett, a kocsi elé ugrott, a döcögő jármű vezetője élénk káromkodást hallatva fékezett. A sofőr kicsapta az ajtót, Szekeres bankót lobogtatva sietett feléje. Mint mondják, a pénz beszél (a kutya meg ugat), hamarosan szót értettek, az autóvezető és társa negyedóra alatt elkészült a kerékcserevel. Szekeres az izgalomtól kimerülve folytatta útját, óvatosan hajtott, szaporán kerülgette a gödröket, buckákat, nehogy újból pórul járjon a hepehupás úton.

Rudabányán sehogy sem ismerte ki magát, az Anci készítette vázlat használhatatlannak bizonyult. Több, mint fél órát elvacakolt a festői szépségű bányász-községben, míg rátalált a keresett elágazásra. A szekérutat sem találta, végül kénytelen volt eligazítást kérni a helyiektől, mígnem feltűnt a keresett ház, végében a furcsa kis viskóval. Lassított, majd megállt és nézelődni kezdett. A ház mellett konyhakert terült el, kerítés nem volt, kapu sem, melyen a csengő lehetett volna. Zsávolyruhába öltözött férfi túrta az egyik ágyást, ásójával nagy halom földet emelve ki.

A kertészkedő emberben Szekeres Lámaira ismert. A hajdani fess ember megöregedett, erősen kopaszodott, és ahogy lapátolt, látszott, hogy hajlott a háta. Észrevette az autót, ásóját a földre dobva intett, és sietett a rég látott férfi felé.

Amikor szombaton Anci berobbant hozzá a hírrel, hogy Szekeres él, eljött Ozorvára és nagyszabású üzletet ajánlgat nekik, azt hitte, hogy a nő megbolondult, vagy talán részeg, esetleg valami tudatmódosító dilibogyót szedett be. Szánakozva nézte, átölelte és a szobájába hívta. Anci újból és újból elismételte mondókáját, jó félórájába került, mire Lámai képes volt felfogni, hogy kedvese igazat beszél. Még egyre háborgott, mentegette magát, hogy ő agnoszkálta a bombatámadás után a férfi holttestét, szent meggyőződése volt, hogy Szekerest látja vérbe fagyva.

– Lehetetlen, hogy tévedtem volna! – kiáltott fel. Anci a vitától kimerülten csupán annyit mondott: hamarosan meggyőződhet igazáról, merthogy Szekeres Gábor a keddi napon fel fogja keresni őt. Később, amikor lenyugodtak a kedélyek, s a férfi alaposan belakmározott az Anci ételhordójából előkerült finom falatokból, a nő elkezdte a hízelkedést. Szerelmesen cirógatta párját, fülébe suttozta: kössön üzletet Szekeressel.

– És ha átver? – fordult hozzá kétkedve a férfi.

– Téged, szerelmem? Olyan nincs, te százszor ügyesebb vagy, épphogy te leszel az, aki átveri őt!

*

Most, hogy itt látta maga előtt a barna hajú, szemüveges férfit, újból felmerültek kétségei.

– Nem ismered meg, öreg? – kérdezte nevetve Szekeres. – Térj már észre, Lajos, élek, nem haltam meg! Tévedtél, amikor a bombatalálat után engem véltél felismerni a vízvezeték-szerelőben. Egyébként jól tetted... Szerencsésen alakult a sorsom, ha megengeded, bemutatkoznék: Helmut Müller müncheni üzletember vagyok!

– Gábor... – suttogta a férfi még egyre hitetlenkedve –, mi szél hozott erre, remélem, nem uszítod rám a fogdmegeket?

– Eszem ágában sincs. Figyelj, barátom! Üzletet ajánlok neked. Esetleg... ha leülhetnénk valahová, kissé kényelmetlen itt a kertben ácsorogni. – Lámai lassanként felocsúdott megdöbbenéséből, elnézést kérve tessékelte a házba a vendéget. Az alacsony ajtó konyhába vezetett, idős asszony ült az egyik sarokban, apró kis késsel zöldséget hámozott.

– Terka néne, kedves – szólította Lámai az asszonyt –, vendégem jött, készítsen valami enni- és innivalót. Majd elszámolunk! – tette hozzá, s már nyitotta is a konyha végében lévő ajtót, mely elképzelhetetlenül kicsiny helységbe vitt. Bútorzata egy díványból, asztalból és két székből állott, a ruhák és a törülközők a falba vert szögeken lógtak, a tisztálkodásra hokedlin álló lavór szolgált. Szekeres az egyik székre ült, Lámai a díványra telepedett. Jött az öregasszony, kis üveg bort és pogácsát hozott. Koccintottak, egymás egészségére emelve a maszatos ivóedényt. Lámai kezdett magához térni, tréfálkozva adta elő bujkálásának történetét. Nem mintha elmondta volna, mi okból kényszerül e viskóban tanyázni... Szekeres szótlánul hallgatta, majd – miután szóhoz jutott – feltárta üzleti ajánlata lényegét.

Lámai egyik ámulatából a másikba esett, jéghideg borzongás futott át rajta, amikor felfogta, hogy egykori barátja miben is utazik. Eszébe jutott Marinka, a kislány, akit el akart kapni, hogy kikényszerítse belőle Wertheimer üzenetét. Azt sem feledte, mit ígért neki Gábor, ha bántja a lányát, miféle leleplezésnek teszi ki magát, ha annak a kis vakarcsnak meggörbül akár csak

egyetlen haja szála is. És most eljött... Leánya felnőtt, és elmondta, mit hallott az Adorjánék szalonjában... Vajon a szerető apa miféle kényszert alkalmazott?

Szekeres jó emberismerő volt, érzékelte a férfi rémületét. Esze ágában sem volt Lámain bosszút állni, mit bánta ő már a lányát, eszköznek tekintette Marinkát is, mint minden más embert, akivel összehozta a sorsa. Kedélyeskedve megveregette Lámai ösztövért vállát, csupán annyit jegyzett meg, ami elmúlt – elmúlt, kár volna a múlt idők zavaros eseményei fölött töprengeni. Folytatta történetét, a végsőkéig fokozva Lámai kíváncsiságát, a férfi alig győzte várni, hogy a lényegre térjen, kinyögje végre azt a néhány szót, melyért ő maga annyit küzdött, sőt még embert is ölt. Ingerült hangon fordult vendégéhez:

– Gábor, ne csigázz! Hadd hallom végre azt a bizonyos mondatot!

Szekeres arcára farkasvigyor ült ki, hófehér, hibátlan fog-sora (mely nem volt valódi) megcsillant a petróleumlámpa sárgás fénypázmájában.

– Nos... – kezdte – a rejtekhely a következő: *Miskolc Szent István Bank 17-02-06*. Wertheimer a számokat németül mondta, majd, mintegy magyarázatképpen Adorján magyarul is elismételte Krasznainak a számokat. Mit szólsz mindehhez? – pillantott kérdően elrévült társára. Lámai szót sem szólt, szemét mereven egy pontra szögezte, látszott, hogy kikapcsolja magát a környező világból, miközben agyát megfeszítve erősen gondolkodik.

– Szent István Bank... – mormogta magában. – Bank... bank... De miféle bank?! – Hirtelen felkiáltott: – Megvan! – Fejét felkapta, az asztalra csapott, ezer ráncba futott szeme táján a bőr, végigvetette magát a kisdiványon, hahotázva nézett Szekeresre. – Az a francos német... – tette hozzá még egyre hehe-részve –, nem kedvelte az egyenes beszédet! Még a barátai, illetve az üzlettársai előtt is titkolózott, rébuszokban beszélt, mint aki azt hiszi, füle van a falnak...

– Monddd! Monddd már el, mire jutottál, te böszme! A fene esz meg a kíváncsiságtól – sziszegte fenyegetően Szekeres. Arcán a türelmetlenségen kívül némi önelégültség is feltűnt, büszkeség öntötte el arra gondolván, nem hiába fáradozott: talált valakit, aki hamarosan kikaparja neki a gesztenyét, melyet most, melegében kell elfogyasztania. Lámai furcsa fintort vágott:

– Elmondok mindent, csak nem itt és nem most.

– Hogyhogy?!

– Drága barátom! – fölényeskedett a rejtvényfejtő –, ha tudatom veled, hol van az anyag, az autódba pattansz, s itt hagysz engem, mint eb a Szaharát... No, de mi lesz az én 30 százalékommal, melyet gavallérosan beígértél? Megmondanád?!

– Tisztázzunk valamit. Éppen én vagyok az, akit te tartasz sakkbán. Módoóban áll, hogy megszökj előlem, s engem ki játszva átvedd a dokumentációt. Nézd, öreg... nem tehetünk jobbat, ezúttal kölcsönösen bízunk kell egymásban...

– Nono... Amikor a bizalmat osztogatták az angyalok, akkor én éppen hiányoztam. Egyébként az előny nálad, ha azt tenném, amit mondtál, bosszúból feljelenthetsz a rendőrségen. Nem beszélve arról, egymagam mit kezdenék Wertheimer anyagával? Nem vagyok én német üzletember, nincs kapcsolatom amerikai fegyvergyárosokkal. Kettőnk közül – tisztesség ne essék, szólván – pillanatnyilag én húznám a rövidebbet!

– Volna itt egy ötlet – enyhült meg Szekeres. – Jöjj velem Miskolcra, az egyik városszéli fogadóban kétágyas szobával rendelkezem. Nálam alszol, délelőtt elmegyünk együtt arra a bizonyos helyre, ahol a dokumentumokat sejtéd.

– Úgy érted, hogy a foglyod vagyok?

– Ha így jobban tetszik – vigyorgott a férfi, ám tekintetében gyilkos tüzek égtek. Lámai felkelt a kisdiványról, mondott valami semmiséget, majd engedelmet kérve átöltözött. Aktatás-kájába bepakolt pár holmit, elkészönt szállásadójától, s mint ki dolgát jól végezte, helyet foglalt Szekeres ócska Wartburgjában.

*

Esteledett, bíbor fényben úszott az égalja, amikor Szekeres döcögő autója befutott Miskolcra. Azonnal intézkedett a recepción, befizette barátját szobája másik ágyára. Megvacsoráztak a szálloda éttermében, vásároltak két flaska bort és hozzá valami borkorcsolyát. Csöndben iszogattak, szemük már égett a fáradtságtól, mégsem akaródzott egyiküknek sem ágyba bújni. Semmitmondó dolgokról fecsegték, kerülték a konfliktust kiváltó, keményebb szavakat. Amikor elütötte a tízet az óra, Szekeres elgondolkodva nézett Lámaira.

– Lajos – szólította –, komolyan gondoltad, hogy feladnák a rendőrségen? Én, éppen én, aki...

– Aki? – kérdezett vissza Lámai.

– Aki fogva tartja leányát egy szállodában, aki ellen ez okból országos körözést adtak ki!

– Mit nem mondasz... Hová tűnt az aggódo apa, aki a szétlőt is óvta gyermekét? Mi a fenének kellett neked kóterba zárni a saját lányodat?

– Nem ok nélkül tettem. Lányom ellenem fordult, továbbra is tagadta, hogy bármit is tudna, meg kellett őt fenyegetnem, hogy végül kinyögje, mit látott és hallott Adorjánéknál, miközben ott dekkolt az asztal alatt. Ha elengedem, kipofáz mindent a rendőrségnek, mára már alighanem ott rohadnék a kommunisták egyik börtönében. S mi több! Újabb hamis személyazonosságra tettem szert, jelenleg nem Helmut Müller, hanem Kovács Béla vagyok. A remekbe szabott autóm el kellett cserélnem erre a ronda Wartburgra, itt bujkálok magamat álcázva egy kosszos szállodában, és mindez öngyűlölet miatt... Eh, ne is beszéljünk róla, nem így képzeltem el a hazatérésem... És ha nem tudnád: *küldetésben* vagyok, ez okból is szigorúan őriznem kell az inkognitóm.

– Nocsak! Érdekelne a történeted. Az sem világos előttem, miért hajtasz oly buzgón a pénzre, amikor – ha jól értettelek –, gazdag üzletember vagy, semmiben sem szenvedsz hiányt.

– Nem holmi egyéni érdekek, hanem országom sorsa motivál! Németország korántsem oly békés hely, mint aminőnek sok

ember hiszi. Kezd az ország magához térni, ébrednek a neonáci mozgalmak; a német nép egyre kevésbé tűri, hogy kétfelé szakadt az ország, hogy létezik Kelet és Nyugat. Egyesíteni kell a széthasított két részt, s régi fényében újjá teremteni a Harmadik Birodalmat! Hitler szelleme ott lebeg felettünk, a Führer holtában elevenebb, mint életében valaha is volt.

Nos... a változásokhoz pénzre is szükség van, s én egyike vagyok azoknak, akik segítik az újnácikat. Magányosan élek, mentesen pompától, nagyzsolástól, egyetlen cél lebeg a szemem előtt: feltámasztani az új német hazát. Érted már, pupák? A Wertheimer-féle találmányért bezsebelt dollárok nem kerülhetnek méltóbb helyre, mint a Mozgalom kasszájába! – Szekeres szemében az örület tüze villant, arcvonásait eltorzította a megszállottság, homlokán kiütköztek az izzadságcseppek. Teletöltötte a poharát, és kiitta borát. Lámai tátott szájjal bámulta a férfit, hirtelen megborzongott, a nyitott ablakhoz lépett és behajtotta az ablakszárnyakat. Szekeres eltűnődve nézte, hangja szelídebb regiszterbe tévedt:

– Még mindég azt hiszed, fel akarlak jelenteni?

– Nem... a világért sem... Nagyon meggyőző a vallomásod.

– Szekeres felállt, járkálni kezdett, mellét kifeszítette, miközben kezét összefonta a hátán. Társa aggódva fürkészte az arcát, szeretne volna, ha nem tud meg többet a férfi titkaiból, már ennyi is bőven elég ahhoz – gondolta –, hogy büntártnak érezze magát. Szekeres megállt előtte és szánakozva nézte:

– Begyulladtál, igaz? És most – bökött ujjával Lámai felé – te következel, hallani akarom, ki üldöz, ki vagy mi elől menekülsz, mi okból rejtőztél el Rudabányán abban a koszos viskóban, elhíresztelve magadról, hogy Lengyelországban vagy?

– Kis ügy az enyém a tiedhez képest...

– Azért csak mondd el. Szemet szemért, történetet történetért!

– Egy urán-lelőhelyről lenne szó...

– Mi az ördög! A Bányaművelési Kutatóintézet uránbányát nyitott?

– Nem. A dolog a 40-es évekre nyúlik vissza, tudod, a fegyvergyártáshoz Rudabánya szállított a gyárnak nyersvasat és egyéb értékes fémeket. Ismeretséget kötöttem néhány bányász-szal, ezek a jámborok valami rejtélyes okból kifolyólag híres geológust gyanítottak bennem. Ennek köszönhetően egyikük különös kéréssel fordult hozzám: zöldes-feketés, acélszürke csíkozású, szurokfényű ércdarabot tartott a kezében, s arra kért, vizsgáltsam meg, mi lehet az. Elmesélte, az egyik elhagyatott táróban kutakodott, megakadt a szeme holmi szokatlan állagú teléren, kifejtette belőle ezt a darabot. Megvizsgáltattam Imrefivel: az érctömb urándioxidot is tartalmazott. Üzletet sejtettem benne, megkértem az öreg bányászt, fejtse ki belőle minél többet. És rejtse el jól az érctömböket. Ekkor történt, hogy kivezényeltek Németországba – a Lidércek gépsorát szállítottuk ki abban reménykedve, hogy odakint beindulhat a gyártás –, csak miután visszatértem, kerestem fel újból a vájárt és érdeklődtem a lelet sorsa iránt.

A szlovák geofizikusok akkoriban kezdtek geofizikai vizsgálatokat végezni a Torna mellett húzódó hegyvonulat homokköves, konglomerátumos talajrétegeiben, kinyomoztam, uránt kerestek; kapcsolatba léptem az egyik fickóval, amolyan minden hájjal megkent alak volt, s pénzéhes, akárcsak jómagam. Nem szaporítom a szót, megnyitották a homokbányát, az urán-szurokércet meg mi csempésztük át nekik az elhagyott táróból. Hamarosan visszaállították a trianoni határokat, a mi tárnánk éppen keresztezte a határt, bejárata a mi oldalunkra esett, ám a folytatás már szlovák terület alatt kanyargott. A szlovák bányakapitányság elérte, hogy összekössék a homokbányát a mi vajatunkkal, nekem annyi jutott, hogy részesedést kaptam a kitermelt érc értékéből. Bonyolult ügylet volt, részben *fekete* üzlet, az ukránok is benne voltak. – Ha nem tudnád –, közölte kioktató hangon –, a Szovjetunió távlati tervei közt szerepel egy grandiózus atomerőmű felépítése valahol Csernobil közelében, s akinek van vér a pucájában, az már jó előre sejti, mit meg nem adnak majd az uránércért, ha beindul az energiatermelés.

Ne hidd, hogy betegre kerestem magam, nem! Mindössze annyi pénz csurgott be, hogy képes voltam gond nélkül eltartani mindkét családomat. Egyik asszonyom sem vállal munkát, a gyermekek meg nőnek, mint a gomba, a fiam és a lányom beiratkozott az egyetemre, Anci egyik lánya házasságot kötött, a kisebbik – Ildikó – a miskolci egyetem diákja. A legtöbbet az Ancitól származó fiamra költök, ő a kedvencem, remek egy kölyök, mintha magamat látnám viszont.

Ám örökké semmi sem tart, tavaly valami kiszivároghatott a közös bányászkodásból, a szlovák hatóság kivizsgálta a homokbánya ügyét, átszervezték a termelést, az üzlet befuccsolt. Szlovák barátom meglépett, áthelyeztette magát a Cseh-Morva Érchegység egyik üzeméhez, az ukránok is elzárkóztak, többé senki sem állt szóba velem. Bántam, mint a kutya, hogy nem ügyeskedtem jobban, végül már annak is örülhettem, hogy nem lett nagyobb bajom. Múlt héten váratlan fordulat történt: tanúkihallgatásra idézett be az Ozorvári Rendőrkapitányság! Bár nem közölték, mi okból óhajtják látni nemes arcéletemet, attól tartok, az urán-ügylet miatt akarják rám verni a balhét. Esküszöm – bökte ki hirtelen –, az utóbbi 14 évben semmi más disznóságot nem követtem el. Azóta nincs egy nyugodt percem, attól tartok, felgöngyölítették ezt a zűrzavaros ügyet, perbe fognak, ülhetnek a hűvösön éveken át.

– Csupáncsak ennyi? – mérte végig gúnyos mosollyal Szekeres a nők egykori bálványát. – Hát akkor rajta, kerítsd elő Wertheimer anyagát, s ígérem, tied a 30 százalék! Meglásd, szép pénz lesz az, és nem kapsz miatta sugárfertőzést sem!

Az idő haladt, a bor is fogyóban volt, mindössze az egyik üveg alján lötyögött még valami lé. Szekeres nagyot ásított, példáját társa is követte, megosztottak a kortynyi italon, majd álmosan ki-ki az ágyához lépett. Szekeres az összetúrt ágynemű-halomra heveredett, Lámái lerúgta cipőjét, s bebújt a paplan alá. Egyikük sem vetkőzött hálóruhára, mindketten ugrásra kész állapotban voltak, a bizalom színes pillangója nem röpködött a fejük körül. E tény ékes bizonyítékaként Szekeres egy óvatlan

pillanatban bezárta a szobaajtót, s a kulcsot a zsebébe rejtette. Lámai utolsó éber mozdulatával lekattintotta a villanyt, majd nagyokat horkantva megeresztett egy *jóéjszakát* Szekeres Gábornak. A két férfi elszenderedett, néhány későn hazatérő vendég még végigcsörtetett a folyosókon, végül a neszek is elenyésztek, s *átvette a tücsök csöndes birodalmát*.

11.

Károly elmélázva sétált végig a jegenyesoron, vasárnap volt, békés és csendes délután, az út jobb oldalán lankás dombhát emelkedett bokrokkal és fákkal dúsan telenőve, a selymes fűben késői vadvirágok nyíltak. Hogy tovább maradt, befizetett még három éjszakára; a *Vidám Kohász* hotel recepciósja örömet fejezte ki, hogy a kedves vendég ilyen jól érzi magát. Igaz, némi gúnyos mosoly suhant át az arcán, nyilván eszébe ötlött az a különös *házi őrizet*. Károly ügyet sem vetett a fickóra, időmilliomosnak érezte magát, a főkapitány meghívása egyelőre késett, abban reménykedett, végül el is marad. Újból átgondolta ozorvári napjait, leszögezte, cseppet sem lehet büszke arra, amit nyomozóként ez idő alatt produkált. Nem beszélve arról, hogy badarul, minden előzetes informálódás nélkül vállalkozott az Imrefi által javasolt gyerekes „kincskereső” kalandra, s az eredmény önmagáért beszél: Imrefit kórházban ápolják, ő maga meg alig úszta meg a börtönt, ráadásul még hálás is lehet Annának, hogy méltóztatott ügyében megereszteni egy telefont. Két napot hagy még az esetleges főkapitányi meghívásra, a következőn már Nyíregyházán lesz, hallgathatja Marinka hozzátartozóinak udvarias mázba csomagolt, enyhe dorgálását, kapitányának csípős megjegyzéseit és kétes dicséretét, mi-

szerint leányt keresett és pincebunkert talált... Még hogy előléptetik és kitüntetik! Hiszi a piszi...

Hirtelen felrémllett előtte az a szép délután, amikor Marinakával üldögélt a Bessenyei-szobor melletti padon. Akkor is ilyen langymeleg idő volt, enyhe szellő borzolta a fákat; pillanatra behunyta a szemét és a nap felé fordult, úgy érezte, Nyíregyházán van, s Marinka gyöngéden hozzá simul. Az emlék oly eleven volt, hogy szinte látta a tájat, s agyában ott égett minden szó. Háborús eseményekről beszélgettek... Marinka elmesélt valami lényegtelen epizódot, s öneki kíváncsiság kezdte fúrni az oldalát. Már több alkalommal faggatta kedvesét, mit élt át gyermekként, amikor beosont az Adorjánék szalonjába, azonban választ nem kapott, a lány valami nevetséges ürüggyel ejtette a témát, másra terelte a szót. Ezúttal nem tért ki a kérdés elől Marinka, részletesen beszámolt minden percről, amit a szalonban töltött, s azt a bizonyos mondatot is tudtára adta, mely a tervrajzok helyére utalt. Még most is hallja a lány csengő kacagását, azon a furmányos mondaton rágódtak mindketten, úgy vélték, a férfiak csupán tréfálkoztak, valószínű, hogy már jóval korábban megállapodtak abban, hol veszi át a két magyar a rakéta tervrajzokat.

Megremegett, mintha egy gyöngéd kis kéz meglegyintette volna az arcát. Hirtelen arra gondolt, kedvese lehetett az, Marinka telepátikus úton üzen neki: ne adja fel, gondolkozzék, fejtse meg azt a talányos mondatot. Szemét egy távoli pontra meresztve töprengeni kezdett, sorra vette a szavakat és a számokat, keresve mélyebb értelmüket. Talán sifírozva volt a szöveg? Valami rejtjel-kulcs kellene a megfejtéshez? Öneki soha sem volt dolga kémelhárítókkal, nem ismerte a dekódolásra használatos, speciális módszereket.

– Ejnye, no! – csapott a homlokára. – Azt hiszem, a lényeg elkerülte a figyelmemet. Ha a lányt azért rabolták el, hogy kipréseljék belőle azt az ominózus mondatot, akkor éppen azok az átkozott tervrajzok vezethetnek nyomra engemet is. Wertheimer anyagát kell hát megkeresni, az volna az a szál, mely, mint Ari-

adné fonala a labirintusban, elvezet engem a kedvesemhez. Arra az útra kellene rátérnem, melyet a lányszöktető is keres, vagy ne adj' Isten, talán már meg is talált... Van még néhány napom – jutott eszébe –, legalább nem fogok tétlenül penészedni. Igen – vetette hátra a fejét – már tudom is, mi lesz a holnapi programom!

Másnap már jókor felkelt, s a reggeli vicinálissal bevonzott Miskolcra. 10 óra is elmúlt, mire a városba ért, gyalogosan, sétálgatva indult el az állomásról, nézelődve, hol, merre találhat valamiféle pénzügyintézetet. Ahogy andalgott egyik utcából a másikba térve, masszív középületet pillantott meg. Az OTP Bank volt az, íme, megvolt hát a „bank”, mely után kutakodott. Belépett a forgóajtón, hatalmas teremben találta magát, körös-körül ügyfélfogadó ablakok villogtak, több-kevesebb várakozót tudva maguk előtt. Kiválasztotta azt a sort, mely alig néhány főből állt; az ügyintézés gyors tempóban haladt, igazából alaposan még körül sem nézett, már ott is állt a kisablak előtt. Kedves arcú fiatal nő pillantott rá, buzgón kérdezte, mi-
ben segíthet. Károly zavarában hirtelen azt sem tudta, hogy fogalmazza meg különös kérését. Valamit dadogott, az üveglap mögül az ügyintéző újból rákérdezett. A rendőr mély lélegzetet vett, majd kibökte:

– Kérem tisztelettel, aziránt érdeklődnék, létezik-e Miskolcon Szent István nevű bank?

– Hogy micsoda? – nézett nagyot a nő.

– Elnézést – hökkölt hátra Károly – úgy értem, hogy az 1940-es években volt-e Miskolcon e néven valamilyen pénzügyintézet? Kérem – tette hozzá egy sóhajjal –, rendkívül fontos volna nékem ez az információ. – Az ügyintéző sajnálkozva mérte végig a jó kiállítású férfit.

– Szívesen segítenék, ha tudnék – mondta vonakodva –, ám én mindössze pár éve élek Miskolcon, fogalmam sincs, milyen nevű bankok léteztek itt akkoriban. Talán... vált töprengővé a hangja –, keresse fel az egyik ügyintézőnket, Selmeciné Varga Júliát, ő 20 éve banki alkalmazott, jól ismeri a várost és

annak környezetét. Pillanat! – intett –, máris odaszólok neki telefonon.

Selmeciné a helyén volt, hajlandó volt fogadni a férfit, Károly, miután megköszönte a segítséget, elindult a jelzett ajtó felé, pár pillanatot várt, majd halk kopogtatás után a szobába lépett. Ezúttal nagyobb szerencsével járt, nevezett hölgy kedves volt, barátságos és udvarias. Amellett csinos, szemrevaló, amolyan negyvenes, akin – bár már túl van az első virágzásán – megakad a férfiak szeme. Miután Károly kibökte, mi járatban van, türelemre intette és felállt, bekapcsolta a kávéfőzőt.

– Igyunk előbb egy kávé! – javasolta –, időre volna szükségem, hogy összeszedjem gondolataimat. Egyébként – mosolyodott el –, ügyfeleim számos kérdéssel fordultak már hozzám, ám ennyire furával még sosem. Megkérdezhetem: ki javasolta önnek, hogy helyezze a pénzét a Szent István Bankba?! – Károly rábólintott a kávéra, majd átvéve a kissé élcelődő hangot, huncut mosollyal előadta, valójában egy széfet keres, mely a *Kohinoor* gyémántot rejt. Nevettek, megitták a kávé, az asszony fürkésző pillantást vetett rá és arra kérte, mesélje el végre, hogy mi járatban van.

Károly egyre inkább magára talált, feszélyezettsége feloldódott, a kedves nő közelében határozottan jól érezte magát. Mesélni kezdett... Eleinte kissé szűkösen mérte a szót, később már annyira belelendült a beszédbe, hogy beszámolt menyasszonya rejtélyes eltűnéséről, el nem titkolva, hogy kátyúba futott az egész nyomozás. Júlia asszony kigyúlt arccal hallgatta a férfit, a jelek szerint nem volt valami sok dolga, idejéből kitelt a beszélgetés. Amikor Károly kibökte, hogy a lányt Szekeres Máriának hívják, az asszony élénken felkiáltott. Kiderült, olvasott a Miskolci Hírlapban a leányrablásról, az újság a lány, s a feltételezett tettes fényképét is leköszölte, falragaszok is ellepték a várost, a Megyei Kapitányság nyomravezetői díjat is kifizűzött, merthogy a lány a megye, pontosabban Ozorvár szülötte.

– Főhadnagy! – szólította a férfit, miután megtudta, hogy rendőr – mi okból keres ön egy bankot? Mi köze volna holmi Szent István Banknak menyasszonya eltűnéséhez?

– Bonyolult kérdés – húzódozott Károly, arra gondolva, hogy a feltételezett ok: a dokumentum eltűnése és a Marinka által kihallgatott mondat bizalmi ügy, nem kifecsegesre való. Csupán néhány keresetlen szót nyögött ki, a nő értette is, nem is, miközben egyre nagyobb empátiát érzett a két hősszerelmes drámába illő sorsa iránt. Törte a fejét, hogyan segíthetne, míg nem felcsillant a szeme, ötlete támadt. A férfihöz fordult:

– Bevallom, Egerben születtem, csupán férjhezmenetelem okán költöztem Miskolcra. Sohasem hallottam az említett bankról, ám van egy barátnőm, aki mindent tud Miskolcra, itt született, itt élte le egész életét, a kisujjában van a város valamennyi nevezetes helye, közintézménye, hivatala. Az illető túl van a hetvenen, ebből a bankból ment nyugdíjba, lényegében az elődöm volt, ő tanított be, ő adta át nékem a stafétabotot. Esetleg felkeresné?

– Ó, nagyon szívesen, már amennyiben nem volnék terhére...

– Dehogyan lenne! Blanka néni aranyos, kedves, s örül, ha vendégül láthat egy csinos fiatalembert!

– Ejnye no, zavarba hoz! Hogy én csinos lennék...

– A kedves hölgynek gyöngé a látása! – felnevettek, utóbb a nő bocsánatot kért, mondván, ezt a poént nem hagyhatta ki. Hogy elejét vegye a férfi további szabódásának, felvette a telefonkagylót, tárcsázott, a hívott fél azonnal jelentkezett. Mintegy ötpercnyi csevely után rátért a lényegre: beajánlotta Károlyt, mint kedves ismerősét, aki helytörténeti dolgokkal kapcsolatban kérne tájékoztatást. – Te ismerős vagy ezen a téren, Blanka néni! Régebbi közintézményekről volna szó. – Károly jól hallotta a telefon közelében ülve az idős hölgy erőteljes hangját, kedves meghívását, mely arra utalt, hogy szívesen látott vendég lenne. Júlia asszony felírta a címet, majd érzékeny búcsút vett újdonsült barátjától Mielőtt elköszönt volna tőle, megígértette

Károlyal: értesíti őt a fejleményekről, de legfőképp arról, előkerült-e imádott menyasszonya.

Fél kettő is elmúlt, amikor Károly távozott a bankból. A vidám asszony társasága jól tett depressziós hangulatának, korgó gyomorral vágott neki a főutcának, éttermet keresve. Megébédelt, az ebédhez limonádét ivott, bár kívánta volna a „folyékony kenyeret”, nem akart vendéglátójához sörszagot ontva beállítani. Négy órára szólt az öregasszony meghívása, volt még ideje bőven, vett egy újságot, és helyet foglalt a Kossuth tér egyik padján. Nézegette a lapot, de nem figyelt arra, amit olvas. Kedélye ismét lelombozódott, úgy érezte magát, mint ki sötét erdőben akar fekete párducot fogni, egyszerre elfogta a kétely, ha meg is találná Wertheimer híres anyagát, mit kezdene vele? Neki Marinka kell, más senki és semmi. Még képes, és megint lukra fut, úgy jár ezzel is, mint a pincebunkerrel, jól akar, s a jóból ismét csak valami falrengető baromság kerekedik ki.

Három óra tájban elege lett az újságokból, mozogni támadt kedve, fogta magát és felsétált az Avasra, felkaptatott a város büszkeségét jelentő kilátótoronyba. Elgyönyörködött az alatta elterülő városképben, szeme elidőzött a távoli dombokon, a Bükk-hegység halványan derengő hegyvonulatain. Pontban négy óra után öt perccel érkezett a megadott címre, becsöngetett Vízváryné Blanka asszony lakásába.

Hamarosan nyílt az ajtó, divatos frizurát viselő, jól öltözött nő nézett rá biztatóan. Arra gondolt, a fiatalos külsejű asszony nyilván leánya Vízvárynének, illedelmesen köszönt, majd közölte, hogy Blanka nagysádhoz jött, Selmeciné irányította őt ide.

– Parancsoljon beljebb fáradni – mosolygott rá az asszony. – Én volnék az, akit ön keres. Károly kissé meglepve követte az asszonyt, zsúfolt előszobán haladtak végig, a szoba is tömve volt bútorokkal, valamennyi értékesnek, patinásnak látszott. Az asszony hellyel kínálta, maga is leült a férfival szemközti székre, s Károlyt megelőzve elmesélte, pontosan tudja, hogy mi járban van.

– Julika felhívott – szólt mosolyogva – elmondta, hogy ön rendőrfőhadnagy és eltűnt a menyasszonya. Megjegyzem – emelte fel a kezét figyelmeztetően – magam is láttam Szekeres Mária fényképét az újságokban, olvastam a Megyei Kapitányság felhívását is, miszerint bárki, aki tudna valamit a lány titokzatos eltűnéséről, nyomravezetői díjra számíthat. Gondolom – tette hozzá – azért keresett fel, mert a menyasszonya után nyomoz, s e célból volna szüksége várostörténeti adatokra? – Károlyban bizalom ébredt az asszony iránt, úgy vélte, feltárhatja a valót, tudára adhatja a rejtélyes mondatot.

– Részben helyes az ön elképzelése – mondta gondterhelten –, valóban a menyasszonyom után nyomozok. A helyzet azonban sokkal bonyolultabb, a probléma összetettebb, első lépésben egy értékes iratot szeretnék megtalálni, mely feltehetően az egyik miskolci pénzintézet széfjében lapul.

– Ez esetben úgy vélem, segíthetek! Ugyanis jól ismerem a város, mi több a megye bankjait. Még azt is ki tudnám bogozni, melyek azok a pénzintézmények, melyek rendelkeznek széf- illetve trezorszolgáltatással. Beavatna a részletekbe?

– Pontosan azt szeretném tenni. Az irat fellelhetőségét illetően mindössze egyetlen mondat áll rendelkezésünkre.

Károly fejét felszegve nézett az asszonyra, miközben minden szót nyomatékkal ejtve, elismételte Wertheimer mondatát.

– Eegen... – csóválta meg a fejét az asszony –, sajnálom, de roppant kiábrándító leszek, Szent István nevű bank, takarékszövetkezet vagy egyéb pénzintézmény sem a városban, sem a megyében nem található.

– Számítottam erre – ismerte be Károly a kudarcát –, ám arra gondoltam, hátha az illető, aki ezt a fellelhetőséget közölte, valamilyen más közintézményre gondolt. Például álcázás céljából...

– Valami kémtörténetről volna itt szó?

– Meglehet. Kérem. Nagyon-nagyon kérem, gondolkozzék, létezik-e, illetve létezett-e az 1940-es években Miskolcon Szent

István Mozi, Szent István Sportcsarnok, Szent István Gimnázium, Szent István...

– Utca! – Vágta ki a tromfot a nő. – Szent István utca 17 szám...

– Második emelet, hatos ajtó! Hurrá! – ez utóbbi szavakat mindketten egyszerre mondták, hangjuk fokozatosan erősödött, végszóra diadalüvöltésbe csapott át... Felpattantak, Károly ölébe kapta a karcsú asszonyt és kétszer megforgatta, majd ahogy letette, cuppanós csókot nyomott az orcájára. A nő ugrálni kezdett, mint a gumilabda, viszonzta Károlynak a puszit, gondolt egyet, és a sarokban álló almáriumhoz szaladt.

– Erre inni kell! – kiáltotta, a szekrényéből tálcat, poharakat és pálinkásüveget vett elő. Felszólította a férfit, hogy töltsön, Károly keze reszketett örömeiben, észre sem vette, hogy kiloccsant az értékes nedű. Koccintottak, egyetlen nyelettel tüntetve el a papramorgót. Valami jófajta párlat lehetett, mert Károly kakaskukorékoláshoz hasonló hangokat hallatott, szeméből potyogtak a könnyek. Társnője mosolyogva nézte, ő maga egyet sem köhintett, ellenben felszólította a férfit, hogy töltsen tele újból a poharakat. Károly óvatos volt, magának csupán egy *molekulányit* csöppentett, a háziasszonytól azonban nem sajnálta a szilvóriumot.

Az örömtől kimerülve roskadtak le a puha díványra, átbeszélték felfedezésüket, megrágva minden szót, mint akik diót ropogtatnak.

– Figyelj csak, fiam! (A nő átváltott tegezésre, nyilván a puszik hatására tette.) A puding próbája az evés, keresd fel az utcát és a házat, akkor majd meglátod, mi a való.

– Ezt fogom tenni, méghozzá azonnal. Merre található a Szent István utca?

– Mostanra semerre. A háború után néhány évvel az utca nevét Sztahanov utcára változtatták. Mára már a számozás sem a régi, a páros és a páratlan oldalt felcserélték. Ne aggódj! – intett neki az asszony. – Egyik barátnőm a Síp utcában lakik,

mely merőleges a Sztahanovra. Várj! Azonnal felhívom Idukát telefonon.

– Nos, rendben – fejezte be pár perces csevegését Blanka asszony és fordult vendégéhez –, a ház, melyet keresel a 26-os számot viseli, sarokház, egyik frontja épp a Síp utcára néz.

Városterképet vett elő az egyik fiókból, elmagyarázta Károlynak, merre menjen. Az önelégült férfi nem győzött hálálkodni, dicsérte az asszonyt találékonyságáért, a nő meg öneki hízelgett, bizonygatva, hogy a „szentek” felsorolása volt a döntő, az adta meg agyának a végső lökést. Később hozzátette:

– Fogadj el egy bölcs tanácsot tőlem, az öregtől: *a dolgok lényege egyszerűségükben rejlik*. Érzékeny búcsút vettek, Blanka asszony Károly lelkére kötötte, értesítse őt arról, amit végzett, amellet őszintén reméli, hogy hamarosan bemutatja neki a menyasszonyát. Sőt! Meghívja őt az esküvőre, sajna, hogy megöregedett, a koszorúslányi szerepre nem vállalkozhat.

Károly szédelegve indult el a Sztahanov utca felkeresésére, miközben önmagát korholta, mekkora tahó volt, hogy már réges-rég rá nem jött a mondat egyszerű nyitjára. – No persze – mentegette magát önmaga előtt –, Wertheimer furfangja abban rejlett, hogy a két utolsó szám elé kitette a helypótló zérust! Ha úgy szólt volna az üzenet, hogy Szent István Bank 17, 2, 6, ráhibáztam volna magam is, hogy nem széfben, hanem egy lakásban rejtette el az a ravasz német az iratokat. Meglehet – pergette tovább gondolatait –, hogy Marinka elrablója is rájött a titok nyitjára, már át is vette az irományt és túl van árkon-bokron. Ám ekkor – okoskodott – a rendőrség kifaggathatja nevezett lakás lakóit, s némi szerencsével elkapathatják azt, aki az iratokra aspirált. Talán jó lenne, ha ez volna az ábra! – fohászkodott –, ha lefűlelnék a pasast, akkor Marinka is előkerülhetne... A fene sem kíváncsi holmi idejét múlt csodafegyver-tervre, vigye el az ördög, ahová akarja Wertheimer agyszüleményeit...

Befordult a keresett utcába, már messziről megpillantotta a földszintes, egyemeletes házakat uraló kétemeletes épületet. A bejárat mellett a falon a 26-os szám díszelgett, a rozzant, cirá-

dás fakapu tárva-nyitva állt. Károly belépett, tágas kapuboltban találta magát. Jobboldalt a falon üvegtáblás keretbe foglalva ott volt a lakók névjegyzéke, mely tudatta, hogy a II. emelet 6-os ajtó lakója Baumann Artúr névre hallgat. Károly felujjongott, öröme jogos volt, a név német emberre utalt. – Logikus – szögezte le a férfi – Wertheimer rokonsága nyilván német származású, s az itt lakók valami rejtélyes okból kifolyólag Miskolcra települtek át.

Elindult a lépcsőn, a második emeletre érve megállt és körülnézett; a sarokház két szárnyát függőfolyosó övezte, a baloldali szárny utolsó lakása viselte a 6-os számot. Kihaltnak, élettelennek tűnt a környék, a bejárati ajtó üvegét sűrű függöny fedte, s lehúzott redőnyével úgyszintén vakon pislantott rá az egyetlen ablak, mely feltehetően a konyhába nyílt. Félve nyomta meg a csengőt és várt. Teltek a másodpercek, már-már nyomasztó volt a csend, légy sem zümmögött, madár sem járt arra. Újból csengetett, ezúttal hosszan tartva ujját a csengőgombon, ráadásul meg is kopogtatta a bejárati ajtó üvegét.

Hirtelen zajt hallott, felpattant a szomszédos lakás ajtaja. Bibircsókös öregasszony pattant elébe, gyanakodva méregette az ismeretlen férfit.

– Maga meg kicsoda és mit keres itt? – förmedt rá, nem valami barátságos hangon.

– Kezeit csókolom – köszöntötte Károly a kellemetlen külsejű nőt – Baumann Artúr urat keresem, az unokaöccsétől hoztam üzenetet.

– Miféle unokaöccstől – mordult rá az asszony – egy vót néki, az is meghótt... Azt ajánlom, tűnjék el innen, mer ha nem, hát rendőrt hívok!

– Fölösleges volna – nyúlt a férfi az oldalzsebébe – íme, az azonosítóm. Halmos Károly rendőrfőhadnagy vagyok!

– Mi a fene... szívta meg az orrát a szomszédnő – oszt mi dóga vón’ Baumannak a rendőrséggel?

– Semmi büntetendő. Németországból keresik őt a rokonai, az unokaöccse hagyatékáról lenne szó.

– Mit nem mond! Ez ugyi, pénzt jelentene?

– Természetesen. Kérem! Megtudhatnám, mikor jön haza Baumann Artúrt?

– Ma este gyün meg Hajdúszoboszlóról, két hete van ott, a rejumáját kezelteti. De ma már ne jöjjön, jobb vón’ őt holnap felkeresni. Mondjuk úgy fél tizenegy tájban... Ha megjön – tette hozzá az előbbieknél sokkal lelkesebben –, átadnám néki az üzenetet.

– Köszönöm a segítségét. Holnap fél tizenegykor meglátogatom Baumann urat.

Károly bizakodva távozott a sarokházból, bár bosszantotta kissé, hogy csupán félmunkát végzett. A képlet azonban hibátlan volt: Baumann német származású, Wertheimer a jelek szerint azonos az elhunyt unokaöccsel; továbbá az ügyesen kifundált hagyaték-mesével sikerült bizalmat keltenie a férfi szomszédasszonyában. Remélhető hát, hogy holnap tárt karokkal fogadja őt az öreg harcos, és ha már birtokon belül van, könnyen fényt deríthet a hírhedt dokumentáció sorsára. Azaz: megvan-e még, vagy már elkallódott, megsemmisült a háborúban; illetve járt már itt előtte más is az elmúlt napokban, aki valami ügyes kis szöveggel magához vette, s elszelelt vele a jóég tudja, hogy hová. Ha ez történt, azonnal telefonál Nyíregyházára, értesíti Borókait, hogy nyomra bukkant, ideje riasztani a miskolci kollégákat. Ó, ha nyomra futna, már loholna is Marinka után, kiszabadítaná, magához ölelné, csókjaival halmozná el. Kezdte magát úgy érezni, mintha keresztes lovag lenne, aki arra készül, hogy nyergébe kapja aráját, a zárda börtönében elrejtett szüzet...

12.

Az immáron Kovács Béla névre hallgató Szekeres Gábor reggel fél kilenc tájban ébredt, dátumos kijelzéssel ellátott karórája szeptember 24-ét mutatta. Ruhája összegyűrve tekeredett a testére, szája a késő este elfogyasztott liternyi lőré-től pállott, rossz ízű volt. Lámai szuszogva aludt, Szekeres kilépett a folyosóra, kívülről bezárta a szobaajtót és felkereste a fürdőszobát. Amikor visszatért, hálótársa már éppen kászálódott kifelé ágyából, arca gyűrött volt, szeme alja táskás, az egykor oly csinos és vonzó férfi e percben ön maga karikatúrája volt. Szekeres tüntető udvariassággal kísért ki a férfit a mellékhelyiségbe, később, hogy összekapták magukat, lebattyogtak a száloda éttermébe, hogy elfogyasszák gyér reggelijüket.

– Mikor indulhatunk? – türelmetlenkedett Szekeres. – Anynyit azért elárulhatnál, a város melyik részébe igyekszünk, vilamossal megyünk, vagy koptatjuk az öreg Wartburg kocsit?

– Válasszuk a villamost – döntött Lámai –, nem tudhatjuk, mit hoz a sors, miféle kalamajkának nézünk még elébe, s ilyenkor a kocsi áruló lehet. Tudod... felismerhetik a rendszámról, kideríthetik, hogy hamis a jogsid, mint ahogy hamis vagy te magad is! Ha jól számolom, már a második álnevednél tartasz!

– Hagyjuk a személyeskedést, Leiter Lajos! – Szekeres szava csattant, mint egy pofon, Lámai idegesen rezzent össze, eszébe jutott az a vérfagyasztó beszélgetés, ami elhangzott közte és Szekeres között a hármasság gyilkosság utáni időkben. Sosem felejtje el azt a sokkot, amit akkor átélt... Szinte maga előtt látja még most is kollégája ádáz tekintetét, ahogy kéjes gonoszszággal leplezte le disznóságait. Jobbnak látta behúzni a nyakát, többé szót sem szólni, bár az izzó gyűlölet, melyet Szekeres Gábor iránt érzett, felparázslott benne, s agyában különös gondolatsort indított útjára.

Villamosra szálltak, mentek négy megállót, elérve a városközpontot, gyalog indultak tovább. Egyik utcából a másikba

fordultak, Szekeres egyre ingerültebben követte társát, kezdte elveszíteni maradék türelmét is:

– Megmondanád végre, hová megyünk? Esetleg a szememet is beköthetnéd, mint a kémfilmekben, nehogy felismerjem az utcákat. És ha már itt vagyunk a cél közelében, tájékoztathatnál, hogy jöttél rá a titok nyitjára, tán mondott neked valami olyasmit Adorján, ami hozzásegített, hogy percekben belül kapcsolj, ráhibázz Wertheimer mondatának jelentésére?!

– Figyelj jól, te nagy ész! A dolog egyszerűbb, mintsem gyanítanád. Talán emlékszel, ketten fogadtuk Wertheimert, Adorján Bandival mentem ki elé az állomásra. A német annyit mondott, járt már Magyarországon, s Miskolcra is ellátogatott szüleivel. Megütötte a fülemet e mondat, arra gondoltam, talán él itt valaki rokona vagy ismerőse. Ezt megerősíteni látszott, amikor a miskolci Korona Szállót jelölte meg szálláshelyeként. Továbbá – folytatta a nagy fifikus teljes gözzel –, még annyi történt, hogy a hármas gyilkosság előtt valamikor benyitottam Bandi szobájába, éppen telefonált, láttam az arcán, hogy fontos megbeszélést folytat. Rémlik, mintha valami Szent István utcát emlegetett volna... Gondoltam, nyilván holmi anyagbeszerzési ügyben készül odamenni. Már a következő pillanatban meg is feledkeztem Adorján ügyletéről, volt más dolgunk elég, a Lidércek szállítása éppen akadozott. Ám az én agyam olyan, mint egy telefonkönyv, amellet jobb a legjobb telefonnál, mert pillanatokon belül kapcsol, túltesz a legmodernebb központokon. Ahogy elhangzott részedről *a mondat*, benne a Szent István megnevezés, a „bank” szó helyére beugrott az „utca”, s azzal együtt a három szám is azonnal értelmet nyert: 17-es szám, második emelet, 6-os ajtó. Lám, lám, Szekeres Gábor, a matematikának és a logikus gondolkodásnak felkent királya! Ezúttal az én kis eszecsském volt a nyerő... Hehehe!

Szekeres szeme kerekre tágult, homlokára futott szemöldöke.

– Hogy az a... – szakadt ki szájából a nyomdafestéket nem tűrő, cifra káromkodás. Végigmérte Lámain, kénytelen-kelletlen

elismerte, hogy a ravasz férfi messze megelőzi őt találékonyságban, memóriában és gyors észjárásban. Noha, bár a fifikus *Leiter* is gépészmérnök, aligha volna képes megoldani egy parciális differenciálegyenletet. Zavartan téblábolt, savanyú képpel nézegette a feje felett lévő utcátáblát.

– De hol itt a Szent István utca? Valami nagyon nem stimmel, az orromnál fogva vezetsz, te kutyaütő! – Lámai mosolyogva mutatott a kérdéses táblára.

– Sztahanov utca! A háború után megváltoztattak jó pár utcanévet. A kommunistáknak nem szokásuk „szentekről” elnevezni utcát, közintézményt, újabban Szent István királyt is Első Istvánként aposztrofálják a történelemkönyvek. Elárulom, a házsámok is megváltoztak. Látod? Itt van előttünk a keresett kétemeletes ház, ami jelenleg a 26-os számot hordja, ugyanis a páros és páratlan oldalakat is felcserélték.

– Akkor hát megérkeztünk, tekintsük meg a lakók névjegyzékét, kíváncsi vagyok, ki lakik a második emelet hatban! – Kis ideig vizsgálódtak, majd a férfi felkiáltott: – Baumann Artúr nevet látok! A férfi német lehet...

Tíz óra múlt tíz perccel Lámai karóráján, amikor Szekeres Gábor becsengetett nevezett személy lakásába.

*

Az öregember álmélkodva hallgatta szapora beszédű szomszédnőjének szövegelését az őt felkereső rendőrnnyomozóról, aki elhalálozott unokaöccse hagyatéka ügyében óhajtott volna tárgyalni vele. Az asszony megnyugtatta, látogatója másnap fél tizenegy tájban újból felkeresi. Egyik szeme örömmel csillan, hogy pénz áll a házhoz, másik szeme aggodalommal volt teli, mint csaknem minden honpolgárnak, hogyha hívatlanul rendőr keresi fel. A csengetést hallva kisietett az előszobába, csodálkozó pillantást vetett az áttetsző függönnyel ellátott ajtóra, mert-hogy nem is egy, hanem két pasas állt a bejárat előtt. – No per-

sze – dünnyögte magában – a detektívek mindig ketten jönnek! Nem habozott, ajtót nyitott látogatóinak.

Lámai és Szekeres úgy döntött, németeknek adják ki magukat, nyilván bizalom ébred a vénemberben és méltányolni fogja, hogy anyanyelvén tárgyalhat velük. Baumann elhűlve hallgatta köszönésüket és néhány közhelyes mondatukat *német nyelven*... Ezek szerint német detektívek jöttek hozzá, és egyik sem az, aki már tegnap itt járt, hisz Marekné szót sem tud németül, a látogató nyilván magyar nyelven hagyott üzenetet. Udvariasan tessékeltte őket nagyobbik szobájába, mely a bejáratnál szemközt, az előszobából nyílt. Valamennyien helyet foglaltak, a férfi borral kínálta vendégeit, ám a jövevények hári-tottak, megköszönve a szíves fogadtatást. Lámai engedelmet kért, majd rágyújtott egy cigarettára, mintha késleltetni akarná az érdemi beszélgetést. Végül mégiscsak színt kellett vallaniuk, az öregember egyre türelmetlenebbül méregette őket, kiváltképp Szekerest ítélte gyanúsnak, mert sasszeme észrevette, hogy a férfi haja festett, és a bajusza is idegen szőrzetről árul-kodik.

– Fontos ügyben jöttünk – szívott nagyot Lámai a cigaret-tájából, majd lassan, komótosan eresztette ki a füstöt. – Néhai unokaöccsének, Walter Wertheimernek örökösei arra kérik tisztelt Baumann urat, adja vissza nekik az önnél letétbe helye-zett dokumentumot.

– Arról az iratkötegről volna szó – vette át a szót Szekeres Lámaiktól –, mely a fiatalember találmányát tartalmazza, nevezetesen az önkorrekcióra képes lövedékek elektronikájának és konstrukciójának terveiről. – Baumann hátrahőkölt, szeme ke-rekre táglult, ökölbe szorított kezével a kisasztalra csapott.

– Semmi közük az unokaöcsém találmányához! A hagyatéki eljárás réges-rég lezajlott, szó sem esett ott a találmányról! Ugyanakkor – és erre ha kell, meg is esküszöm –, nevezett iratokról senki más nem tudott, csupán csak én! Azt meg végképen nem értem, miért ártja bele magát a rendőrség az én dolgaimba...

– Hogyhogy a rendőrség? – esett a megdöbbenés sora Lámaira.

– Önök német detektívek, nemde?

– Hogy mit mond...? – a két vendég értetlenül pillantott egymásra, végül Szekeres hárított:

– Valami félreértés történhetett, a bemutatkozásnál elfelejtettük megemlíteni, hogy egy németországi ügyvédi iroda képviselői vagyunk. Az ön családtagjai bíztak meg bennünket! – Baumann arra gondolt, nyilván Marekné értette félre a tegnap itt járt férfi üzenetét. Kissé megkönnyebbült, hogy nem a hatósággal került szembe, bár szívből utálta az ügyvédek, ám magában úgy vélte, az ilyen népséget egykönnyen elküldheti a búsba. Egyelőre azonban megőrizte az udvarias hangot:

– Uram, köszönöm a látogatást, ám – végtelen sajnálatomra –, külföldön élő hozzátartozóim kétségbe vonható kérésének nem teszek eleget. Ugyanis ez értékes dokumentumot az unokámnak szánom, a fiú egyetemre jár Budapesten, hadtörténésznek készül, s doktorrá avatásának fényes napján, díszes bőrkötésben kívánom átadni néki Walter öcsém örökségét. Gondolom, ezzel az anyaggal egy fiatal történész megalapíthatja karrierjét. Feldolgozhatja, fontos következtetéseket vonhat le belőle, írhat tudományos cikket, készíthet akadémiai doktori disszertációt.

Lámai elnyomta cigarettacsikkjét, jelentős pillantást váltott Szekeresrel, majd sandán meredt az öregemberre.

– Még mit nem képzel! – ordított rá. – Nem azért utaztunk több száz kilométert, hogy lemondva busás megbízási díjunkról, üres kézzel állítsunk be az ön családtagjaihoz!

– Ha nem hallgat a szép szóra, másképpen is tárgyalhatunk! – folytatta Szekeres a kioktatást.

– Másképpen? Én is tudok másképpen beszélni. Felszólítom az urakat, hagyják el a lakásomat, és kíméljenek meg a további zaklatástól! Ha nem takarodnak, rendőrt hívok! Már kezdem érteni, tegnap délután mért járt már itt egy férfi, aki rendőrnek adta ki magát! – Szekeres magyarul kezdett el kiáltozni:

– Rendőrt hívsz, te ganéj! – bömbölte dühtől remegő hangon, majd az öregre vetette magát. Felrángatta a fotelból, megragadta két karját, hátracsavarta és megszorította. Lámai is felugrott, előrántotta zsebkendőjét és Baumann szájába gyömöszölte, s hogy ki ne köphesse, letépte nyakkendőjét, bekötötte véle a férfi száját.

– Megkötözzük! – mordult fel Szekeres, és az ablakok felé bólintott. Lámai értett a mozdulatból, leszakította a függönyzsinórokat, mindketten lefogták a rángatózó, rugdalózó embert, és átvonszolták a szomszédos szobába. Hálószoza volt, az ágyban gyűrött ágyneműk heverték, egyetlen szekrény volt – csüngős ruhásszekrénynek tűnt –, az ágy előtt asztal, mellette két szék. Szekeres lenyomta az öreget a masszívabbnak látszó székre, Lámai az egyik zsinórral lekötözte két karját, a másikkal a székhez hurkolta a férfit. Mielőtt kiment volna a szobából, kitéarta a szekrény ajtaját, ruhák csüngtek benne, rekesze, fiókja nem volt, társa intett neki, a másik szobába hívta, a kombinált szekrényben sejtette az iratokat.

Sietve, semmire sem ügyelve ürítették ki a fiókokat, dobálták szét a szobában a sok lim-lomot, könyvet, fehérneműt, sakk-táblát, feljegyzéseket, ez utóbbi irathalmazt végiglapozták, nem rejlenek-e benne Wertheimer papírai. A jobboldali nagyajtó alatt lezárt fiókra bukkantak, Lámai kiszaladt a konyhába, talált ott egy jókora bárdot, azzal feszítették fel a fiókHzárat.

Egyszerre kiáltottak fel, egyazon mozdulattal kapták ki a fiókból a nevezetes dokumentumot. A4-es alakú, keményfedeles irattartóban voltak lefűzve a lapok, ahogy széttárták, szemükbe ötlött a németül írt szöveg, odébb lapozva áramkörü kapcsolások és rakétakonstrukciók rajzai voltak láthatók. Az előlapon kalligrafált betűkkel Wertheimer neve és titulusa szerepelt, alatta nagy betűkkel a mű címe és néhány további adat. A két férfi ujjongott és lelkendezett, Lámai egy ügyes mozdulattal lefejtette az írományról barátja kezét, az irattartót az asztalra tette és rákönykölt.

– Figyelj! – nézett a megdöbbszent Szekeresre. – Itt és most azonnal kérem a járandóságomat készpénzben vagy hiteles csekk formájában, nem érdekel, mennyit tenne ki a 30 százalékom, 50 ezer Márka alatt nem tárgyalunk, punktum! Szerény vagyok, nemde?

– Te örült kakadu, mit képzelsz magadról? Honnan az ördögből volna nálam ötvenezer? Még a számlámon sincs ennyi! Nemhogy ennyi, az általad követelt összeg tizedrésze sem. Majd, ha megkapom megbízóimtól a dokumentáció árát, majd akkor fizetek, s akkor sem ekkora pénzt, hanem az ígért 30 százalékot. Erről szolt az alku, nemde? Most pedig takarodj, várj türelemmel, Münchenből majd hívlak, a *mór* megtette a kötelességét, a *mór* mehet.

– Aljas disznó, még sértegetsz is – üvöltött Lámai magából kikelve –, azt hiszed, nem tudom, mi okból nevezel *mór*nak? – S miközben acsargott Szekeresre, hóna alá kapva a becses dosz-sziét, nagyot ugrott az ajtó felé. Szekeres elkapta a karját, visszarántotta, jókora balegyenest húzott be neki. Társa hasba rúgta, csupán fél kezével védhette magát, másikkal az irományt szorította. Szekeres szemüvege a földre esett, ráléptek, üvege, kerete nagyot reccsent a talpak alatt. A férfi nem törődött a szemüveggel, ismét ütött, Lámai keze lehanyatlott, a féltett kincs az asztal alá esett. Dulakodtak, a csetepaté egyre nagyobb mértéket öltött, adták-kapták az ütlegetek, melyek vegyesen tartalmaztak karate- és dzsiu-dzsicu figurákat. Az erőviszonyok kezdtek eltolódni, Lámai bizonyult gyengébbnek, lanyhultak az ütései, védekező mozdulatai elügyetlenedtek. Szekeres érezte fölényét, hirtelen mozdulattal megpörgette társát, majd a hóna alá nyúlt, s egy kevesek által ismert fogással megnyomott tarkóján egy bizonyos pontot. E mozdulat, mely az idegenlégiósok legdurvább fogása volt, a biztos halált jelentette, amennyiben a támadó milliméteres pontossággal találja el a megfelelő helyet. Ezúttal ez történt, Lámai egyetlen sóhajt hallatott, miközben elernyedte teste kezdett kicsúszni Szekeres kezei közül. Néhány-

szor megrándult még, ahogy izmaiból szállt ki az erő, végül kiadva lelkét, élettelenül terült el a szobaszőnyegen.

*

Baumann nem az az ember volt, aki belenyugodott volna harcképtelenségébe, abba, hogy megalázzák a saját lakásában. – A gazok! – szitkozódott – nem átallottak koszos zsebkendőt tömni a szájamba, megkötözni a saját függönyöm zsinórjával, mintha májas hurka volnék!

Hamarosan rájött, az a melák pasas melléfogott, mert a selymes tapintású függőnyszinórok nem valami erős kötelékek, a sebtében hurkolt csomók lazák, könnyen kibogozhatók. Egy szóval nem szükséges profi szabaduló művésznek lenni ahhoz, hogy némi türelemmel és ügyességgel kimentse magát. Moco-rogni kezdett, kínlódva feljebb tornázta mellkasán a hurkot, vállát, karját rángatni kezdte, s addig-addig erőlködött, míg szét nem bomlott az őt a székhéhez rögzítő kötelék. Arcáról lekapta a rátekergetett nyakkendőt, kiköpte Lámai használt zsebkendőjét. Az ajtó résnyire nyitva állt, hallotta a két férfi durva szavait, melyeket ütések lármája követett. Tudta, hogy kevés az ideje, az ágyához osont, majd kezdte széthajigálni ágyneműje darabjait. Mint tartalékos tiszt, harcolt az első világháborúban, kedvenc fegyverét megőrizte, s most jött el az ideje annak, hogy használja is. Megemelte a matracot, kitapogatta az ágysodronyon nyugvó lapos kis dobozt. Gyors mozdulattal magához vette, kinyitotta, kivette belőle 9 mm-es Lugerét, melyet a maga korában Vilmos császár leghíresebb Parabellum pisztolyaként tartott számon a német ármádia. A fegyver mellett kis rekeszben lövedékek voltak, gyorsan töltött, majd felhúzta a kakast, kikémlelt az ajtón, és löfegyverét maga elé tartva a nagyszobába lépett. Ez volt az a pillanat, amikor Lámai elterült a földön, Baumann Szekeresre szegezte fegyverét, határozott hangon, mintha csak rendőr lenne, távozásra szólította fel a verekedéstől megizzadt, tépett ruhájú férfit. Hogy szavainak nyomatékot adjon, elsütötte

a pisztolyt – figyelmeztető lövésnek szánta –, golyója a két férfit elkerülve a kombinált szekrény üvegajtájába trafált.

A hatalmas csörömpölésre Szekeres riadtan, magát megadva emelte fel mindkét kezét, meglepődve nézett a háziúrra, s halk, de határozott hangon bocsánatot kért a rögtönzött csetepa-téért.

– Kedves uram – folytatta –, ha ennyire fontos önnek ez az iratköteg, nem kérjük, már itt sem vagyunk. Sajnos, a társam kissé heves vérű, nem hallgat a szóra, nekem esett, alig bírtam leszerelni. Ám – nézett le szánakozva a mozdulatlan testre –, belefutott egy balegyenesembe, s úgy látom, elvesztette az eszméletét. Beláthatja – mondta nyomatékkal –, nem hagyhatom itt önnek ajándékul, ha megkérhetném, segítsen újraéleszteni, legyen oly jó, s hozzon egy pohár vizet! – Baumann önkéntelenül is előrehajolt, hogy jobban szemügyre vehesse a sérült embert, figyelme elterelődött, pisztolyt tartó keze kissé megbillent, ezt a néhány pillanatot használta ki Szekeres, s egy szabályos tigrisugrással az öregemberre vetette magát. Ügyes mozdulattal csavarta ki kezéből a fegyvert, a férfit az ajtófélfának lökte, ezúttal ő szegezte a pisztolyt a háziúrra, diktálva néki feltételeit.

13.

Károly késő este ért vissza a szállására, a délutáni vonatot lekészte, unottan rostokolt az állomáson, mígnem felszállhatott a nyolcórásra, mely megállt minden eperfánál, mielőtt Ozorvára ért. Hogy ideje engedte, átment a közeli postahivatalba, interurbán telefonhívást kért Borókaihoz, a lakásán kereste, bár tudta jól, a kapitány nem kedveli, ha otthonában zargatják a szolgálat ügyeivel. A jelen eset kivétel volt, az ezredes

kitörő örömmel üdvözölte beosztottját, izgatottan faggatta, mire jutott, sikerült-e nyomra bukkannia. Károly válasza kissé lehütötte, a jobb sorsra érdemes beosztott csupán annyit közölt, megoldott valami rejtvényt, ez okból néhány napot szeretne még Ozorváron eltölteni, remélve további sikereket. Borókai engedélyt adott a maradásra, majd szerencsét kívánva elköszönt.

Beült a restibe, bőven volt ideje vacsorázni, s a sült krumplival körített rántott szelethez az elmúlt nap örömeire egy korsó jófajta sört is benyakalt. Újból átgondolta a történeteket, talán a nem mindennapi eseményeknek, esetleg a sörnek köszönhetette, hogy optimista hangulat vett erőt rajta. – Vajon mit hoz a holnap, szeptember 24-ike, Gellért napja..? – Eszébe ötlett, fogalma sincs, mit tesz majd akkor, ha netán sikerrel jár, és megszerzi Walter Wertheimer hírhedt anyagát. Csalinak kellene használni, vélte, leköszölni az újságokban, világgá kürtölni a rádióban: előkerült Wertheimer szabadalma, jogos tulajdonosa átveheti! A jelentkezőt el kéne kapni és kivallatni, meglehet, hogy ő az, aki Marinkát fogva tartja...

– Naiv ötlet – korholta magát. – Ki az a marha, aki bedűlné egy ilyen szövegnek, s a szó szoros értelemben feladná önmagát? Hogy ki? – tért vissza iménti ötletéhez – hát az, akinek a dokumentum megszerzése mindennél fontosabb, aki felvállalna ezért bármekkora kockázatot...

Ahogy megindult vele a vonat, azonnal elaludt, a kalauz költögette, amikor a szerelvény némi késéssel bedöcögött a végállomásra. Reggel korán kelt, magára öltötte utolsó tiszta ingét, gondosan megborotválkozott, hajára brillantint kent. Hátározottan az volt az érzése, bevetésre megy, gondolt egyet, s a biztonság kedvéért kivette a szálloda széfjéből dobozba csomagolt pisztolyát. Váltott pár szót a recepcióssal, kilátásba helyezte, ha dolgai úgy alakulnának, még néhány napra igénybe venné a szállodát. Eredetileg már csak a másnapi éjszakára szolt a foglalása, tervei szerint holnapután utazott volna vissza Nyíregyházára. No, de tegnap óta hatalmasat fordult a világ, s ki tudhatja... Meglehet, minden jóra fordul, és diadallal, a bűneset

felderítésének hatalmas sikerét lobogtatva térhet vissza a tirpákok városába. – *Álmodozz, csacsi szív tovább...* – dúdolta magában az akkoriban népszerűségnek örvendő, naiv kis dalt.

A vicinális ezúttal is késett, már csaknem fél tizenegy volt, amikor bedöcögött végre Miskolcra a rusnya kis vonat. Károly futott, mint a nyúl, még éppen elkapott egy indulófélben lévő villamost. Bosszankodva pillantott az órájára, ő, aki világéletében pontos ember volt, nehezen volt képes megemészteni, hogy a megbeszélt időpontot elmulasztva több, mint negyedórás késéssel érkezik Baumannhoz. – Ki tudja – vélte –, az öregfiú elunja a várakozást, ismét elszalasztom a vele való találkozást! Kettesével vette a lépcsőket, felérve a második emeletre, futólépésben szelte át a függőfolyosót. A 6-os számú lakáshoz érve hirtelen lecövekelt, nem tudta mire vélni, hogy a bejárati ajtó tárva-nyitva áll. Pár pillanatig eltűnődött, csöngessen, kopogtasson, vagy lépjen be az előszobába. Már indult volna, amikor a lakás belsejéből hatalmas csattanás ütötte meg a fülét. – Lövés dördült! – kiáltott fel. Zsebéből előkapta pisztolyát és kibiztosította, majd óvatosan, mint az egér után koslató macska, beosont az előszobába, megcélózva a bejárattal szemközti szoba ajtaját. Félve nyomta le a kilincset, lassacskán tárta ki az ajtót, miközben erős kézzel tartotta löfegyverét.

Pillantása riadt tekintetű, magából kikelt öregemberre esett, a férfi ujjai citeráztak, miközben felemelve tartotta két kezét. Előtte ott állt még valaki, magas, erőteljes alak, a haja barna, bajusza tömött, természetellenesen sötét színű. Karját előre nyújtotta, kezében pisztolyt szorongatott, a nem várt látogatót célózva meg. Károly is ráirányította pisztolyának csövét, a két fegyver farkasszemet nézett egymással, a férfi kék szeme félelmetesen villant, amint ellenfelében felismerte az egykori orzovári nyomozót.

Károly úgyszintén elhűlve meredt az ismerősnek tűnő, acélkék szempárra. Felkiáltott: – A törvény nevében felszólítom... – de már nem tudta befejezni a mondatot. A férfi elsütötte a fegyvert, vele csaknem egy azon pillanatban, már-már önkí-

vületi állapotban a rendőr is meghúzta pisztolya ravaszát. Mindkét férfi megtántorodott, s egy-egy bútornak ütközve lassan összecsuklott, Szekeres Gábor ráesett Lámai tetemére, a főhadnagy az ajtófélfá tövébe roskadt.

*

A házigazda Baumann nem volt híres gyors észjárásáról, látván a két férfi párbaját, majd azt, hogy mindkettő elterül a földön, hirtelenjében fel sem fogta, mi játszódott le a szobájában, kik a látogatók, és mit akarnak tőle. Első pillanatban az öröm szállta meg, melyet követett a megkönnyebbülés: íme, megszabadult hát ellenfeleitől, többé nem fenyegeti őt senki, élheti tovább a megszokott életét. Körülnézett, három mozdulatlan testet látott, pillanatig győztes hadvezérnek érezte magát. A kétes öröm nem tartott sokáig, felfogva a rettenetet, pánikba esett; magából kikelve rikoltozott, s rohant kifelé, akár *az őrült, ki letépte láncát*. A függőfolyosóra érve egyenest Marekné karjaiban landolt, csaknem a földre döntve a jóasszonyt, aki hogy, hogy nem, épp arrafelé ólálkodott. A szomszédnő, attól kezdve, hogy meglátta Szekerest és Lámaid bemenni Baumannhoz, a konyhaablak mögött kuporgott, onnan figyelve a fejleményeket. Nemhiába várt. Jó negyedóra elteltével dübörgést, kiáltozást hallott a szomszéd lakásból, majd éles csattanással kísért lövés ütötte meg a fülét. Pár pillanattal később újabb férfi rohant el az ablaka előtt, megismerte, az volt, aki tegnap délután Baumann után érdeklődött. Amint a jövevény eltűnt az asszony látóteréből, a nő tovább már nem bírta a fenekén ülni, kiosont a függőfolyosóra, elindult szomszédja ajtaja felé. Meghallotta a csaknem egy időben elhangzott két lövést, dermedten állt meg, s a következő pillanatban elé toppant a férfi, futtában csaknem felborítva őt.

– Mi történt? – kiáltott rá a nő.

– Valami nevenincs borzalom, azonnal telefonálni kell, hívni mentőket, rendőröket! – Mindketten berohantak Marekné lakásába, Baumann a telefont nyúzta, az asszony újabb veszé-

lyeket sejtve, kifelé kémlelt. Csend volt, szellő se rebbent, a holtak távozó lelke nem ütött semmi zajt.

Elsőként a mentők érkeztek meg, az öregember a lakásába tessékelte őket. A szanitécek térdre esve vizsgálták a három férfit, kettő esetében diagnosztizálták az exitust, a harmadikban még pislákol az élet. Már tették is hordágyra a súlyos sebesültet, rohamlépésben vitték az autóhoz, Baumann sürgető kérdéseire csak annyit mondtak, dolguk nem tűr halasztást, felvilágosítás végett forduljon a rendőrökhöz.

Szирénázva érkezett meg a sarokházhoz a rendőrautó, három marcona férfi szállt ki belőle. Dübörögve rohantak fel a lépcsőn, úgy futottak, mint háborúban a rohamra vezényelt katonák.

– Úristen, mi lesz még itt! – fohászkodott az öregasszony.
– Ezek is löni fognak, láttam jól, hogy kezükben ott van a fegyver...

Baumann, bár öreg volt, ám a harci szellem még éledezett benne, nem nyughatott, hajtotta a kíváncsiság, mint hashajtó a szorultakat, nem törődött szomszédnője intelmeivel, óvatosan a folyosóra merészkedett. Csend volt, több lövés nem dördült, a férfi a falhoz tapadva haladt, s belesett lakása ajtaján. Indulatoktól mentes férfibeszédet hallott, a szavak értelme nem volt világos. Felbátorodva lépett be az előszobába, s amint ott téblábolt, az egyik rendőr hozzálépett és rákiáltott:

– Maga kicsoda és mit keres itt?!

– Kérem – szólt felháborodva az öreg –, itt lakom, én vagyok a sértett, magam telefonáltam a rendőrségre, hogy bűntény zajlik a lakásomban!

– Vagy úgy... Sajnálom, de itt most nem maradhat. Biztosítani kell a nyomokat, már útban vannak a helyszínelők. Kérem, menjen át a szomszédba, vagy maradjon künn a függőfolyosón, amint végeztünk, tanúként ki fogjuk hallgatni önt.

– Biztos úr kérem... csak annyit mondjon, valójában ki ez a három áldozat? – A szigorú arcú közeg arcára fanyar mosoly ült ki:

– Bácsi kérem, bevallom, semmit sem tudunk. A mentősök arról értesítettek, hogy van két halott és egy súlyos sebesült. Ezt is csak zárójelben mondom. És most, ha megkérhetném, hagyjon dolgozni bennünket, rengeteg itt a tennivaló!

Baumann sietve távozott, visszatért Marekné konyhájába. Reszketve ült le az öregasszony mellé, ily megrázó és izgalmas élményekben a háború óta nem volt része. Ki fogják hallgatni! Vallomást fog tenni! Ha megtudja az unokája, mit élt át nagyapja, miközben védte családjuk büszkeségét, az elhalálozott Walter fiú szabadalmi leírását, nagyobb tekintélye lesz, mint Ferenc Jóskának, akinek bekeretezett arcképét Prága egyik kocsmájában megbecstelenítették a legyek. Miután kissé lecsillapodott, szomszédasszonyához fordult:

– Borika! Nem tudja ki volt az a férfi, aki tegnap délután utánam érdeklődött?

– Az é, aki mostan utoljára futott be a lakásába?

– Az.

– Fogalmam sincs, meglehet, azokhoz tartozott, akik lövöldöztek...

– Bárki volt is, megmentette az életemet, ha le nem lövi azt a bajszos ördögfiát, az lő le engem, már csak azért is, hogy ne legyen tanúja a gáztettének! Hisz’ nemcsak megsebesítette, hanem hidegre is tette a társát, a másik megveszekedett gonosztevőt. – Az öregasszony szelíd tekintettel mérte végig a felhevült férfit:

– Úgy vélem Baumann úr, okosabban tette volna, ha azon melegibe odaadja nekik annak a gonosz fegyvernek a leírását, ami – lássa csak! – még meg sem valósult, máris embereket ölt...

– Baumann kétkedve bólintott, s azon töprengett, hová tűnhetett a becses iromány, mely okozója volt a nap rémtetteinek.

Ábrándozásából újabb szirénázás és vijjogó *nénó*-hang riasztotta fel. Még itt benn a konyhában, a házfalaktól védve is fülsüketítőek voltak a vészjelző hangok, az öregasszony riadtan szorította fülére a kezét. Megérkeztek a helyszínelők, az egyik

férfi fényképezőgéppel ellátott állványt cipelt, a másik egy táskával caplatott, nyilván abban voltak a nyomvizsgálat kellékei.

Kisvártatva újabb emberek keresték fel Baumann lakását, kissé szokatlan volt az öltözetük, jövetelük célja nem hagyott kétséget, ugyanis pár perc elteltével, cipzárral ellátott zsákokba burkolva valami olyasmit szállítottak, aminek még nem is olyan régen élő emberi formája volt.

– A halottak – suttogta Marekné, miközben keresztet vetett és valami imát mormolt. Baumann is fejet hajtott és imára kulcsolta két kezét; már feledte a nemrég átélt durva bántalmazást, tudta jól, akik átköltöztek a túlvilágra, azoknak meg kell bocsátani, azokat tisztelet illeti meg.

Hogy eltávoztak a halottszállítók és a helyszínelők, a három rendőr magára maradt.

– Rátérhetünk Baumann és a szomszédnője kihallgatására – jegyezte meg egyikük, miközben fáradt mozdulattal tarkójára tolta fejfedőjét, és megtörölte izzadó homlokát. Társa az asztal alá nézett, egy keményfedeles dossziét látott a földön heverni, borítóját vércseppek színezték.

– Jelentem, főtörzs – fordult feletteséhez – ez a dosszié valami fontos irományt rejthet, úgy vélem, le kell foglalnunk bűnjel gyanánt.

14.

Marinka világléteben kertés házban lakott, az udvar zöld pázsitján tette meg első lépéseit. Fűveket gyűjtött, bogarakat fogott, egy alkalommal gilisztákkal és földdel teleratott dobozt csúsztatott az ebédlőkredenc alá, a dobozra lyukakat is furdalt, hogy kis kedvencei meg ne fulladjanak. Reggelre

kelve a giliszták birtokba vették a szobát, remekül érezték magukat a bolyhos szőnyegek berkeiben, némelyik felkúszott a székekre és a kisebb bútorokra is. Ez volt a kislány életében az első, s az egyetlen alkalom, amikor alaposan kiporolták a bugyogóját. A verés után sarokba állították, magára hagyták, míg nem a cselédlány – akkoriban egy Olga nevű hajadon teljesített náluk szolgálatot – meg nem szánta, melléült és vidám meséket mondott neki. Ekkor tanulta meg, náluk az a rend, hogy állat a lakásba be nem hozható. Sem bogár, sem giliszta, sem kutya, sem kiscica, sem nyúl, sem egér, sem róka, és a tyúkanyó sem rakhatja le a díványpárnára a tojásait.

Hogy nagyobb lett, szűk lett már a kert, gyalogtúrákat tett, biciklin kerekezett, nyaranta úszott a Sóstó vizében, télen korcsolyázott a sportpálya tündöklő jegén. A szép természeti környezet, a mozgás, a sport idővel életelemévé vált; még lázas betegen is kiharcolta, hogy legalább néhány percre kimehessen az udvarra, ahol kötetlennek és szabadnak, amelletts egészségesnek és boldognak érezte mindenkor magát.

Iszonyú szenvedésként élte meg a bezártságot, a szobafogságot, szinte fulladozott a kis apartman bezárt ajtaja mögött. És ha csak ez lett volna, ha mindössze ennyiből állt volna a büntetése! De nem. Már-már az örületbe kergette őt a mérhetetlen aggodás családtagjaiért, elképzelte, mit állhatnak ki az észbontó bizonytalanság miatt, hiszen azt sem tudják róla, él-e, hal-e. Emlékezett egy asszonyra – már elfelejtette, honnan is ismerte – vele esett meg, hogy nyomtalanul eltűnt a tíz éves kislány. Hetek teltek el, és a gyermeknek híre-hamva sem volt. Beszélgetett vele, próbálta vigasztalni, mire a nő valami egészen különöset mondott: „Tudja aranyoskám – vallotta be –, tán jobb volna, ha biztos lennék benne, hogy a kisfiam már nincsen az élők sorában. Meggyászolnám, elsiratnám, idővel talán nyugalmat is lelnék, elfogadnám Isten akaratát. Ám a bizonytalanság, a találgatások örökös kényszere megöli a lelket, szálsként tépi szét az ember megviselt idegeit!”

Ez a sors jutott az ő ügyetlensége következtében szeretteinek! Ó, hányszor elátkozta már azt a percet amikor, mit sem sejtve, szinte öntudatlanul, a semmiből felbukkant apja kocsijába ült. Ő, a buta liba! Még akkor sem gyanakodott, amikor az apja valami félreeső helyen akart vele együtt lenni, elhitte a hagyatékról szóló mesét, pillanatig sem kételkedett abban, hogy szülője gondoskodni óhajt róla, azért kereste fel, mert a boldogulásán fáradozik.

Az önkívület határára taszító sírógörcs akkor fogta el, amikor Károly jutott az eszébe. Mit gondolhat róla a vőlegénye? Képes lenne elhinni, hogy hűtlenül elhagyta, hogy volt valaki titkos szeretője, aki érte jött, és magával vitte valami kietlen helyre. Mi másra gondolhatna bárki józan ésszel... No, és az autó... délben a bank előtt többen is láthatták, amint egy ősz hajú, jóképű úr mesés szép kocsijába tessékeli őt...

Mit tesz a rendőrség? Percig sem vitás, hogy keresik őt teljes gőzzel; az eltűnt személyek felkutatásával foglalkozó nyomozók követik az előírt rutint. Elképzelte, mekkora hisztit vág ki nap mint nap az anyja, miközben Gonda fellármázza érte az egész Nyírséget, rágja a fülét Borókainak, hogy akár a föld alól is, élve vagy halva kerítsék elő a nevelt lányát. Igen. A derék patikus talpig becsületes ember, amellet valóban szereti őt...

Már csaknem egy hónapja, hogy fogságba esett, kínjában a falon lógó naptáron követte az idő múlását. Esténként kipipálta az átélt napot; hallott olyasmiről, hogy a világtól elzárt ember könnyen elveszítheti időérzékét, így téve meg az első lépést azon az úton, mely a személyiség széteséséhez vezet. Azt is felfogta, ha nem ügyel magára, idegösszeroppanást kaphat, legyengülhet, nem lesz képes újból talpra állni, szerettei elfordulnak tőle, munkáját is elveszítheti. Még az sem kizárt, intette őt józanabbik énje, hogy lerobbanása visszafordíthatatlanná válik, és ha mégiscsak kiszabadul egyszer és visszatérhet a normális életbe, megbomlott agyával a bolondok házába kerül, ott lel magának végső tanyát...

Ahogy teltek a napok, s az egészséges személyiségre jellemző, alkalmazkodási hajlam csillapítani kezdte háborgó indulatait, erősödött benne a dac, lelkéről lassanként levált a szentimentalizmus, s megfogadta, azért sem hagyja magát! Talán gyermekkori hányattatásai is szerepet játszottak akarata megacélozásában; gondolatban újból átélte a háború utolsó évének kalandos napjait, miközben büszkén szögezte le: igenis képes volt helytállni, legyőzni betegséget, gyötrelmeket, hogy végül egy kis szerencsével, és ereje megfeszítésével épen és egészségesen térjen vissza a családjához. – És most? – tette fel a kérdést önmagának. Rádöbbsent, a sors ismét kihívás elé állítja, csaknem ugyanúgy, mint egykor a Felvidéken.

Mindenekelőtt elhatározta, testi erejét nem hagyja lankadni, naponta két órát tornászik, rendesen étkezik, amellet rákényszeríti magát, hogy olvasson, rejtvényt fejtsen, hallgasson rádiót, próbálja mérlegelni szökése lehetőségeit. És még valami... Erőnek erejével azon kell lennie: ne eméssze magát szerettei miatt, ne töprengjen Károly esetleges hűtlenségén, meg se forduljon a fejében, hogy apja vagy a szállodások az életére törnek. Nem szabad, hogy elcsüggedjék, apátiába essen, átadva magát a reménytelenségnek. Merthogy a remény hal meg utoljára, ez parancs! És az életigenelés parancsának engedelmeskedni kell...

Eleinte nehezen ment betartani az önmagával szemben támasztott követelményeket, ám elszántságát siker koronázta, örömmel tapasztalta, hogy napról napra jobban bírja az erőpróbát, egészsége, testi ereje a régi, búskomorsága tűnőben van, szép emlékeiből merít erőt. Figyelni kezdte környezetét, elemezte a neszeket, lépések zaját, a kulcs zárba helyezésének cöccenését, az elfordításkor felhangzó halk csikordulást. Éberen leste, kihúzza-e a pincér a zárból a kulcsot, vagy az egyszerűség kedvéért benne felejtí? A szeme sarkából stírolta a felszolgálók apróbb megnyilvánulásait, tudta jól, szökése csakis azon múlik, elkövetnek-e valami ügyetlen gesztust, esetleg ellazul figyelmük kemény szorítása. Fogsága második napján megpróbálta a

pincért jobb belátásra bírni. A felszolgáló arca leginkább egy banánra hasonlított: hosszú volt, sárga és görbe, ám a különös gyümölcsből halszemek meredtek elő. Kedvesen, könyörögve kérte: álljon félre az ajtóból, hagyja elmenekülni őt. A férfi szóra sem méltatta esdeklő kérését, tette a dolgát ridegen, szenvtelenül, mintha nem is ember, hanem robotgép volna.

A napi program a következőképpen zajlott: reggel nyolckor nyílt az ajtó, a pincér tálcán hozta reggelijét. Teát, sonkás-, sajtos-, tojásos szendvicseket, zöldpaprikát, pár szem paradicsomot. Miközben az élelemmel megrakott tálcat kicserélte a tegnappal, az ajtó előtt ott állt a társa, ügyelve arra, nehogy a becses rab kisurranhasson börtönéből. Az ajtó mellé zsákok is helyeztek, ebbe kellett betennie a szennyes holmit, és ebből vehette ki a tisztát. Heti egy alkalommal takarítottak, ekkor áttessékelték őt a fürdőszobába, majd vissza a szobába, miközben a fürdőt tették rendbe. Ugyancsak ketten voltak, a halszemű takarított, társa, afféle jól megtermett fogdmeg, Marinkát vigyázta. Az ebéd s a vacsora kiosztása is hasonlóképp történt, a déli étket ételhordóban hozták, vacsorára rendszerint szendvicset, esetenként rántottát kapott, amit időnként kevés reszelt sajttal bolondítottak meg, olykor tea helyett egy pohár tejet talált a tálcán. Ellátására nem lehetett panasz, valamennyi étel ízletes és tápláló volt. Itallal a fürdőszoba csapja szolgált, nem járt neki kávé, szódavíz, gyümölcslé.

Tíz nap elteltével némi változás állt be a rendszerben. Az ebéd egyetlen fogásból állt, nem volt szükség ételhordóra, a tálcán csupán az adag húsetel árválkodott, melyhez garníring és savanyúság társult. A vacsorát az ebéddel együtt hozták, az is mindössze néhány szendvicsre szűkült, kiegészítve az elmaradhatatlan pohár tejjel. A reggeli is szerényebb lett, a teához csupán vajaskenyér és zöldpaprika dukált. Marinka ijedten észlelte a változást, megkérdezte, tulajdonképpen hány napra fizette be őt az apja, s ha a kontingens kimerül, mit kezdenek vele? Elengetik, vagy hagyják éhen halni? Választ ezúttal sem kapott, a

halszemű pincér ügyet sem vetett rá, csupán annyit tett, hogy erőteljesebben csapta be maga után a szoba ajtaját.

Reggelenként nem volt kedve korán kelni, hátat fordítva az ajtónak, pokrócba burkolózva gubbasztott a kisdívány sarkában. A fejére húzott takaró alól olykor kikandikált, nyomon követve a halszemű ténykedéseit. A déli ételosztásnál ugyancsak visszahúzódott, undorodott a foglárjától, olykor már azon volt, hogy nekiugrik, kikaparja a ronda halszemét. Nem tette, fékezte magát, eszébe ötlött: apját is hiába karmolászta össze, nem nyerte vissza szabadságát. Sőt, mi több... Azóta hírét sem hallotta, meglehet, az a rideg ember rég hazatért már, őt a sorsára hagyta, a szállodásokra bízva elpaterolását.

Napjai egyhangúságát csupán az időjárás változása tette színesebbé. Örült a viharoknak, a zuhogó zápornak, élénken figyelte, ahogy dőlt a víz, hömpölygött lefelé a csatornapocsolján. Nem félt a vad északi szélről, hagyta, hogy seperjen végig a kis szobán, csavarja össze ablakfüggönyét, port, szennyet is magával hozva. Nem bánta. – Bár lenne olyan vihar – kívánta –, mely tovasodorja a háztetőket, csattogna és bömbölné az ég, ledölnének a kémények, az ócska falak... Akkor talán kiszállna a katasztrófavédelem, megnyílna előtte a menekülés útja! – Hiába sóvárgott, a természet szelídebb arcát mutatta. Ha jött az eső, kiürültek az utcák, az apró emberkéek esernyőt nyitottak, berohantak a sarki eszpresszóba vagy a kapuk alá húzódtak be, a nők összefogták bő szoknyájukat. Néhányan az eresz alá álltak, s a tetőszélen lévő lyukacsos ereszből Marinka is kapott némi zuhatagot.

Átélt vaksötét és holdtalan estéket, csillag se fénylett az égen, csupán az elsuhanó autók bolyongó reflektorfénye adott életet a süket házsoroknak. Egy-egy ablak felsejlett olykor, láthatóvá téve szobája kopott bútorait. A sápadt fényben emberek bolyongtak, talán vacsoráztak, talán rádióztak. A köznapi életet szemlélve, felsajdult Marinka szíve, otthona képe vetült a szeme elé, együtt családja tagjaival, imádott vőlegényével...

Máskor szinte elviselhetetlen volt a hőség, a szeptemberi nap nem sajnálta ontani melegét. Bár keleti fekvésű volt a lány szobája, a forróság ráült a városra, hatalmas teste fojtóvá tette a levegőt. Életet élni csak este lehetett, Marinka kitárta ablakát, mély levegőt vett, beengedte az est hűvösebb áramlatait. Délutánonként olvasott vagy rádiózott, a kis néprádió recsegő, színtelen hangon közvetített könnyű vagy klasszikus zenét. A híreket is hiába fülelte, nem tették közzé eltűnését, mit számított az ő kis élete a nagypolitika eseményeihez képest...

Naptárán a napok már belekaptak a negyedik hétbe, amikor végre valami olyasmi történt, ami felrázta őt zsibbadásából, reményre adva okot. Eljött a früstök ideje, ám a folyosón csupán egyetlen ember lépései visszhangoztak, Marinka felfigyelt a változásra, fülelt, mint a lapuló vadállat, ha meghallja a vadász lépteit. – Nem – suttogta magában –, kétség nem fér hozzá, hogy a halszemű, banánképű férfi egyedül jön, nem követi őt a társa! – Nyílt az ajtó, a pincér résnyire kitárva hagyta, a kulcsot benne felejtve a zárban. Talán, vélte a lány, a két alak már leírta őt, elkönyvelték, mint totál depresszióst, aki a világra, s magára mit sem adva tengeti napjait, közönyössé válva sorsa iránt. Meglehet, gondolják, mi az ördögért kell két ember a felszolgáláshoz, hiszen ő már észre sem veszi, hány ember közelít hozzá, ügyet sem vet arra, aki tálalja számára az ennivalót.

Miután a pincér távozott, Marinka izgalma tetőpontra hágott, idegei pattanásig feszültek, remegett minden ízében, szíve hevesen dobogott. Tudta jól, bekövetkezett a rég várt esemény – most vagy soha! –, eljött az ideje a megszökésnek. – Mit tegyek? – kérdezte egyre önmagától, miközben fejében cigánykezeket hánytak a gondolatok. – Félre kell löknöm a pincért és kisurranni az ajtón... Igen ám, csak hogy a pofa erősebb nálam! Szívósnak, izmosnak látszik, talán kiképezték cselgáncsra is.

A szerencse, mely szeszélyes módon mindeddig távol tartotta magát a lánytól, gondolt egyet és megfordult, követve sajátos természetét. Miközben a lány fogat mosott, kiloccsantotta a szájvizet, pár csepp az ujjára került. Ezzel egy időben két

légy körözött felette, hadonászni kezdett, véletlenül a szeméhez kapott. Iszonyú csípést érzett, kínjában felkiáltott, a szájvíz marta, égette szemét. Markába vizet töltve locsolgatta arcát, lassanként enyhült a fájdalma, pár perc múlva szeme pírja is halványulni kezdett. Fejét csóválva bosszankodott ügyetlensége okán, mígnem ötlete támadt, s heurékát kiáltva táncra perdült, így tombolva ki zabolátlan örömrésztét.

– Megvan! Megvan a megoldás, ezt kell tennem! Eljött a cselekvés ideje, nem kell totóznai, Fortuna lovát meg kell lovagolni, különben örökre itt maradok... Mert ki tudhatja? Meglehet, hamarosan újból csatlakozik a lóképűhöz a nagy beheimót, aki – mint vitéz a vártán – őrzi az ajtóm küszöbét.

Elhatározta, már holnap reggel szökést kísérel meg, noha tudta, kockázatos az, amit kitervelt, túl sok esélye nincs, de ha ezt az egyet elmulasztja, bekövetkezhet akár a legrosszabb is. Tervet készített, felmérte a szobát, begyakorolt minden mozdulatot. Pár napja nagy tubus fogkrémet és új flakon szájvizet kapott, kinyitotta az üveget, tartalmát fogmosó poharába öntötte, a pincér halszemének szánt löre csaknem háromnegyedig megtöltötte a bögrét. Gonosz mosoly villant az arcán, arra gondolt, ő már pár cseptől is feljajdult kínjában, ám a rabtartója – ha ő elég ügyes – a pokol tüzét érzi majd szemében. A tükörhöz rohant, nézte megsérült szemét, örömmel konstata, hogy a véraláfutás okozta pír elhalványult, tartós károsodást látószerve nem szenvedett. – Akkor hát rajta! – biztatta magát, s hozzálátott az érdemi előkészületekhez.

Rendkívüli gonddal kezdte tervezgetni öltözkését. Retikült nem vihet, akadályozná az *akcióban*, arra meg, hogy utólag felkapja, nincs elég idő. Némi keresgélés után talált a neki szánt ruhák között zsebekkel ellátott blúzt, úgy tervezte, az egyik zsebbe rejti az igazolványát, a másikba helyezi el bankjegyeit. Hat darab százforintos és két húszas volt nála, Károlylyal úgy tervezték, hogy azon a bizonyos délutánon felkeresik az Otthon Áruházat, s ha néhány tetszetős darabra lelnének, azonnal meg is veszik. Ő e célból valamennyi megtakarított készpénzét ma-

gával vitte, őrzött még egy nagyobb összeget a takarékbetét-könyvében, azt a pénzt néhány új bútor megvásárlására tartogatta.

Talált a blúzhoz illő szoknyát, s egy könnyű kötött kabát-kát is kiválasztott, nem baj, gondolta, ha kissé melege lesz, a kardigán jótékonyan eltakarja a zsebeket, melyek rejtik féltett értékeit. Lakáskulccsal, púderkompaktjával, s a női táskák egyéb jellegzetes apróságaival mit sem törődött, mindez pótolható, értéke elhanyagolható a szabadság felbecsülhetetlen, hatalmas kincséhez képest. Ó, ha birtokolhatná újból, ha megtehetné, hogy futhat, rohanhat, amerre a szeme ellát, ha soha többé nem kellene hallania, amint kattan az ajtaján valami zár... Következett az alkalmas lábbeli kiválasztása, eredetileg könnyű szandálban érkezett, ám számításba vette, hogy futóbajnoki képességeit is kamatoztatnia kell, ezért választása kényelmes, masszív trottórcipőre esett, melyhez könnyű műszálas zoknit is lelt. Miután mindent kiválasztott, következett a ruhapróba. Illett rá minden, s ahogy elnézte magát a fürdőszoba nagytükrében, elégedetten állapította meg, hogy csinosnak, jól öltözöttnek látszik, amellet – és ez volt a lényeg! – megjelenése semmi feltűnőt, jellegzetességet nem mutat. A délelőtt hátralévő részében az ajtó mögül való kiugrást és az öntés koreográfiáját tervezgette, kereste a legcélszerűbb mozdulatokat. A szobából való kiperdülés gyakorlásához a fürdőszobaajtót nézte ki, gyakorolta, miként lesz majd képes egyazon mozdulattal berántani és kulcsra zárni szobája ajtaját.

Izgatottan várta a delet, egyedül érkezik-e a férfi, vagy mögötte koslat undorító társa. Az első menetet megnyerte, a pasast nem követte senki. Kattintott a záron – a kulcsot nem vette ki –, belépett, az ajtót résnyire nyitva hagyva maga mögött. Nem nézett se jobbra, se balra, kicserélte a tálcákat és távozott a szokásos fapofával.

Este mindössze egyetlen szendvicset volt képes magához venni, de a tejes bögrét az utolsó cseppig kiitta. Megágyazott, majd újabb ötlet villant agyában, megkísérel emberalakot gyúr-

ni a párnából, paplanból, hogy a belépő pincér azt higgye, szokásos pózában ő maga kuporog ott. Más tennivalója nem akadt aznapra, lámpát oltott, aludni tért. Azaz, csak tért volna...

Hiába hunyta le a szemét, elkerülte őt a szender, álmatlanul hanykolódott a keskeny dikón. Egyre azon drukkolt, képes lesz-e reggel időben ébredni, jut-e ideje az öltözködésre, készülődésre, ágya átrendezésére, nehogy már megessék, hogy valami elintézetlenül marad. Ha el is nehezedtek olykor a szempillái, pár percre rá már ijedten riadt fel, villanyt gyújtott, karóráját nézte. Újból és újból átgondolta tennivalóit, átélte szökése minden mozzanatát. Elhatározta, a sötétítőfüggönyt félig behúzza, megerősítve a látszatot, hogy a homályba burkolt díványon lévő kupac nem más, mint ő maga, a hamvában holt leány...

Ám az éjszakák már csak olyanok, hogy elmúlnak egyszer, akár alszik az ember, akár meg virraszt. Marinka számára is eljött a hajnal, a nap, mint tette ezt az ősidőktől kezdve, ezúttal is felkelt, rávetve sugarait a fogságban sínylődő lány ablakára. Hatot mutatott az óra, Marinka bágyadt félálmból hirtelen magához tért. Kiugrott ágyából, percig sem bírt volna lustán heverészni, letusolt, fogat mosott, a szájöblítőből azonban cseppnyit sem használt el, nehogy a két halszem hiányt szenvedjen jól megérdemelt porciójából. Felöltözött, majd hozzáfogott ágya átalakításához. A fehérenemű-halom első ránézésre kissé idétlennek tűnt, mert hiányzott a *fej*. Gondolt egyet, pongyolájából, ruháiból kisebb kupacot gyúrt, s a bábuforma tetejére tette, lefedve a teljes halmot azzal a pokróccal, melybe az elmúlt napokban burkolózott. Az eredmény önmagáért beszélt, az ajtóhoz lépve csodálta a művet, hosszasan bámulta, végül már maga is azt hitte, ember gunnyaszt díványa végében. Még anynyit tett, hogy elvágta a telefonzsinórt, tudta jól, ha sikerül a terve, a pincér első teendője, hogy kínjában telefonál. És a portás férfihangot hallva, nem csapja le a kagylót, hanem segítségért kiált... Tekintete a naptárra siklott, tollat vett kezébe, s mérész feltételezéssel kipipálta szeptember 24-ét. – Adj a Isten,

hogy ez legyen fogságom legutolsó napja! – a gondolat megdobogtatta a szívét, szemébe könnyeket csalt.

Már csak egy dolog volt hátra: várni. Nincs ember a földön, aki át ne élte volna, hogy ilyenkor megáll az idő, és ha mégiscsak cammog, ólomlábakon vándorol. A másodpercek percek, a percek óráknak tűntek, Marinka különös zsibbadást érzett, hirtelen attól tartott, elájul, elveszíti az eszméletét. Ahogy közeledett az óramutató a nyolchoz, a lány – kezében a fogmosó pohárral – az ajtó mögé surrant. Hosszú füleket növesztve, rettegve leste, egymagában jő-e a pincér, vagy vele tart a társa; egyetlen pár láb lépéseit fogja-e hallani, vagy ketten csörtetnek ajtaja felé. Elhatározta, ha ketten jönnek, szédülje ágyneműjét, beront a fürdőszobába és megereszti a csapot. Talán megússza leleplezés nélkül, remélve, lesz még alkalmja, hogy újból próbálkozzék. Pár perccel nyolc után valaki közeledett ajtajához, örömeiben csaknem felkiáltott: a lóarcú pincér csámpás léptét vélte felismerni, mely egymaga döngötte a folyosó követ.

Mint amikor felgyorsítják a mozifilmet, úgy zajlott le szökése teljes folyamata. Egy röpke másodpercek tűnt, amíg szobájából az utcára kiért; mintha szárnyukra kapták volna őt akaratán kívüli erők, pontosan koordinálva minden mozdulatát.

Később, amikor már emlékké vált minden, számtalanszor felidézte gondolatban annak az *egyetlen másodpercek* tényleges folyamatát. Csikordult a zárban a kulcs, az ajtó kitárult, ő abban a pillanatban ugrott, s a meglepődött ember arcába öntötte pohara tartalmát. Egyetlen fordulat, s már kinn is volt az ajtón, becsapta, elfordította a kulcsot és kihúzta a zárból, majd eszeveszett tempóban szedte a lépcsőket. Jól hallotta a szerencsétlen pincér üvöltését, az elejtett tálca csörömpölését, rettegve pillantott körül attól tartva, valaki felfigyel a hangra, s a bajba jutott ember segítségére siet. Az emelet, ahol a szobája volt, lakatlannak látszott, az ajtók lezárva hallgattak, sötétben őrizték a csendet. Lejjebb érve látott már néhány álmos embert pongyolában, fürdőköpenyben ögyelegni, rá sem néztek, senki sem

törődött vele, a távoli neszre sem vetve ügyet. Az előcsarnokban hatalmas nyüzsgés fogadta, valami turistacsoport érkezhetett, mert úti ruhába öltözött embereket látott, körülöttük halomba rakott bőröndök és szatyrok sorakoztak. A recepcióspultnál magas, szakállas férfi nagy hangon reklamált valamiért, oroszul üvöltözött, mély hangja betöltötte a termet. Marinka úgy siklott át a tömegen, mint a kígyó az olajban vergődő angolnák között, nem keltett feltűnést, a várakozók figyelmét lekötötte a túravezető hangoskodása. A csapóajtó mintha magától nyílt volna, egy férfi lépett be, udvariasan köszöntötte a lányt, kitarta előtte az ajtó egyik szárnyát. Amint kiért az utcára, azt hitte, álmodik, képtelen volt felfogni, hogy ő már *szabad*... Egyetlen pillantást sem vetett a szállodára, sietősre fogta lépteit, befordult az első utcasarkon, és máris eszeveszett futásnak eredt. Az egyik keresztutcából a másikba fordult, igyekezett minél messzebbre kerülni a szállodától. A lába gyorsabban járt, mint az agya, fogalma sem volt, hol lehet, Budapest mely városrészre az, ahol akár a vadász kergette nyúl, eszeveszetten nyargalászik. Mintegy negyedóra elteltével megállt, hogy levegőhöz jusson, idősebb asszony haladt el mellette, a piacról jöhetett, mert zöldségekkel megrakott kosár volt a karján. Hozzá lépett, udvariasan köszöntötte, a nő érdeklődve pillantott a kipirult arcú, csinos, formás leányra.

– Kedves néni – lihegte Marinka –, a segítségét kérném, szeretnék eljutni a Nyugati pályaudvarra. Vidéki vagyok, nem ismerem Pestet...

– Ó, istenkém, el talált tévedni... No, semmi baj, egészen jó felé halad! Figyелjen – mutatott a ferdén nyíló kis utcára –, ez itt a Kőfaragó utca, menjen el a Gutenberg tér mellett, és forduljon rá a Bérkocsis utcára. Az egyenest a József körútba torkollik, ott hamarosan megtalálja a 6-os villamos Rákóczi téri megállóját. Azt hiszem, a hetedik lesz a Nyugati...

– Köszönöm, nagyon-nagyon kedves, köszönöm szépen! – Az asszony még utána szólt:

– Ügyeljen rá, kislány, hogy a jó irányba haladó szerelvényre szálljon!

A lámpa zöldre váltott, átment a zebrán, a villamosmegállóhoz ért. Ketten is a segítségére siettek, amikor a Nyugati iránt érdeklődött. Jegyet váltott a kalauznál, a fiatalember kelletlen arccal fogadta, hogy húszforintossal fizet egyetlen vonaljegyért.

– Elveszítette a táskáját? – kérdezte gyanakodva, merthogy a lány a blúza zsebébe rejtette az aprót.

– Ó nem, semmi baj – hárított –, mindössze annyi, hogy otthon felejtettem a retikülömet.

Leszállt a villamosról, követte a csomagokkal megrakott embereket, csodálkozva nézett szét a hatalmas csarnokban, ahol üvegtető alatt álltak az indulásra kész, 424-es mozdonnyal vontatott szerelvények. Feje felett a hangosbemondó a zsvajt túlüvöltve, recsegeve harsogta: öt perc múlva személyvonat indul Lajosmizsére, közvetlen csatlakozással Kecskemétre. Marinka percig sem habozott, a jegyváltást elmulasztva ösztönösen rohant a vonathoz, szeme előtt egyetlen cél lebegett: mielőbb elhagyni a jeles fővárost! Zsúfolt kocsiban találta magát, batyukat dédelgető parasztasszonyokon, csizmás embereken akadt meg a szeme, többen felfigyeltek rá, helyet szorítottak neki, valaki megkérdezte, hol hagyta táskáját, csomagjait. Hamarosan beszédbe elegyedett a sokszoknyás, fejkendőss asszonyokkal, úgy mondta, elkerülték egymást a nagynénjével, ám semmi baj, Kecskeméten majdcsak összefutnak. Jött a kalauz, a büntetést szó nélkül kifizette, nem sajnálta a csekély összeget, örömmel észlelte, hogy a vonat elhagyta a pályaudvart, töfögve robog úti célja felé.

Mindeddig attól tartott, hamarosan megtalálják a pórul járt pincért, rádöbbennek, hogy ő meglépett, utánaerednek, és fülön csípi. Hogy hol keresik? Nyilván valamelyik pályaudvaron... Amellett a szállodások nyilván kapcsolatban állnak az apjával, s ha szörnyeteg szülője értesül a szökéséről, azonnal kapcsol, hogy a nyíregyházi szerelvényen kell leányát keresni. Autóval

követi a vonatot, utoléri valamelyik állomáson, ha máshol nem, hát Nyíregyházán. És újból beleböki az injekciós tűt...

Megborzongott, mint a fázott volna. Az egyik asszony teával kínálta, a másik egy rántott csirke-combot nyújtott neki.

– Egyék csak! – mondta kedves mosollyal –, látszik magán, hogy fáradt és éhes, a színe meg, akár a mosott vászon! – Marinka gyomrába belemart az éhség, rájött, hogy aznap egy falatot sem evett, hálás köszönetet mondott a csinos menyecskének, aki ráadásul szilváslepénnyel is megkínálta. A szabadság mámorától elbódulva kimondhatatlan boldogságot érzett, könnyes szemmel nézte a vonatablak előtt elsuhanó fákat, miközben arra gondolt, hogy minden kilométerrel messzebb kerül börtönétől, és közelebb Károlyhoz, aki – reményei szerint – hűségesen várja ki tudja, hová lett menyasszonyát.

Lajosmizsén a többiekkel együtt átszállt a Kecskemét felé induló vonatra, mindössze néhány perc telt el, s már röpítette őt a gőzös a *híros város* felé. Szótlanul dőlt hátra a kemény fapadon, ám az agya megállás nélkül pörgött, azon rágta magát, miként közelítse meg Nyíregyházát úgy, hogy csapdába ne essék. Az ötlet hirtelen jött, már röstellte is, hogy a legkézenfekvőbb megoldás mindeddig nem jutott eszébe! Elégedett mosoly ült ki az arcára, a biztonság érzete elringatta, s mint langymeleg fürdő, vette körül. Ásított néhányat, feje lehanyatlott, amikor Kecskemétre ért, akkor vette észre, hogy kissé el is szenderezett.

Még soha életében nem utazott csomag nélkül, most jött rá, mily könnyű és kellemes a pályaudvaron jönni-menni, ha nem húzza le a karját egy bőrrönd, vállát egy szatyor, szabadon maradt kezében meg nem kell retikült szorongatnia. Könnyedén kerülgette a várakozó embereket, térült-fordult, kérdezősködött, s máris ott találta magát a forgalmi iroda előtt. Kopogtatott, majd benyitott, csaknem az indulni készülő forgalmista karjaiban találta magát. A megdöbbszent ember éppen piros sapkáját igazgatta, kezében tartva indítótárcsáját, melyet a köznyelv palacsintasütőként emleget.

– Mit keres itt, kérem – mordult a leányra –, nem lát a szemétől, hogy idegeneknek tilos a belépés?

– Elnézést, az ügyem nem tűr halasztást! Engedelmével, fel kell hívnom a Nyíregyházi Rendőrkapitányságot, fontos bejelentéssel tartozom nekik!

– Mi az ördög? Elkövetett valamit, és fel akarja adni magát?

A következő pillanatban a hátsó íróasztal mellől vasúti egyenruhás nő pattant fel és a forgalmistához lépett:

– Varga kartárs! Hagyja rám a kislányt, én majd elintézem neki a telefont.

– Rendben – vont vállat a férfi, majd ott hagyva a nőket, felelőssége teljes tudatában a harmadik vágány felé indult, hogy útjára bocsássa az ott rostokoló tehervonatot. Az adminisztrátornő kedves mosollyal fordult Marinkához, kutató tekintete a lány arcát fürkészte, szemében a felismerés öröme villant.

– Ha nem tévedek, ön Szekeres Mária?

– Igen! Én vagyok az! Honnan tudja a nevemet, ismerjük egymást valahonnan?

– Kérem! Minden hivatalos helyen kint van a fényképe, magát keresi az egész ország!

– Nagyszerű! Akkor már érti, miért szeretnék beszélni a nyíregyházi rendőrséggel...

– Hogyne érteném! Foglaljon helyet, már keresem is a kapitányságot, vészhelyzetben – tette hozzá nyomatékkal – a közvetlen vonalat is használhatom. – A nő nagy buzgalommal intézte a telefonozást, az interurbán hívás percek múlva már be is futott. Mielőtt átadta volna Marinkának a kagylót, büszkeségtől dagadó kebelével adta tudtára a nyíregyháziaknak, hogy *ők találták meg* a keresett személyt, itt van náluk a forgalmi irodán, s várják a további intézkedést. (Marinka önkéntelenül is elmosolyodott a nő nagy buzgóságát látva, gyanította, nyomravezetői díjat is kitűztek, s a derék kecskeméti asszony ennek elnyerésén munkálkodik.) Szinte önkívületben vette kezébe a nő által feléje nyújtott telefonkagylót, bemutatkozott és közölte,

jól van, nem esett bántódása, sürgősen beszélni szeretne Halmos Károly főhadnaggal, aki a vőlegénye.

– Tessék tartani a vonalat, kapcsolom az ezredes elvtársat! Némi kattogás és recsegés után felhangzott a kagylóban Borókai kapitány érces baritonja.

– Marinka, kedves, mi történt magával? Való igaz, hogy elrabolták, és Kecskeméten tartották fogva? Hogyhogy kiszabadult?! – A lány válaszát meg sem várva közölte: – Károlyt nem tudom most adni, a derék vőlegény Ozorváron keresi elveszettnek hitt menyasszonyát. Tegnap felhívott bennünket, elmondta, hogy megoldott valami különös *rejtvényt*, reméli, nyomra futott. Meglehet, pár napig marad még. De ne aggódjon, kislány! Felhívjuk a szállodát, és ha nem sikerül őt telefonvégre kapni, hagyunk a portásnál üzenetet.

– Ezredes elvtárs – válaszolt a lány – elraboltak, ám a történetem hosszú és szövevényes, amint hazaérek, megteszem a vallomásomat. Kérem! Nem merek vonatra szállni, attól félek, üldözőim útközben lekapcsolnak, netán várnak a nyíregyházi állomáson. Pesten tartottak fogva, csupán azért utaztam Kecskemétre, hogy egérutat nyerjek.

– Értem, kislány, fogadja gratulációmat, a lehető leghelyesebben járt el! Ne aggódjon, maradjon ott, ahol van, majd a kecskeméti rendőrség hazafuvarozza önt egy járőr kocsin.

– Köszönöm! – kiáltotta a lány; kattanást hallott, a vonal megszakadt.

A forgalmista, miután ellátta funkcióját, az ajtóban állva hallgatta az izgalmas telefonbeszélgetést. Miközben a rendőrautóra vártak, Marinka dióhéjban, s némi módosításokkal fűszerezve előadta eltűnésének kalandos történetét. Végül közölte, igen hálás a forgalmi iroda dolgozóinak, hogy segítették őt nagy bajában, s tudtára adja majd a nyíregyházi rendőrségnek, hogy a *megtalálás érdeme* őket illeti meg, egyes egyedül.

A kecskeméti rendőrség két tisztje csokor virággal köszöntötte a megkerült leányzót. Marinka nekik is elmesélte történetét, ugyanazt, amit már a forgalmi irodán is elővezetett. Hosszú-

ra nyúlt rabsága idején gondja volt rá, hogy háromféle verziót is kidolgozzon eltűnése magyarázatául. Egyet a távoli ismerősöknek szánt, egyet – a hivatalos vallomást – a rendőrségnek és a családjának, de a harmadikat, ami a teljes valóságot fedi, egyes egyedül Károlynak, imádott vőlegényének tartogatta. Tudta jól, csupán véle oszthatja meg horrortörténetbe illő, megrázó élményét, miszerint a férfi, akinek beült az autójába, halottnak hitt édesapja volt. A második változat szerint elrablója németországi üzletember, aki valahonnan megtudta, hogy ő az, aki felfedheti, hová rejtette Walter Wertheimer találmányának dokumentációját. Ami meg a távolabbi rokonokat, ismerősöket illeti, nekik elég annyit tudni, gondolta nagy bölcsen, hogy németországi rokonai küldtek a nyakára egy agresszív ügyvédet; aki arra akarta kényszeríteni, hogy mondjon le apai örökségéről. Hogy mindez miért vett igénybe majdhogynem négy hetet, ezt – úgy vélte – nem szükséges kommentálnia.

A kecskeméti járőrökcsi egyenest a kapitányság épülete előtt állt meg, Marinka útközben elaludt, s amint felébredt, értetlenül nézett körül. El nem képzelhette, miféle népünnepély közepébe csöppent, csak amikor feltűnt Borókai kapitány, akkor kapcsolt, hogy az ő fogadására gyűltek össze a nyíregyháziak. Az ezredes kíségette az autóból a lányt, hevesen magához ölelte és megcsókolta, ábrázatát akkora öröm fényezte, mintha az ő elveszett gyermeke került volna meg. Mellette sokadmagával ott tolongott Molnár százados, többen virágcsokrot, bonbonos dobost nyújtottak át a megkerült lánynak, Marinka nem győzött köszönetni, puszikat adni, később a meghatottságtól sírva fakadt. A családtagok tülekedve, kiáltozva törték át magukat a sokadalmon, Magda egy ügyes testcsellel a lánya karjaiba vetette magát. A síró-nevető asszonyt Gitta néni, Klári néni és Gonda patikus követte. Majd jöttek sorban a banki kollégák, feltűnt Irma asszony és Ági, ujjongva megjelent Csapó Imi és barátja: Oláh Berci. Idegenek is odatolakodtak, szájról szájra járt a nagy hír: a patikus lánya előkerült, megszökött fogságából, túljárt rabtartói eszén... A sok *fakabát* meg mit sem tett... ha

rajtuk múlik, a lány még mindig ott van a gazfickók karmaiban, idővel tán a halálát leli! A hangulat egyre forrósodott, némelyek skandálni kezdtek rendszerellenes jelmondatokat, végül, nehogy már lázadás törjön ki és a rendőrök ellen forduljon a nép, Borókai autóba tuszkolta a könnyekkel küszködő családot, így vetve véget a fergeteges ünneplésnek.

*

A családtagok boldogsága leírhatatlan volt, miután hazaértek, gát lástalanul átadhatták magukat a felhőtlen érzelemnyilvánításnak. Ezernyi kérdéssel faggatták Marinkát, puhatolózta, mi mindent élt át, ki rabolta el, hol tartották fogva, nem károsodott-e az egészsége, nem szenvedett-e erőszakot, bántalmazást. A mohó kíváncsiság vigyorba torzította arcukat, még a viszontlátás örömét is felülírva, valósággal szomjazták a híreket, égtek a türelmetlenségtől, hogy végre-valahára fellebbenjék a fátyol a félelmes titokról, mely hetek óta, mint féreg az almát, fúrta az oldalukat. A lány csak annyit kért, hagyják őt kiszusszanni, szeretne megfürdeni, könnyű otthoni ruhát ölteni, enni, de leginkább inni, mindegy, hogy mit, csak folyékony legyen. Iszonyú szomjúság gyötörte, melynek nemcsak a folyadékhiány, hanem a fáradtság, s nagyfokú idegkimerülés is okozója volt. A család, mintha a világ legizgalmasabb színelőadására készülődne, oly nagy várakozással ugrálta körül az elveszettnek hitt lányt.

Lassanként helyükre kerültek a dolgok. Marinka fürdősótól illatosan, könnyű fehérneműjére felvett bársony köntösében kissé még nedves hajjal ült a megterített asztal előtt; már megivott két nagy pohár fröccsöt, s e percben hatalmas étvággyal habzsolta a sebtében összetákolt étket. Még nem volt vacsora-idő, a család többi tagja amúgy sem volt éhes, összeszorult torokkal várta, hogy a drága lány gyűrje le végre a tojásomlettel kiegészített, tegnapiról megmaradt tökfőzeléket, és hallassa izgalmas kalandjait.

A fiatal lány nagy elánnal kezdett bele története második verziójába, mely úgy kezdődött, hogy egy ismeretlen férfi udvariasan megszólította őt. – Mint kiderült – folytatta beszédét a hazugokra jellemző egyre puhább orral – a férfi engem várt, bemutatkozott, ügyvédnek mondta magát. Közölte, németországi rokonaim megbízásából keresett fel, hagyatéki ügyben szeretne velem tárgyalni, rendezni kellene apai örökségemet. Arra kért, ülünk le valahol egy padra, olvassam át gondosan az iratokat, és ha egyetértek a határozattal, valamennyit írjam alá.

– És te bedültél ennek az átlátszó mesének? – kérdezte Gitta felháborodva.

– Nénikém!! A férfi kedvező benyomást keltett, s a szövege annyira meggyőző volt!

– Folytasd, lányom! – unszolta Marinkát az anyja.

– Mit sem sejtve a kocsiba ültem, s a Bujtos parkjába irányítottam a vezetőt. Kiszálltunk, a férfi kezembe nyomott néhány német nyelven kiállított okmányt, olvasni kezdtem, nehezen fogtam fel a bonyolult jogi szöveget. Hirtelen csöppnyi szúrást éreztem a nyakamon, odakaptam, azt hittem egy méh, vagy egy darázs...

– És... és?!

– Injekció volt, altató, kábító. – Marinka részletesen beszámolt szállodai szobájáról, melyben fogva tartották, majd a lényegre térve elmesélte, a férfi azt szerette volna kiszedni belőle, mit tud a Wertheimer-féle szabadság hollétéről. – Ridegen közölte – folytatta Marinka –, szó sincs hagyatékról, egy üzletember megbízásából jár el. – Amikor ideért beszédében, Magda élesen felsikoltott:

– Ezer az egy ellen, hogy az a *megbízó* Lámai Lajos volt! Igen! Csakis Lajos tudhatott arról, hogy létezik az a szabadság együtt a teljes gyártási dokumentációval... Atyavilág... ennyi évvel a háború befejezése után még mindig a csodafegyverek megszerzése foglalkoztatja a nagyvilágot...?

– Igazad lehet – hagyta helyben Gitta Magda állítását. – A németországi rokonaid, akikkel beszéltél telefonon, nem hallot-

tak arról, hogy bárki közülük kereste volna Marinkát... Még-hozzá holmi katonai ügyben... – Gonda kezét felemelve kért szót, kérdően nézett nevelt lányára.

– Térjünk vissza a Wertheimer-féle iratokhoz. Mit tettél? Elmondad, amit az Adorján-szalomban hallottál?

– Azt mondtam, ha megígéri, hogy szabadon enged, eláru-lom a féltett titkot.

– No, de a szabadon bocsátás elmaradt...

– Igen.

– Miért mondtad el egyből? Előbb vitt volna ki az utcára, és ültetett vón' bele egy taxiba! Hogy lehattél ennyire hiszék-eny... – Gitta értetlenkedve csóválta meg a fejét.

– Drága néni, ennél azért súlyosabb volt a helyzet. A férfi ugyanis kilátásba helyezte, ha hallgatok, más módszerekkel fog élni, olyanokkal, melyek a legmakacsabb embert is szóra bír-ják... Kínóztattam volna halálra magam?!

– Ó, a világért sem! – kiáltott fel zokogva Klári néni. – Olvastam róla – mondta meggyőző erővel –, hogy a fasiszták-nak elképesztő kínzási módszereik voltak...

– Tudom. Épp azért beszéltem. A férfi azzal búcsúzott tőlem, hogy amint megtalálja az iratokat, azonnal elenged.

– És megtalálta... és elengedett... Vagy nem ez történt, Marinka, drága? – nézett rá kételkedve Klári néni.

Az igazán érdekes élménybeszámoló eztán következett, a lány elmesélte szökésének teljes, hiteles történetét. Miután befe-jezte, fáradtan dült hátra a székében, kifújta magát és felhajtott egy pohár gyümölcslevet. Néhány részletre még rákérdeztek a családtagok, ötletek merültek fel – utólag könnyű okosnak len-ni! –, végül valamennyien egyetértettek abban, hogy ilyen fur-fangos és talpraesett leány, mint az ő Marinkájuk, nem létezik több a föld kerekén.

Marinka, hogy túlesett az élménybeszámolón, Károly felől kezdett érdeklődni. Aggódva kérdezte, mit gondolt ő róla a vö-legénye, csak nem feltételezte, hogy megszökött valami titkos

imádóval...? No és a rendőrség... mit tett, hol kereste? Elmondta, Kecskeméten adták a tudtára, hogy országosan körözték.

Gonda elsőként Károly felől nyugtatta meg a kétségbeesett arát, elmesélte, a szerencsétlen ember az örület határára jutva kereste őt, bár a nyomozásban – érintettsége okán – nem vehetett részt. Végül kissé ironikusan megjegyezte:

– Jó oldala is volna ám annak, hogy eltűntél, te lány, anyád véd- és dacszövetséget kötött Károllyal, valósággal egymásba szerettek!

– Csak nem? – ugrott a lány az anyja nyakába. – Akkor hát nem ellenzed a házasságunkat?

– Nem, a világért sem – törölgette Magda a meghatottságtól könnybe lábadó szemét. – Sőt! Nagyon is úgy érzem, rendőri őrizet kell néked, nehogy még egyszer azt adja az Isten, hogy csak úgy hirtelenjében eltűnsz a szemünk elől. – Gonda arról is beszámolt, a Magda ötlete volt, hogy Károly Ozorváron kutakodjon Marinka után.

– Gyanítottam – tette hozzá az asszony –, hogy az a titokzatos mondat okozta a veszted, hogy még mindig akad ember, aki birtokba akarja venni a német tudós szabadalmi iratait.

– Károly Ozorváron! – ámuldozott a lány. – Arra gondolt tán, hogy a szülővárosomba hurcoltak engem? Ám meglehet, a miskolci bankokat kereste fel... Vajon rájött a *mondat* jelentésére?

– Nem kizárt – jegyezte meg Gonda. – Tegnap este felhívta Károly Borókait, elmondta, megfejtett valami rejtvényt, ez okból pár napot maradna még. Ne aggódj! – tette hozzá. – Ha megtudja, hogy hazatértél, mint a szélvész úgy repül haza! Csak bele ne haljon a hatalmas örömbé, hogy téged épen és egészségesen a karjaiba zárhat!

Felálltak, szedelődzködtek, Klári néni terített maguknak a vacsorához, hogy az izgalmas beszélgetés lezajlott, pezsgeni kezdtek a gyomornedvek.

– Hideg vacsora lesz! – közölte Gitta. – A nagy izgalomban nem volt érkezésünk főzni!

– Marinkám! – fordult Magda a lányához. – Megyek megágyazni, feküdj le, és aludj!

– Előbb még kimegyek friss levegőt szívni. Tudod – ölelte magához az anyját –, annyira vágytam már a kedves kis kertembe!

Kilépett az ajtón, letelepedett a lépcsőfeljáró mögötti erkély lócájára. Gonda melléült, magához vonta nevelt lányát.

– Jól adtad elő a történetet, helyesen tetted, hogy a lényegyet elhallgattad...

– Mire célzol, Józsi bácsi? – rebbent a szeme Marinkának – honnan veszed, hogy...

– Hogy az a férfi az édesapád volt! Amint megláttam a fantomképet, azonnal megértettem mindent. Egy idegen mért várt volna téged a bank előtt? Hisz eljöhetett volna a lakásodra! És ami a lényeg... Ismerlek jól, okos, megfontolt leány vagy, akárkinek nem ültél volna be a kocsijába, nem mentél volna vele ki a zöldbe. Elvégre betérhettetek volna egy vendéglőbe, van ott épp elég asztal, ahol aláírhattad volna a papírokat!

– Szent Habakukk! Anya nem sejt semmit? És a többiek... a nénik... no meg a rendőrök!

– Nem. Ekkora képtelenséggel nem tud mit kezdeni a józan ész. Szerencsére! Anyád belehalna, ha megtudná, hogy mind a mai napig bigámiában él, s a rendőrség sem nézné jó szemmel a házasságotokat, ha Károlyról kiderülne, hogy a jövőendő apósa nyugatnémet állampolgár, aki álnéven új életet kezdett. Ez a helyzet, lányom! Járhatsz továbbra is a temetőbe, megkoszorúzhatod egy ismeretlen férfi hantját, aki ráadásul nagyanyáddal közös sírban nyugszik...

– Ne is mondd... épp elég nekem a horrorból, hogy Szlovákiában két sírhalomra is sikerült szert tennem...

Vidáman diskuráltak a fekete humor sajátságain évvödve, idegesen rezzentek össze, amikor élesen felberregett a telefon.

– Ez Károly lesz! – ugrott fel Marinka, rohant a készülékhez, csaknem felborítva a teás kandlit szorongató Klári nénit. –

Halló! – kiáltott bele a kagylóba – Károlyom, drágám, te vagy az?!

– Borókai – hangzott a rideg hang – Szekeres Máriával szeretnék beszélni.

– Parancsoljon... én vagyok az....

– Kedves kislány... legyen nagyon erős... Rossz hírt kell önnek közölnöm. Károly tűzharcba keveredett és súlyosan megsebesült. E percben a miskolci kórházban ápolják, nehéz műtéten esett át, jelenleg is fennáll az életveszély...

– Szentséges Úristen, mit kell még megéljek... Megyek! Azonnal utazom Miskolcra! Mellette akarok lenni...

– Erről szó sem lehet, kislány. Inkább tennék önnek egy kedvező ajánlatot...

– Micsodát?!

– Holnap reggel kocsival elmegyünk Miskolcra és felkeressük a kórházban Károlyt. Ha akar jönni, velünk tarthat.

– Akarok! Én ne akarnék? Nagyon köszönöm a lehetőséget...

– Rendben. Holnap reggel fél nyolc tájban önért megyünk, álljon ki a kapu elé, és várjon reánk...

15.

November gondolt egyet, s megszánva a kedvetlen emberiséget, tavaszt idéző langymeleggel ajándékozta meg a vacogó világot. A nyálkásan nyúló köd már kora délelőtt felszállt, a ritkás fűcsomók, a hamvadó virágok megújult színben pompáztak, a temetők krizantémjai csípős illatukkal az áprilist idézték, fittyet hányva a kalendáriumoknak. A fák alatt járkálók értetlenül bámulták az utakat borító sárga leveleket, csalhatatlan

jeleit az ősznek, holott – meglátásuk szerint – az üdvözítő napfény készen áll a fotoszintézisre, arra, hogy sugárzó energiájának segítségével szerves anyagot készítve, élénkzöld levél-embriókkal díszítse a göcsörtös fák száraz ágait. A madarak is éledezni kezdtek, kibontották testüket a gunnyasztásból, némelyikük dalra fakadt azt hívén, hogy a telet már át-aludta, mert itt van a kikelet, ragyogva terjed a fény.

Az őszi tavasz Károly szőrösszívű doktorait is engedményekre sarkallta, s helyt adva Marinka unszolásának, hozzájárultak betegük sóstófürdői kirándulásához. Merthogy ez volt Károly leghőbb kívánsága, unta már az ágyat, a betegszoba fülledt levegőjét, a kórházkert szabályos sétaújtait, ahol lépten-nyomon összeakadt kíváncsi tekintetű betegtársaival, hogy aztán faggatásukra, kérésükre újból és újból elmesélje sebesülésének, menyasszonya meghurcoltatásának megrázó történetét. Nehezen gyógyult, állapota napokon át válságos volt. A revolvergolyó mellkasa kényes részeit érintette, leszakította tüdejét, s az aortát is súrolta. Először a roncsolt eret kellett összevarrni, majd gondosan kitisztítani a vérben tocsogó belső szerveket. Szerencsétlenségére a műtéti terület elfertőződött, újabb beavatkozás vált szükségessé; sebláz gyötörte, a végsőkig kimerítve amúgy is erősen megviselt szívét.

Október vége felé fordult a kocka: Károly erős szervezete győzött, gyógyulása rohamos tempót öltve adta vissza életkedvét, melyet Marinka szüntelenül szítt, percre sem adva fel a reményt, hogy vőlegénye felépül, hogy épen és egészségesen zárja majd őt a karjaiba. A kirándulás híre Károlyt is fellelkesítette, s hová máshová vágyott volna, mint a tóparti sétányra, ahol egymásba szerettek Marinkával. A lány óvta vőlegényét, mint a naposcsibét, a kényelmes utazás céljából taxit fogadott, nehogy megártson a maródinak a villamos zötykölése, vagy ráköhögjenek influenzás, göthös emberek. Károlynak jólesett a kényeztetés, ilyesemben vajmi kevéssé volt része, szülei rideg emberek voltak, erejüket megfeszítve dolgoztak földjükön látástól vakulásig, a vagyonszerzésben látva életük egyetlen értel-

mét. Marinka figyelme mindenre kiterjedt, számtalan aprósággal kedveskedett a nagybetegnek, miközben árgus szemekkel leste az orvosok, ápolók munkáját, olykor nem fukarkodva a bírálattal sem.

A székelykapu előtt tette le őket az autó, Károly akadozva szívta tele a tüdejét a vízpart levegőjével, körbepillantott a számára oly kedves vidéken, melyről heteken át azt gondolta, többé sohasem láthatja meg. A tópart felé irányították lépteiket, a lábadozó férfi úgy karolt Marinkába, hogy kissé rá is támaszkodott, ezúttal az „erősebbik nem” volt a gyengébb fél, s a gyöngéd nő képviselte a marconát. A partra érve megálltak és nézelődtek, szürkés felhő-párna lebegett a sötétbarna víz fölött, az ég hatalmas, kékszínű buraként borult a tájra, rajta, mint hatalmas kokárda díszlett az éltető erőt sugárzó nap. Rátértek a két tavacska között húzódó ösvényre, majd azon áthaladva kerülni kezdték a csónakázó tavat. Marinka örömmel fedezte fel az újdonságot: a városrendezők a környezet szépítése érdekében kecses hidacskaival kötötték össze a sétányt a tó aprócska szigetével.

– Átmenjünk? – fordult a párjához.

– Menjünk! – helyeselt buzgón Károly –, úgy látom, néhány pad is akad a szigeten. Megpihenünk, kifújjuk magunkat, sütkérezünk a tavaszt idéző napsugárban. – Átmentek a hídon, s helyet foglaltak, átölelték egymást, szótlanul gyönyörködtek a kedves tájban; szellő támadt, megborzongtatta a vizet, megsuhogtatta a nádist, előcsalogatva néhány vízimadarat.

Károly hirtelen elengedte a lányt, megmozdult, kissé eltávolodott tőle.

– Beszélgezzünk – fordult hozzá elkomolyodó arccal –, van valami, ami felgyógyulásom óta nem hagy nyugodni, s itt az alkalom, hogy zavartalanul magunkban legyünk.

– Igen, drágám – suttogta Marinka kissé meghökkenve. Sehogy sem tetszett neki Károly elfelhősödött képe, mely hirtelenjében a vidámból a borúsba ment át. – Baj van? – kérdezte. – Az orvosok mondtak valami kedvezőtlent?

– Ó, nem. Egészen másról volna szó.

– Hallgatlak, drágám.

– Rettenetes dolgokon mentem keresztül, emléke mázsás súllyal nyomja a vállamat. Embert öltem, Marinka, kedves. Megöltem az édesapát...

– Mit nem mondasz! Önvédelemből húztad meg a ravaszt, a rendőrség kivizsgálta a tűzpárbaj minden mozzanatát. Baumann Artúr tanúsította: *apám lőtt először*, te már az önkívület határán voltál, amikor elsütötted a fegyvert, s ha nem talál célt a golyód, egy újabb lövés végleg leterített volna. Nemhogy elmarasztalnának, ki fognak tüntetni, mert tetteddel Baumann életét is megmentetted! Nehogy már neked legyen lelkiismeret-furdalásod! Hitelt érdemlően állítottad, amikor megpillantottad a félsötét szobában a fegyvert rád szegező férfit, fel sem merült benned, hogy apámat látod! Egy idegen férfi állt előtted, aki felszólításodra, hogy adja meg magát, válaszul azonnal rád tüzelt!

– Így igaz, ahogy mondod. Ámde...

– Mit *ámde*?!

– Marinka, kedves, a házasság nem mindig rózsaszirmokkal teleszórt sétány, előfordulnak nézeteltérések, viták, s olykor még komolyabb veszekedések is. Még elképzelni is rettenetes, mit élnék át, ha egy ilyen alkalommal indulatból, magadról megfeledkezve a képembe vágnád, hogy gyilkos vagyok! Az apád gyilkosa... Nem... Ezt én nem élném túl! Jóval idősebb vagyok nálad, nem csekély élettapasztalattal rendelkezem; voltam már nő és jól tudom, egy házasságban minden megeshetik... Az indulatok bármikor elszabadulhatnak, a házasfelek képesek egymást megsebezni még akkor is, ha él még a szerelem. Úgy határoztam – nézett metszően Marinka rémült szemeibe –, visszaadom a szabadságod, fontold meg jól, képes vagy-e elfogadni engem, hű maradni hozzám, aki ekkora súlyt kénytelen a vállain cipelni. Erkölcsi értelemben a gyilkosság akkor is bűn, ha az ember önvédelemből öl... Mérlegeld az érzelmeidet – én várom a válaszod! Jól gondold meg, mit fogsz felelni, csak

akkor mondj igent, ha tudomásul veszed: egyetlen elmarasztaló megjegyzés apád halálára nemcsak a kapcsolatunk, hanem az életem végét is jelentené...

A lány arca megkeményedett, szeme a végtelent fürkészte. Nem szólt, nem reagált párja szokatlan kirohanására. Már-már fojtogató volt a hallgatása, amikor hirtelen megmozdult, s mint akit egy dézsa vízzel leöntöttek, úgy rázta meg magát.

– Károly! – szólt erélyesen kedveséhez. – A kérdésedre kérdésem lesz a válasz. Becsülöm az őszinte, egyenes beszédet, köszönöm, hogy elmondtad, miféle kétségek gyötörnek, hol van az a határ, melyet, ha átlépek, semmibe vész a boldogságunk. Nos... Ha te így, akkor én sem hallgathatok tovább! Le kell rántanom a leplet életem kínos titkáról, arról, amit el akartam temetni magamban... Balga mód azt hittem, ha soha, sehol és senkinek nem beszélek róla, akkor azt a csontvázat örökre bezárhatom a szekrényembe, magamat is azzal áztatva: nem igaz! Most döbbszem rá, mekkorát tévedtem...

– Marinka! Az istenért, miféle titkot rejtegetsz? Volt valakid énelöttem? Tán gyermeket is fogantál már valakitől...?! Ó, én elátkozott... mit kell még megtudnom...

– Ne félj, a titkom egészen más természetű. – A lány arcára gyöngye mosoly ült ki, tekintete elfátyolosodott. – Senkim sem volt teelöttem, gyermeket sem szültem, teherbe sem estem...

– Halljam hát a titkod – nézett a lányra Károly, kissé megkönnyebbülve. – Mi lehet annyira borzasztó, amire még gondolni sem mertél, s nem voltál képes velem megosztani sem...?

– A történet számai visszanyúlnak az Adorján-házhoz, mely a jelek szerint az örökös origó lesz az életemben, a kiindulási pont, ahonnan minden jó- és rossz dolog származtatható. Igen. Ott lapultam az asztal alatt, kihallgattam a férfiakat, jól értettem a német beszédet, megjegyeztem csaknem minden szót. Ennyit eddig is tudtál, te, és még sokan mások. Azt gondoltátok, csupán holmi gyerekes daczból titkolózom, s hogy felnőtt lettem, önfeledten, mosolyogva regélem el e régi történetet. Ám akkor

este más is történt... olyasvalami is, amiről mindeddig egyetlen szót sem szóltam...

– Mi más? Miféle meglepetés érhet még engem ebben a kimeríthetetlen kriminálhistóriában?

– Itt az idő, hogy válaszoljak.

– Mondj el mindent, az első perctől az utolsóig!

– Rendben! *Kibújtam az asztal alól, az ajtóhoz osontam, hegyeztem a fülem, s hogy elhalt a zaj, kiléptem a folyosóra. A kijáratí ajtót résnyire nyitva találtam, megkapaszkodtam az ajtófélfában és az udvarra kukkantottam. Ott álltak nem messze az utolsó lépcsőtől, Adorján zseblámpájával pásztázta a dzsumbujt, nyilván az ösvényt kereste, amelyen jöttek, s ami most eltűnni látszott a sötétben, a sok ága-boga között.*

Ekkor a túloldali bozót ágai közül egy férfi csörtetett ki, megállt Adorjánék előtt, valamit kivett a zsebéből, s kinyújtott karral hatalmas durranást produkált. A német eldőlt, mint a sózsák, a következő lövés Krasznait terítette le. Adorján feltartva két kezét rákiáltott a támadóra: „Jaj, ne... ne... de már dördült is a lövés, és ő is elterült a földön. Zseblámpáját elejtette, a bőrruhás férfi felkapta az égő lámpát, s a lelőtt emberek arcába világított vele. Utóbb lehajolt hozzájuk, mozgatta, rázta őket, mintha azt kémeelné, holtak-e már, vagy még nem egészen szállt ki belőlük a lélek. Úgy tűnt, elégedett a művével, zsebébe csúsztatta a pisztolyt, s ahogy térült-fordult és hadonászott a lámpával, pillanatra saját képére is rávetítette a fényt. Ekkor épp szemben állt velem (vagyis az ajtóval, mely mögött leskelődtem), egy végtelenbe nyúló másodpercig láttam az arcát, melyet a motoros bőrsapka csak a homloka feléig fedett.

– A bunkerben megtalált iratokból tudjuk, hogy a hármass gyilkosságot a Fekete Kutya fedőnevű gestapós ügynök követte el. Te láttad az arcát? Úristen, ki volt az? Ismerted talán?

– Igen. A hármass gyilkosságot a tulajdon édesapám követte el.

– Uhh... – Károly hátrahanyatlott ültében, feje oldalra csuklott, arcát vérpirosra színezte a megdöbbenés. – Biztos vagy ebben? – fordult kedveséhez.

– Sajnos igen. Azok a jéghideg, kegyetlen kék szemek, és a magas termet őt idézte, áruló volt a mozdulat is, ahogy felemelkedett, zsebre vágta a lámpát és útnak indult. Annyira *apa* volt az a férfi, hogy csaknem utána kiáltottam... – Károly arcát két kezébe rejtve elfordult Marinkától, nem mozdult, szoborrá merevedve ült, a lány érezte, időt igényel, amíg megemésztí e döbbenetes felfedezést.

A férfi váratlanul keserűen felnevetett: – Ha utánagondolok – csóválta meg a fejét –, mindvégig Lámai Lajosra gyanakodtam. Tisztázatlan alibije, agresszív, meggyőző személyisége felkeltette a figyelmemet. Mostanság eszembe jutott az is, amit anyádtól tudtam meg.

– Mi volt az?

– Amikor eltűntél, anyád kétségbeesésében részletesen beszámolt kislánykorod szlovákiai eseményeiről, melyekről nem beszéltél nekem. Megtudtam: Lámai felkeresett Jesnán, el akart rabolni feltehetően azért, hogy veréssel, kínzással vallo-mástételre bírjon. Arra gondoltunk mindketten, Lámai újból próbálkozik, közismert tény, hogy az amerikai fegyvergyárak nagy pénzt ígérnek az egykori német tudósok rakétaterveiért. Anyád arra kért: utazzam el Ozorvára, folytassak privát nyomozást, kutakodjak Lámai viselt dolgai után. Hogy mire jutottam, arról már beszámoltam neked. Ám a hármas gyilkosság rejtélye minduntalan az eszembe villant, s hogy ott jártam ismét a tethelyen, felidéztem gondolatban akkori nyomozati munkám. Visszatérve édesapára – folytatta Károly egyre nagyobb hévvel –, akkor régen Ozorváron apádra is, és Imrefire is gyanakodtam. Tudod – fordult kigyúlt arccal a lányhoz –, a nyomozati munka valóságos kirakós-játék, ám ahogy haladtam a gyilkos-keresésben, valami sohasem stimmelt, a lapocskák sehogy sem akartak a helyükre kerülni... Minduntalan zavaros és értelmetlen lett az összetákolt kép!

– Félttem! – jajdult fel Marinka –, állandó rettegésben élttem, arra gondoltam, ha beismerem, hogy ott voltam az Adorjánék szalonjában, előbb-utóbb kikövetkeztetik, hogy a gyilkosságoknak is tanúja lehettem. Kölyöklánycént is felfogtam már – nézve a háborús filmeket, híradókat –, hogy a gyilkos felismerőjét is ki szokták végezni, hogy az áruló golyót kap, akár az áldozatok. Ez volt az oka, hogy hazudtam mindenkinek, váltig bizonygattam, közelében sem jártam a szalonnak, nem találkoztam senkivel, nem hallottam a három férfi beszélgetését.

Ahogy teltek a napok s a hetek a gyilkosságsorozatot követően, egyre inkább azt éreztem: apám tudja, hogy én tudom: a tettes ő maga!

– Ejha! – fütttyentett Károly –, ezt hívjuk mi, bűnüldözők, tripla csavarnak! Mire alapoztad véleményed?

– Olyasmi motoszkált az agyamban – ismerte be Marinka – hogy apám nem azért menekített a Felvidékre, mintha féltett volna a vegzálástól! Ó nem... Inkább ő maga volt az, aki rettegett, attól tartott, hogy a békés családi körben, nélkülözve a jelenlétét, még kikottyantom anyáméknak: tanúja voltam a lövöldözésnek, s a gyilkosban apámat ismertem fel. Ez volt az oka, hogy neked sem vallottam be az igazat, drágám... De az a kislányos szerelem... tudd meg, annyira vágytam a veled való találkozásra, hogy mégiscsak felhívtalak telefonon. Elszántam magam, őszintén feltárom neked a valót, hogy újból lássalak, hogy beszélgethessek veled...

– Azt is elmondtad volna, hogy apád a gyilkos?

– Azt nem! Ezt a szörnyűséget mindörökre el akartam rejtetni agyam legmélyebb zugába.

Károly összevonta a szemöldökét, homlokán ráncok jelentek meg jeléül annak, hogy erősen gondolkodik. Lassan, megfontoltan kérdezte a lánytól:

– Marinka, drága! Miközben a kórházban az ágyat nyomtam, feltettem magamban a kérdést: miért kellett apádnak téged megszöktetnie? Mi okból vállalt rengeteg költséget és bonyo-

dalmat, ahelyett, hogy megkért volna: áruld el, mit hallottál az Adorjánék szalonjában, hová tűnek a dokumentumok.

– Szülőm attól tartott, esetleg nemleges választ adnék a kérdésére.

– És így lett volna? Nem mindegy neked, mi lett azokkal a nyomorult iratokkal? Ha beszélsz, jó eséllyel visszakaphattad volna a szabadságodat.

– Épp az imént számoltam be arról, mi volt az ok. Még akkor is attól rettegettem, ha bevallom, hogy ott lapultam az asztal alatt, apám kiszedi belőlem az egész történetet.

– Végül mégiscsak felfedted a titkot! Mi bírta rá?

– Apám kilátásba helyezte: ha nem beszélek, belém nyom valami igazságmondásra készítető injekciót. Tudod – nézett az emlékek súlya alatt megroppanva Károlyra –, egy alkalommal meglátogatott bennünket Klári néni egyik ismerőse – nyugalmazott katonatiszt –, aki arról mesélt, hogy a Gestapónak voltak úgynevezett igazság-szérumai. Azt bizonygatta, hogy ezekkel a személyiséget eltorzító injekciókkal vallomástételre kényszeríthető bárki. Amikor apám előállt ezzel az ördögi tervvel, már tudtam, hogy veszve vagyok. Az ilyen injekció bambává, akarat nélkülivé teszi az embert, kiöklendez magából mindent, amit csak tárol megroppant agya. Ha megkapom az injekciót, elmondtam volna, hogy felismertem őt, miután legyilkolta barátait. Nem volt más választásom, kinyögtem hát neki azt a régen várt mondatot.

– Az előbb mintha azt mondtad volna, apád tudta, hogy láttad a lövöldözést.

– Csupán gyanítottam, hogy mindent tud. Akkor jött el az igazság pillanata, amikor apám válaszomra annyit mondott: „Mindig is tudtam, hogy hazug kis cafka vagy, hogy láttál mindent s engem is felismertél!”

– Úristen! Ezek után elhitted, hogy szabadon enged, ha megtalálja a dokumentumot és átlépi a magyar-osztrák határt?

– Volt némi esélyem, hogy tartja a szavát!

– Te örök optimista! Ugyan, miben reménykedtél? Ha feljelentetted őt akár te, Gonda vagy én emberrablásért, a német rendőrség elkaphatta volna, mihelyt Münchenbe ér...

– Nem érdekelte őt némethon, egyenest utazott volna Argentínába!

– Hogyhogy?

– Elárulta, a szabadalomért kapott pénzzel, s egész vagyonával a kint élő német katonatiszteket, háborús bűnösöket kívánta támogatni, akik szoros kapcsolatban álltak a németországi újnáci csoportokkal. Valamennyien azt remélték – apámat is beleértve – , hogy a Hitler szelleme táplálta fiatalok feltámasztják, és régi fényében visszaállítják a valamikori Harmadik Birodalmat.

– Mindig is tudtad, hogy apád a Gestapo ügynöke volt?

– Felnőttként rádöbbsentem. Másként hogy lett volna képes megölni a kollégáit?! Apámat élete végéig az *eszme* vezérelte, nem számított neki család, gyermek, rokon vagy barát, egy embertelen ideológia feltétel nélküli elkötelezettje volt...

Marinka felvetette formás, szép fejét, finom vonalú arcsonjtja élesen kirajzolódott. Ragyogó mélykék szemét párára vetette, vékony ívű szemöldöke a homlokára szaladt:

– Érted már, drágám, mi okból mondtam, hogy kérdésedre kérdésem a válasz? Felelj hát! Képes volnál házasságra lépni egy gyilkos fasiszta leányával? – Károly a kedveséhez fordult, megsimogatta karját, kezébe fogta a kezét.

– Marinka, teljes szívemből szeretlek, feleségül vennélek akkor is, ha a pokol főördöge lenne az apád! Érdekes – nézett a lány könnyektől csillogó szemébe –, a sors különös játékot űz velünk, valami morbid módon kvittek lettünk, elvárjuk egymástól, hogy soha, semmilyen körülmények között fel ne hánytor-gassuk életünk legnagyobb szégyenét. Nos, hallhatom hát a válaszodat?

– Volna még valami, amiről szólnom kell, olyasmi, ami elkerülte tán a figyelmedet. A házasságban gyermekek is születhetnek, s mi lesz akkor, ha valamelyikük örökli apám rettentő természetét?

Károly idegesen rezzent össze, néhány másodpercig elmélyülten hallgatta a feltámadó szél okozta enyhe sustorgást. Mielőtt felelt volna a súlyos kérdésre, gyöngéden magához vonta a lányt, és hosszasan megcsókolta.

– Kedvesem – szólt –, a genetika szerteágazó, ma még nem teljesen tisztázott tudományág, mely a szülői tulajdonságok megjelenésének törvényszerűségeit elemzi az utódokban.

Amennyit én tudok róla, konkrét, meghatározott tulajdonságok egy az egyben nem örökölhetők. Inkább csak hajlandóságok, késztetések, jellemvonások jelentkezhetnek a leszármazottakban, némileg átalakulva, átlényegülten, sok esetben észre sem vehető formában. Kétségtelen, hogy az öröklődés rányomhatja bélyegét az utód jellemvonásaira, ám a habitus kialakulásában – egyes vélemények szerint – döntő szerepe van a körülményeknek, a külső környezetnek, elsősorban a családi miliónek és a nevelésnek is.

Ha megengeded, szólnék néhány szót apád jelleméről, annak alapján, amit megtudtam róla általad, s amit magam is tapasztaltam Ozorváron, rövid találkozásaink, beszélgetéseink során. Kezdjük az elemzést apád gyermekkorával! Szemet szúrt nekem, hogy egy jó módban élő úriasszony, akinek nem kellett munkába járnia, háztartásvezetéssel bajlódnia, mi okból bízta egyetlen kislánya neveltetését egy tizenéves parasztleánnyal. Gondolj csak arra, szavaid szerint mily meghitt, bensőséges volt apád és Zsófia viszonya, említetted, hogy a férfi úgy viselkedett vele, ahogyan anyával, vagy szeretett nővérrel szokás.

– Így igaz – jegyezte meg halk szóval Marinka.

– Folytatom. Apai nagyapád halálát követően anya és fia Jénába költözött, az asszony hamarosan újból férjhez ment, gyermeke született. Mit gondolsz, hogy érezte magát apád, tízegynéhány éves kislányként? Gondolom, még annyi szeretetet sem kapott anyjától, mint amennyit korábbi családjában körében élvezhetett. Anyja legfőbb gondja eztán a csecsemője lett, szeretetét megosztotta közöttük és új férje között. Apád vélhetően idegennek érezte magát az új családban, rádöbben, ő ott feles-

leges, tán ügyet sem vetettek rá. A pszichológusok véleménye szerint a férfiak jellemének formálásában döntő szerepe van az anyai szeretetnek, gondoskodásnak; aki elesik ettől, abból rendszertől, rideg, érzéketlen, s erősen sérülékeny ember válik. Nem beszélve az ügyvédek jól ismert szlogenjéről, akik rendszerint azzal védik a gondjaikra bízott bűnözőket, hogy az illetőnek nehéz gyermekora volt.

Feltételezhetjük, apád, ahogy kezdett cseperedni, fiatalemberré válni, barátokra tett szert. Ó, a német fiatalság a 20-as években... Amikor a nemzetiszocialista-ideológia kezdte bontogatni kezdetben még pihe-puhatollas, repdeső szárnyait... Baráti körök, cserkészcsapatok, ifjúsági egyletek alakultak, terjeszkedtek... Közösségek, melyekben egy tehetséges, kiváló fizikai adottságú ifjú otthonosan érezhette magát. Feltételezhető, ezek valamelyikében apád szerető családi körre lelt! Nyilván így kezdődött elidegenedése a családjától, ezt követte belépése valamelyik náci szervezetbe, pártalakulatba, később pártba, pontosabban: *a pártba!*

Úgy hallottam, apád már egyetemista korában a harci esz-közök: repülőgépek, tankok, lövedékek tervezésével kezdett foglalkozni, életcéljának tekintve részvételét a német haza felfegyverzésében. Hogy és mint lett a Gestapo ügynöke, ez én-előttem rejtély. Csupán feltevésekkel élhetek, meglehet, tagja lett valamelyik lövész-egyesületnek, vagy diákmozgalomnak. Az sem kizárt, hogy a szerveződő katonai alakulatok felfigyeltek rá, magukhoz édesgették, kezdetét vette fanatizálása, elhittették vele is, mint oly sok derék és szorgalmas német emberrel, hogy az oly nagyszerű német nemzet újból hatalmas lesz – a föld leghatalmasabb nemzete –, uralma alá hajtja a gyengéket, az alacsonyabb rendűeket, hogy erősödjék, szaporodjék és uralkodjék az árja faj!

Marinka, te még nem éltél akkor, ám én már süvölvénykölők voltam akkoriban; a 20-as évek végén, s a 30-as évek elején már megvolt a magamhoz való eszem. Jól emlékszem Hitler uralomra jutására, megrázó szónoklataira, dörgedelmes

kirohanásaira, még most is a fülemben cseng a néptömeg zúgása: *Deutschland, Deutschland, über alles...* – Németország mindeknek felett – ...

Nos, vessünk egy pillantást a fasisztoid személy jellemzőire: merev konformizmus, a felettessel szembeni alázat és feltétlen engedelmesség, miközben megvetés és intolerancia minden alatta álló iránt. Mondd csak, kedvesem – még ha lehangol is –, nemde apád jellemvonásait ismered fel?

– Most, hogy mondd – szípogetta Marinka, majd szívét tépően felzokogott.

– Drágám – vigasztalta őt riadtan Károly –, nem azért mondtam el mindezt, hogy megríkassalak, hanem azért, hogy eloszlassam szörnyű kételyeidet. Az öröklétanról volna itt szó. Miközben rendőrnek tanultam, sokat foglalkoztam a gyilkolásra képes ember személyiségjegyeivel. A legtöbb gyilkos indulatból követi el tettét, az ilyen ember kórosan agresszív, nem képes fékezni magát. Ha rábizonyítják az elkövetést, a bíró kimondja: hirtelen felindulásból cselekedett.

Az előre megfontolt szándékból gyilkoló ember tettének megítélése már sokkal nehezebb eset. Kisebbrendűségi érzés, bosszúvágy, gyávaság és számos más jellemvonás motiválja ez esetben az elkövetőt. Marinka! Ugye, nem kell bizonygatnom, apád e két csoport egyikébe sem sorolható. Apád nem volt szadista gyilkos, apád vakon és megszállottan parancsot követett. És itt álljunk meg egy szóra: a védtelen ember, például a hadifogoly legyilkolása, a háborúban sem megengedett, szigorú törvény mondja ki, az ilyesmi háborús bűn. Ám ez nem így volt a hitleri háborúban, a nemzetiszocialista ideológia értelmében az ellenség likvidálása hazafias cselekedet. S hogy kik az ellenségek? Ezt – gondolom – nem kell részleteznem, s azt sem, hogy Adorján, Krasznai és Wertheimer angol ügynök-mivoltuk, illetve árulásuk okán kimerítette ezt a kategóriát. Apád számára szentség volt a *parancs*, a feljebbvalónak engedelmeskedni kellett még akkor is, ha a legszörnyűbb bűnre adott utasítást. Úgy vélem, Szekeres Gábor oly könnyen és természetességgel

puffantotta le a három férfit, ahogy a háziasszony vágja el a csirke nyakát, mert ebédet kell főznie a családjának...

– Rendkívül érdekes eszmefuttatást hallottam tőled, tanulásodat, történelemkönyvekbe való. Ám kérdezném: mi köze mindennek születendő gyermekeink genetikai adottságaihoz? Ahhoz, hogy örökölhetik-e apám elfajzott természetét...?

– Válaszom az elmondottak értelmében: *nem!* Ha gonddal, szeretettel, jó pedagógiai érzéssel nevelik a gyermekeket, nem lesznek gyilkosok, gonosztevők. Legfeljebb igyekvő, törekvő nebulók, engedelmesek, szorgalmasak. És ha netalán tán ilyen gyermekkel áldana meg bennünket az Isten, belőlük szerencsés esetben kiváló mérnök, tudós, művész, netán sportoló válhat, s mindehhez igenis hozzájárulhat apád öröksége, mert a képességek és a hajlamok azok, melyek öröklődhetnek, és nem a torz, embertelen társadalmi környezet által megnyomorított személyiség. Marinka, drágám, a Fekete Kutya nem a te édesapád, azt a valakit a legmagasabb régiókban kell keresni, valahol odafenn a csúcson. A szörnyű háború, melyben milliók veszítették életüket, nem volt más, mint a **Fekete Kutya éjszakája!** Most rajtunk a sor: ne hagyjuk, hogy a borzalmak sötét felhője utolérjen minket, ránk nehezedjék, megfojtsa, feleméssze boldogságunkat! Mit válaszolsz hát a kérdésekre? Szeretsz engem, vállalod mellettem az élet küzdelmeit?

– „*Uram, legyőztél. Ím a porban vagyok, nélküled, ellened, hiába vívok: emelj, vagy sújts, kitárom keblemet.*”*

Csendben, összebújva ültek, percek, vagy talán órák teltek el, nem érzékelték az idő múlását.

Károly volt az, aki lassanként kivonta magát a fennkölt érzelmek transzcendens világából, és a realitások talajára hupant. Kibontakozott az ölelésből, csillogó szemeit párjára vetette, majd könnyed mozdulattal végigcirógatta kedvese arcát és elmosolyodott.

* Madách Imre: Az ember tragédiája

– Drágaságom! Rég elkongatta már a delet a toronyóra, ideje volna ebédelni, mielőtt még éhen halnék itt a karjaidban! – Marinka a fiatalság kiirthatatlan optimizmusával váltott át érzelmesből kacagóba, felpattant ültéből, imádottját talpra segítette, támaszul a karját nyújtva neki. A pár egymást átölelve mondott búcsút a kedves kis szigetnek, s folytatta sétáját a ragyogó napfényes tájon. Elhagyták a tóparti sétányt, rákanyarodtak az étterem felé vezető ösvényre. Boszorkányképű asszony jött felénk; pórázon vezetett egy fekete kutyát.

EPILOGUS

A kocsi beállt a parkolóba, a fiatalember udvariasan kisegítette nagyapját a kissé passzentos ülésből; kezébe adta a botját, magához vette táskáját, miközben szabad kezével karon fogta a kisöreget. Elindultak az utcasarkon álló étterem felé, az idős ember csodálkozva állt meg, szemét legeltetve a csillogó üvegfalakon, a futófénnyel határolt, színpompás cégtáblán; felfigyelt a bejáratnál sorakozó műpálmákra, délszaki növényekre, melyek megkülönböztethetetlenek voltak az igazítól.

– NYÍRLIGET VENDÉGLŐ – betűzte ki az étterem nevét, majd szemrehányó tekintetet vetett az unokájára: – rossz helyre jöttünk, fiacskám, a meghívásunk az egykori Betekincs csárdába szólt!

– Nagypapi, drága, hol van már a tavalyi hó! Nyíregyháza világváros lett, hatalmas épületek, szökőkúttal díszített terek ékesítik, az üzletek kirakatai úsznak a fényben, kínálatuk pompás, versenyre kelhetne bármelyik magyar vagy külföldi város árucikkeivel. No és a vendéglők, szállodák, étkezdék! Már egyik sem a régi, valamennyi igazodik a modern világ igényeihez.

– Értem, értem, bár szabadjon megjegyeztem, a budai várban akad még néhány hangulatos, múltat idéző étterem, s a Hűvösvölgyben is beülhet az ember egy-egy kertvendéglőbe, mely magán viseli az elmúlt idők patináját. No, spongyát rá... Te! – torpant meg a lépcsőkön felérve, s pillantott be az egyik üvegfalon át az étterem belsejébe – valóban ez lett a Betekincsből? Hová tűnt a söröspult a habzó italos korsókkal, hol a nagy kövér csapos, aki olykor még bele is szólt a vendégek beszédébe?

– Eltűnt, Nagypapi, elfújta az új idők szele... Gyerünk – unszolta az öreget –, amott az egyik sarokasztalnál már várnak a

volt tanítványaid! Tudom, hogy többre számítottál, ám ennyi év után csak ezt a négyet sikerült felkajtatnom. – A tanár felkapta a fejét és körülnézett, sokdioptriás szemüvegét igazgatva fürkésző pillantásokkal pásztázta a hatalmas, csillogó terem belsejét. Nehezen mozgott, az idő eljárt fölötte, arcát barázdák szabdalták, botját szorongató keze enyhén remegett. Sötétkék öltönye bő volt, lazán lebegett rajta, tanúsítva, hogy az utóbbi években jó néhány kilót leadott. Felkiáltott:

– Nini, Csapó Imi, Oláh Berci, Balogh Álmos és te... izé... mondd csak, mi is a te neved, fiam? – A kissé megroggyant férfi, akinek valamikori vörösben játszó dús, hullámos hajából mindössze néhány őszülő tincs maradt, felállt ültéből és meghajtotta a fejét:

– Bodzás István volnék, nyugalmazott fizikatanár! Az egyetlen – tette hozzá nyomatékkal –, aki a drága Professzor úr nyomdokaiba lépett, s egész életében a Református Gimnázium megbecsült tanára volt.

– Ó persze, persze, hogy emlékszem! A vörös Pityu! Hehehe, ez volt a beceneved. A legjobb diákom voltál, néhányszor matematika versenyt is nyertél... Őszintén szólva csodáltam is, hogy nem néztél ki magadnak valami egyetemi katedrát, hogy itt ragadtál, ebben a poros kisvárosban...

– Nagyváros! – rántotta meg az unoka az öregember karját. – Nagypapi, ne sértegesse a nyíregyháziakat – súgta izgatottan – ezek az emberek itt élték le az életüket, hűek maradtak városukhoz, nem úgy, mint ön, aki Debrecenben, majd Pesten vert tanyát...

Tisztelettételre a többi férfi is felállt, kezüket nyújtva üdvözölték valaha volt tanárukat. Csapó Imi tartotta magát legjobban, még hetvenkilencedik évében is megőrzött valamit hajdani eleganciájából, ősz haja dús volt és hullámos, tartása egyenes, csupán fátyolos tekintete s arca néhány ránca tanúsította, hogy ő sem a régi már. Ellenben hű barátját, Oláh Bercit igencsak megtaposták az évek, dús fekete hajkoronája eltűnt, szabadon hagyva májfoltos fejbőrét; vékony termete összezsugorodott, orra és

állta erősen kiugrott soványka arcából, csupán a szeme volt a régi, a mindig mosolygó, mindent felmérő fekete cipőgomb-szemek. Balogh Álmos, aki annak idején jogásznak tanult, s ennek eredményeként Nyíregyháza legfelkapottabb ügyvédje lett, görnyedt tartással és fáradt tekintettel nyújtotta kezét a professzornak, mozgásán látszott, hogy csúz kínozhatja, szenvedése sápadt, beesett arcára is kiült.

Csapó Imi intett a felszolgálónak, a csinos, miniszoknyás lányka az asztalukhoz perdült, a vendégek kezébe adva az étlapot.

– Italt? – kérdezte. – Inni mit parancsolnak a kedves vendégek?

– Sört! – hangzott kórusban a válasz.

– Dobozosat vagy üvegeset? Az étlap alján a választék, tizenöt félével rendelkezünk!

– Mi a manó? – nézett nagyot az öreg tanár. – Dobozban árulják a sört, mintha csokoládébonbon volna?!

– Nagypapa, ne kifogásolja a kiszerelést – intette őt az unokája –, áttöltjük a sört a dobozból korsóba, hogy jobban csússzék! Ez itt nem kocsmá, hanem étterem, ha eddig még nem vette volna észre. Inkább arra feleljen, mire van gusztusa, milyen fajta sört és melyik ételt választja a kínálatból?

– Pilseni van? – vetett az öreg egy bizonytalan pillantást a felszolgáló nőre.

– Van, hogyne. És önöknek, uraim? – Csapó Imi válaszolt mindük helyett: – Öt nagydoboz pilsenit kérünk, és – pillantott a fiatalemberre –, egy üveg alkoholmenteset is.

Az étlapot tanulmányozva valamennyien franciás ételeket választottak, majonézes salátákat, kaszinótojást, sonkatekercset. Megérkeztek a sörös dobozok, a másik felszolgáló nagy tálcán cserépkorsókat hozott, azokba töltötték a habzó italt. Az öreg tanár dobozát unokája pattintotta ki, a többiek úgy-ahogy boldogultak, meglehet, olykor bekukkantottak az étterembe felhőpinteni pár nyelet árpalét.

Felálltak, koccintottak, Balogh Álmos tósztot mondott, kilencvenedik születésnapja alkalmából köszöntve volt tanárukat. Általános éljenzés tört ki, s a rekedtes, öreg hangokban felcsendültek a fiatalkori felhangok is. Mintha visszafordult volna az idő kereke ötven évet... Emlékeik közt felbukkant az utolsó közös sörözés, amikor legkedvesebb tanáruk negyvenedik születésnapját ülték meg.

A csinos kis pincérlány kiosztotta a megrendelt étel-adagokat, valamennyien nekiláttak, volt, aki mohón falt, ám a legtöbben csak piszkálták az ennivalót. Az ünnepektől röstelkedve majszolt, protézisét már rég ki kellett volna cseréltetni, sehogy sem illett a szájába, egyfolytában attól rettegett, szégyenszemre kiesik a jeles alkotmány és elmerül a saláta-halomban. Marci sietett a segítségére, villájára tűzött két sonkatekerccset, megszabadítva őst a feleslegtől.

Desszertet mindössze néhányan ettek, azok, akiknek nem volt magas a cukra. Később jóllakva dőltek hátra, a két pincér összeszedte a használt tányérokat, miközben – anélkül, hogy rendeltek volna –, az asztalra pakolt még néhány sörös dobozt. Megindult a társalgás, előkerültek a családi fényképek. Pufók csecsemők, nevető gyermekarcok tűntek fel a szép, színes fotókon, utazási képek, melyek városrészeket, tengerpartot, hegyeket mutattak, benépesítve családtagokkal, csinos asszonyokkal, régi önmagukkal, amikor még az öregség nem kezdte meg pusztító munkáját. Lassanként kifogytak a családi témákból, az odakészített dobozok is sorra kipattantak, a jóllakottság, s a torkokon lecsurgott pilseni kezdte éreztetni bágyasztó hatását. Valaki a háborús időkről kezdett el beszélni, másikkal felemlgette, tanáruk mily érdekes előadást tartott egykor Hitler hírhedt csodafegyvereiről. Csapó Imi szeme felvillant, szendergéséből magához térve fordult az öreghez.

– Professzor úr! – szólította. – Nem tudja, mi lett a sorsa annak a csodafegyvernek, melyet Magyarországon, pontosabban Ozorváron szeretett volna legyártatni a német hadvezetés?

– Meg fogtok lepődni! – jött meg hirtelen az álmosággal küszködő tanár hangja... – Mindent tudok róla! Jó, hogy szóba hoztad, Imi fiam, azzal a szándékkal érkeztem ma ide, hogy elmesélem nektek a Wertheimer-féle „csodafegyver” sorsának hiteles történetét. – A társaság felélénkült, a pilledtség, a tikkadtság elszállt, akár a füst, melybe belekap a szél. A megfáradt, hályogos szemek csillogni kezdtek, egymást érték a kérdések; a felfokozott érdeklődés szívdobogást, izgalmat váltott ki, mintha valaki egy múmiát mutatott volna, melyet most ásott ki a földből.

– Hallgatjuk önt! Meséljen! Hihetetlen, amit mond! – kiáltottak a vénemberek, magukra vonva az étterem vendégeinek figyelmét.

– Különös eset – szólt elgondolkodva az öregember –, történetem húsz évre nyúlik vissza, akkoriban temettem el drága feleségem, kedélybetegség kínozta, nyugdíjba vonultam. Mindkét esemény alapjaiban rázta meg életemet, lányom, hogy enyhítse fájdalmamat, magához vett, családjá helyet szorított nekem pesti lakásukban. Ez a Marci gyerek – bökött nagyujjával a fiatalember felé –, akkor még mindössze tíz esztendő volt...

– Emlékszem jól a nagypapi feltűnésére – kontrázott Marci. – Eleinte kissé nehezen találta fel magát, végül egész jól beleszokott a pesti életbe! Elvitt engem Állatkertbe, Vidám Parkba, kirándultunk a Budai-hegyekben, olykor meg – vágott a fiatalember fancsali képet –, matematikából és fizikából korrepetált...

– És aztán? – türelmetlenkedett Oláh Berci – hogy kerül végül a csizma az asztalra?

– Türelem, fiam – intette őt volt tanára –, azonnal a lényegre térek. Ahogy teltek a hónapok, gyászom fájdalma már nem volt annyira szívet tépő, napközben járni kezdtem a várost, nézelődtem, szoktattam magam a forgalomhoz, az emberek nyüzsgő tömegéhez. Később rákaptam a képtárak, kiállítások, múzeumok látogatására, örömömre szolgált, amint könnyű sétával összekötve felkerestem az igényesebb látnivalók szépen

berendezett épületeit. Egyik nap a várkerület kis dombjára vezetett az utam, s egyszerre csak ott találtam magam a Hadtörténeti Múzeum bejárata előtt. Nem haboztam, beléptem az épületbe, kedvem támadt, hogy megcsodáljam a régi korok fegyvereit, egyenruháit, átolvasgassam a mellékelt táblák közölte információt. Amint elmélyülten bámultam az egyik buzogányos, pánccélruhás harcost, jól öltözött, kissé kövérkés férfi lépett hozzám, s engedelmet kérve szólított meg:

„– Nemde Domonkos Barnabás professzor úrhoz van szerencsém? – fordult hozzám. Kérdésére igennel válaszoltam, miközben azon töprengtem, honnan ismerhet engem ez a férfi. Nem kellett sokáig várnom, dr. Baumann Erik néven mutatkozott be, elmondta, a fia tanára voltam Debrecenben, több alkalommal jelen volt, amikor ünnepi beszédet mondtam az évnyitákon. Mint a stréber diák, oly nagy lelkesedéssel mesélte, hogy a fia legkedvesebb tanára voltam, dicshimnuszokat zengve szerény személyemről. Érdeklődve fordultam hozzá, megkérdeztem, mi járatban van itt.

– A Hadtörténeti Intézet egyik munkatársa vagyok – felelt nem titkolt önérzettel. – Kérem, fáradjon velem a szobámba, fogyasszunk el együtt egy kávé, süteményt és üdítőitalt. Megtiszteltetésnek venném, ha szánna rám némi időt... – Kérésének nem állhattam ellent, követtem a férfit, már kezdett derengeni fiának a képe, valóban a tanítványom volt, tehetséges, szorgalmas, s ezzel együtt meglehetősen törekvő is. Szépen berendezett, kellemes szobában találtam magam, csinos titkárnő hozta hamarosan a beígért süteményt és innivalót.

Elbeszélgettünk, pontosabban szólva inkább csak vendéglátóm vitte a szót, elmesélte, mennyi újdonsággal gyarapodott az utóbbi időkben múzeumuk, honnan, mely vidékekről, országokból szereztek be különleges, az érdeklődésre feltétlenül számot tartó, felbecsülhetetlen értékű anyagot. Mondanom sem kell, e felsorolás közben saját érdemeit sem hallgathatta el. Udvariasan bólogattam, néhány elismerő mondatot nyögve ki,

később kezdtem már unni a szóáradatot, s hogy belé fojtsam a szót, meglepő kérdéssel fordultam feléje:

– Elnézést – néztem rá kíváncsian –, ha megkérdezhetem, régi iratok, dokumentumok is találhatóak itt a múzeumban?

– Ó, hogyne – sietett a válasszal –, pontosabban intézetünk egyik részlegében, a Hadtörténelmi Levéltárban! Netán érdekelné professzor urat valami ilyesmi is?

– Tulajdonképpen igen – fordultam hozzá felcsillanó szemmel –, bizonyos Walter Wertheimer német tudós által szabadalmaztatott fegyver műszaki leírásáról volna szó. Talán ön, mint hadtörténész hallott már róla, és tud valamit arról... – Meg sem várta, hogy befejezzem mondandómat, szeme elkerekedett, arcára diadalmas mosoly ült ki, ujjával vidáman pattintott.

– Ejha, mekkora meglepetés – kiáltott fel –, hogy vannak még, akik emlékeznek ez ominózus csodafegyver különös történetére! Ha nem tudná – tette párnás kezét a karomra –, Wertheimer távoli rokona vagyok, egykori tulajdonosa a nevezett anyagnak!

– Hogyan került a birtokába a dokumentum? – került ezúttal rám a megdöbbenés sora. – Elmesélné, igencsak érdekelne...

– Szívesen – válaszolta, s belekezdett az izgalmas történetbe. Megkísérelem szavait idézni:

– Walter német tudós a nagyapám unokatestvérének volt a fia, nálam több mint húsz évvel idősebb. Fiatalon halt meg, tragikus körülmények közt veszítette el életét. 1943-ban került az ozorvári fegyvergyárba, hogy ott folytassa kutatás-fejlesztési munkálatait. Úgy hírllett, feltalált valami rendkívül hatékony fegyvert, mely önszabályozó, röppályáját korrigálni képes, miáltal pontatlan célzás esetén is telibe találja az elpusztítani szándékolt objektumot. Nagy gonddal óvta találmányát, az általa konstruált áramkörökről senkinek sem volt hajlandó felvilágosítást adni. Amikor Magyarországra érkezett, első dolga volt felferesni nagyapámat, Baumann Artúrt, aki Miskolcon élt, ugyanis magyar nőt vett feleségül, s neje kedvéért arra is képes volt, hogy hazát cseréljen.

Visszatérve Walterre – folytatta vendéglátóm –, valamilyen okból kifolyólag megingott bizalma a német hadvezetőkben, a győzelemben sem volt képes hinni, miközben folyvást attól rettegett, hogy eltulajdonítják szabadalmát, s őt magát hidegre teszik. Úgy tudom, Amerikába készült, ez okból drága pénzért eladta az angol Political Intelligence Department titkos szervezet tagjainak az általa kifejlesztett fegyver teljes dokumentációját. A pénzt átvette, ám az anyagot nem adta át, csupán megnevezte nagyapám hajlékát, ahol az ügynökök a dokumentumokat átvehetik. Hogy a történetet rövidre fogjam, Waltert likvidálták, az anyagért nem jött el senki, s az értékes dosszié a nagyapámnál maradt. Így került énhozzám. A drága öregúr megkedvelt engem, s 1963-ban, amikor doktorrá avattak, a családi ünnepségen díszes bőrkötésbe kötve megajándékozott e hírheft írománnyal. Nem mondom, hasznát vettem, mint kezdő hadtörténész, közöltem is róla néhány publikációt a szaklapokban. Amikor ide kerültem, első dolgom volt átadni intézetünknek a díszes bőrkötésbe helyezett anyagot.

– Belepillanthatnék? – kérdeztem reménykedve.

– Mi sem természetesebb – válaszolta –, külön helyiséget tartunk fenn a kutatóknak, professzor urat is szívesen látjuk, s helyben olvasásra rendelkezésére bocsátjuk Walter anyagának másolatát. Nos... az eredeti példányt érthető okokból a levéltár páncélszekrénye rejtje...”

Az öregember nagyot szusszanva fejezte be tirádáját, ivott pár kortyot söréből, majd tekintetét körbejáratta hallgatóságán. Bodzás Pista izgalomtól vöröslő fülekkel fordult egykori tanárához:

– Professzor úr! Élt a lehetőséggel? Átnézte ön a teljes anyagot?!

– Mi az, hogy! Öt napon át nyitástól zárásig ott ültem a kutatószobában, átböngésztem a dokumentációt, utánaszámoltam a levezetéseknek, ellenőriztem a kapcsolási rajzok helyességét. S átnéztem az ellenőrző mérésekről készített jegyzőkönyveket is, melyeket Walter ugyancsak mellékelte az anyagá-

hoz. Megvallom, nem volt egyszerű a dolgom, nehezen voltam képes megérteni, feldolgozni Walter kézzel írt német szövegét.

– És... és.... és... – hangzott mindenki szájából az izgatott sürgetés –, mire jutott, drága professzor úr? Valóban oly nagy-jelentőségű e találmány? Megérdemelte a „csodafegyver” nevet? Elképzelhető-e, ha Wertheimer még a 40-es évek elején befejezi munkáját és megindulhat a sorozatgyártás, e fegyver megváltoztatta volna a második világháború végkifejletét? – A kérdések egyszerre hangzottak el mindenhol, a nap hőse, a kilencven éves tanár nem győzte kapkodni a fejét.

– Csak nyugalom, fiúk – csitította diadalmas mosollyal egykori tanítványait. – Most következik e különös történet leg-érdekesebb része, előre nem lövöm le a poénokat! – Elhallgat-tak, kipattant még néhány újabb sörös doboz, melyeket a fel-szolgáló – hallva az izgatott tereferét –, szó nélkül az asztalukra tett. Koccintgattak, tanárukat éljenezve öntözték gigájukat a habzó itallal. A régóta nyugdíjba vonult, élményszegény életet élő férfiak számára rendkívüli esemény volt e rögtönzött elő-adás. Többen a fizikában tanultakat próbálták agyukban fel-idézni, hogy legalább *kérdezni tudjanak*, nehogy felsüljenek holmi ostobasággal, mint valaha régen, amikor viszonzásul egy csúnya jegyet is rótt tanáruk a noteszébe.

Az öregember szemében fiatalos fény villant, felpezsdült életkedve, amint a helyzet magaslatán érezte magát. Élete leg-szebb pillanatait élte át ismét, azt az időszakot, amikor fenn állt a katedrán, s az iskolában, az egyetemen vagy a tudományos konferenciákon magán érezte hallgatóságának figyelő tekinte-tét. Hallgatói lélegzetviszafojtva lesték szavait; a teremben egyetlen pisszenés sem hangzott, akkora volt a csend, hogy a légy zümmögését is észrevehették volna. Bár e helyt mindössze öt főből állt a *diáksereg*, mégis úgy érezte az öreg tanár, hogy az egész étterem, mi több, az egész város őt magát figyeli.

– Hogy a lényegre térjek – vált élénkebbé rekedtes, suttogó hangja –, Wertheimer korszakalkotó újítása az volt, hogy minia-tűr kristálydiódákból épített fel kapcsolóáramköröket. Rendsze-

re három alapegységből állt. Az első volt a radarjel-generátor, mely jelforrásként piezoelektromos kristályt tartalmazott. A második egységet a sugárzásdetektor és annak elektronikája képezte, ennek kellett volna érzékelni a céltárgyról visszaverődött radarjeleket elektromos válaszjellé átalakítva. A harmadik áramkört vezérlőegységnek nevezhetjük, ennek bemenetére a detektorkimenet csatlakozott. Ez utóbbi áramkör a jelszinttől függően a tíz kimenet valamelyikét aktivizálta, egyszersmind vezérelte az aktuális miniatűr segédtrakétát, mely löketével módosítja, vagyis a helyes irányba tereli a lövedéket.

– Elnézést! – emelte fel a kezét Bodzás Pista, a hajdani fizikatanár. – Némi szkepticizmussal fogadom az elmondottakat, elképzelhetetlennek tartom, hogy a rendszer működőképes lett volna. Mellékelt Wertheimer mérési jegyzőkönyveket? Ki próbálta áramköreit rakétákba, bombákba telepítve?

– Jogos a kritika, barátom, első olvasásra magam is épp így vélekedtem. Jobban utánanézve a megoldásnak, felfedeztem, Wertheimer mindössze külön-külön próbálta ki a három alapegységet. Együtt a hármat sohasem! És lövedékekbe beépített áramkörökkel sem végzett kísérleteket. Azt hiszem, itt volt elásva ama bizonyos kutya... Mérései szerint a jelgenerátor adott radarjeleket, a detektor ezeket felfogva, produkálta a válaszjelet. A vezérlőegység is tette a dolgát... No, persze! Laboratóriumi körülmények között könnyű dolga volt... – Bodzás, a fizikatanár ellenvetéssel élt:

– Kérem... oszcillátor-kapcsolás nem valósítható meg aktív eszköz nélkül!

– Helyes a felvetésed, fiam. Wertheimer becsempészett a kapcsolásba egy szuper-miniatűr elektroncsövet, a tápfeszültséget sorbakapcsolt elemek biztosították. – A következő hozzászóló Balogh Álmos volt:

– Professzor úr véleménye szerint e konstrukció alkalmas volt arra, hogy „csodafegyverré” varázsolja a közönséges lövedékeket?

– Sajnos nem. Alaposan átgondoltam a tervezést, s számítással is igazoltam, az áramköri rendszer működésképtelen, önszabályozásra alkalmatlan. Fájó szívvel kellett rádöbbennem: a találmány csupán gyönyörű álom – csúnya szóval élve: hatalmas blöff – volt, mely nem váltotta volna be a hozzá fűzött reményeket... Gondoljátok el, kedveseim... a radarjelnek hatalmas területet kellett volna letapogatnia... visszaverődhetett volna máshonnan is, mint a céltárgyról. De, ha mégis! Tegyük fel, éri sugárzás a céltárgyat, s a reflektált sugár valami csoda folytán eljut a detektorba...

– Gondolom – folytatta a tanár szavát Bodzás –, a válaszjel nem érte volna el a detektor küszöbszintjét!

– Pontosan – hagyta helyben az öregember a férfi észrevételét.

– Elnézést azért, amit mondani szeretnék – vette át a szót Csapó Imi. – Bármily zseniális a mi kedves professzor urunk, ám feltételezhető, hogy Wertheimer környezetében is éltek okos emberek. Azok nem vették észre e diszkrepanciákat? Nem visítottak fel, hogy ez az izé működésképtelen? – Az öregember felkacagott volt tanítványa éles kirohanását hallgatva. Gondolatait összeszedve, csöndesen válaszolt:

– Igazad van, fiam, akkoriban is élt már számos okos, jól képzett szakember. Csakhogy egyikük sem olvashatta el Walter Wertheimer teljes anyagát! Az ifjú tudós ugyanis óvta, védte agyszüleményét, csupán néhány nagyvonalú kijelentést eresztett meg, mely megjegyzések alapján sem elfogadni, sem elutasítani nem lehetett alkotását. Mellesleg szólván – folytatta kiselőadását a tanár –, Wertheimer dolgozata végén megjegyezte: munkája még nem kész, néhány *lényegtelen* konstrukciós problémát meg kell még oldania.

– No, de a Találmányi Hivatal..? – háborgott továbbra is Csapó. – Úgy mondta, professzor úr, Wertheimer átadta nekik szabadalmát, s az ott dolgozó szakemberek elfogadták volna?

– Első változatban visszadobták az ifjú tudós anyagát, Wertheimer észbe kapott, magát elszánva részletes ismertetést

közölt felfedezéséről, kiegészítve áramköri kapcsolási rajzokkal, mérési jegyzőkönyvekkel, gyártási utasításokkal. Lényegében ez volt az az anyag – a híres dokumentáció –, melynek másodpéldányát Wertheimer eladta az angoloknak, ám azokhoz valahogy mégsem jutott el, hanem nagyapjánál, Baumann Artúrnál maradt. Ez az anyag került a levéltárba, ezt néztem át én is. A történethez tartozik még, hogy a berlini Találmányi Hivatal bombatámadás érte, az épület porig égett, megsemmisültek az iratok, köztük Wertheimer szabadalma is. *Ah! Sic transit gloria mundi...*

– Ezek szerint – jegyezte meg – Balogh Álmos –, Walter Wertheimer munkája mit sem ért. Kárba vészett a fáradozása, hiába cseréltek gazdát nagy pénzek, lelték többen a halálukat! A háború kimenetét, még ha évekkel előbb el is készül a munkájával, akkor sem változtatta volna meg!

– Lassabban fiam – intette őt az öregember –, a dolog korántsem ennyire egyszerű! Ami azt illeti, mindig is biztos voltam abban, hogy a nagy felfedezéseknek, a világot átformáló műszaki találmányoknak megvoltak a maguk előfutárai. Ha csak a repülőgépekre gondolok! Azok az elsőként felemelkedő, szitakötőre hasonlító ága-bogák! Legtöbbje lezuhant azonnal, a jobbra sikerültje még tett néhány kört a szerelőműhely fölött, mielőtt halálra zúzta volna alkotóját. És a fejlesztés nem állt le, egyre újabb, tökéletesebb példányok láttak napvilágot, keltek életre és röpködtek a kék égbolt alatt. No és manapság? Gondoljunk a hatalmas utasszállítókra, a sugárhajtású gépekre, a félelmetes vadászrepülőkre, mi több, az űrhajókra!

És megemlíthetem a rádiót is... Mérföldnyi a különbség Bell első rádió-hírmondója és a korszerű világvevők, zsebrádiók, katonai adóvevők között. De sorolhatnám én napestig a jelenleg használatos, modern készülékeket, beleértve a legújabb televíziókat, az okos telefonokat, nem beszélve a felderítők és kémelhárítók használatá fantasztikumokról.

Jól ismervén a műszaki világot, állíthatom: nem ördögtől való a feltételezés, miszerint már az 1920-as, 30-as években is

voltak Walter Wertheimerek, akik megsejtettek valamit a jövő technikájából, s a létező – akkoriban nagyon fejlett, mai szemmel nézve rendkívül primitív – eszközállomány és gyártástechnológia segítségével megkísérelték megvalósítani a jövő hadviselési eszközeit.

Átnézve az említett dokumentumokat, nem volt nehéz felismernem Wertheimer szabadalmában a félvezető eszközök és a digitális áramkörök csíráit, zseni hajtásait. Vegyük sorra az előzményeket! A fém-félvezető rétegszerkezet egyenirányító hatását már 1874-ben felfedezték. A harmincas években megjelentek a kristálydiódás detektoros rádiók, s a 40-es évek elején a germánium pontérintkezős dióda (más néven tús dióda) volt az egyetlen eszköz, mely alkalmas volt radarjelek demodulálására és detektálására. S a különleges kristályok hamarosan a rezgőkörökben is alkalmazásra találtak, e célra már az 1920-as évektől kezdve alkalmaztak piezoelektromos elven működő eszközöket, majd a 40-es években hírszóró adókat készítettek termosztáttal stabilizált kvarc vezérosszcillátorok felhasználásával.

Visszatérnék a Wertheimer által konstruált áramkörökre. A kapcsolási eszközökből (pl. relék, diódák) felépített áramköri rendszerek matematikai tárgyalásmódja alapjaiban tér el az úgynevezett analóg eszközök működésének matematikai leírásától; méghozzá olyan formán, hogy nagyon hasonlít a logikai ítéletek tárgyalásmódjához. Ebből származtatható a „logikai algebra”, illetve a „digitális technika” elnevezés. E speciális matematikai tárgyalásmód, melyet kapcsolási algebraként is emlegetnek, alapjait az 1800-as évek közepén Boole fektette le.

Wertheimer felismerte a logikai áramkörökben rejlő hatalmas lehetőségeket, s korát megelőzve ezzel a metodikával olyan kapcsolásokat tervezett, melyekben a nagyméretű, törékeny, viszonylag nagy feszültségigényű elektroncsöveket miniatűr kristálydiódákkal válthatta ki. E megoldás újszerűsége volt az, amelyet annyira féltett, s nem volt hajlandó ismertetni áramkörei kapcsolását és működési elvét mindaddig, ameddig erre – a már ismertetett okokból – rá nem kényszerült.

– Professzor úr! – érdeklődött Bodzás – hogyan oldotta meg Wertheimer az áramkörök tápellátását?

– Mint már említettem, pár voltos zseblámpa-telepeket alkalmazott.

– Nagypapi, drága – kiáltott fel Marci –, minderről eddig miért nem mesélt nekem?! Azt gondolta tán, hogy nem érdekelt engem az elektronika s a haditechnika? Hadd cáfoljak erre azonnal rá! Ha jól értettem mindazt, mit volt szíves nekünk elmesélni, Walter Wertheimer valódi célja: az önszabályzó, vagy utólag szabályozható lövedék az elmúlt évtizedekben valószínűleg meg. Az első változatok, az úgynevezett robotrepülőgépek az 1960-as évektől kezdve léteznek, ám fejlesztésük mostanság felgyorsult, s napjainkban egyre gyakrabban kezdik hadrendbe állítani a drónokat!

– Drón?! Az meg mi az ördög füle?

– A drón elnevezés az angol *drone* – magyarul méh – szóból származik, s oly repülőeszközt – intelligens fegyvert – jelent, mely valamilyen ön- vagy távirányítással, illetve e kettő kombinációjával rendelkezik. Ember nem ül benne, magától száll, zümmög, akár a méhecske; s az elöl domborított, hosszú, vékony géptestek műholdas antennájukkal, vékony szárnyaikkal leginkább rovarokra emlékeztetnek. Legelterjedtebb változatuk a pilóta nélküli repülőgépek, más néven harci robotok, melyek távirányítással, vagy beprogramozott számítógép-aggyal működtethetők, s berepülve az ellenség legféltettebb objektumai fölé, folyamatos felderítést végeznek, közlik az értékes információkat. Olyan repülő is vannak, melyek külön bombákat, rakétákat, vagy olyanok – íme, Wertheimer álmainak beteljesítői! –, melyek csupán lövedékek. Úgy hírlik, nagy biztonsággal semmisítik meg a céltárgyakat. A távirányított drónokban az a félelmetes, hogy a „pilóta” védett helyről egérrel, joystick-kal, vagy érintős képernyő segítségével irányítja a lövedékeket, pontosan úgy, mintha computer-játékkal szórakozna, s az irányító és az irányított objektum közötti távolság elérheti a többezer kilométert!

– Gondolom – vélte Balogh Álmos – a drónok hadrendbe állítása etikai problémákat vet fel, s tán kikényszerít az atomso-
rompóhoz hasonló korlátokat. Kérdés, hogy a pilóta nélküli
gépek által nem válik-e a háború irodai munkává, sőt videojá-
tékká? S ezzel együtt gondolni kell arra, ha minden rakéta,
bomba célba talál, hatalmas lesz a pusztítás, országrészek irtha-
tók ki; miközben az új technika gazdasági hatásai fel sem be-
csülhetők.

– Hallatlan igazság – nyugtázta a tanár volt tanítványa
felvetését –, hogy a jövőt a múltban kell keresni. Áldás vagy
átok az új technika, az információs forradalom...? Aligha tudjuk
ezt a nehéz kérdést e helyt, a sörös kriglik társaságában eldön-
teni... A jövő nemzedék dolga – veregette meg unokájának,
Marcinak a hátát –, hogy helyre tegye a műszaki élet kétes
eredményeit abban az új világban, melyben ők folytatják azt,
aminek mi, a mostani idők öregjei nekiláttunk...

– Professzor úr, milyen minősítést adna Wertheimer mun-
kásságára? – tért át hirtelen más témára Csapó Imi.

– Bármily hihetetlen a számotokra, nagyra értékelem e
férfi eredményeit. Hogy is fejezzem ki magam... Hatalmas ös-
erdő a műszaki tudomány, s elismerés illeti mindazokat, akik
utat törnek benne, akik először vágnak neki a rengetegnek, hogy
eljussanak egy újabb oázishoz. Megvallom, fúrta az oldalam,
valóban e fiatal német tudós volt az első, aki hadrendbe állította
a digitális technikát? Nekiálltam hát átnézni a szakirodalmat a
századfordulótól a 40-es évekig, az Internetet is kifaggattam, és
amit találtam: Wertheimer egyik közleménye volt! A lelkes
tudós a már említett vezérlőegység kapcsolását és működési
elvét egy röpké *letter*-ben leköszölte, nem utalva az alkalmazási
lehetőségre, nehogy bárki összefüggésbe hozza azt a szabadal-
mában leírt áramkörrel. Ugyanakkor elérte, hogy elsőbbsége e
téren biztosítva lett.

Ki merem hát jelenteni: nagyra értékelem e tudós munká-
ját, még hozzá azért, mert *első* volt... Legelső az elsők között...
Gondoljátok el – ömlött szét egy szeretetteljes mosoly az öreg,

ráncos arcon –, ha évek múlva bányák, házak, leszállópályák épülnek majd a Holdon, mindez nem homályosítja el Neil Armstrong nevét. S miért nem? Mert első volt, ő volt az első, akinek csizmája nyomot hagyott a Hold ezüstös porában...

– Gyönyörű gondolat! – lelkesedett kissé gúnyos hangon Oláh Berci, aki mindeddig szóhoz sem jutott. – Ám, ha úgy történt minden, ahogy professzor uram elmesélte, mért nem olvashatjuk Walter úr nevét a szaklapokban, iskolai tankönyvekben, hogyhogy nem nevezték el róla egyetemet, mint Humboldtról, laboratóriumot, mint Bellről, iskolát, mint Kandó Kálmánról vagy Gábor Dénesről?

– Miért... miért... Jó kérdés, drága fiam, Berci! Meglehet, Wertheimer örökös titkolózása volt az eredendő ok... De volna itt még más is, ha jobban utánagondolunk e meglepő ténynek. Ne feledjétek, Walter Wertheimer *német* tudós volt, s ez okból a német népre hárult vón’ a feladat, hogy méltóképp megemlékezzék hazája nagy fiáról. Csakhogy Wertheimer ezt a hazát elárulta! És a hazaárulást a német ember – legyen nacionalista, kommunista, fajgyűlölő vagy humanista – soha senkinek nem bocsátja meg.

*

Az asztaltársaság szedelőzködött, az idő már a délutánba hajlott, az öregemberek hátára ráült a fáradtság mázsás behemóttja. Utoljára még koccintottak, kiitták maradék sörüket, majd fáradtan feltápáskodtak, paroláztak, egymásnak még számos elviselhető évet kívánva. A tanár zsibbadt derékkel, kínlódva állt fel, az asztala szélébe kapaszkodott, háta a görbénél is görbébbre hajlott, csaknem derékszöget képezve derekával. Marci unokája a karjába fűzte a karját, másik kezébe a botját adta, lassú léptekkel indultak el a kijárat felé, Csapó Imi mögöttük haladva busás borraivalót adott a pincéreeknek.

Az autó előtt még összegyűltek, újból elköszöntek, Marci kinyitotta a kocsiajtót, Oláh Berci és Bodzás Pityu a vezető

melletti ülésbe segítette az öreg tanárt. A fiatalember gázt adott, majd kievickélve a városból, egyenletes tempóban vezette kedvenc kocsiját. Elgondolkodva szólt a nagypapjához:

– Papi, drága, volna itt egy ötlet, érdekelne a véleménye!

– Nocsak, ki vele – hangzott a biztatás – bár már százszor megfogadtam: vénember ne adjon tanácsot a fiatalnak...

– Ez most valami másféle lenne...

– Mi fene?

– Nagypapi! Tudja jól, írás a mesterségem, mostanság jelent meg két útikönyvem és egy elemző munkám korunk filozófiai problémáiról. Ötletet kaptam! Szeretném megírni Walter Wertheimer életének kalandos regényét.

– A fáknak jogukban áll nőni, a virágoknak szirmot bontani és virágozni. Tedd hát te is a dolgodat, fiam!

– No de... Mit gondol, Papika, venné a rizsát a nagyközönség?

– Az attól függ. Ha jól írod meg, sikered lesz, ám ha rosszul... hehehe... akkor a kalapod mellé tűzheted az egész miskulanciát!

TARTALOM

I. rész
Háború / 7

II. rész
Béke / 261

Epilógus / 488

Szentiday Klára Mária
regényei:

**A SÁRGA ANGYAL
KÉT KARD
GYILKOSSÁG BUDÁN
A TÁNCOLÓ BETYÁR
ALPESI TÁRSASUTAZÁS**

Szerző öt regényében a klasszikus krimi-irodalom elemei ötvöződnek családi, szerelmi történetekkel, társadalmi-gazdasági problémákkal; érdekük az összecsapások izgalmas rajza, az emberi érzelmek sokszínű ábrázolása, a fordulatos, meglepetésekben gazdag meseszöveg. A regényeket tájleírások színezik, hazánk legszebb vidékeit mutatja be az író, nem egy alkalommal saját élményeit mesélve el. A felsorolt kötetek között igazából a regényhősök teremtenek kapcsolatot, egyik-másik hol főszereplőként, hol mellékalakként bukkan fel, visszaköszön, mint egy régi ismerős. Ez az öt kötet ajánlható mindazoknak, akik szeretik a fordulatos, rejtélyes történeteket, és alkalomadtán a tudomány fikciókkal vegyített, sajátos ábrázolásmódjától sem riadnak vissza. (Marktech)

ormaip.@ohmeg.hu
www.ohmeg.hu
www.bookline.hu

1944-45 a második világháború utolsó évei. Marinkát, a nyolcéves kislányt rémálom kísérti, hatalmas fekete kutya üldözi álmában, hallani véli tappancsa dobbanását, úgy érzi a közeledő állat ráugrik, szétmarcangolja, megsemmisíti Őt. Hirtelen csoda történik: bekövetkezik a megváltó felébredés.

Egy észak-borsodi kisvárosban hadiüzem létesül, mely a német hadsereg számára készít különleges, nagy hatékonyságú rakétákat. A kislány – akaratán kívül – értékes hadititok fültanúja lesz, édesapja attól tart, lányát elrabolják, kényszervallatásnak vetik alá, ezért a Felvidékre menekíti, s egy derék falusi asszony gondjaira bízta.

Valaki mégiscsak megtudja, hol tartózkodik a gyermek, érte megy és megpróbálja erőszakkal, magával vinni. Ekkor feltűnik e ház őrzője, egy jól megtermett fekete kutya, és megmenti a lányka életét.

A történet 1958-ban folytatódik, kislányból nagylány lett, szerelembe esik, s imádottja feleségül kéri.

A család boldogan készülődik az esküvőre, ám feltámad a múlt, s a háború utóhatása, mint hatalmas, vészjósló felleg, rávetül a szerelmeseik életére. Vajon elegendő erejük lesz ahhoz, hogy legyőzzék az ármánykodást, vagy feladják a harcot, lemondanak a szerelemről, prédájául esve a fekete kutya éjszakájának...?

A regény a képzelet műve. Bár a történelmi személyek hitelesek, a helyszín és a cselekmények bemutatása valóságos tényeken alapul, mindez csupán az író fiktív ábrázolásában, az írói fantázián átszűrődve olvasható a könyv lapjain.

9 789630 860963

ISBN: 978 963 08 6096 3